

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น
ที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

ปริญญานิพนธ์
ของ
กึ่งเพชร ส่งเสริม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
พฤษจิกายน 2552

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น
ที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

ปริญญานิพนธ์
ของ
กิ่งเพชร ส่งเสริม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
พฤษภาคม 2552
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น
ที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

บทคัดย่อ
ของ
กิ่งเพชร ส่งเสริม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
พฤษภาคม 2552

กึ่งเพชร ส่งเสริม.(2552). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบ คละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา. ปรินูญานพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู , ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร, รองศาสตราจารย์สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์.

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ด้วย การดำเนินการวิจัยและพัฒนาเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น และขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบคือ ครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครองในโรงเรียน บ้านสร้อย ม อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 31 คน นักเรียนที่เป็นกลุ่มควบคุม ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านระไทร์ (เด่นพัฒนา) อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบของครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบ ใช้สถิติค่ามัธยฐาน (Mean) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures ANOVA) การทดสอบเครื่องหมายสำหรับค่ามัธยฐานแบบหนึ่งกลุ่ม(Sign Test for Median: One Sample) และการทดสอบเครื่องหมาย (The Sign Test)

ผลการวิจัย

1. การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

2. การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการใช้รูปแบบจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

2.1.1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติ พบว่า มีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองและมีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2.1.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบว่ามีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองและมีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2.1.3 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เป็นเด็กปกติและ เด็กที่มีความต้องการ พิเศษ (ระดับ 1) พบว่าเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับเกณฑ์จะมีผลการเรียนอยู่ในระดับดี

2.1.4 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มควบคุม ที่เป็นเด็กปกติและ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3) พบว่าเด็ก ปกติมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อเทียบกับเกณฑ์จะมีผลการเรียน อยู่ในระดับดี สำหรับเด็ก ที่มีความต้องการพิเศษมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อเทียบกับ เกณฑ์มีผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

2.2 ประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง พบว่า ครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบในแต่ละด้านและรวมอยู่ในระดับมาก

3. การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของรูปแบบทุกข้อความและโดยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด

A DEVELOPMENT OF MULTILEVEL INCLUSIVE EDUCATION FOR STUDENTS
WITH SPECIAL NEEDS IN PRIMARY SCHOOLS

AN ABSTRACT
BY
KINGPHET SONGSERM

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Doctoral of Education Degree in Special Education
at Srinakharinwirot University
November 2009

Kingphet Songserm. (2009). *A Development of Multilevel Inclusive Education for Students with Special Needs in Primary Schools*. Dissertation, Ed.D.
(Special Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot
University. Advisor Committee: Prof. Dr. Padoong Arrayavinyoo,
Assist. Prof. Dr. Paitoon Pothisarn, Assoc. Prof. Suwimon Udompiriyasuk.

Objectives of this study were to develop models, to examine effectiveness, and to assess appropriateness of the Models of Multilevel Inclusive Education for Students with Special Needs in Primary Schools. This study was divided into 3 phases; Phase 1 was to develop the teaching models in Multilevel Inclusive Education, Phase 2 was to examine the effectiveness of the models in Multilevel Inclusive Education, and Phase 3 was to assess the appropriateness of the model in Multilevel Inclusive Education. Samples used to test the quality of those models were composed of teachers, administrators, students and students' parents in Sakrom School, Muang District, Surin. They were selected by Purposive Sampling. While samples used to assess the effectiveness of those models were the students studying in Grade 1-3 in the small-sized schools where there have been fewer than 120 students. The experimental group was comprised of 31 students in Grade 1-3, Ban Pho School, Sang Kha District, Surin. Whereas the control group was the students in Grade 1-3, Ban Rasai (Den Pattana) School, Muang District, Surin. Those 2 groups were selected by Purposive Sampling, and they had been studying in the second semester, academic year of 2008 (B.E.2551). Research tools were the consistency of models assessment, the study achievement assessment, the model satisfaction assessment evaluated by teachers, administrators, students and students' parents, and the model appropriateness assessment evaluated by honorable members. Collected data to analyze the effectiveness of the models were resolved by Mean, the Interquartile Range, the Repeated Measures ANOVA, the Sign Test for Median: One Sample, and the sign test.

The research findings were as follows.

1. Developing the Models of Multilevel Inclusive Education for Students with Special Needs in Primary Schools was composed of concept, purpose, content, educational activities, material and learning resource, measurement and evaluation method.
2. Examining the effectiveness of the Models of Multilevel Inclusive Education for Students with Special Needs in Primary Schools.

2.1 Study achievement amongst students in the Multilevel Inclusive Education Class.

2.1.1 Comparison between the study achievement of pre and post experiment in the experimental group and the control group who have been normal students was indicated the difference in the average point of study achievement of both pre and post experiment, and the difference in the average point of study achievement of both the experimental group and the control group.

2.1.2 Comparison between the study achievement of pre and post experiment in the experimental group and the control group who have been normal students and students with special needs was found the difference in the average point of study achievement of both pre and post experiment, and the difference in the average point of study achievement of both the experimental group and the control group.

2.1.3 Point of study achievement in the post experiment of the experimental group who has been normal students and students with special needs (first level) was found that the normal students and the students with special needs have achieved their study achievement, compared to the criteria, at the good level.

2.1.4 Point of study achievement in the post experiment of the control group who has been normal students and students with special needs (Grade 3) was found that the normal students have achieved their study achievement, compared to the criteria, at the good level. While the students with special needs have achieved their study achievement under the criteria.

2.2 The satisfaction assessment towards the Models of Multilevel Inclusive Education for Students with Special Needs in Primary Schools was evaluated by teachers, administrators, students and students' parents, and it was found that they have satisfied of the models in both individual and overall aspects at the high level.

3. The appropriateness assessment towards The Models of Multilevel Inclusive Education for Student with Special Needs in Primary Schools was evaluated by honorable members who assessed that the models were appropriate in both every context, and indicated that the overall of the models were at the highest appropriateness.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น
ที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

ของ
กิ่งเพชร ส่งเสริม

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2552

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุวิมล อุดมพิริยะศักย์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร.กุลยา ก่อสุวรรณ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร.ตรุณี จำปาทอง)

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากศาสตราจารย์ ดร. ผดุง อารยะวิญญู ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โพธิสารและรองศาสตรา จารย์ สุวิมล อุดมพิริยะศักย์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำในการทำงาน วิจัยทุกขั้นตอน สนับสนุนและส่งเสริมด้านวิชาการให้กับผู้วิจัย ท่านเป็นแบบฉบับของครูที่เป็นทั้ง ผู้ให้และมีความเมตตาแก่ศิษย์ด้วยความเป็นครูอย่างแท้จริง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ดร. .กุลยา ก่อสุวรรณ ประธานสอบปริญญานิพนธ์และ ดร.ดรุณี จำปาทอง กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการเติมเต็มให้ปริญญานิพนธ์มีความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.พิศิษฐ์ ตันทวนนิช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทัศนาศ ปิ่นสุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. .นภดล พูลสวัสดิ์ ที่กรุณาให้ คำแนะนำ ตรวจเครื่องมือในการวิจัย และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของ งานวิจัย ขอขอบพระคุณอาจารย์วิชัย สุปิงคลัดและอาจารย์เสถียร มูลแก่น ที่เสียสละเวลาในการ ให้คำแนะนำในการพัฒนาเอกสารประกอบรูปแบบซึ่งทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณดร.เสาวณิต รัตนรวมการ ดร. .กรรณิการ์ จินากุล ดร. .เกื้อ กระแสโสม ผศ.อรพรรณ ธรรมมา ที่ช่วยเหลือ แนะนำด้านการใช้สถิติด้วยความเต็มใจเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ คณะครู นักเรียน และผู้ปกครองโรงเรียน บ้านโพธิ์ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ผู้อำนวยการ คณะครูและนักเรียนโรงเรียนบ้านระไซร์ (เด่นพัฒนา) ผู้อำนวยการ คณะครู นักเรียนโรงเรียนบ้านสกร้อม อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ ที่ให้ความ ร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกขั้นตอนจนการวิจัยสำเร็จลงด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณแม่พิสมัย แซ่อึ้ง คุณแม่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ คุณมนตรี ชนะชัยวิบูลวัฒน์ คุณพยุ่งศักดิ์ ชนะชัยวิบูลวัฒน์ พี่ชายที่แสนดีและขอขอบคุณ น้องชายที่น่ารักทั้งสองคน ที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจ ขอขอบคุณคุณศรีสุนทร ส่งเสริมและ บุตรชายทั้งสองคือคุณกฤตนันท์ ส่งเสริมและคุณวุฒินันท์ ส่งเสริม สมาชิกในครอบครัวของผู้ วิจัย ที่ให้กำลังใจ ช่วยเหลือและสนับสนุนจนทำให้การทำวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดีและผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ มีส่วนให้กำลังใจที่มีได้เอ่ยนามในที่นี้

คุณค่าทางวิชาการและประโยชน์อันพึงได้จากการทำปริญญานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขออุทิศแก่คุณ พ่อของผู้วิจัยคือคุณพ่อชนะชัย ชนะชัยวิบูลวัฒน์ ผู้เห็นคุณค่าของการศึกษา ครู อาจารย์ที่ ประสิทธิ์ประสาทวิชาและเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคน

กิงเพชร ส่งเสริม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	9
ความสำคัญของการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	14
สมมติฐานในการวิจัย.....	16
 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	 17
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรวม.....	18
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น.....	123
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ.....	236
 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	 279
ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มี ความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา.....	 279
ขั้นตอนที่ 2 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบ คละชั้น มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา.....	 294
ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวม แบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา.....	 299
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	 304
ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มี ความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา.....	 304
ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร.....	304
ผลการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น.....	307
ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น.....	319

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น.....	320
ขั้นตอนที่ 2 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบ	
คละชั้นมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา.....	321
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการจัดการเรียนรวมแบบ คละชั้น.....	321
การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีเด็กที่มี	
ความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของครู ผู้บริหาร นักเรียนและ	
ผู้ปกครองกลุ่มทดลอง.....	334
ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวม	
แบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาโดย	
ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	340
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	345
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	345
สมมติฐานการวิจัย.....	345
วิธีดำเนินการวิจัย.....	346
สรุปผลการวิจัย.....	348
อภิปรายผล.....	350
ข้อเสนอแนะ.....	357
บรรณานุกรม.....	360
ภาคผนวก.....	373
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	436

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 สรุปสาระสำคัญของการเรียนรู้รวมและการเรียนรวม.....	48
2 หลักสูตรและการปรับหลักสูตรของสหรัฐอเมริกา.....	80
3 มาตรฐานการประเมิน 3 ลักษณะ.....	92
4 รูปของการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์.....	95
5 ระดับการเรียนรู้และทักษะการเรียนรู้.....	147
6 ตัวอย่างระดับของเป้าหมายของการเรียนรู้และกิจกรรม.....	150
7 ลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอน.....	196
8 เปรียบเทียบเป้าหมายของการสอน 3 ประเภท.....	206
9 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน.....	207
10 เปรียบเทียบเกณฑ์ปกติของครูและนักเรียนในชั้นเรียนแบบมิติเดียวและ.....	209
11 ตัวอย่างโครงสร้างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนวิชาการใช้ภาษา.....	213
12 การประเมินตามสภาพจริง.....	225
13 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับที่ 1.....	287
14 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับที่ 2.....	288
15 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจำแนกตามระดับชั้น.....	295
16 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองจำแนกตามระดับความสามารถ.....	295
17 ค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น.....	319
18 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุมที่เป็นเด็กปกติ.....	321
19 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุมที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ.....	322
20 คะแนน มัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์และระดับผลการเรียนหลังการทดลองของ นักเรียนกลุ่มทดลองที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ.....	323
21 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนหลังการทดลองของเด็กปกติกลุ่มทดลอง.....	
22 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนหลังการทดลองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ กลุ่มทดลอง.....	324

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
23 คະແນ ມັຍຽນ ພິສັຍຮ່ວງກວໂທລ໌ແລະລະດັບຜົນການຮຽນຫຼັງການທົດລອງຂອງ ນັກຮຽນກຸ່ມຄວບຄຸມທີ່ເປັນເດັກປົກຕິແລະເດັກທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການ.....	325
24 ການທົດສອບຄວາມແຕກຕ່າງຂອງຄະແນຫຼັງການທົດສອບຂອງເດັກປົກຕິກຸ່ມຄວບຄຸມ.....	326
25 ການທົດສອບຄວາມແຕກຕ່າງຂອງຄະແນຫຼັງການທົດສອບຂອງເດັກທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການ ພິເສກກຸ່ມຄວບຄຸມ.....	327
26 ຄະແນຜົນການຮຽນກ່ອນແລະຫຼັງການທົດລອງຂອງນັກຮຽນກຸ່ມທົດລອງທີ່ເປັນເດັກທີ່ມີ ຄວາມບກຜ່ອງທາງການຮຽນຮູ້.....	329
27 ການທົດສອບຄວາມແຕກຕ່າງຂອງຄະແນກ່ອນແລະຫຼັງທົດລອງຂອງນັກຮຽນທີ່ມີຄວາມ ບກຜ່ອງທາງການຮຽນຮູ້ກຸ່ມທົດລອງ.....	329
28 ຜົນສັມຖຸກິດທາງການຮຽນກ່ອນແລະຫຼັງການທົດລອງຂອງນັກຮຽນກຸ່ມຄວບຄຸມທີ່ເປັນເດັກ ທີ່ມີຄວາມບກຜ່ອງທາງການຮຽນຮູ້.....	332
29 ການທົດສອບຄວາມແຕກຕ່າງຂອງຄະແນກ່ອນແລະຫຼັງການທົດລອງຂອງນັກຮຽນທີ່ມີ ຄວາມບກຜ່ອງທາງການຮຽນຮູ້ກຸ່ມຄວບຄຸມ.....	332
30 ຄ່າເຈຊີຍແລະຄ່າຄວາມເບິ່ງເບນມາຕຽນຂອງຄວາມພິ່ງພອໃຈຂອງຮູ ຜູ້ບໍາເລີນຕໍ່ ຮູບແບບການຈັດການຮຽນແບບຄະລະໜ້າ.....	335
31 ເປີຢິບເທິຍບຄ່າເຈຊີຍຄວາມພິ່ງພອໃຈຂອງຮູ ຜູ້ບໍາເລີນຕໍ່ຮູບແບບການຈັດການຮຽນແບບ ຄະລະໜ້າເມື່ອເທິຍບກັບເຄຣນຕິການປະເມີນ.....	335
32 ຄ່າເຈຊີຍແລະຄ່າຄວາມເບິ່ງເບນມາຕຽນຂອງຄວາມພິ່ງພອໃຈຂອງນັກຮຽນທີ່ມີຕໍ່ ຮູບແບບການຈັດການຮຽນແບບຄະລະໜ້າທີ່ມີເດັກທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການພິເສກໃນຮົງຮຽນ ປະຣົມຕິກິດ.....	338
33 ການເປີຢິບເທິຍບຄ່າເຈຊີຍຄວາມພິ່ງພອໃຈຂອງນັກຮຽນຕໍ່ຮູບແບບການຈັດການຮຽນແບບ ຄະລະໜ້າເມື່ອເທິຍບກັບເຄຣນຕິການປະເມີນ.....	338
34 ຄ່າເຈຊີຍແລະຄ່າຄວາມເບິ່ງເບນມາຕຽນຂອງຄວາມພິ່ງພອໃຈຂອງຜູ້ປົກຄອງຕໍ່ຮູບແບບ ການຈັດການຮຽນແບບຄະລະໜ້າທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການພິເສກໃນຮົງຮຽນປະຣົມຕິກິດ..	339
35 ການເປີຢິບເທິຍບຄ່າເຈຊີຍຄວາມພິ່ງພອໃຈຂອງຜູ້ປົກຄອງຕໍ່ຮູບແບບການຈັດການຮຽນ ແບບຄະລະໜ້າເມື່ອເທິຍບກັບເຄຣນຕິການປະເມີນ.....	340
36 ຄ່າເຈຊີຍແລະຄ່າຄວາມເບິ່ງເບນມາຕຽນຂອງຄວາມເໝາະສົມຂອງຮູບແບບການຈັດການ ຮຽນແບບຄະລະໜ້າທີ່ມີເດັກທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການພິເສກໃນຮົງຮຽນປະຣົມຕິກິດໂດຍ ຜູ້ທຽກຄຸນວຸຖຸ.....	341

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
37 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น โดยผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อเทียบกับเกณฑ์.....	343

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	15
2 แรงผลักดันต่อการจัดการเรียนรวม.....	26
3 การจัดการเรียนรวม (Integrated Education).....	39
4 การจัดการเรียนรวม (Inclusive Education).....	40
5 เปรียบเทียบความหมายของการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ.....	43
6 การปรับการช่วยเหลือและการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับนักเรียน.....	58
7 การจัดการเรียนการสอนเพื่อเด็กทุกคน.....	75
8 องค์ประกอบของการพัฒนาทั้งโรงเรียนเพื่อการเรียนรวม.....	78
9 การปรับหลักสูตรเพื่อให้ นักเรียนเข้าถึงหลักสูตรปกติ.....	82
10 องค์ประกอบของการปรับหลักสูตรและการสอน.....	90
11 ข้อมูลการประเมินแบบอิงบุคคล.....	94
12 จุดมุ่งหมายของการดำเนินงานของโรงเรียนขนาดเล็ก.....	132
13 การจัดสิ่งแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด.....	142
14 ขั้นตอนการประชุมแบบนาฬิกาทราย.....	176
15 ภาพตัวอย่างมีเตอร์กำหนดระดับเสียง.....	179
16 ตัวอย่างห้องเรียนจัดเนื้อที่สำหรับทำกิจกรรม.....	182
17 ตัวอย่างห้องเรียนจัดเนื้อที่สำหรับการเรียนแบบร่วมมือ.....	183
18 ตัวอย่างห้องเรียนจัดเนื้อที่แบบยืดหยุ่น.....	184
19 แบบฟอร์มแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียน.....	188
20 แบบฟอร์มการมอบหมายงาน.....	190
21 ตัวอย่างแบบฟอร์มตาม “ระบบขอความช่วยเหลือ”.....	198
22 รูปแบบการสอนแบบทั้งชั้น.....	198
23 รูปแบบการทำงานเป็นคู่.....	198
24 รูปแบบการทำงานเป็นกลุ่ม.....	199
25 ตัวอย่างการจัดห้องเรียนแบบละความสามารถ.....	200
26 ตัวอย่างการจัดห้องเรียนตามกลุ่มอายุ.....	201
27 ตัวอย่างการจัดห้องเรียนตามกลุ่มความสามารถ.....	203
28 รูปแบบวิธีการจัดการเรียนรวม.....	242
29 ขั้นตอนการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบละชั้น.....	280

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
30 เส้นภาพคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เป็นที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติ.....	325
31 เส้นภาพคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของนักเรียนเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติ.....	328
32 เส้นภาพคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบสำหรับเด็กที่มีบกพร่องทางเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง.....	330
33 เส้นภาพคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบสำหรับเด็กที่มีบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง.....	331
34 เส้นภาพคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบสำหรับเด็กที่มีบกพร่องทางเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม.....	333
35 เส้นภาพคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบสำหรับเด็กที่มีบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม.....	334

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาเพื่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษในประเทศไทย เริ่มต้นจากการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเฉพาะความพิการโดยการจัดการศึกษานั้นจะเน้นการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองมากกว่าทักษะทางวิชาการ ต่อมานโยบายและการดำเนินงานด้านการศึกษาพิเศษมีพื้นฐานมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ.2540 มาตรา 43 ความว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี” ในระยะต่อมา มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้การศึกษาเน้นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยที่เกี่ยวข้องให้บุคคลมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษขึ้น พระราชบัญญัตินี้ได้ให้ความสำคัญอย่างชัดเจน ในมาตรา 10 ความว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสต้องให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ” การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในวรรค 2 ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและบุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัตินี้จึงนับได้ว่ามีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นอย่างยิ่ง สังคมต่างเริ่มตระหนักถึงสิทธิของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษหรือคนพิการมากขึ้นตามลำดับ ต่อมากฎหมายฉบับแรกของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับคนพิการโดยตรงคือพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ขึ้น อันเป็นผลมาจากความพยายามร่วมกันของทั้งภาครัฐและเอกชน นักวิชาการและองค์กรคนพิการซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมและความเสมอภาคของคนพิการด้วย โดยกำหนดให้มีการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิของคนพิการทั้งการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การศึกษาและการฝึกอาชีพทำให้คนพิการได้รับการจดทะเบียนและสิทธิประโยชน์จากการสงเคราะห์รวมทั้งได้รับการพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ.2534: 1-8) ส่วนทางด้านการศึกษา มีแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนดว่า “ การศึกษาพิเศษเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางกาย สติปัญญา จิตใจและอารมณ์ได้เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพร่างกาย จิตใจและความสามารถและ

เป็นการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษได้พัฒนาความถนัดและอัจฉริยภาพของคนได้อย่างเต็มที่ การจัดการศึกษาพิเศษนี้อาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดในสถานศึกษาปกติ ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กพิการได้รับโอกาสและสิทธิทางการศึกษามากขึ้นในสถานศึกษารูปแบบต่าง ๆ และในทุกระดับการศึกษา (แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ.2551: ออนไลน์)

เพื่อเป็นการสนองเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ หน่วยงานที่รับผิดชอบในอดีตคือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษอย่างต่อเนื่อง เป็นการให้โอกาสแก่เด็กทุกคนเพื่อให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยดำเนินงานตามโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการประถมศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2529-2539 ได้พัฒนาการศึกษาพิเศษอย่างต่อเนื่องด้วยความเชื่อมั่นว่าเด็กพิการสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้โดยมีพัฒนาการดีกว่าเรียนกับเด็กพิการด้วยกัน หากความพิการของเด็กอยู่ในระดับที่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้โดยมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนได้รับบริการการศึกษาพิเศษอย่างเหมาะสมกับเด็กแต่ละคนให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546: 5) นอกจากนี้ผลจากการมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2542 ประกาศให้ พ.ศ. 2542 เป็นปีการศึกษาเพื่อคนพิการ โดยมีนโยบายว่า “คนพิการที่อยากเรียนต้องได้เรียน” ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 กระทรวงศึกษาธิการยังให้ความสำคัญกับการศึกษาให้กับเด็กพิการอย่างต่อเนื่อง โดยมีนโยบายและเจตนารมณ์ที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาและบริหารการศึกษาให้ทั่วถึง ได้กำหนดนโยบายเพิ่มเติมว่า “คนพิการทุกคนต้องได้เรียน โดยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม” นโยบายดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการยังใช้มาจนปัจจุบัน

ในการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ประเทศไทยได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2523 มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมสามัญศึกษากำหนดให้มีกองการศึกษาพิเศษรับผิดชอบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการและผู้ด้อยโอกาส ต่อมาในปี พ.ศ. 2541 ได้ออกพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมสามัญศึกษาเป็นกองการศึกษาพิเศษและกองการศึกษาสงเคราะห์เพื่อให้มีการจัดการศึกษาให้แก่คนพิการและผู้ด้อยโอกาสอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น มีการดำเนินงานเรื่อยมาจนกระทั่งปี พ.ศ. 2546 เนื่องจากมีการปฏิรูประบบราชการจึงมีการปรับโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการตามพระราชบัญญัติระบบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการให้มีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและออกกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการจัดตั้งสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษโดยรวมกองการศึกษาพิเศษเพื่อคนพิการและกองการศึกษาสงเคราะห์เข้าด้วยกัน สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษนี้มีบทบาทหน้าที่ในการศึกษา ส่งเสริม ประสานงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการและผู้ด้อยโอกาส ดูแลสถานศึกษาทั้งหมด 169 แห่ง จำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) โรงเรียนการศึกษาพิเศษ 48 แห่ง 2) ศูนย์การศึกษาพิเศษเพื่อพัฒนาสมรรถภาพเด็กพิการ 76 ศูนย์ และ 3)

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ 50 แห่ง ลักษณะของการดำเนินงานมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการติดตามและประเมินผลด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาภาพรวม ปีงบประมาณ 2546 (สำนักงานประเมินผลการจัดการศึกษา.2547: ง-จ) พบว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีความต้องการพิเศษในภาพรวมมีความก้าวหน้าในระดับปานกลางโดยกลุ่มที่มีความก้าวหน้ามากกว่ากลุ่มอื่นคือกลุ่มเด็กพิการ เนื่องจากการกำหนดนโยบาย การดำเนินงานด้านกฎหมาย กฎกระทรวงรวมทั้งกองทุนเพื่อคนพิการและมีองค์กรรับผิดชอบการดำเนินงานที่ชัดเจน

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าได้มีการขยายการดำเนินการเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพิ่มมากขึ้น แต่ในเชิงปริมาณเด็กกลุ่มนี้ยังได้รับการพัฒนาในจำนวนไม่มากนัก เนื่องจากยังมีปัญหาในเรื่องของค่านิยมและระบบรวมถึงเครื่องมือในการจำแนกเด็กที่มีความต้องการพิเศษออกจากเด็กปกติทั่วไป จึงไม่สามารถสำรวจและนำเสนอจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อเข้ารับบริการจากหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างครบถ้วน นอกจากนี้ยังขาดความพร้อมในด้านของบุคลากรที่มีความรู้ หลักสูตรและการสอนรูปแบบการบริหารการศึกษาและความช่วยเหลือทางการศึกษา งบประมาณอาคารสถานที่และความร่วมมือกับชุมชนที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษบางกลุ่ม เช่น เด็กพิการ เป็นต้น เนื่องจากแต่เดิมรัฐบาลไม่ได้ระบุเรื่องเด็กพิการไว้ในนโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ต่อมาได้มีการกำหนดไว้กว้าง ๆ ดังในคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 มีสาระสำคัญที่กล่าวถึงคนพิการ 2 ประเด็น คือ 1) ให้การสงเคราะห์และสนับสนุนการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมแก่ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถพึ่งตนเองได้ และ 2) จัดระบบการศึกษาและฝึกอาชีพที่สอดคล้องกับระดับและลักษณะของความพิการหรือทุพพลภาพ รวมทั้งพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การเสริมทักษะพิเศษเฉพาะด้านและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ ในระยะต่อมารัฐบาลมีการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ซึ่งมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการอย่างมากมายทั้งด้านรูปแบบการจัด ซึ่งเปลี่ยนจากเดิมที่มีการจัดนักเรียนพิการเข้าชั้นเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไปในโรงเรียนปกติและมีแนวโน้มการจัดการเรียนรวม ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program หรือ IEP) เพื่อให้การศึกษาตามหลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนพิการเฉพาะบุคคล (สุจินดา ผ่องอักษร.2551: 15)

การจัดการเรียนร่วมนั้นสืบเนื่องมาจากประเทศไทยได้เข้าร่วมประชุมเจ้าหน้าที่ระดับสูงของประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่งเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2545 ที่ประชุมได้ขยายทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิกออกไปอีกหนึ่งทศวรรษ คือระหว่าง พ.ศ. 2546-2555 การเข้าร่วมการรับรองกรอบปฏิบัติงานแห่งสหประชาชาติจากทะเลสาบบิวกู สังคมบูรณาการปลอดจากอุปสรรคและตั้งอยู่บนฐานของสิทธิสำหรับคนพิการในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (The Biwako Millennium Framework for Action Towards an Inclusive, Barrier –

Free and Right – Based Society for Persons with Disabilities in Asia and Pacific. 2007: Online) ในปี 2002 ทำให้ได้กรอบแนวคิดในการช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่อง ผู้ติดเชื้อเอชไอวี การช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม การประชุมครั้งนี้มีผลต่อการจัดการเรียนรวมให้กับเด็กที่มีความบกพร่อง นอกจากนี้ประเทศไทยยังได้เข้าร่วมประชุมกรอบปฏิบัติการดาการ์ (The Dakar Framework for Action, Education for All: Meeting Our Collective Commitments 2008:Online) ที่เป็นผลการประชุมระดับโลกเรื่องการศึกษา (The World Education Forum) ซึ่งจัดขึ้นที่เมืองดาการ์ ประเทศสาธารณรัฐเซเนกัล ในปี ค.ศ. 2002 ได้ระบุอย่างชัดเจนว่าการศึกษาถือเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ยิ่งไปกว่านั้นยังได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของรัฐเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการศึกษาเพื่อปวงชน ต่อมาในปี ค.ศ. 2004 มีการประชุมปฏิบัติการว่าด้วยสิทธิทางการศึกษา อันเป็นสิทธิของเด็กทุกคน (Regional Workshop on Universalizing the Right to Education of Good Quality : A Rights based Approach to Achiever Education for All. 2008:Online) เน้นความสำคัญไปที่เป้าหมายและนโยบายของการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะพัฒนาความเป็นมนุษย์และกระบวนการในการปกป้องสิทธิมนุษยชน คำว่าสิทธิมนุษยชนอยู่บนฐานของการบูรณาการหลักการสิทธิมนุษยชนไปสู่การวางแผน กำหนดนโยบายต่างๆ

ปัจจุบันประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพทางการศึกษา ในมาตราที่ 49 ความว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพหรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากต้องได้รับสิทธิและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยเท่าเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิตย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2551 : ออนไลน์) และเหตุการณ์ต่อมาที่ถือว่าประเทศไทยได้ให้ความสนใจต่อการจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการหรือผู้มีความบกพร่องทั้งหลายคือในปี พ.ศ. 2551 ได้มีพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ประกาศใช้ ณ วันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ให้คำนิยามคนพิการ ผู้ดูแลคนพิการ การจัดการศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องไว้อย่างชัดเจน ที่สำคัญคือให้นิยาม “คนพิการ” ว่า หมายถึงบุคคลที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรมสติปัญญา การเรียนรู้หรือความบกพร่องอื่นใดประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใดเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ส่วนคำว่า “การเรียนรวม” หมายถึง การจัดให้คนพิการได้เข้าศึกษาในระบบการศึกษาทั่วไปทุกระดับและหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับการเรียนการสอนสำหรับคนทุกกลุ่ม รวมทั้งคนพิการ ในหมวดที่ 1 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 8 วรรค 2 ความว่า

สถานศึกษาในทุกสังกัดและศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการอาจจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัยในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการเรียนร่วม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการรวมถึงการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตอิสระ การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น การฝึกอาชีพหรือการบริการอื่นใด (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ.2551:ออนไลน์)

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ปี พ.ศ. 2551 จึงทำให้กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายและเป้าหมายปี พ.ศ. 2551 ไว้ดังนี้คือ เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนให้กว้างขวางทั่วถึง มีคุณภาพและขยายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับโดยมีเป้าหมายให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพการศึกษาสูงขึ้นทุกระดับและประเภทการศึกษา การกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่และสถานศึกษาโดยมีเป้าหมายให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเอกชนและท้องถิ่นโดยมีเป้าหมายให้มีการจัดการศึกษาสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.255: 7-11) นโยบายและเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าวทำให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทบทวนสภาพแวดล้อมขององค์กรโดยการนำผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ ปี 2550 มาปรับปรุงงานหลัก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดเป้าประสงค์ไว้ดังนี้ ประชากรวัยเรียนทุกคนทั้งปกติ พิการและด้อยโอกาสได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามสิทธิอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2551: 17-19) นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับคนพิการระยะ 5 ปี คือระหว่าง ปี พ.ศ. 2550 – 2554 โดยกำหนดยุทธศาสตร์ไว้ดังนี้ คือ ยุทธศาสตร์การขยายโอกาสและบริการทางการศึกษาให้กับคนพิการอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ การสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการให้แก่หน่วยงานที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างมีคุณภาพ การส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านคนพิการและการส่งเสริม สนับสนุนให้คนพิการ ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรเอกชนร่วมกันพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ในการจัดการศึกษา (แผนพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับคนพิการ. 2551 : ออนไลน์) แผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการฉบับนี้มีเป้าประสงค์ชัดเจนในการพัฒนาคนพิการคือ คนพิการได้รับโอกาสและบริการทางการศึกษาในระบบ โดยมีรูปแบบที่หลากหลายอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพตามสมรรถภาพสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล สถานศึกษามีการบริหารจัดการด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านบุคคลกรอย่างมีประสิทธิภาพ มีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา มีสภาพแวดล้อมที่ปราศจากอุปสรรค คนพิการได้รับการพัฒนาการศึกษาและทักษะการดำรงชีวิตจนสามารถประกอบอาชีพพึ่งตนเองได้

มีคุณธรรมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพของแต่ละบุคคลและสถานศึกษา คนพิการ ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรเอกชนร่วมกันพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ในการจัดการศึกษาจึงนับว่าแผนพัฒนาดังกล่าวมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่คนพิการ

ในด้านนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งเน้นบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกว้างขวางขึ้น เน้นการพัฒนาเด็กพิการในลักษณะบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามศักยภาพ การทำงานของโรงเรียนเป็นการทำงานร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษาและบุคลากรอื่น ในลักษณะร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจและร่วมรับผิดชอบ และที่สำคัญที่สุดคือการจัดการศึกษาเปลี่ยนจากการศึกษาไปสู่สังคมที่เน้นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน (สุจินดา ผ่องอักษร. 2551 : 19) นอกจากนี้ในวันที่ 10-12 มีนาคม 2551 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดประชุมเรื่องการปรับจุดเน้นและกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สนองนโยบายรัฐบาล ในการประชุมสัมมนาผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ โดยคุณหญิงเกษมา วรวรรณ ณ อุรุยา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อสรุปจากการประชุม คือ มีนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลปัจจุบันที่เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษคือดำเนินการให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา 12 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมทั้งสนับสนุนผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพหรืออยู่ในสภาวะยากลำบากให้ได้รับการศึกษา การเพิ่มโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมห้องเรียนคู่ขนานออกทิสติก มาตรการที่ขอให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการ คือ ย้ำการดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส กล่าวคือ มีบางโรงเรียนยังเก็บเงินเด็กด้อยโอกาสอยู่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 1-8) จากพระราชบัญญัติและนโยบายต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นทำให้การจัดการศึกษาเพื่อคนพิการได้รับการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมมากกว่าอดีต โดยเฉพาะการจัดการเรียนร่วมที่กำหนดไว้ชัดเจนในพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 จากการสำรวจข้อมูลนักเรียนพิการเรียนร่วมในปี พ.ศ. 2549 พบว่า มีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตา จำนวน 17,821 คน บกพร่องทางการได้ยิน จำนวน 9,467 คน บกพร่องทางสติปัญญาจำนวน 38,817 คน บกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ จำนวน 20,701 คน มีปัญหาทางการเรียนรู้ จำนวน 105,952 คน บกพร่องทางการพูดและภาษา จำนวน 12,117 คน มีปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ 11,674 คน บุคคลออทิสติก จำนวน 4,221 คน และบุคคลพิการซ้อน จำนวน 10,432 คน รวมทั้งสิ้น 223,211 คน

นักเรียนจำนวนดังกล่าวได้รับการศึกษากระจายตามโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมทั่วประเทศ ทั้งนี้จากสภาพการณ์ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดการศึกษาเพื่อสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการดังที่กล่าวมาข้างต้น หากแต่ยังมีปัญหาและอุปสรรคอีกมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนมากและประสบปัญหาหลายด้านจึงเป็นภารกิจเร่งด่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่ที่ต้องส่งเสริมให้ระบบการศึกษาเป็นระบบที่มีคุณภาพ แต่ทั้งนี้ผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่า

โรงเรียนที่ไม่สามารถปฏิบัติงานด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้อย่างน่าพึงพอใจ คือโรงเรียนขนาดเล็กนั่นเอง โรงเรียนขนาดเล็กคือ โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา ในปีการศึกษา 2550 มีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากถึงร้อยละ 41.48 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมดและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีอันเป็นผลมาจากอัตราการเกิดลดลงและผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนในเมือง จากสถิติแสดงจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กปีการศึกษา 2546-2550 พบว่าในปี พ.ศ. 2546 มีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 10,877 แห่ง ปี พ.ศ. 2547 มีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 11,599 แห่ง ปี พ.ศ. 2548 มีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 12,269 แห่ง ปี พ.ศ. 2549 มีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 12,828 แห่งและปี พ.ศ. 2550 มีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 13,251 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 1 - 2) การมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากดังกล่าว ทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถสะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพได้ดีเพียงพอ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ปี 2551 – 2553 ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2550 โดยกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “นักเรียนมีโอกาสดำเนินการทางการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน” ทั้งนี้การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กเป็นการดำเนินการเพื่อยกระดับและปรับปรุงงานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ การพัฒนาด้านปริมาณเป็นการดำเนินการด้วยวิธีต่างๆ เพื่อเพิ่มอัตราครูต่อนักเรียน ส่วนการพัฒนาด้านคุณภาพเป็นการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อให้ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดแนวทางการดำเนินงานและเป้าหมายของการปฏิบัติงานวิธีหนึ่งคือการคละชั้น ซึ่งการคละชั้นหมายถึง การจัดนักเรียนที่เรียนในชั้นต่างกันตั้งแต่ 2 ชั้นขึ้นไปมาเรียนรวมกันโดยมีแผนการจัดการเรียนรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 5) มีการสนับสนุนการคิดค้นนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ คิดค้นสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างไรก็ตามการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กยังมีปัญหาอยู่หลายประการ

จากการศึกษาสภาพปัญหาทางโรงเรียนขนาดเล็กพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กมักมีปัญหาคล้ายคลึงกัน 4 ด้าน คือ 1) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากทั่วประเทศ จำนวนประชากรลดลง อัตราครูต่อนักเรียนในแต่ละระดับชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน และครูไม่ครบชั้น 2) ปัญหาด้านการสอน ครูส่วนใหญ่ต้องเผชิญกับสภาพครูไม่ครบชั้นและนักเรียนแต่ละชั้นมีจำนวนน้อยหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับนักเรียน สื่อการสอนและแหล่งการเรียนรู้มีจำนวนจำกัด ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำไปด้วย มีปัญหาด้านนี้ส่งผลกระทบต่อการจัดการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย 3) ปัญหาด้านความพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุน โรงเรียนขนาดเล็กได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนน้อย อาคารเก่า โรงเรียนไม่สามารถระดมทรัพยากรจากผู้ปกครองและชุมชนได้มากนักเนื่องจากผู้ปกครองและชุมชนส่วนใหญ่ฐานะยากจนสำหรับนักเรียนนั้นส่วนใหญ่มาจากครอบครัวฐานะยากจนและ

4) ปัญหาด้านการประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 5-7) จากผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อการสนับสนุนให้โรงเรียนมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานพร้อมที่จะจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งเน้นในเรื่องคุณภาพการศึกษาโดยพยายามพัฒนาผู้บริหารและครูให้มีศักยภาพเพียงพอต่อการจัดการศึกษา อย่างไรก็ตามผลจากการประเมินตนเองและการประเมินจากหน่วยงานภายนอกพบว่า การดำเนินงานยังได้ผลอยู่ในระดับไม่น่าพึงพอใจมากนัก เพื่อเป็นการตอบสนองปัญหาและความต้องการดังกล่าว ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กเป็น 4 ยุทธศาสตร์ คือ

- 1) พัฒนาระบบวางแผนและการบริหารจัดการ
- 2) พัฒนาระบบการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษา
- 3) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

ในยุทธศาสตร์ที่ 2 มีแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กโดยปรับหลักสูตรที่เอื้อต่อการสอนละชั้นและยุทธศาสตร์ข้อที่ 3 มีแนวทางในการจัดอัตรากำลังครูในโรงเรียนขนาดเล็กให้เพียงพอตามเกณฑ์ด้วยการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูด้วยรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสอนแบบบูรณาการเนื้อหา บูรณาการกลุ่มอายุละชั้นเรียน การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 15-21) จากยุทธศาสตร์ที่กล่าวมาจะเห็นว่า ยังไม่มียุทธศาสตร์ใดที่มุ่งเน้นไปที่การจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคนโดยตรงหากมุ่งไปที่การแก้ปัญหา ด้านบริหารและการจัดการทั้งที่สภาพความเป็นจริงมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษจำนวนมากเข้าเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างไรก็ตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนด้วยการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ คิดค้นสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 8) โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากจะมีนักเรียนในแต่ละระดับชั้นเพียง 5-10 คนและในจำนวนดังกล่าวอาจมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ เข้ามาเรียนด้วย ซึ่งนักเรียนเหล่านี้มีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาตามกฎหมายทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 รวมถึงแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการฉบับต่าง ๆ ในขณะเดียวกันโรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาการดำเนินงานหลายด้านที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหา ดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบละชั้นที่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาขึ้น ซึ่งคาดว่าจะเป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและบริบทของการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีอยู่มากกว่าหนึ่งหมื่นแห่งทั่วประเทศ เพื่อช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนไปพร้อมกับเด็กปกติอย่างผสมกลมกลืนและมีความสุขอันเป็นไปตามสิทธิมนุษยชนที่ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้
 - 2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาจากการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น
 - 2.2 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ ดังนี้

1. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งมีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในท้องถิ่นห่างไกลและขาดแคลนครู
2. ได้วิธีการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา อันเป็นนวัตกรรมเพื่อใช้เป็นต้นแบบสำหรับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมอยู่ด้วย
3. ผู้สนใจหรือผู้เกี่ยวข้องสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาไปใช้ในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมได้อีกรูปแบบหนึ่ง ช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนได้อย่างมีความสุขตามความสามารถของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนมีนวัตกรรมที่นำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำแนกเป็น 2 กลุ่มตามขั้นตอนการวิจัยดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา ได้แก่ โรงเรียนบ้านสกร้อม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2551 จำนวน 21 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2 กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ นักเรียนทั้งหมด 31 คน เป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 12 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 คนและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 11 คน เป็นเด็กปกติจำนวน 24 คน และเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 7 คน นักเรียนที่เป็นกลุ่มควบคุม ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนบ้านระไทร์ (เด่นพัฒนา) อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ นักเรียนทั้งหมดจำนวน 19 คน เป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 คนและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน เป็นเด็กปกติจำนวน 16 คนและเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 3 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

3. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

3.1 ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย

3.1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

3.1.2 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง

3.2 ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

4. ข้อตกลงเบื้องต้น การวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษมี 2 ประเภทคือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น หมายถึง ลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่มีการจัดองค์ประกอบการเรียนรู้นบนพื้นฐานความสามารถ ความต้องการและความสนใจของนักเรียนที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1.1 หลักการ หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นนี้มุ่งนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ยังไม่มีรูปแบบการจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการเรียนรู้แบบองค์รวม เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล มีลักษณะหลากหลายและบูรณาการ มีลักษณะสัมพันธ์หรือสอดคล้องกับชีวิตจริงและการดำเนินกิจกรรมมีลักษณะดังนี้

1.1.1 การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน เน้นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน

1.1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนที่เรียนคนละระดับชั้นและนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนรู้ต่างกันที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนไปด้วยกันได้ภายใต้การดูแลของครูคนเดียว

1.1.3 กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือพึ่งพากัน นักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันปฏิบัติกิจกรรมบางส่วนร่วมกันเป็นกิจกรรมร่วม บางส่วนแยกปฏิบัติตามความสามารถเป็นกิจกรรมตามความสามารถ บางกิจกรรมเป็นกิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้เลือกทำตามความสนใจของตนเอง

1.1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบ่งระดับความยากง่ายตามระดับความสามารถของผู้เรียน โดยแบ่งความสามารถของผู้เรียนออกเป็น 3 ระดับคือ นักเรียนที่มีความสามารถสูง นักเรียนที่มีความสามารถปานกลางและนักเรียนที่มีความสามารถต่ำ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อิงให้ความสำคัญกับความยากง่าย ความซับซ้อนที่แตกต่างกันด้วยการออกแบบกิจกรรม ไปกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามความสามารถและทำไปกิจกรรมตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

1.1.5 บทบาทของครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นผู้สร้างแรงจูงใจ สังเกตดูแล ช่วยเหลือ แนะนำ ให้เสริม ให้ข้อมูลสะท้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้

1.1.6 บทบาทของนักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติ อ่าน ฟัง ดู เขียน คิด ค้นคว้า สอบถาม ทดลอง สาธิต แลกเปลี่ยนข้อมูล สรุป ประเมินผล การปฏิบัติ

1.2 จุดมุ่งหมาย หมายถึง เป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนเมื่อผ่าน การเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น คือ มุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทย เพื่อให้นักเรียนที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สามารถพัฒนาตนเอง มีสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ได้ตามความสามารถของตนเอง รู้จักการช่วยเหลือ พึ่งพากัน มีความเข้าใจในความแตกต่างของแต่ละบุคคล

1.3 เนื้อหา หมายถึง เนื้อหาของจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 และหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งการกำหนดเนื้อหาใช้ การบูรณาการหลักสูตร โดยการเชื่อมโยงเนื้อหาของวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน จึงต้องมีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระเพื่อนำมาบูรณาการกับกลุ่มอื่นโดยพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาตาม ความสนใจ ความต้องการและความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน แล้วนำมากำหนดหัวเรื่อง (Theme) ที่จะใช้สอน โดยกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละหัวเรื่อง พิจารณาเนื้อหาสาระที่ เลือกสรรไว้ทั้งหมดแล้วพัฒนาเป็นแผนจัดการเรียนรู้

1.4 กิจกรรม หมายถึง ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนรวม แบบคละชั้นในการวิจัยครั้งนี้คือ

1.4.1 ขั้นเตรียมเข้าสู่บทเรียน หมายถึง ขั้นที่ผู้สอนเตรียมการเพื่อจัดการ เรียนการสอน เตรียมนักเรียนเข้าสู่บทเรียนหรือกิจกรรมที่ครูวางแผนไว้ ได้แก่ การแจ้งจุดประสงค์ การเรียนรู้ การอภิปราย การพูดคุย การร้องเพลง การอ่านคำคล้องจองหรือทำกิจกรรมสั้นๆ

1.4.2 ขั้นสอน หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1) การนำเสนอบทเรียนทั้งชั้น หมายถึง ขั้นตอนที่ครูใช้การอธิบาย การทำกิจกรรม การสาธิต การศึกษาจากสภาพจริง แหล่งการเรียนรู้ การทบทวนความรู้ การสนทนา การอภิปราย การอ่าน การเล่าเรื่อง

2) การศึกษากลุ่มย่อย หมายถึง ขั้นตอนที่ครูนำมาใช้ในการฝึก ทักษะของผู้เรียนในชั้นเรียนรวมโดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มละสองคนหรือทำงานคน เดียวขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรม ความยากง่าย การทำกิจกรรมกลุ่มเน้นการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นักเรียนที่เรียนเก่งช่วยนักเรียนที่เรียนอ่อนกว่าเพื่อให้เข้าใจเรื่องที่เรียนมากขึ้น ลักษณะของการจัด กิจกรรมขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ เช่น การจัดกิจกรรมรวม เป็นกิจกรรมที่จัดสำหรับเด็กทุกคนที่ สามารถปฏิบัติได้พร้อมกัน ลักษณะของกิจกรรมจะมีความยากง่ายในระดับปานกลาง การจัด กิจกรรมตามความสามารถ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับเด็กที่มีความสามารถต่างกัน เป็นการสอน ในเนื้อหาเดียวกันแต่ความซับซ้อนในการทำกิจกรรมจะแตกต่างกันตามความสามารถของเด็ก

กิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกให้กับเด็กได้เลือกทำตามความสนใจหรือสามารถกำหนดทิศทางการเรียนรู้ให้กับตนเอง

1.4.3 ขั้นสรุป หมายถึง ขั้นตอนให้ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปกิจกรรมการเรียนรู้ สิ่งที่ค้นพบ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสรุปบทเรียน

1.4.4 ขั้นกิจกรรมซ่อมเสริม หมายถึง ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เรียนอ่อนหรือเรียนช้า โดยจัดเด็กออกเป็นกลุ่มเล็กเข้ารับการซ่อมเสริมในส่วนที่ไม่เข้าใจหรือทำงานยังไม่เสร็จ สำหรับเด็กปกติทำกิจกรรมเสริมทักษะที่สนใจ

1.5 สื่อและแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้สำหรับการเรียนรวมแบบคละชั้น โดยจัดไว้เป็นมุมการเรียนรู้ในห้องเรียน ประกอบด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์ หนังสือ ตำรา สารานุกรม พจนานุกรม รูปภาพต่างๆ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับแผนจัดการเรียนรู้ ส่วนนอกห้องเรียนเป็นการจัดเตรียมหนังสือไว้ในห้องสมุดของโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

1.6 การวัดและประเมินผล หมายถึง การติดตามความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของผู้เรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น การประเมินตามสภาพจริง ซึ่งเป็นการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประดิษฐ์ชิ้นงาน การเขียนรายงาน การนำเสนอด้วยปากเปล่า การทดลอง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการทำโครงการ จัดนิทรรศการ แฟ้มสะสมผลงาน เป็นวิธีการประเมินที่เน้นการปฏิบัติจริงมากกว่าการท่องจำ การวัดและประเมินผลเด็กที่มีความต้องการพิเศษอยู่บนพื้นฐานการพิจารณาจากแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งจะมีเกณฑ์แตกต่างไปจากเด็กปกติ

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น หมายถึง ผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ประเมินจาก 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาจากการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นและ 2) ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วยความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาโดยครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครองหลังจากการนำรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาไปใช้ ซึ่งวัดด้วยเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นดังนี้

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ผู้เรียนได้จากการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น การทดสอบก่อนการใช้รูปแบบใช้ผลคะแนนการสอบกลางภาคของโรงเรียน ส่วนการทดสอบหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น เป็นการประเมินหลังจากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน

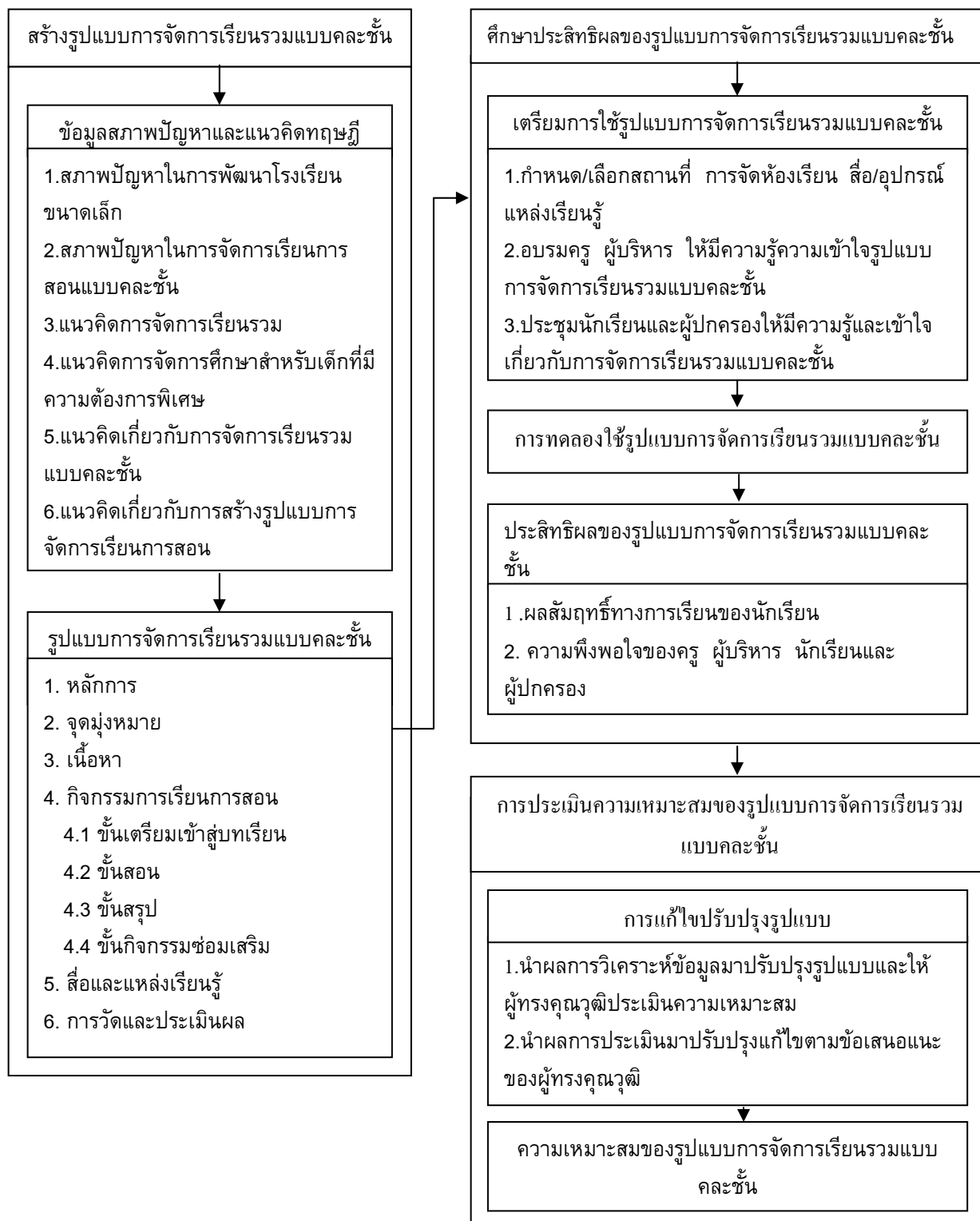
2.2 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึกพึงพอใจ ไม่พึงพอใจของครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

3. ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา มีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

4. ระดับความสามารถของนักเรียน หมายถึง การแบ่งระดับความสามารถของนักเรียนออกเป็นหลายระดับตามความสามารถของนักเรียน ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ระดับความสามารถ ได้แก่ ระดับ 1 ระดับ 2 ระดับ 3 และระดับต่ำกว่าระดับ 1 สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา นักเรียนที่มีความสามารถระดับ 1 เป็นนักเรียนที่มีความสามารถระดับต่ำ ระดับ 2 เป็นนักเรียนที่มีความสามารถระดับปานกลางและระดับ 3 เป็นนักเรียนที่มีความสามารถระดับสูงหรือเป็นเด็กเรียนเก่ง ส่วนระดับต่ำกว่าระดับ 1 เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหรือเด็กที่พัฒนาการล่าช้า

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก การจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กทุกคนทั้งที่เป็นเด็กปกติทั่วไปและเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนไปพร้อมกัน ปัจจุบันยังไม่มีรูปแบบการสอนที่มีความเหมาะสม ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมขึ้น รูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้ใช้สำหรับโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กในชนบทที่แต่ละชั้นเรียนมีนักเรียนจำนวนน้อย ครูสอนไม่ครบชั้นและมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมอยู่ด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับดี

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับดี

1.2 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของครู ผู้บริหารอยู่ในระดับมาก

1.3 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

1.4 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก

2. ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยจำแนกเป็นเนื้อหาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรวม
 - 1.1 ความเป็นมาเกี่ยวกับการเรียนรวม
 - 1.2 ความหมายของการเรียนรวม
 - 1.3 การจัดการศึกษาพิเศษ การเรียนรวมและการเรียนรวม
 - 1.4 ประโยชน์ของการเรียนรวม
 - 1.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรวม
 - 1.6 หัวใจ องค์ประกอบ กระบวนการและขั้นตอนของการจัดการเรียนรวม
 - 1.7 ตัวชี้วัดสำหรับการจัดการเรียนรวมให้ประสบความสำเร็จ
 - 1.8 แนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนเพื่อการเรียนรวม
 - 1.9 หลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนรวม
 - 1.10 การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรวม
 - 1.11 กฎหมายสาธารณะฉบับ 94 – 142 (Public Law 94-142)
 - 1.12 มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนสำหรับการจัดการเรียนรวม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น
 - 2.1 ความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น
 - 2.2 ความหมายของการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น
 - 2.3 สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กและการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น
 - 2.4 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น
 - 2.5 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น
 - 2.6 การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น
 - 2.7 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับการเรียนรวม
 - 2.8 ลักษณะของการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น
 - 2.9 แนวทางการจัดห้องเรียนแบบคละชั้น
 - 2.10 แนวทางการประเมินการเรียนรู้สำหรับการเรียนรวมแบบคละชั้น
 - 2.11 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรวมแบบคละชั้น
 - 2.12 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรวมและการเรียนรวมแบบคละชั้น

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3.1 แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษหรือคนพิการ

3.2 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3.3 พระราชบัญญัติเพื่อคนพิการ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรวม

1.1 ความเป็นมาเกี่ยวกับการเรียนรวม

ในสมัยก่อนบุคคลที่มีความบกพร่องมักถูกฆ่าตายหรือใช้เพื่อความบันเทิงตลกขบขัน ต่อมาในศตวรรษที่ 19 โรงเรียนการศึกษาพิเศษ ได้ถือกำเนิดขึ้นสำหรับคนที่มีความบกพร่องทางประสาทสัมผัส โดยที่โรงเรียนจะต้องใช้หลักสูตรเฉพาะที่มีความแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป ในช่วงปลายปี ค.ศ.1950 บุคคลที่มีความบกพร่องประเภทต่างๆถูกแบ่งแยกอย่างชัดเจน ในเกือบทุกประเทศทั่วโลกทั้งเด็กและผู้ใหญ่ที่เป็นผู้มีความบกพร่องต่างถูกแบ่งแยกออกจากระบบการศึกษาปกติ เนื่องจากโรงเรียนไม่สามารถจัดการศึกษาได้เหมาะสมกับวิธีการเรียนรู้ของบุคคลที่มีความแตกต่างมีภูมิหลังและความบกพร่องต่างๆได้ บุคคลที่มีความบกพร่องทั้งหลายจึงถูกแยกให้ไปเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการทำให้ไม่มีโอกาสได้เรียนกับเพื่อนที่เป็นเด็กปกติได้ ในระยะต่อมาระบบของโรงเรียนเฉพาะความพิการเริ่มเสื่อมความนิยมลงไป ถึงแม้ครูจะมีความพยายามในการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในโรงเรียนของการศึกษาพิเศษหรือโรงเรียนร่วมอยู่ภายใต้ระบบของการศึกษาพิเศษแต่ครูยังมีปัญหาอยู่ว่าจะออกแบบและทำหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างไรให้เรียนในห้องเรียนปกติได้ครูจึงใช้วิธีการแยกเด็กที่มีความบกพร่องออกด้วยการใช้หลักสูตรที่แตกต่างจากเด็กอื่นในโรงเรียนปกติเมื่อเป็นเช่นนี้ ทำให้การจัดการศึกษาพิเศษเกิดปัญหาขึ้นหลายด้านดังนี้(Kinsanji.1999: 6 ; Ainscow. 1991: 10-13)

1. เด็กที่ได้รับการศึกษาพิเศษมีความยากลำบากที่จะมีส่วนร่วมในหลักสูตรโรงเรียนปกติ ดังนั้นเด็กเหล่านี้ได้เรียนในหลักสูตรที่แตกต่างไปจากเพื่อน

2. เด็กที่มีความบกพร่องจะถูกตราหน้าและถูกแบ่งแยกออกจากสังคม การประเมินเพื่อการจัดประเภทเด็กมีผลกระทบต่อความคาดหวังของผู้ปกครองและครูรวมถึงความคิดที่มีต่อตนเองของเด็กเองด้วย

3. การคัดแยกและการประเมินอย่างไม่เป็นธรรมซึ่งนำไปสู่การกลายเป็นชนกลุ่มน้อย เช่น ชาวอเมริกันที่มีเชื้อสายเอเชียหรืออเมริกันกลางหรือคนผิวดำก็ตามจะถูกแบ่งแยกตามสีผิว เป็นต้น

4. การทำงานของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษมีส่วนกระตุ้นให้ครูที่สอนในห้องเรียนปกติมีความรับผิดชอบต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

5. แหล่งความรู้ที่ใช้ในโรงเรียนอาจเป็นช่องทางไปสู่การแบ่งแยกได้

6. การตระหนักในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลและการวิเคราะห์งาน ในการจัดการศึกษาพิเศษมีแนวโน้มที่จะทำให้ครูมีความคาดหวังต่อนักเรียนต่ำลง การวิเคราะห์งานและการสอนด้านพฤติกรรมอาจมีความหมายต่อนักเรียนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขจุดอ่อนของการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้น การจัดการเรียนร่วม (Integration) จึงได้พัฒนาขึ้น การจัดการเรียนร่วมเป็นลักษณะของการจัดบริการที่อยู่ระหว่างโรงเรียนการศึกษาพิเศษกับโรงเรียนปกติโดยไม่ต้องช่วยเหลือเด็กมากนัก โดยในช่วง 50 ปีที่ผ่านมาเกิดมีแนวคิดที่จะจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน(Education for All)ขึ้น ได้มีการผลักดันทั้งด้านสังคม การเมืองและกฎหมายที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเจตคติและนโยบายต่อกลุ่มที่ด้อยโอกาสในสังคมที่อยู่ในส่วนต่างๆ ของโลก มีการริเริ่มนโยบายใหม่และการออกกฎหมายมาบังคับใช้เพื่อตอบสนองความไม่เท่าเทียม ความยากจน การขาดโอกาสทางการศึกษาของคนที่มีความบกพร่อง การเรียนร่วมเป็นการศึกษาเพื่อสิทธิมนุษยชน การศึกษาในฐานะที่เป็นเรื่องสิทธิของคนทุกคน ทำให้เด็ก ๆ ได้รับการเชิดชูในด้านการศึกษาโดยมีประกาศของสหประชาชาติที่ได้จัดการประชุมระดับโลกหลายครั้งในหลายประเทศ ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับแนวคิดการจัดการเรียนร่วมขึ้น การจัดประชุมระดับโลกที่สำคัญๆ อันมีใจความสำคัญดังนี้

เริ่มตั้งแต่มีคำประกาศสากลเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน (The Universal Declaration of Human Right) ในวันที่ 10 ธันวาคม ปี ค.ศ.1948 มีใจความสำคัญว่า “ทุกคนย่อมมีสิทธิในการได้รับการศึกษา” คำประกาศสากลนี้ทำให้เด็กและผู้ใหญ่ที่มีความบกพร่องทั้งหลายที่แต่ก่อนได้รับการปฏิเสธให้ได้รับการศึกษามีสิทธิในการได้รับการศึกษา กลุ่มบุคคลที่มีความบกพร่องต้องการความมั่นใจในสิทธิของตน ผลที่เกิดตามมาคือการมีเอกสารเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติออกมาทำให้บุคคลที่มีความบกพร่องทั้งหลายมีสิทธิในการได้รับการศึกษา ในปี ค.ศ.1968 ดันน์ (Dunn, 1968: 5-6) ได้เขียนบทความเรื่องการจัดการศึกษาพิเศษให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเล็กน้อยเป็นความยุติธรรมแล้วหรือ บทความนี้อธิบายถึงเหตุผลในการจัดการศึกษาโปรแกรมพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้ว่าเป็นการกีดกันเด็กออกจากระบบการศึกษาปกติซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ยุติธรรมอย่างยิ่งสำหรับเด็ก การกีดกันลักษณะนี้ควรยุติได้แล้วที่จะแยกเด็กออกจากระบบโรงเรียน ยุติการตราหน้าเด็กและการจัดให้เด็กเหล่านี้เรียนในโปรแกรมพิเศษ ซึ่งโปรแกรมพิเศษนี้ควรจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับปานกลางหรือรุนแรงหรือมีความบกพร่องซ้ำซ้อนเท่านั้น ดังนั้นครูที่สอนในชั้นเรียนปกติและผู้บริหารจะต้องมีความจริงใจในการปฏิบัติงานต่อเด็กด้วยการเอาเด็กออกจากโปรแกรมพิเศษนี้ให้มาเรียนและมีส่วนร่วมในห้องเรียนปกติให้มากที่สุด บทความนี้นับว่ามีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาในระบบเรียนรวมในเวลาต่อมา

ถึงแม้ว่าจะมีคำแถลงการณ์ขององค์การสหประชาชาติที่ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อเด็กพิเศษก็ตาม จริงๆแล้วองค์การสหประชาชาติไม่ได้จัดว่าเป็นผู้นำในเรื่องนี้แต่เพียงผู้เดียว หากได้รับผลกระทบมาจากการพัฒนานโยบายและกฎหมายในสหรัฐอเมริกา รวมถึง

สหราชอาณาจักรด้วยที่ส่งผลกระทบมากที่สุดต่อกิจกรรมขององค์การสหประชาชาติ มาจากการมีกฎหมายฉบับ PL 94-142 ในสหรัฐอเมริกา ค.ศ.1975 ทำให้เกิดการตระหนักในเรื่องการจัดสิ่งแวดลอมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด ส่วนในสหราชอาณาจักรมีรายงานวอร์นอค (Warnock Report) ในปี ค.ศ.1978 และทำให้มีเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นตามมาในปี ค.ศ.1981 คือการมีกฎหมายการศึกษาพิเศษและเริ่มมีคำว่า "ความต้องการการศึกษาพิเศษ" (Special Educational Needs) ขึ้น ต่อมา มีการจัดประชุมโลกขึ้นในประเทศสเปนที่เมืองทอร์รีโมลินอส ในเดือนพฤศจิกายน ในปี ค.ศ.1981 เป็นเรื่องการจัดการศึกษาและการฟื้นฟูบุคคลที่มีความบกพร่อง การประชุมนี้เน้นความสำคัญของการจัดการเรียนรวมซึ่งใจความสำคัญมีอยู่ว่า "ถึงแม้ว่ามีการใช้คำว่า ความต้องการศึกษาพิเศษและการจัดสิ่งแวดลอมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุดที่นำมาใช้สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องก็ตามก็ควรมีการเพิ่มการจัดการศึกษาในห้องเรียนปกติด้วย เช่น ในทวีปแอฟริกาในปี ค.ศ.1980 จะเห็นห้องเรียนพิเศษในซุ่มดอกเห็ดและห้องเรียนเหล่านี้ใช้กับบุคคลที่มีความบกพร่องทุกประเภท เช่น ร่างกาย ประสาทสัมผัส สติปัญญา อารมณ์และการเรียนรู้"

ในเวลาเดียวกันนั้นในสหรัฐอเมริกากลุ่มทนายความได้ออกมาเรียกร้องและเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกฎหมายการศึกษาสามัญขึ้น (The Regular Education Initiative หรือ REI) ซึ่งกระตุ้นให้มีการจัดการศึกษาพิเศษและการศึกษาทั่วไปเข้าเป็นระบบเดียวกันเพื่อให้เด็กทุกคนเรียนในโรงเรียนทั่วไปได้ คณะทำงานการศึกษาพิเศษ แหล่งทรัพยากรและผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกคนจะได้เรียนในโรงเรียนทั่วไป ส่วนในสหราชอาณาจักรมีการสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาพิเศษขึ้นในชั้นเรียนปกติ ซึ่งนำไปสู่การออกกฎหมายการศึกษาเพื่อเด็กทุกคนโดยสภาการศึกษาของท้องถิ่น (The Local Education Authority หรือ LEA) กฎหมายนี้ได้ให้หลักประกันการจัดการศึกษาเพื่อเด็กขึ้น เมื่อกลุ่มทนายความมีการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกฎหมายการศึกษาสามัญเพื่อผู้มีความบกพร่องนั้นสมาคมผู้มีความบกพร่องระดับรุนแรง(The Association for Persons with Severe Handicaps หรือ TASH) ได้เคลื่อนไหวเพื่อสิทธิและความเป็นอยู่ของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับรุนแรงขึ้น สิ่งนี้จึงทำให้เกิดความเคลื่อนไหวให้เกิดโรงเรียนรวมขึ้น (Inclusive Schooling) การจัดการเรียนรวมขึ้นในโรงเรียนนั้นไม่ใช่แค่จัดโรงเรียนการศึกษาพิเศษหรือห้องเรียนศึกษาพิเศษเข้าในห้องเรียนปกติเท่านั้น แต่การเรียนรวมนั้นต้องจัดระบบการศึกษาทั้งการศึกษาพิเศษและปกติให้เป็นระบบเดียวกัน ผู้สนับสนุนโรงเรียนเรียนรวมเรียกร้องให้โรงเรียนปรับเปลี่ยนระบบใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กๆทุกคน และการเรียกร้องทำให้มีการปรับหลักสูตรจากแต่ก่อนที่มีการแบ่งแยกเด็ก (Ainscow. 1991: 10-13)

ต่อมาในวันที่ 12 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1989 มีการประชุมขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของเด็กขึ้น (The UN Convention on the Right of the Child) สารการประชุมมีผลผูกพันทางกฎหมายทุกประเทศยกเว้นประเทศสหรัฐอเมริกาและโซมาเลีย เป็นสัญญาณสำคัญต่อการจัดการศึกษาโดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาที่ผู้เรียนทุกคนต้องได้เรียนโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

การประชุมครั้งนี้มีหลักการสำคัญ 4 ประการคือ 1) ไม่แบ่งแยกด้วยการกล่าวถึงเด็กที่มีความบกพร่อง (มาตรา 2) 2) ให้ความสนใจต่อเด็กเป็นอย่างดีที่สุด (มาตรา 3) 3) เด็กมีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนา (มาตรา 6) 4) การเคารพความคิดเห็นของเด็ก (มาตรา 12) นอกจากนี้มีหลักการที่สำคัญจากการประชุม คือ “สิทธิของคนทุกคนเป็นสิ่งที่แบ่งแยกไม่ได้และมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน” หมายความว่า ถึงแม้ว่าการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องตามสิทธิที่เขาจะต้องได้รับการศึกษาแล้วยังต้องรับฟังความคิดเห็นของครอบครัวและชุมชนด้วย ส่วนมาตราที่ 23 เน้นความสำคัญของเด็กที่มีความบกพร่องทั้งทางร่างกายและสมองให้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขและได้ร่วมทำกิจกรรมในชุมชน ในมาตรา 28 เน้นความสำคัญเรื่องสิทธิของเด็กในการได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม (Stubbs.2002: 11) การจัดประชุมว่าด้วยสิทธิเด็กในปี 1989 นี้มีกรอบงานเพื่อการปกป้องสิทธิเด็กที่มีความบกพร่อง ส่วนการประชุมของคณะกรรมการสิทธิเด็กเป็นการทบทวนเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่อง สิ่งที่สำคัญที่สุดคือเด็กที่มีความบกพร่องต้องได้รับการปฏิบัติและการวางแผนด้านนโยบายการศึกษาที่เหมาะสม

การประกาศโลกในด้านการศึกษาสำหรับทุกคนหรือปฏิญญาจอมเทียนในปี ค.ศ.1990 (World Declaration on Education for All. 2007: Online) เป็นการประชุมระดับโลกเกี่ยวกับสิทธิทางการศึกษาสำหรับทุกคน จัดขึ้นในวันที่ 5-9 มีนาคม ปี ค.ศ.1990 มีใจความสำคัญว่าบุคคลทุกคนไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ย่อมได้รับโอกาสทางการศึกษาที่จัดขึ้นตามความต้องการเรียนรู้พื้นฐานของทุกคน ความต้องการนี้ประกอบด้วยเครื่องมือที่ช่วยในการเรียนรู้ เช่น การรู้หนังสือ การพูด การคำนวณและการแก้ปัญหา เป็นต้น และเนื้อหาในการเรียนรู้ เช่น ข้อมูลความรู้ ทักษะ ค่านิยมและเจตคติ สิ่งเหล่านี้ต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นให้เต็มความสามารถของแต่ละบุคคล ให้เขาได้ใช้ชีวิตและทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานควรจัดให้กับทุกๆ คนให้ได้รับบริการอย่างเสมอภาค รวมถึงการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องจะต้องได้รับการเอาใจใส่เป็นพิเศษ เพื่อให้บุคคลเหล่านี้สามารถเข้าถึงการจัดบริการทางการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมกันและเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษา

คำแถลงการณ์เวียนนาและโปรแกรมการปฏิบัติในการประชุมระดับโลกเรื่องสิทธิมนุษยชน (Vienna Declaration and Programmed of Action, World Conference on Human Right. 2007: Online) จัดประชุมในวันที่ 14 - 25 มิถุนายน ปี ค.ศ. 1993 มีใจความสำคัญเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลที่มีความบกพร่องว่าทุกคนเกิดมามีสิทธิและเสรีภาพ เขาเกิดมามีความเท่าเทียมและสิทธิเหมือนผู้อื่นในการดำรงชีวิต การรับสวัสดิการ ได้รับการฝึกและทำงาน เขาย่อมสามารถใช้ชีวิตอย่างอิสระและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การประชุมครั้งนี้เรียกร้องให้รัฐบาลมีหลักประกันสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทั้งหลายให้มีสิทธิเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป (Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities. 2007: Online)

กฎมาตรฐานบนความเท่าเทียมกันของโอกาสสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่อง (Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities. 2007: Online) ได้ประกาศไว้เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม ปี ค.ศ.1993 มีใจความสำคัญดังนี้คือ บุคคลที่มีความบกพร่องอยู่ในทุกส่วนของโลกและอยู่ในสังคมทุกระดับ จำนวนของบุคคลที่มีความบกพร่องเหล่านี้มีเป็นจำนวนมากและกำลังเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ กฎมาตรฐานเรื่องโอกาสแห่งความเท่าเทียมกันในข้อที่ 26 กล่าวถึงบุคคลที่มีความบกพร่องว่าบุคคลเหล่านี้เป็นสมาชิกของสังคมและเขาย่อมมีสิทธิที่จะอยู่ในสังคมนั้นๆ เขาควรได้รับการดูแลทั้งด้านการศึกษา สุขภาพ การจ้างงานและบริการทางสังคมต่างๆ

กรอบปฏิบัติงานแห่งสหประชาชาติจากทะเลสาบบิวกอสังคมบูรณาการ ปลอดจากอุปสรรค และตั้งอยู่บนฐานของสิทธิสำหรับคนพิการในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (The Biwako Millennium Framework for Action Towards an Inclusive, Barrier-Free and Right-Based Society for Persons with Disabilities in Asia and the Pacific. 2007: Online) จัดประชุมในเดือนพฤษภาคม ปีค.ศ. 2002 ได้กรอบแนวคิดที่นำไปสู่แผนปฏิบัติการและยุทธศาสตร์สำหรับสิทธิพื้นฐานที่ปราศจากอุปสรรคและการอยู่ร่วมกันสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องที่รวมทั้งเด็กและผู้หญิงที่บกพร่องทางสติปัญญาและผู้ติดเชื้อเอชไอวี การให้การช่วยเหลือในระยะแรกเริ่มและการให้การศึกษาแก่เด็กที่จะอยู่แห่งไหนได้ก็ตามต้องสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาอย่างเต็มหลักสูตรภายในปี ค.ศ. 2015 เด็กทารกและเด็กเล็กอายุแรกเกิดถึงสี่ขวบจะต้องได้รับการช่วยเหลือในระยะแรกเริ่มอย่างเต็มที่ภายในปี ค.ศ. 2012 จากแผนปฏิบัติการมีผลต่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้กับเด็กที่มีความบกพร่องด้วยระหว่างอายุแรกเกิดถึงสิบหกปี

การเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนรวมเป็นงานที่ท้าทายสำหรับทุกประเทศเพราะต้องอาศัยทั้งครูที่ได้รับการฝึกฝน มีแรงจูงใจในการทำงาน การสนับสนุนจากผู้บริหาร งบประมาณและยังขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลด้วย หลายๆ ประเทศยังคงร่วมมือกันทำงานแต่ไม่มากนักทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษยังถูกแยกออกจากระบบการศึกษา มีเด็กเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ได้รับการศึกษาอย่างพอเพียงและเท่าเทียมถึงแม้ว่าจะมีแนวคิดที่ว่า “การเข้าถึงการศึกษา” (Access-to-Education) ที่ให้สิทธิทางการศึกษาสำหรับเด็กทุกคนก็ตาม ปัจจุบันคำว่าเด็กทุกคนจะรวมถึงเด็กที่มีความบกพร่องด้วย เพื่อสนับสนุนหลักการดังกล่าว เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1993 มีตัวแทนจากประเทศต่างๆ 34 ประเทศ จำนวน 150 คน ได้จัดประชุมขึ้นที่ประเทศนิการากัว เรื่องการพัฒนารอบการทำงานสำหรับสิทธิของคนที่มีความบกพร่อง ทำให้มีประกาศแห่งมานากัว ความว่า “เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนทุกคน สังคมจะต้องอยู่บนฐานของความยุติธรรม เท่าเทียม การอยู่ร่วมกันและการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การตระหนักและยอมรับในความหลากหลาย สังคมต้องคำนึงถึงสมาชิกทุกคน สิทธิการตัดสินใจ การเข้าถึงแหล่งทรัพยากรและโอกาสในการได้รับการช่วยเหลือจากชุมชน” (CACL.1997: 12)

ต่อมาการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดโรงเรียนรวมโดยใช้คำว่าพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School) เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ด้วยกัน (Ainscow. 1994: 10-13) ในปี ค.ศ. 1980

องค์การยูเนสโกได้ทำการสำรวจการทำงานของครูใน 14 ประเทศที่อยู่ในส่วนต่างๆของโลกพบว่าครูที่สอนในห้องเรียนปกติมีความเต็มใจที่จะรับผิดชอบต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ไม่มั่นใจว่าตนเองจะทำงานได้มีประสิทธิภาพมากนัก ครูส่วนใหญ่ต้องการฝึกฝนเกี่ยวกับการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การสำรวจครั้งนี้ทำให้ครูได้รับการฝึกฝนเกี่ยวกับการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษเกิดขึ้นโดยองค์การยูเนสโกได้จัดให้มีโครงการฝึกอบรมครูนาโดยศาสตราจารย์อินส์โคว์ (Ainscow) แห่งมหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ ประเทศอังกฤษได้ทำการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการขึ้นในแอฟริกา คือเมืองไนโรบี ประเทศเคนยา เอเชียคือเมืองปักกิ่ง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ตะวันออกกลางคือเมืองอัมมัน ประเทศจอร์แดน ยุโรปคือประเทศโรมาเนีย อเมริกากลางคือประเทศชิลีและอเมริกาเหนือคือประเทศแคนาดา ผลที่ตามมาคือทำให้การจัดการเรียนรวมแพร่ขยายไปกว้างขวางมากขึ้น ความสำเร็จในการประชุมเชิงปฏิบัติการในประเทศต่างๆนั้นทำให้ในปี ค.ศ. 1994 ประเทศสเปนจัดการประชุมโลกที่เมืองซาลามังกาขึ้น

ในวันที่ 7-10 มิถุนายน 1994 มีการจัดประชุมระดับโลกว่าด้วยการศึกษาพิเศษขึ้นในเมืองซาลามังกา ประเทศสเปน จัดโดยองค์การยูเนสโกและรัฐบาลประเทศสเปนมีตัวแทนจาก 92 ประเทศ จำนวน 300 คน และ 25 องค์กรเข้าร่วมการประชุม เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าคำแถลงการณ์ซาลามังกา คำแถลงการณ์นี้มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ การจัดการศึกษาเพื่อทุกคน (Education for All) รวมถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย ในคำแถลงการณ์นี้เน้นการศึกษาสำหรับเด็กทุกคนที่มีความบกพร่องทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและอื่นๆ เป็นการกำหนดหลักการ นโยบาย การปฏิบัติในการจัดการศึกษาพิเศษและกรอบการปฏิบัติงาน จากการประชุมครั้งนี้ส่งผลให้รัฐบาลประเทศต่างๆ ต้องปรับปรุงนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องและการจัดการเรียนรวมขึ้น (The World Conference on Special Need Education. 2007: Online)

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือองค์การยูเนสโก (The United Nations Educational, Scientific and Culture Organization หรือ UNESCO) สนับสนุนให้มีการประชุมเรื่องการศึกษาเพื่อเด็กทุกคนขึ้น โดยมีใจความสำคัญว่า “เด็กทุกคนทั้งเด็กที่มีความบกพร่องและเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่างๆ ต้องได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน” องค์การยูเนสโกอธิบายว่า เพื่อการดำเนินการให้สอดคล้องกับการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน การเรียนรวมจึงเป็นแนวทางที่โรงเรียนจัดขึ้นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มีโอกาสได้เรียนกับเด็กทั่วไป ทำให้การเรียนรวมได้รับความสนใจมากขึ้นจากนานาประเทศทั่วโลกภายในระยะเวลาไม่กี่ปี ปัจจุบันมีการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการเรียนรวมมากขึ้นเกือบทุกประเทศ แต่รูปแบบการจัดการเรียนรวมยังคงต้องพัฒนาให้มีระบบที่เข้มแข็งมากขึ้น โดยทำในโรงเรียนตามชุมชนให้เหมาะสมกับเด็กทุกคน เด็กที่มีความบกพร่องสามารถเรียนรวมกับเด็กที่อยู่ในระบบการศึกษาปกติได้ (UNESCO.1999: 21) ต่อมาในปี 1999 องค์กรการร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (The Organization for Economic Cooperation and Development หรือ OECD) ได้ทำการศึกษา

เรื่องการจัดการศึกษาของประเทศที่เป็นสมาชิก (OECD.1999: 20) พบว่าไม่มีเหตุผลใดๆ ที่จะจัดการศึกษาโดยแบ่งแยกเด็กที่มีความบกพร่องออกไป โรงเรียนควรต้องกลับมาพิจารณาว่าจะจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนได้อย่างไร เด็กทุกคนจึงจะสามารถประสบความสำเร็จได้ในโรงเรียนเรียนรวมจากการศึกษาดังกล่าวได้ข้อสรุป 3 ประการ ดังนี้ 1) การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการหลากหลายรวมถึงเด็กที่มีความบกพร่อง 2) การให้โอกาสสร้างโรงเรียนเรียนรวมและ 3) การเพิ่มโรงเรียนเรียนรวมตามเขตต่างๆ ในอนาคต สถานการณ์ปัจจุบันจำนวนเด็กที่มีความบกพร่องในประเทศต่างๆ ทั่วโลกมีเป็นจำนวนมากและมีส่วนน้อยเท่านั้นที่ได้เข้าโรงเรียน องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประมาณไว้ว่า ในประเทศกำลังพัฒนาเด็กที่มีความบกพร่องเพียงร้อยละ 5 เท่านั้นที่ได้รับบริการด้านต่างๆ และน้อยกว่าร้อยละ 2 ที่ได้เข้าโรงเรียน อุปสรรคสำคัญคือ เจตคติของครอบครัวและสังคมที่ทำให้เด็กที่มีความบกพร่องเหล่านี้ไม่ได้รับโอกาสเหมือนที่เด็กปกติได้รับ (CIDA. 2000: 5) นั้นหมายความว่า ระบบการศึกษาในประเทศต่างๆ นั้นยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของเด็กได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจน ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ในประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย แต่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้รวมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจึงได้รับความสนใจมากขึ้น ทำให้เด็กและครอบครัวได้รับการดูแลมากขึ้น

นอกจากนี้องค์การยูนิเซฟ (UNICEF) ทำการศึกษาของเด็กที่มีพัฒนาการบกพร่องในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ได้บันทึกรายงานเกี่ยวกับเด็กโลกในปี 1999 ไว้ว่าการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความบกพร่องในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกให้บรรลุเป้าหมายนับเป็นสิ่งที่ท้าทาย องค์การสหประชาชาติรายงานไว้ว่า ในประเทศกำลังพัฒนาทั้งหมดมีเด็กที่มีความบกพร่องได้รับการศึกษาเพียงร้อยละ 3 เท่านั้น (UNICEF.2007: Online) เพื่อเป็นการเคารพลสิทธิเด็กที่มีความบกพร่อง คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็ก(The Committee on the Right of the Child) ได้จัดการประชุมขึ้นในวันที่ 6 ตุลาคม 1997 เป็นการทบทวนและอภิปรายเชิงลึกเกี่ยวกับประเด็นสำคัญที่มีผลกระทบต่อเด็กที่มีความบกพร่องประเด็นที่สำคัญได้แก่

1. มีความต้องการให้รัฐทบทวนและออกกฎหมายที่ส่งผลต่อเด็กที่มีความบกพร่องให้ได้รับความเป็นธรรมมากขึ้น เช่น การที่เด็กที่มีความบกพร่องได้รับการปฏิบัติให้มีสิทธิเท่าเทียมกับผู้อื่นในการดำรงชีวิต การปฏิบัติเด็กที่มีความบกพร่องให้ได้รับการศึกษา การแบ่งแยกเด็กให้ไปเรียนในสถานศึกษาเฉพาะความพิการ

2. มีความต้องการให้รัฐมีกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กที่มีความบกพร่องไม่ถูกแบ่งแยกและมีโอกาสเท่าเทียมกับผู้อื่น

3. คณะกรรมการที่ได้รับการสนับสนุนจากยูเนสโก ยูนิเซฟ และองค์กรอื่นๆ ควรให้ความมั่นใจว่าการเรียนรวมเป็นการรวมเอาระเบียบวาระการประชุม การสัมมนาเข้ามามีส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษา

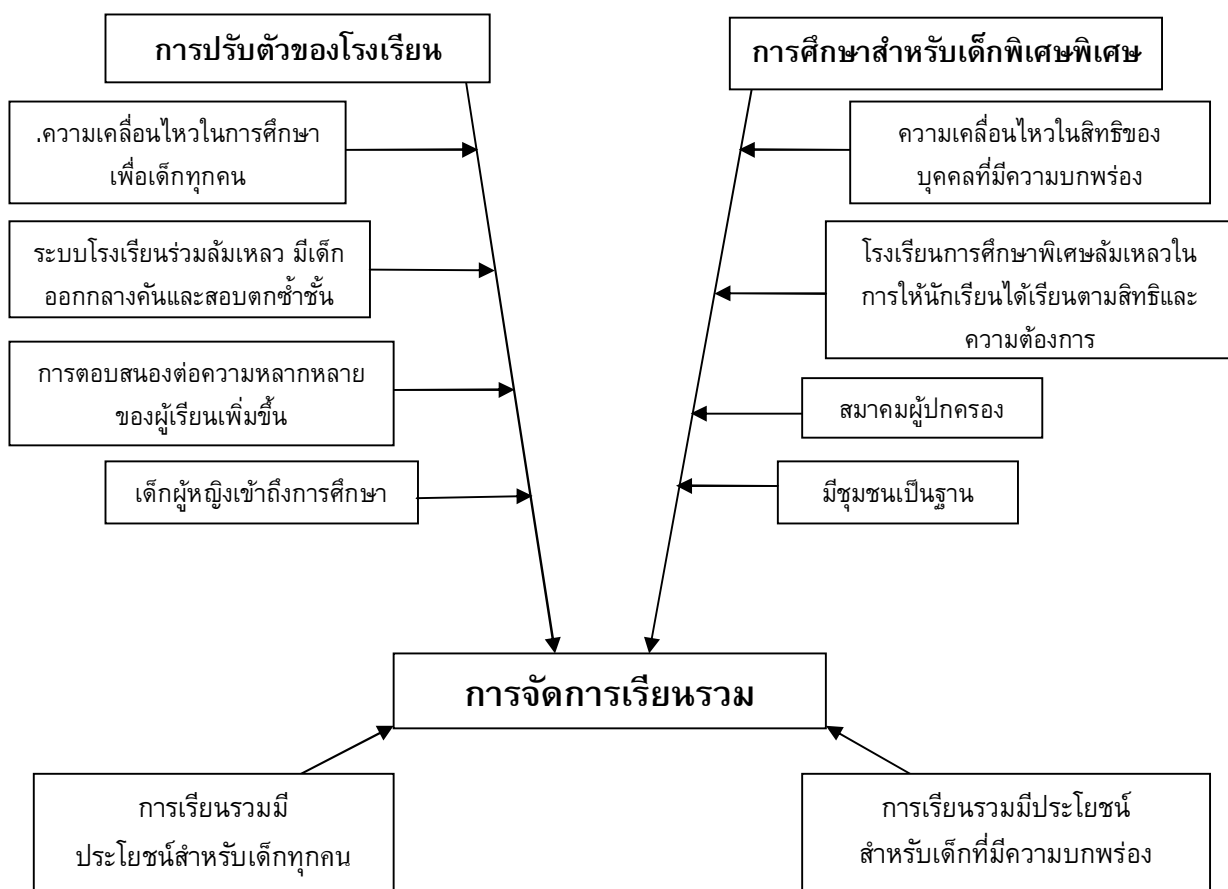
4. รัฐบาลควรกระตุ้นให้มีการนำแหล่งทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับเด็กและเด็กที่มีความบกพร่อง

5. มีความต้องการให้มีการฝึกอบรมบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่อง องค์การยูนิเซฟศูนย์พัฒนาเด็กนานาชาติควรเป็นผู้จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรวม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดประชุมของคณะกรรมการสิทธิเด็กเป็นการทบทวนเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องสิ่งที่สำคัญที่สุดคือเด็กที่มีความบกพร่องต้องได้รับการปฏิบัติและการวางแผนด้านนโยบายการศึกษา

ในเรื่องของการจัดการเรียนรวม สืบเนื่องมาจากการจัดประชุมของสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสิทธิของบุคคลที่มีความบกพร่อง (The Convention on the Rights of People with Disability) ในเดือนธันวาคม ปี 2006 และสิ่งที่เกิดตามมาคือประเทศต่างๆ ที่ร่วมลงนามมากกว่าหนึ่งร้อยประเทศมีโอกาสนในการพัฒนาสิทธิของมนุษย์โดยเฉพาะสิทธิในการใช้ชีวิตของบุคคลที่มีความบกพร่อง สำหรับทางด้านการศึกษานั้นในมาตราที่ 24 เป็นมาตราที่เน้นความสำคัญของการเรียนรวมซึ่งเป็นการพัฒนาระบบโรงเรียนเพื่อเด็กทุกคนรวมถึงเด็กที่มีความบกพร่องด้วย ในมาตราที่ 24 มีใจความสำคัญดังนี้ (Rieser. 2008: Online) "เด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องทุกคน สามารถมีส่วนร่วมในระบบการศึกษาที่รัฐจัดให้และควรมีการจัดระบบการเรียนรวมในทุกๆ ระดับ การพัฒนาบุคคลไม่ว่าจะเป็นผู้มีความเฉลียวฉลาดหรือมีความบกพร่องทั้งทางร่างกายและจิตใจก็ตามจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพที่มีอยู่บุคคลที่มีความบกพร่องจะต้องไม่ถูกแบ่งแยก บุคคลเหล่านี้มีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาในระบบเรียนรวมทั้งในระดับประถมและมัธยมศึกษา" การศึกษาเป็นช่องทางที่จะทำให้ชีวิตมีคุณค่า การมีงานทำและการใช้ชีวิตในครอบครัว และในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาผู้ที่มีความบกพร่องมีความเสียเปรียบเนื่องจากแบ่งแยกออกจากระบบการศึกษา

จากการศึกษาเหตุการณ์ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเรียนรวมที่กล่าวมาข้างต้นพบว่าในช่วงเวลาไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาการเรียนรวมขึ้นโดยเกิดจากความเคลื่อนไหวทางการศึกษาที่สำคัญ 2 ประการคือ 1) การปรับตัวของโรงเรียนและ 2) การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ (Stubbs.2002: 14) ซึ่งมีรายละเอียดดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แรงผลักดันต่อการจัดการเรียนรวม

ที่มา : Stubbs. (2001). *Inclusive Education : Where there are few resources*.p.14

จากภาพประกอบ 2 จะเห็นได้ว่าความเคลื่อนไหวทางการศึกษา 2 ประการต่างมีอิทธิพลที่จะทำให้เกิดการเรียนรวมขึ้นดังนี้

1. กลุ่มบุคคลที่มีความบกพร่องหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มสตรี ต้องการเข้าถึงระบบโรงเรียนมากขึ้น
2. ความล้มเหลวของระบบโรงเรียนเรียนรวมและโรงเรียนการศึกษาพิเศษ
3. เกิดพลังผลักดันให้โรงเรียนจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายรวมถึงผู้ อพยพ ผู้ติดเชื้อเอดส์ ผู้มีฐานะยากจน
4. การเพิ่มจำนวนตัวอย่างโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรวมในต่าง วัฒนธรรมและบริบทมากขึ้น

นอกจากนี้ปีเตอร์สันและคณะ (Peterson; et al. 2001: 102) ให้เหตุผลสำคัญต่อการ จัดการเรียนรวมไว้ดังนี้

1. การเรียนรวมทำให้ผลลัพธ์ทางวิชาการดีกว่าสำหรับทั้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติ
2. การเรียนรวมทำให้ผลลัพธ์ทางอารมณ์และสังคมดีกว่าสำหรับทั้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติ
3. การเรียนรวมทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมดีกว่า ช่วยให้นักเรียนมีความอดทน รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ มีทักษะสังคม
4. การเรียนรวมทำให้เกิดความยุติธรรมทางสังคม ทำให้สังคมมีความเท่าเทียมไม่มีการแบ่งแยก

สำหรับประเทศไทยมีพัฒนาการในการจัดการศึกษาพิเศษมาเป็นเวลากว่า 70 ปี การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทยได้เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2478 โดยมีการตราพระราชบัญญัติประถมศึกษาภาคบังคับโดยมีประกาศยกเว้นให้เด็กพิการไม่ต้องเข้าเรียน ถึงแม้จะยังไม่ได้เริ่มจัดการศึกษาพิเศษแต่เป็นจุดเริ่มต้นที่มีการออกพระราชบัญญัติการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิการ ในระยะไม่กี่ปีต่อมาคือปี พ.ศ. 2482 มีสุภาพสตรีชาวอเมริกัน ชื่อมิสเจเนวีฟ คอลฟิลด์ (Geneviev Caulfield) เดินทางเข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นระยะเวลาระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นผู้เริ่มก่อตั้งโรงเรียนสอนคนตาบอด นับว่าเป็นโรงเรียนที่สอนคนพิการเป็นแห่งแรกในประเทศไทย พร้อม ๆ กับจัดตั้งมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ ดังนั้นจึงจัดได้ว่าการศึกษาพิเศษในประเทศไทยเริ่มต้นอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. 2482 (โรงเรียนสอนคนตาบอด. 2551:ออนไลน์) ต่อมาในปี พ.ศ. 2494 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กพิการประเภทต่าง ๆ ได้แก่ เด็กเรียนช้า ตาบอด หูหนวก ร่างกายพิการและเจ็บป่วยเรื้อรัง โดยทดลองเปิดโครงการและโรงเรียนพิเศษเฉพาะความพิการโดยกรมสามัญศึกษาจัดตั้งหน่วยทดลองสอนเด็กหูหนวก 1 ห้องเรียน เป็นโรงเรียนเทศบาล 17 วัดโสมนัสวิหาร กรุงเทพมหานคร ต่อมาปี พ.ศ. 2496 มีการจัดตั้งมูลนิธิเศรษฐเสถียรขึ้น เพื่อร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการเปิดเป็นโรงเรียนสอนคนหูหนวก ในปีต่อมาและเปลี่ยนชื่อมูลนิธิเดิมเป็นมูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวกแทน โดยใช้ที่ดินพร้อมอาคารของคุณหญิงโตะ นรเนติบัญชากิจ บริจาคเป็นสถานที่เรียน ปัจจุบันโรงเรียนเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนเศรษฐเสถียร ในปีพ.ศ. 2507 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถได้โปรดเกล้า ฯ ทรงรับมูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวกในพระบรมราชินูปถัมภ์ มูลนิธิจึงมีชื่อใหม่เป็นมูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวกในพระบรมราชินูปถัมภ์ (โรงเรียนเศรษฐเสถียร. 2008: ออนไลน์)

ต่อมาปี พ.ศ. 2499 มีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตา ได้เข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพมหานครเป็นครั้งแรก โดยความช่วยเหลือของมูลนิธิคนตาบอดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ ต่อมา พ.ศ. 2500 กระทรวงศึกษาธิการจัดให้มีการทดลองนำเด็กเรียนช้าเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานครเป็นครั้งแรก 7 แห่ง คือ โรงเรียนพญาไท โรงเรียนวัดชนะสงคราม โรงเรียนวัดพญาไย่ง โรงเรียนวัดหนัง โรงเรียนวัดนิมมานรดี โรงเรียนวัดสามเสนนอกและโรงเรียนวัดชัยชนะสงคราม ต่อมา พ.ศ. 2501 กรมสามัญศึกษา อนุมัติให้กองการศึกษาพิเศษจัดทำโครงการสอนเด็กเจ็บป่วยด้วยโรคโปลิโอหรือโรค

ใช้สันหลังอักเสบ ในโรงพยาบาลศิริราช มีการก่อตั้งมูลนิธิสงเคราะห์คนพิการ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีและจัดตั้งศูนย์บริการเด็กพิการขึ้นที่อำเภอปากเกร็ด จังหวัด นนทบุรี เพื่อช่วยเหลือเด็กพิการที่ยากจนและมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดหรือไกลจากโรงพยาบาลศิริราช ในกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ.2504 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งโรงเรียนสอนคนหูหนวกขึ้นอีกแห่ง หนึ่งในเขตทุ่งมหาเมฆ ระหว่างปีพ.ศ. 2504 – 2508 มูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ ร่วมกับกองการศึกษา พิเศษ จัดตั้งโรงเรียนสอนเด็กพิเศษขึ้นโดยมีบุคลากรฝ่ายบริหารและทำการสอนจากกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งต่อมากระทรวงศึกษาธิการอนุมัติ งบประมาณก่อสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติมและสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้พระราชทานชื่อให้ ว่าโรงเรียนศรีสังวาลย์ ในปีพ.ศ.2508

พ.ศ.2505-2507 มีการจัดตั้งมูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ขึ้นใน พ.ศ.2505 และชั้นเรียนพิเศษในโรงพยาบาลปัญญาอ่อนเมื่อ พ.ศ.2506 เพื่อสอนเด็กปัญญาอ่อน อายุระหว่าง 7-15 ปี จัดตามระดับความสามารถเป็น 3 กลุ่ม คือระดับเรียนได้ ระดับฝึกได้และระดับ ปัญญาอ่อนรุนแรง โดยที่กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ขอจัดตั้งโรงพยาบาลและดำเนินการ ดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2507 โรงพยาบาลปัญญาอ่อน ได้รับพระราชทานนามจากพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ว่าโรงเรียนราชานุกูล พร้อมทั้งพระราชทานรายได้จากการฉาย ภาพยนตร์ส่วนพระองค์ให้จัดสร้างอาคารเรียนภายในบริเวณโรงพยาบาลด้วย พ.ศ. 2505-2509 กรม สามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนด้านวิทยากร จากมูลนิธิอเมริกันเพื่อ คนตาบอดโพ้นทะเล (American Foundation Overseas for the Blind) จัดโครงการทดลองสอนคนตาบอด ให้เรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เขตกรุงเทพมหานครและได้ขยายโครงการออกสู่ ภูมิภาค เป็นระยะเวลาสั้นๆ จนกระทั่งหมดงบประมาณขยายผลการดำเนินงานจึงคงอยู่เฉพาะในเขต กรุงเทพมหานครเท่านั้น

ส่วนการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้นในปี พ.ศ. 2507 กรมสามัญ ศึกษาขยายการเปิดชั้นเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินประเภทหูตึงขึ้นในโรงเรียน พญาไท ซึ่งเป็นชั้นเรียนพิเศษคู่ขนานกับชั้นประถมศึกษาปกติ มีครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้สอนและฝึก แก้ไขการพูดให้นักเรียนชั้นเรียนร่วมในลักษณะนี้ยังคงดำเนินการอยู่จนกระทั่งปัจจุบันนี้ แม้ว่าจะมี โครงการจัดชั้นเรียนร่วมลักษณะอื่นๆ เกิดขึ้นด้วยในเวลาต่อมา พ.ศ. 2512-2516 กรมการฝึกหัดครู อนุมัติการจัดตั้งศูนย์ทดลองสอนเด็กหูพิการชั้นเด็กเล็กขึ้นในวิทยาลัยครูสวนดุสิต พร้อมทั้งเปิดสอนวิชา การศึกษาพิเศษในระดับปริญญา เป็นแห่งแรกในปี พ.ศ. 2513 ได้จัดเด็กอนุบาลปกติเข้ามาเรียนร่วมกับ เด็กอนุบาลหูตึง ซึ่งนับว่าเป็นวิธีการจัดการเรียนร่วมแบบหนึ่งที่เรียกว่า Reversed Integration จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2516 จึงได้ส่งเด็กหูตึงเข้าเรียนร่วมในระดับชั้นประถมศึกษา ณ โรงเรียนพญาไท

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2520 เป็นต้นมา กระทรวงศึกษาธิการได้ขยายโครงการสอนเด็กเรียนช้าและเด็ก หูตึงเรียนร่วมในระดับประถมศึกษาออกไปอีกหลายโรงเรียน เช่น โรงเรียนอนุบาลสามเสน โรงเรียน อนุบาลพิบูลเวศม์ โรงเรียนอนุบาลวัดนางรอง โรงเรียนวัดหนึ่ง โรงเรียนประถมบางแค โรงเรียนประถม นนทบุรี โรงเรียนวัดเวตะวันธรรมมาวาส โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนสังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดกรมสามัญศึกษา ปี พ.ศ.2520 มูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนในพระบรมราชินูปถัมภ์ ประกาศจัดตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กและบุคคลปัญญาอ่อน ขยายงานไปสู่ภูมิภาคหลายแห่ง คือ ในปี พ.ศ. 2520 ได้เปิดโรงเรียนปัญญาอ่อนสำหรับเด็กปัญญาอ่อนระดับเรียนได้ โดยได้รับความร่วมมือกับกองการศึกษาพิเศษในด้านบุคลากร ในปี พ.ศ.2521 ขยายงานจัดตั้งโรงงานในอารัก্ষ์ฝึกอาชีพบุคคลปัญญาอ่อนในโรงเรียนและที่ศูนย์ฝึกวิชาชีพหญิงที่จังหวัดนครปฐม ปี พ.ศ. 2524 ขยายงานไปสู่ภาคเหนือ โดยจัดศูนย์สงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อนภาคเหนือ ที่จังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ.2526 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดอุดรธานีและปี พ.ศ. 2530 ในภาคใต้ที่จังหวัดสงขลา ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญาแล้วโอนให้เป็นโรงเรียนของรัฐบาล งานของมูลนิธิฯ ยังได้ขยายไปสู่กลุ่มเด็กที่ปัญญาอ่อนรุนแรงและเด็กปัญญาอ่อนก่อนวัยเข้าเรียนโดยในปี พ.ศ. 2525 ได้จัดตั้ง ศูนย์ฝึกเด็กปัญญาอ่อนประเภทการปัญญาที่เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานครและในปี พ.ศ. 2527 จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กปัญญาอ่อนก่อนวัยเรียนในชุมชนคลองเตย กรุงเทพมหานคร เพื่อกระตุ้นพัฒนาการด้านต่างๆ และเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กเหล่านี้ก่อนเข้าเรียนในโรงเรียนพิเศษหรือโรงเรียนปกติ จากนั้นยังขยายงานไปเปิดศูนย์พัฒนาเด็กที่ชุมชนอื่นๆ อีก 1 แห่ง คือ ที่บางเขน ในปี พ.ศ. 2531 มูลนิธิฯ ได้เริ่มโครงการจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพแบบโรงงานในอารัก্ষ์ พร้อมทั้งฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพแก่บุคคลปัญญาอ่อนวัยผู้ใหญ่และได้รับพระราชทานชื่อว่า ศูนย์ฝึกอาชีพปัญญาอ่อน ตั้งอยู่ที่ซอยพระมหากรุณา จังหวัดนนทบุรี

ในปี พ.ศ. 2523-2530 กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา ได้ขยายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยรับโอนโรงเรียนกาวีละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่ (พ.ศ.2523) เดิมชื่อโรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์กาวีละวิทยา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนขึ้นกับค่ายกาวีละและจัดตั้งโรงเรียนอุบลปัญญาอนุกุล จังหวัดอุบลราชธานี ในปี พ.ศ.2530 ขึ้นเป็นโรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาแห่งที่สอง นอกจากนี้ยังขยายการเปิดชั้นเรียนพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาให้เข้าเรียนร่วมในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์อีก 4 แห่งในภูมิภาคคือ ที่จังหวัดจันทบุรี กาญจนบุรี เลยและสุราษฎร์ธานี ต่อมาได้จัดตั้งโรงเรียนชุมพรปัญญาอนุกุลกับโอนโรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญาจากมูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนฯ มาอีก 1 แห่ง

ในปี พ.ศ. 2531 กรมการฝึกหัดครูได้มอบให้สถาบันราชภัฏสวนดุสิตปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จัดให้มีการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษและครอบครัวโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้คำแนะนำพ่อแม่ผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กพิการซึ่งมีอายุระหว่าง 0-7 ปี เพื่อให้ได้พัฒนาการไปตามขั้นตอนเช่นเดียวกับเด็กปกติ โดยเริ่มต้นจากการให้บริการเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น แต่ในปัจจุบันได้ขยายงานบริการโดยให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการทุกประเภท และเมื่อเด็กมีความพร้อมที่จะเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติจะส่งต่อให้เด็กเข้าเรียนร่วมทั้งในระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการเปิดโอกาสให้คนพิการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านต่างๆ ของคนพิการทั้งด้านการประกาศใช้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 การจัดทำแผนฟื้นฟู

สมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2540-2544 จัดกิจกรรมเกี่ยวกับคนพิการเพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อคนพิการและส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรทั้งของคนพิการและเพื่อคนพิการ ส่งผลให้ในปี พ.ศ.2544 ประเทศไทยได้รับรางวัล Franklin Delano Roosevelt International Disability Award ส่วนการจัดการศึกษามีการเรียกร้องการจัดการศึกษาของเด็กที่มีความบกพร่องให้เรียนในโรงเรียนปกติมากขึ้น

สำหรับการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมในประเทศไทยนั้น ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ได้รับความสนใจในแถลงการณ์และการประกาศระหว่างชาติหลายฉบับด้วยกันและจากการที่องค์การสหประชาชาติได้ประกาศในปี พ.ศ. 2524 เป็นปีคนพิการสากล พร้อมทั้งสนับสนุนให้ประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศที่ด้อยพัฒนา ประเทศไทยได้ศึกษาและพัฒนางานเกี่ยวกับคนพิการ การดำเนินงานของประเทศไทยเรื่องคนพิการมีนโยบายที่ชัดเจนขึ้น จึงมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว พ.ศ. 2529 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดำเนินงานจัดการเรียนรวมภายใต้ชื่อโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการประถมศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยมอบให้สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ดำเนินงานทดลองจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กพิการ 2 ประเภท คือเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่โรงเรียนพญาไท โรงเรียนราชวินิตและโรงเรียนวัดเวตะวันธรรมवास รวมทั้งศึกษาวิจัย สร้างเครื่องมือและสื่อต่าง ๆ

ในปี พ.ศ. 2533 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดกลุ่มงานส่งเสริมการศึกษาพิเศษในระดับประถมศึกษาขึ้นในกองวิชาการเพื่อรับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษโดยตรง ซึ่งได้ขยายการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องในรูปแบบเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษาบนหลักสิทธิมนุษยชนและปรัชญาการจัดการเรียนรวม สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ขยายงานการจัดการเรียนรวมไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต่าง ๆ ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 รัฐบาลได้ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ ในส่วนการศึกษาพิเศษมุ่งให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ได้เรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพร่างกาย จิตใจ ความสามารถและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษได้พัฒนาความถนัดและอัจฉริยะภาพของตนได้อย่างเต็มที่ โดยจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดในสถานศึกษาปกติตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา

ต่อมารัฐบาลได้มีบทบัญญัติขึ้นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 43 ความว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี” ทำให้เกิดการผลักดันให้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ขึ้น ในมาตรา 10 ความว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่ต้องเก็บค่าเล่าเรียน” และในวรรคสองความว่า “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้

หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ” การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและบุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ในปี พ.ศ. 2542 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศในปีพ.ศ. 2542 เป็นปีการศึกษาสำหรับคนพิการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการนางสาวกัญญา ศิลปะอาชา ในฐานะประธานคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ ได้ประกาศนโยบายว่า “คนพิการทุกคนที่อยากเรียน ต้องได้เรียน” ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการยังใช้เป็นนโยบายหลักในปัจจุบันสำหรับการจัดบริการการศึกษาสำหรับคนพิการ เริ่มเข้าสู่ระบบตามนโยบายที่กำหนดไว้ นั่นคือพัฒนาศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดและศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา ซึ่งเน้นการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและการสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมในทุกระดับ นโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมโดยได้จัดทำโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

ในปี พ.ศ. 2543 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายเพิ่มเติมว่า “คนพิการทุกคนต้องได้เรียนโดยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม” นโยบายดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการให้โอกาสทางการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องในการเข้าเรียนในโรงเรียนปกติทั่วประเทศ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการตามนโยบายอย่างจริงจัง ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสเข้าเรียนร่วมกับเด็กทั่วไปและได้รับการบริการทางการศึกษาพิเศษเพิ่มเติมเพื่อสนองความต้องการจำเป็นพิเศษมากขึ้นกว่าอดีตแต่ยังอยู่ในรูปของการเรียนร่วม โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการพัฒนาทั้งโรงเรียนเพื่อการเรียนร่วม เป็นการพัฒนาในลักษณะของภาระงานปกติที่ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของโรงเรียน เน้นพัฒนาคุณลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เป็นบุคคลที่เก่ง ดีและมีความสุข เป้าหมายคือเพื่อสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มศักยภาพให้โรงเรียนสามารถดำเนินการจัดการเรียนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานที่ถูกต้องตามหลักวิชาการทางการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายจากเดิมที่จัดให้เด็กกลุ่มพิเศษเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการเป็นนโยบายให้เรียนร่วมกับเด็กทั่วไป ซึ่งเป็นนโยบายที่มีพื้นฐานมาจากความเข้าใจในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิและความเสมอภาคของบุคคลที่ต้องได้รับการพัฒนาอันทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพจากบุคลากรหลากหลายวิชาชีพ (Paraprofessional) ให้สามารถพัฒนาตนเองไม่เป็นภาระกับสังคมอีกทั้งยังอยู่ในสังคมทัดเทียมกับคนทั่วไปได้

ต่อมาในปี พ.ศ.2541 ผู้แทนจากองค์กรคนพิการทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ร่วมกันจัดทำปฏิญญาด้วยสิทธิคนพิการไทย เพื่อถือปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่คนพิการ และได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ.2541 สาระสำคัญและเกี่ยวกับการศึกษา ความว่า คนพิการมีสิทธิและโอกาสได้รับศึกษาอย่างมีคุณภาพใน

ทุกระดับ ทุกรูปแบบของการจัดการศึกษาตามความต้องการของคนพิการอย่างเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบและการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยไม่มีการจำกัด กีดกัน เลือกปฏิบัติหรือข้อยกเว้นใดๆ คนพิการมีสิทธิและโอกาสได้รับการเตรียมความพร้อมด้าน อาชีพ การฝึกอาชีพ การประกอบอาชีพทุกประเภท ได้รับการจ้างหรือว่าจ้างเข้าทำงานตามความ ต้องการและความสามารถโดยได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการได้รับความก้าวหน้า รวมทั้งได้เข้า ร่วมเป็นสมาชิกสหภาพแรงงานโดยไม่มีการกีดกันหรือเลือกปฏิบัติ (สมาคมผู้มีความบกพร่องทาง จิต. 2008: ออนไลน์) นอกจากนี้ในปี พ.ศ.2542 กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการจัดระบบโครงสร้าง การจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ เพื่อขยายโอกาสให้กับคนพิการทุกกลุ่มทุกประเภทและปรับปรุง ระบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อคนพิการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การจัดให้มีคณะกรรมการระดับชาติทำหน้าที่บริหารจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ซึ่งได้แก่ คณะอนุกรรมการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ
2. การจัดให้มีศูนย์การศึกษาพิเศษแห่งชาติทำหน้าที่บริหารจัดการการศึกษาเพื่อคนพิการ
3. การจัดให้มีศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา จำนวน 13 เขต ทำหน้าที่นำนโยบาย ไปสู่การปฏิบัติและการดูแลงานวิชาการการศึกษาพิเศษ
4. การจัดให้มีศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ทำหน้าที่ให้บริการช่วยเหลือในระยะ แรกเริ่มแก่เด็กพิการและครอบครัวและเตรียมความพร้อมแก่คนพิการ รวมทั้งการดำเนินการคัดแยก พื้นที่และส่งต่อคนพิการไปยังสถานศึกษา
5. การจัดให้มีการเรียนร่วมในทุกสังกัดและทุกระดับการศึกษาทั้งในสถานศึกษาของภาครัฐ และเอกชน
6. การจัดโรงเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ
7. การจัดการศึกษานอกกระบบ
8. การจัดการศึกษาโดยองค์กรเอกชน ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
9. การจัดการสนับสนุนเพื่อการศึกษาตามอัธยาศัย
10. การสนับสนุนให้คนพิการได้รับสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่น ทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดนโยบายว่า "จัดการศึกษาให้เด็ก วัยการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี มีโอกาสรับการศึกษาอย่างทั่วถึงและสนับสนุนให้เรียนอย่างต่อเนื่องจนจบ การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยให้การสนับสนุนช่วยเหลือเป็นพิเศษสำหรับเด็กกลุ่มด้อยโอกาสทุก ประเภทให้สามารถจัดได้ในรูปแบบที่เหมาะสมและมีคุณภาพ" นอกจากนี้ยังกำหนดนโยบายการประกัน คุณภาพการศึกษาและกำหนดกิจกรรมที่เป็นจุดเน้นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษว่า "พัฒนา โรงเรียนเด็กกลุ่มพิเศษเรียนร่วม กลุ่มโรงเรียนละ 1 โรงเรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้น" นโยบายดังกล่าวทำให้ มีการสนับสนุนด้านปัจจัยต่าง ๆ จากรัฐ และการจัดการศึกษาพิเศษที่เอื้อต่อการดำเนินการจัดการ เรียนร่วม ดังนั้นในปี พ.ศ. 2543 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงดำเนินการพัฒนา โรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนร่วมขึ้น โดยมีกรอบแนวคิดในการดำเนินงาน คือ 1) บุคลากรทุกฝ่ายที่

เกี่ยวข้องกับทุกระดับทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติมีส่วนร่วมในการคิดปฏิบัติและร่วมพัฒนางาน 2) นำความรู้จากประสบการณ์มาผสมผสานกับหลักการ ทฤษฎีทางการศึกษาพิเศษสู่องค์ความรู้ใหม่ในการจัดการเรียนร่วม เป้าหมายคือเพื่อสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มศักยภาพให้กับโรงเรียนจนสามารถดำเนินการเรียนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546: 26-37) ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 – 2548 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ทดลองนำร่องดำเนินการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน (Education for All) ตั้งแต่เมื่อเริ่มเข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียนเฉพาะโรงเรียนที่มีความพร้อม ด้วยการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ได้แก่ การเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรวม การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการเรียนรู้

ต่อมาในวันที่ 27 มกราคม 2551 ประเทศไทยได้มีพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการขึ้น นับเป็นกฎหมายการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการฉบับแรกของประเทศไทยและมีผลบังคับใช้แล้ว ในมาตราที่ 3 พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดความหมายของการเรียนร่วมว่าหมายถึง การจัดให้คนพิการได้เข้าศึกษาในระบบการศึกษาทั่วไป ทุกระดับและหลากหลายรูปแบบรวมถึงการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับการเรียนการสอนสำหรับคนทุกกลุ่มรวมทั้งคนพิการ ส่วนสถานศึกษาเฉพาะความพิการหมายถึง สถานศึกษาของรัฐหรือเอกชนที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยเฉพาะทั้งในลักษณะอยู่ประจำ ไปกลับและรับบริการที่บ้าน ในมาตราที่ 8 พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้สถานศึกษาทุกสังกัดและศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทั้งในระบบ นอกโรงเรียนและตามอัธยาศัยในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการเรียนร่วม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการรวมถึงการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตอิสระ การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น การฝึกอาชีพหรือการบริการอื่นใด ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ สถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ. 2551: 2-3) พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการฉบับนี้ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ไว้ในมาตราที่ 5-10 การส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ไว้ในมาตราที่ 11-12 กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ ไว้ในมาตราที่ 21-26 กฎหมายฉบับนี้จึงนับว่าเป็นกฎหมายที่จะอำนวยสิทธิให้กับคนพิการมากขึ้นทั้งด้านการศึกษา การรับบริการอื่นใดและการประกอบอาชีพ

ดังนั้นแนวทางในการพัฒนางานด้านการศึกษาพิเศษ ในรูปแบบของการเรียนรวมในปัจจุบันจึงควรมีแนวปฏิบัติดังนี้คือ มีการรวมพลังระหว่างหน่วยงานทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กร ชุมชน ผู้ปกครอง เพื่อสนับสนุนการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการทุกระดับและครบวงจรการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการมุ่งปลูกจิตสำนึกและสร้างเจตคติที่เหมาะสมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการให้สังคม ชุมชนและประชาชนทั่วไปให้ตระหนักถึงศักยภาพ ความแตกต่างระหว่างบุคคลรวมถึงสิทธิเท่าเทียมกันของบุคคลทุกคนและที่สำคัญที่สุดคือการจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนในระบบ

การศึกษาเดียวโดยไม่แบ่งแยกกว่าเด็กพิการต้องไปเรียนในสถานศึกษาเฉพาะรวมทั้งเด็กนั้นต้องได้รับการสนับสนุนทุกด้าน ทั้งด้านการแพทย์ วิชาการ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา การปรับวิธีการสอน สถานที่รวมทั้งจัดให้มีบุคคลสนับสนุนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความเป็นมาเกี่ยวกับการเรียนรวมเกิดขึ้นเมื่อประมาณช่วง 5 ทศวรรษที่ผ่านมาด้วยกระแสของความเชื่อมั่นในสิทธิมนุษยชน สิทธิของเด็กและบุคคลที่มีความบกพร่องรวมถึงการเอาใจใส่ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาสทั่วโลก การประชุมระดับโลกเกิดขึ้นหลายครั้งทำให้มีทั้งคำแถลงการณ์และประกาศออกมาหลายฉบับเริ่มตั้งแต่คำประกาศสากลเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของเด็ก การประกาศโลกในด้านการศึกษาสำหรับทุกคนหรือปฏิญญาจอมเทียน คำแถลงการณ์เวียนนาและโปรแกรมการปฏิบัติในการประชุมระดับโลกเรื่องสิทธิมนุษยชน กฎมาตรฐานบนความเท่าเทียมกันของโอกาสสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่อง กรอบปฏิบัติงานแห่งสหประชาชาติจากทะเลสาบบิวกัสสังคมบูรณาการปลอดจากอุปสรรคและตั้งอยู่บนฐานของสิทธิสำหรับคนพิการในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ประกาศแห่งมานากัว คำแถลงการณ์ซาลามังกา ประเทศสเปน การประชุมเรื่องการศึกษาเพื่อเด็กทุกคนขององค์การยูเนสโก ทุกคำแถลงการณ์และประกาศเหล่านี้ต่างมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาของนานาชาติประเทศทั่วโลก เป็นแรงผลักดันให้เกิดการตระหนักถึงสิทธิทางการศึกษาของบุคคลที่มีความบกพร่อง ทำให้เกิดการตื่นตัวในการออกกฎหมายและนโยบายในการจัดการเรียนรวมขึ้นรวมถึงประเทศไทยที่ได้ร่วมลงนามในคำแถลงการณ์และการประกาศระหว่างชาติหลายฉบับด้วยกัน ปัจจุบันประเทศไทยได้ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ทำให้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ขึ้น มีนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการศึกษาของคนพิการและปีพ.ศ. 2551มีพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความพิการทั้งหลายได้เข้าเรียนในโรงเรียนปกติทั่วประเทศ รวมถึงเด็กที่มีความแตกต่างทางภาษาหรือสภาพอื่นใดได้แก่เด็กเร่ร่อน เด็กที่อยู่ในท้องถื่นห่างไกล เด็กที่เป็นชนกลุ่มน้อย ทำให้แนวคิดในการจัดการเรียนรวม (Inclusive Education) เกิดขึ้นเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการที่ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรวม ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาเพื่อเด็กทุกคนอย่างแท้จริง

1.2 ความหมายของการเรียนรวม

การเรียนรวมมาจากคำภาษาอังกฤษว่า Inclusive Education สำหรับคำว่า Inclusive เป็นคำคุณศัพท์มาจากคำนามว่า Inclusion เป็นคำมาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า "includo" หมายถึงการรวมเข้าด้วยกัน (Karten.2005: 2) ปัจจุบันมีนักการศึกษานิยมนำไปใช้เรียก

การจัดการเรียนรวมว่า **Inclusive Education** ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนกับเด็กปกติ การเรียนรวมเป็นแนวคิดที่ประสานระหว่างหลักการทางการศึกษาและสังคม บนพื้นฐานความเชื่อในเรื่องของสิทธิมนุษยชนและความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ความสำคัญกับเด็กในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของโรงเรียน สังคมและชุมชน สำหรับความหมายของการเรียนรวมมีนักการศึกษาได้ให้นิยามไว้ดังนี้

สโนว์ (Snow. 2007: Online) ได้ให้นิยามของคำว่า “การเรียนรวม ”ว่า หมายถึง การที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนในโรงเรียนโดยได้รับการเอาใจใส่เสมือนไม่ได้มีความบกพร่องใดๆ ได้รับการและการช่วยเหลือสนับสนุนในชั้นเรียนจากเพื่อนและครู โดยนักเรียนที่มีความบกพร่องมีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกของโรงเรียนและกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนอย่างเต็มที่

มอร์ (Moor.2007: Online) ได้ให้นิยามของคำว่า “การเรียนรวม ” ว่าหมายถึง การออกแบบการสอนและการช่วยเหลือสนับสนุนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในบริบทของการจัดการศึกษาทั่วไป นักเรียนทุกคนเป็นสมาชิกที่สมบูรณ์ในโรงเรียน นักเรียนแต่ละคนจะมีความเท่าเทียมกันในโอกาสและสภาพแวดล้อมทางการศึกษาทั่วไป

โทโดรอฟสกี (Todorouski. 2007: Online) ได้ให้นิยามของคำว่า “การเรียนรวม ” ว่าหมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคน เด็กทุกคนได้รับการยอมรับ การช่วยเหลือสนับสนุน การให้โอกาสทางการศึกษาตามความต้องการและความสามารถ

ไสตันแบคและไสตันแบค (Stainback & Stainback.1996: 3) ได้ให้ความหมายของ “การเรียนรวม ” ว่าหมายถึง การจัดการศึกษาของโรงเรียนสำหรับเด็กทุกคนโดยไม่คำนึงถึงความบกพร่อง พื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม โรงเรียนจะหาวิธีการที่ช่วยให้เด็กทุกคนเรียนด้วยกันได้และได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้ด้วยกัน

ไนท์ (Knight.1999: 3) ได้ให้นิยามของคำว่า “การเรียนรวม ” หมายถึง การเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความบกพร่องเข้ามามีส่วนร่วมและเป็นสมาชิกของโรงเรียนโดยไม่มีการแบ่งแยก เด็กทุกคนจะได้รับการศึกษารวมกับเพื่อนในสภาพแวดล้อมเดียวกัน โรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวมจะตั้งอยู่บนฐานความเชื่อที่ว่า โลกคือประชาคมโดยรวมที่มีพลเมืองแตกต่างกันทั้งความบกพร่อง ศาสนา เชื้อชาติ การเรียนรวมนั้นนักเรียนที่มีความบกพร่องจะเข้าสู่ห้องเรียนปกติ ทุกคนจะได้เรียนรู้ตามคุณลักษณะและความต้องการที่หลากหลาย

เดซาย (Desai. 2007: 10) ได้ให้นิยามของคำว่า “การเรียนรวม ”ว่า หมายถึง การจัดการศึกษาในโรงเรียนสำหรับทุกคน โรงเรียนเป็นสถานที่ที่ทุกคนมีส่วนร่วม ได้รับการยอมรับและการสนับสนุนจากเพื่อนๆ บุคลากรในชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนานักเรียนการเรียนรวมหมายถึง การจัดบริการทางการศึกษาให้กับเด็กที่มีความบกพร่องในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเด็กปกติ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมกับอายุภายใต้การสอนของครูทั่วไปด้วยการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Michigan Department of Education.2004: Online ; Gerry. 2008: Online)

เจียงรีโค (Giangreco. 2008: Online) อธิบายว่าการเรียนรวมหมายถึงการจัดการศึกษาในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. นักเรียนทุกคนได้รับการต้อนรับเข้าสู่โรงเรียนปกติ นักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่ไม่ว่าจะมีความบกพร่องหรือไม่ นักเรียนที่มีความบกพร่องจะได้รับการช่วยเหลือและบริการอย่างเหมาะสม
2. นักเรียนจะได้รับการศึกษาในชั้นเรียนที่จัดให้สำหรับเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
3. นักเรียนจะได้รับการศึกษาไปพร้อมกับเพื่อนอายุเดียวกันโดยไม่มีการตระหนักว่าเป็นเด็กที่มีความบกพร่อง
4. นักเรียนที่มีความสามารถและลักษณะแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการได้ประสบการณ์ด้านการศึกษาโดยการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนด้วยการสอนแตกต่างกัน การสอนหลายระดับความสามารถ
5. การแบ่งปันประสบการณ์เกิดขึ้นระหว่างเด็กปกติและเด็กที่มีความบกพร่องในห้องเรียนปกติ

ผดุง อารยะวิญญูและวาสนา เลิศศิลป์ (2550: 6) ได้ให้นิยามของคำว่า “การเรียนรวม ” ว่าหมายถึง การจัดให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสเรียนด้วยกัน เคียงคู่กันไปตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ไม่ว่าเด็กคนนั้นจะมีความต้องการพิเศษหรือไม่ก็ตามทุกคนเรียนไปด้วยกัน ครูปฏิบัติต่อนักเรียนเหมือนทุกคนเป็นเด็กปกติ

จากความหมายของการเรียนรวมที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การเรียนรวม หมายถึงการจัดการศึกษาให้เด็กทุกคน ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนในโรงเรียนกับเด็กทั่วไป โดยโรงเรียนให้การยอมรับ เอาใจใส่ ให้การช่วยเหลือสนับสนุนในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่ง ของโรงเรียนโดยไม่มีการแบ่งแยก เด็กทุกคนจะได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถ เด็กทุกคนจะได้เรียนไปกับเพื่อนในสภาพแวดล้อมเดียวกัน

1.3 การจัดการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ การเรียนร่วมและการเรียนรวม

การจัดการศึกษาเมื่อครั้งในอดีตมีการจัดการศึกษาเพียงระบบเดียวคือรูปแบบการศึกษาปกติทั่วไป (Regular Education) เนื่องจากการจัดการศึกษาที่ไม่ได้มีการคำนึงถึงเด็กที่มีความบกพร่องหรือเด็กที่ไม่สามารถเรียนรู้ในรูปแบบการศึกษาทั่วไป แต่ในระยะต่อมามีกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องหรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่นักการศึกษาที่มีความเห็นว่าเด็กสามารถรับการศึกษาได้ จึงได้จัดเป็นโรงเรียนการศึกษาพิเศษหรือโรงเรียนเฉพาะความพิการขึ้น จึงมีกำเนิดของโรงเรียนการศึกษาพิเศษที่จัดการศึกษาเฉพาะความพิการขึ้นโดยเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่องอย่างรุนแรงหรือไม่สามารถพูดได้ ต่อมานักการศึกษาพยายามจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการที่มีอย่างหลากหลายของนักเรียนโดยมีการศึกษาพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล

การกระตุ้นให้เด็กได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมชั้น เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งสู่การเรียนรู้รวมก่อนที่จะอธิบายถึงการเรียนรวมควรทำความเข้าใจคำว่าการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการและการเรียนร่วมดังนี้

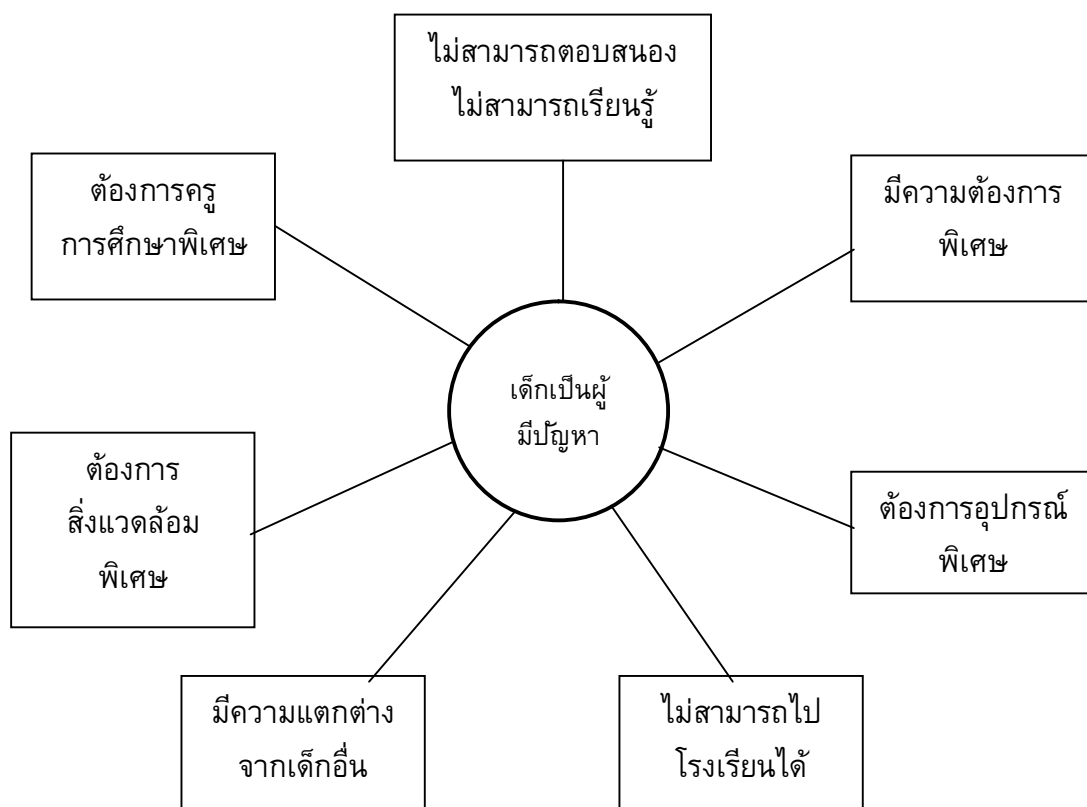
การศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ (Special Education) ใช้อย่างมีความหมายว่าการจัดการศึกษาโดยมีการแบ่งแยกกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Stubbs.2002:23) ซึ่งมีความต้องการการเรียนรู้เป็นพิเศษอันจะช่วยให้เด็กได้รับการฝึกทักษะเพื่อพัฒนาศักยภาพ (Yesseldyke ; Algozzine.1995: 7) เมื่อจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในระยะเวลาหนึ่งต่อมากลุ่มนักการศึกษาพิจารณาเห็นว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มหนึ่งสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้โดยมีการทดลองให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าไปเรียนร่วมในโรงเรียนปกติทั่วไปและทำให้เกิดมีวิธีการจัดการเรียนร่วมขึ้น เมื่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนในโรงเรียนเรียนร่วมทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้มีทักษะทางสังคมดีกว่าและมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกว่าเด็กที่เรียนอยู่ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ

สำหรับการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนกับเด็กปกตินั้นเริ่มปรากฏชัดเจนขึ้นเมื่อปี 1970 โดยเป็นแนวการจัดการศึกษาลักษณะการเรียนร่วมหรือที่ใช้คำว่า Mainstreaming การจัดการศึกษาแบบ Mainstreaming นี้ ชมิทท์และแฮริแมน (Schmidt; Harriman.1998: 3) ได้อธิบายความหมายไว้ว่าเป็นการจัดการศึกษาด้วยการนำเด็กเข้าเรียนเป็นชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติหรืออาจจัดในรูปของการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้นั่งเรียนในห้องเรียนปกติอาจเป็นการจัดให้นั่งเรียนหลังห้อง ทั้งนี้เชื่อว่าการจัดให้เด็กเรียนแบบนี้ค่อนข้างน้อยเป็นการช่วยให้เด็กมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนปกติในระบบการศึกษาปกติ Mainstreaming จึงเป็นระบบการศึกษาที่ออกแบบขึ้นมาเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีโอกาสเข้าถึงทักษะทางวิชาการหรือสังคมในห้องเรียนปกติ โรงอาหารและสนามเด็กเล่น ทำให้เด็กได้ติดต่อสัมผัสกับเพื่อนในระบบการศึกษาปกติทั้งในแง่วิชาการและพฤติกรรมอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีผู้อธิบายความหมายของ Mainstreaming ไว้ว่าเป็นการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสได้เรียนในชั้นเรียนเดียวกันกับเด็กปกติ เพื่อให้เด็กทั้งที่เป็นเด็กปกติทั่วไปและเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะได้เรียนในห้องเรียนปกติอย่างน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับทักษะและความสามารถของเด็ก โดยทั่วไปการเรียนร่วมในความหมายของ Mainstreaming นี้มักจัดให้นักเรียนให้มีโอกาสในการเรียนในห้องเรียนปกติโดยที่เด็กต้องมีความสามารถที่จะเรียนได้หรือทำงานที่ครูมอบหมายให้ทำได้ เด็กจะเรียนได้มากหรือน้อยจึงขึ้นอยู่กับความสามารถของเด็กเอง ส่วนสตับบี้ (Stubbs. 2002: 24) ได้อธิบายคำว่า Mainstreaming เพิ่มเติมว่าเป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนกับเด็กปกติ แต่สตับบี้ให้ความสำคัญกับ Mainstreaming ว่าเป็นกระบวนการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเน้นที่การเริ่มต้นจากการกำหนดเป็นนโยบายแล้วนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อสร้างความตระหนักในการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนกับเด็กปกติเป็นที่ยอมรับของผู้คนมากขึ้น

โดยมีเป้าหมายสำคัญคือเพื่อเป็นการกระตุ้นให้โรงเรียนและสังคมปรับปรุงพัฒนาไปสู่การจัดการเรียนรวมหรือการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคนต่อไป

ส่วนคำว่า การเรียนรวมหรือ Integrated Education เป็นการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Special Needs) ได้รับโอกาสเข้าเรียนร่วมกับเด็กทั่วไปโดยได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากบุคลากรในโรงเรียนทุกฝ่ายให้สามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นทางร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ สติปัญญาและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กให้สูงที่สุด (เบญจฯ ชลธารนนท์. 2544: 1; ผดุง อารยะวิญญู. 2542: 2 ; Stubbs. 2002: 23) แนวทางการจัดการเรียนรวมมีสาระสำคัญอยู่สองประการคือ ประการที่หนึ่ง เด็กที่มีความต้องการพิเศษต้องได้รับการเตรียมพร้อมที่จะเข้าเรียนรวมได้ เป็นการเตรียมให้เด็กพร้อมในระดับเทียบเท่าหรือใกล้เคียงกับเด็กปกติ โดยโรงเรียนจะมองว่าเด็กมีปัญหาต้องปรับและเตรียมที่เด็กตามภาพประกอบ 3 ส่วนประการที่สอง โรงเรียนปกติทั่วไปไม่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตร วิธีการสอนและการประเมินผล โรงเรียนเพียงแต่จัดบริการสนับสนุนช่วยเหลือเพิ่มเติม ฉะนั้นหากเด็กได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่ครูและผู้บริหารไม่เข้าใจจะทำให้เด็กขาดโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือให้สามารถเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ สัตย์ (Stubbs. 2002: 24) ได้อธิบายลักษณะของการจัดการเรียนรวมไว้ดังนี้

1. การเรียนรวมเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นไปที่เด็กแต่ละคนมากกว่าการให้ความสำคัญกับระบบ เด็กถูกมองว่าเป็นผู้มีปัญหาและต้องเตรียมความพร้อมก่อนเพื่อการเรียนรวมมากกว่าการเตรียมโรงเรียน
2. การจัดเรียนรวมเป็นการนำเด็กเข้าเรียนในระบบที่มีความคงที่หรือไม่ได้รับการดูแลเป็นรายบุคคลทำให้เด็กถูกแบ่งแยกออกจากเพื่อน
3. ถ้าเด็กออกโรงเรียนหรือสอบตกซ้ำชั้น เด็กถูกเอาออกนอกระบบโรงเรียนหมายถึงนั้นเป็นความผิดของเด็กเองที่ไม่สามารถเรียนในหลักสูตรปกติได้
4. การจัดเรียนรวมมุ่งไปที่การสอนเด็กที่มีความบกพร่องเล็กน้อยและไม่เน้นการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 การเรียนร่วม (Integrated Education)

ที่มา : Stubbs.(2002).*Inclusive Education : Where there are few resources*. p.63

เมื่อการเรียนร่วมมีจุดอ่อนตรงที่ทางโรงเรียนแทบจะไม่ต้องปรับเปลี่ยนอะไรเช่นนี้โดยถือว่าปัญหาอยู่ที่ตัวเด็กไม่ใช่ที่โรงเรียน ในระยะต่อมามีกลุ่มนักการศึกษาที่ได้ศึกษาและสนับสนุนสิทธิทางการศึกษาของเด็กทุกคนโดยถือว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน สิทธิมนุษยชนและสิทธิของเด็กทุกคนที่จะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน จึงทำให้เกิดการศึกษาแนวใหม่เรียกว่าการจัดการเรียนร่วม (Inclusive Education) ขึ้นโดยมีหลักการว่าระบบการศึกษาเป็นปัญหาต่อการจัดการเรียนรวมมิใช่เด็กเป็นผู้มีปัญหาเหมือนการจัดการเรียนร่วมดังภาพประกอบ 4 ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดหลักสูตรที่ไม่ยืดหยุ่น การจัดสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการสอนเด็กทุกคน การขาดแคลนอุปกรณ์ ครูและผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุน เจตคติของผู้ปกครองก็ตาม

ภาพประกอบ 4 การจัดการเรียนรวม (Inclusive Education) เน้นที่ปัญหาของระบบการศึกษา

ที่มา : Stubbs. (2002). *Inclusive Education : Where there are few resources*.p.64

การเรียนร่วมที่จัดให้นักเรียนที่มีความบกพร่องได้เรียนกับเด็กปกตินั้นจึงขึ้นอยู่กับความเต็มใจของครูที่จะยอมรับนักเรียนในห้องเรียนของตนเอง ซึ่งไพรซ์ (Price;et.al. 2000-2001: 6) ได้อธิบายไว้ว่าการเรียนร่วมครูจะต้องจัดวางตัวนักเรียนให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการ มีพฤติกรรมและความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างเหมาะสม แต่การเรียนรวม (Inclusion) นั้น เป็นกระบวนการตรงกันข้ามกล่าวคือ ครูจะต้องยอมรับนักเรียนและมีการปรับห้องเรียน หลักสูตร และกิจกรรมการสอนให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายทางวิชาการ พฤติกรรม และความต้องการทางสังคม นักเรียนที่มีความบกพร่องจะมีความสุขมากขึ้นเนื่องจากได้รับประโยชน์จากการได้เรียนกับเพื่อน และได้สร้างความสัมพันธ์กับนักเรียนอื่น การกำหนดคะแนนมาตรฐานและความคาดหวังสูงมากซึ่งเชื่อว่าเป็นสาเหตุให้เด็กต้องเพิ่มแรงจูงใจให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อันทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง และปรับตัวได้ดีหลังจากเรียนจบไปแล้ว ซึ่งสิ่งแวดล้อมนี้สะท้อนความเป็นจริงและทำให้เข้าใจโลกแห่งความเป็นจริงมากกว่า การจัดนักเรียนที่มีความบกพร่องเรียนในระบบการศึกษา

ปกตินั้นทำให้เกิดผลกระทบตามมาคือ 1) ทำให้เกิดการตีพิมพ์ผลงานของนักการศึกษาเกี่ยวกับการริเริ่มการสอนเด็กที่มีความบกพร่องในระบบการศึกษาปกติ 2) ทำให้เกิดแรงผลักดันต่อคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 3) ทำให้เกิดการรวมผลกระทบของการออกกฎหมายและการฟ้องร้อง ผลกระทบทั้ง 3 ประการข้างต้นมีอิทธิพลต่อการมีเกณฑ์ขึ้นโดยเริ่มจากประเทศในแถบสแกนดิเนเวียและแพร่ขยายไปสู่ชาติตะวันตกอื่นๆ รวมถึงสหรัฐอเมริกาและแคนาดาด้วย แนวโน้มดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวของสถาบันต่างๆ ในสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี 1960 เป็นต้นมา (Price; et.al. 2000-2001: 7)

การจัดการเรียนร่วมนั้นเป็นการจัดให้เด็กที่มีความบกพร่องเข้าเรียนกับเด็กปกติโดยทางโรงเรียน ครู และผู้บริหารไม่ได้ปรับหลักสูตร วิธีสอนและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน ในทางตรงกันข้ามนักเรียนจะต้องได้รับการเตรียมความพร้อมมาล่วงหน้าเพื่อให้มีความสามารถในระดับใกล้เคียงกับเด็กปกติมากที่สุด ทั้งนี้ทางโรงเรียนจะมองไปที่ตัวเด็กว่าจะต้องปรับเปลี่ยนตัวเองเพื่อให้สามารถเรียนไปพร้อมๆ เพื่อนได้ อย่างไรก็ตามการเรียนร่วมนั้นถือว่าเป็นความพยายามในการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้เด็กที่มีความบกพร่องได้เข้าเรียนในระบบการศึกษาปกติมากขึ้นและหากโรงเรียนมีความพร้อมในด้านบุคลากรอาจจัดสรรงบประมาณ และความพร้อมของโรงเรียนด้านอื่นๆ โรงเรียนสามารถพัฒนาไปสู่ระบบการจัดการเรียนรวมได้ การดำเนินการจัดการเรียนร่วมนั้นทางโรงเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมให้เด็กก่อนส่งเข้าเรียนรวมในด้านต่างๆ (Porter. 2001: 58-60) ดังนี้

ความพร้อมด้านร่างกาย เด็กต้องได้รับการฝึกการเคลื่อนไหวได้ดีพอสมควร สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการเคลื่อนไหว การรับประทานอาหาร การขับถ่ายการแต่งกาย

ความพร้อมด้านอารมณ์ เด็กต้องได้รับการฝึกให้มีความมั่นคงทางอารมณ์พอสมควร สามารถควบคุมตนเองได้ มีสมาธิยาวนานพอที่จะเรียนในห้องเรียนปกติได้

ความพร้อมด้านสังคม เด็กต้องได้รับการฝึกทักษะทางสังคมที่จำเป็นในการเรียนรวม ได้แก่ การรู้จักรอคอย การแบ่งปัน การสนทนา ทั้งนี้ครูควรให้คำแนะนำการปฏิบัติตนของเด็กปกติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ไม่ควรล้อเลียนแต่ควรช่วยเหลือ การทำความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นต้น

ความพร้อมด้านวิชาการ เด็กต้องได้รับการฝึกทักษะที่จำเป็นในทางวิชาการให้ใกล้เคียงกับเด็กในระดับชั้นที่จะเข้าเรียนรวม เช่น ทักษะการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ เป็นต้น เมื่อเด็กเข้าเรียนรวมครูควรติดตามผลการเรียนของเด็กด้วย หากพบว่าไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควรครูจะต้องจัดการสอนซ่อมเสริมหรือให้การช่วยเหลือด้านอื่นเพื่อจะให้การเรียนรวมบรรลุจุดประสงค์ได้

จากที่อธิบายความหมายของคำว่า Mainstreaming และ Integration นั้นต่างเป็นคำที่อธิบายถึงการจัดการเรียนรวม ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนกับเด็กทั่วไปโดยโรงเรียนต้องมีการเตรียมเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มีความพร้อมที่จะเข้าเรียนรวมได้ ทางโรงเรียนจะมองว่าเด็กมีปัญหาต้องปรับและเตรียมที่เด็ก โรงเรียนและชั้นเรียนปกติไม่ต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตร วิธีสอนรวมถึงการประเมินเด็กด้วยทั้งนี้ทางโรงเรียนอาจจัดบริการสนับสนุน

ช่วยเหลือเพิ่มเติมให้กับเด็ก หากเด็กได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีครูและผู้บริหารเข้าใจเด็กจะได้รับโอกาสเข้าเรียนร่วมและได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือให้เรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพได้

ส่วนคำว่าการศึกษาแบบรวม (Inclusive Education) หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับทุกคน เป็นการจัดการศึกษาอย่างยืดหยุ่นและตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กที่มีวิธีการเรียนรู้และความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้การเรียนรวมมุ่งความสำคัญไปที่การเปลี่ยนแปลงที่ระบบการศึกษามีใช้เปลี่ยนที่เด็กเหมือนการจัดการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการหรือการเรียนรวม การเรียนรวมจึงเป็นการจัดการศึกษาที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ต่างเพศ วัย ความสามารถ ความบกพร่องและศาสนามีส่วนร่วมในสังคมเดียวกัน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน เพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทางโรงเรียนจะต้องเป็นฝ่ายปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ (Stubbs. 2002: 25)

1. พัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนรวม ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบและแก้ปัญหา
ร่วมกัน
2. ใช้ทรัพยากรในชุมชน
3. ผลิตรถมือและอุปกรณ์การสอนที่หาได้จากวัสดุในท้องถิ่น
4. แสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับทุกคน
5. จัดสิ่งแวดล้อมให้เข้าถึงได้ง่ายและให้การต้อนรับทุกคน
6. พัฒนานโยบายเพื่อตอบสนองความหลากหลายและลดการแบ่งแยกนักเรียน
7. พัฒนาการเรียนการสอนแบบเพื่อนช่วยสอน
8. พัฒนาความสัมพันธ์ขององค์กรในชุมชน สมาคมผู้ปกครอง

จากคำอธิบายข้างต้นจะเห็นว่ามีข้อแตกต่างระหว่างการจัดการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ การจัดการเรียนรวมและการจัดการเรียนรวมมีความแตกต่างกันค่อนข้างมากทำให้รูปแบบการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแตกต่างกันไป ด้วย การจัดการศึกษาแต่ละรูปแบบมีวิธีการ ความคาดหวังต่อเด็กแตกต่างกัน สตับส์ (Stubbs. 2002: 25) ได้เปรียบเทียบลักษณะของการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ การเรียนรวมและการเรียนรวมไว้ในภาพประกอบ 5

การศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ (Special Education)

การศึกษาพิเศษ

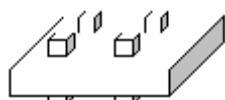
เด็กพิเศษ

หมวดเป็นสี่เหลี่ยม

รูปเป็นสี่เหลี่ยม

ครูการศึกษาพิเศษ

โรงเรียนเฉพาะความพิการ

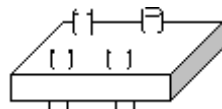
การศึกษาปกติ

เด็กปกติ

หมวดกลมสำหรับรูกกลม

ครูปกติ

โรงเรียนปกติ

การเรียนรู้ร่วม (Integrated Education)

-เปลี่ยนเด็กให้เหมาะ

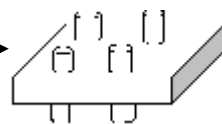
กับระบบ

-ทำหมวดสี่เหลี่ยมให้

กลม

การบำบัด
การฟื้นฟู

ระบบยังคงเหมือนเดิม

เด็กต้องปรับตัวหรือปรับไม่ได้

การเรียนรู้รวม (Inclusive Education)

ระบบยืดหยุ่น

-เด็กมีความแตกต่างกัน

-เด็กทุกคนเข้ามาเรียนรู้ด้วย

-เด็กมีความสามารถ ศาสนา อายุ

พื้นฐาน เพศ แตกต่างกัน

-เปลี่ยนระบบเพื่อจะให้เหมาะสมกับ
เด็ก

ภาพประกอบ 5 เปรียบเทียบความหมายของการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ การเรียนรู้ร่วม และการเรียนรู้รวม

ที่มา : Stubbs. 2002: *Inclusive Education : Where there are few resources*.p.25

จากภาพประกอบข้างต้นอธิบายได้ว่าการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ การเรียนร่วมและการเรียนรวมมีความหมายแตกต่างกัน กล่าวคือการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการหมายถึงการจัดการศึกษาโดยแบ่งแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษออกจากเด็กปกติทั่วไป เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะตามประเภทของความพิการเปรียบเสมือนเป็นรูสี่เหลี่ยมสำหรับใส่หมุดที่เป็นลักษณะเป็นเหลี่ยม การศึกษาปกติเป็นเป็นรูกกลมสำหรับหมุดกลมหมายถึงระบบการศึกษาปกติจัดไว้เฉพาะเด็กปกติ ส่วนการเรียนร่วมหมายถึงการจัดการศึกษาโดยเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติโดยที่ต้องมีการเตรียมเด็กให้พร้อมก่อนที่จะเรียนร่วมได้และโรงเรียนไม่ต้องปรับหลักสูตร เปรียบเสมือนกับการกลิ้งหมุดให้เป็นรูปกลมเพื่อใส่ในรูกกลมได้ ส่วนการเรียนร่วมนั้นหมายถึงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคนให้เรียนด้วยกันอย่างยืดหยุ่น ไม่ต้องเตรียมเด็กมากนักแต่ปรับที่ระบบโรงเรียนให้สามารถรับเด็กได้แม้จะมีความแตกต่างกันทั้งความสามารถ อายุและเพศ

นอกจากนี้ไพร์ซ์และคณะ (Price; et al. 2000-2001: 1) ได้ให้ความหมายคำว่ากรเรียนรวมเป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เรียนในชั้นเรียนปกติในโรงเรียนใกล้บ้าน เป็นการจัดชั้นเรียนที่เหมาะสมกับอายุของเด็กและมีกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตรเป็นการจัดบริการพิเศษในห้องเรียนปกติโดยไม่ต้องแบ่งแยกนักเรียนออก นอกจากนี้ไพร์ซ์และคณะยังให้ความเห็นว่าการเรียนรวมมีความเหมาะสมด้วยเหตุผลหลายประการ ได้แก่

1. เป็นการจัดการศึกษาเพื่อสิทธิในการเรียนของเด็กทุกคน
2. นักเรียนที่มีความบกพร่องได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมและได้รับประโยชน์จากการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน
3. เด็กปกติได้รับประโยชน์โดยการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนที่เป็นเด็กที่มีความบกพร่อง
4. เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ที่จะเข้าใจในความแตกต่างของบุคคล

กระบวนการจัดการเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กและเป็นการจัดการศึกษาตามสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กนั้นได้รับความสนใจจากนักการศึกษาเป็นอย่างมาก กล่าวคือการจัดการเรียนรวมด้วยการจัดโปรแกรมการศึกษาพิเศษในระบบการศึกษาปกติ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากการออกกฎหมายฉบับ 94-142 (Public Law 94-142) หรือ PL 94-142 ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวในการจัดการเรียนรวม เนื่องจากการเรียนรวมเป็นการจัดการศึกษาที่มีความเหมาะสมมากกว่า ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา มีนักการศึกษาออกมาสนับสนุนการจัดการเรียนรวมในห้องเรียนปกติ เพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีความบกพร่องได้เรียนในระบบการศึกษาปกติโดยลดความซับซ้อนและค่าใช้จ่ายลงด้วยการประเมินความต้องการและเตรียมการพัฒนาทางวิชาการของเด็ก

สืบเนื่องจากการออกกฎหมายฉบับ PL 94-142 จึงทำให้โรงเรียนต่างทุ่มเทจัดการบริการสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องอย่างต่อเนื่องด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมที่มีชีวิตจากัดน้อยที่สุด ซึ่งหมายถึงการให้เด็กได้รับการศึกษาใกล้เคียงกับระบบการศึกษาปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การตัดสินใจ

เพื่อประเมินความสามารถของเด็กอยู่บนฐานการพิจารณาทางสังคมมากกว่าการตัดสินด้วยเกณฑ์ของแพทย์ได้แก่ ความสามารถในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม การยอมรับของเพื่อน การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน การตัดสินใจที่กล่าวมาจึงมีอิทธิพลต่อการจัดนักเรียนที่มีความบกพร่องให้เรียนในห้องเรียนปกติได้ การจัดวางเด็กให้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุดจึงเป็นแนวคิดที่จะช่วยให้เด็กที่มีความบกพร่องได้พัฒนาทักษะทางสังคมหากได้เรียนในระบบการศึกษาปกติ การกำหนดเรื่องการจัดสิ่งแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุดในกฎหมายได้กลายมาเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรวมในช่วงเวลาต่อมา

ดังนั้นแนวความคิดต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุดจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องในชั้นเรียนปกติและเป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินใจเพื่อประเมินความต้องการของเด็กในการจัดการศึกษาให้เด็กในระบบการศึกษาปกติ และทำให้เกิดความตระหนักในการจัดบริการอย่างเหมาะสมให้กับเด็กในหลักสูตรปกติ ประเด็นในการพิจารณาได้แก่ ทำอย่างไรนักเรียนจึงจะมีทักษะสูงขึ้นตามศักยภาพ โรงเรียนจะจัดบริการอย่างไร ใช้สื่ออุปกรณ์อย่างไร ใช้เวลาในการสอนเท่าใดเด็กจึงจะบรรลุเป้าหมายตามศักยภาพ ทั้งนี้ทางโรงเรียนต้องทำการประเมินความต้องการของเด็กจะต้องทำเป็นรายบุคคล เนื่องจากเด็กแต่ละคนมีความต้องการจำเป็นพิเศษแตกต่างกัน แต่ละคนมีศักยภาพไม่เท่ากัน เมื่อประเมินความต้องการของเด็กแล้วจึงวางแผนเพื่อดำเนินการพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายตามศักยภาพหากไม่ช่วยเหลือในลักษณะนี้เด็กจะไม่สามารถเรียนได้ หรือไม่พัฒนาเท่าที่ควรจะเป็น

ส่วนอาเยสและเมเยอร์ (Ayes & Meyer 1992 อ้างถึงใน Price.2000-2001: 32) ได้อธิบายการเรียนรวมว่าเป็นวิธีการหนึ่งของการจัดการศึกษาเพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีความบกพร่องได้เรียนในห้องเรียนปกติ เพื่อพัฒนาทักษะทางวิชาการและการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่อง เป็นการจัดการบริการทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพกว่า ถ้าการเรียนรวมแพร่กระจายกว้างขวางขึ้นจะส่งผลกระทบต่อความต้องการการศึกษานักเรียนที่มีความบกพร่อง การจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาพิเศษและการฝึกครูทั่วไปให้เข้าใจวิธีสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนั้นการเรียนรวมจึงจำเป็นต้องทำให้เป็นเนื้อเดียวกันในระบบการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนสำหรับความต้องการที่หลากหลายของนักเรียนในปัจจุบัน การเรียนรวมเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทุกคนที่มีความแตกต่างหลากหลาย เป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้นและลดการแบ่งแยกทางการศึกษา (Booth.1996: 87-99) การเรียนรวมเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงและการปรับเปลี่ยนในด้านเนื้อหาวิธีการเพื่อช่วยให้เด็กทุกคนเรียนรู้ด้วยกันได้ในระบบการศึกษาปกติ ซึ่งครูและนักเรียนต่างเห็นความแตกต่างเป็นเรื่องท้าทาย และหาวิธีการเพิ่มพูนการเรียนรู้มากกว่ามองเห็นความแตกต่างหลากหลายจากผู้เรียนว่าเป็นปัญหา คำว่าการเรียนรวมใช้ในกรณีทีอธิบายว่าการจัดให้นักเรียนที่มีความบกพร่องได้เรียนรวมกับเด็กทั่วไป ทั้งนี้มีคนเชื่อว่านักเรียนที่มีความบกพร่องมีส่วนร่วมในโปรแกรมทั่วไปของโรงเรียนได้โดยจัดบริการช่วยเหลือสนับสนุนเป็นพิเศษ เป้าหมายของการเรียนรวมคือการทำให้เกิดความมั่นใจว่านักเรียนทุกคนต้องได้รับการศึกษาในชั้นเรียนเดียวกับนักเรียนปกติทั่วไปซึ่งจะให้นักเรียนไม่ว่าเป็นเด็ก

ปกติหรือเด็กที่มีความบกพร่องต่างได้รับประโยชน์ดีกว่าการสอนในห้องสอนเสริมและจากการมีกฎหมาย PL 94-142 หรือต่อมาคือกฎหมายฉบับ IDEA ที่กำหนดให้นักเรียนที่มีความบกพร่องได้เรียนอยู่ในห้องเรียนที่มีขีดจำกัดทางสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดและการตัดสินใจการประเมินนั้นต้องประเมินตามแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างไรก็ตามคาร์เท็น (Karten. 2005: 2) ได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่าการเรียนรวมเป็นการศึกษาที่เปรียบเป็นวิถีชีวิตของเด็กและเป็นการเตรียมพร้อมเพื่อการเป็นผู้ใหญ่ การเรียนรวมเป็นการจัดการศึกษาที่สนับสนุนด้านสิทธิของเด็กทุกคน ทั้งนี้การเรียนรวมอาจมีใช้วิธีการที่ดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุดในการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทุกคน แต่การเรียนรวมเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการศึกษาที่สามารถพัฒนาบุคคลให้มีความสมบูรณ์ได้

การจัดการเรียนรวมมิใช่เพียงนำเอาเด็กที่มีความบกพร่องเข้าเรียนเป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียนปกติเท่านั้น เช่นบางโรงเรียนให้เด็กเรียนห้องเดียวกันแต่แยกครูสอน และแยกกิจกรรมสอนเด็ก แต่การจัดกิจกรรมการสอนต้องกลมกลืนโดยไม่มีการแบ่งแยกไม่ใช้แยกเด็กที่บกพร่องเป็นอีกกลุ่มหนึ่งต่างหาก ดังนั้นเพื่อจัดการเรียนรวมให้กับเด็กที่มีความบกพร่องให้ประสบความสำเร็จนั้น โรงเรียนจึงจำเป็นต้องปรับวิธีการดำเนินงาน โดยมุ่งเน้นไปที่ความต้องการของเด็กเฉพาะบุคคลมากกว่าเน้นความต้องการของนักเรียนเป็นกลุ่ม แต่โรงเรียนมีความจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าการศึกษาเป็นเรื่องของบริบทในท้องถิ่น การรวมและการปฏิบัติต่อเด็กทุกคนให้มีส่วนร่วมอย่างยืดหยุ่น ในปี 2001 ยูเนสโก (Olsen.2002: 7-11) ได้อธิบายวิธีการดำเนินงานไว้ดังนี้

1. การพัฒนานโยบาย (Policy Development) การกำหนดนโยบายในบางประเทศปัจจุบันยังคงขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจบางกลุ่มที่ไม่ได้มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงต่อเด็ก ซึ่งมีผลกระทบการจัดการศึกษาให้กับเด็กได้ไม่ทั่วถึงบางกลุ่ม แต่ในประเทศส่วนใหญ่ผู้กำหนดนโยบายทางการศึกษาคือกระทรวงศึกษาธิการของประเทศนั้นๆ กระบวนการวางแผนการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคนเป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศต่างๆ จัดระบบการศึกษาและทบทวนนโยบายต่างๆ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าจะเอาชนะอุปสรรคอย่างไรในเพื่อให้เด็กมีสิทธิการศึกษาเท่าเทียมกัน ดังนั้นในแต่ละประเทศจึงมีการตรากฎหมายเพื่อให้สิทธิทางการศึกษาแก่เด็กทุกคนรวมถึงเด็กที่มีความบกพร่องด้วย การกำหนดกรอบนโยบายด้านการจัดการเรียนรวมจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการขับเคลื่อนการเรียนรวมให้ก้าวหน้า อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคนอาจไม่บรรลุเป้าหมายถ้าเด็กถูกแบ่งแยกและไม่ได้รับความเท่าเทียม จึงจำเป็นที่โรงเรียนต้องจัดกระบวนการเรียนรวมขึ้นอย่างมีคุณภาพซึ่งเป็นการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กทุกคน

2. การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) หลักสูตรในระบบการศึกษาเป็นปัจจัยหลักของการเรียนรวม ในบางประเทศจัดหลักสูตรเป็นหลักสูตรแกนกลางและไม่มีความยืดหยุ่น แต่สำหรับการพัฒนาหลักสูตรที่ใช้สำหรับการเรียนรวมนั้น หลักสูตรควรพัฒนาขึ้นมาเพื่อให้ครูสามารถปรับใช้ได้อย่างสะดวก ตามบริบทของท้องถิ่นและตามความต้องการของเด็กแต่ละบุคคลด้วย

3. การฝึกอบรมครู (Teacher Training) ปัญหาที่พบคือครูยังคงมีการสอนแบบเดิมเช่นให้อ่านและให้คัดลอกจากหนังสือ ซึ่งการสอนดังกล่าวนี้จะเหมาะสมที่จะเอามาใช้กับการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน ดังนั้นจึงต้องมีการฝึกอบรมครูให้มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนและโรงเรียนจำเป็นต้องมีการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อกระตุ้นให้ครูมีเวลาพอที่จะรับรู้สิ่งใหม่ๆ การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบจึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยพัฒนาโรงเรียนให้มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นและช่วยให้ครูได้พัฒนาตนเองไปสู่การสอนเด็กที่มีความบกพร่องได้

4. ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม (Community Involvement) งานสำคัญของโรงเรียนอีกงานหนึ่งคือต้องให้ครอบครัวหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เป็นการหาแหล่งสนับสนุนภายนอกโรงเรียน ในบางชุมชนโรงเรียนอาจได้รับการช่วยเหลือจากคนในชุมชนช่วยเหลือและให้ข้อมูลเพื่อการพัฒนาเด็กอีกด้วย

สำหรับโรงเรียนต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งระบบเพื่อให้การจัดการเรียนร่วมนำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์การยูเนสโก (UNESCO. 2003: 13-20) ได้อธิบายแนวทางไว้ดังนี้

1. การศึกษาลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา ครูศึกษาความสามารถของเด็ก จุดอ่อนของเด็กทั้งนี้ครูอาจได้ข้อมูลจากการทดสอบ การสังเกตและการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

2 .การกำหนดแนวทางการศึกษา ครูต้องศึกษาจากหลักสูตรแกนกลางและการปรับหลักสูตร วิธีการสอน การจัดสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน การจัดหาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน การวางแผนการจัดชั้นเรียนให้มีขนาดเหมาะสมและทางโรงเรียนควรให้ผู้ปกครองหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

3. การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ทางโรงเรียนควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมในโรงเรียนทั้งสภาพการจัดห้องเรียน โต๊ะเก้าอี้ การปรับทางเดิน ห้องน้ำให้สะดวกปลอดภัยแก่นักเรียน

4. การจัดการเรียนการสอน ครูจะต้องจัดการเรียนการสอนตามแนวทางที่กำหนดคือการสอนโดยใช้หลักสูตรปกติและปรับหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

5. การประเมินผลการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนร่วมนั้นครูจะต้องพิจารณาจากผลงานของเด็กเป็นหลัก อันเป็นผลจากการเรียนรู้ของเด็กซึ่งสะท้อนให้เห็นความคิด ความเข้าใจ การนำไปใช้ และแนวโน้มความสนใจของเด็ก การประเมินผลที่ตัดสินเด็กจากคะแนนสอบเป็นหลักจะไม่เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษหลายประการ เนื่องจากผลการเรียนไม่สามารถนำมาใช้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติ(Norm) ของเด็กปกติได้ เนื่องจากหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการปรับเพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของเด็ก ดังนั้นการประเมินผลโดยวิธีการสอบจึงไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ประเมินผลการเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้

ดังนั้นในการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคนให้มีคุณภาพนั้นโรงเรียนอาจกำหนดแนวทางในการดำเนินงานดังนี้ กำหนดนโยบายและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาเพื่อเด็กที่มีความต้องการหลากหลาย รัฐบาลให้การสนับสนุนในทางนโยบายและระบบการบริหารจัดการและประชาสัมพันธ์

ข้อมูลและแนวคิดให้แพร่หลาย สิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรวมขึ้นนั้นโรงเรียนจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริงตั้งแต่การปรับเปลี่ยนเจตคติของครู ผู้บริหาร การปรับกระบวนการเรียนการสอน การให้ผู้ปกครองหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เป้าหมายสำคัญทางการเรียนรวมคือโรงเรียนเป็นสถานที่ที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วมและมีความสำคัญอย่างเท่าเทียมกัน

จากการอธิบายความหมายของคำว่า Mainstreaming และ Integration นั้น ต่างเป็นคำที่อธิบายถึงการเรียนรวมโดยที่ในอังกฤษนิยมใช้คำว่า Integration ส่วนในสหรัฐอเมริกานิยมใช้คำว่า Mainstreaming (Stubbs.2002: 24) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนกับเด็กทั่วไปโดยที่โรงเรียนต้องมีการเตรียมเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มีความพร้อมในระดับใกล้เคียงกับเด็กปกติก่อนที่จะเข้าเรียนรวม ทางโรงเรียนมองว่าเด็กจะต้องเตรียมตัวมาก่อนล่วงหน้า ส่วนการเรียนรวม(Inclusion) นั้นหมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคนทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนในโรงเรียนกับเด็กทั่วไปโดยที่โรงเรียนจะต้องปรับการจัดการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมต่างๆในโรงเรียนเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้โดยไม่มีการแบ่งแยก เพื่อให้เข้าใจความหมายของคำว่ากรเรียนรวม (Mainstreaming หรือ Integration) และการเรียนรวม (Inclusion) สามารถนำมาสรุปสาระสำคัญในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 สรุปสาระสำคัญของการเรียนรวมและการเรียนรวม

สาระสำคัญ	การเรียนรวม(Mainstreaming/Integration)	การเรียนรวม (Inclusion)
วิธีการ	เรียนรวมชั้นเรียนปกติ เด็กจะได้เรียนเหมือนเด็กปกติทุกประการ	เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคนโดยไม่มีการแบ่งแยก
	เรียนรวมในชั้นเรียนปกติและสอนเพิ่มเติมในห้องเสริมวิชาการ	เด็กได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากเพื่อน ครู เด็กจะมีส่วนร่วม
	จัดชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติและเรียนรวมในบางเวลา	ในการเรียนรู้และเป็นสมาชิกของโรงเรียนในการทำกิจกรรมต่างๆ
	จัดชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ	อย่างเท่าเทียมกัน อยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความสามารถของเด็กอย่างหลากหลาย

ตาราง 1 (ต่อ)

สาระสำคัญ	การเรียนรู้ร่วม(Mainstreaming/Integration)	การเรียนรู้รวม (Inclusion)
อาคาร/ สถานที่	โรงเรียนไม่ต้องปรับอาคารสถานที่มากนัก เพราะใช้ห้องเรียนปกติ แต่เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บางประเภท ทางโรงเรียนควรปรับอาคารสถานที่บ้าง เช่น ปรับพื้นและทางเดินให้เรียบ จัดห้องเรียนในอยู่ชั้นล่าง และจัดห้องน้ำให้สะดวกต่อการใช้งาน	-โรงเรียนอาจมีการปรับความพร้อมทางกายภาพเพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก เช่น ห้องน้ำ ห้องเรียน ทางเชื่อมต่อระหว่างตัวอาคาร โดยพิจารณาจากความจำเป็นของนักเรียนเป็นหลัก เช่น นักเรียนมีความบกพร่องทางสายตา จะต้องปรับพื้นและทางเดินให้เรียบเพื่อให้เด็กเคลื่อนที่ได้สะดวก ทั้งนี้โรงเรียนต้องขจัดสิ่งที่เป็นอันตรายต่อเด็กทุกชนิด
การจัดการ เรียนการสอน	โรงเรียนไม่ต้องปรับการจัดการเรียนการสอนมากนัก เนื่องจากเด็กจะได้รับการเตรียมความพร้อมล่วงหน้า เด็กต้องสามารถเรียนได้และทำงานที่ครูมอบหมายให้ทำได้ในระดับใกล้เคียงกับระดับปกติ	-โรงเรียนต้องมีการปรับหลักสูตรและวิธีการสอนให้ยืดหยุ่น จัดสื่อวัสดุ อุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ตามความต้องการและความสามารถ เป็นการศึกษาที่เน้นการช่วยเหลือพึ่งพากัน

ตาราง 1 (ต่อ)

สาระสำคัญ	การเรียนรู้ร่วม(Mainstreaming/Integration)	การเรียนรู้รวม (Inclusion)
การเตรียมความพร้อมของนักเรียน	นักเรียนต้องได้รับการเตรียมความพร้อมให้ได้ระดับใกล้เคียงกับเด็กทั่วไปในด้านต่างๆ ดังนี้ - ร่างกาย ได้แก่ การเคลื่อนไหว การช่วยเหลือตนเองในการขยับถ่าย การรับประทานอาหาร การแต่งกาย - อารมณ์ เด็กจะต้องได้รับการฝึกให้มีความมั่นคงทางอารมณ์พอสมควร มีสมาธิยาวนานพอที่จะเรียนในห้องเรียนปกติได้ - สังคม เด็กจะต้องได้รับการฝึกทักษะทางสังคมที่จำเป็น เช่น การรอคอย การรู้จักแบ่งปัน การสนทนาพูดคุย - วิชาการ เด็กจะต้องได้รับการฝึกทักษะที่จำเป็นทางวิชาการ เช่น การ อ่าน การเขียน พอที่จะเรียนร่วมได้	-การเรียนรู้รวมเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นักเรียนไม่ต้องเตรียมความพร้อมมาล่วงหน้า ความพร้อมจะเกิดขึ้นตามมาภายหลังและเน้นการจัดการเรียนการสอนตามความสามารถของเด็ก

ตาราง 1 (ต่อ)

สาระสำคัญ	การเรียนรู้ร่วม(Mainstreaming/Integration)	การเรียนรู้รวม (Inclusion)
เครื่องมือ/ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ความ สะดวก	โรงเรียนไม่ต้องจัดเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ มากนัก เพราะเด็กมีความพร้อมกับเด็กปกติ เครื่องมือส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องมือส่วนตัว สำหรับเด็ก เช่น เครื่องช่วยฟัง(สำหรับเด็ก หูตึง) เครื่องบันทึกเสียง(สำหรับเด็กที่มี ความบกพร่องทางสายตา)	-โรงเรียนเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกต่างๆที่จำเป็นสำหรับเด็ก ตามลักษณะความบกพร่อง ดังนี้ 1. เด็กที่มีความบกพร่องทาง ร่างกาย โรงเรียนควรเตรียม เครื่องมือ อุปกรณ์ ได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้เลื่อน อุปกรณ์ช่วยเดิน 2. เด็กที่มีความบกพร่อง ทางสายตา โรงเรียนควรเตรียม เครื่อง อุปกรณ์ ได้แก่ แว่น ขยาย หนังสือภาษาเบรลล์ กระดานวาดกราฟ อุปกรณ์ เกี่ยวกับภาษาเบรลล์ เครื่อง บันทึกเสียงขนาดเล็ก 3. เด็กที่มีความบกพร่อง ทางการได้ยิน โรงเรียนควร เตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องขยายเสียง เครื่องมือ บันทึกเสียงที่แก้ไขการพูด เครื่อง ดนตรีประกอบจังหวะ 4.เด็กที่มีความบกพร่อง ด้านอื่น เช่น เกที่มีปัญหาทาง พฤติกรรม ใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ ร่วมเด็กปกติ แต่เด็กบางคน ที่ได้รับการบำบัดทางจิตวิทยา เช่น ดนตรีบำบัด หรือ บำบัดด้วย การเล่น ทางโรงเรียนควรเตรียม อุปกรณ์และเครื่องมือ ตาม คำแนะนำของนักจิตวิทยา

สำหรับในประเทศไทยหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาคือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน โดยเริ่มจากโรงเรียนที่มีความพร้อมก่อนด้วยการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ได้แก่ การเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรวม การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ หากแต่ในบริบทของระบบการศึกษาของประเทศไทย พบว่าถึงแม้กระทรวงศึกษาธิการจะมีกำหนดนโยบายสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคนและรัฐบาลได้ตรากฎหมายการจัดการศึกษาเพื่อเด็กพิการเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้เด็กพิการอย่างเป็นระบบและทั่วถึงก็ตาม แต่การจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและตามสิทธิของเด็กนั้นยังมีปัญหาอีกมาก เนื่องจากโรงเรียนในชุมชนซึ่งเด็กสามารถเข้าเรียนได้สะดวกนั้นเป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีจำนวนมากว่าหนึ่งหมื่นโรงทั่วประเทศ จึงมีข้อจำกัดด้านการจัดการศึกษาหลายประการ เช่นมีครูสอนไม่ครบชั้น ครูขาดแคลนอุปกรณ์การสอน ครูไม่สามารถสอนได้ครบทุกสาระการเรียนรู้ โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณรวมถึงขาดการสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชน เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันนักเรียนทั้งที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความบกพร่องทั้งหลายต้องการเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้านตามสิทธิและโอกาสทางการศึกษามากขึ้น (Stubbs,2002:22) ในโรงเรียนขนาดเล็กที่ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในชนบทนั้นผู้ปกครองยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก อันอาจสืบเนื่องมาจากสภาพทางเศรษฐกิจที่ประชากรส่วนใหญ่ฐานะยากจน พ่อแม่ผู้ปกครองจึงมุ่งฝากความหวังให้กับโรงเรียนเป็นผู้จัดการศึกษาให้กับบุตรหลาน การจัดการเรียนรวมจึงเป็นการจัดการศึกษาที่เหมาะสมซึ่งโรงเรียนต้องพัฒนาปรับเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษาเพื่อให้เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน ดังนั้นเมื่อนักเรียนที่มีความต้องการหลากหลายเข้ามาเรียนในโรงเรียนแล้วทางโรงเรียนจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อให้การจัดการศึกษาสามารถสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองได้ด้วยการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กขึ้น ความจำเป็นดังกล่าวจึงทำให้เกิดการพัฒนาแบบการศึกษาที่สามารถช่วยให้เด็กทุกคนที่มีความต้องการแตกต่างหลากหลายเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้านที่เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กซึ่งมีข้อจำกัดสำคัญคือด้านบุคลากรที่มีครูไม่ครบชั้นและข้อจำกัดอีกหลายด้าน จึงทำให้เกิดการพัฒนาแนวทางในการศึกษาด้วยการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและข้อจำกัดของการศึกษาไทยรวมถึงสภาพปัญหาของนักเรียน โรงเรียนและบริบทของชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้เด็กในชุมชนสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้านได้อย่างมีความสุข

1.4 ปรัชญาของการเรียนรวม

การเรียนรวมเป็นการจัดการศึกษาที่นักการศึกษาเชื่อว่า เด็กทุกคนมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนควรได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน การจัดการเรียนรวมมีปรัชญา ดังนี้
(ผดุง อารยะวิญญูและวาสนา เลิศศิลป์, 2550: 6-7)

1. โอกาสที่เท่าเทียมกัน (Equal Opportunity) บุคคลทุกคนควรได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีความบกพร่อง มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับใดก็ตาม

2. ความหลากหลาย (Diversity) ในมวลมนุษยชาติทั้งปวงย่อมมีความแตกต่างหลากหลาย จะให้มนุษย์เหมือนกันทุกคนไม่ได้ การให้การศึกษาจึงต้องยอมรับในความแตกต่างในหมู่ชน การศึกษาที่จัดให้จะต้องแตกต่างกันแต่ทุกคนจะต้องเคารพในความหลากหลาย

3. ทุกคนมีความปกติอยู่ในตัว (Normalization) และต้องยอมรับในความปกตินั้น ในประเด็นนี้ หมายถึง มนุษย์ทุกคนอยากมีความปกติเหมือนคนอื่น ไม่มีใครอยากผิดปกติ ดังนั้นทุกคนจึงควรได้รับการศึกษาไปพร้อมๆ กับผู้อื่นโดยไม่มีการแบ่งแยก

4. สังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Multicultural Society) ในแต่ละสังคมย่อมมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม คนในสังคมต้องยอมรับในความหลากหลายนั้น การให้การศึกษาจึงต้องคำนึงถึงความหลากหลายของคนหลายวัฒนธรรมในสังคมนั้นๆ

5. ศักยภาพของบุคคล (Potential) มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นคนอย่างไรก็ตามย่อมมีศักยภาพทั้งนั้น เพียงแต่มีศักยภาพไม่เท่ากัน ดังนั้นการให้การศึกษาต้องให้จนบรรลุศักยภาพของแต่ละคนไม่ใช่ให้การศึกษาในปริมาณที่เท่ากัน คุณภาพเท่ากันซึ่งไม่สอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละคน

6. มนุษยนิยม (Humanism) มนุษย์ทุกคนมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี คนในสังคมควรมีความเข้าใจกันเพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้

7. การเป็นสังคม (Socialization) มนุษย์เป็นสัตว์สังคม เราไม่สามารถแยกมนุษย์ออกจากกันได้เพราะธรรมชาติของมนุษย์ต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ช่วยเหลือพึ่งพากัน การให้การศึกษาโดยการแบ่งแยกจึงไม่สอดคล้องกับความเป็นมนุษย์

8. ความเป็นส่วนบุคคล (Individualization) บุคคลแต่ละคนจะมีลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนผู้อื่น ดังนั้นในการจัดการศึกษาควรคำนึงถึงความต้องการเฉพาะของแต่ละบุคคล

9. การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (Dependency) มนุษย์มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การจัดการเรียนรวมทำให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

10. สภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด (Least Restrictive Environment) การให้การศึกษาจะต้องให้ในสภาพที่เด็กเรียนได้และจะต้องนำเขากลับสู่สังคมปกติโดยเร็วที่สุด

จากปรัชญาการเรียนรวม 10 ประการที่กล่าวข้างต้นสอดคล้องกับปรัชญาการเรียนรวมของนักการศึกษาในประเด็นต่างๆ ดังนี้ (Inclusive Philosophy of Inclusive Education. 2006: Online)

1. การเรียนรวมจัดขึ้นบนฐานความเชื่อที่ว่าบุคคลสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ศาสนา ความต้องการ ความบกพร่อง ดังนั้นนักเรียนทุกระดับจึงสามารถเรียนรู้และเติบโตขึ้นในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน

2. การเรียนรวมเป็นการจัดการศึกษาให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยกันในโรงเรียน เรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน ร่วมมือกันทำงานและรับผิดชอบ

3. การเรียนรวมเป็นการจัดการศึกษาที่มีประโยชน์ต่อเด็กที่มีความบกพร่องให้มีโอกาสได้เรียนในห้องเรียนเดียวกันกับเด็กปกติ

สรุปได้ว่าปรัชญาการเรียนรวมได้เน้นความสำคัญของการจัดการศึกษาบนความเท่าเทียม ความหลากหลาย การใช้ชีวิตด้วยการพึ่งพาอาศัยกัน เรียนด้วยกันโดยไม่มีการแบ่งแยก ซึ่งนับว่าเป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงที่มนุษย์ต้องใช้ชีวิตกับผู้อื่นในสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลาย

1.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรวม

การจัดการเรียนรวมมีทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายเป็นแนวทางในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรวมให้เหมาะสมกับเด็กและสภาพการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนรวมบรรลุเป้าหมาย ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรวมและน่าสนใจ ได้แก่ ทฤษฎีรับเบอร์แบนด์ (The Rubber-Band Theory) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ทฤษฎีรับเบอร์แบนด์

ทฤษฎีรับเบอร์แบนด์ เป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นจากแนวความคิดของอิชวาร์ เดซาอี (Ishwar Desai, 2007: 10) ทฤษฎีนี้เน้นการช่วยเหลือ (Accommodation) การปรับเปลี่ยน (Modification) และการดัดแปลง (Adaptation) เพื่อนำไปสู่การจัดหลักสูตรและการสอนเด็กที่มีความสามารถแตกต่างกันแต่เรียนไปด้วยกันตามระบบของการเรียนรวม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การช่วยเหลือ (Accommodation) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่กระทำต่อสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนเพื่อที่จะสอนนักเรียนที่มีทักษะและความสามารถที่แตกต่างกันในห้องเรียนเดียวกัน เป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนให้สามารถเข้าถึงห้องเรียนหรือหลักสูตรปกติ เป็นการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มีความสามารถเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาในระดับปกติได้ทำงานหรือเรียนในระดับที่ใกล้เคียงกับระดับปกติมากขึ้นได้ดีกว่าไม่ได้รับการช่วยเหลือใดๆ เมื่อทำการช่วยเหลือแต่ยังคงเกณฑ์มาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้เหมือนเดิม การช่วยเหลือแบบนี้ไม่ได้ลดระดับความยากหรือลดความคาดหวังต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนลงถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงวัสดุอุปกรณ์การสอนที่ใช้ อุปกรณ์ที่ใช้ทดสอบหรือแม้กระทั่งสิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอน ยกตัวอย่าง เช่น เด็กคนหนึ่งเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้้อาจไม่สามารถอ่านหนังสือที่ครูมอบหมายให้อ่านได้ แต่การช่วยเหลือเพิ่มเติมช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาที่ได้อ่านจากการฟังเทป เมื่อนักเรียนฟังเรื่องราวแล้วเขาจะต้องได้ทำงานที่ถูกมอบหมายและได้รับการทดสอบเหมือนคนอื่น ๆ การช่วยเหลือ ได้แก่ การจัดสถานที่ที่สงบในการเรียนหรือการทดสอบ การได้รับความช่วยเหลือจากครูบางเวลาหรือเต็มเวลา การได้รับอนุญาตให้พักได้บ้าง การได้รับอนุญาต

ในการใช้เวลาในการทดสอบมากกว่าเด็กอื่น การจัดที่นั่งให้นักเรียนนั่งใกล้กระดานดำ การอนุญาตให้นักเรียนใช้เครื่องคิดเลขแทนการคิดเองหรือนับนิ้ว

การช่วยเหลือในห้องเรียน เป็นการให้การช่วยเหลือในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดของการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดของการช่วยเหลือ ดังนี้

1.1 การช่วยเหลือในด้านเวลา ได้แก่ การปรับเปลี่ยนเวลาให้ยืดหยุ่นเหมาะสมกับกิจกรรม การปรับความยาวของเวลาในการทำงาน การให้เวลาพักในระหว่างการทำงาน คำนึงถึงช่วงความสนใจของเด็ก การให้เวลาในการทำงานมากขึ้นเพื่อให้เด็กทำงานได้สำเร็จ การให้เวลานักเรียนอย่างเพียงพอในการใช้ห้องน้ำระหว่างเวลาเรียน การพูดคุยกับนักเรียนบ่อยๆ เพื่อเป็นการตรวจสอบความเข้าใจ

1.2 การช่วยเหลือด้านสถานที่ ได้แก่ การจัดสถานที่ให้ทำงานเป็นกลุ่มเล็กๆ การจัดสถานที่ให้ทำงานในมุมเล็กๆ ที่สงบ การกำหนดบริเวณที่เด็กจะเรียนหนังสือหรือทำงานส่วนตัว การนำสิ่งที่เรียนรู้ไปเชื่อมโยงกับชีวิตในบ้านของนักเรียน การจัดที่นั่งให้นั่งแถวหน้าการจัดที่นั่งให้เด็กได้นั่งหันหน้าให้หรืออยู่ใกล้ครู การจัดที่นั่งให้เด็กได้นั่งใกล้ผู้ใหญ่ที่เป็นครูพี่เลี้ยง

1.3 การช่วยเหลือด้านอุปกรณ์ ได้แก่ การจัดหาเครื่องมือบันทึกเสียงให้ การจัดหาเครื่องคิดเลขให้ การจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ให้ การใช้วีดีโอหรือภาพยนตร์ การจัดให้เด็กคัดลอกจากสมุดของครูหรือเพื่อน

1.4 การช่วยเหลือด้านการตอบสนอง ได้แก่ การให้เด็กทำเครื่องหมายคำตอบลงในข้อสอบได้เลยโดยไม่ต้องแยกทำในกระดาษคำตอบ การให้รายงานเป็นการตอบปากเปล่าแทนการเขียน การอนุญาตให้ใช้เวลาในการตอบมากขึ้น การตอบสนองเพียงเล็กน้อยเพื่อแสดงให้เห็นว่าเด็กมีผลสัมฤทธิ์ การอนุญาตให้ใช้การตอบโดยการบันทึกเทป การจัดหาคนช่วยเขียนในการเขียนคำตอบ

1.5 การช่วยเหลือด้านเนื้อหาสาระ ได้แก่ การใช้คำง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน การแจกใบกิจกรรมหรือใบความรู้ครั้งละแผ่น การลดระดับของการอ่าน การย่อขนาดให้เป็นส่วนเล็กๆ การลดปริมาณของการบ้านลง

1.6 การช่วยเหลือด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การยกตัวอย่างที่เป็นรูปภาพ การลดความคิดรวบยอดลงในการสอนแต่ละครั้ง การสอนคำศัพท์ก่อนสอนเนื้อเรื่อง การบอกนักเรียนให้ทราบความคาดหวังของการเรียน การทบทวนสิ่งที่ได้เรียนไปแล้วก่อนที่จะสอนเรื่องใหม่

1.7 การช่วยเหลือด้านการทำข้อสอบ ได้แก่ การอนุญาตให้สอบแบบเปิดตำรา การอนุญาตให้สอบแบบปากเปล่า การอนุญาตให้สอบแบบเอากลับไปทำที่บ้าน การใช้คำถามแบบปรนัยเพิ่มขึ้นและลดคำถามแบบอัตนัย การอนุญาตให้ตอบด้วยการอัดเทปในเครื่องบันทึกเสียง

1.8 การช่วยเหลือด้านการจัดระบบการเรียน ได้แก่ การมอบหมายให้มีเพื่อนคู่หูในการช่วยทำการบ้าน การให้เด็กมีหนังสืออีกชุดหนึ่งที่บ้าน การส่งรายงานความก้าวหน้าให้ผู้ปกครอง

ทราบทุกวันหรือทุกสัปดาห์ การให้นักเรียนมีสมุดจดการบ้านที่ได้รับมอบหมายในแต่ละวัน การจัดแฟ้มให้นักเรียนเก็บผลงานเมื่อทำเสร็จแล้ว

1.9 การช่วยเหลือด้านพฤติกรรม ได้แก่ การจัดตารางกิจวัตรประจำวันในชั้นเรียน การจัดเตรียมเด็กเมื่อทำกิจกรรมไม่เป็นไปตามกิจวัตรประจำวัน การมีกฎระเบียบของชั้นเรียน ชัดเจนและเข้าใจง่าย การพยายามให้มีการปฏิบัติตามกฎของชั้นเรียน การอนุญาตให้มีการพักระหว่างการทำงานที่มอบหมาย การกำหนดให้มีเวลาพักออกจากที่เพื่อทำงานที่ถูกมอบหมาย การทำพันธสัญญากับนักเรียน การใช้ວັນภาษาเพื่อบอกพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การให้ความรับผิดชอบของทั้งกลุ่มและบุคคล การจัดทำแผนภูมิแสดงความสามารถของนักเรียน

1.10 การช่วยเหลือด้านการใช้กลุ่มเพื่อนหรือเพื่อนช่วยสอน ได้แก่ การใช้ประโยชน์จากกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ การใช้ประโยชน์จากการช่วยเหลือจากเพื่อน การใช้ประโยชน์จากการใช้เพื่อนช่วยสอน การใช้เพื่อนจดตามคำบอกของนักเรียน การใช้เพื่อนเป็นตัวแบบในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม การมอบหมายให้เพื่อนคู่หูช่วยทำการบ้าน

1.11 การช่วยเหลือด้านการประเมินผล ได้แก่ การใช้ประโยชน์จากการประเมินตนเอง การใช้ประโยชน์จากการประเมินจากเพื่อน การใช้คะแนนรายบุคคลโดยไม่อิงกับกลุ่ม

2. การปรับเปลี่ยน (Modification) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ระดับความยากง่ายและปริมาณเนื้อหาที่เด็กต้องเรียนรู้รวมถึงการปรับเปลี่ยนวิธีการนำเสนอเนื้อหาและลักษณะการทดสอบ การปรับเปลี่ยนจะสร้างมาตรฐานที่แตกต่างกันเพื่อให้เข้ากับเด็กที่มีความบกพร่องและการปรับเปลี่ยนนี้มักกำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลด้วย ตัวอย่างของการปรับเปลี่ยน ได้แก่ ครูลดจำนวนคำศัพท์ลงสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องเมื่อทำการทดสอบการสะกดคำหรือสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องด้านการคำนวณ ครูควรปรับเปลี่ยนเนื้อหาเรื่องเศษส่วนและร้อยละที่สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นคณิตศาสตร์พื้นฐาน เช่น การบวกและการลบแทน เป็นต้น

3. การดัดแปลง (Adaptation) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงภาระงานของนักเรียนรวมถึงการเปลี่ยนแปลงเนื้อหา วิธีการสอนและสื่อวัสดุอุปกรณ์ กระบวนการประเมินผลหรือสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ การดัดแปลงเกี่ยวข้องกับใช้เนื้อหาของหลักสูตรและปรับให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กที่แตกต่างกัน การดัดแปลงอาจนำมาใช้เมื่อจำเป็นและอาจลดลงเมื่อนักเรียนมีทักษะเพิ่มขึ้น ตัวอย่างของการดัดแปลง เช่น การสอนนักเรียนให้ใช้เครื่องคิดเลขในการแก้โจทย์เลขง่ายๆ หรือในการซื้อของ การปรับบทเรียนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของเด็กโดยการให้ฟังเทปมากกว่าการอ่านจากหนังสือ การสะกดคำที่ง่ายกว่าและจำนวนน้อยกว่าที่เพื่อนเรียน ให้นักเรียนใช้ทักษะที่แตกต่างไปจากเพื่อน เช่น การจำชื่อเพื่อนและรู้จักส่งงานแทนการเขียนเรียงความ เป็นต้น การดัดแปลงมี 9 ประเภท ได้แก่

3.1 การดัดแปลงด้านขนาด (Size) เป็นการปรับจำนวนเรื่องที่นักเรียนจะต้องเรียนหรือต้องทำให้สำเร็จ เช่น การลดจำนวนคำศัพท์ที่นักเรียนต้องเรียนในแต่ละครั้งให้น้อยลง เป็นต้น

นอกจากนี้มีการปรับความยาวหรือสัดส่วนของงานที่ครูมอบหมายให้ทำ เช่น ลดความยาวของรายงาน ลดจำนวนข้อของโจทย์ปัญหาให้น้อยลง

3.2 การดัดแปลงด้านตัวป้อน (Input) เป็นการปรับวิธีการสอนเพื่อผู้เรียน เช่น การใช้เครื่องช่วยในการมองเห็น การยกตัวอย่างเป็นรูปภาพ การจัดกิจกรรมด้วยการลงมือกระทำ การจัดให้เด็กเข้ากลุ่มทำงานร่วมกัน เป็นต้น นอกจากนี้มีการปรับกลยุทธ์การสอนเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น การใช้วีดิทัศน์ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การไปทัศนศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

3.3 การดัดแปลงด้านระดับของการมีส่วนร่วม (Degree of Participation) เป็นการปรับเพื่อให้เด็กได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงาน เช่น ในวิชาภูมิศาสตร์ครูอาจให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นผู้ถือลูกโลกจำลองและให้นักเรียนคนอื่นออกมาชี้ตำแหน่งที่ตั้งของประเทศต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการปรับที่ทำให้เด็กได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงาน เช่น ในการเล่นเกมหรือบทบาทสมมุติ ครูอาจให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีส่วนร่วมในการเล่นบทบาทๆ เป็นการเคลื่อนไหวทางร่างกายมากกว่าการพูดที่ต้องท่องบทยาวๆ เป็นต้น

3.4 การดัดแปลงด้านเวลา (Time) เป็นการปรับเวลาที่มีอยู่ให้เหมาะกับงานหรือการทดสอบอย่างยืดหยุ่น เช่น จัดระยะเวลาในการทำงานหรือโครงงานให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน การเพิ่มหรือลดเวลาให้เหมาะกับนักเรียนบางคน การให้เวลาสำหรับการสอบมากขึ้น

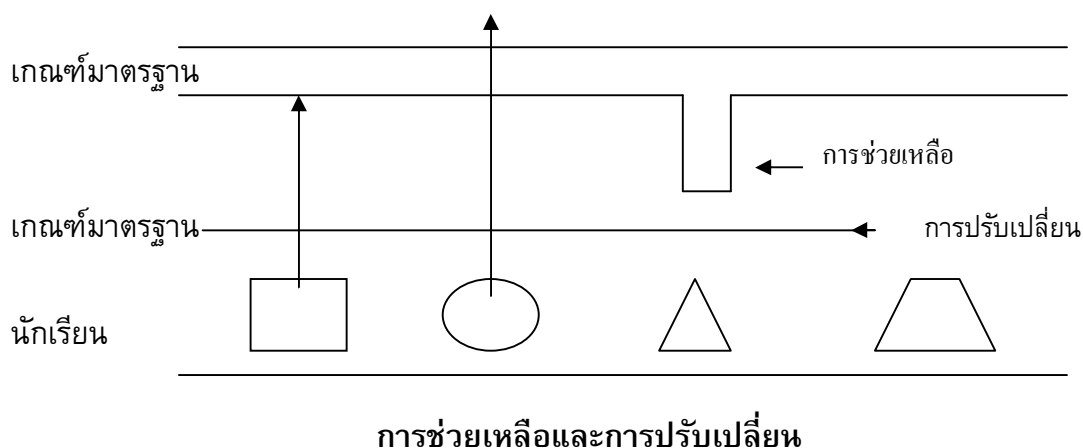
3.5 การดัดแปลงด้านความยากง่าย (Difficulty) เป็นการปรับระดับของทักษะความคิดรวบยอด ประเภทของของโจทย์ ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้หรือกฎเกณฑ์การทำงานของนักเรียน เช่น การอนุญาตให้ใช้เครื่องคิดเลขในการคำนวณโจทย์เลข ปรับคำสั่งในการทำงานให้เข้าใจง่าย เปลี่ยนกฎวิธีปฏิบัติเพื่ออำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน จัดระดับของงานที่ให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายเหมือนกันแต่มีระดับความเป็นรูปธรรมและความซับซ้อนแตกต่างกัน

3.6 การดัดแปลงด้านเป้าหมาย (Modified Goals) เป็นการปรับเป้าหมายหรือความคาดหวังต่อผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในบริบทของหลักสูตรการศึกษาทั่วไปโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ชุดเดิม เช่น ในวิชาสังคมศึกษาครูอาจคาดหวังเพียงนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษชี้ตำแหน่งของจังหวัดต่างๆ ในขณะที่เด็กคนอื่นจะต้องรู้ทั้งตำแหน่งและเมืองหลวงหรือสถานที่สำคัญๆ ด้วย ส่วนในกิจกรรมด้านการเขียนครูอาจคาดหวังเพียงให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเขียนตัวอักษรหรือลอกคำศัพท์มากกว่าที่จะแต่งประโยคหรือเขียนบรรยาย เป็นต้น

3.7 การดัดแปลงด้านระดับความช่วยเหลือ (Level of Support) เป็นการปรับโดยการเพิ่มปริมาณความช่วยเหลือเด็กแต่ละคน เช่น การจัดให้มีเพื่อนคู่หู ครูพี่เลี้ยง เพื่อนช่วยสอน การเข้ากลุ่มทำงานแบบร่วมมือกัน เป็นต้น

3.8 การดัดแปลงด้านผลลัพธ์ (Output) เป็นการปรับการตอบสนองต่อการสอนของนักเรียน ปรับวิธีให้ผู้เรียนสามารถแสดงความเข้าใจหรือความรู้ได้ เช่น การตอบปากเปล่าแทน การเขียน การแสดงความรู้โดยการลงมือทำ การเล่านิทาน การออกแบบแผ่นพับ การแสดงการทดลอง เป็นต้น

จากองค์ประกอบสำคัญที่อธิบายมาข้างต้น คือการช่วยเหลือ การปรับเปลี่ยนและการดัดแปลง เป็นวิธีการที่แสดงให้เห็นถึงการช่วยให้นักเรียนทุกคนในชั้นเรียนให้สามารถเรียนรู้ด้วยกันได้ถึงแม้ว่าจะมีความสามารถที่แตกต่างหลากหลายดังที่แสดงในภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 การปรับการช่วยเหลือและการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน

ที่มา: Desai, I. (2007). *Inclusive Education*. p.17

จากภาพประกอบ 6 แสดงตัวอย่างระดับการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ในตัวอย่างมีนักเรียนสี่คน โดยที่นักเรียนคนที่หนึ่งเรียนได้ถึงเกณฑ์มาตรฐานตามปกติจึงไม่ต้องการปรับอะไร สำหรับนักเรียนคนที่สองเป็นที่มีสามารถสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงต้องมีการปรับให้สอดคล้องกับความสามารถของเขา เช่น การสอนแบบเพิ่มพูนความรู้ การใช้ทักษะการคิดระดับสูง เป็นต้น นักเรียนคนที่สามเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษต้องมีการช่วยเหลือ (Accommodation) เพื่อให้สามารถบรรลุเกณฑ์ โดยปรับให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของเด็ก กล่าวคือ เนื้อหาที่สอนไม่ได้ลดลงแต่มีการปรับเวลาและวิธีการสอนเพื่อช่วยให้เด็กเรียนได้ ส่วนนักเรียนคนที่สี่เป็นเด็กที่มีความบกพร่องมากไม่สามารถเรียนได้ถึงเกณฑ์ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยน (Modifications) ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนค่อนข้างมากทั้งวิธีการสอน สื่อวัสดุ อุปกรณ์ การเพิ่มเวลา การย่องาน

สรุปได้ว่าทฤษฎีรับเบอร์แบนด์ เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงแนวทางในการปรับการช่วยเหลือด้วยวิธีการต่างๆ ที่สามารถปรับยืดหยุ่นได้เหมือนยางยืดเพื่อให้สอดคล้องกับเด็กที่มีความแตกต่างหลากหลายในห้องเรียนโดยเน้นการช่วยเหลือ การปรับเปลี่ยนและการดัดแปลง เนื่องจากนักเรียนในห้องเรียนหนึ่งๆ อาจมีทั้งเด็กเรียนเก่ง เด็กเรียนตามเกณฑ์ เด็กเรียนอ่อนหรือเด็กที่มีความบกพร่องนับว่าเป็นทฤษฎีที่สามารถนำไปปรับใช้กับการเรียนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 หัวใจ องค์ประกอบ กระบวนการและขั้นตอนของการจัดการเรียนรวม

ปัจจุบันโลกกำลังเผชิญกับปัญหาหลายด้านรวมถึงปัญหาด้านการศึกษาด้วย ปัญหาด้านการศึกษาเป็นปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าปัญหาด้านอื่น เนื่องจากนับวันอัตราประชากรที่ด้อยโอกาสทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม เพิ่มสูงขึ้นโดยเฉพาะในประเทศที่ยากจน จึงทำให้เกิดแรงผลักดันให้ประเทศต่างๆ จัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคนขึ้นหรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าการเรียนรวม การเรียนรวมเป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กทุกคน จากคำแถลงการณ์ชาลามา็งกาได้กล่าวว่า โรงเรียนจะต้องช่วยเหลือเด็กทุกคนที่มีความบกพร่องทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ ภาษาหรืออื่นๆ รวมถึงเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล เด็กที่เป็นชนกลุ่มน้อยต่างๆ ด้วย

หัวใจของการจัดการเรียนรวม

หัวใจหรือแก่นของการจัดการเรียนรวมนั้นจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า หัวใจของการจัดการเรียนรวมคือการจัดการศึกษาเพื่อสิทธิมนุษยชน ซึ่งมีมนุษย์ทุกคนถึงแม้จะเป็นบุคคลที่ด้อยโอกาสอยู่ในส่วนหรือมุมใดของโลก เป็นบุคคลที่บกพร่องหรือพิการ เป็นบุคคลที่เป็นชนกลุ่มน้อยที่ด้อยโอกาสทางสังคมและวัฒนธรรม ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน จากคำประกาศสากลเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ในปี ค.ศ. 1949 ที่มีใจความสำคัญว่าเด็กทุกคนย่อมมีสิทธิในการได้รับการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยกและในปี ค.ศ.1989 มีการประชุมองค์การสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็กที่มีสาระจากการประชุมว่าจะต้องมีการจัดการศึกษาให้กับเด็กโดยไม่มีการแบ่งแยก นอกจากนี้ยังมีการประชุมระดับโลกขึ้นอีกหลายครั้ง ต่างให้การสนับสนุนการจัดการเรียนรวมขึ้น เด็กมีสิทธิตามกฎหมายที่จะได้รับการศึกษาทุกคนโดยไม่มีการแบ่งแยกกว่ามีความบกพร่อง การนับถือศาสนา ภาษา เพศ ความสามารถและเหตุผลอื่น ๆ (UNESCO.2003: 4-5) นอกจากนี้แซนดัลล์ (Sandkull, 2005: 1) ได้อธิบายไว้ว่าหัวใจของการเรียนรวม คือ การจัดการศึกษานบนพื้นฐานแห่งสิทธิมนุษยชนอันเป็นรากฐานของการจัดการศึกษา ซึ่งเกิดจากการประชุมระดับนานาชาติว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชนเริ่มตั้งแต่การมีคำประกาศสากลเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในปี ค.ศ.1948 ที่มีใจความสำคัญตอนหนึ่งว่า “เด็กทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมและควรที่จะได้รับการศึกษาจากโรงเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะเรียนได้ การศึกษาควรช่วยเด็กให้ใช้และพัฒนาความสามารถและศักยภาพของเขา เด็กควรได้รับการสอนให้ใช้ชีวิตอย่างสันติสุข พึงทักสิ่งแวดล้อมและเคารพสิทธิของผู้อื่น” และการประชุมอีกหลายครั้งต่อมาที่ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อสิทธิมนุษยชนทำให้รัฐบาลจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคนซึ่งเป็นการปฏิบัติระดับชาตินับได้

ว่าการปฏิบัติดังกล่าวเป็นการปฏิรูประบบการศึกษาซึ่งเป็นการพยายามที่จะจัดการศึกษาตามหลักการทางการศึกษาแบบเรียนรวมนั่นเอง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเหตุผลด้านสิทธิมนุษยชนมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรวมอย่างไร และนำไปสู่การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคล เป็นการสร้างความสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลและชาติพันธุ์ต่างๆ ดังคำแถลงการณ์ศาลาแม่กาและกรอบการปฏิบัติที่ว่า “โรงเรียนทั่วไปที่จัดการเรียนรวมนั้น นับว่าเป็นการจัดการศึกษาที่มีความหมายยิ่งในการจัดความแบ่งแยก การสร้างสรรค์สังคมแห่งการอยู่ร่วมกัน การสร้างสรรค์สังคมแห่งการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน”

องค์ประกอบของการเรียนรวม

การเรียนรวมเป็นการเป็นการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียนที่ควรได้รับการศึกษาตามสิทธิของตน ปัจจุบันมีการปฏิรูปโรงเรียนเพื่อจัดการเรียนรวมโดยบุคลากรทุกฝ่ายต่างมีส่วนร่วมในการดำเนินการโดยพิจารณาจากองค์ประกอบพื้นฐานของการเรียนรวม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.2545:47-54)

1. นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ด้วยกัน โรงเรียนและบุคลากรมีสัมพันธ์สัญญาร่วมกันว่าจะต้อนรับนักศึกษาทุกคนเข้าสู่โรงเรียนครูและบุคลากรอื่นๆ จะทำงานร่วมกันในชั้นเรียนรวมนักเรียนที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกันทุกกลุ่ม ได้เรียนรู้ได้เล่นและทำงานด้วยกัน บุคลากรทุกคนจะต้องเห็นว่าสิ่งที่ทำมีคุณค่าสำหรับนักเรียน สามารถพูดหรือแสดงออกถึงความเชื่อและพร้อมที่จะอธิบายเหตุในการทำงานให้กับผู้คัดค้านหรือไม่เห็นด้วย

2. การสอนแบบหลายระดับความสามารถ ในการออกแบบการสอนและการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเรียนรวมนั้น ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนทั้งระดับความสามารถ รูปแบบและอัตราความเร็วในการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งนี้ครูจะต้องออกแบบบทเรียนที่ตอบสนองต่อระดับความสามารถที่แตกต่างกันของนักเรียนช่วยเหลือนักเรียนให้มีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น ครูใช้วิธีการสอนตามสภาพที่แท้จริงด้วยการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงสามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริงที่บ้าน ชุมชนและสังคม ทั้งนี้ครูสามารถใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยการทำงานแบบจับคู่หรือเป็นกลุ่มทำงานด้วยกันเป็นกลุ่ม

3. การเสริมสร้างชุมชนในโรงเรียนและค้นพบความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียน นักเรียนจะมีจิตใจพร้อมที่จะเรียนได้ดีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความรู้สึกรับรู้มั่นคง ปลอดภัย และได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างดีจากทางโรงเรียน หากนักเรียนใช้ชีวิตภายในโรงเรียนซึ่งเปรียบเสมือนชุมชนหนึ่งที่ประกอบด้วยครู นักเรียน ตลอดจนบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีความสุขและรู้สึกมั่นคงปลอดภัยแล้วจะช่วยให้เด็กนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การช่วยเหลือสนับสนุนครูให้ทำงานกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การช่วยเหลือสนับสนุนครูให้ทำงานกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีระดับความสามารถแตกต่างกันมาก รวมทั้งเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และสังคมของรูปแบบต่างๆ รวมถึงการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้วย เช่น ครูการศึกษาพิเศษ แพทย์ พยาบาล นักแก้ไขการพูด นักกายภาพบำบัด จะช่วย

ครูทั้งไปในห้องเรียนรวมและจะทำงานเป็นทีม ครูการศึกษาพิเศษจะมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือในด้านการสอนซ่อมเสริมหรือการสอนเสริม ในลักษณะของการทำงานตัวต่อตัวหลังห้องเรียนปกติ ช่วยเหลือด้านการปรับเปลี่ยนบทเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็ก เช่น การให้ใบงานที่แตกต่างกัน การให้งานน้อยลง หรือให้เวลาในการทำงานมากขึ้น เป็นต้น

5. การเป็นหุ้นส่วนของพ่อแม่ ในการจัดการเรียนรวมพ่อแม่หรือผู้ปกครองของนักเรียนควรเป็นบุคคลที่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของทางโรงเรียน โดยที่โรงเรียนจะต้องต้อนรับพ่อแม่ให้นำบุตรหลานเข้ามาเรียนในห้องเรียนรวม โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ได้มีส่วนร่วมการเสนอข้อคิดเห็นทั้งด้านตัวเด็กและการปฏิบัติงานของนักเรียน นักเรียนควรเชื่อเชิญพ่อแม่เพื่อนโรงเรียนและชั้นเรียนให้รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

6. การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนรวมชั้นผู้บริหารจัดว่ามีความสำคัญยิ่ง โดยเริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ที่จะจัดการศึกษาให้กับเด็กอย่างไร จะให้ความช่วยเหลืออย่างไร ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตยที่กระตุ้นให้วิสัยทัศน์ก้าวไปข้างหน้าโดยมีบุคคลกรทุกคน พ่อแม่และนักเรียนต้องมีสิทธิมีเสียงในการสร้างสรรค์ให้วัฒนธรรมของโรงเรียนเรียนรวมคงอยู่ต่อไปเพื่อเด็กทุกคน

จากที่อธิบายมาข้างต้นจะเห็นว่าองค์ประกอบสำคัญทางการจัดการเรียนรวมทั้ง 6 องค์ประกอบต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในอันที่จะช่วยให้การจัดการเรียนรวมบรรลุเป้าหมายและเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคนอย่างแท้จริง การเรียนรวมเป็นการพัฒนาการศึกษาเพื่อการมีส่วนร่วมของผู้เรียนทุกคนโดยไม่ได้มุ่งเฉพาะกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงสิ่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น ด้านโรงเรียน การสอน หลักสูตร ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การสร้างความตระหนักของผู้ปกครองชุมชน โรงเรียนจะต้องปรับตัวอุปกรณ์ สนับสนุนงบประมาณ บุคลากรเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของนักเรียน บูธและฮอว์กินส์ (Booth ; Hawkins.2005: 3-13) ได้อธิบายองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรวมไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านผู้เรียนและการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและความสัมพันธ์ในชุมชนการเรียนรวมเป็นการจัดการศึกษาที่ให้คุณค่ากับความเท่าเทียม ความยุติธรรม การมีส่วนร่วม การสนับสนุนของชุมชน ความเห็นอกเห็นใจ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความมั่นคงและการมีสิทธิ ซึ่งนักการศึกษาได้พัฒนาการทำงานเพื่อมุ่งสู่การเรียนรวมโดยคำนึงถึงปัจจัยต่อไปนี้

1.1 ควรตระหนักในสิทธิของผู้เรียนที่จะได้รับการศึกษาในโรงเรียนในชุมชนของตนเอง

1.2 ควรเพิ่มโอกาสและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนทุกคน

1.3 ควรจัดการเรียนการสอนโดยไม่มีการแบ่งแยก

1.4 การพัฒนาหลักสูตร นโยบายและการปฏิบัติของโรงเรียนสามารถสะท้อนและตอบสนองความหลากหลายของผู้เรียนในชุมชนนั้นๆ

1.5 โรงเรียนควรพัฒนาคณะทำงานเพื่อจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคน

1.6 แสวงหาแหล่งเรียนรู้เพื่อนำมาใช้ในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กทุกคน

1.7 ให้ความสำคัญกับการเรียนรวมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม

ดังนั้นการเรียนรวมจึงเป็นการทำงานทุกสิ่งทุกอย่างโรงเรียน การเรียนรวมอยู่ในทุก ๆ บทเรียน การเรียนรวมเป็นการจัดการศึกษาให้เด็กเรียนด้วยกัน คณะครูได้ทำงานร่วมกันสอนร่วมกัน ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของโรงเรียน ทำให้เกิดการเข้าใจกันระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษและผู้ใหญ่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การเรียนรวมจึงเป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตร่วมกันและเรียนรู้ร่วมกันในโรงเรียน

2. การวางแผนกำหนดกรอบการทำงาน การวางแผนกำหนดกรอบการทำงานของโรงเรียนสามารถพัฒนาขึ้นโดยพิจารณาจากปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

2.1 การสร้างสรรค์วัฒนธรรมการเรียนรวมด้วยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และเห็นคุณค่าของการเรียนรวมด้วยการสร้างบรรยากาศแห่งการต้อนรับนักเรียนและผู้ปกครอง คณะทำงานร่วมมือร่วมใจกันทำงาน คณะทำงานและผู้เรียนให้ความเคารพซึ่งกันและกัน คณะทำงาน นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแบ่งปันการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

2.2 การกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการเรียนรวมด้วยการพัฒนานโยบายการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน คณะทำงานร่วมกันจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ โรงเรียนสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ คณะทำงานพัฒนากิจกรรมเพื่อตอบสนองความหลากหลายของผู้เรียน ช่วยกันทำงานเพื่อลดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ

2.3 กำหนดแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนรวมด้วยการวางแผนการเรียนรู้สำหรับเด็กทุกคน ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง การจัดห้องเรียนอยู่บนฐานของการเคารพซึ่งกันและกัน เนื่องจากผู้เรียนมีความแตกต่างกันจึงสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับการสอนและการเรียนรู้ กำหนดและแสวงหาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่าองค์ประกอบของการเรียนรมนั้นได้แก่ องค์ประกอบด้านผู้เรียนและการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชน การวางแผนกำหนดกรอบการทำงาน องค์ประกอบทั้งสองประการนี้มีความสำคัญต่อการดำเนินการจัดการเรียนรวมให้บรรลุเป้าหมายได้มากขึ้น เนื่องจากต้องอาศัยการร่วมมือร่วมใจกันทำงานจากบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนภายใต้การวางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน

กระบวนการของการเรียนรวม

การจัดการเรียนรวมเป็นการจัดการศึกษาโดยมีเป้าหมายอยู่ที่เด็กทุกคน เป็นการสร้างกรอบความคิดและนโยบายเพื่อช่วยให้เด็กและเยาวชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ดังนั้นระบบการศึกษาจึงต้องสามารถตอบสนองความต้องการของเด็กได้ทุกรูปแบบ อาจกล่าวได้ว่าการเรียนรวมเป็นกระบวนการ (Process) ของการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่มีอย่างหลากหลายเพื่อเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และเป็นการลดการแบ่งแยก

(Booth. 1996: 87; Booth ;Hawkins.2005: 7-9) กระบวนการดังกล่าวนี้เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงและปรับเปลี่ยนเนื้อหา โครงสร้างและวิธีการเพื่อให้ครอบคลุมเด็กทุกคนให้เหมาะสมกับระดับอายุและทำให้มีความมั่นใจได้ว่าระบบโรงเรียนทั่วไปสามารถที่จะจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนที่มีความสามารถหลากหลายเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ทั้งครูและนักเรียนต้องมีความรู้สึกสบายใจต่อการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความหลากหลายและมองว่าเป็นสิ่งท้าทายและสร้างสิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้มากกว่ามองว่าเป็นปัญหา

กระบวนการของการเรียนรวมเกี่ยวข้องกับการวางแผนและการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้โดยเริ่มจากโรงเรียนจัดระบบการทำงานโดยคณะทำงานกำหนดแนวความคิดและวางแผนรอบการทำงาน คณะทำงานดังกล่าวควรทำงานด้วยมิตรภาพที่ดีต่อกัน แต่ทำงานด้วยความมีอิสระและมีศักยภาพ คณะทำงานอาจได้รับแรงกระตุ้นซึ่งกันและกันจากเพื่อนร่วมงานในการจัดการเรียนรวม นอกจากนี้การเรียนรวมยังให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครองเสมอ กระบวนการของการเรียนรวมตระหนักถึงปัจจัยสำคัญได้แก่การทำงานร่วมมือร่วมใจกันของคณะทำงาน การปรึกษาหารือเรื่องการจัดการศึกษาของโรงเรียน การพัฒนาแผนงานของโรงเรียน การจัดการเรียนการสอน การทบทวนกระบวนการทำงาน ปัจจัยเหล่านี้ควรสร้างขึ้นจากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภายในโรงเรียนและชุมชนเพื่อหาทางแก้ปัญหาอุปสรรคและการมีส่วนร่วมสนับสนุนใช้ทรัพยากรเกื้อหนุนการจัดการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามการสนับสนุนจากปัจจัยภายนอกโรงเรียนอาจเป็นโรงเรียนอื่นที่พิจารณาแล้วว่าสามารถช่วยเหลือสนับสนุนการเรียนรวมได้และสามารถใช้ทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ร่วมกันได้

กระบวนการจัดการเรียนรวม เป็นการจัดการศึกษาที่ไม่มีการแบ่งแยกเด็ก โดยยึดหลักการสำคัญคือเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ควรได้รับการศึกษาไปพร้อม ๆ กันอย่างเคียงบ่าเคียงไหล่ ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนรวมจึงควรดำเนินการดังนี้

1. การจัดการศึกษาดำเนินการตามหลักการแบ่งสัดส่วนตามธรรมชาติ เนื่องจากในชุมชนหนึ่ง ๆ ย่อมมีเด็กพิการปะปนอยู่กับเด็กปกติตามธรรมชาติ เด็กเหล่านี้ควรได้รับการศึกษาร่วมกันตามปกติ ไม่ควรแบ่งแยกเด็กพิการออกไปจากสังคมปกติเนื่องจากเป็นการขัดแย้งกับการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของบุคคลที่จะต้องมีความแตกต่างหลากหลาย

2. การนำบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมาทำงานร่วมกันทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน นับตั้งแต่ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรในชุมชน เป็นการทำงานร่วมกันระดมทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการเรียนรวม

3. พัฒนาเครือข่ายผู้ให้การสนับสนุนโดยครูทุกคนในโรงเรียนจะต้องช่วยกันทำงาน ไม่ถือว่าเป็นหน้าที่ของคนใดคนหนึ่ง การพบปะพูดคุยและปรึกษาหารือระหว่างครูและผู้ปกครองโรงเรียน สร้างบรรยากาศแห่งมิตรไมตรี เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเด็กพิการและเด็กปกติได้พูดคุยแลกเปลี่ยนการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน

4. จัดให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง ครูและผู้บริหารรวมถึงบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การระดมทรัพยากรในชุมชน การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือการจัดการเรียน

5. จัดการปรับหลักสูตร เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและยืดหยุ่นพอที่จะได้ใช้ครอบคลุมเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติเพื่อให้เกิดความคล่องตัวและเกิดประโยชน์สูงสุด สามารถตอบสนองความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคลได้

6. โรงเรียนควรตระหนักและพัฒนาเจตคติของบุคลากรรวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มีเจตคติในเชิงบวกต่อการจัดการเรียนรวม บุคลากรมีส่วนในการรับผิดชอบร่วมกัน กำหนดนโยบายของโรงเรียนร่วมกันเสมอ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่ากระบวนการจัดการเรียนร่วมนั้น เป็นการจักระบบการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายที่ร่วมวางแผนและปฏิบัติงานร่วมกันอย่างร่วมมือร่วมใจ การทำงานจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับการเน้นความสำคัญที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หากแต่ต้องร่วมกันทุกคนทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้เด็กทุกคนไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันได้อย่างเคียงบ่าเคียงไหล่ต่อไป

ขั้นตอนการดำเนินการและการจัดนักเรียนในการจัดการเรียนรวม

การดำเนินการเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของเด็กและการปรับสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอันเป็นการส่งเสริมให้การเรียนรวมดำเนินการบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ สำหรับขั้นตอนการดำเนินการและการจัดนักเรียนในการจัดการเรียนร่วมนั้นมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 การสำรวจ ขั้นตอนการจัดการเรียนรวมควรเริ่มตั้งแต่การศึกษาสำรวจว่าในชั้นเรียนแต่ละชั้นเรียนมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษจำนวนเท่าใด เป็นใครบ้างซึ่งเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและสังเกตจากพฤติกรรมภายนอก ซึ่งเด็กที่มีความต้องการพิเศษบางประเภทสามารถสังเกตจากอาการและพฤติกรรมภายนอกได้ง่าย

ขั้นที่ 2 การคัดแยกและการวินิจฉัย ขั้นตอนต่อมาครูจึงทำการจัดประเภทเด็กด้วยการคัดแยก การคัดแยกเป็นการระบุว่าเด็กมีลักษณะแตกต่างจากเด็กอื่นอย่างไร หากจัดประเภทได้จะทำให้ช่วยเหลือเด็กได้สะดวกขึ้นและมีประโยชน์ในการจัดแผนการให้ความช่วยเหลือทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าสอนแยกจากกลุ่มเพื่อน นอกจากนี้อาจทำการวินิจฉัยด้วยการวินิจฉัยเป็นการพิจารณาลักษณะของเด็กในแนวลึกโดยละเอียดว่าเขามีปัญหาอย่างไรจะได้หาทางช่วยเหลือได้โดยละเอียด

ในการเลือกเด็กควรพิจารณาลักษณะความบกพร่องของเด็กลงไปถึงขั้นวินิจฉัยจึงจะสามารถช่วยเหลือเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นการคัดแยกเด็กที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ เมื่อพิจารณาว่าเด็กคนนี้เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้แล้วยังไม่เพียงพอต่อการวางแผนให้

ความช่วยเหลือเพราะเด็กกลุ่มนี้มีความบกพร่องหลายระดับหลายด้านและแต่ละด้านอาจไม่เท่ากัน ต้องศึกษาให้ลึกลงไปว่าเขามีปัญหาในการอ่านมากกว่าการเขียนหรือการเขียนมากกว่าคณิตศาสตร์ เป็นต้น การคัดแยกและการวินิจฉัยเด็กนี้จะนำไปสู่การวางแผนให้ความช่วยเหลือเด็กได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

ขั้นที่ 3 การตัดสินใจสิทธิทางการศึกษา ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเนื่องจากเหตุผลสำคัญดังนี้

1. ตัดสินสิทธิพิเศษทางการศึกษาสำหรับกลุ่มเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น สิทธิในการไม่ต้องเรียนหลักสูตรปกติแต่เรียนหลักสูตรพิเศษที่กำหนดเฉพาะสำหรับเด็กแต่ละคน แต่ไม่ได้กีดกันเด็กหากสามารถเรียนในหลักสูตรปกติได้ สิทธิในการรับบริการที่เกี่ยวข้อง เช่น บริการนักแก้ไขการพูด นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด เป็นต้น

2. ป้องกันการร้องเรียนจากเด็กปกติหรือผู้ปกครองของเด็กปกติว่าทำไมตนหรือบุตรหลานตนจึงไม่ได้รับบริการเหมือนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3. ป้องกันการร้องเรียนหรือการฟ้องร้องจากผู้ปกครองที่ไม่เห็นด้วยที่โรงเรียนตัดสินว่าบุตรหลานของตนมีความบกพร่อง

4. สิทธิพิเศษอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในการตัดสินใจสิทธิพิเศษทางการศึกษาจะต้องมีการตัดสินใจก่อนว่าเด็กมีความต้องการพิเศษทางการศึกษา ซึ่งจะต้องพิจารณาจากหลักฐานการตรวจวัดต่าง ๆ การตัดสินใจจำแนกประเภทเด็กและการตัดสินใจสิทธิพิเศษทางการศึกษา ควรประกอบด้วยคณะกรรมการ คณะกรรมการนี้อาจเรียกชื่อว่า “คณะกรรมการจัดการเรียนรวม” หรืออาจเรียกชื่ออื่นตามความเหมาะสม ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนกรรมการสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาพิเศษ นักจิตวิทยา ครูการศึกษาพิเศษ เป็นต้น เด็ก ๆ ทุกคนที่จะได้รับการศึกษาพิเศษจะต้องผ่านการตัดสินใจของคณะกรรมการชุดนี้ หากเขตพื้นที่การศึกษาไม่พร้อมที่จะจัดตั้งคณะกรรมการชุดนี้ โรงเรียนสามารถจัดตั้งกรรมการชุดนี้ขึ้นมาได้ คณะกรรมการชุดนี้จะต้องจัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาตัดสินใจจัดประเภทความบกพร่องของเด็กเพื่อการจัดบริการทางการศึกษาจำเป็นพิเศษของเด็ก

ขั้นที่ 4 การประเมินความต้องการพิเศษของเด็ก การประเมินความต้องการพิเศษของเด็กเป็นการพิจารณาว่าอย่างไรเด็กจึงจะบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามศักยภาพ การประเมินความต้องการพิเศษของเด็กต้องจัดกระทำเป็นรายบุคคล เพราะเด็กแต่ละคนมีความต้องการพิเศษไม่เหมือนกันและแต่ละคนก็มีศักยภาพไม่เท่ากัน การประเมินความต้องการพิเศษควรดำเนินการโดยคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้นหรือครูที่เคยสอนเด็กมาอย่างน้อยหนึ่งภาคเรียน นักวิชาการการศึกษาพิเศษ ครูประจำวิชา ผู้ปกครอง หลังจากประเมินความต้องการของเด็กครบทุกคนแล้วจึงนำความต้องการทั้งหมดมารวมกันแล้ววางแผนร่วมกันเพื่อดำเนินการให้บรรลุศักยภาพของเด็ก เป็นการวางแผนว่าจะใช้บุคลากรในการสอนหรือบริการอื่น ๆ

อย่างไรที่โรงเรียนมีหรือต้องจัดหาเพิ่มเติม เช่น บริการนักกายภาพบำบัด การใช้สื่อการสอนและการใช้งบประมาณ เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนการศึกษาเฉพาะบุคคลหรือ IEP เป็นแผนการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลนั้นทุกฝ่ายจะมีส่วนร่วมพิจารณาในการจัดบริการทางการศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของเด็กตามศักยภาพของแต่ละบุคคล โรงเรียนดำเนินการสอนและวัดผลประเมินผลตามแผนที่กำหนดไม่ใช่เนื้อหาตามหลักสูตรปกติแต่ใช้เนื้อหาตามที่ปรากฏใน IEP หรือเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ใน IEP โดยปกติจะเป็นแผนระยะ 1 ปีและมีการทบทวนทุกภาคเรียน

ขั้นที่ 6 การดำเนินการเรียนรวม เมื่อโรงเรียนได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการจัดเรียนรวมตามแผนการที่ได้เตรียมไว้ ทั้งนี้ครูควรปฏิบัติต่อเด็กดังนี้

1. แสดงออกให้เด็กเห็นว่าเด็กทุกคนไม่ว่าจะเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือเด็กปกติทุกคนต่างมีคุณค่าเท่าเทียมกัน
2. แสดงออกให้เด็กเห็นว่าครูให้ความสนใจและเอาใจใส่ต่อเด็กอย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียม
3. แสดงออกให้เด็กเห็นว่าครูมีความกระตือรือร้นที่จะสอนให้เด็กมีความสนใจดูแลเด็ก สร้างบรรยากาศแห่งการช่วยเหลือ ร่วมมือร่วมใจ ไม่ตำหนิให้เด็กเสียกำลังใจ
4. การจัดการเรียนการสอนควรเน้นที่ความสำเร็จ ความมุ่งมั่นของเด็ก ไม่ดูถูกความสามารถของเด็ก
5. ครูไม่ควรคาดหวังว่าเด็กทุกคนจะเก่งเท่ากัน แต่ควรมองว่าเด็กแต่ละคนมีความสามารถต่างกัน ถึงจะมีส่วนน้อยแต่ความสามารถบางด้านอาจเด่นชัด ครูจึงควรเสริมจุดเด่นเพื่อช่วยให้เด็กมีกำลังใจ
6. ครูควรพยายามเข้าใจสภาพครอบครัวและพื้นฐานความเป็นอยู่หรือวัฒนธรรม การดำรงชีวิตของเด็กเพื่อจะได้เข้าใจที่มาของพฤติกรรมบางอย่างที่มาแสดงออกที่โรงเรียน

ขั้นที่ 7 การประเมินผลการดำเนินงาน หลังจากที่ทางโรงเรียนได้ดำเนินการเรียนรวมไประยะหนึ่งแล้ว ต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานว่าบุคลากรมีการปฏิบัติอย่างไร ผู้ปกครองมีความคิดเห็นอย่างไร ครูดำเนินการสอนอย่างไร มีการปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้เหมาะสมกับปัญหาและความต้องการของเด็กหรือไม่ อาคารสถานที่ที่เหมาะสมหรือไม่ นักเรียนพัฒนาการเรียนรู้อะไรหรือทักษะเพิ่มขึ้นหรือไม่ (คณะอนุกรรมการพิจารณาส่งเสริมการจัดศึกษาแบบเรียนรวมและการจัดศึกษาพิเศษโดยครอบครัวและชุมชน. 2545: 16 – 17; ผดุง อารยะวิญญู. 2542: 42 – 45; ผดุง อารยะวิญญู, และวาสนา เลิศศิลป์. 2550: 11 – 25)

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่าขั้นตอนการดำเนินการและการจัดนักเรียนในการจัดการเรียนรวม มีขั้นตอนที่สำคัญได้แก่ การสำรวจการคัดแยกและการวินิจฉัย การตัดสินใจทางการศึกษา การประเมินความต้องการพิเศษของเด็ก การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การดำเนินการเรียนรวมและการประเมินผลการดำเนินงาน โดยขั้นตอนเหล่านี้นับว่าเป็นการนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมได้ชัดเจนมากขึ้น

1.7 ตัวชี้วัดสำหรับการจัดการเรียนรวมเพื่อให้ประสบความสำเร็จ

การจัดการเรียนรวมเป็นการจัดการศึกษาที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากการจัดการศึกษาทั่วไป เพราะเป็นการเรียนรวมเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน ดังนั้นการเรียนรวมจะประสบความสำเร็จได้จะต้องประกอบด้วยตัวชี้วัดที่สำคัญดังนี้ (World Vision. 2007: Online; Winne.2005: Online ; Friend ;& Bursuck.1999:3 ; สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.2545: 58-68)

1. เจตคติของบุคคลเกี่ยวข้อง การจัดการเรียนรวมจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับเจตคติของบุคคลเกี่ยวข้องด้วยทั้งผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองหากบุคคลเหล่านี้ปรับเปลี่ยนเจตคติจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในการจัดการเรียนรวมและสามารถดำเนินการให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น เจตคติของบุคคลที่เกี่ยวข้องที่มีผลต่อการส่งเสริมการเรียนรวมประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายดังนี้

1.1 ครู ครูควรมีความเชื่อว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความสามารถ เช่นเดียวกับนักเรียนปกติและสามารถเรียนรู้ได้ ครูจะต้องสอนนักเรียนด้วยความเต็มใจ ยอมรับและยินดีบริการนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเช่นเดียวกับนักเรียนปกติ ครูเป็นบุคคลสำหรับการเตรียมนักเรียนให้ยอมรับซึ่งกันและกัน ให้นักเรียนปกติยอมรับในความแตกต่างของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

1.2 ผู้บริหาร ผู้บริหารจะต้องมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรวมและให้การสนับสนุนการดำเนินงานที่ใหม่และท้าทายและมีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน ให้การสนับสนุนส่งเสริมทั้งในด้านงบประมาณการบริหารจัดการและการจัดกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนกระตุ้นให้การเรียนรวมเกิดขึ้นด้วยการทำงานร่วมกับผู้ปกครองและครู นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีความเชื่อเสมอว่าการเรียนรวมเป็นสิทธิและโอกาสของทุกคนจึงควรสนับสนุนให้มีการเรียนรวมเกิดขึ้น

1.3 พ่อแม่ผู้ปกครอง พ่อแม่หรือผู้ปกครองของนักเรียนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนปกติหรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก็ตามควรให้การยอมรับและเห็นคุณค่าของการจัดการเรียนรวมทำงานร่วมกับโรงเรียน ให้ความร่วมมือเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษทั้งที่บ้านและโรงเรียน

1.4 บุคลากรทุกฝ่าย บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนต้องมีความเชื่อว่านักเรียนมีความสามารถที่จะเรียนรู้และแสดงออกซึ่งความสามารถที่จะเรียนรู้และแสดงออกซึ่งความสามารถ

ในสภาพของการเรียนรวม ร่วมกันรับผิดชอบในกานดำเนินงานตลอดจนการปรับบทบาทหน้าที่ให้มีความยืดหยุ่นและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยอมรับแนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเรียนรวมที่มีความหลากหลาย

2. การพัฒนาบุคลากร บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรวมแยกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียนและบุคลากรอื่นในโรงเรียน อีกกลุ่มหนึ่งคือบุคลากรนอกโรงเรียน ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครองนักเรียน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการเฉพาะด้านการศึกษาพิเศษ ผู้นำชุมชนและผู้สนับสนุนอื่นๆ การให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายรวมทั้งการรับครูที่ด้อยโอกาสมาเป็นครูต้นแบบให้กับเด็กด้อยโอกาสด้วยกัน จะช่วยให้บุคลากรในโรงเรียนมีความเข้าใจและมีความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น

สำหรับครูนั้นเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่อง ครูมีบทบาทสำคัญในการเป็นต้นแบบและกำหนดความคาดหวังในการจัดการเรียนรวม ดังนั้นควรได้รับการสนับสนุนส่งเสริมในการพัฒนาวิชาชีพในรูปแบบต่างๆ เช่น การประชุมสัมมนา การฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งกับครูโรงเรียนเดียวกันและโรงเรียนอื่น ทั้งนี้ผู้บริหารควรจัดเวลาให้ครูได้พบปะกันโดยการประชุมกลุ่มเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) และปรับสื่อการสอนร่วมกัน ส่วนการให้ความรู้แก่พ่อแม่และผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อให้มีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ปัญหาของบุตรหลานและเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับบ้านในฐานะหุ้นส่วนด้วย ผู้ปกครองควรเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรวมเพื่อจะช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษทั้งที่บ้านและโรงเรียน เป็นการส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองในฐานะที่เป็นหุ้นส่วนให้ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ชุมชนเองต้องมีส่วนร่วมในการช่วยจัดกิจกรรมเสริมให้กับเด็กและช่วยเหลือเด็กในกรณีที่ครอบครัวของเด็กไม่สามารถทำได้ในลักษณะของการกระจายอำนาจและการวางแผนในระดับท้องถิ่น

3. การสนับสนุนช่วยเหลือครูและนักเรียน การสนับสนุนช่วยเหลือครูและนักเรียนรวม การจัดการที่จำเป็นตามที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลจากเพื่อนนักเรียนด้วยกันที่อาจจะช่วยเหลือในลักษณะเครือข่าย การปรับหลักสูตร วิธีการสอนที่เหมาะสม การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งการช่วยเหลืออาจจัดเพิ่มเติมหรือลดลงทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการจำเป็นของนักเรียนแต่ละคน สำหรับครูนั้นหมายรวมถึงการช่วยเหลือสนับสนุนจากศึกษานิเทศก์ เพื่อนการสอนเป็นทีม การรับข้อมูลย้อนกลับจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือการมีแหล่งเรียนรู้ในเรื่องการเรียนรวม การสนับสนุนในการพัฒนาวิชาชีพรวมถึงการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน

4. การเลือกใช้วิธีสอนที่มีประสิทธิภาพ มีวิธีการจัดการเรียนการสอนของระบบการศึกษาทั่วไปหลายวิธีที่ครูสามารถเลือกและนำมาใช้ในห้องเรียนรวม ครูควรพิจารณาใช้วิธีการสอนที่หลากหลายโดยพิจารณาวัตถุประสงค์ในการนำไปใช้ เช่น หากครูต้องการปรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอาจใช้วิธีการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การเรียนแบบมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งการสอนด้วยวิธีเหล่านี้จะช่วยให้ครูมีทางเลือกที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ

ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมกันให้เด็กทุกคนประสบความสำเร็จนั้นต้องมีการปรับหลักสูตรแกนกลางให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กแต่ละคน

5. ความเป็นหุ้นส่วนของพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน กระบวนการที่สำคัญในการจัดการเรียนรวมคือการมีส่วนร่วม (Participation) ของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในและนอกระบบโรงเรียน บุคลากรที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนในฐานะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง จึงเป็นผู้มีส่วนร่วมในฐานะหุ้นส่วน (Partnership) ที่เท่าเทียมกัน สำหรับบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากที่สุดและต้องทำงานใกล้ชิดกับครูประจำชั้นที่โรงเรียนควรให้ความสำคัญเป็นกลุ่มแรกคือ พ่อแม่ ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยทั่วไปพ่อแม่ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมักจะเปรียบเทียบพัฒนาการและความสามารถของลูกกับเด็กในวัยเดียวกันมากกว่าจะดูความก้าวหน้าของเด็กแต่ละคน ดังนั้นแนวทางที่จะให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละคนรวมถึงการให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนสามารถวางแผนกำหนดหลักสูตรเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยมองว่าพ่อแม่ผู้ปกครองคือหุ้นส่วนที่สำคัญที่จะทำให้การพัฒนา นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับประโยชน์สูงสุด

ความเป็นหุ้นส่วนของพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการช่วยส่งเสริมให้การจัดการเรียนรวมประสบความสำเร็จ การทำงานร่วมกันและช่วยเหลือกัน จะนำไปสู่การจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ การที่หุ้นส่วนใช้จุดเด่นและทักษะพิเศษร่วมกันจะช่วยให้ประสบความสำเร็จมากกว่าการทำงานตามลำพังโดยหุ้นส่วนจะต้องยอมรับในความรู้ ทักษะ ประสิทธิภาพและสิทธิของแต่ละบุคคล ต้องทำงานในสภาพแวดล้อมที่หลากหลายแบบมีอาชีพและจำเป็นต้องแลกเปลี่ยนความรู้ความชำนาญซึ่งกันและกันอย่างเปิดเผยซึ่งจะช่วยพัฒนาการทำงานแบบหุ้นส่วนหรือการทำงานแบบเป็นทีมได้ นอกจากพ่อแม่ผู้ปกครองแล้ว ชุมชนควรจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการศึกษาอย่างมีความหมาย เข้ามาช่วยจัดกิจกรรมและมีบทบาทในโครงการต่างๆทั้งที่เป็นเรื่องภายในโรงเรียนและเรื่องภายนอกโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนรวมให้สำเร็จตามเป้าหมายไม่ได้เป็นเรื่องของโรงเรียนเพียงลำพังเท่านั้น แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากครอบครัว ผู้ปกครองในฐานะที่เป็นหุ้นส่วนที่มีสิทธิพิเศษในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความต้องการพิเศษของนักเรียนจึงมีสิทธิที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการศึกษาทั้งที่บ้านและโรงเรียน นอกจากนี้การระดมทรัพยากรจากชุมชน องค์กรและการสนับสนุนจากสาธารณชนก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้วยเช่นกัน การสร้างความตระหนักให้แก่สาธารณชนโดยการจัดทำนโยบายทุกระดับให้คงไว้ซึ่งหลักการของการอยู่ร่วมกันและการส่งเสริมเจตคติที่ดี โดยระลึกเสมอว่าการจัดการเรียนรวมเป็นสิ่งสำคัญที่โรงเรียนทั้งหลายไม่ควรเพิกเฉยนักเรียนทุกคนควรจะได้รับการศึกษาไปพร้อมๆ กัน โรงเรียนจึงไม่ควรปฏิเสธการรับเด็กเข้าเรียน สำหรับการจัดการเรียนรวมบุคลากรอาจมีความ

คิดเห็นที่แตกต่างกันบ้างซึ่งควรร่วมมือกันหาหนทางแก้ไขและสร้างความเป็นหุ้นส่วนของโรงเรียนกับชุมชนอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการพิเศษของเด็กในทุกโรงเรียน

6. การสร้างเครือข่ายโรงเรียนเรียนรวม การจัดการเรียนรวมในโรงเรียนหลายๆโรงเรียนและอยู่ใกล้เคียงกันสามารถที่จะร่วมมือกันทำงานโดยการวางแผนการทำงานร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์และกิจกรรมต่างๆ ซึ่งกันและกัน การทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายโรงเรียนในลักษณะกลุ่มโรงเรียนระหว่างโรงเรียนพิเศษกับโรงเรียนปกติเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และทรัพยากร เพื่อช่วยเหลือกันในการจัดการศึกษาจนกระทั่งทุกโรงเรียนสามารถจัดการเรียนรวมได้ด้วยตนเอง

7. การร่วมมือกันทำงาน ครูและผู้บริหารต้องทำงานประสานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษด้วย ได้แก่ ครูการศึกษาพิเศษ นักจิตวิทยาโรงเรียน ผู้ให้คำปรึกษานักแก้ไขการพูด นักสังคมสงเคราะห์ พยาบาลและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอื่น การที่จะทำให้การเรียนรวมมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จนั้น การร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งจำเป็นมากและการทำงานต้องรับผิดชอบร่วมกัน

จากตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรวมให้มีความประสบความสำเร็จที่อธิบายมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรวมจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับคำแนะนำคิดในตัวของตัวชี้วัดมาใช้ให้นักเรียนได้รับการศึกษาไปพร้อมๆ กัน โรงเรียนจึงไม่ควรปฏิเสธเด็กในการจัดการเรียนรวมต้องการใช้การทำงานร่วมกันหลายฝ่าย ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ดังนั้นการทำงานของบุคลากรเหล่านี้อาจมีความคิดเห็นแตกต่างกันบ้างซึ่งควรร่วมมือกันแก้ไขปัญหาไม่ควรนำเอาอุปสรรคมาเป็นปัญหา เพื่อไม่ให้มีการจัดการเรียนรวมและสร้างความเป็นหุ้นส่วนของโรงเรียนกับชุมชนอย่างเหมาะสมเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการพิเศษของนักเรียนในทุกโรงเรียน

นอกจากนี้สลี (Slee. 2008:2) ได้อธิบายถึงตัวชี้วัดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการจัดการเรียนรวมให้ประสบความสำเร็จไว้หลายด้านดังนี้

1. ตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดการเรียนรวมด้านระบบการจัดการเรียนรวมระดับเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน ตัวชี้วัดได้แก่

1.1 หลักของความเท่าเทียมกันและความยุติธรรมทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญต่อการกำหนดนโยบาย การปฏิบัติและการตัดสินใจในทุกระดับ

1.2 ศักยภาพของชุมชนถูกสร้างขึ้นโดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ที่ส่วนรับผิดชอบต่อการช่วยเหลือเด็กและครอบครัว

1.3 เรื่องราวเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมได้จัดทำเป็นเอกสารและทำการเผยแพร่

1.4 แผนงานสะท้อนถึงการจัดการวัฒนธรรมและคุณค่า โดยอยู่บนหลักการของความยุติธรรมทางสังคมและกระบวนการของความเป็นประชาธิปไตย

1.5 ข้อมูลของการมีส่วนร่วมและผลลัพธ์นำมาใช้ประเมินความก้าวหน้า วางแผนปรับปรุงและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

2. ตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดการเรียนรวมด้านการสอนและการเรียนรู้ ตัวชี้วัดได้แก่

2.1 ไม่ควรมีวัฒนธรรมการตำหนิเด็ก โดยที่ต้งความคาดหวังไว้สูงสำหรับเด็กทุกกลุ่ม

2.2 หลักสูตร การสอนและการประเมินผลต้องจัดขึ้นเพื่อเด็กที่มีความต้องการ

หลากหลาย

2.3 หลักสูตรมีความท้าทายสำหรับเด็กทุกคนและเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของเด็ก

และชุมชน

2.4 ครูเป็นผู้สร้างการเชื่อมโยงระหว่างความรู้และทักษะที่นักเรียนได้มาจากบ้านและชุมชน เพื่อนักเรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

2.5 นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนและมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น

2.6 การประเมินหลักสูตร การสอนและการประเมินผลต้องอยู่บนความสนใจ ทักษะการเรียนรู้และประสบการณ์ของกลุ่มนักเรียนที่หลากหลายที่นำมาออกแบบแผนการเรียนรู้

เพอร์เตอร์ (Perter. 2004: 18-21) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบที่เป็นตัวชี้วัดว่าการเรียนรวมจะพัฒนาไปอย่างมีสัมฤทธิ์ผลด้วยองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้เชิงบวก ได้แก่ บรรยากาศของโรงเรียนมีประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตในโรงเรียนของเด็กโดยตรง ครูจะไม่แบ่งแยกเด็กให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว

2. ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง การจัดการเรียนรวมหากผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับครูจะทำให้การเรียนรวมประสบความสำเร็จมากขึ้น

3. การสนับสนุนการทำงานของครู ครูที่ทำงานในห้องเรียนรวมมักเผชิญกับปัญหาต่างๆ ครูจึงต้องการการสนับสนุนการทำงานเป็นอย่างมาก การเรียนรวมจึงประสบความสำเร็จทั้งจากครูที่ทำงานร่วมกัน ผู้บริหาร ผู้ปกครองและการสนับสนุนจากโรงเรียนด้วย

4. ผู้ช่วยเหลือในชั้นเรียน นักเรียนบางคนที่มีความบกพร่องทางร่างกายอาจต้องการความช่วยเหลือจากผู้ช่วยครู อาจเป็นอาสาสมัครมาเป็นผู้ช่วยเหลือ ดังนั้นทางโรงเรียนต้องปรับการสนับสนุนช่วยเหลือให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก

ส่วนมิลเลอร์และคณะ (Miller; et al. 2008: Online) ได้อธิบายถึงตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดการเรียนรวมว่ามี 5 ประการดังนี้

1. การสนับสนุนของผู้บริหาร การสนับสนุนของผู้บริหารมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การเรียนรวมประสบความสำเร็จ ตัวชี้วัดในด้านนี้ได้แก่

2.1 การทำงานเป็นไปตามปรัชญาของการเรียนรวม เป็นการช่วยให้นักเรียนทุกคนทุกระดับความสามารถและมีพื้นฐานแตกต่างกันเข้าถึงการบริการ

1.2 โปรแกรมการช่วยเหลือฟื้นฟูสามารถเข้าถึงได้และการเรียนรวมเป็นสังคมที่เป็น
สิ่งแวดล้อมที่มีชีวิตจำกัดน้อยที่สุด

2. การพัฒนาโปรแกรมการฝึกให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์ ตัวชี้วัดด้านนี้
ได้แก่

2.1 เป้าหมายของโปรแกรมสะท้อนความสำคัญของการเรียนรมนั้นคือเป้าหมายของ
โปรแกรมต้องเน้นการมีส่วนร่วม การพัฒนาทักษะมากกว่าการแข่งขัน

2.2 โปรแกรมต้องมีการดัดแปลงถ้ามีความจำเป็น ในกรณีนี้หมายถึงเป้าหมายของ
โปรแกรม ไม่ใช่เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมลักษณะเดียวกันแต่นักเรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมตาม
ศักยภาพของเขา ดังนั้นจึงต้องมีการปรับปรุงอุปกรณ์เครื่องมือเพื่อช่วยให้นักเรียนบรรลุความต้องการ
ของตนได้

3. การจัดกิจกรรม เด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
การเรียนรู้ ตัวชี้วัดด้านนี้ได้แก่

3.1 กิจกรรมนั้นมีความเหมาะสมกับอายุและศักยภาพการเรียนรู้ของเด็ก หากการจัด
กิจกรรมไม่เหมาะสมกับเด็กจะทำให้เด็กโดดเดี่ยวจากเพื่อนได้

3.2 กิจกรรมนั้นเกิดขึ้นได้หลายที่และเวลาแตกต่างกันในแต่ละวัน การพัฒนาทักษะ
ตลอดเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไป ดังนั้นจึงต้องม
ีการเตรียมตัวเป็นอย่างดีในการจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้แต่ละวัน

3.3 กิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมที่ทำหาย นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับอนุญาต
ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆอย่างทำหายและประสบความสำเร็จได้

4. การพิจารณาด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการเรียนรวมต้องพิจารณาหลายปัจจัยประกอบ
กันรวมถึงการวางแผนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีช่วงความสามารถกว้าง ตัวชี้วัดในด้านนี้ได้แก่
โปรแกรมจัดการเรียนการสอนปรับได้ง่าย สะดวกและเข้าถึงได้ เหมาะสมกับแต่ละบุคคล การหา
แหล่งเงินสนับสนุนสำหรับผู้มีรายได้น้อยและมีความบกพร่องเพื่อไม่ให้หลุดออกไปจากการบริการ

5. เทคนิคการจัดโปรแกรม การจัดโปรแกรมต้องใช้เทคนิควิธีการเพื่อช่วยให้งานประสบ
ความสำเร็จ ตัวชี้วัดในด้านนี้ได้แก่

5.1 การประเมินระดับของการมีส่วนร่วม ความพึงพอใจ ความสามารถ ความสัมพันธ์
การติดต่อและร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร สมาชิกในครอบครัวและการดูแลเป็นสิ่งจำเป็น

5.2 เทคนิคการจัดการเรียนรวมได้แก่ การเรียนแบบร่วมมือและการวิเคราะห์งานได้
นำมาใช้ ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกของกลุ่มมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ตามระดับ
ความสามารถ การเรียนแบบร่วมมือช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จมากทั้งเด็กปกติและ เด็กที่มีความ
ต้องการพิเศษก็ตาม ส่วนการวิเคราะห์งานนำมาใช้เพื่อช่วยให้เด็กฝึกทักษะที่ จำเป็นเป็นขั้นๆ และ
ประสบความสำเร็จได้

5.3 การมีอาสาสมัครมาช่วยงาน การมีอาสาสมัครมาช่วยงานมีส่วนช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการฝึกทักษะตามโปรแกรมมากขึ้น แต่ทั้งนี้อาจมีค่าใช้จ่ายที่มีความต้องการพิเศษทุกคนที่ประสบความสำเร็จจากการมีอาสาสมัครมาช่วย

นอกจากนี้ตัวอย่างการจัดการเรียนรวมในมลรัฐฟลอริดา ในมลรัฐฟลอริดาได้จัดการเรียนรวมมานานกว่าสิบปี แต่ข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่ามีโรงเรียนเพียงไม่กี่แห่งที่สามารถจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาปกติได้อย่างเหมาะสม ตัวชี้วัดที่จะทำให้การจัดการเรียนรวมมีประสิทธิภาพมากขึ้นมีหลายประการดังนี้ (Michigan Department of Education. 2008: Online)

1. การปฏิบัติการเรียนรวมต้องการความร่วมมือร่วมใจและการช่วยเหลือซึ่งพากันและกันระหว่างผู้บริหาร คณะทำงาน นักเรียนและสมาชิกในครอบครัว
2. เด็กที่มีความบกพร่องเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าในห้องเรียนปกติ ครูมีความคาดหวังต่อเด็กเหล่านี้ว่าสามารถประสบความสำเร็จ ทั้งในโรงเรียนและสังคม
3. ครูที่มีประสิทธิภาพสามารถใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย สามารถปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับความสามารถ ความต้องการวิธีการเรียนรู้และความชอบของผู้เรียน
4. การพัฒนาคณะทำงานให้เป็นระดับมืออาชีพทั้งด้านทักษะและความสามารถ
5. เด็กที่มีความบกพร่องที่ได้เรียนรวมจะต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบด้วยการวิเคราะห์ ทัศนคติ การวางแผนโรงเรียนทั้งระบบให้สัมพันธ์กับข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ส่วนตัวชี้วัดทางอ้อมต่อการจัดการเรียนรวมให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่

1. การมีบรรยากาศแห่งความร่วมมือร่วมใจกันทำงานในโรงเรียนเรียนรวม
2. การมีส่วนร่วมของครูในกิจกรรมการปฏิบัติต่างๆในโรงเรียนเรียนรวม
3. ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและจัดห้องเรียนให้มีความยืดหยุ่น
4. มีวิธีการสอนที่กระตุ้นให้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่าตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดการเรียนรวมมีทั้งด้านระบบการจัดการเรียนรวม ด้านการสอนและการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังมีอีก 5 ประการ ได้แก่ ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร การพัฒนาโปรแกรมการฝึกให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์ การจัดกิจกรรม การพิจารณาด้านสิ่งแวดล้อมและเทคนิคการจัดโปรแกรม ส่วนตัวชี้วัดทางอ้อม ได้แก่ บรรยากาศแห่งความร่วมมือร่วมใจกันทำงาน การมีส่วนร่วมของครู การใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและมีวิธีการสอนที่กระตุ้นให้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กปกติ

1.8 แนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนเพื่อการเรียนรวม

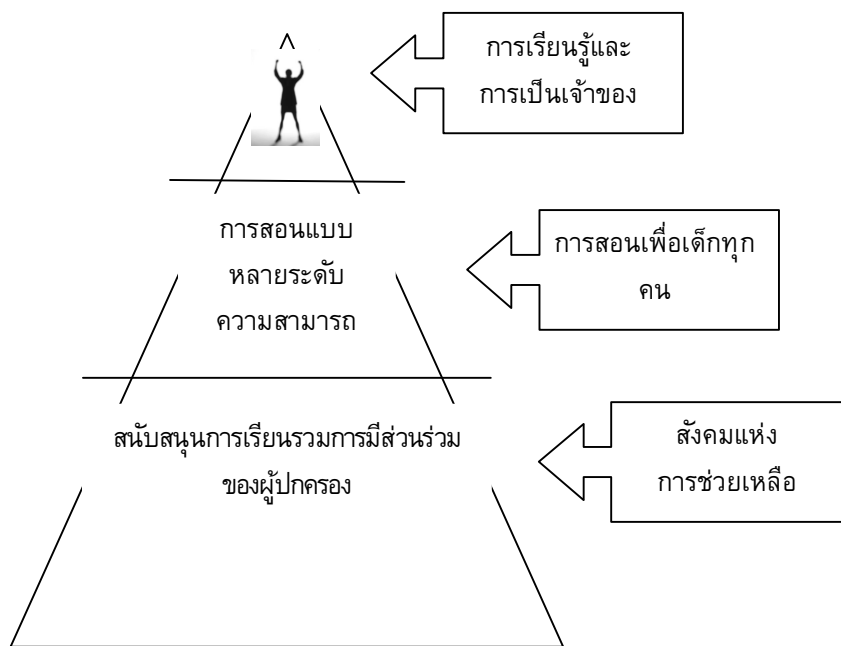
ในปัจจุบันมีการปฏิรูปโรงเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสามารถผสมผสานเป้าหมายของการจัดการศึกษาทั่วไปกับการศึกษาพิเศษ โดยทำงานร่วมมือกันจากบุคลากรวิชาชีพหลายฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน การพัฒนาทั้งโรงเรียนเพื่อการเรียนรวมควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545: 46-47)

1. การเสริมสร้างบรรยากาศและปรัชญาของโรงเรียนบนพื้นฐานความเชื่อมั่นในเรื่องสิทธิและความเท่าเทียมกัน ความเป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้คณะทำงานต้องมีการตกลงในปรัชญาการจัดให้ชัดเจนและต้องมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการตัดสินใจวางแผน การกำกับติดตามและประเมินผล
2. การบูรณาการทรัพยากรทั้งบุคลากรทางการศึกษาพิเศษและบุคลากรทางการศึกษาทั่วไปให้สามารถทำงานด้วยกัน รวมทั้งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ
3. นโยบายทางโรงเรียน เป็นข้อกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ ที่สามารถนำไปปฏิบัติจริงในห้องเรียนได้
4. ให้ความสำคัญกับข้อคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนทุกคนและการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
5. การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความหลากหลายให้เรียนด้วยกันเท่าที่จะดำเนินการได้
6. มีการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ในการพัฒนาทั้งโรงเรียนเพื่อการเรียนรวมที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรวมจะต้องคำนึงถึงสิทธิและความเท่าเทียมกันของนักเรียนที่มีทั้งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ ซึ่งการดำเนินงานควรระดมทรัพยากร บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรวมถึงผู้ปกครองนักเรียนด้วยให้เข้ามามีส่วนร่วม ดำเนินการสอนและปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความหลากหลายของนักเรียน ส่วนแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนเพื่อการเรียนรวมที่นำไปสู่การจัดการเรียนรวมแบบคณะชั้น จากการศึกษาของปีเตอร์สันและทามอร์ (Peterson ; Tamor, 2003: 11) ได้เสนอองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างการพัฒนาโรงเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพไว้ดังนี้

1. การเตรียมนักเรียนให้พัฒนาความเป็นประชาธิปไตย การศึกษาต้องจัดให้สำหรับนักเรียนทุกคนโดยปราศจากอุปสรรคระหว่างการศึกษาปกติและการศึกษาพิเศษ การศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องคือการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้เด็กเรียนด้วยกันทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความบกพร่อง การพัฒนาทั้งโรงเรียนเป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ให้องกามเป็นสถานที่ที่เด็กจะเกิดความรู้สึกปลอดภัย สบายใจ ยอมรับซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การรวมนักเรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายเข้ามาเรียนด้วยกันเป็น

องค์ประกอบสำคัญยิ่ง การทำงานของครูได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากผู้ปกครองและชุมชน เป็นการสร้างสังคมที่มีการสนับสนุนช่วยเหลือ การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กทุกคนให้พัฒนาความสามารถตามลำดับขั้นดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กทุกคน

ที่มา : Peterson ; Tamor. (2003). *Creating School That Work Promoting Excellence and Equity for a Democretic Soceity*.p.11

ในการเตรียมนักเรียนให้มีความเป็นประชาธิปไตยมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ อันดับแรกคือโรงเรียนต้องกำหนดวิสัยทัศน์ที่มีประโยชน์สำหรับเด็ก คณะครูในโรงเรียนต้องดูแลนักเรียนมากกว่าเรื่องอื่นๆ เช่น ระบบราชการ หรือเงินเดือน วิสัยทัศน์จะเป็นตัวผลักดันให้มีการช่วยเหลือเด็กต่อไป
2. การมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น นอกจากโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการมีวิสัยทัศน์สำหรับช่วยเหลือดูแลเด็กแล้ว คณะครู ผู้ปกครองและนักเรียนเองต้องมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นในระบบโรงเรียนรวมด้วย
3. การกระตุ้นสนับสนุน การดำเนินการทุกอย่างในโรงเรียนต้องได้รับการกระตุ้นสนับสนุนให้ปฏิบัติตามวิสัยทัศน์มิใช่เป็นแค่หลักการแต่ต้องปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้ได้

2. นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ด้วยกัน โรงเรียนและคณะครูรับนักเรียนทั้งหมดที่มีความแตกต่างหลากหลายทั้งเด็กเก่งและเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาเรียนในห้องเรียนรวมเพื่อเรียนรู้และทำงานร่วมกัน สิ่งนี้จะเกิดขึ้นเมื่อคณะครูต้องเห็นคุณค่าของเด็กเป็นการยกระดับการศึกษาพิเศษโดยไม่ต้องแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษออกจากห้องเรียนปกติ

3. การสอนแบบหลายระดับความสามารถเพื่อความแตกต่างของผู้เรียน นักเรียนที่เรียนเก่งและเรียนอ่อนเข้ามาเรียนในห้องเรียนเดียวกันจะมีช่วงความสามารถกว้างมาก ในการสอนแบบดั้งเดิมจะสอนเด็กโดยจัดแบ่งห้องเรียนออกเป็นระดับชั้นแล้วสอนเป็นระดับเดียวกัน สำหรับการจัดการสอนในห้องเรียนรวมนั้น ครูจะออกแบบการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างหลากหลายให้เรียนรู้ด้วยกัน วิธีการที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่งคือ การสอนแบบหลายระดับความสามารถในห้องเรียนแบบคละชั้น

โรงเรียนเรียนรวมคณะครูควรออกแบบการสอนให้ตอบสนองความหลากหลายของนักเรียนที่มีความสามารถระดับแตกต่างกัน แนวทางการออกแบบวิธีสอนเพื่อตอบสนองความสามารถที่หลากหลายของนักเรียนมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. ออกแบบบทเรียนให้มีระดับความยากง่ายหลายระดับ
2. ทำทนายให้นักเรียนพัฒนาไปตามระดับความสามารถของตนเอง
3. สนับสนุนช่วยเหลือให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ในระดับเหนือขึ้นไป
4. ใช้การสอนตามสภาพจริงด้วยการทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับสภาพการใช้ชีวิตและชุมชนท้องถิ่น
5. กระตุ้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามวิธีการที่ตนเองถนัดและสามารถเรียนรู้ได้ตามแนวทางของตนเอง
6. นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยการทำงานเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม ซึ่งนักเรียนสามารถเรียนรู้จากผู้อื่นได้

หากโรงเรียนสามารถทำการสอนนักเรียนได้ด้วยวิธีการเช่นนี้จะมีนักเรียนเพียงส่วนน้อยที่ไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้นครูจึงสามารถปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียนได้

4. การเรียนรู้ด้วยการสนับสนุนช่วยเหลือ การเรียนของนักเรียนด้วยการสนับสนุนช่วยเหลือนักเรียนทั้งด้านวิชาการ สังคม ทั้งนักเรียนเก่งและอ่อนในห้องเรียนปกติ ครูให้การช่วยเหลือนักเรียนที่มีระดับตามความสามารถที่หลากหลายด้วยการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้รวม (Inclusive Culture) ขึ้นในโรงเรียน หากสอนนักเรียนเป็นระดับเดียวกันจะทำให้ยาก โรงเรียนที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษจึงควรประสานความร่วมมือกับครูการศึกษาพิเศษ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา พยาบาล นักฝึกพูดให้ทำงานร่วมกับครูในโรงเรียนในลักษณะการทำงานเป็นคณะจึงจะถือว่าเป็นการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

สำหรับครูการศึกษาพิเศษมีบทบาทสำคัญในโรงเรียนเรียนรวม บทบาทของครูการศึกษาพิเศษที่สำคัญมี 3 ประการ ดังนี้

1. การเพิ่มพูนความรู้หรือให้การช่วยเหลือ บทบาทหนึ่งของครูการศึกษาพิเศษคือ ให้การช่วยเหลือหรือเพิ่มพูนความรู้ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในลักษณะตัวต่อตัวในชั้นเรียนปกติ

2. การปรับวิธีการสอนและหลักสูตร เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกันจึงควรมีการปรับวิธีการสอนและหลักสูตร เช่น การออกแบบใบงานที่มีความแตกต่างปริมาณงานมากน้อยต่างกันและการทำงานที่ใช้เวลามากน้อยแตกต่างกันด้วย

3. การเรียนรวมแบบหลายระดับความสามารถ บทบาทหนึ่งของครูการศึกษาพิเศษคือการให้ความช่วยเหลือครูปกติด้วยการออกแบบบทเรียนให้กับนักเรียนที่มีความสามารถหลากหลายร่วมกัน สิ่งที่จะเกิดขึ้นได้แก่

3.1 คณะทำงานประชุมสัปดาห์ละครั้งเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนระดมพลังสมองเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

3.2 จัดตารางประชุมอย่างน้อยทุกสองสัปดาห์ระหว่างครูกับครูการศึกษาพิเศษเพื่อพัฒนาแผนการสอนร่วมกัน

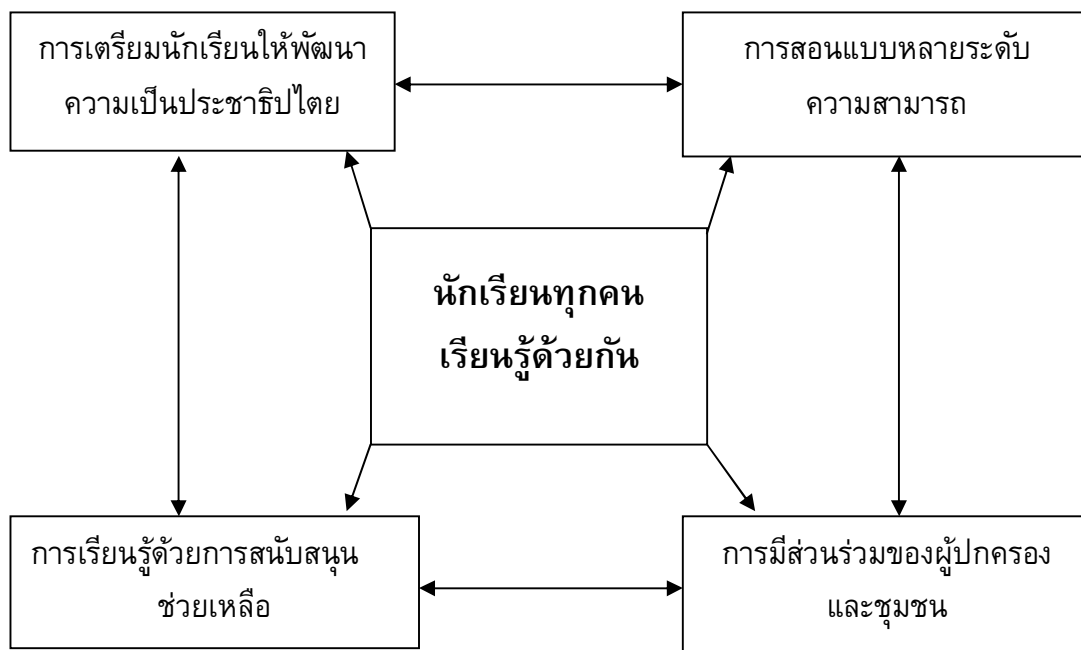
3.3 ครูการศึกษาพิเศษและครูประจำชั้นทำการสอนร่วมกัน รับผิดชอบในการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษร่วมกัน

3.4 ครูการศึกษาพิเศษและครูประจำชั้น นักฝึกพูด นักสังคมสงเคราะห์ทำงานร่วมกับนักเรียนเป็นกลุ่มเล็กตามโครงการต่างๆ

ทั้งนี้ในการเรียนรวมแบบคละชั้นไม่ควรนำนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไปเรียนหลังห้อง แต่ควรเรียนไปพร้อมกับเพื่อน

5. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน เพื่อให้ได้รับทราบการดำเนินงานของโรงเรียน การเรียนรู้ของนักเรียน การรับนักเรียนทั้งหมดเข้าชั้นเรียน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนจะช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ สำหรับผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของครูให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นอย่างมากในโรงเรียนเรียนรวม ถ้าเป็นโรงเรียนแบบดั้งเดิมผู้ปกครองเหล่านี้มักไม่ได้รับการสนใจจากทางโรงเรียนและบุคลากรของเขาก็ได้รับการปฏิเสธและส่งไปโรงเรียนเฉพาะทาง ดังนั้นโรงเรียนเรียนรวมจึงควรปฏิบัติดังนี้ 1) ต้อนรับผู้ปกครองที่มีลูกเรียนในห้องเรียนรวม 2) พบปะพูดคุยและฟังความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับลูกของเขา เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจถึงความต้องการ ความสนใจของเด็ก 3) ต้อนรับนักเรียนเข้าห้องเรียนด้วยความยินดี โรงเรียนจะทำหน้าที่ให้การศึกษาเด็กทุกคน 4) เชื้อเชิญผู้ปกครองมาโรงเรียนและชั้นเรียน ผู้ปกครองเป็นส่วนหนึ่งของ

โรงเรียนและชุมชน 5) ทำให้ผู้ปกครองมั่นใจว่าผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องในการเติมเต็มชีวิตในโรงเรียน ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 องค์ประกอบของการพัฒนาทั้งโรงเรียนเพื่อการเรียนรวม

ที่มา : Peterson;et al. (2001). *Learning Well Together*.p.3

สรุปได้ว่าในการจัดโรงเรียนเรียนรวมมีแนวทางปฏิบัติหลายประการในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ โดยหากมีการทำงานร่วมกันก็จะสามารถนำโรงเรียนไปสู่การร่วมมือกันทำงาน การช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันได้ จากการอธิบายแนวคิดการพัฒนาโรงเรียนเรียนรวมจะเห็นได้ว่า มีองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ คือการสอนแบบหลายระดับความสามารถในห้องเรียนแบบคละชั้น ในการวิจัยครั้งนี้เรียกว่าการเรียนรวมแบบคละชั้น ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนทั่วไปสามารถเรียนด้วยกันได้ในห้องเรียนปกติ

1.9 หลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนรวม

หลักสูตรเป็นการจัดมวลประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่วางไว้ หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญในการวางแผนการสอนและการจัดโอกาสในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน การจัดการเรียนรวมจะมุ่งเน้น

ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการศึกษาตามหลักสูตรปกติที่ใช้สำหรับนักเรียนทั่วไป ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางเพื่อใช้ร่วมกันทั้งประเทศ

หลักสูตรการเรียนรวม (Inclusive Curriculum) หมายถึง หลักสูตรที่มีรูปแบบเฉพาะที่นำมาใช้เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าโรงเรียนจัดการศึกษาที่เหมาะสมและให้ประโยชน์กับนักเรียนทุกคน โดยไม่มีคนใดเสียเปรียบอันเนื่องจากความบกพร่องหรือความยากลำบากในการเรียนรู้ วัฒนธรรม ระดับชั้น ภาษาหรือความสามารถพิเศษ เพื่อให้เด็กได้รับความรู้และความเข้าใจที่จำเป็นในการเข้าร่วมในสังคมด้วยความสามารถและความมั่นใจ (Desai, 2007: 14)

ในคำแถลงการณ์ชาลามังกา ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเรื่องหลักสูตรเพื่อการจัดการเรียนรวมไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543: 11)

1. หลักสูตรจะต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนได้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนและควรมีทางเลือกที่เหมาะสมกับนักเรียนที่ด้อยโอกาสและความสนใจที่แตกต่างกัน
2. นักเรียนควรได้รับการสอนเพิ่มเติมในสภาพหลักสูตรปกติและให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
3. เนื้อหาของหลักสูตร ควรมุ่งสู่ความต้องการของเด็กแต่ละคนเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาได้อย่างเต็มที่และเนื้อหามีความสัมพันธ์กับประสบการณ์และเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของเด็ก
4. กระบวนการประเมินผล ควรมีการทบทวนและมีการประเมินผลก่อนเรียนร่วมกับการประเมินผลในระบบปกติ เพื่อทราบถึงความก้าวหน้าทางการเรียนอุปสรรคที่เกิดขึ้นและนำมาปรับปรุงแก้ไข อันจะนำไปสู่การให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม
5. มีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตั้งแต่ช่วยเหลือน้อยที่สุดไปถึงการสอนเสริมในโรงเรียนและให้ความช่วยเหลือตามความต้องการจำเป็นอื่นๆ ของนักเรียน

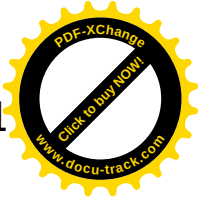
จากแนวทางการดำเนินงานเรื่องหลักสูตรเพื่อการเรียนรวมในคำแถลงการณ์ชาลามังกาที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า หลักสูตรการเรียนรวมควรมีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้เพื่อการตอบสนองความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กแต่ละคน ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในหลักสูตรปกติโดยมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงของเด็ก ในปัจจุบันหลายประเทศได้มีการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาสำหรับการเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้นรวมถึงประเทศไทยด้วย

ในสหราชอาณาจักรมีระเบียบปฏิบัติสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ออกตามความในพระราชบัญญัติการศึกษา ค.ศ. 1993 ที่เน้นให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ โดยคำนึงถึงความสามารถของนักเรียนทุกระดับและกำหนดเป็นหลักการเบื้องต้นว่า “นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต้องได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสมรวมถึงการได้เรียนตามเนื้อหาในหลักสูตรแห่งชาติด้วย” ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีหลักสูตรมาตรฐานซึ่งเป็นหลักสูตรที่ทุก

คนในโรงเรียนปกติต้องเรียนและมีการปรับหลักสูตร ตลอดจนจัดหลักสูตรเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการพิเศษของนักเรียน ดังแสดงในตาราง 2 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 29 – 30)

ตาราง 2 หลักสูตรและการปรับหลักสูตรของสหรัฐอเมริกา

หลักสูตร	ลักษณะ
หลักสูตรมาตรฐาน (Standard Curriculum)	เป็นหลักสูตรที่ทุกคนในโรงเรียนปกติต้องเรียน
หลักสูตรมาตรฐานฉบับปรับปรุง (Standard Curriculum with Adaptation)	เป็นการปรับปรุงหลักสูตรมาตรฐานในด้านเนื้อหา การนำไปใช้ การประเมินผลเพื่อให้สอดคล้องกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
หลักสูตรทางเลือกขนาน (Parallel Alternate Curriculum)	เป็นการปรับปรุงหลักสูตรมาตรฐานให้มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นขึ้น ปรับกลยุทธ์การสอนและวิธีประเมินผล
หลักสูตรการแก้ไขทักษะเบื้องต้น (Remedial Basic Skill Curriculum)	เป็นหลักสูตรที่ใช้ในการแก้ไขทักษะเบื้องต้นของนักเรียนในทักษะด้านภาษาและคณิตศาสตร์
หลักสูตรกลยุทธ์การเรียนรู้ (Learning Strategies Curriculum)	เป็นหลักสูตรซึ่งเน้นกลยุทธ์ในการเรียนรู้ที่จะช่วยให้นักเรียนเรียนหนังสือได้ แก้ปัญหาได้ เพื่อให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเองในโรงเรียน ในการประกอบอาชีพและในสังคม
หลักสูตรทักษะทางสังคม (Social Skill Curriculum)	เป็นหลักสูตรพัฒนาทักษะสังคม ค้นหาปัญหา ความบกพร่องในการสื่อสาร ส่งเสริมทักษะในการแก้ปัญหา การใช้ชีวิตให้เรียบร้อย
หลักสูตรการงานอาชีพ (Career Vocational Education Curriculum)	เป็นหลักสูตรการเตรียมเด็กให้มีทักษะพื้นฐานในด้านการงานอาชีพ เพื่อให้เข้าสู่อะชีพและสามารถประกอบอาชีพได้
หลักสูตรทักษะการดำรงชีวิตอิสระ (Independent Living Skill Curriculum)	เป็นหลักสูตรที่เน้นทักษะที่จำเป็นที่จะช่วยให้นักเรียนฝึกฝนอุปสรรคต่างๆ ในสังคม เพื่อเตรียมนักเรียนให้ดำรงชีวิตในสังคมได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น

สำหรับประเทศไทยกระทรวงศึกษาธิการโดยอาศัยอำนาจตามในบทเฉพาะกาลมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่น สถานศึกษาสามารถจัดทำสาระให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม (กรมวิชาการ, 2545: 2) ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวนี้เอื้อให้โรงเรียนสามารถปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับการเรียนรวมได้

การปรับเนื้อหาหลักสูตรสำหรับการเรียนรวม

การจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการศึกษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและเหมาะสมนั้น ความเหมาะสมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อการตัดสินใจนั้นขึ้นอยู่กับผู้ปกครองและบุคลากรของโรงเรียน รวมถึงบุคลากรวิชาชีพที่เกี่ยวข้องด้วยการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) โดยแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลนี้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรปกติ ซึ่งเป็นวิธีการรูปแบบใหม่ เนื่องจากในอดีตการทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลจะแยกหรือไม่อิงกับหลักสูตรปกติ โนเล็ตและแมคลอก์ลิน (Nolet and McLaughlin, 2000 : 9 - 85 ; Price, et al. 2008: Online) อธิบายไว้ว่า

ปัจจุบันมีรูปแบบของการปรับหลักสูตรแบบใหม่ ซึ่งเป็นวิธีการที่ให้บริการและช่วยเหลือนักเรียนให้เข้าถึงหลักสูตรปกติ โดยมีแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลอยู่บนฐานของการช่วยเหลือหรือการปรับเปลี่ยนเพื่อช่วยเด็กให้เข้าถึงหลักสูตรมากที่สุด จากภาพประกอบ 9 เป็นภาพที่แสดงถึงวิธีการจัดบริหารและการช่วยเหลือนักเรียนให้เข้าถึงหลักสูตรปกติ

การจัดการศึกษาพิเศษ และบริการที่เกี่ยวข้อง			
ไม่ปรับ (No Accommodation/ Modification)	ช่วยเหลือ (ปรับบ้าง) (Accommodations)	ปรับเปลี่ยน (Modification)	การสร้างหลักสูตรใหม่ (Alternate)
* ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใน ด้าน	* ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ในด้าน	* เปลี่ยนแปลงบ้าง หรือเปลี่ยนแปลง ทั้งหมดในด้าน	-
- เนื้อหา	- เนื้อหา	- เนื้อหา	-
- ความคาดหวัง	- ความคาดหวัง	- เนื้อหา	- เป้าหมายเฉพาะ
	* เปลี่ยนแปลงในด้าน	- ความคาดหวัง	- บุคคล
	- ลำดับขั้นตอน/ ระยะเวลา	- ลำดับขั้นตอน/ ระยะเวลา	- แยกหลักสูตร
	- การสอน	- การสอน	(หลักสูตรเฉพาะ)

ภาพประกอบ 9 การปรับหลักสูตรเพื่อให้นักเรียนเข้าถึงหลักสูตรปกติ

ที่มา : Nolet;McLaughlin. (2000). *Accessing the General Curriculum Including Students with Disabilities in Standards – Based Reform*.p.13

จากภาพประกอบ 9 เป็นการแสดงให้เห็นการจัดการสนับสนุนและบริการ สำหรับนักเรียนที่มีการต้องการพิเศษให้เข้าถึงหลักสูตรปกติ การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนรู้ได้ในหลักสูตรปกติจะอยู่บนพื้นฐานการประเมินว่าจะปรับเปลี่ยนอะไรเพื่อให้นักเรียนเข้าถึงหลักสูตรปกติและวิธีสอน สำหรับการศึกษาพิเศษสามารถใช้หลักสูตรปกติได้โดยการสอนหลักสูตรเฉพาะหรือทักษะที่ไม่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรทั่วไป เช่น การสอนทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน การตัดสินใจทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลจะต้องเริ่มจากความคาดหวังในหลักสูตรทั่วไปและต้องช่วยให้นักเรียนเข้าถึงหลักสูตรปกติ การเข้าถึงหลักสูตรปกติจึงหมายถึง การให้โอกาสเด็กในการเรียนรู้เนื้อหาสำคัญที่เป็นเนื้อหามาตรฐาน การเข้าถึงหลักสูตรทั่วไปเป็นหัวใจสำคัญของแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล และต้องกำหนดการศึกษาและบริการพิเศษด้วย

การเข้าถึงหลักสูตรปกติเพื่อพิจารณาจากภาพประกอบข้างต้น จะเห็นได้ว่าการวางแผน ทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคนเริ่มจากการมีสมมติฐานว่าเด็กจะสามารถได้รับการสอนวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรปกติโดยไม่ต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมหรือการจัดสถานที่ สำหรับเด็กบางคนอาจได้รับการเพิ่มเติมในด้านภาษาและการพูด แต่ไม่ต้องเปลี่ยนเนื้อหาหรือการสอนที่จัดไว้แล้วในหลักสูตรทั่วไป ระดับต่อมาอาจต้องมีการช่วยเหลือ (Accommodation) ด้านการสอน แต่เด็กจะถูกคาดหวังให้เรียนเนื้อหาเดียวกันกับเพื่อนในห้อง การช่วยเหลือนี้เป็นการจัดบริการเพื่อช่วยให้เด็กสามารถเข้าถึงวิชาและการสอน การช่วยเหลือเป็นวิธีการที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาและความคาดหวัง การช่วยเหลือไม่ควรไปกระทบสิ่งที่เป็นมาตรฐาน ซึ่งหมายความว่าเด็กได้รับการคาดหวังให้เรียนรู้อย่างเต็มที่

การวางแผนทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล จำเป็นต้องพัฒนาช่วยเหลือให้สัมพันธ์กับความบกพร่องของเด็กโดยใช้หลักสูตรปกติ เช่น เด็กที่มีความบกพร่องด้านการอ่าน ครูต้องวางแผนว่าจะช่วยเหลือหรือช่วยเหลือนการอ่านของเด็กในทุกวิชาโดยไม่ต้องปรับเป้าหมายหรือความคาดหวังของหลักสูตร การช่วยเหลือทำได้ 2 ระดับ คือ

1. ระดับง่าย (Simple) เช่น การช่วยเหลือเด็กให้จับดินสอเป็นหรือให้เด็กนั่งเอนเก้าอี้

2. ระดับยากหรือเข้ม (Mark) รวมถึงการให้เวลาเด็กมากขึ้นในการทำงาน เช่น การอนุญาตให้ใช้เครื่องคิดเลข ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์พิมพ์งาน อนุญาตให้ใช้โปรแกรมสะกดคำ การให้ทำแบบฝึกหัดทักษะมากขึ้นหรือให้เวลาทำเพิ่มขึ้น การสอนตัวต่อตัวเพื่อให้ได้ความรู้ไปใช้ในบริบทต่าง ๆ ดังนั้นการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ด้วยการเพิ่มเวลาในการสอนและใช้วิธีการสอนเฉพาะอย่างจะเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดที่ครูจะช่วยเหลือได้

การช่วยเหลือมี 3 ประเภท คือ

1. วิธีการให้เรียนรู้โดยใช้ทางเลือก (Alternative Acquisition Model) วัตถุประสงค์ของการช่วยเหลือวิธีนี้ คือเพื่อเพิ่มทางเลือกชดเชยอวัยวะรับสัมผัสที่บกพร่อง เป็นวิธีการที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ดีขึ้น เช่น สื่ออักษรเบรลล์ ใช้คอมพิวเตอร์ที่มีเสียงพูด หนังสือที่บันทึกเสียงได้ การใช้ล่ามแปลภาษามือ

2. การเสริมเนื้อหา (Content Enhancements) เป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD.) เป็นเทคนิคที่จะช่วยให้เด็กจัดระบบ ทำความเข้าใจและจำเนื้อหาสาระได้ การเสริมเนื้อหา มีรายละเอียดดังนี้

2.1 โครงสร้างของสิ่งที่เรียนรู้ (Advance Organizers) เป็นการออกแบบการสอนเพื่อให้เด็กเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมที่เก็บไว้ในระบบความจำระยะยาว เป็นการบอกโครงสร้างของสิ่งที่เด็กจะเรียนรู้ การเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมทำได้โดยใช้การพูด การเขียนหรือใช้คำถาม เช่น ใช้คำถามก่อนการอภิปราย การเขียนคำศัพท์บนกระดานหรือบัตรคำ โดยที่ครูออกแบบไว้ก่อนการสอนจะเริ่มขึ้น

2.2 การแสดงภาพให้เห็น (Visual Displays) ในที่นี้รวมถึงไดอะแกรม วิดีทัศน์และภาพต่าง ๆ ที่นำมาใช้ประกอบการสอน การเห็นภาพจะทำให้เกิดความจำระยะยาว เช่น ไดอะแกรม กราฟ แผนภูมิความคิด ภาพจากวีดิทัศน์ เป็นต้น

2.3 การแนะให้เรียน (Study Guides) เป็นการจัดเตรียมใบกิจกรรมหรือใบงานให้เด็กก่อนที่จะอ่านหรือเรียน อาจเป็นชุดข้อความหรือคำถามที่บอกสาระหลักๆ ที่ต้องการให้เด็กได้เรียนรู้ การแนะให้เรียนสามารถทำเป็นหัวข้อหรือคำถามให้เด็กรู้ว่าจะได้เรียนอะไรในหัวข้ออะไรบ้าง

2.4 การใช้เพื่อนช่วยสอน (Peer Tutoring) การใช้เพื่อนช่วยสอนเป็นวิธีการช่วยเหลือเด็กที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเด็กสามารถสื่อสารด้วยภาษาที่ทำให้เข้าใจง่าย แต่ครูควรแนะนำวิธีการสอน เนื้อหาและวิธีการช่วยเหลือแก่เพื่อนผู้สอนด้วย

3. ให้นักเรียนมีวิธีตอบที่หลากหลาย เป็นการให้ความสำคัญกับการค้นหาวิธีการที่หลากหลายให้นักเรียนได้แสดงความสามารถเพื่อลดความบกพร่องทางการรับรู้หรือด้านภาษาดังนั้นการสื่อสารในชั้นเรียนส่วนใหญ่จะเป็นการพูด การเขียนหรือการแสดงออกอื่นๆ ที่แสดงให้เห็นว่าเข้าถึงหลักสูตร เช่น การตอบในกระดาษคำตอบเมื่อมีการสอบ การตอบปากเปล่าแทนการเขียน เป็นต้น

ในระดับต่อมาเป็นการปรับเปลี่ยน (Modification) จะเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงความคาดหวังและเนื้อหา การปรับเปลี่ยนจะใช้ก็ต่อเมื่อจะสอนเด็กให้แตกต่างจากคนอื่นในห้อง เช่น สอนในสาระเหมือนกัน แต่วิธีการสอนที่ความยากง่าย ครูคาดหวังให้นักเรียนในชั้นบอกความแตกต่างของเซลล์พืชและเซลล์สัตว์ นักเรียนที่ได้รับการปรับเปลี่ยนจะบอกแต่ความแตกต่างของพืชและสัตว์โดยใช้ภาพหรืออธิบายสั้นๆ จะเห็นได้ว่าเป็นการปรับเปลี่ยนทั้งเนื้อหาและความคาดหวังวิธีการปรับเปลี่ยนสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. การสอนเนื้อหาให้น้อยลง เป็นวิธีการที่นำมาใช้เพื่อช่วยเหลือให้เด็กได้เรียนรู้ในหลักสูตรปกติโดยเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ แต่ข้อพึงระวังคือการลดเนื้อหาไม่ใช่เหตุผลที่ดี เพราะจะทำให้เด็กขาดโอกาสในการเรียนรู้ ดังนั้นก่อนที่จะลดเนื้อหาควรพิจารณาการช่วยเหลือ (Accommodation) ก่อน เช่น การให้แบบฝึกทักษะอย่างเต็มที่ก่อน ถ้าเพียงพอหรือทำไม่ได้แล้วจึงใช้วิธีนี้

2. สอนเนื้อหาที่ต่างออกไป การสอนแบบนี้เชื่อว่ามีสำคัญต่อการสอนเด็กที่ไม่สามารถสอนได้ในหลักสูตรปกติ เช่น เด็กที่ต้องการสอนที่เป็นรูปธรรมในวิชาคณิตศาสตร์อาจทำงานอื่นที่แตกต่างไป

ดังนั้นในการปรับหลักสูตรการเรียนรวมเพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนอย่างเคียงบ่าเคียงไหล่กับเด็กปกติในหลักสูตรปกติ ครูจึงมีบทบาทสำคัญที่ต้องคิดและวางแผนเพื่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยที่ครูจะต้องคาดหวังว่าเด็กแต่ละคนต้องสามารถเข้าถึงหลักสูตรทั่วไปได้และครูทุกคนมีบทบาทในการสอนให้เด็กบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร โดยที่ครูจะต้อง

เข้าถึงองค์ประกอบหลักของหลักสูตร 3 ประการคือ 1) เนื้อหาของหลักสูตร ประกอบด้วยอะไร จะให้นักเรียนเรียนรู้อะไรบ้าง 2) กระบวนการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนการสอนครูจะต้องรู้วิธีการ ขั้นตอนของการสอน เพื่อให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง 3) การออกแบบการสอน และการปรับ ครูจะต้องวางแผนการสอน ออกแบบการสอนและประเมินผลการสอน ซึ่งครูจะต้องรู้ ถึงเนื้อหา กระบวนการเรียนรู้และการออกแบบการสอน เนื่องจากองค์ประกอบดังกล่าวมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการปรับหลักสูตรสำหรับการเรียนรวมจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรู้ในหลักสูตรปกติหรือใกล้เคียงกับหลักสูตรปกติมากที่สุดโดยใช้การปรับ เพื่อให้เด็กเข้าถึงหลักสูตรปกติมากที่สุดนั่นเอง

แนวทางในการปรับหลักสูตร

หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญในการวางแผนการสอนและการจัดโอกาสในการเรียนรู้ให้กับ ผู้เรียน ในการจัดการเรียนรวมจะมุ่งเน้นให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการศึกษาในหลักสูตร ปกติเช่นเดียวกับเด็กทั่วไป แต่เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านั้นได้เรียนไปกับเด็กทั่วไป ได้จึงต้องมีการปรับหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของเด็กที่มีอย่าง หลากหลาย การปรับหลักสูตรสามารถทำได้ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียน การปรับ หลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนหลักสูตรระดับห้องเรียนเป็น หลักสูตรที่ครูปรับจากหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสม กับความต้องการของผู้เรียน การปรับหลักสูตรมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้ (สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545: 34-38)

1. เป้าหมายของการปรับหลักสูตร

เป้าหมายของการปรับหลักสูตรสำหรับการเรียนรวมคือการให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด เมื่อต้องปรับหลักสูตรสำหรับการเรียนรวมผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องควรตระหนักเสมอว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษควรมีส่วนร่วมในบทเรียนเหมือน นักเรียนอื่น ดังนั้นการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนจึงควรเอื้อและเปิดโอกาสให้นักเรียนทุก คนได้เรียนรู้ด้วยกันโดยการจัดเตรียมอุปกรณ์ สื่อการสอนที่สามารถช่วยเหลือสนับสนุนให้นักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษได้ทำกิจกรรมร่วมกับเด็กอื่น เช่น ในการเล่นบทบาทสมมติในห้องเรียน ครูอาจปรับกิจกรรมให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีส่วนร่วมในการเล่นละครโดยรับบทบาทที่ใช้การ เคลื่อนไหวทางกายมากกว่าการพูดยาวๆหรือได้ท่องบทยาวๆ เป็นต้น

ในการปรับหลักสูตรสามารถทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ การปรับเนื้อหาและกระบวนการ ว่าจะสอนอย่างไร ซึ่งเป็นเนื้อหาของหลักสูตรและหลักสูตรนี้จะสอนอย่างไร ได้แก่ วิธีการสอน สื่อ และกระบวนการ รวมถึงการปรับเพิ่มหรือลดขอบข่ายเนื้อหาที่จะสอน อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะปรับ อย่างไรสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือ

1. สิ่งที่ยื่นต้องเกี่ยวกับท้องถิ่นและชุมชน
2. เรียนรู้ทักษะที่จำเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
3. ทักษะในการเรียนซึ่งได้กำหนดไว้ในหลักสูตรสอดคล้องกับระดับ

ความสามารถ

2. การกำหนดลำดับขั้นของหลักสูตรและเป้าหมายระยะยาว

การกำหนดลำดับขั้นของหลักสูตรและเป้าหมายระยะยาวของการสอนนั้นจะต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับนักเรียนทุกคนรวมทั้งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้วย ดังนั้นการจัดแผนการสอนสำหรับนักเรียนทั้งห้อง ผู้สอนต้องกำหนดเนื้อหาเฉพาะให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคนและในการกำหนดเป้าหมายระยะยาวซึ่งมักจะกำหนดเป็นรายปี จะต้องสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการในปัจจุบันและอนาคตของผู้เรียนโดยอาจจะกำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program หรือ IEP) โดยที่แผนการศึกษาเฉพาะบุคคลจะเขียนขอบเขตของเป้าหมายของหลักสูตรและผลลัพธ์ที่คาดหวังสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน ซึ่งนักเรียน ครู ผู้ปกครองและบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจะร่วมกันกำหนด หลังจากได้กำหนดลำดับขั้นและเป้าหมายระยะยาวในหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอาจกำหนดไว้ง่ายกว่านักเรียนคนอื่นในห้อง เช่น เด็กชายใหม่สามารถเขียนชื่อของตัวเองได้ถูกต้อง เด็กชายตั้มสามารถอ่านแบบเรียนวิชาภาษาไทยชั้น ป.1 ได้อย่างคล่องแคล่ว เป็นต้น

3. การวางแผนการสอนและการปรับสภาพแวดล้อมในห้องเรียน

การวางแผนการสอนนั้นเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะต้องกำหนดให้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียนที่มีความต้องการอย่างหลากหลาย นักเรียนที่มีความบกพร่องบางคนอาจจะสามารถเรียนและพัฒนาโดยใช้หลักสูตรปกติได้ ในการวางแผนต้องคำนึงถึงความสามารถทางร่างกายของนักเรียน เนื้อหาและวิธีสอนซึ่งเป็นพื้นฐานในการวางแผนในการวางแผนการสอนของนักเรียนทั้งชั้น ครูจะต้องนำเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมาพิจารณาเพื่อกำหนดเนื้อหากิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสม

สำหรับการปรับสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถปรับได้ทั้งสิ่งแวดล้อมทางสังคมและทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมทางด้านสังคมแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เท่าเทียมเด็กปกติ ส่วนสิ่งแวดล้อมทางกายภาพควรปรับตามความจำเป็นของนักเรียน เช่น นักเรียนที่มีขนาดร่างกายเล็กควรจัดหาโต๊ะเก้าอี้ขนาดเหมาะสม นักเรียนที่สายตาเลือนรางควรจัดที่นั่งให้มีแสงสว่างเพียงพอ เป็นต้น

4. วิธีการปรับเนื้อหาวิชา

ในการปรับเนื้อหาวิชาควรคำนึงถึงพื้นฐานและลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ได้แก่ ประสบการณ์เดิม ความสนใจ ทักษะ เจตคติ ที่สำคัญคือจะต้องปรับให้สอดคล้องกับความต้องการพิเศษของเด็ก วิธีการปรับเนื้อหาควรพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ปรับเนื้อหาให้เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในชีวิตของเด็ก
2. ปรับเนื้อหาให้มีความสำคัญมีคุณค่าและความจำเป็นที่เด็กจะเรียนรู้
3. มีเป้าหมายที่เด็กทำได้สำเร็จ

4. การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เป็นวิธีการหนึ่งของการปรับหลักสูตรทุกขั้นตอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แต่ในการปรับเนื้อหาวิชา เช่น วิชาคณิตศาสตร์ให้เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เป็นต้น มีการตัดทอนหรือลดเนื้อหาลงโดยเน้นให้เรียนเรื่องเกี่ยวกับการนำไปใช้ประโยชน์จริงสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความสามารถจำกัด (บึงอร ดันปาน. 2546: 110)

5. การปรับวิธีการสอน

การปรับหลักสูตรของชั้นเรียนปกติหรือการจัดแผนการสอนเฉพาะบุคคลเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งยังไม่เพียงพอ ครูจำเป็นต้องปรับวิธีการสอนด้วยวิธีการ ดังนี้

1. ใช้การสาธิต นักเรียนบางคนมีความจำเป็นอย่างมากที่เรียนรู้โดยการแสดงให้ดู โดยวิธีการทีละขั้นตอน อาจใช้การวิเคราะห์งาน
2. การบอกให้ทำ คำสั่งที่ครูใช้สอนจะต้องชัดเจนและกระชับ
3. การฝึก ให้เวลาเพิ่มขึ้นสำหรับการฝึกฝน
4. การช่วยเหลือ ให้ความช่วยเหลือโดยตรงเพิ่มขึ้นหรือมากกว่าเด็กกลุ่มอื่นและให้ข้อมูลย้อนกลับบ่อยๆ
5. การตั้งคำถาม ใช้คำถามหลายระดับของความยากง่าย เวลาถามคำถามเด็กหลายกลุ่ม คำถามร้อยละ 80 ควรเป็นสิ่งที่เด็กทุกคนตอบได้ คำถามที่เด็กตอบได้จะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในการตอบ
6. ให้เวลาในการตอบ เด็กบางคนใช้เวลาตอบนานกว่าคนอื่น
7. วิธีการตอบ การตอบของเด็กอาจมีวิธีการหลากหลายเช่น การวาดรูป การตอบปากเปล่าในกรณีเขียนไม่คล่อง การตอบโดยการอัดเทป เป็นต้น
8. ผลงาน ครูไม่ควรคาดหวังปริมาณและคุณภาพของผลงานจากนักเรียนว่าจะเหมือนกันทุกคน
9. การกำหนดเป้าหมายระยะสั้น ข้อพึงระวังในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้คือ หากเป็นเป้าหมายระยะยาวเด็กบางคนจะเบื่อหน่ายหรือท้อถอย จึงควรวางเป้าหมายระยะสั้นหรืออาจเป็นในแต่ละวัน (บึงอร ดันปาน. 2546: 113 -115)

อย่างไรก็ตามควรตระหนักด้วยว่าการจัดการเรียนรวมไม่ได้ให้ความสำคัญเฉพาะนักเรียนที่มีความบกพร่องหรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางภาษา วัฒนธรรม เศรษฐกิจและความด้อยโอกาสเท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงนักเรียนทุกคนในโรงเรียน ทั้งนี้ในการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้นักเรียนใช้หลักสูตรปกติสำหรับนักเรียนทั่วไป ซึ่งเป็นหลักสูตร

แกนกลางเพื่อใช้ร่วมกันแต่มีความยืดหยุ่นเพียงพอต่อการตอบสนองความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกันของนักเรียนแต่ละบุคคลซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรวม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545: 29)

6. การออกแบบหลักสูตรการเรียนรวม

หลักสูตรการเรียนรวมไม่ใช่หลักสูตรแกนกลาง แต่เป็นหลักสูตรที่ปรับจากหลักสูตรแกนกลางเพื่อให้เหมาะกับเด็กทุกคนโดยไม่มีการเสียเปรียบกัน กล่าวคือ เป็นหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับความสามารถที่หลากหลายของเด็ก หลักการของการออกแบบหลักสูตรสำหรับการเรียนรวมเดชาย ได้อธิบายไว้ดังนี้ (Desai. 2007: 14)

1. เป็นหลักสูตรที่มีความเข้มแข็ง (A Powerful Curriculum) หลักสูตรการเรียนรวมเป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ มีความน่าสนใจ มีกิจกรรมให้เด็กปฏิบัติจริงครูและชุมชนต้องมีการประชุมวางแผนและสร้างสรรค์หลักสูตรร่วมกัน

2. เป็นหลักสูตรที่บรรยายเป็นลายลักษณ์อักษร (A Describable Curriculum) เป็นการอธิบายพฤติกรรมที่เป็นผลลัพธ์จากการเรียนรู้หลังเรียนจบวัตถุประสงค์นั้น เช่น การอธิบายวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของนักเรียนในการเรียนเรื่องต่างๆ เป็นต้น

3. เป็นหลักสูตรที่มีลักษณะของการเก็บสะสม (A Cumulating Curriculum) เป็นการลำดับทักษะของนักเรียนที่ควรทำอะไรก่อน-หลังโดยมีเป้าหมาย คือ การเพิ่มทักษะความสามารถของนักเรียนให้เพิ่มขึ้นตามระดับความสามารถ ดังนั้นต้องสามารถเก็บสะสมพัฒนาการของเด็กเป็นขั้นตอนเพื่อวางแผนการสอนเด็กและแจ้งผู้ปกครองให้รับทราบ

4. เป็นหลักสูตรที่สามารถวัดผลประเมินผลได้อย่างชัดเจน (An Assessment-Linked Curriculum) ในหลักสูตรการเรียนรวมกระบวนการวัดผลประเมินผลต้องวัดพฤติกรรม การเรียนรู้ของเด็กว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้หรือไม่

5. เป็นหลักสูตรที่ทุกคนเข้าถึงได้ (An Accessible Curriculum) หลักสูตรต้องมีกิจกรรมที่หลากหลายเพียงพอที่จะทำให้เด็กการเรียนรู้และสอดคล้องกับความสามารถของเด็กที่หลากหลาย เด็กทุกคนจะต้องเข้าถึงหลักสูตรได้ หากหลักสูตรไม่มีกิจกรรมหลากหลายเด็กจะเข้าถึงได้เฉพาะเด็กเก่งหรือปานกลาง ส่วนเด็กเรียนอ่อนจะเรียนไม่ได้ หลักสูตรแบบนี้จะไม่เหมาะกับการเรียนรวม ดังนั้นหลักสูตรการเรียนรวมเด็กทุกคนต้องเรียนได้

6. เป็นหลักสูตรที่รวมทุกด้าน (A Inclusive Curriculum) หลักสูตรการเรียนรวมเป็นการรวมกิจกรรมที่หลากหลายให้เหมาะกับเด็กที่มีความต้องการ ความสามารถ ลีลาในการเรียนรู้แตกต่างกันเรียนไปด้วยกัน มีการวัดผลประเมินผลตามความสามารถของเด็ก มีการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ ปรับวิธีสอนเพื่อให้เด็กเรียนด้วยกันได้

จากการอธิบายหลักสูตรการเรียนรวมและหลักการสำคัญของการออกแบบหลักสูตรการเรียนรวมข้างต้นสรุปได้ว่า หลักสูตรการเรียนรวมเป็นหลักสูตรเฉพาะที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนโดยมีหลักการสำคัญ คือ มีความเข้มแข็ง บรรยายเป็นลายลักษณ์อักษร มีลักษณะ

การเก็บสะสม สามารถวัดผลประเมินผลได้ชัดเจน ทุกคนเข้าถึงได้และเป็นหลักสูตรที่รวมทุกด้านให้เด็กสามารถเรียนด้วยกันได้

7. การปรับหลักสูตรเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรวม

การปรับหลักสูตรเพื่อใช้ในการเรียนรวม เดซา (Desai.2007:14-16) ได้อธิบายไว้ว่า เป็นการปรับเปลี่ยนและดัดแปลงเพื่อตอบสนองลักษณะและความต้องการของผู้เรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ปัญหาทางร่างกาย ปัญหาทางจิตวิทยาและส่วนบุคคลรวมถึงปัญหาทางสังคม โดยผู้สอนต้องรู้ลักษณะความสามารถทางการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน แต่ละประเภทแล้วจึงออกแบบหลักสูตร เป็นการจัดหลักสูตรโดยเอาความสามารถของเด็กเป็นตัวตั้งและครูเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน องค์ประกอบสำคัญของการปรับหลักสูตรและการสอน ได้แก่

1. ปรับวิธีการประเมินผล
2. ปรับเนื้อหาหลักสูตร
3. ปรับและดัดแปลงสื่ออุปกรณ์การสอนและเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก
4. ปรับและดัดแปลงวิธีการสอนและความช่วยเหลือ
5. ปรับและดัดแปลงสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน
6. ปรับและดัดแปลงกระบวนการประเมินผลและรายงานผล ดังภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 องค์ประกอบของการปรับหลักสูตรและการสอน

ที่มา : Desai. (2007). Inclusive Education.p.15

การปรับหลักสูตรและการสอนที่อธิบายมาข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดของยอร์กและคณะ (York; et al. 1992: 11-16) ที่อธิบายไว้ว่า การปรับหลักสูตรสามารถทำได้โดยเน้นการปรับในสองลักษณะ คือ การปรับเนื้อหาของหลักสูตรและการปรับวิธีการสอน หมายถึง การพิจารณาเพิ่มเติม ขอบข่ายเนื้อหาสาระที่จะสอนและการสอน การใช้สื่ออุปกรณ์ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับ ผู้เรียนทักษะที่จำเป็นและชุมชนท้องถิ่น หลักสูตรสำหรับการเรียนรวมควรอยู่บนพื้นฐานที่ว่า การ เรียนรู้เกิดขึ้นได้เมื่อนักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและเกิดเป็นประสบการณ์ นักเรียน จะเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพจากนักเรียนคนอื่นโดยการทำงานร่วมกัน ซึ่งการปรับ หลักสูตรการเรียนรวมต้องคำนึงถึงความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนแต่ละบุคคลด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การปรับหลักสูตรสำหรับการเรียนรวมทำเพื่อให้สามารถ ตอบสนองตามความต้องการของเด็กโดยพิจารณาจากความสามารถของเด็ก การปรับวิธีการสอน เนื้อหา สื่อวัสดุอุปกรณ์ กระบวนการประเมินผลและรายงานผลโดยพิจารณาผู้เรียนและชุมชน ท้องถิ่น

1.10 การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรวม

นักวิชาการศึกษาพิเศษควรรู้วิธีการวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้ รากฐานของการวัดผลประเมินผลดั้งเดิมเกิดในวงการแพทย์ จนกระทั่งปัจจุบันจึงเข้ามาในวงการศึกษาและการศึกษาพิเศษด้วย ในการจัดการศึกษาพิเศษมีความเชื่อว่าปัญหาในการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่างๆ สามารถวินิจฉัยและวางแผนการช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ ซึ่งการวินิจฉัยและการวางแผนช่วยเหลือนั้นจะนำไปสู่พัฒนาการของเป้าหมายการเรียนรู้ที่เน้นผลลัพธ์ของหลักสูตรนั่นเอง

ในการจัดการศึกษาพิเศษหากเป็นประเทศสหรัฐอเมริกาจะได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่อง (IDEA-97) ที่ให้ความสำคัญกับการสอนเด็กตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลด้วยการช่วยเหลือ (Accommodations) และการปรับเปลี่ยน (Modifications) เพื่อช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในหลักสูตรปกติ ในประเทศไทยเช่นเดียวกันมีการจัดการสอนตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลให้เด็กบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือและการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เด็กเข้าถึงหลักสูตรปกติยังไม่เพียงพอ เพราะนั่นเป็นการสอนในหลักสูตรปกติ แต่ต้องพิจารณาด้วยว่าเด็กมีความก้าวหน้าที่จะบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรหรือไม่ ซึ่งความก้าวหน้าในหลักสูตรปกตินี้ต้องการเครื่องมือการวัดประเมินผลแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม

โนเล็ตและแมคลอกลิน (Nolet ;McIoughlin.2000: 50 – 68) ได้อธิบายว่าการประเมินผลทางการศึกษาจุดประสงค์คือเพื่อตอบคำถาม เช่น นักเรียนควรมีระดับความสามารถในการอ่านเพียงพอ นักเรียนมีปัญหาทางการเรียนรู้หรือไม่ โรงเรียนมีประสิทธิภาพหรือไม่ เป็นต้น ดังนั้นนักการศึกษาจึงพยายามหาวิธีการประเมินผลด้วยการเปรียบเทียบความสามารถของนักเรียนกับเกณฑ์มาตรฐาน เกณฑ์มาตรฐานคือสิ่งที่ใช้สำหรับการจัดเพื่อการเปรียบเทียบหรืออ้างอิงยกตัวอย่างในกรณีที่ใช้เทปวัดความยาวของไม้ หรือใช้ถ้วยตวงวัดส่วนผสมของเครื่องปรุงอาหาร นั่นคือทั้งเทปและถ้วยตวงเป็นสิ่งมาตรฐานที่ใช้วัดหรือตวง

ในทางการศึกษานั้นโดยทั่วไปใช้มาตรฐาน 3 ลักษณะคือ การประเมินผลแบบอิงกลุ่ม (Norm – referencing) การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ (Criteria – referencing) และการประเมินผลแบบอิงบุคคล (Individual – referencing) การประเมินผลแบบอิงกลุ่มเป็นการเปรียบเทียบความสามารถของบุคคลกับความสามารถของกลุ่ม การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์เป็นการเปรียบเทียบความสามารถของบุคคลตามจุดประสงค์หรือเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ เช่น คะแนนจากรูปขีดหรือมาตรประเมินค่า ส่วนการประเมินแบบอิงบุคคล เป็นการเปรียบเทียบความสามารถของบุคคลในการทำงาน ณ เวลาใดเวลาหนึ่งกับการทำงานแบบเดียวกัน ณ อีกเวลาหนึ่งที่มีมาก่อนนั้น การอธิบายมาตรฐานการประเมิน 3 ลักษณะมีรายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 3 มาตรฐานการประเมิน 3 ลักษณะ

จุดที่ใช้ เปรียบเทียบ	การประเมินแบบ อิงกลุ่ม	การประเมินแบบ อิงเกณฑ์	การประเมินแบบ อิงบุคคล
หลักการใช้	- การคัดเลือกคนที่มี ความสามารถ	- การทดสอบเพื่อ ความรอบรู้	- เน้นการติดตาม พัฒนาการในช่วง ระยะเวลาหนึ่ง
จุดเน้นที่สำคัญ	- วัดความแตกต่าง ระหว่างบุคคลในเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน	- อธิบายงานให้ นักเรียนสามารถเกิด การเรียนรู้ในเนื้อหา วัตถุประสงค์ย่อย	- วัดพัฒนาการตลอด ระยะเวลา
การแปลผลของ การประเมิน	- เปรียบเทียบกับ ความสามารถของ กลุ่ม	- เปรียบเทียบกับ เกณฑ์มาตรฐานที่ หลักสูตรกำหนดไว้	- เปรียบเทียบอัตรา ความก้าวหน้าที่เป็นอยู่ กับอัตราความก้าวหน้าที่ คาดหวัง
ความครอบคลุม ของเนื้อหา	- ครอบคลุมเนื้อหา ของผลสัมฤทธิ์ที่ ต้องการให้เกิดการ เรียนรู้	- มีจุดเน้นที่กลุ่มของ งานที่ต้องการให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	- เน้นตัวแทนของเนื้อหา ในหลักสูตร
มาตรฐานการ ปฏิบัติ	- มาตรฐานกำหนด ขึ้นโดยตำแหน่ง สัมพัทธ์โดยใช้ฐาน ของกลุ่มที่รอบรู้	- มาตรฐานที่กำหนด ขึ้นโดยเกณฑ์สมบูรณ์ กำหนดเป็นรูปคของ คะแนนหรือร้อยละ ของงานที่ทำสำเร็จ	- อัตราการเปลี่ยนแปลง จะคำนวณเปรียบเทียบ กับเกณฑ์ที่คาดหวังหรือ ระดับพัฒนาการที่ กำหนด

ที่มา : Nolet; Mcloughlin.(2000). *Accessing the General Curriculum Including Students with Disabilities in Standards – Based Reform*. p.52

จากตารางจะเห็นว่า การประเมินทั้ง 3 ลักษณะมีความแตกต่างกัน แต่ละลักษณะมีรายละเอียดดังนี้

1. ประเมินแบบอิงกลุ่ม

เครื่องมือการประเมินแบบอิงกลุ่มมีประโยชน์เมื่อเราต้องการที่จะรู้ว่าคุณลักษณะหรือนักเรียนเป็นอย่างไรเมื่อเทียบกับกลุ่มที่เป็นเกณฑ์ปกติ (Norm Group) การประเมินแบบอิงกลุ่มจะช่วยให้คุณนักการศึกษาตัดสินว่านักเรียนแตกต่างไปจากกลุ่มหรือไม่ ถ้าคะแนนของเด็กไม่อยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยหรือค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่เป็นเกณฑ์ปกติ ดังนั้นต้องพิจารณาคะแนนที่แตกต่างไปจากกลุ่มการประเมินแบบอิงกลุ่มมีข้อจำกัดอยู่ที่ใช้สำหรับการตัดสินความก้าวหน้าของนักเรียนในหลักสูตรปกติเท่านั้น แต่ไม่สามารถบอกระดับความสามารถหรือเนื้อหาหรือไม่สามารถช่วยครูตัดสินได้ว่านักเรียนต้องการเรียนรู้อะไรต่อไป ซึ่งสามารถหาคำตอบได้จากการประเมินแบบอิงกลุ่ม

2. การประเมินแบบอิงเกณฑ์

การประเมินแบบอิงเกณฑ์เป็นการเปรียบเทียบความสามารถของบุคคลกับเนื้อหาเฉพาะ ในสมัยก่อนการใช้เครื่องมือประเมินแบบอิงเกณฑ์มักเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่สอน หัวข้อของแบบประเมินพัฒนาขึ้นมาเพื่อวัดแต่ละจุดประสงค์ว่าเด็กผ่านหรือไม่ผ่าน ดังนั้นโดยทั่วไปจึงใช้เกณฑ์ว่าผ่านหรือไม่ผ่านเป็นตัวตัดสิน แต่ในปัจจุบันการวัดผลในโรงเรียนใช้วัดหลากหลาย หัวข้อมากขึ้น เช่น ด้านการอ่าน การเขียนและการศึกษาทางสังคมเป็นตัวชี้วัดของหลักสูตรมาตรฐานมากกว่าการแยกออกจากวัตถุประสงค์ของการสอน โรงเรียนทำการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยการใช้ข้อสอบ ยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนอาจได้รับการคาดหวังที่จะแสดงผลว่านักเรียนอย่างน้อยร้อยละ 70 ได้คะแนนอย่างน้อย 3 คะแนนในระบบคะแนนเต็ม 5 คะแนน

นวัตกรรมส่วนใหญ่ใช้การประเมินแบบอิงเกณฑ์เพื่อชี้ศักยภาพของผู้เรียนคือตัวแบบประเมินเอง ซึ่งนำมาใช้แทนการประเมินมาตรฐานที่เรียกว่าการประเมินทางเลือก (Alternative Assessments) เพราะการทดสอบดังกล่าวได้รับการพิจารณาว่าเป็นทางเลือกแทนการใช้แบบทดสอบมาตรฐาน การประเมินดังกล่าวนี้มุ่งให้ผู้เรียนกระทำการหรือแสดงความสามารถให้ปรากฏเป็นชิ้นงาน ภาระการประเมินจึงมุ่งที่จะสะท้อนเรื่องราวที่เป็นสภาพความเป็นจริงของผู้เรียนได้ตรงประเด็น นอกจากนั้นคำว่า “การประเมินศักยภาพผู้เรียน” (Performance Assessment) ได้รับการยอมรับเป็นอย่างมากในหมู่นักวิชาการในลักษณะของการประเมินให้ผู้เรียนแสดงความสามารถให้ประจักษ์ ซึ่งการประเมินนี้ใช้เพื่อรองรับประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียน

3. การประเมินแบบอิงบุคคล

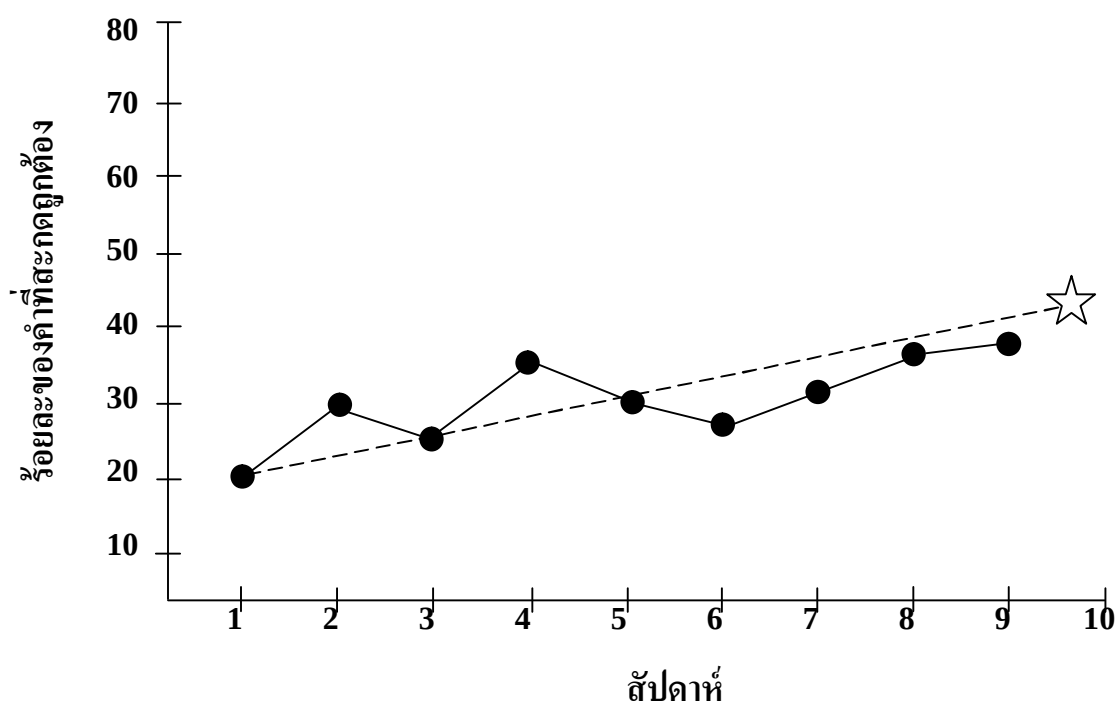
การประเมินแบบอิงบุคคลเป็นระบบการประเมินที่เปรียบเทียบการทำงานของเด็กในปัจจุบันกับประสิทธิภาพการทำงานก่อนหน้านี้ การประเมินแบบอิงบุคคลใช้การประเมินแบบเป็นระยะ ๆ (Formative Evaluation) เพราะผลของการสอนสามารถประเมินความก้าวหน้าของเด็กได้ การประเมินแบบอิงบุคคลสามารถใช้ประเมินความก้าวหน้าของจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการ

ศึกษาเฉพาะบุคคลโดยใช้กระบวนการวัดที่ใช้หลักสูตรเป็นฐาน (Curriculum - Based Measurement หรือ CBM) ที่พัฒนาขึ้นโดยแสตนเลย์ ดีโน (Stanley Deno) และคณะจากสถาบันวิจัยความบกพร่องทางการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยมิเนโซตา สหรัฐอเมริกา ได้พัฒนาการประเมินแบบ CBM ขึ้นเพื่อให้ครูสามารถวัดความสามารถทางวิชาการของเด็กได้อย่างรวดเร็ว เช่น ด้านการอ่าน นักเรียนอ่านออกเสียงในเวลา 1 นาที ด้านการเขียน นักเรียนสามารถเขียนเรียงความได้ในเวลา 3 - 5 นาที ด้านการสะกดคำ นักเรียนสามารถเขียนตามคำบอกได้

10 - 15 คำ ด้านการคำนวณตัวเลข นักเรียนมีความสามารถคำนวณได้ใน 3 - 5 นาที

การประเมินวิธีนี้ใช้การให้คะแนนตามสิ่งที่ได้มากกว่าการใช้มาตรฐานประเมินค่า เช่น ในด้านการอ่าน ครูจะให้คะแนนคำที่อ่านได้ถูกต้องทั้งหมดในเวลา 1 นาที ในด้านการคำนวณตัวเลข ครูจะให้คะแนนข้อที่ทำได้ถูกต้องและด้านการเขียนครูจะให้คะแนนคำหรือประโยคที่เขียนได้ถูกต้องทั้งหมด

การประเมินแบบนี้มีจุดประสงค์เพื่อดูการปฏิบัติของนักเรียนมากกว่าข้อมูลที่เป็นกระบวนการคิดและเรียนรู้ นั่นคือเป็นการประเมินผลการปฏิบัติของนักเรียน ครูต้องประเมินการปฏิบัติของนักเรียนอย่างรวดเร็วแล้วบันทึกผลและนำมาบันทึกเป็นกราฟ ดังภาพประกอบ 11

ภาพประกอบ 11 ข้อมูลการประเมินแบบอิงบุคคล

ที่มา : Nolet: McLaughlin. (2000). *Accessing the General Curriculum Including Students with Disabilities in Standards - Based Reform*.p.64

ภาพประกอบ 11 เป็นกราฟที่แสดงค่าร้อยละของคำที่นักเรียนสะกดคำได้ถูกต้องใน 5 นาทีต่อสัปดาห์ ในสัปดาห์ที่ 1 เขียนคำได้ถูกต้องร้อยละ 20 จนถึงสัปดาห์ที่ 9 นักเรียนเขียนคำได้ถูกต้องร้อยละ 35 ตรงเส้นประเป็นเส้นจุดมุ่งหมาย (Aim line) ที่เป็นเป้าหมายระยะยาวของนักเรียน ถ้าเส้นจุดมุ่งหมายมีความชันสูงขึ้นจะแสดงความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความสามารถเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษาที่ผ่านมา ในกรณีตัวอย่างเด็กสามารถสะกดคำได้ถูกต้องถึงร้อยละ 60 ในระยะยาว เส้นจุดมุ่งหมายเป็นเส้นที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพของการสอนว่ามีความก้าวหน้าเพียงใด ถ้าเด็กสามารถทำได้เกินกว่าเส้นจุดมุ่งหมายแสดงว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้พัฒนาขึ้น การประเมินแบบอิงบุคคลโดยทั่วไปมุ่งไปที่ทักษะที่กำหนดไว้ในเป้าหมายของหลักสูตร ตัวอย่างเช่น การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สามารถบรรยายเป็นรูปไปตามตาราง 4

ตาราง 4 รูปบิกของการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

ระดับคะแนน	ความหมาย
4	1. นักเรียนใช้วิธีการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพและมีความเข้าใจมิติของการแก้ปัญหา 2. มีการจัดระบบข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ
3	1. นักเรียนแสดงความเข้าใจปัญหาและใช้วิธีการแก้ปัญหาโดยทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. มีการจัดระบบข้อมูลโดยทั่วไปอยู่ในระดับดี
2	1. นักเรียนแสดงการแก้ปัญหาไม่สมบูรณ์แต่มีความพยายามที่จะแก้ปัญหา 2. การจัดระบบข้อมูลไม่มีประสิทธิภาพ
1	1. นักเรียนแสดงความเข้าใจในการแก้ปัญหาเพียงเล็กน้อยและใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ไม่มีประสิทธิภาพ 2. การจัดระบบของข้อมูลไม่ดี
0	1. ไม่มีการตอบสนองใด ๆ

จากตาราง 4 ถ้านักเรียนคำนวณผิดพลาดแสดงว่าการปฏิบัติในด้านการแก้ปัญหของนักเรียนอยู่ในระดับไม่ดี ครูอาจเลือกวิธีให้นักเรียนทำงานง่ายกว่าเดิม หรือถ้าเป็นด้านการอ่านออกเสียง เมื่อประเมินแบบอิงบุคคลแล้วพบว่าไม่มีความก้าวหน้าครูอาจปรับเปลี่ยนวิธีสอนอย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญที่ควรจำไว้คือเป้าหมายต้องช่วยให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในหลักสูตร เช่น การฝึกให้นักเรียนอ่านได้คล่องแคล่ว แต่ไม่จำเป็นต้องใช้เวลามากนักที่จะสอนให้เด็กอ่านเร็วขึ้น

1.11 กฎหมายสาธารณะฉบับ 94 – 142 (Public Law 94-142) หรือ PL 94-142

กฎหมายสาธารณะฉบับ 94 - 142 หรือเรียกกันโดยทั่วไปว่า PL 94 – 142 เป็นกฎหมายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1975 ในสหรัฐอเมริกา กฎหมายฉบับนี้สนับสนุนให้รัฐและท้องถิ่นปกป้องสิทธิของเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เด็กได้เรียนตามความต้องการของเขา กฎหมาย PL 94 – 142 นี้มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาเป้าหมายสำหรับการจัดโปรแกรมการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและบริการสำหรับการช่วยเหลือในระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) การศึกษาพิเศษและบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งก่อนที่จะมีกฎหมายนี้มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษจำนวนมากถูกปฏิเสธให้เข้าเรียนเช่นในปี ค.ศ. 1970 โรงเรียนในสหรัฐอเมริกาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนเพียง 1 ใน 5 คนเท่านั้น และในหลายรัฐมีกฎหมายแบ่งแยกเด็กที่หูหนวก ตาบอด มีปัญหาทางอารมณ์หรือมีความบกพร่องทางสติปัญญาออกไป

สำนักงานการศึกษาพิเศษสหรัฐอเมริกา (United States of Special Education Programs.2008: 1-8) กฎหมาย PL 94 – 142 ประกาศใช้มา 25 ปี จึงมีการปรับปรุงกฎหมายฉบับใหม่ขึ้นคือ ฉบับที่เรียกว่า The Individuals with Disabilities Education Act หรือ IDEA ในปี ค.ศ. 1997 จนถึงปัจจุบันจึงทำให้มีโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและบริการที่เกี่ยวข้องจัดสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษทั้งเด็กทารก เด็กวัยเตาะแตะและครอบครัวมากกว่า 200,000 คน และจัดบริการทางการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กและเยาวชนเกือบ 6 ล้านคน รวมถึงการจัดการศึกษาให้เด็กได้เรียนในโรงเรียนใกล้บ้านมากกว่าไปเรียนแบบแบ่งแยกหรือเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ การพัฒนาการศึกษาให้นักเรียนได้เรียนในระดับมัธยมศึกษา การจ้างคนพิการเข้าทำงานสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นประโยชน์ที่ได้จากกฎหมาย IDEA

เหตุการณ์ตัวอย่างที่เกิดขึ้นก่อนมีกฎหมาย PL 94 – 142

ในกรณีตัวอย่างของเด็กชายเฮคเตอร์ อายุ 6 ขวบ พักอาศัยอยู่กับครอบครัวและเรียนอยู่ในโรงเรียนใกล้บ้านในมลรัฐออริโซนา เฮคเตอร์กำลังเรียนอยู่เกรด 1 ในตอนแรกๆ ที่เริ่มเรียนเฮคเตอร์ได้เข้าเรียนในโปรแกรมที่ดูแลด้านพฤติกรรมเป็นพิเศษเนื่องจากเขามีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ทะเลาะและตีกับเพื่อนบ่อยมากทั้งในห้องเรียนและในสนามเด็กเล่น ครูจึงสอนเฮคเตอร์ให้มีทักษะทางสังคมเพื่อพัฒนาศักยภาพของเขาทั้งสอน การตอบคำถาม การควบคุมอารมณ์โกรธ ฝึกให้ไปกับเพื่อน จนต่อมาครูจึงทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนสามคนและสามารถสังเกตพฤติกรรมของเพื่อน ๆ ได้ เมื่อถึงสิ้นปีการศึกษาพฤติกรรมของเฮคเตอร์เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่น่าเชื่อ เฮคเตอร์มีความกระตือรือร้นและทำงานที่ครูมอบหมายจนเสร็จเรียบร้อย พฤติกรรมในสนามเด็กเล่นพัฒนาไปในทางที่ดี นอกจากนี้เฮคเตอร์ยังสามารถควบคุมอารมณ์และเล่นกับเพื่อน ๆ ได้ เมื่อเฮคเตอร์พฤติกรรมดีขึ้นทำให้ครอบครัวและตัวเขาเองเริ่มมีความหวังที่จะประสบความสำเร็จในการขึ้นไปเรียนในเกรดที่สองในปีต่อไป

ก่อนที่กฎหมาย PL 94 - 142 จะบังคับใช้ โชคชะตาของเด็กพิการทั้งหลายมีตมมากมายหลายคนที่ต้องอาศัยอยู่ในสถานดูแลคนพิการที่เป็นพวกบกพร่องทางสติปัญญาหรือบกพร่องทางจิต ในปี ค.ศ.1967 สถานดูแลคนพิการต้องดูแลคนพิการถึง 200,000 คน จึงทำให้สถานดูแลคนพิการเหล่านี้มีข้อจำกัดทั้งด้านอาหาร เสื้อผ้าและชั้นวางสิ่งของของคนพิการจำนวนมากจึงแทบไม่ได้รับการศึกษาหรือการฟื้นฟู

กฎหมาย PL 94 - 142 เป็นกฎหมายที่ให้หลักประกันสำหรับเด็กพิการหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสมและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายไม่ว่าจะเรียนที่รัฐใดก็ตาม กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์อยู่ 4 ประการคือ

1. เพื่อป้องกันว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนต้องได้รับความสะดวกในการได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสมโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย การศึกษานั้นเป็นการศึกษาพิเศษและบริการที่เกี่ยวข้องต้องได้รับการออกแบบขึ้นมาให้เหมาะสมตามความต้องการของเด็กที่มีแตกต่างกัน
2. เพื่อประกันว่าสิทธิของเด็กที่มีความต้องการพิเศษและผู้ปกครองต้องได้รับความคุ้มครองปกป้อง
3. เพื่อให้รัฐและท้องถิ่นช่วยเหลือ สงเคราะห์ด้วยการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคน
4. เพื่อประเมินและทำให้มั่นใจในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคน

กฎหมายฉบับนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการพัฒนาการศึกษา การประเมินความสำเร็จและกระบวนการปกป้องเด็กที่มีความต้องการพิเศษและครอบครัว กฎหมายฉบับนี้มีอำนาจทำให้ทั้งรัฐและท้องถิ่นยินยอมปฏิบัติตามบทบัญญัติต่างๆ กฎหมาย PL 94 -142 เกี่ยวข้องกับเด็กสองกลุ่มที่มีอยู่มากกว่าหนึ่งล้านคน กลุ่มที่หนึ่งได้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ถูกแบ่งแยกออกจากระบบการศึกษา กลุ่มที่สองได้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ถูกปฏิเสธให้ได้รับการศึกษา กฎหมาย PL 94 -142 มีอำนาจในการจัดโปรแกรมและบริการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนอายุระหว่าง 3 - 21 ปี ได้รับการศึกษาและมีการกำหนดให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาพิเศษเพิ่มขึ้นมากกว่าอดีต ในปัจจุบันสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำของโลกในการให้การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและการจัดโปรแกรมก่อนวัยเรียนสำหรับเด็กทารก เด็กวัยเตาะแตะ เด็กก่อนวัยเรียนที่พิการ โปรแกรมเหล่านี้ช่วยเตรียมเด็กที่พิการให้เรียนรู้ทางทางวิชาการและสังคมที่จะช่วยวางพื้นฐานสำหรับการเรียนในโรงเรียนและการดำรงชีวิตในระยะต่อมาด้วย

ความเป็นมาของกฎหมาย PL 94 - 142 มีจุดเริ่มต้นจากเหตุผล 4 ประการด้วยกัน คือ 1) การเพิ่มความตระหนักในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 2) การตัดสินใจกระบวนการยุติธรรมเป็นรากฐานสำคัญต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3) การด้อยความสามารถของรัฐและท้องถิ่นในการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และ 4) ประโยชน์ของการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษในระยะยาว ในที่นี้จะอธิบายรายละเอียดของแต่ละประเด็นดังนี้ (Jones; et.al.2008: Online)

1. การเพิ่มความตระหนักในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

กฎหมาย PL 94 – 142 ได้เพิ่มความตระหนักในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ยกตัวอย่างจากการรายงานของวุฒิสภาคือ “เพิ่มความตระหนักในการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษและสิทธิที่จะได้รับการศึกษาของเด็กเหล่านี้ ต้องออกกฎเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เนื่องจากวุฒิสภาและรัฐสภาได้รับรายงานจากสำนักงานการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษว่าจากสถิติมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษจำนวนมากกว่า 8 ล้านคน แต่ก็มีเพียง 3.9 ล้านคนเท่านั้นที่ได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสมและ 1.75 ล้านคนไม่ได้รับบริการทางการศึกษาใด ๆ เลยและอีก 2.5 ล้านคนได้รับการศึกษาที่ไม่เหมาะสม”

ดังนั้นสภาองเกรสจึงได้อภิปรายเพื่อร่าง กฎหมาย PL 94 – 142 เพื่อจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เหมาะสม โดยรัฐสภาได้อภิปรายถึงแนวคิดปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษใจความสำคัญคือ “ประเทศนี้ยอมรับปรัชญาที่ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสมอย่างเท่าเทียมกันและได้รับความมั่นคงปลอดภัยในอนาคตและมีความเจริญ ความสำเร็จ ความล้มเหลวในสิทธิทางการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะไม่มีอีกต่อไป”

2. การตัดสินใจทางกระบวนการยุติธรรมเป็นรากฐานสำคัญต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ความเป็นมาของ กฎหมาย PL 94 – 142 เกิดจากการตัดสินใจของศาลจำนวนหลายคดีเกี่ยวกับสิทธิทางการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เมื่อกฎหมายบังคับใช้แล้วยังมีเด็กและผู้ปกครองอยู่จำนวนมากที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมเท่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดยแบ่งแยกเด็กออกจากระบบโรงเรียนปกติ ซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเด็กสามารถเรียนในโรงเรียนของรัฐโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและต้องได้รับการปฏิบัติเหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคนโดยมีสิทธิที่จะได้เรียนกับเด็กปกติ

จากกรณีตัวอย่างของมิลส์ (Mills) ซึ่งเป็นกรณีการดำเนินการศึกษา เขามีบทบาทในฐานะเป็นตัวแทนของเด็กวัยเรียนเจ็ดคนที่ถูกตีตราว่าเป็นเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม บกพร่องทางสติปัญญา มีปัญหาทางอารมณ์และสมาธิสั้น เด็กพวกนี้ถูกแบ่งแยกออกจากโรงเรียนปกติ เขานำเรื่องนี้ฟ้องร้องต่อศาล คดีของเด็กทั้งเจ็ดคนได้รับการทบทวนในประเด็นว่าเด็กได้รับการปฏิเสธจากโรงเรียน ผลการตัดสินมีรายละเอียดดังนี้คือ “จำเลยต้องการให้มลรัฐโคลัมเบียและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจัดให้มีนโยบายสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ความล้มเหลวในการให้เด็กเรียนรวมในโรงเรียนรัฐหรือมีนโยบายสนับสนุนการศึกษาให้เด็ก

เรียนรวมโดยไม่แบ่งแยก ความล้มเหลวเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่สามารถยกโทษให้ได้” ดังนั้น เพื่อให้มีความมั่นใจว่าเด็กจะได้รับบริการที่เหมาะสม ศาลจึงชี้ว่าการจัดเงินงบประมาณต้องจัดให้เท่าเทียมเพื่อไม่ให้เด็กถูกแบ่งแยกจากระบบโรงเรียนและนโยบายทางการศึกษาต้องสนับสนุนการจัดการศึกษาตามความต้องการและความสามารถของเด็ก

3. การด้อยความสามารถของรัฐและท้องถิ่นในการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

เหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ต้องประกาศใช้เป็นกฎหมายฉบับ PL 94 – 142 คือ การด้อยความสามารถของรัฐและท้องถิ่นในการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ วุฒิสภารายงานว่ารัฐทำตามคำตัดสินของศาลในเรื่องสิทธิของเด็กที่จะได้รับการศึกษาแต่ขาดแหล่งเงินที่จะจัดสรรให้ การประกาศใช้กฎหมาย PL 94 – 142 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหม่ในบทบาทสมพันธรัฐในการจัดการศึกษาให้กับเด็กพิการจนกว่ารัฐต้องมีส่วนรับผิดชอบเบื้องต้นต่อการจัดการศึกษาทั้งรัฐและองค์กรท้องถิ่นต้องรับผิดชอบในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาแต่งบประมาณยังไม่เพียงพอ ดังนั้นการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะเป็นไปตามกฎหมายบัญญัติไว้ว่าต้องได้รับการศึกษาจากรัฐโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

4. ประโยชน์ของการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในระยะยาว

จากการอภิปรายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ไม่เหมาะสมให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ วุฒิสภาได้รายงานไว้ว่าผู้เสียภาษี ชำระเงินภาษีจำนวนเป็นพันล้าน เพื่อให้รัฐนำมาใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการต่างๆ รวมถึงการจัดการศึกษา การจัดบริการทางการศึกษาจะช่วยให้ประชากรมีคุณภาพและเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนสังคม การจัดบริการต่างๆ จะช่วยเพิ่มศักยภาพของบุคคล ลดการพึ่งพาสังคมลง ดังนั้นการใช้จ่ายเงินภาษีจึงควรมีส่วนช่วยเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ถูกปฏิเสธจากระบบโรงเรียนในระยะสั้นและช่วยให้เขามีศักยภาพพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว ผู้แทนผู้บริหารการศึกษาของเบรเดมัส (Brademas) ได้กล่าวว่า “หลักการปฏิบัติของเมืองนี้มีความเข้าใจและพัฒนาระบบการศึกษาสำหรับเด็กพิการ จำนวน 1.75 ล้านคน และจัดโอกาสทางการศึกษาให้กับประชากรที่เป็นเด็กพิการมากกว่าครึ่งของเด็กพิการทั้งหมด การใช้ทรัพยากรที่มีค่าเพื่อช่วยพัฒนาศักยภาพของเด็กพิการให้กลายเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

สรุปได้ว่าการทบทวนกฎหมายการศึกษาเพื่อเด็กพิการฉบับ PL 94 – 142 ชี้ให้เห็นเหตุผลสำคัญ 4 ประการของการประกาศใช้กฎหมายเหล่านี้คือ

1. การเพิ่มความตระหนักในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
2. การตัดสินใจทางกระบวนการยุติธรรมเป็นรากฐานสำคัญต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
3. การด้อยความสามารถของรัฐและท้องถิ่นในการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

4. ประโยชน์ของการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษในระยะยาว

เหตุผลทั้งสี่ประการที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้กฎหมายฉบับนี้ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการดูแลเอาใจใส่จากรัฐและองค์กรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามากขึ้นกว่าอดีต

กรณีตัวอย่างจากการตัดสินของศาล

การตัดสินของศาลสูงเกี่ยวกับคดีการจัดการศึกษาให้เด็กพิการโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายจากการรายงานของสแตวิส (Stavis, 2008: Online) เกี่ยวกับการตัดสินคดีของศาลสูงของสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1982 หลังจากที่มีการประกาศใช้ กฎหมาย PL 94 – 142 ในปี ค.ศ. 1975 กรณีนี้เป็นคดีของ เอมี รอร์เลย์ (Amy Rowley) ศาลตัดสินในวันที่ 28 มิถุนายน 1982 เอมี รอร์เลย์เป็นเด็กหูหนวกศาลตัดสินตามข้อเรียกร้องของคุณพ่อของเอมี รอร์เลย์ที่ต้องการล่ามภาษามือและได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสมโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เอมี รอร์เลย์ เป็นเด็กหูหนวกแต่กำเนิดแต่มีความสามารถในการอ่านปากได้ดีมาก เอมีจึงได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสมด้วยการได้รับการศึกษาตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลตั้งแต่เกรด 1 ในห้องเรียนปกติในโรงเรียนเฟอร์แนชวูดส์ ในนิวยอร์ก ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลระบุให้เอมีใช้เครื่องช่วยฟังและได้รับการสอนจากครูพิเศษวันละชั่วโมงและได้รับการฝึกพูด 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนยังต้องใส่ใจต่อการจัดให้มีหลักสูตรการสอนภาษามือเพื่ออำนวยความสะดวกในการสื่อสารกับผู้ปกครอง

อย่างไรก็ตามผู้ปกครองของเอมีไม่เห็นด้วยกับการจัดบริการพิเศษที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล เนื่องจากในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลไม่ได้ระบุไว้ว่าต้องจัดล่ามภาษามือให้เอมี ถึงแม้เอมีจะมีความสามารถในการเรียนดีในระดับต้นๆ ของห้องโดยไม่ต้องใช้ล่ามภาษามือก็ตาม แต่เอมีอาจพลาดจากการรับข้อมูลในห้องเรียนได้ ผู้ปกครองของเอมีมีความเชื่อว่าถ้าเอมีได้รับการช่วยเหลือด้านล่ามภาษามือเพื่อให้เอมีเข้าใจความหมายอย่างเต็มที่ที่จะช่วยให้เอมีมีโอกาสในการเรียนรู้เท่าเทียมกับเด็กอื่นที่ไม่มีความพิการ ดังนั้นจึงมีการจัดให้มีล่ามภาษามือให้เอมีตั้งแต่เรียนชั้นอนุบาลเป็นเวลาสองชั่วโมงต่อสัปดาห์ แต่ล่ามภาษามือรายงานว่าการบริหารของเขาไม่ค่อยจำเป็นเท่าใดนัก ส่วนผู้บริหารโรงเรียนสรุปว่าไม่ต้องจัดบริการให้และคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาสำหรับคนพิการก็เห็นด้วย

เมื่อมีกฎหมาย PL 94 – 142 การจัดบริการพิเศษจึงเป็นกระบวนการช่วยเหลือความไม่ลงรอยกันระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนหรือผู้รับผิดชอบ เช่นในกรณีของผู้ปกครองเอมีที่ขอให้มีล่ามภาษามือแต่คำขอได้รับการปฏิเสธ เนื่องจากทางโรงเรียนและคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาสำหรับคนพิการเห็นว่าไม่มีความจำเป็น ดังนั้นผู้ปกครองของเอมีจึงนำเรื่องฟ้องร้องต่อศาลเขตในนิวยอร์ก เนื่องจากเอมีถูกปฏิเสธให้ได้รับบริการจากล่ามภาษามือ แต่ศาลชี้ขาดว่าเอมีไม่ได้รับบริการทั้งหมดอย่างเต็มที่และเหมาะสมเนื่องจากเอมีไม่ได้รับการจัดบริการที่มีประสิทธิภาพเท่าเทียมกับโอกาสที่จัดให้กับเด็กอื่น การตัดสินของศาลที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากกฎหมายไม่ได้กำหนด

ความหมายของคำว่า “การจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม” ไว้ชัดเจนเพียงพอ ทำให้ศาลสูงสุดเห็นด้วยในการทบทวนการตัดสินใจนี้และสรุปไว้ในกฎหมาย PL 94 – 142 ในส่วนที่ไม่ชัดเจนให้มีความชัดเจนมากขึ้นในการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 2 ประการคือ

1. การจัดการศึกษาของรัฐให้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย หมายถึงการจัดการศึกษาพิเศษและบริการที่เกี่ยวข้อง ให้เด็กได้เรียนในระดับที่ใกล้เคียงกับการศึกษาของรัฐโดยอธิบายไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลซึ่งผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเขียน

2. จากการทบทวนคำตัดสินของศาลที่ว่ารัฐต้องปฏิบัติตามกฎหมายและการเขียนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลมีเหตุผลสำคัญคือ ช่วยให้เด็กได้รับประโยชน์จากการศึกษาได้คะแนนและมีผลการเรียนที่ก้าวหน้า

ศาลสูงสุดตัดสินว่าเอมีไม่มีสิทธิที่จะมีล่ามภาษามือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาสำหรับคนพิการทำตามกฎหมายทั้งหมด ที่ประกอบด้วยการระบุลงในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลว่าเอมีต้องได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสมโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย แสดงให้เห็นว่าเอมีสามารถเรียนรู้ได้ดีเกินเกณฑ์เฉลี่ยในชั้นเรียนและผ่านจากระดับชั้นหนึ่งขึ้นไปอีกชั้นหนึ่งโดยง่าย ศาลสูงสุดยึดการตัดสินตามศาลชั้นต้นแต่ที่ตัดสินเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของรัฐ แต่การตัดสินคดีดังกล่าวมีผู้แสดงความคิดเห็นคัดค้าน ได้แก่ผู้พิพากษาไวท์ (White) ร่วมกับผู้พิพากษามาร์แชลและผู้พิพากษาเบรนนัน (Brennan) ซึ่งมีความเห็นตรงข้ามกับคำพิพากษาของศาลโดยทำการยับยั้งการตัดสินเรื่องระบบการจัดการศึกษาของรัฐ มีการคัดค้านว่ากฎหมายไม่แสดงออกถึงมาตรฐานสำหรับการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสมสำหรับเด็กพิการทุกคน ที่ควรได้รับการคัดค้านนี้รัฐสภาได้รายงานว่ากฎหมายประกันว่าเด็กมีโอกาสด้านการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันแต่ในกรณีของเอมีนั้นเอมีไม่ได้รับโอกาสนั้นเพราะไม่ได้รับบริการด้านล่ามภาษามือ คำคัดค้านนี้คือเอมีไม่ได้รับโอกาสเท่าเทียมกับเด็กปกติอื่น การคัดค้านครั้งนี้ส่งผลให้ศาลต้องใช้ความรอบคอบพิถีพิถันในการตัดสินมากขึ้น เพื่อให้การจัดการศึกษาให้เด็กได้รับประโยชน์สูงสุด

การอธิบายในเรื่องความไม่เห็นตรงกันระหว่างความเห็นของคนส่วนใหญ่และคำตัดสินในเรื่องการให้บริการภายใต้กฎหมายการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ คนส่วนใหญ่มองว่ากฎหมายและความเป็นมาของกฎหมายจะช่วยให้เด็กพิการที่มีมากกว่า 1.7 ล้านคนได้รับโอกาสทางการศึกษาดีขึ้น นั่นคือกฎหมายต้องวางระบบโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เด็กพิการจะได้รับไว้อย่างเหมาะสม การคัดค้านเกิดขึ้นเนื่องจากมีความต้องการให้กฎหมายนี้มีเจตนาจัดโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กพิการอย่างเท่าเทียมกับเด็กไม่พิการ กรณีการฟ้องร้องของครอบครัวเอมีทำให้รัฐบาลบัญญัติมาตรฐานของกิจกรรมทางการศึกษามากขึ้น ศาลสูงสุดได้ประกาศกฎหมายใหม่ด้านสิทธิของเด็กพิการ การตัดสินของศาลสูงสุดเป็นการประกาศชัยชนะของเด็กพิการอย่างชัดเจน ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่ากรณีการฟ้องร้องของครอบครัวเอมี ช่วยให้มีการออกกฎหมายเพื่อเป็นการช่วยเหลือและปกป้องสิทธิของเด็กพิการให้ได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับเด็กปกติ

1.12 มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนสำหรับการจัดการเรียนรวม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมีอุดมการณ์ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานคือ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนโดยรัฐต้องจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาชาวไทยทุกคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก เพื่อเป็นรากฐานที่พอเพียงสำหรับการใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต รวมทั้งเพื่อการพัฒนาหน้าที่การงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตส่วนตนและครอบครัวและเพื่อสร้างเป็นรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการสร้างสรรค์สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนในอนาคต

หลักการสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยึดหลักที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549: 19) ดังนี้

1. **หลักการพัฒนาผู้เรียนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์** ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม เป็นผู้มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ใฝ่รู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ที่พอเพียงต่อการพัฒนางานอาชีพและคุณภาพชีวิตส่วนตน สามารถเผชิญความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทันและชาญฉลาดและมีความเป็นประชาธิปไตย

2. **หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นไทย** ให้มีความรักและความภูมิใจในท้องถิ่นและประเทศชาติ มีความรู้และทักษะพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพสุจริต มีความมุ่งมั่น ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีลักษณะนิสัยและทัศนคติที่พึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมไทยและสังคมโลก

3. **หลักแห่งความเสมอภาค** คนไทยทั้งปวงต้องมีสิทธิ์เสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึงเท่าเทียมควบคู่ไปกับการมีคุณภาพโดยไม่แบ่งชนชั้นหรือความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม

4. **หลักการมีส่วนร่วม** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษาร่วมกับคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเพื่อสร้างเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรีและตอบสนองความต้องการท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

5. **หลักแห่งความสอดคล้อง** อุดมการณ์ หลักการและมาตรฐานในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสอดคล้องระหว่างสาระบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 นโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและมาตรฐานการอุดมศึกษา

มาตรฐานการศึกษา และตัวบ่งชี้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะอธิบายต่อไปเป็นรายละเอียดที่ใช้ประเมินการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนปกติทั่วไป ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2549: 20 – 21) ได้อธิบายไว้ดังนี้

มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 7 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ

1.1 ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ

1.2 ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต

1.3 ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวที

1.4 ผู้เรียนมีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และไม่เห็นแก่ตัว

1.5 ผู้เรียนมีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

1.6 ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

2.1 ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุขนิสัยและออกกำลังกายสม่ำเสมอ

2.2 ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูงและสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์

2.3 ผู้เรียนไม่เสพหรือแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา หลีกเลียงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัยและอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาทางเพศ

2.4 ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น

2.5 ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครูและผู้อื่นและชอบมาโรงเรียน

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา
มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

- 3.1 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ
- 3.2 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านดนตรี / นาฏศิลป์ โดยไม่ขัดหลักศาสนา
- 3.3 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา / นันทนาการ
- 3.4 ผู้เรียนสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่งดงามของท้องถิ่น

และของไทย

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี
วิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

- 4.1 ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดอย่างเป็นระบบและมีการคิดแบบองค์รวม
- 4.2 ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง
- 4.3 ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์และจินตนาการ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มี 8 ตัวบ่งชี้ คือ
คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติในระดับดี (ถ้าไม่มีผลระดับชาติให้ได้ผล
การทดสอบระดับเขตพื้นที่หรือผลการเรียนระดับสถานศึกษาตามลำดับ) ใน 8 กลุ่มสาระ ใน
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 6

- 5.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- 5.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
- 5.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
- 5.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 5.5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
- 5.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
- 5.7 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 5.8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและพัฒนาตนเอง
อย่างต่อเนื่อง มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

- 6.1 ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รอบตัว
- 6.2 ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนุกกับการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
- 6.3 ผู้เรียนสามารถใช้ห้องสมุด ใช้แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

- 7.1 ผู้เรียนสามารถวางแผน ทำงานตามลำดับขั้นตอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 7.2 ผู้เรียนรักการทำงาน สามารถปรับตัวและทำงานเป็นที่ได้
- 7.3 ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ

จากอุดมการณ์และหลักการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อธิบายข้างต้น มาสู่การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนสำหรับการจัดการเรียนรวมโดยปรับประเด็นการประเมินให้สอดคล้องกับเป้าหมายและการดำเนินงานของการจัดการเรียนรวมดังนี้

(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2549: 20-21; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548: 243-264)

มาตรฐานด้านผู้เรียน

มี 5 มาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาในแต่ละมาตรฐานดังนี้

มาตรฐานที่ 1 การเตรียมความพร้อมนักเรียน มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

1.1 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการเตรียมความพร้อม

เกณฑ์การพิจารณา

1.1.1 ร้อยละของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ได้รับการเตรียมความพร้อม
กลุ่มน้อยเล็ก

1.1.2 ร้อยละของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ได้รับการเตรียมความพร้อม
กลุ่มน้อยใหญ่

1.1.3 ร้อยละของนักเรียนที่ได้รับการเตรียมความพร้อมด้านการช่วยเหลือตนเอง เช่น
รับประทานอาหาร การขับถ่าย การแต่งกาย เป็นต้น

1.1.4 ร้อยละของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ได้รับการเตรียมความพร้อมด้าน
สมาธิ เช่น การรู้จักรอคอย การควบคุมตนเอง เป็นต้น

1.1.5 ร้อยละของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ได้รับการเตรียมความพร้อมด้าน
การสนทนา เช่น การสื่อสาร การแบ่งปัน เป็นต้น

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
นักเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 50 -75 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 75-89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไปมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา

1.2 ดำเนินการคัดแยกนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

เกณฑ์การพิจารณา

1.2.1 ร้อยละของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการคัดแยกอย่างเหมาะสม

1.2.2 ร้อยละของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการติดตาม ช่วยเหลือจากครู

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้ จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
นักเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 50 -75 มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 75-89 มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไปมี คุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา

1.3 นักเรียนปกติได้รับการเตรียมความพร้อม

เกณฑ์การพิจารณา

1.3.1 ร้อยละของนักเรียนปกติที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพความพิการประเภทต่าง ๆ ของเพื่อน

1.3.2 ร้อยละของนักเรียนปกติที่ให้ความช่วยเหลือนักเรียนพิการทั้งในห้องเรียนและ นอกห้องเรียน

1.3.3 ร้อยละของนักเรียนปกติมีความเข้าใจในความแตกต่างของเพื่อนกับตนเอง

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
นักเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 50 -75 มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 75-89 มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไปมี คุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา

มาตรฐานที่ 2 นักเรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

2.1 นักเรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุขนิสัยและออกกำลังกาย

เกณฑ์การพิจารณา

2.1.1 ร้อยละของนักเรียนที่รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่า

2.1.2 ร้อยละของนักเรียนที่รู้จักออกกำลังกายสม่ำเสมอ

2.1.3 ร้อยละของนักเรียนที่มีสุขนิสัยที่ดีและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้เหมาะสม

ตามวัย

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
นักเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 50 -75 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 75-89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไปมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา

2.2 นักเรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูงและสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์

เกณฑ์การพิจารณา

2.2.1 ร้อยละของนักเรียนที่มีน้ำหนักตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย

2.2.2 ร้อยละของนักเรียนที่มีส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย

2.2.3 ร้อยละของนักเรียนที่ได้รับการตรวจร่างกายและมีรายงานผลการตรวจร่างกาย

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้ จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
นักเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 50 -75 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 75-89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไปมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา

2.3 นักเรียนปกติรู้จักช่วยเหลือนักเรียนพิการอย่างเหมาะสม

เกณฑ์การพิจารณา

2.3.1 ร้อยละของนักเรียนที่ให้ความช่วยเหลือนักเรียนพิการในห้องเรียน

2.3.2 ร้อยละของนักเรียนที่ให้ความช่วยเหลือนักเรียนพิการนอกห้องเรียน

เกณฑ์การพิจารณาระดับตัวบ่งชี้ จากคำร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
นักเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 50 -75 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 75-89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไปมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา

2.4 นักเรียนพิการและนักเรียนปกติว่าเร็งแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น

เกณฑ์การพิจารณา

2.4.1 ร้อยละของนักเรียนที่หน้าตาทำทางเร็งแจ่มใส

2.4.2 ร้อยละของนักเรียนที่ยิ้มแย้ม พุดคุย ทักทายเพื่อน ครูและผู้อื่น

2.4.3 ร้อยละของนักเรียนที่เข้ากับเพื่อนได้ดี

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากคำร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
นักเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 50 -74 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 75-89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	นักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไปมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา

มาตรฐานที่ 3 นักเรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มี 1 ตัวบ่งชี้ คือ

3.1 นักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ส่วนนักเรียนปกติมีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติในระดับดีใน 8 กลุ่มสาระ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาต่างประเทศ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6

เกณฑ์การพิจารณา

3.1.1 ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน IEP

3.1.2 ร้อยละของนักเรียนปกติที่มีผลการเรียนในระดับดี

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้ จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 มีผลการเรียนรวบยอดระดับชาติระดับดี	ผู้เรียนตั้งแต่ร้อยละ 50 -64 มีผลการเรียนรวบยอดระดับชาติระดับดี	ผู้เรียนตั้งแต่ร้อยละ 65-89 มีผลการเรียนรวบยอดระดับชาติระดับดี	ผู้เรียนตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไปผลการเรียนรวบยอดระดับชาติระดับดี

มาตรฐานที่ 4 นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

4.1 นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รอบตัว

เกณฑ์การพิจารณา

4.1.1 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถอ่านหนังสือได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน IEP

4.1.2 ร้อยละของนักเรียนที่แสวงหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายใน ภายนอกโรงเรียน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียนตั้งแต่ร้อยละ 50 -74 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียนตั้งแต่ร้อยละ 75-89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียนตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไปมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา

4.2 นักเรียน สนุกกับการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

เกณฑ์การพิจารณา

4.2.1 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถเรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง เช่น การบอกหรืออธิบายแทนการเขียน เป็นต้น

4.2.2 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถพัฒนาตนเองอย่างสร้างสรรค์และเป็นรูปธรรมตามศักยภาพ

4.2.3 ร้อยละของนักเรียนที่รู้จักตนเองและสามารถบอกจุดเด่น จุดด้อยของตนเองได้

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียนตั้งแต่ร้อยละ 50 -74 มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียนตั้งแต่ร้อยละ 75-89 มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา	ผู้เรียนตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไปมี คุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา

4.3 นักเรียนสามารถใช้ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษา

เกณฑ์การพิจารณา

- 4.3.1 ร้อยละของนักเรียนที่รู้จักค้นคว้าหาหนังสือในห้องสมุด
- 4.3.2 ร้อยละของนักเรียนที่มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน
- 4.3.3 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถค้นคว้าหาความรู้จากอินเทอร์เน็ตหรือเทคโนโลยี

ต่าง ๆ ได้

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียนตั้งแต่ร้อยละ 50 -74 มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียนตั้งแต่ร้อยละ 75-89 มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา	ผู้เรียนตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไปมี คุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา

มาตรฐานที่ 5 นักเรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

5.1 ผู้เรียนสามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนได้

เกณฑ์การพิจารณา

- 5.1.1 ร้อยละของนักเรียนที่มีการทำงานตามลำดับขั้นตอนง่าย ๆ ได้
- 5.1.2 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถอธิบายผลงานทั้งส่วนดีและส่วนที่มีข้อ บกพร่อง ได้ตามศักยภาพ

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียนตั้งแต่ร้อยละ 50 -74 มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียนตั้งแต่ร้อยละ 75-89 มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา	ผู้เรียนตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไปมี คุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา

5.2 นักเรียนรักการทำงาน และทำงานเป็นคณะได้

เกณฑ์การพิจารณา

5.2.1 ร้อยละของนักเรียนที่รักการทำงาน

5.2.2 ร้อยละของนักเรียนที่รู้จักทำงานเป็นคณะได้ รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

5.2.3 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถแสดงความชื่นชมหรือตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการ ทำงานในกลุ่มได้อย่างชัดเจน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียนตั้งแต่ร้อยละ 50 -74 มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียนตั้งแต่ร้อยละ 75-89 มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา	ผู้เรียนตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไปมี คุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา

มาตรฐานด้านสภาพแวดล้อม มี 1 มาตรฐาน

ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาในแต่ละมาตรฐานดังนี้

มาตรฐานที่ 6 สภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมกับการจัดเรียนร่วม มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

6.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีความเหมาะสม

เกณฑ์การพิจารณา

6.1.1 ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเท แสงสว่างเพียงพอ

6.1.2 ปรับสภาพแวดล้อมโดยพิจารณาถึงสภาพความบกพร่องของนักเรียนแต่ละ ประเภท เช่น นักเรียนที่สายตาเลือนราง ควรมิโตะไฟที่โต๊ะเรียนและจัดให้นั่งแถวหน้าสุด เป็นต้น

6.1.3 มีป้ายประจำห้องเรียนต่าง ๆ ชัดเจน

6.1.4 มีป้ายชี้ทางสถานที่ต่าง ๆ ชัดเจน

- 6.1.5 มีสนามเด็กเล่นที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก
- 6.1.6 มีการป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก
- 6.1.7 มีห้องน้ำสำหรับผู้พิการ

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
สภาพแวดล้อมต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	สิ่งแวดล้อมตั้งแต่ร้อยละ 50 -74 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	สิ่งแวดล้อมตั้งแต่ร้อยละ 75 – 89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	สิ่งแวดล้อมตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไป มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา

6.2 บุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมและการดำเนินการของโรงเรียน เกณฑ์การพิจารณา

6.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำเสนอ ชี้แจงครู บุคลากรทุกคนและผู้ปกครองในเรื่องการจัดการเรียนรวม

6.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนรวมประจำโรงเรียน โดยมีผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม

6.2.3 คณะกรรมการจัดการเรียนรวมประจำโรงเรียนร่วมกันกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนรวม

6.2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนรวม

6.2.5 โรงเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรชัดเจน

6.2.6 ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากร การแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและการทำงานกิจกรรมร่วมกัน

6.2.7 ครูทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษมีการปรึกษากันและทำงานร่วมกัน

6.2.8 โรงเรียนจัดทำป้ายประกาศ โปสเตอร์ แผ่นพับ บ้ายนิเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือโรงเรียนดำเนินการต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือโรงเรียนดำเนินการตั้งแต่ร้อยละ 50 - 74 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือโรงเรียนดำเนินการตั้งแต่ร้อยละ 75 - 89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือโรงเรียนดำเนินการตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไป มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา

มาตรฐานด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

มี 1 มาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในแต่ละมาตรฐานดังนี้

มาตรฐานที่ 7 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรวม มี 7 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

7.1 การบริหารจัดการหลักสูตรมีความเหมาะสม

เกณฑ์การพิจารณา

7.1.1 ปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนทั่วไปมาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ปรับจากการวาดรูปมาเป็นการปั้นสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น หรือเพิ่มเวลาการทำกิจกรรมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เป็นต้น

7.1.2 จัดทำหลักสูตรเฉพาะความพิการ เช่น หลักสูตรสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หลักสูตรสำหรับบุคคลออทิสติก เป็นต้น

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
การบริหารจัดการหลักสูตรต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะครบตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ	การบริหารจัดการหลักสูตรตั้งแต่ร้อยละ 50 - 74 มีคุณลักษณะครบตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ	การบริหารจัดการหลักสูตรตั้งแต่ร้อยละ 75-89 มีคุณลักษณะครบตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ	การบริหารจัดการหลักสูตรตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไป มีคุณลักษณะครบตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ

7.2 การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

เกณฑ์การพิจารณา

7.2.1 การจัดทำ IEP ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกคน

7.2.2 การนำ IEP ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

7.2.3 การนำ IEP ไปใช้ในการประเมินติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
การจัดทำ IEP ต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 3 ข้อ	การจัดทำ IEP ตั้งแต่ร้อยละ 50 - 74 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 3 ข้อ	การจัดทำ IEP ตั้งแต่ร้อยละ 75 - 89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 3 ข้อ	การจัดทำ IEP ตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไป มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 3 ข้อ

7.3 วิธีสอนที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรวมมีความเหมาะสม

เกณฑ์การพิจารณา

7.3.1 วิเคราะห์งานเพื่อตรวจสอบหรือประเมินเด็กว่ามีความรู้ทักษะด้านใดมาก่อน และจะเริ่มสอนเรื่องใดก่อนหลัง

7.3.2 ใช้วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอน

7.3.3 ใช้วิธีสอนแบบร่วมมือ

7.3.4 ใช้วิธีสอนแบบนำตนเองหรือวิธีอื่น ๆ

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้ จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
การนำวิธีสอนตามเกณฑ์การพิจารณาต่ำกว่าร้อยละ 50 มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	การนำวิธีสอนตามเกณฑ์การพิจารณาตั้งแต่ร้อยละ 50 - 74 มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	การนำวิธีสอนตามเกณฑ์การพิจารณาตั้งแต่ร้อยละ 75 - 89 มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	การนำวิธีสอนตามเกณฑ์การพิจารณาตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไปมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

7.4 การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน

เกณฑ์การพิจารณา

7.4.1 ครูทบทวนและปรับ IEP อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

7.4.2 ครูประเมินผลการให้เกรดนักเรียนพร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับพัฒนาการ

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้ จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
การรายงาน ความก้าวหน้าของ นักเรียนต่ำกว่า ร้อยละ 50 มี คุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา ทั้ง 2 ข้อ	การรายงาน ความก้าวหน้าของ นักเรียนตั้งแต่ ร้อยละ 50 – 74 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์ การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ	การรายงาน ความก้าวหน้าของ นักเรียนตั้งแต่ ร้อยละ 75 – 89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์ การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ	การรายงาน ความก้าวหน้าของ นักเรียนตั้งแต่ ร้อยละ 90 ขึ้นไป มีคุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา ทั้ง 2 ข้อ

7.5 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียนและในชุมชน

เกณฑ์การพิจารณา

7.5.1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด สนามเด็กเล่น
ห้องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

7.5.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชุมชน เช่น วัด สหกรณ์หมู่บ้าน ฟังนา
แหล่งประกอบการในชุมชน เป็นต้น

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
การจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน ต่ำกว่า ร้อยละ 50 มี คุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา ทั้ง 2 ข้อ	การจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนตั้งแต่ ร้อยละ 50 – 74 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์ การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ	การจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนตั้งแต่ ร้อยละ 75 – 89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์ การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ	การจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน ตั้งแต่ ร้อยละ 90 ขึ้นไปมี คุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา ทั้ง 2 ข้อ

7.6 การประกันคุณภาพของสถานศึกษา

เกณฑ์การพิจารณา

7.6.1 สถานศึกษาจัดทำรายงานประเมินตนเอง (SAR)

7.6.2 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนและประเมินตาม IEP

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้ จากคำร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
การประกันคุณภาพ ต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ	การประกันคุณภาพ ตั้งแต่ ร้อยละ 50 – 74 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ	การประกันคุณภาพ ตั้งแต่ร้อยละ 75 – 89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ	การประกันคุณภาพ ตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไปมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ

7.7 การรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียน

เกณฑ์การพิจารณา

7.7.1 ประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนการสอนอันเป็นนโยบายของโรงเรียน

7.7.2 จัดทำประกาศรับสมัครนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากคำร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
การรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียน ต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ	การรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียน ตั้งแต่ ร้อยละ 50 – 74 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ	การรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนตั้งแต่ร้อยละ 75 – 89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ	การรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียน ตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไปมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ

7.8 การดำเนินการของโรงเรียนในการจัดการเรียนรวม

เกณฑ์การพิจารณา

7.8.1 จำแนกและคัดแยกนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

7.8.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองและชุมชนเตรียมความพร้อมทั้งด้าน

ความรู้ เจตคติและการดำเนินงาน

7.8.3 เตรียมความพร้อมด้านสื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน

7.8.4 จัดตั้งคณะจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
การดำเนินการของโรงเรียน ต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 4 ข้อ	การดำเนินการของโรงเรียน ตั้งแต่ร้อยละ 50 – 74 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 4 ข้อ	การดำเนินการของโรงเรียนตั้งแต่ร้อยละ 75 – 89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 4 ข้อ	การดำเนินการของโรงเรียน ตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไป มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 4 ข้อ

7.9 การจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม

เกณฑ์การพิจารณา

7.9.1 โรงเรียนจัดให้มีบริการสอนเสริมตามจำนวนที่ต้องรับผิดชอบภายใน 6 สัปดาห์

7.9.2 ครูสอนเสริมประสานงานกับครูทั่วไปทุกชั้นเรียนที่เด็กจะกระจายอยู่เพื่อจัดเวลาในการสอนเสริมให้เหมาะสม

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้ จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
จัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม ต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ	จัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม ตั้งแต่ร้อยละ 50 – 74 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ	จัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม ตั้งแต่ร้อยละ 75 – 89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ	จัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม ตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไป มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ

มาตรฐานด้านเครื่องมือในการจัดการเรียนรวม

มีมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาในแต่ละมาตรฐานดังนี้

มาตรฐานที่ 8 การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจในการจัดการเรียนรวม

มี 1 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

8.1 นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจและแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนรวม

เกณฑ์การพิจารณา

8.1.1 โรงเรียนกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจในการจัดการเรียนรวม

8.1.2 โรงเรียนกำหนดแนวทางในการดำเนินงานการจัดการเรียนรวม

8.1.3 ประชาสัมพันธ์โครงการจัดการเรียนรวม

8.1.4 จัดทำทำเนียบและแหล่งบริการการศึกษาอื่นเพื่อเผยแพร่ให้กับผู้ปกครองทราบ

8.1.5 พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความ

ต้องการพิเศษให้เพียงพอ

8.1.6 แสวงหาความร่วมมือจากชุมชน

8.1.7 บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดเรียนรวม

8.1.8 จัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้

ปฏิบัติงานและดำรงชีวิตตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

8.1.9 จัดสื่อสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้

8.1.10 โรงเรียนจัดบริการต่าง ๆ สนับสนุนการศึกษาของนักเรียนที่มีความต้องการ

พิเศษ เช่น การเตรียมความพร้อม การบำบัดและการฟื้นฟู เป็นต้น

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
โรงเรียนกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแนว ปฏิบัติ ต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา	โรงเรียนกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแนว ปฏิบัติ ตั้งแต่ร้อยละ 50 - 74 มีคุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา	โรงเรียนกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแนว ปฏิบัติ ตั้งแต่ ร้อยละ 75 - 89 มีคุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา	โรงเรียนกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแนว ปฏิบัติ ตั้งแต่ ร้อยละ 90 ขึ้นไป มีคุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา

มาตรฐานที่ 9 คุณภาพของโรงเรียนในการจัดการเรียนรวม มี 2 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

9.1 การเพิ่มศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

เกณฑ์การพิจารณา

9.1.1 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการ อารมณ์ สังคมและการช่วยเหลือตนเอง

9.1.2 นักเรียนทั่วไปได้รับการเตรียมความพร้อมในด้านการยอมรับและการช่วยเหลือเพื่อนที่เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

9.1.3 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนกับนักเรียนทั่วไปตามความสามารถ

9.1.4 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพเป็นรายบุคคล

9.1.5 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษบรรลุวัตถุประสงค์ตาม IEP

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
การเพิ่มศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	การเพิ่มศักยภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ตั้งแต่ร้อยละ 50 – 74 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	การเพิ่มศักยภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ตั้งแต่ร้อยละ 75 – 89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	การเพิ่มศักยภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไป มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา

9.2 ความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชน

เกณฑ์การพิจารณา

9.2.1 ผู้ปกครอง ครูและชุมชน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินการจัดการเรียนรวมของโรงเรียน

9.2.2 ผู้ปกครอง ครูและชุมชน มีความพึงพอใจต่อความเจริญงอกงามของนักเรียนทั้งที่เป็นนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

9.2.3 ผู้ปกครอง ครูและชุมชน มีความพึงพอใจต่อการได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรวมของโรงเรียน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ความพึงพอใจ ต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา ทั้ง 3 ข้อ	ความพึงพอใจ ตั้งแต่ ร้อยละ 50 – 74 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์ การพิจารณาทั้ง 3 ข้อ	ความพึงพอใจ ตั้งแต่ ร้อยละ 75 – 89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์ การพิจารณาทั้ง 3 ข้อ	ความพึงพอใจ ตั้งแต่ ร้อยละ 90 ขึ้นไป มี คุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา ทั้ง 3 ข้อ

มาตรฐานที่ 10 กระบวนการดำเนินงานภายในสถานศึกษา มี 2 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

10.1 การปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

เกณฑ์การพิจารณา

- 10.1.1 โรงเรียนมีการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (มีการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย)
- 10.1.2 ผู้บริหารกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรมที่ชัดเจน ในการพัฒนานักเรียนเรียนรวม
- 10.1.3 ผู้บริหารและครูมีการปรับใช้หลักสูตรสถานศึกษา
- 10.1.4 ผู้บริหารและครูมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะนักเรียนบางประเภทที่ไม่สามารถปรับใช้หลักสูตรปกติได้
- 10.1.5 ผู้บริหารและครูมีการจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติม สอนทักษะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนแต่ละประเภท
- 10.1.6 บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีบรรยากาศในการเรียนรู้ร่วมกัน
- 10.1.7 บุคลากรทุกฝ่ายรู้สึกเป็นเจ้าของและร่วมมือกันทำงาน
- 10.1.8 มีการสื่อสารองค์กรอย่างทั่วถึงและทันต่อเหตุการณ์

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
การปรับปรุง ประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการ ต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา	การปรับปรุง ประสิทธิภาพในการ บริหารจัดการ ตั้งแต่ ร้อยละ 50 – 74 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์ การพิจารณา	การปรับปรุง ประสิทธิภาพในการ บริหารจัดการ ตั้งแต่ ร้อยละ 75 – 89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์ การพิจารณา	การปรับปรุง ประสิทธิภาพในการ บริหารจัดการ ตั้งแต่ ร้อยละ 90 ขึ้นไป มีคุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา

10.2 การปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน

เกณฑ์การพิจารณา

10.2.1 การสำรวจสภาพปัญหาของเด็ก ทำการคัดแยกเพื่อรู้จักนักเรียนเป็น

รายบุคคล

10.2.2 การจัดทำ IEP ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

10.2.3 การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงของนักเรียน

10.2.4 การนำผลการประเมินนักเรียนมาใช้ในการปรับปรุง IEP และปรับปรุงการ

เรียนการสอน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
การปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน ต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	การปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน ตั้งแต่ร้อยละ 50 – 74 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	การปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน ตั้งแต่ร้อยละ 75 – 89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	การปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน ตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไป มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา

มาตรฐานที่ 11 การเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากร มี 2 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

11.1 การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรวม

เกณฑ์การพิจารณา

11.1.1 ผู้บริหาร ครูและผู้เกี่ยวข้องได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม

11.1.2 ผู้บริหาร ครูและผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรวม

11.1.3 ผู้บริหาร ครูและผู้เกี่ยวข้องมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรวม

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรวม ต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 3 ข้อ	การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรวม ตั้งแต่ร้อยละ 50 – 74 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 3 ข้อ	การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรวม ตั้งแต่ร้อยละ 75 – 89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 3 ข้อ	การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรวม ตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไป มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 3 ข้อ

11.2 การเสริมสร้างทักษะและการปฏิบัติของครูและผู้เกี่ยวข้อง

เกณฑ์การพิจารณา

11.2.1 หลักสูตรฝึกอบรมตรงตามความต้องการของโรงเรียน

11.2.2 บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องได้รับการอบรมเข้มในทักษะเฉพาะเรื่องต่างๆ ที่

จำเป็นต่อการทำงาน

11.2.3 บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจและความสำคัญของการจัดการ

เรียนรวม

11.2.4 บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำเอาความรู้ไปปฏิบัติได้

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้จากร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
การเสริมสร้างทักษะและการปฏิบัติของครูและผู้เกี่ยวข้อง ต่ำกว่าร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 4 ข้อ	การเสริมสร้างทักษะและการปฏิบัติของครูและผู้เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ร้อยละ 50 – 74 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 4 ข้อ	การเสริมสร้างทักษะและการปฏิบัติของครูและผู้เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ร้อยละ 75 – 89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 4 ข้อ	การเสริมสร้างทักษะและการปฏิบัติของครูและผู้เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไป มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 4 ข้อ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

การเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบหนึ่งที่มีผู้เรียนแตกต่างหลากหลายทั้งด้านอายุ ความสามารถ ความบกพร่องให้มาเรียนในห้องเดียวกันโรงเรียนเดียวกันโดยผู้เรียนได้เรียนรู้และทำงานในกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ด้วยกัน ผู้เรียนจะได้รับประโยชน์ทั้งทางวิชาการและสังคมไปพร้อมๆกัน การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีรายละเอียดดังนี้

2.1. ความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

ก่อนที่จะมีการพัฒนาการเรียนรวมแบบคละชั้นขึ้น ได้มีระบบการศึกษาแบบแบ่งเป็นระดับชั้นปรากฏขึ้นในสหรัฐอเมริกาเมื่อปี ค.ศ.1843 เมื่อรัฐมนตรีสภาการศึกษาแห่งมลรัฐแมสซาชูเซตต์ สหรัฐอเมริกาชื่อโฮแรช แมนน์ (Horace Mann) เดินทางไปประเทศปรัสเซีย (Prussia) แล้วเกิดความประทับใจในระบบการศึกษาแบบแบ่งเป็นระดับชั้น ดังนั้นแนวคิดในการแบ่งระดับชั้นจึงเกิดขึ้น ในขณะนั้นสหรัฐอเมริกายุคอยู่ในระยะเริ่มต้นของการก้าวสู่ประเทศอุตสาหกรรม และแนวความคิดเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตจึงขยายเข้าไปสู่ระบบการศึกษา การจัดการสอนแบบแบ่งระดับชั้นตามหลักสูตรที่กำหนดนำไปสู่การศึกษาแบบแบ่งระดับชั้นในปัจจุบัน ดังนั้นการศึกษาแบบแบ่งระดับชั้นจึงทำให้เกิดหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพมากกว่าระบบการสอนแบบห้องเรียนเดียวกันที่เรียนรวมกันหลายระดับชั้น จนกระทั่งปี ค.ศ. 1890 อีเลียท (Eliot) อธิการบดีมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ออกมายืนยันว่าการจัดกลุ่มเด็กที่มีความสามารถแตกต่างกันมาก ๆ ไม่เพียงแต่จะทำให้เด็กต้องเผชิญชะตากรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งเลวร้ายต่อระบบโรงเรียนในสหรัฐอเมริกาอีกด้วย แต่เมื่อมาถึงปี ค.ศ.1909 มาเรีย มอนเตสซอรี (Maria Montessori) เป็นสุภาพสตรีชาวอิตาลีคนแรกที่เขียนเรื่องราวของการสอนเด็กอายุ 3-7 ขวบ ด้วยวิธีสอนเฉพาะบุคคล การสอนนี้เปิดโอกาสให้เด็กอายุน้อยกว่าเรียนรู้จากเด็กที่อายุมากกว่าทำให้อีกไม่กี่ปีต่อมาคือ ค.ศ.1913 วิธีสอนของมอนเตสซอรีจึงกลายเป็นวิธีสอนที่แพร่หลายไปทั่วยุโรปและสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ.1916 จึงมีโรงเรียนสอนแบบมอนเตสซอรีเกิดขึ้นประมาณ 200 โรงเรียนในสหรัฐอเมริกา โรงเรียนเหล่านี้เป็นศูนย์กลางของการสอนนักเรียนตามอัตราความสามารถของเด็กแต่ละคน ต่อมาความสนใจต่อโรงเรียนแบบมอนเตสซอรีลดความนิยมลงและระบบการสอนแบบแบ่งระดับได้รับความนิยมมากกว่า โรงเรียนแบบมอนเตสซอรีไม่ได้รับความนิยมต่อมาเรื่อยๆ

จนกระทั่งถึงปี ค.ศ.1960 ในขณะที่การสอนแบบคละชั้นยังไม่เป็นที่แพร่หลายนักในสหรัฐอเมริกา หลังปี ค.ศ.1988 ประเทศต่างๆ ได้ทำการทดลองเพื่อหาวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อไปจนหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นักการศึกษาชาวอังกฤษได้ปรับเปลี่ยนระบบจัดการในโรงเรียนประถมศึกษา โดยได้แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มอายุ และนักเรียนเหล่านี้เรียนกับครูคนเดิมเป็นเวลา 3 ปี เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้ระยะต่อมาระบบการสอนคละชั้นจึงกลับมาเป็นที่นิยมอีกครั้งในสหรัฐอเมริกา ดังนั้นในระยะนี้โรงเรียนทั้งหลายจึงรวมเด็กหลายอายุหลายความสามารถเข้าด้วยกัน แต่มีผลกระทบที่ไม่ดีเกิดขึ้นตามมาคือครูต่างก็มีความวิตกกังวลและความคับข้องใจ

เพราะครูส่วนมากไม่เคยได้รับการฝึกฝนให้เข้าใจถึงปรัชญาของการสอนแบบคละชั้นมาก่อน นอกจากนี้ในระยะดังกล่าวการพัฒนาการศึกษาต้องการประหยัดงบประมาณ ซึ่งไม่สอดคล้องกับปรัชญาและการสอนแบบคละชั้นจึงทำให้การสอนแบบคละชั้นไม่ค่อยได้รับความนิยม ดังนั้นนักการศึกษาจึงหันมาใช้ระบบการสอนแบบแบ่งระดับลักษณะเดิมเพราะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดในขณะนั้น ถึงแม้ว่าระบบการสอนแบบแบ่งระดับชั้นจะไม่มีประสิทธิภาพตรงตามต้องการของเด็กชาวอเมริกันก็ตาม (Thesis. 2005: Online)

ในขณะที่นักศึกษายังคงหาวิธีการที่ดีในการจัดระบบการศึกษาแบบแบ่งระดับชั้น ได้มีการเคลื่อนไหวเกิดขึ้นกับครูกลุ่มหนึ่งที่สร้างห้องเรียนแบบคละชั้นขึ้น จนในไม่ช้าเริ่มขยายวงกว้างขึ้นไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและไปสู่รัฐ นักการศึกษาบางท่านอธิบายไว้ว่าการศึกษาระบบคละชั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดที่เกิดขึ้นในช่วง 140 ปีที่ผ่านมา ต่อมาในปี 1990 กฎหมายปฏิรูปการศึกษาในรัฐเคนตักกี สหรัฐอเมริกาได้ส่งผลต่อการจัดการเรียนแบบคละชั้นในโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมด และขยายอิทธิพลไปสู่รัฐอื่นๆ เช่น เพนซิลวาเนีย จอร์เจีย เทกซัส แคลิฟอร์เนีย เทนเนสซี จากการรายงานของสภาการศึกษาแห่งชาติ ปี 1994 ได้อธิบายไว้ว่านักเรียนชาวอเมริกันต้องมีเวลาเรียนรู้มากกว่านี้การเรียนวันละ 6 ชั่วโมง ปีละ 180 วันนั้นเป็นการศึกษาในอดีต แต่ในปัจจุบันทั้งครูและผู้เรียนต่างต้องการเวลามากขึ้นไม่ใช่เพื่อเรียนสิ่งเดิมแต่ใช้เวลาเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ สิ่งที่แตกต่างกันและดีกว่าเดิม ดังนั้นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การเรียนรู้คือการไม่กำหนดเวลา สภาการศึกษาแนะนำว่าการจัดกลุ่มผู้เรียนด้วยอายุกลายเป็นสิ่งล้าสมัย ดังนั้นนักศึกษาก็เริ่มกลับมาสนใจการสอนแบบคละชั้นด้วยความเชื่อว่าการสอนโดยแบบแบ่งระดับชั้นนั้นไม่สามารถทำให้ผู้เรียนพบสิ่งที่ตนเองต้องการและช่วยให้นักเรียนได้ประโยชน์จากการได้เรียนเท่าที่ควร (Grant;et al. 1996: 7) ในขณะที่การสอนแบบแบ่งระดับชั้นมีสมมติฐานหลายประการได้แก่ ด้านอายุและความพร้อมของผู้เรียนที่เรียนในเวลาเดียวกัน อัตราเท่ากันจากสื่ออุปกรณ์ที่เหมือนกัน แต่เหตุผลที่อธิบายว่าเพราะเหตุใดการสอนแบบแบ่งเป็นระดับชั้นจึงเป็นที่นิยมถึงแม้จะมีประสิทธิภาพต่ำ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านให้เหตุผลว่าสามารถจัดการได้สะดวกกว่าและได้รับการสนับสนุนมากกว่า ทั้งนี้หากในโรงเรียนไม่มีการแบ่งเป็นระดับชั้นจะช่วยให้นักเรียนมีวิธีการเรียนที่ดีกว่า

ในระยะต่อมาระบบการศึกษาในประเทศต่างๆทั่วโลกได้เกิดการตื่นตัวให้มีการปรับเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน (Education For All) ขึ้น เนื่องจากมีการประชุมระดับโลกขึ้นโดยองค์การยูเนสโกให้การสนับสนุนทำให้มีคำแถลงการณ์และประกาศที่นานาประเทศร่วมลงนามจึงเกิดแรงผลักดันแนวคิดการจัดการเรียนรวมขึ้น ปรากฏว่าปัจจุบันมีนักเรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายเข้ามาสู่ระบบโรงเรียนมากขึ้น ทั้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กด้อยโอกาส เด็กที่เป็นชนกลุ่มน้อย เด็กในชั้นเรียนหนึ่งๆมีความแตกต่างกันทั้งความสามารถ พื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมผนวกกับการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นที่มีประโยชน์ต่อการสอนเด็กที่มีความสามารถและอายุแตกต่างกัน จึงทำให้เกิดแนวคิดการพัฒนา รูปแบบการสอนอีกลักษณะหนึ่งคือการเรียนรวมแบบคละชั้นขึ้น การจัดการเรียนการสอนแบบนี้เป็นการสอนที่สามารถนำมาใช้

เพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ในชั้นเดียวกันกับเพื่อนได้แม้ว่าจะมีความสามารถแตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Stainback; & Stainback..1996: 125-127) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแคทซ์ (Katz 1990 11) ที่กล่าวว่าเมื่อจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นจะช่วยให้ผู้เรียนที่มีความสามารถและอายุต่างกันมาเรียนรู้ด้วยกันและทำงานร่วมกัน เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติได้

สรุปได้ว่าก่อนที่จะมีการเรียนรวมแบบคละชั้น มีการจัดการเรียนการสอนแบบแบ่งชั้นซึ่งเป็นวิธีที่นิยมเนื่องจากจัดง่ายและสะดวก แต่การจัดการเรียนการสอนแบบแบ่งชั้นมีข้อจำกัดในด้านการสอนที่เป็นระดับเดียวกัน สื่ออุปกรณ์เหมือนกันและไม่สามารถสนองความต้องการของนักเรียนที่มีความหลากหลายในชั้นเรียนได้ ต่อมาจึงมีการจัดการศึกษาแบบคละชั้นขึ้นอีกครั้งเพื่อให้ นักเรียนที่มีความแตกต่างทั้งความสามารถและอายุมาเรียนด้วยกัน เป็นการจัดการศึกษาที่ขยายขอบเขตทั้งความสามารถและอายุให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพ นอกจากนี้ในระยะต่อมา มีการจัดประชุมระดับโลกขึ้นทำให้มีคำแถลงการณ์และประกาศสำคัญๆ หลายฉบับทำให้เกิดความเคลื่อนไหวต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน จากทั้งการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นและการเรียนรวมเพื่อเด็กทุกคนที่กล่าวมาจึงเกิดเป็นแนวคิดในการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นขึ้น ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่นักเรียนทุกคนทั้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กทั่วไปเรียนไปด้วยกัน มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการความสามารถที่หลากหลายของเด็กให้สามารถเรียนรู้ไปตามศักยภาพของตนเองได้

2.2. ความหมายของการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น (Multilevel Inclusive Education) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่นักเรียนระดับชั้น อายุ ความสามารถแตกต่างกันมาเรียนด้วยกันในชั้นเรียนปกติ เป็นวิธีการที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความหลากหลายของนักเรียน สำหรับการอธิบายความหมายของการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นนั้น มีนักวิชาการศึกษาได้อธิบายไว้ดังนี้

ไสตันแบคและไสตันแบค (Stainback ;& Stainback.1996: 123) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นว่า หมายถึง การจัดการเรียนรวมรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจเพื่อให้ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีส่วนร่วมในการเรียนรู้แต่มีระดับแตกต่างกันกับนักเรียนทั่วไป การจัดการเรียนการสอนวิธีนี้ให้ความสำคัญกับการสอนนักเรียนที่มีความหลากหลายความสามารถ โดยมีหลักการสำคัญคือเรียนด้วยกิจกรรม การสนับสนุนทางสังคม การใช้กลุ่มที่หลากหลายและความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนแตกต่างกัน

เดชาย (Desai. 2007: 1) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นว่า หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่ครูใช้การผสมผสานความสามารถและทักษะที่หลากหลาย

ของนักเรียนภายใต้หลักสูตรเดียวกัน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ปรับเพื่อใช้กับเด็กแต่ละคนในบทเรียนเดียวกัน

เพอร์เนอร์และพอร์ตเตอร์ (Perner ;& Porter. 1998: 4) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นว่าหมายถึง การสอนและการจัดหลักสูตรให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีระดับทักษะทางวิชาการที่แตกต่างกันในบทเรียนเดียวกัน การสอนแบบนี้นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติการ ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและประเมินผลการเรียนรู้

เพอร์เนอร์ (Perner. 1993: 3) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นว่าหมายถึง การจัดการสอนที่มีการจัดกิจกรรมตามความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน นักเรียนสามารถเลือกที่จะสาธิตและฝึกปฏิบัติทักษะต่างๆ การสอนแบบนี้เน้นว่ามีประโยชน์ต่อเด็กเป็นอย่างยิ่ง

พาดินี (Pardini. 2005: Online) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นว่าหมายถึง การพัฒนาห้องเรียนขึ้นมาเพื่อให้นักเรียนที่มีระดับชั้นและอายุต่างกันเข้ามาเรียนในห้องเดียวกันโดยตระหนักทั้งประโยชน์ทางวิชาการและสังคม การจัดชั้นเรียนแบบนี้เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้เวลาเรียนมากกว่าหนึ่งปีกับครูหนึ่งคน ห้องเรียนแบบคละชั้นเป็นการรวมนักเรียนที่มีช่วงอายุ 2-3 ปีเรียนด้วยกัน

สจวร์ต (Stuart. 2006: 22) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นว่าหมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยการรวมเอานักเรียนทุกคนเรียนด้วยกัน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะมีส่วนร่วมในการศึกษาทั่วไป ในชั้นเรียนนักเรียนจะมีช่วงอายุ ความสามารถทางวิชาการ ความสนใจแตกต่างกัน การจัดการเรียนการสอนจะสอนตามความสามารถที่หลากหลายด้วยการออกแบบการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการทำกิจกรรมที่มีความหมาย สอดคล้องกับชีวิตจริงและการให้ความช่วยเหลือสนับสนุน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับความช่วยเหลือและการยอมรับจากเพื่อนและครู

ปีเตอร์สัน (Peterson. 2007: Online) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นว่า หมายถึง การจัดระบบการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นการเรียนรวมโดยแท้จริง เนื่องจากเป็นการจัดการเรียนการสอนขึ้นเพื่อให้นักเรียนที่มีระดับความสามารถหลากหลายมาเรียนรวมกัน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามระดับความสามารถของตนเอง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งสู่การเรียนรวม

วินเซนท์ (Vincent.1999: 1) ได้อธิบายการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นว่าหมายถึง การจัดนักเรียนตั้งแต่ 2 ระดับชั้นหรือมากกว่ามาเรียนในห้องเดียวกันกับครูคนเดียวกันใช้เวลาเรียนมากกว่าหนึ่งปี

อัลลิซัน (Allison. 2006: Online) ได้อธิบายว่าการศึกษาแบบคละชั้น หมายถึงการจัดนักเรียนที่มีอายุและความสามารถต่างกันเข้ามาเรียนในห้องเดียวกัน ซึ่งจะได้รับการสอนตามความสามารถมากกว่าสอนตามระดับของอายุเพราะเด็กแต่ละคนมีความสามารถความแตกต่างกัน

บิงแฮมและคณะ (Bingham; et al.1995: 6 - 7) ได้อธิบายว่าการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นว่า หมายถึง การขยายขอบเขตพัฒนาการของเด็กกว้างขึ้นโดยการนำเด็กหลายระดับชั้นมาเรียนรวมกัน ซึ่งเด็กมีพัฒนาการหลากหลาย ห้องเรียนแบบนี้มีลักษณะที่สำคัญ คือ ให้เกียรติผู้เรียน ผู้เรียนมีคุณค่าในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ทำงานร่วมกันเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ ห้องเรียนแบบคละชั้นเป็นสังคมของผู้เรียนที่รวมตัวกันขึ้นเพื่อการเรียนรู้ที่อยู่ในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียนก็ได้ นักเรียนจะเรียนรู้โลกกว้างจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การเรียนรู้ทั้งด้านบวกและด้านลบ การเรียนรู้เป็นกระบวนการซึ่งจัดกระทำขึ้นได้ในโรงเรียน หากเปรียบเทียบกับ การจัดชั้นเรียนเป็นระดับชั้นแล้ว จะเห็นว่าห้องเรียนแบบแบ่งระดับชั้น สังคมจะมีการแบ่งแยกและคับแคบ แต่ห้องเรียนแบบคละชั้นจะไม่มี การแบ่งแยกและมีความหลากหลายมากกว่า

คัพพ์และคณะ (Cupp; et.al. 2005: Online) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นว่าหมายถึง การจัดชั้นเรียนที่มีนักเรียนหลายระดับชั้นและหลายระดับอายุมาเป็นสมาชิกห้องเดียวกันเป็นเวลาหลายปี เนื่องจากช่วงอายุของนักเรียนกว้างขึ้นจึงทำให้ครูสามารถจัดกลุ่มนักเรียนได้อย่างยืดหยุ่นตามความต้องการ ความสามารถและความสนใจ เมื่อเรียนอยู่ห้องเดียวกันเป็นเวลานานทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครอง การอธิบายดังกล่าวสอดคล้องกับแนวการอธิบายการจัดห้องเรียนแบบคละชั้นของสโตน (Stone. 2005: Online) ที่ว่าเป็นการจัดให้ผู้เรียนมาเรียนร่วมกันในชั้นเดียวกันอย่างน้อยสามปีกับครูคนเดียวและผู้เรียนอายุต่างกัน ดังนั้นช่วงอายุ 3 ปีของผู้เรียนนั้นทำให้กรอบของพัฒนาการกว้างขึ้น ครูเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามระดับความสามารถโดยที่ครูจะรู้จักผู้เรียนเป็นอย่างดีทั้งด้านวิชาการ สังคม อารมณ์และร่างกาย ครูจะรู้ว่าผู้เรียนคนใดทำงานได้ดีที่สุดอย่างไร การจัดกลุ่มผู้เรียนจะทำให้ ผู้เรียนได้รับประโยชน์มากกว่าการเป็นแค่เพื่อนร่วมชั้น แต่จะนำไปสู่การเป็นครอบครัวแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ห้องเรียนแบบคละชั้นยังพัฒนาขึ้นโดยรวมเอาผู้เรียนที่มีทั้งอายุและระดับชั้นต่างกันเพื่อประโยชน์ทางวิชาการและสังคม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้เวลา มากกว่า 2 ปีกับครูหรือคณะครูกลุ่มเดียวกัน (Thesis. 2005: Online) การจัดห้องเรียนแบบคละชั้นจะทำให้ได้เด็กที่มีความหลากหลายในด้านสติปัญญา วัฒนธรรมและภาวะเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนจากการปฏิสัมพันธ์และการร่วมเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกันที่มีประสบการณ์ วุฒิภาวะและความสามารถหลากหลาย ผู้เรียนที่มีประสบการณ์และชั้นพัฒนาการที่แตกต่างกันจะเรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมต่างๆ ในห้องเรียน การจัดกลุ่มผู้เรียนจะมีความยืดหยุ่น เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนด้วยการจัดเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็กหรือเฉพาะบุคคล ในบางกรณีผู้เรียนบางห้องจะได้เรียนกับครูคนเดียวเป็นเวลาหลายปีก็ได้ (More about multiage education. 2005: Online ; Manitoba Education and Youth. 2003: 3)

จากที่อธิบายมาข้างต้นสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น เป็นการจัดการเรียนรวมรูปแบบหนึ่งในห้องเรียนมีทั้งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนทั่วไปที่มีอายุและระดับชั้นต่างกัน 2-3 ปีมาเรียนด้วยกันกับครูคนเดียวกัน นักเรียนมีความหลากหลายทางประสบการณ์ ความสนใจ วุฒิภาวะ ความต้องการ ความสามารถและภาวะทางเศรษฐกิจ เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีส่วนร่วมในการเรียนในห้องเรียนปกติ ครูเป็นผู้ปรับหลักสูตรและวิธีสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีทักษะและความสามารถแตกต่างกัน

2.3 สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กและการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

โรงเรียนเป็นสถาบันทางการศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด จึงนับว่าเป็นองค์กรที่มีความสำคัญที่สุดที่จะได้รับการพัฒนาให้มีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษาให้นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สภาพการณ์จัดบริการทางการศึกษาของโรงเรียนในปัจจุบันพบว่า แม้ว่าโรงเรียนบางส่วนสามารถดำเนินการได้อย่างเข้มแข็ง แต่เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติโดยรวมและผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) พบว่าโรงเรียนจำนวนมากยังไม่สามารถปฏิบัติงานด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้อย่างน่าพึงพอใจซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 1) ทำให้ภารกิจเร่งด่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาคือการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมให้ระบบการศึกษาเป็นระบบที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพควบคู่กันไป ต้องสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้ได้มาตรฐานที่หลักสูตรกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

การจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการพยายามแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพของโรงเรียน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสถานศึกษาให้สถานศึกษาทุกแห่งมีคุณภาพใกล้เคียงกัน เนื่องจากอัตราการเกิดของประชากรได้ลดลงตามลำดับส่งผลให้จำนวนประชากรในวัยประถมศึกษาลดลงอย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาพบว่า ในช่วงปี พ.ศ.2545-2549 ลดลงจาก 5,792,636 คน ในปี พ.ศ.2545 เป็น 5,505,594 คนในปี 2549 ซึ่งลดลงถึง 287,042 คน คิดเป็นร้อยละ 4.96 จึงทำให้นักเรียนที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาลดลงเป็นจำนวนมาก ทำให้กระทรวงศึกษาธิการตระหนักว่าการมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ในปีการศึกษา 2549 มีโรงเรียนที่มีจำนวนน้อยกว่า 120 คน จำนวนถึง 12,828 โรง และปีการศึกษา 2550 มีโรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวนน้อยกว่า 120 คน จำนวนถึง 13,351 โรงและเมื่อวิเคราะห์คุณภาพทางการศึกษาพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กที่ทำการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวฐานะยากจน จึงมีผลกระทบหลายประการตามมา ผลจากการประเมินมาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาพบว่า มีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 491

โรงเรียนในระดับปรับปรุงและโรงเรียนจำนวน 15,528 โรงเรียนในระดับพอใช้ และโรงเรียนจำนวน 6,847 โรงเรียนในระดับดี เมื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า นักเรียนทุกช่วงชั้นและในทุกพื้นที่ที่มีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่านักเรียนจากโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ (โรงเรียนขนาดเล็ก. 2551: ออนไลน์) เมื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กพบว่า ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนขนาดเล็กมีหลายประการดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุรินทร์ เขต 3. 2551: 1)

1. ครูไม่ครบชั้น ในการจัดชั้นเรียนของโรงเรียนจะต้องจัดชั้นเรียนให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ตามระดับชั้นให้สอดคล้องกับหลักสูตร แต่เนื่องจากโรงเรียนมีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนครู ทำให้นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ครบตามเนื้อหาสาระที่หลักสูตรกำหนด และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. โรงเรียนประสบปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้และไม่สามารถพัฒนาเด็กด้วยการใช้วิธีการสอนที่หลากหลายได้เพราะต้องมีการเตรียมตัวและวางแผนการสอน ดำเนินการสอนในแต่ละวันหลายชั้นเรียนจึงย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนด้วย

3. ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน โดยปกติกระทรวงศึกษาธิการจะจัดสรรงบประมาณให้ตามรายหัวของนักเรียน ทำให้งบประมาณที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการสอนไม่เพียงพอ ยกเว้นในกรณีที่ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือบ้างจากชุมชนในบางแห่ง

4. ครูผู้สอนมีคุณวุฒิหรือมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการสอนไม่ครบทุกสาระการเรียนรู้และไม่สามารถสอนได้ครบทุกสาระการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด

5. บุคลากรมีขวัญและกำลังใจต่ำ ครูหนึ่งคนต้องรับผิดชอบนักเรียนหลายชั้นหรือไม่รับผิดชอบชั้นเดียวแต่ต้องสอนทุกสาระการเรียนรู้ โอกาสก้าวหน้าในการทำงานมีจำกัดทำให้อยากย้ายไปอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่กว่า

6. คุณภาพทางการศึกษาของนักเรียนค่อนข้างต่ำ นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำทุกด้าน

7. ขาดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โรงเรียนมีข้อจำกัดด้านวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน ห้องสมุดมีหนังสือไม่เพียงพอ ทำให้นักเรียนไม่สามารถไปศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายได้

8. ผู้ปกครองขาดความมั่นใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กเนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมีข้อจำกัดอยู่หลายประการดังที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้ปกครองบางส่วนขาดความมั่นใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก แต่ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจนไม่สามารถส่งบุตรหลานไปเรียนโรงเรียนใหญ่ได้จึงให้บุตรหลานมาเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กใกล้บ้าน ดังนั้นผู้ปกครองจึงมีความต้องการให้โรงเรียนขนาดเล็กได้พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับได้มากขึ้น

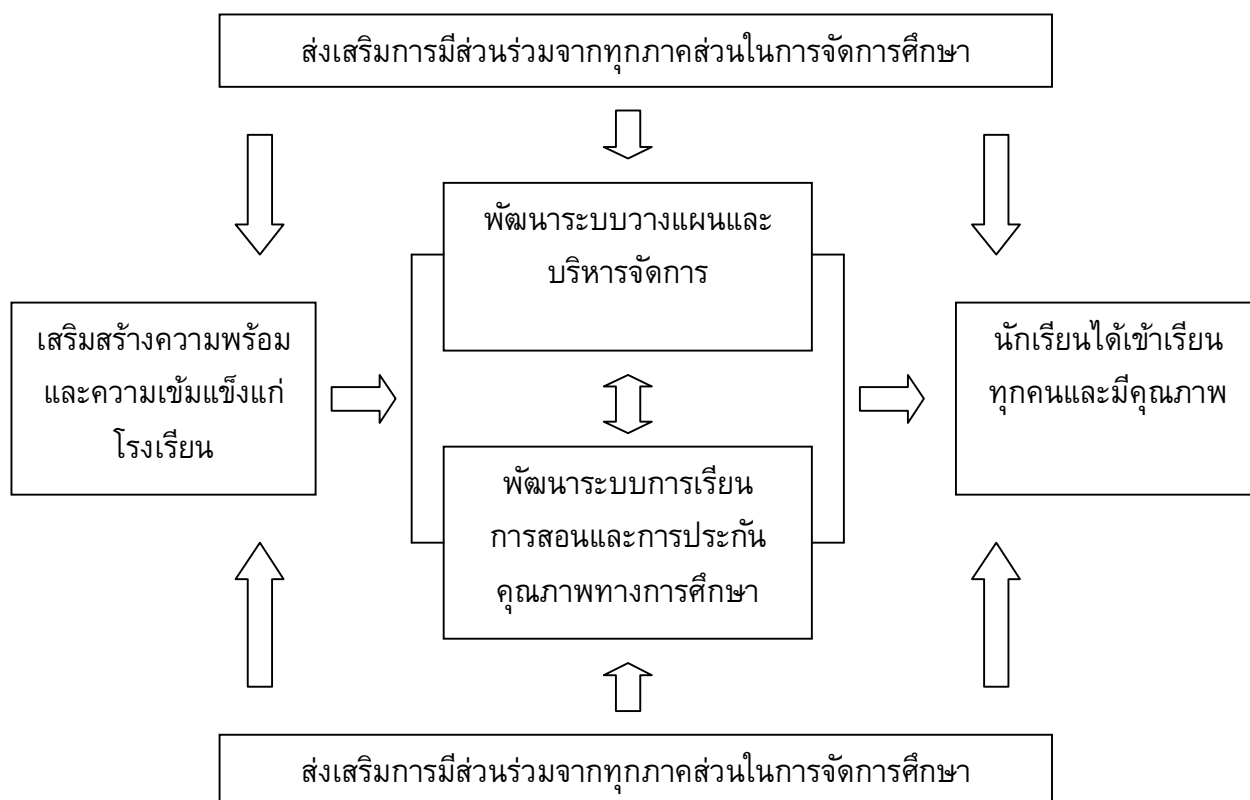
จากสภาพปัญหาและความจำเป็นดังกล่าว ปี พ.ศ.2551 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้จัดทำโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กขึ้น โดยดำเนินงานตามกิจกรรมต่างๆ ความสำเร็จที่คาดหวังด้านนักเรียนจากระดับปรับปรุงให้เป็นพอใช้ คือ นักเรียนอ่านคล่อง เขียนคล่อง คิดเลขเป็น คิดเชิงเปรียบเทียบ รับผิดชอบ มีวินัย ประหยัด สุขภาพแข็งแรง รักสิ่งแวดล้อม จิตใจเบิกบาน ตื่นตัวและพร้อมที่จะเรียน นอกจากนี้ยังได้กำหนดกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับโดยมีเป้าหมายให้นักเรียนเรียนร่วมทุกคนผ่านตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และขยายโรงเรียนเรียนร่วมในระดับมัธยมให้ครบทุกอำเภอ กิจกรรมที่สำคัญประกอบด้วย การสำรวจและวางระบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้โดยขยายไปสู่โรงเรียนในพื้นที่ให้ครอบคลุมอย่างน้อยร้อยละ 25 ส่งเสริมการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคลในห้องเรียนที่นักเรียนมีระดับความรู้ความสามารถแตกต่างกันอย่างมากด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน .2551: 53) ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้สนับสนุนโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านงบประมาณและการบริหารจัดการ การพัฒนานวัตกรรมสื่อเทคนิควิธีการจัดการศึกษาในรูปแบบการเรียนรวม การขยายโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมและสนับสนุนการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนที่ไม่ได้เข้าโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องได้เข้าเรียนในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุดและสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างทั่วถึง

เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพหลายด้านจึงส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทด้วย ถึงแม้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะสนับสนุนขยายโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมก็ตาม ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กพยายามหารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขปัญหา ได้แก่ รูปแบบการจัดการศึกษาแบบรวมชั้นเรียน รูปแบบการบูรณาการหลักสูตรการใช้การศึกษาทางไกล รูปแบบโรงเรียนเครือข่าย เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 2-4) แต่การแก้ปัญหาดังกล่าวยังไม่สามารถตอบสนองการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องได้เพราะเด็กเหล่านี้เข้าสู่ระบบโรงเรียนปกติมากขึ้น จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องศึกษารูปแบบที่สามารถจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคนเรียนด้วยกันได้โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีอยู่มากกว่าหนึ่งหมื่นแห่งทั่วประเทศ อีกทั้งเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตราที่ 3 ความว่า “การเรียนร่วมหมายความว่า การจัดให้คนพิการได้เข้าศึกษาในระบบการศึกษาทั่วไปทุกระดับและหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับการเรียนการสอนสำหรับคนทุกกลุ่มรวมทั้งคนพิการ” และในมาตราที่ 8 ความว่า “ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลโดยให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการและต้องมีการปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง สถานศึกษาในทุกสังกัดและศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ

อาจจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัยในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งการเรียนร่วม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการรวมถึงการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตอิสระ การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น การฝึกอาชีพหรือ การบริการอื่นใดให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนผู้ดูแลคนพิการและประสานความร่วมมือจากชุมชนหรือนักวิชาชีพเพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาทุกระดับหรือบริการทางการศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ” ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคนเป็นการตอบสนองความต้องการของเด็กที่แตกต่างกันหลาย การจัดการศึกษาตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและข้อจำกัดของโรงเรียนขนาดเล็กที่กล่าวมาข้างต้น วิธีการจัดการศึกษาที่ควรนำมาใช้ควรเป็นการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ซึ่งเป็นรูปแบบสอดคล้องกับสภาพของนักเรียน โรงเรียนและบริบทของชุมชนท้องถิ่น

แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก

การจัดการเรียนรวมสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ปี 2551-2553 ที่กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า นักเรียนมีโอกาสดำเนินงานคือนักเรียนได้เข้าเรียนทุกคนและมีคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานโดยต้องมีการพัฒนาระบบวางแผนและการบริหารจัดการ ระบบการเรียน การสอนและการประกันคุณภาพการศึกษา การเสริมสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งแก่โรงเรียน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา(สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 15) ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงไปสู่ผลผลิตด้านตัว นักเรียนได้ดังภาพประกอบ 12

ภาพประกอบ 12 จุดมุ่งหมายของการดำเนินงานของโรงเรียนขนาดเล็ก

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2551).แนวทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก.หน้า 25

การดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กเป็นการดำเนินการเพื่อยกระดับและปรับปรุงคุณภาพของนักเรียน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานระหว่างปี 2551-2553 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2551: 5-6) ไว้ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและเป้าหมายของการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจนำไปสู่การลดชั้นการรวมชั้น รวมโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ สัดส่วนครูต่อนักเรียนสูงขึ้น ขนาดของโรงเรียนมีความเหมาะสมมากขึ้น ซึ่งสามารถสะท้อนประสิทธิภาพและคุณภาพของการจัดการศึกษาได้
2. สนับสนุนการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
3. พัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาจัดหาสื่อการเรียนการสอน

4. ประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เช่นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานและองค์กรภาครัฐ และเอกชน
5. ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจและความตระหนักต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องและบุคคลทั่วไปในข้อจำกัดและผลกระทบของโรงเรียนขนาดเล็ก
6. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านบริหารจัดการ และด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก

จากการที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กเป็นปัญหาที่ท้าทายสำหรับผู้รับผิดชอบตั้งแต่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คณะครู และผู้บริหารที่ต้องร่วมมือกันภายใต้ทรัพยากรที่อยู่อย่างจำกัด การดำเนินงานด้านการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กแม้จะมีปัญหาในการปฏิบัติงานหลายด้าน แต่ผู้มีส่วนรับผิดชอบต้องดำเนินงานต่อไปเพื่อยกระดับคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กให้เท่าเทียมกับโรงเรียนขนาดใหญ่ นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กยังต้องจัดการศึกษาให้กับนักเรียนทุกคนอย่างมีคุณภาพตามกรอบวิสัยทัศน์ของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานและที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแสดงถึงเจตนารมณ์ในการยกระดับการศึกษาของประชาชนให้สูงขึ้น โดยกำหนดสิทธิและโอกาสของประชาชนในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจัดให้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายเด็กและเยาวชนที่มีความพิการทุกคนมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

ในพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 3 ได้กำหนดให้มีการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการได้รับความช่วยเหลือเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ดังนั้นเพื่อเป็นการประกันสิทธิและโอกาสทางการศึกษา ตลอดจนการประกันคุณภาพของการให้บริการทางการศึกษาให้กับคนพิการ คนพิการสามารถเข้ารับการศึกษหรือการช่วยเหลือด้านใดด้านหนึ่งจากสถานศึกษาเฉพาะความพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการและการเรียนร่วม ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ความหมายของการเรียนร่วมว่าหมายถึง การจัดให้คนพิการเข้าศึกษาในระบบการศึกษาทั่วไปทุกระดับและหลากหลายรูปแบบรวมถึงการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับการเรียนการสอนสำหรับคนทุกกลุ่มรวมทั้งคนพิการ ในมาตรา 8 กำหนดไว้ว่า สถานศึกษาในทุกสังกัดและศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการอาจจัดการศึกษา สำหรับความพิการในทั้งระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัยในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการเรียนร่วม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการ ทั้งนี้ก่อนที่พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551จะมีผลบังคับใช้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดการศึกษาในรูปแบบการเรียนร่วมมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 ภายใต้โครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จำนวน 390 โรงเรียน ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2548 ได้ขยายโครงการโดยเพิ่มเป็น 2,000 โรงเรียน ต่อมาในปี พ.ศ.2549-2550 ได้ขยายโครงการโดยเพิ่มเป็น 2,700 โรงเรียน โดยเน้นโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือโรงเรียนขยายโอกาสและในปี พ.ศ.2551 จะเพิ่ม

โรงเรียนเข้าร่วมโครงการเป็น 5,000 โรงเรียนให้ครอบคลุมถึงระดับตำบลโดยเน้นให้มีโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาหรือโรงเรียนขยายโอกาสอย่างน้อยอำเภอละ 1 โรงเรียน เพื่อเพิ่มโอกาสหรือรองรับการส่งต่อนักเรียนพิการในระดับที่สูงขึ้นและได้เรียนใกล้บ้าน(สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. 2550: 10-11)นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังให้การสนับสนุนการจัดการเรียนร่วมในส่วนที่ไม่ได้เข้าโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมอีก 100 แห่ง ด้วยการให้เอกสารแนวทางการจัดการเรียนการสอนนักเรียนพิการจำแนกตามประเภท สนับสนุนงบประมาณพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ

เนื่องจากการดำเนินงานในโรงเรียนขนาดเล็กที่กล่าวมาข้างต้นมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรเป็นอย่างมากจึงส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงสนับสนุนให้มีการคิดค้นนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและยังได้ออกนโยบายของปี พ.ศ.2551 ไว้เป็นแนวปฏิบัติด้วย ดังนั้นการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่เป็นรูปแบบของการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีอยู่มากกว่าหนึ่งหมื่นโรงเรียนทั่วประเทศตามที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทำการทบทวนสภาพแวดล้อมขององค์กรโดยการนำผลของการดำเนินงานตามกลยุทธ์ปี 2550 นำมาปรับปรุงงานหลักตามนโยบายและพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้า ในที่นี้ขออธิบายถึงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษดังนี้ ในด้านเป้าประสงค์นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานคือประชากรวัยเรียนทุกคนทั้งที่เป็นเด็กปกติ พิการและด้อยโอกาสได้รับโอกาสการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีตามสิทธิอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ส่วนด้านกลยุทธ์นั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำผลผลิตจำนวน 5 ผลผลิต 1 ใน 5 ผลผลิตคือ เด็กพิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาสมรรถภาพและเด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาโดยมีหน่วยกำกับ ประสาน ส่งเสริมการจัดการศึกษาอยู่ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 178 เขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดการขับเคลื่อนกลยุทธ์ปี พ.ศ.2551 ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2551: 21 - 89)

1. กลยุทธ์คุณภาพนำความรู้แน่นมาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ
2. กลยุทธ์ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างกว้างขวางและทั่วถึง
3. กลยุทธ์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ
4. กลยุทธ์กระจายอำนาจและส่งเสริมความเข้มแข็งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
5. กลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

6. กลยุทธ์เร่งพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

กลยุทธ์ทั้ง 6 ข้อข้างต้นในแต่ละกลยุทธ์จะมีกิจกรรมสำคัญที่เป็นจุดเน้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการจัดการศึกษาพิเศษ คือกลยุทธ์ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชากรวัยเรียนอย่างกว้างขวางและทั่วถึง กิจกรรมสำคัญได้แก่ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเสริมความเข้มแข็งให้แก่ศูนย์การศึกษาพิเศษระดับจังหวัดและศูนย์เขตโรงเรียนแกนนำเรียนรวมที่จัดไว้เดิมและขยายโรงเรียนแกนนำเรียนรวมในโรงเรียนที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 กลยุทธ์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ เป้าหมายที่สำคัญได้แก่ นักเรียนเรียนร่วมทุกคนผ่านเกณฑ์ที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และขยายโอกาสโรงเรียนเรียนร่วมในระดับมัธยมศึกษาให้ครบทุกอำเภอ กิจกรรมที่สำคัญได้แก่ 1) การขยายรณรงค์เรื่องการอ่านคล่องเขียนคล่องไปยังนักเรียนชั้นที่ 1 และ 2 โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะสนับสนุนในเรื่องเทคนิคการสอนอ่าน เขียน การสอนภาษา การสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้และประมวลเทคนิคการสอนดีเด่นจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2) การสำรวจและวางระบบจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยขยายไปสู่โรงเรียนในพื้นที่ให้ครอบคลุมอย่างน้อยร้อยละ 25 และ 3) ส่งเสริมการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้อตามความแตกต่างระหว่างบุคคลในห้องเรียนที่นักเรียนมีระดับความรู้ความสามารถแตกต่างกันอย่างมาก กลยุทธ์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนภาคเอกชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา กิจกรรมสำคัญได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเสริมความพร้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สร้างความเข้าใจที่ดีตลอดจนแนวทางในการจัดการศึกษาร่วมกัน

สรุปได้ว่าการดำเนินงานตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กล่าวมานั้นว่าเป็นการปรับปรุงงานหลักและการตอบสนองนโยบายให้ดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง แก้จัดบกพร่องต่าง ๆ ให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อเป็นการช่วยให้นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งที่เป็นเด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าถึงการศึกษาได้ จึงทำให้เกิดแนวคิดการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นขึ้น ซึ่งคาดว่าจะทำให้นักเรียนในชนบททั้งที่เป็นนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับบริการทางการศึกษาที่ดีขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.4 ปรัชญาของการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีทักษะและความสามารถหลากหลายให้เรียนรู้ด้วยกันในห้องเรียนเดียวกัน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปเพื่อประโยชน์ของนักเรียนทุกคน จึงมีนักการศึกษาได้อธิบายปรัชญาของการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นไว้ดังนี้ (Inclusion-Philosophy, 2006: Online)

1. บทบาทของโรงเรียนคือช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง
 2. ผู้เรียนแต่ละคนมีขั้นตอนการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง เด็กแต่ละคนทั้งเด็กเรียนช้าและเด็กเรียนเก่ง ไม่ควรได้รับแรงกดดันมากนัก เหมือนในโรงเรียนแบบแบ่งชั้น
 3. ผู้เรียนทั้งหมดสามารถเรียนรู้จากสถานการณ์ และเงื่อนไขที่เหมาะสมด้วยการจัดเข้ากลุ่ม การปรับหลักสูตรและวิธีสอนที่ยืดหยุ่น
 4. พัฒนาการของนักเรียนมีอัตราที่แตกต่างกัน ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนจะประสบความสำเร็จได้จะต้องตรงกับปัญหาและความต้องการในขณะนั้น ความต้องการของผู้เรียนจะนำไปสู่การจัดแผนจัดการเรียนรู้
 5. เด็กแต่ละคนมีลีลาการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นวิธีการสอนควรขึ้นอยู่กับลีลาการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของเด็กด้วย
 6. เด็กสามารถเรียนรู้จากผู้อื่น ดังนั้นเครื่องมือที่มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้คือการใช้วิธีเพื่อนช่วยสอน (Peer Tutoring) การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) และการทำโครงการเป็นกลุ่ม (Group Projects)
 7. ความสำเร็จของผู้เรียนเกิดจากการทำงานด้วยความพยายาม มานะอดทน
 8. ผู้เรียนควรได้รับการประเมินตามศักยภาพของแต่ละคนและไม่ควรเปรียบเทียบกับผู้อื่น ระบบการรายงานที่บ่งบอกว่าแต่ละคนมีคุณค่าและไม่ควรให้ผลการเรียนแบบตัดเกรด 1 2 3 4 หรือ 0
 9. ผู้ปกครอง ผู้เรียนและครูแบ่งปันความรับผิดชอบต่อการศึกษของผู้เรียน การสอนแบบทีมมีความจำเป็นต่อศักยภาพของผู้เรียน
 10. มีการวางแผนหลักสูตร การประเมินผลและการบันทึกการสอนของครูซับซ้อนกว่าที่พบในโรงเรียนแบบแยกชั้น
- สรุปได้ว่าปรัชญาของการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นคือการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีหลากหลายความสามารถ เรียนในอัตราที่แตกต่างกัน มีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เรียนโดยไม่ต้องเปรียบเทียบกับผู้อื่น เรียนด้วยความมานะพยายาม บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนร่วมกันรับผิดชอบทั้งผู้บริหารและครูรวมถึงบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.5 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนได้มาเรียนด้วยกัน เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ขึ้นในชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนนี้มีประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายได้แก่ เรียน ครูและผู้ปกครองดังนี้ (Bingham.1995: 12 -16)

ประโยชน์ต่อผู้เรียน

การจัดห้องเรียนรวมแบบคละชั้นจัดขึ้นมาเพื่อตอบสนองความหลากหลายของผู้เรียน ซึ่งมีผู้เรียนหลายระดับชั้นและอายุต่างกัน ทำให้ช่วงของการเรียนรู้ ขึ้นพัฒนาการ ความ

ถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพ ประสบการณ์กว้างขึ้น ดังนั้นในห้องเรียนจึงไม่ใช่ห้องเรียนที่มีลักษณะเดียวเพื่อตอบสนององลักษณะได้ลักษณะหนึ่งโดยเฉพาะ การจัดชั้นเรียนรวมแบบคละชั้นมีประโยชน์ต่อผู้เรียนดังนี้

1. การจัดห้องเรียนรวมแบบคละชั้นตระหนักและให้ความสำคัญต่อขั้นพัฒนาการ และระดับการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน เน้นความสำคัญไปที่การเรียนรู้ของแต่ละบุคคลตลอดหลักสูตร การแข่งขันมีน้อยเพราะนักเรียนจะตระหนักและยอมรับในความแตกต่างทางการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล นักเรียนจะเรียนรู้ที่จะกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ การประเมินและสะท้อนการเรียนรู้ของตนเอง

2. การจัดห้องเรียนรวมแบบคละชั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับความรู้ โดยการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนที่อายุมากกว่าและน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตจริงที่คนอยู่ร่วมกันโดยไม่ได้แบ่งอายุ ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมในห้องเรียนแบบคละชั้นจึงสะท้อนความหลากหลายของสถานการณ์ทางสังคม นักเรียนที่อายุน้อยกว่าจะเรียนรู้ความรู้ที่กว้างขวางขึ้นจากเพื่อนร่วมชั้นที่อายุมากกว่า เรียนรู้ทักษะและพฤติกรรมจากตัวแบบที่อายุมากกว่า ส่วนนักเรียนที่อายุมากกว่าจะพัฒนาความสามารถในด้านบทบาทความเป็นผู้นำและพูดอธิบายความหมายได้ชัดเจนเมื่อร่วมเรียนรู้กับนักเรียนที่อายุน้อยกว่า ส่วนนักเรียนที่เรียนอ่อนหรือเป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักเรียนที่อายุน้อยกว่าไม่ต้องเรียนอย่างโดดเดี่ยว

3. การจัดห้องเรียนรวมแบบคละชั้นช่วยให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง เพราะนักเรียนไม่ได้ต้องการใช้เวลาเพื่อพัฒนาทักษะที่เขาทำอยู่แล้วหรือนักเรียนที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้เมื่อสิ้นปีการศึกษายังมีโอกาสที่จะมีสัมฤทธิ์ผลในปีต่อมา ในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นนั้นนักเรียนทุกคนต่างได้รับการคาดหวังที่จะบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้และเวลาอาจเปลี่ยนแปลงไปตามความสามารถของแต่ละบุคคล

4. การจัดห้องเรียนรวมแบบคละชั้นจะช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูพัฒนาไปด้วยดี เนื่องจากนักเรียนไม่ต้องกังวลว่าเมื่อเปลี่ยนชั้นแล้วจะได้ไปอยู่กับครูคนใดเพราะนักเรียนจะได้อยู่กับครูคนเดียวกันมากกว่าหนึ่งปี

ประโยชน์ต่อครู

การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นการสอนนักเรียนที่มีระดับพัฒนาการและความสามารถแตกต่างกัน โดยที่ครูได้สอนนักเรียนเป็นเวลานาน จึงทำให้การสอนในห้องเรียนแบบคละชั้นมีประโยชน์ต่อครู ดังนี้

1. ครูมีเวลามากกว่าในการพัฒนาความเข้าใจนักเรียน ครูแต่ละคนมีความต้องการเวลาเป็นระยะเวลาหนึ่งปีหรือมากกว่าและสามารถวางแผนการสอนนักเรียนตามระดับพัฒนาการ ในขณะที่ครูที่สอนในห้องเรียนแบบแบ่งระดับชั้นพึงจะรู้จักนักเรียนดีขึ้นในช่วงท้ายของปีการศึกษา

แต่ครูที่สอนในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นนั้นครูจะมีความเข้าใจนักเรียนแต่ละคนเป็นอย่างดีทั้งในด้านบุคลิกภาพ ความสนใจและลีลาการเรียนรู้

2. ในการวางแผนเรียนรู้เป็นเวลาสองปีหรือมากกว่าทำให้ครูมีโอกาสในการใช้หลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นมากกว่า การเขียนโครงการจะเป็นไปตามความสนใจของนักเรียนและเหตุการณ์ทางสังคมในขณะนั้น

3. ครูสามารถพัฒนาผู้ปกครองให้เป็นอาสาสมัครที่ทำงานร่วมกับครูจากการทำงานกับนักเรียนและผู้ปกครองเป็นระยะเวลานานหลาย ๆ ปี ทำให้ผู้ปกครองรู้สึกมั่นใจเพราะรู้จักกับครูมากขึ้น ดังนั้นในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นครูจึงมีโอกาสดำเนินงานกับครอบครัวของนักเรียนอย่างใกล้ชิด

ประโยชน์ต่อผู้ปกครอง

ผู้ปกครองมักมีความพึงพอใจต่อสังคมแห่งการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นที่ช่วยพัฒนาทักษะ วุฒิภาวะทางอารมณ์และการเป็นตัวของตัวเอง การจัดห้องเรียนรวมแบบคละชั้นมีประโยชน์ต่อผู้ปกครองดังนี้

1. ผู้ปกครองมีโอกาสที่จะพัฒนาความรู้สึกไว้วางใจครู ครูกับผู้ปกครองใช้เวลาทำงานร่วมกันแก้ปัญหา ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและผู้ปกครองจะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น

2. เนื่องจากจัดห้องเรียนรวมแบบคละชั้นทำให้เกิดการจัดกลุ่มครอบครัวขึ้น กล่าวคือ นักเรียนที่เป็นญาติพี่น้องกันมักจัดเข้าเรียนห้องเรียนเดียวกัน ซึ่งทำให้ผู้ปกครองสามารถสอดส่องดูแลลูกหลานในชั้นเรียนได้ง่ายขึ้นในฐานะเป็นอาสาสมัครทำงานร่วมกับโรงเรียน

3. ผู้ปกครองมีความพึงพอใจที่ลูกหลานมีความกดดันน้อยที่ไม่ต้องปรับตัวกับครูคนใหม่และชั้นเรียนใหม่ในปีการศึกษาต่อไปเหมือนการจัดห้องเรียนแบบแบ่งระดับชั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีประโยชน์ต่อนักเรียน ครูและผู้ปกครอง อย่างไรก็ตามการนำมาใช้ควรปรับให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและชุมชนแต่ละแห่งด้วย

2.6 การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันทุกโรงเรียนจะรับนักเรียนทุกประเภทเข้ามาเรียนในโรงเรียนอันเป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ปรับปรุง พ.ศ.2545) โรงเรียนโดยทั่วไปมีระบบการจัดการศึกษาแบบแบ่งชั้นทำให้มีข้อจำกัดในด้านขอบเขตความสามารถของผู้เรียนที่แคบกว่าเพราะอยู่ในช่วงอายุเพียงปีเดียวในขณะที่มีนักเรียนทั้งที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กทั่วไปเข้าเรียน ดังนั้นเพื่อแก้ไขข้อจำกัดดังกล่าววิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ได้คือ การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น เป็นการจัดการเรียนการสอนหลายระดับความสามารถในห้องเรียนรวมแบบคละชั้น ซึ่งเป็นวิธีที่ครูสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียน

การสอนให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนทั่วไปเรียนด้วยกันได้ในห้องเรียนปกติ เป็นการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนอย่างต่อเนื่องมากกว่าการสอนแบบแบ่งชั้น เป็นการขยายช่วงความสามารถของนักเรียนออกให้กว้างขึ้น ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนได้มากขึ้น ทำให้ครูสามารถออกแบบการสอนและปรับหลักสูตรได้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนที่มีหลากหลายและสอดคล้องกับบริบทการจัดการศึกษาในประเทศไทย โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีเป็นจำนวนมากที่ต้องจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนทุกประเภทและในแต่ละชั้นเรียนมีนักเรียนจำนวนไม่มากนักหรือมีครูสอนไม่ครบชั้นจึงมีความเหมาะสมที่จะนำวิธีการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นไปใช้

กระบวนการตัดสินใจในการจัดสิ่งแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด

การจัดการเรียนรวมเป็นการเพิ่มโอกาสให้กับเด็กที่มีความบกพร่องได้เรียนในห้องเรียนที่มีการจัดการศึกษาทั่วไปโดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมด้วย การเรียนรวมจัดขึ้นมาบนความเชื่อที่ว่าการศึกษาพิเศษและบริการต่าง ๆ สามารถจัดขึ้นได้ในห้องเรียนที่มีการจัดการศึกษาทั่วไปได้ เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องและเด็กปกติทั่วไปได้พัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่และให้เด็กเหล่านี้ได้อยู่ร่วมกันในสังคมได้ การจัดการเรียนรวมเกิดขึ้นได้ต้องมีการสนับสนุนเพื่อเป็นการให้โอกาสนักเรียนทุกคนให้ได้รับการศึกษาเหมาะสมกับอายุในชั้นเรียนปกติกับเพื่อนร่วมชั้นในสภาพธรรมชาติ การสนับสนุนช่วยเหลือคือการจัดให้นักเรียนและนักการศึกษาได้มีส่วนร่วมในชุมชนโรงเรียน การจัดการเรียนรวมนั้นให้ความสำคัญและใส่ใจในความแตกต่างของเด็กทุกคน อยู่บนฐานของความต้องการของเด็กแต่ละคน จะมีการใช้แหล่งทรัพยากรสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องอย่างเต็มที่การจัดการศึกษาเหมาะสมกับอายุเป็นการจัดนักเรียนเข้าชั้นเรียนโดยรวมเด็กอายุต่างกัน 1-2 ปี ตามอายุปฏิทินเข้าเรียนรวมกัน

การจัดการเรียนรวมเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาที่เกิดขึ้นมาหลายปีแล้ว สำหรับในสหรัฐอเมริกาได้ประกาศใช้กฎหมายการศึกษาพิเศษครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1975 คือกฎหมายการศึกษาเพื่อเด็กพิการ (Education for All Handicapped Children Act of 1975 หรือ Public Law 94-142) เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องได้รับการศึกษาแบบให้เปล่า ต่อมาในปี ค.ศ.1990 มีกฎหมายว่าด้วยเด็กที่มีความบกพร่องของชาวอเมริกัน (The American with Disabilities Act หรือ ADA) ในหัวข้อที่ 2 ว่าด้วยเรื่องบริการสาธารณะ ความว่า “ การไม่ให้เด็กที่มีความบกพร่องมีส่วนร่วมในโรงเรียนหรือการปฏิเสธเด็กให้ได้รับการบริการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ” หลังจากใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวมาเป็นระยะเวลาหนึ่งจึงมีการปรับปรุงกฎหมายของการศึกษาพิเศษครั้งใหม่ขึ้นในปี ค.ศ.1997 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยกฎหมายฉบับนี้มีชื่อว่า กฎหมายการศึกษาสำหรับผู้มีความบกพร่อง (Individuals with Disabilities Education Act หรือ IDEA) กฎหมายฉบับนี้มีสาระสำคัญ ๆ ดังนี้ (IDEA' 97. 2005: Online)

1. รัฐบาลกลางให้งบประมาณสนับสนุนแก่มลรัฐต่างๆ เพื่อการค้นหาและประเมินเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การให้เด็กได้รับการศึกษาและบริการที่เกี่ยวข้อง

2. การไม่ปฏิเสธเด็กเข้าเรียน (Zero Reject) รัฐต้องประกันว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ต้องการศึกษาและบริการที่เกี่ยวข้องรัฐไม่สามารถปฏิเสธได้

3. การได้รับความคุ้มครองในการทดสอบ รัฐมีการจัดการทดสอบโดยกระบวนการทดสอบและสิ่งที่ใช้ในการทดสอบต้องไม่เลือกปฏิบัติเนื่องจากความมีอคติทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติ

4. การได้รับการศึกษาในโรงเรียนของรัฐบาลอย่างเหมาะสมโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย (Free Appropriate Public Education หรือ FAPE) ต้องจัดการศึกษาให้อยู่บนพื้นฐานของความต้องการการศึกษาพิเศษและบริการที่เกี่ยวข้องของเด็กแต่ละคน ต้องประกันกับผู้ปกครองว่าไม่มีค่าใช้จ่ายในการให้บริการทางการศึกษาพิเศษ การจัดการศึกษาต้องดูจากความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กไม่ใช่จัดการศึกษาโดยแบ่งตามประเภทของความพิการเป็นการจัดตามศักยภาพของเด็กและต้องมีการประเมินความก้าวหน้าของเด็ก

5. การจัดการศึกษาในสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด (The Least Restrictive Environment หรือ LRE) กฎหมายข้อนี้มีสาระสำคัญดังนี้

5.1 เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีสิทธิและต้องได้รับการศึกษาร่วมกับเด็กปกติมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ยกเว้นกรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถตอบสนองความต้องการของเด็กได้อย่างน่าพึงพอใจและถ้าใช้บริการเสริมแล้วจะก่อให้เกิดปัญหาในสภาพแวดล้อมในห้องเรียน

5.2 เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะถูกย้ายออกจากโรงเรียนปกติทั่วไปก็ต่อเมื่อความพิการของเด็กนั้นรุนแรงมากจนกระทั่งเด็กไม่สามารถที่จะได้รับการศึกษาที่เหมาะสมและบริการที่เกี่ยวข้องในชั้นเรียนปกติ

5.3 ต้องจัดการศึกษาให้อยู่ใกล้บ้านเด็กเท่าที่จะทำได้

5.4 โรงเรียนต้องมีการจัดระบบการศึกษาทางเลือกที่มีหลายทางเลือก เช่น ให้การศึกษาในห้องเรียนปกติ ห้องสอนเสริม ชั้นเรียนพิเศษ โรงเรียนการศึกษาพิเศษ การสอนที่บ้านและการสอนในโรงพยาบาล

6. การให้บริการสำหรับช่วงเปลี่ยนผ่าน(Transition) เป็นการบริการที่ใช้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีอายุมากกว่า 14 ปี โดยในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลต้องระบุข้อความเกี่ยวข้องกับความต้องการการบริการสำหรับช่วงเปลี่ยนผ่าน

7. การช่วยเหลือในระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) จุดเด่นที่สำคัญประการหนึ่งกฎหมายฉบับนี้ คือการให้ความช่วยเหลือในระยะแรกเริ่มแก่เด็กเมื่อแรกเกิดจนถึงอายุ 3 ขวบ รวมถึงเด็กทารกและเด็กที่มีความบกพร่องในด้านต่างๆ คือ ด้านร่างกาย สติปัญญา การสื่อสาร อารมณ์ สังคมและการปรับตัว

8. การคุ้มครองสิทธิของเด็กที่มีความต้องการพิเศษและผู้ปกครอง (Procedural Safeguards) สิทธิต่างๆ ที่จะได้รับได้แก่สิทธิในการตรวจสอบระเบียบและผลการเรียนของเด็ก สิทธิ

ในการเรียกร้องของกระบวนการยุติธรรมในเรื่องการจัดการศึกษาพิเศษให้กับเด็ก ผู้ปกครองไม่ต้องเสียค่าทนายความในกรณีที่ต้องใช้กระบวนการยุติธรรมเพื่อขอความเห็นชอบจากศาล

กฎหมายฉบับนี้มีความสำคัญต่อการจัดการการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นอย่างยิ่ง ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่นๆ จากสาระสำคัญที่อธิบายข้างต้น จะเห็นว่ากฎหมายในข้อที่ 5 ได้เน้นความสำคัญว่า “นักเรียนที่มีความบกพร่องต้องได้รับการศึกษากับนักเรียนที่เป็นเด็กปกติและห้องเรียนพิเศษหรือโรงเรียนเฉพาะความพิการจะต้องเอาออกไปจากระบบโรงเรียนปกติ การจัดการศึกษาในโรงเรียนเฉพาะความพิการจะต้องจัดให้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องในระดับรุนแรงเท่านั้น” หรือเด็กที่มีความอ่อนแอมากจนกระทั่งต้องได้รับการรักษาด้วยยาจึงควรจัดการศึกษาให้ที่บ้านหรือเรียนในโรงเรียนการศึกษาพิเศษหรือในชั้นเรียนพิเศษ การย้ายเด็กนักเรียนออกจากห้องเรียนปกติทำได้กรณีเดียวคือห้องเรียนปกติไม่สามารถช่วยให้เด็กนักเรียนเรียนรู้ได้ (Zuckerman.2002:Online;Winn.2005: Online;Peterson.et.al.2002: 31) ในการจัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในหลักสูตรปกติมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนหรือดัดแปลงเพื่อช่วยให้นักเรียนเหล่านี้สามารถเข้าถึงหลักสูตรปกติและสามารถเรียนในห้องเรียนปกติได้ (Winn.2005:Online) ทั้งนี้การจัดการเรียนร่วมนั้นครูและผู้ปกครองจะต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด มีส่วนร่วมในการเขียนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ผู้ปกครองและครูจะเป็นผู้ให้ความสนับสนุนช่วยเหลือให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้

การจัดสิ่งแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด เป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนกับเด็กทั่วไปอย่างเคียงบ่าเคียงไหล่ ไม่ใช่ห้องเรียนพิเศษหรือโรงเรียนเฉพาะความพิการแต่ให้เด็กได้เรียนในห้องเรียนปกติ การย้ายนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษออกจากห้องเรียนปกติควรทำในกรณีเดียวเท่านั้นคือห้องเรียนนั้นไม่สามารถช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ (Least Restrictive Environment & Inclusion. 2008: Online) การจัดสิ่งแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุดเป็นการจัดบริการทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องดังภาพประกอบ 13

เคลื่อนมาทางนี้ให้ไกลที่สุดเท่าที่ทำได้ ↓	การศึกษาปกติทั่วไปโดยให้บริการสนับสนุนช่วยเหลือด้านการศึกษาพิเศษ	↑ กลับมาทางนี้ให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้
	จัดแหล่งเรียนรู้	
	จัดศูนย์เรียนรู้จากภายนอกเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนช่วยเหลือ	
	ห้องเรียนพิเศษในการจัดการเรียนร่วม (Mainstream) จัดชั้นเรียนให้โอกาสทางวิชาการหรือไม่เป็นวิชาการตามที่ระบุไว้ใน IEP	
	จัดชั้นเรียนพิเศษ	
	จัดสอนที่โรงพยาบาล สอนที่บ้าน	

ภาพประกอบ 13 การจัดสิ่งแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุดเป็นการจัดบริการทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ที่มา : Least Restrictive Environment & Inclusion. 2008 : Online

จากภาพประกอบข้างต้นเป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามศักยภาพของเด็ก โดยพยายามให้เด็กได้เรียนกับเด็กปกติในสิ่งแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด ยกเว้นเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับรุนแรงเท่านั้นสำหรับในต่างประเทศมีตัวอย่างการจัดการเรียนรวมในมลรัฐมิชิแกน สหรัฐอเมริกาดังนี้

นโยบายการศึกษาโรงเรียนรัฐบาลในมลรัฐมิชิแกน สหรัฐอเมริกา เพื่อเป็นหลักประกันว่าจัดสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาได้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อเป็นการเตรียมให้เด็กได้อยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในชุมชนต้องการจัดสิ่งแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุดโดยคณะกรรมการการศึกษาแห่งรัฐได้มีข้อตกลงดังนี้คือ คณะกรรมการมีความปรารถนาที่จะจัดการศึกษาพิเศษได้อย่างเหมาะสมด้วยการเชื่อมโยงการศึกษาพิเศษและบริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและให้โอกาสเด็กในการได้รับประสบการณ์จากการศึกษาในหลักสูตรปกติ หลักการสำคัญในการจัดการศึกษาด้วยการเชื่อมโยงการศึกษาพิเศษและบริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องคือการให้เด็กได้มีส่วนร่วมในหลักสูตรปกติด้วยการช่วยเหลือและปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้สอดคล้องกับระดับความสามารถเด็กเพื่อไม่ให้เด็กถูกแบ่งแยกออกไป

คณะกรรมการการศึกษาให้สนับสนุนการจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการ 10 ขั้นตอน เพื่อวางแผนทางในการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษดังนี้

1. การตัดสินใจจัดการศึกษาพิเศษให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษขึ้นอยู่กับคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล
2. ความต้องการการศึกษาเฉพาะทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์และการเคลื่อนไหวจะต้องได้รับการอธิบายและตัดสินใจโดยคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล
3. การจัดการศึกษาพิเศษและบริการต่างๆ ต้องสอดคล้องกับความต้องการของเด็กโดยผ่านการตัดสินใจของคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลในขั้นที่ 2 การจัดโปรแกรมการศึกษาและบริการต่างๆ ต้องได้รับการพิจารณาจากจำนวนและหัวข้อที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล
4. คณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลจะเป็นผู้พิจารณาการจัดสิ่งแวดล้อม ในระบบการศึกษาปกติด้วยการปรับและช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม การให้บริการอย่างต่อเนื่องจะได้รับการพิจารณาโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ
5. ระดับของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนระบบการศึกษาปกติ คณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลจะเป็นผู้พิจารณา
6. การพิจารณาด้านการจัดสิ่งแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุดคือเพื่อให้เด็กได้รับการบริการอย่างเท่าเทียมตามความต้องการของเด็ก
7. การตัดสินใจจัดกิจกรรมการเรียนและบริการต่างๆ ให้ใกล้เคียงกับบ้านของเด็กเท่าที่จะเป็นไปได้นั้น คณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลจะเป็นผู้ดำเนินการ
8. ถ้าคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลไม่สามารถตัดสินใจได้ จะส่งเอกสารการพิจารณาตัดสินใจให้ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้พิจารณาทบทวนว่าจะดำเนินการและให้บริการที่ไหนเวลาใด เริ่มต้นเมื่อใด
9. ในบางกรณีผู้บังคับบัญชายังต้องการข้อมูลบางประการจากผู้ปกครองเด็ก เพื่อให้ความช่วยเหลือในกิจกรรมการเรียนรู้อะไรจะให้อย่างไร เริ่มต้นเมื่อใด
10. ผู้ปกครองควรมีเวลาในการพิจารณาในด้านการยอมรับการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชา ร้องขอการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือร้องขอสิ่งอื่นๆ ที่จะเขียนไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

จากกระบวนการทั้ง 10 ขั้นตอนทีกล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าการจัดการเรียนรวมในมลรัฐมิชิแกนได้ให้ความสำคัญกับคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลมาก ในการพิจารณาตัดสินใจวางแผนจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างเป็นขั้นตอนร่วมกับผู้ปกครอง เพื่อจัดวางระบบการศึกษาให้เหมาะสมกับเด็กมากที่สุด จึงนับว่าเป็นตัวอย่างที่ดีที่ควรนำมาปรับใช้ในประเทศ (Michigan Department of Education. 2004: Online)

คุณลักษณะของนักเรียนที่เรียนในห้องเรียนรวมแบบคละชั้น

สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น เป็นการจัดการเรียนรวมรูปแบบหนึ่งที่ตั้งขึ้นเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนไปพร้อมๆ กับนักเรียนปกติโดยจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของเด็ก การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน โรงเรียนควรจัดการศึกษาให้กับเด็กภายใต้สิ่งแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุดด้วยการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนโดยพิจารณาระดับความรุนแรงของความบกพร่องประกอบด้วย เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพคุณลักษณะของนักเรียนควรมีลักษณะดังนี้ (Peter.2004: 16 ; ผดุง อารยะวิญญู. 2542: 66-67)

1. เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทใดประเภทหนึ่งที่มีระดับความต้องการพิเศษในระดับเล็กน้อยหรือปานกลาง หากมีความต้องการพิเศษระดับรุนแรงควรได้รับการประเมินความต้องการของเด็กก่อนว่าห้องเรียนรวมจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กหรือไม่
2. เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้โดยการเปลี่ยนแปลงที่ระบบโรงเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยไม่ทำให้นักเรียนทั่วไปได้รับผลกระทบมากนัก
3. เป็นเด็กที่สามารถเรียนกับเพื่อนได้ตามระดับความสามารถของตนทั้งนี้ความบกพร่องที่มีอยู่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้มากจนเกินไป นักเรียนอาจได้รับการเตรียมความพร้อมล่วงหน้าหรือไม่ก็ได้

คุณลักษณะของนักเรียนที่จัดให้เรียนในระบบเรียนรวมดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของปีเตอร์สันและคณะ (Peterson; et al. 2001: 31) ได้อธิบายว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องอย่างรุนแรงหรือบกพร่องซ้ำซ้อน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตา ร่างกาย หู สติปัญญา ออทิสติก เป็นนักเรียนที่ส่วนใหญ่จะเรียนอยู่ในโรงเรียนพิเศษหรือในชั้นเรียนพิเศษ หากเข้ามาเรียนอยู่ในโรงเรียนรวมจะเป็นปัญหาสำหรับโรงเรียนในการดูแลและจัดการเรียนการสอน หากนักเรียนมีความบกพร่องระดับเล็กน้อยถึงปานกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้ เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ไม่รุนแรงเป็นประเภทนักเรียนที่เหมาะสมกับการจัดให้เรียนในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นได้ นอกจากนี้การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นยังควรจัดขึ้นในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนแต่ละระดับชั้นไม่มากนัก เช่น 5-7 คนต่อระดับชั้น เนื่องจากโรงเรียนสามารถจัดสิ่งแวดล้อมและปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนสะดวกมากขึ้น (Schmidt and Harriman. 1998: 10)

ส่วนการช่วยเหลือเด็กพิการหรือเด็กที่มีความบกพร่องระดับรุนแรงให้ได้รับการศึกษานั้น ประเทศไทยมีแนวทางในการช่วยเหลือเด็กพิการให้เข้าเรียนในโรงเรียนการศึกษาพิเศษโดยมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ ด้วยการรับเด็กพิการเข้า

เรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ได้ดำเนินการตามนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรับเด็กพิการทุกคนที่ไม่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ตามประเภทของความพิการและความสามารถของแต่ละโรงเรียน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กพิการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. 2550: 23)

จากที่อธิบายมาข้างต้นพอสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนกับเด็กปกติในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด ดังนั้นการจัดการศึกษาในโรงเรียนเฉพาะความพิการจึงเป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความบกพร่องในระดับรุนแรงเท่านั้น โรงเรียนจึงต้องมีการปรับทั้งหลักสูตรและวิธีสอนให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าถึงได้มากที่สุดด้วย

สภาพการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในต่างประเทศ

ในต่างประเทศการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นลักษณะการจัดการเรียนการสอนแบบหลายระดับความสามารถ (Multilevel Instruction) ซึ่งเป็นการสอนที่เน้นการออกแบบบทเรียนสำหรับนักเรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกันให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันตามระดับความสามารถของตนเอง ด้วยการทำงานในกลุ่มที่หลากหลายความสามารถหรือเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนการสอนลักษณะนี้ถือเป็นการจัดการเรียนรวมอย่างแท้จริง เนื่องจากในห้องเรียนหนึ่งมีนักเรียนที่มีความต้องการ ความสนใจและความสามารถที่หลากหลาย

จากการศึกษาวิจัยของปีเตอร์สันและคณะ (Peterson.et.al. 2001: 13-19) พบว่าอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งในการจัดการเรียนรวม ซึ่งมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนกับเด็กปกติได้อย่างมีประสิทธิภาพคือการจัดการเรียนการสอนตามระดับชั้น ซึ่งการสอนลักษณะนี้ทำให้นักเรียนที่มีทั้งความสามารถสูงและมีความสามารถจำกัดไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ของตนได้ ดังนั้นวิธีการแก้ปัญหาให้นักเรียนหลากหลายตามความสามารถเรียนด้วยกันได้จึงใช้การจัดการเรียนการสอนตามระดับความสามารถ โดยการออกแบบแผนการสอนตามระดับความสามารถผู้เรียนที่มีอยู่หลากหลายระดับ การจัดการเรียนการสอนแบบนี้เรียกว่าการสอนแบบหลายระดับความสามารถ (Multilevel Instruction) การสอนลักษณะนี้จะไม่เป็นการสอนนักเรียนให้มีความรู้ในระดับเดียวกัน ซึ่งในการสอนที่ครูส่วนใหญ่นิยมใช้ หากแต่นักเรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง การจัดการเรียนการสอนวิธีนี้เป็นการสอนที่มุ่งสู่การจัดการเรียนรวมที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนอยู่ด้วย ผลจากการปฏิบัติการสอนโดยวิธีนี้เป็นการสนับสนุนการจัดการเรียนรวมได้ดีที่สุด ผู้วิจัยได้อธิบายหลักการสอนแบบหลายระดับความสามารถไว้ว่าหลักการสอนแบบหลายระดับความสามารถเป็นวิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีทั้งความสามารถมากหรือน้อยกว่าเรียนด้วยกัน ครูมีการปรับการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนทุกคน การสอนแบบนี้ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ในกิจกรรมที่มีความยากง่ายแตกต่างกัน จากทั้งเพื่อนและนักเรียนที่

อายุมากกว่า การจัดการเรียนการสอนแบบหลายระดับความสามารถนี้จึงเป็นการส่งเสริมนักเรียนที่มีช่วงความสามารถกว้างได้เรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. การเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) การเรียนรู้ตามสภาพจริงเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากการเรียนที่อยู่บนพื้นฐานของวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่เป็นความจริง เช่น การเขียนจดหมายถึงเพื่อน มิใช่เพียงแต่รู้วิธีเขียน แต่นักเรียนต้องสามารถเขียนจดหมายได้ สามารถคิดและให้คำแนะนำในการเขียนได้ สามารถเขียนจดหมายถึงผู้ปกครองในวันพืชมงคล หรือสามารถเขียนกลอน เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ การเรียนรู้ตามสภาพจริงเป็นกุญแจนำไปสู่การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แรงจูงใจในกระบวนการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการเชื่อมโยงกับสิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ที่นักเรียนใช้ชีวิตอยู่ที่สถานที่แห่งนี้ ถ้าภาระงานที่มีคุณค่าและมีความหมายต่อนักเรียน นักเรียนย่อมสนใจและพร้อมที่จะทำงานนั้น ถ้าการทำงานนั้นมีเหตุผลเพียงเพราะครูให้ทำ แรงจูงใจในภายในของผู้เรียนจะลดลงแต่นักเรียนจะทำงานเพื่อต้องการผลการเรียนหรือรางวัลมากกว่าที่จะได้รับความรู้

ดังนั้นภาระงานตามสภาพจริงจึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากทักษะพื้นฐานไปสู่การมีความสามารถหรือทำงานที่ยากขึ้น ถือว่าเป็นการจัดภาระงานให้นักเรียนได้มีความมุ่งมั่นตามระดับความสามารถของตนเองซึ่งนักเรียนแต่ละคนมีความสามารถต่างกัน

2. การสอนหลายระดับความสามารถ (Multilevel) การจัดการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความสามารถที่หลากหลาย เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อำนวยความสะดวกให้นักเรียนทำงานตามระดับความสามารถของตนเองที่จะไปให้ถึง (The Zone of Proximal Development) ซึ่งเด็กแต่ละคนจะมีระดับที่แตกต่างกันโดยที่ครูสามารถผลักดันให้นักเรียนทำงานที่ท้าทายสำหรับนักเรียนบางคนที่มีความสามารถสูงแต่เรียนอยู่ในระดับชั้นที่ต่ำกว่าความสามารถที่เขาสามารถทำได้

3. การสนับสนุนช่วยเหลือ (Scaffolding) นักเรียนจะได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนให้พัฒนาการเรียนรู้จากระดับหนึ่งไปสู่ระดับหนึ่ง ซึ่งการสนับสนุนช่วยเหลือนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสังคมในห้องเรียน ครูจึงออกแบบบทเรียนให้มีความยากง่ายหลายระดับเพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีความสามารถต่างกันเรียนไปด้วยกันได้

4. การคิดระดับสูง (Higher – Order Thinking) การสอนแบบหลายระดับความสามารถ ครูแสวงหาวิธีที่จะช่วยให้นักเรียนคิดระดับสูงด้วยการทำโครงการและมีการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อนตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Theory) ได้แบ่งระดับการเรียนรู้ออกเป็น 6 ระดับและการแสดงทักษะการเรียนรู้ไว้ตามตาราง 5 ดังนี้ (Peterson;et al. 2001: 15)

ตาราง 5 ระดับการเรียนรู้และทักษะการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม

ระดับการเรียนรู้	ทักษะการเรียนรู้
การประเมินผล (Evaluation)	การนำเสนอและการแสดงความคิดเห็นโดยทำการตัดสินใจเกี่ยวกับข้อมูล ความคิดหรือคุณภาพของงานโดยอยู่บนฐานของหลักเกณฑ์
การสังเคราะห์ (Synthesis)	การนำข้อมูลความรู้ที่ได้รับมาอย่างหลากหลายมาผสมผสานเป็นแนวคิด ใหม่หรือเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหา
การวิเคราะห์ (Analysis)	เป็นการแยกแยะข้อมูลออกเป็นส่วนย่อยเพื่อค้นหาสาเหตุหรือแรงจูงใจ เป็นการค้นหาเหตุการณ์สนับสนุนหรืออธิบาย องค์ประกอบของ สถานการณ์ที่เกิดขึ้น
การนำไปใช้ (Application)	เป็นการปรับความรู้ ความจริง กฎ ที่มีอยู่ไปใช้ในการแก้ปัญหาด้วย วิธีการต่าง ๆ นานา
ความเข้าใจ (Comprehension)	เป็นการแสดงความเข้าใจ ความรู้ ความจริงและความคิดโดย การจัดระบบข้อมูล การเปรียบเทียบ การตีความ การอธิบายและการ เน้นความคิดสำคัญๆ
ความรู้พื้นฐาน (Knowledge)	เป็นการจำในสิ่งที่เป็นอย่างจริง ความคิดรวบยอดพื้นฐานและคำตอบต่าง ๆ

สิ่งที่น่าสนใจจากการจัดการสอนตามแนวคิดของบลูมคือ ครูสามารถแบ่งระดับความสามารถในการเรียนรู้ออกเป็นช่วงกว้างได้มากกว่าด้วยการบูรณาการให้เข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้ จากระดับพื้นฐานไปถึงการเรียนรู้ในระดับสูง ในการออกแบบบทเรียนหรือแผนการสอนให้ผู้เรียนมีการคิดระดับสูง ครูทำได้โดยตั้งเป้าหมายการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถในระดับสูงก่อน ต่อมาจึงขยายไปสู่ผู้เรียนที่มีความสามารถต่ำกว่า ครูเป็นผู้กำหนดกรอบคำถามและมอบหมายงานให้นักเรียนมีทักษะการคิดตามระดับความสามารถที่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนหาคำจำกัดความคำที่เกี่ยวข้องกับพืช เป็นภาระงานในระดับต่ำ แต่ถ้านักเรียนสาธิตการปลูกพืชและการขยายพันธุ์พืชจะเป็นภาระงานในระดับสูง

ในบางกรณีนักเรียนที่มีความสามารถต่ำอาจทำงานจับคู่กับนักเรียนที่มีความสามารถสูงกว่าเพื่อทำงานที่มีความยากได้สำเร็จมากกว่าทำงานคนเดียว ในสถานการณ์อื่น ๆ อาจใช้การสอนทั้งชั้น การอภิปราย การอ่านหรือทำกิจกรรมนักเรียนบางคนทำความเข้าใจกับความคิดรวบยอดกับเพื่อนร่วมชั้นด้วยการทำงานร่วมกับผู้อื่นเขาก็จะค่อยๆ ซึมซับความรู้ได้โดยธรรมชาติ ครูมีความคิดว่านักเรียนที่มีความสามารถต่ำมักได้รับประโยชน์จากสถานการณ์การเรียนรู้เหล่านี้ด้วยการมีส่วนร่วมกับเพื่อนที่มีระดับการเรียนรู้ต่างจากตนเอง เพื่อนที่มีความสามารถสูงกว่าจะทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาหรือเป็นตัวแบบให้กับเพื่อนได้เรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีความ

บกพร่องทางการเรียนรู้ (LD.) และเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้รับประโยชน์มาจากการได้เรียนกับเพื่อนที่มีความรู้สูงกว่าเป็นอย่างมาก

5. การเรียนรวมและความหลากหลาย (Inclusive, Heterogeneous) การสอนแบบหลายระดับความสามารถครูต้องสอนนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันโดยให้นักเรียนทำงานร่วมกันในกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่หรือทำงานเป็นคู่ ครูจึงใช้วิธีการจัดกิจกรรมกลุ่มด้วยการจัดกลุ่มแบบยืดหยุ่นและหลีกเลี่ยงการจัดกลุ่มตามความสามารถ

6. การเรียนรู้ทักษะด้วยการบูรณาการ (Integrated Skill Learning) การสอนแบบหลายระดับความสามารถนั้นการสอนทักษะ คือการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง ครูจัดกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพัฒนาทักษะเฉพาะร่วมกัน

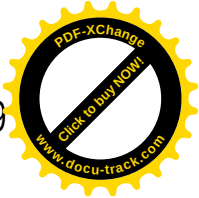
7. การมุ่งสู่ความหมายและการทำหน้าที่ด้วยการสอนแบบหัวเรื่อง (Focus on Meaning and Function : Themes) การสอนแบบหลายระดับความสามารถมุ่งสู่ทักษะการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน ครูสามารถช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงระหว่างเรื่องที่อ่านกับเรื่องราวที่เป็นชีวิตจริง การออกแบบโครงงานให้นักเรียนได้สำรวจการดำรงชีวิตของผู้ปกครอง ครอบครัวหรือเพื่อนบ้าน

8. การเรียนรู้และภาวะผู้นำ (Learning and Leadership) การสอนแบบหลายระดับความสามารถนั้นนักเรียนจะได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำขึ้นในกระบวนการเรียนรู้ นักเรียนจะได้รับการสอนให้รู้จักการช่วยเหลือสนับสนุนเพื่อนในห้องเรียน นักเรียนจะได้รับการสอนให้รู้จักตัดสินใจว่างานที่ควรทำหรือคาดหวังต่อการทำงานอย่างไร วิธีเช่นนี้นักเรียนจะเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือผู้อื่นให้เรียนรู้ได้ตามระดับความสามารถ นักเรียนทุกคนจะได้รับการกระตุ้นให้กำลังใจจากเพื่อนให้ทำงานตามระดับความสามารถของตนเอง

9. การสะท้อนความคิดเห็นและการเรียนรู้ (Reflection and Learning) นักเรียนจะได้รับการสะท้อนจากการเรียนรู้ของตนเอง โดยให้นักเรียนเข้ากลุ่มและถามนักเรียนด้วยคำถามปลายเปิด ซึ่งนักเรียนได้รับการสอนให้สะท้อนความคิดเห็นต่องานที่ทำ เป็นการช่วยให้มีความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากขึ้นโดยเฉพาะงานที่นักเรียนทำเป็นงานที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงของนักเรียนเอง

10. การประเมินความสามารถและความงอกงาม (Growth and Effort-Based Evaluation) การประเมินผลการเรียนรู้และการให้คะแนนนักเรียนนั้นไม่ใช่ให้ตามระดับขั้นเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่ความสามารถและความก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคนด้วย กรณีเช่นนี้หมายความว่านักเรียนบางคนอาจทำงานต่ำกว่าระดับขั้นที่เขาเรียนอยู่แต่สามารถทำได้ก้าวหน้าดีมากในขณะที่นักเรียนบางคนทำงานสูงกว่าระดับขั้นของเขาแต่มีความก้าวหน้าน้อย ดังนั้นการประเมินจึงควรพิจารณาที่ความสามารถและความงอกงามโดยการใช้การกำหนดเป้าหมายเป็นรายบุคคลและการใช้แฟ้มสะสมงาน

สรุปได้ว่าหลักการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันในห้องเดียวกันที่มีนักเรียนต่างระดับชั้นเรียนด้วยกันทั้ง

นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ หลักการที่สำคัญ ได้แก่ การเรียนรู้ตามสภาพจริง การสอนหลายระดับความสามารถ การช่วยเหลือสนับสนุน การสร้างทักษะการคิดระดับสูง การเรียนรวมกับความหลากหลาย การเรียนรู้ทักษะด้วยการบูรณาการ การสอนเรื่องที่มีความหมายต่อผู้เรียน การเรียนรู้และภาวะผู้นำ การสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ การประเมินผล ความก้าวหน้าและความพยายามของนักเรียน

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนรวมแบบคละชั้น

จากการอธิบายถึงหลักของการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมาแล้วจะทำให้สามารถเห็นแนวทางการปฏิบัติสู่การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างหลากหลาย วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นนั้นปีเตอร์สัน (Peterson, 2007: Online) ได้อธิบายไว้ดังนี้

1. การกำหนดระดับเป้าหมายของการเรียนรู้และกิจกรรม เริ่มจากครูเป็นผู้ศึกษาเป้าหมายการเรียนรู้ กิจกรรมและวิธีการปฏิบัติสำหรับนักเรียนที่มีระดับความสามารถต่างกัน ครูอาจเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถสูงที่สุดก่อน ต่อมาเป็นนักเรียนที่มีความสามารถต่ำที่สุดและสุดท้ายจึงเป็นนักเรียนที่มีความสามารถปานกลางหรือบางที่อาจเริ่มจากการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนแล้วจึงมากำหนดเป้าหมายทางวิชาการ การวางแผนเหล่านี้จะช่วยให้ครูมั่นใจว่าจะสามารถนำนักเรียนไปสู่เป้าหมายของหลักสูตรและสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการสอนได้

กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละระดับจะใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ต่างกันไปและขึ้นอยู่กับการทำงานเป็นแบบงานกลุ่มหรืองานเดี่ยว การแบ่งระดับเป้าหมายการเรียนรู้อาจจะแบ่งได้เป็นหลายระดับตามความสามารถของนักเรียน เช่น เป้าหมายการเรียนรู้ในระดับที่หนึ่ง ออกแบบขึ้นมาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถจำกัดที่สุดจึงเกี่ยวข้องกับความคิดรวบยอดที่ง่ายที่สุด เป้าหมายการเรียนรู้ในระดับที่สอง ให้ความสำคัญกับทักษะทางวิชาการสำหรับนักเรียนที่มีจำนวนมากที่สุดในห้องคือนักเรียนที่มีความสามารถปานกลาง ส่วนเป้าหมายการเรียนรู้ในระดับที่สามเป็นการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่มีความซับซ้อนใช้กระบวนการคิด ความคิดรวบยอดที่มีทั้งแนวกว้างและลึก ดังตัวอย่างตามตาราง 6 ดังนี้ (Peterson; et al. 2001: 15)

ตาราง 6 ตัวอย่างระดับของเป้าหมายของการเรียนรู้และกิจกรรม

ระดับของเป้าหมายการเรียนรู้	ระดับของกิจกรรม
ระดับที่ 3 การทำงานเป็นทีมและทักษะการเป็นภาวะผู้นำ วิธีบันทึกข้อมูล การเปรียบเทียบผลของข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง การพัฒนารายงานด้วยการวิเคราะห์	ระดับที่ 3 ภาวะผู้นำในการจัดระบบการทำงานกลุ่มและแก้ปัญหา การบันทึกข้อมูล การช่วยกลุ่มเปรียบเทียบผลทางวิทยาศาสตร์ การเขียนรายงานด้วยการวิเคราะห์
ระดับที่ 2 เรียนรู้ที่จะทำงานเป็นกลุ่ม ปลูกพืช บันทึกการเจริญเติบโตและเขียนสรุปง่าย ๆ	ระดับที่ 2 ปลูกพืช บันทึกการเจริญเติบโตของต้นพืช บรรยายสรุปลงวารสาร
ระดับที่ 1 ช่วยเตรียมอุปกรณ์ในการทำงานกลุ่ม	ระดับที่ 1 ช่วยเตรียมอุปกรณ์ วาดภาพพืชในแต่ละวัน

จากตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นตัวอย่างของการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และกิจกรรมที่มีระดับแตกต่างกันสามระดับด้วยกันเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ครูสามารถจัดระดับความสามารถของนักเรียนแตกต่างกันไปจากนี้ได้ ส่วนกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมกลุ่มที่ให้นักเรียนทำงานด้วยกันโดยนักเรียนที่มีความสามารถต่างกันจะมีบทบาทในกลุ่มเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้

การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในต่างประเทศดำเนินการโดยใช้การผสมความร่วมมือระหว่างครูการศึกษาพิเศษและครูที่สอนปกติให้มาทำงานร่วมกันด้วยการออกแบบกิจกรรมและวิธีสอนนักเรียนที่มีความสามารถหลากหลาย ดังนี้

1. นักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันหลากหลายทำงานด้วยกันในลักษณะจับคู่หรือทำงานเป็นกลุ่ม
2. นักเรียนทำงานตามระดับความสามารถของตนเอง
3. ครูสอนโดยใช้กิจกรรมตามสภาพจริง
4. ฝึกให้นักเรียนมีความเข้มแข็งและมีความสามารถ
5. ช่วยเหลือสนับสนุนนักเรียนให้ทำงานตามระดับความสามารถของตนเอง

การจัดการเรียนการสอนลักษณะเช่นนี้เป็นวิธีการสอนที่มีประโยชน์ต่อนักเรียนทุกคนเนื่องจากบทเรียนได้รับการออกแบบขึ้นมาเพื่อเด็กทุกคน ครูปกติและครูการศึกษาพิเศษทำงาน

ร่วมกันในโรงเรียนเรียนรวมด้วยการออกแบบบทเรียนร่วมกัน ครูการศึกษาพิเศษทำงานช่วยนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้เรียนรู้ได้ตามความสามารถและช่วยครูปกติให้สามารถช่วยเหลือดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ ครูปกติจะได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับ ครูการศึกษาพิเศษและดูแลเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้เรียนรู้ไปพร้อมๆ กับเพื่อนได้

นอกจากนี้ในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นการออกแบบแผนการสอนครูต้องตั้งวัตถุประสงค์โดยเน้นที่ระดับความรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคลที่นักเรียนสามารถมีสัมฤทธิ์ผล ครูใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อช่วยให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ได้ บทบาทของครูในห้องเรียนรวมแบบคละชั้น ยูเนสโก (UNESCO.2004: 88) ได้เน้นบทบาทของครูที่มีต่อกระบวนการสอนในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นไว้ดังนี้

1. ครูควรพิจารณาประสบการณ์ในอดีตของนักเรียนแต่ละคน ลีลาในการเรียนรู้และสิ่งที่นักเรียนชื่นชอบ
2. พัฒนากิจกรรมและคำถามเพื่อจุดมุ่งหมายตามระดับความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของนักเรียน
3. ปรับระดับความคาดหวังของนักเรียนบางคนรวมถึงปรับจุดมุ่งหมายหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามระดับความสามารถของเด็ก
4. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เช่นการเรียนเป็นรายบุคคล การทำงานเป็นคู่และการทำงานเป็นกลุ่มเล็ก
5. ให้นักเรียนเลือกตัดสินใจในการแสดงออกถึงสิ่งที่เขาเข้าใจความรู้นั้นหรือแสดงความสามารถออกมาด้วยวิธีการที่เขาทำได้
6. ยอมรับในวิธีการแสดงความรู้ของนักเรียนและการแสดงออกของทุกคนมีคุณค่าเท่ากัน
7. การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่บนฐานของวัตถุประสงค์เป็นรายบุคคลและความก้าวหน้าของแต่ละคน

โรงเรียนที่มีการสอนแบบแบ่งเป็นระดับชั้นมักใช้การสอนที่เป็นมาตรฐานเดียวกันสอนนักเรียนในระดับความสามารถเดียวกัน แต่ในสภาพความเป็นจริงนั้นในห้องเรียนหนึ่งๆ ไม่ว่าจะจัดการเรียนรวมหรือไม่ก็ตาม การนำนักเรียนระดับชั้นต่างกันมาเรียนด้วยกันนั้นนักเรียนย่อมมีความสามารถแตกต่างหลากหลายมากขึ้น ดังนั้นการออกแบบบทเรียนหรือแผนการสอน ครูที่สอนในห้องเรียนรวมจึงต้องออกแบบให้สอดคล้องกับนักเรียนที่มีความสามารถหลากหลาย โดยไม่จำเป็นต้องให้นักเรียนเรียนตามระดับชั้นของตนเองแต่ควรให้เรียนตามระดับความสามารถแทนโดยครูที่สอนแบบเรียนรวมสามารถดำเนินการดังนี้

1. ออกแบบบทเรียนหรือแผนการสอนให้มีหลากหลายระดับความสามารถ
2. กระตุ้นให้นักเรียนเรียนรู้ตามระดับศักยภาพของตนเอง
3. สนับสนุนช่วยเหลือนักเรียนให้ก้าวหน้าไปสู่การเรียนรู้ระดับสูงขึ้นต่อไป

4. ใช้การสอนโดยให้นักเรียนทำกิจกรรมตามสภาพจริงหรือเป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงที่บ้านหรือชุมชนของนักเรียน

5. กระตุ้นให้นักเรียนแสดงความสามารถออกมาหลากหลายวิธี

6. กระตุ้นให้นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยการจับคู่ทำงานหรือทำงานเป็นกลุ่มเล็กเพื่อให้นักเรียนจะได้แสดงจุดแข็งหรือความสามารถของตนเองออกมาได้

หากโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนแบบนี้ได้นักเรียนทุกคนจะสามารถเรียนด้วยกันได้ ทั้งนี้ครูจะต้องปรับหลักสูตรและให้ความสนใจว่านักเรียนทำอะไรและทำได้อย่างไร

วิธีป้องกันปัญหาที่อาจเกิดจากการสอนแบบหลายระดับความสามารถ

การนำการสอนแบบหลายระดับความสามารถมาใช้ในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นนั้นอาจมีปัญหาก่อขึ้นตามมา เช่นเด็กบางคนรู้สึกเบื่อหน่ายหรือเด็กบางคนอาจไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร ดังนั้นจึงควรมีวิธีการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนที่มีนักเรียนแตกต่างหลากหลายดังนี้

1. ครูไม่ควรใช้ตำราเรียนเป็นศูนย์กลางของการสอนอย่างเดียว แต่ครูอาจใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับระดับความยากง่ายของบทเรียนแตกต่างกันตามความสามารถของผู้เรียน

2. ครูไม่ควรใช้ใบงานที่มีความยากง่ายระดับเดียวกัน กล่าวคือครูควรใช้ใบงานที่มีระดับความยากง่ายแตกต่างกัน สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถสูง ปานกลางหรือต่ำ ในการออกแบบใบงานสำหรับการใช้ความคิดระดับต่ำ อาจทำใบงานแบบมีตัวเลือกหรือเติมคำ หากเป็นใบงานที่ต้องใช้ความคิดระดับสูง อาจทำใบงานให้นักเรียนคิดโครงงานหรือคำถามเป็นแบบปลายเปิดเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนฝึกคิด

3. ครูไม่ควรจัดกลุ่มนักเรียนด้วยการใช้ความสามารถเป็นหลักมากกว่าการพิจารณาถึงความสัมพันธ์และการทำงานกลุ่ม ดังนั้นการจัดกลุ่มจึงควรมีนักเรียนหลากหลายความสามารถ

4. ครูไม่ควรตัดสินความสามารถนักเรียนด้วยการสอบอย่างเดียว ครูควรพิจารณาถึงการแสดงความสามารถหลายๆ ด้านของนักเรียนที่แสดงออกด้วยวิธีการที่ต่างกัน ตามแนวคิดพหุปัญญานั้นเชื่อว่าความสามารถของมนุษย์ไม่ได้มาจากการพิจารณาจากคะแนนสอบด้านเดียวแต่นักเรียนยังสามารถแสดงออกถึงความสามารถด้านต่างๆ ทั้งภาษา ตัวเลข ดนตรี มิติสัมพันธ์ การเคลื่อนไหว การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น การรักษวงแหวนธรรมชาติ ดังนั้นในห้องเรียนรวมครูควรมุ่งให้เด็กแสดงออกหรือใช้ความสามารถในด้านต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นได้

2. หลักสูตรและการสอนแบบหลายระดับความสามารถสำหรับห้องเรียนรวมแบบคละชั้น

ครูจะจัดระบบการสอนนักเรียนที่มีระดับความสามารถต่างกันอย่างไรให้สามารถทำงานด้วยกันได้ให้ครอบคลุมวิชาต่างๆ ครูที่สอนในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นจึงต้องมีการปรับเปลี่ยน

วิธีการสอนเพราะนักเรียนมีความสามารถกว้างขึ้น ในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นอาจมีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาปนอยู่ด้วยยังมีช่องว่างระหว่างนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางวิชาการสูงและปานกลางมากขึ้นด้วย ดังนั้นครูจึงควรศึกษาแนวทางที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลาง แล้วปรับระดับทักษะโดยใช้การสอนแบบหัวเรื่องหรือหัวข้อ เช่น การสอนวิชาคณิตศาสตร์ ครูต้องปรับเนื้อหาและวิธีการสอนในทักษะหลัก 4 อย่าง คือ บวก ลบ คูณ หาร ในขณะเดียวกันทักษะเหล่านี้สามารถโยงไปถึงสาระของวิชาอื่นๆ ได้ด้วย วิธีการนี้จะช่วยให้ครูสามารถสอนนักเรียนได้ครอบคลุมทั้งทักษะและเนื้อหาสาระ นอกจากนี้ยังสามารถทำงานในระดับความสามารถของตนเอง เรียนรู้ไปด้วยกันกับผู้อื่นได้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า วิธีการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นครูสามารถทำได้โดยการกำหนดระดับเป้าหมายของการเรียนรู้และกิจกรรมด้วยการแบ่งระดับความสามารถของนักเรียน แล้วจึงกำหนดเป้าหมายและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียนที่มีความแตกต่างกัน อาจแบ่งเป็น 3 ระดับหรือมากน้อยกว่านั้นก็ได้ ส่วนหลักสูตรและการสอนนั้นเพื่อให้ครูสามารถใช้กิจกรรมการสอนครอบคลุมเนื้อหาสาระในหลักสูตร ครูอาจใช้การกำหนดหัวเรื่องแล้วเชื่อมโยงไปสู่สาระอื่นด้วยการปรับระดับทักษะที่จะช่วยให้นักเรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกันเรียนด้วยกันได้

3. บุคคลที่มีส่วนสนับสนุนในการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

การให้การสนับสนุนการช่วยเหลือจากบุคคลต่าง ๆ มีความสำคัญต่อครูที่สอนในระบบการศึกษาทั่วไปและห้องเรียนที่จัดการศึกษาแบบทั่วไปที่จะพัฒนาไปสู่การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในลักษณะการสอนแบบหลายระดับความสามารถที่ต้องจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กทุกคนและยังช่วยเหลือในการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย ครูที่ตัดสินใจนำการจัดการเรียนรวมมาใช้นั้นเพื่อให้ได้ผลที่น่าพึงพอใจสูงสุด จะต้องได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานและครูต้องใช้การสอนที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การสอนแบบร่วมมือ การสอนการให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ (Hand-on) การปรับข้อมูลความรู้พื้นฐานของระดับความสามารถและลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน

การสนับสนุนช่วยเหลือในการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นให้มีประสิทธิภาพนั้นประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ นักการศึกษาพิเศษ นักฝึกพูดและบุคลากรสหวิชาชีพ (Paraprofessionals) การทำงานเป็นลักษณะของการทำงานเป็นคณะ เพื่อให้บริการและสนับสนุนช่วยเหลือ การใช้การสอนแบบหลายระดับความสามารถในโรงเรียนเรียนรวมด้วยการออกแบบบทเรียนให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ด้วยกันมากกว่าการให้ครูคนหนึ่งสอนและให้ครูอีกคนหนึ่งช่วยเหลือเด็ก เนื่องจากจะทำให้เกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติงาน ดังนั้นครูการศึกษาพิเศษ นักจิตวิทยา นักแก้ไขการพูดและบุคลากรสหวิชาชีพอื่นๆ จึงควรเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือครูผู้สอน

ให้ใช้การสอนแบบหลายระดับความสามารถมาใช้ในห้องเรียน เมื่อนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แล้วจึงขยายผลไปสู่ห้องเรียนอื่นหรือโรงเรียนอื่นอีกต่อไป

การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น เป็นการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยการประสานงานและการร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่ายทำงานร่วมกัน ให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อเด็กทุกคน (Corr.2003: 7-10 ; Winn. 2005: Online ; World Vision. 2007: Online ; Rieser.2008: Online ; Raymond. 2008: Online; Stubbs.2002: 33) ดังนี้

1. **ผู้บริหาร** ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญยิ่งในการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ผู้บริหารต้องมีความเชื่อว่าการเรียนรวมแบบคละชั้นสามารถทำได้ เนื่องจากเป็นบุคคลที่กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ ให้การสนับสนุน ติดต่อประสานงานกับบุคลากรนอกหน่วยงาน สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ใช้ภาวะผู้นำในการคิดตัดสินใจ เป็นตัวอย่างที่ดีให้ครูในการต้อนรับเด็กและผู้ปกครองทุกคนให้เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนเพื่อปรับเปลี่ยนระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนที่มีทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การรู้จักนำแหล่งทรัพยากรในชุมชนท้องถิ่นมาบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนอย่างสูงสุด กระตุ้นให้ครูขยันทำงาน เปิดโอกาสให้ครูได้พบปะแลกเปลี่ยนกับครูอื่น เป็นส่วนหนึ่งของคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือเด็กทุกคน สนับสนุนช่วยเหลือบุคลากรวิชาชีพมาทำงานในโรงเรียน ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา มีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานและการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น จัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการเรียนรวม การให้ขวัญกำลังใจครูผู้ปฏิบัติงานอีกด้วย

2. **ครู** ครูผู้สอนในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นให้บรรลุจุดประสงค์ด้วยการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่างๆ การออกแบบบทเรียนหรือแผนการสอนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของเด็ก ศึกษาวิธีการคัดแยกเด็ก ประสานความร่วมมือกับครูการศึกษาพิเศษ นักจิตวิทยา บุคลากรทางการแพทย์ให้ช่วยเหลือแนะนำ การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การรู้จักใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนท้องถิ่น การวางแผนการสอนร่วมกับครูการศึกษาพิเศษ การศึกษาวิธีการสอนที่ช่วยให้เด็กที่มีความแตกต่างกันเรียนด้วยกันได้ ทั้งนี้สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นนั้น ครูผู้สอนจะต้องมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความเต็มใจที่จะจัดการสอนสำหรับเด็กที่มีความสามารถแตกต่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ เจตคติของครูมีส่วนผลักดันที่จะทำให้โรงเรียนจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเนื่องจากถ้าหากครูไม่ยอมรับการดำเนินการก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้

3. **ครูการศึกษาพิเศษ** การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นครูประจำชั้นควรทำงานประสานกับครูการศึกษาพิเศษด้วย เนื่องจากครูการศึกษาพิเศษสามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือ ในการวางแผนการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก การให้คำแนะนำในการทำแผนการ

ศึกษาเฉพาะบุคคล การใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ช่วยเหลือการเรียนรู้ของเด็ก การให้การช่วยเหลือแนะนำของครูการศึกษาพิเศษมีส่วนช่วยให้ครูที่สอนห้องเรียนรวมแบบคละชั้นไม่รู้โดดเดี่ยวหรือขาดกำลังใจในการทำงาน

4. **ผู้ช่วยครู** ผู้ช่วยครูทำงานกับเด็กเป็นบางเวลา ช่วยครูในการเตรียมอุปกรณ์ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนร่วมกับครูประจำชั้น ช่วยนักเรียนทำงานที่ครูมอบหมายให้ทำ มีความอดทนที่จะทำงานร่วมกับนักเรียน มีความเข้าใจที่จะทำงานร่วมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีส่วนร่วมกับครูในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในห้องเรียน เป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการนำเด็กออกมาสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นผู้ติดต่อสื่อสารพบปะพูดคุยระหว่างเด็ก ครูและครอบครัว เป็นผู้สังเกตรายละเอียดในกิจกรรมแต่ละวันและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก ครูและครอบครัว เป็นผู้ตีความอธิบายพฤติกรรม ประสบการณ์ของเด็กที่มีปัญหาในการสื่อสารกับเพื่อนและครู เป็นผู้ฟังเรื่องราวของเด็กทุกคน

5. **นักจิตวิทยา** การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นครูและผู้บริหารควรประสานการทำงานกับนักจิตวิทยา เนื่องจากนักจิตวิทยาจะช่วยทดสอบเด็ก จัดประเภทเด็ก วางแผนร่วมกับครูในการวินิจฉัยปัญหา ร่วมวางแผนการช่วยเหลือนักเรียน ให้คำปรึกษา ฝึกให้เด็กมีทักษะและการแก้ปัญหาในรูปแบบต่างๆ ได้

6. **บุคลากรทางการแพทย์** การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นทางโรงเรียนควรทำงานร่วมกับบุคลากรทางการแพทย์ได้แก่ แพทย์ นักตรวจวัดการได้ยิน นักแก้ไขการพูด นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น บุคลากรทางการแพทย์ จัดว่าเป็นกลุ่มสนับสนุนการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นให้มีประสิทธิภาพในการวินิจฉัยปัญหาให้เด็ก การส่งเสริมพัฒนาการ การช่วยเหลือแนะนำครูประจำชั้นหรือครูผู้สอนในการแก้ปัญหาและฟื้นฟูสุขภาพให้กับเด็ก

7. **นักเรียน** นักเรียนเป็นกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากบรรยากาศในห้องเรียนรวมแบบคละชั้น อาจแตกต่างไปจากการจัดการเรียนการสอนแบบทั่วไปที่มีการแข่งขันกันสูงหรือครูสอนด้วยการบรรยายเป็นส่วนใหญ่ แต่การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยการช่วยเหลือพึ่งพากัน ไม่เน้นการแข่งขันทางวิชาการ นักเรียนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน นักเรียนรู้จักการยอมรับในความแตกต่างของเพื่อนร่วมห้องเรียน นักเรียนเป็นผู้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือผู้อื่น ให้การต้อนรับนักเรียนใหม่ เรียนรู้ด้วยกันเป็นส่วนหนึ่งของห้อง เป็นผู้สังเกตแนะนำครูให้หาทางแก้ปัญหา เป็นผู้แสดงบทบาทหลายอย่าง เช่น เป็นเพื่อนเล่น เพื่อนคู่หู เพื่อนช่วยสอน เป็นตัวแบบ เป็นเพื่อนบ้าน เป็นเพื่อนคนพิเศษ เป็นต้น

8. **ผู้ปกครองนักเรียน** การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นนั้นทางโรงเรียนได้แก่คณะครูและผู้บริหาร ควรประชุมชี้แจงปรึกษาหารือก่อนดำเนินการกับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจและยอมรับในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเป็นเด็กปกติอาจไม่

เห็นด้วยหรือไม่ยอมรับนอกจากนี้ผู้ปกครองควรได้รับการอบรมให้มีความรู้ในการดูแล ช่วยเหลือ ให้การศึกษา ปรึกษาด้วยยา ผู้ปกครองควรมีความรู้เรื่องกฎหมายและสิทธิที่พึงได้รับจากการที่ให้ บุตรหลานมาเรียนในโรงเรียนเรียนรวม ดังนั้นโรงเรียนจึงควรให้ผู้ปกครองนักเรียนทั้งผู้ปกครอง นักเรียนที่เป็นเด็กปกติและผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้มีส่วนร่วมในการ วางแผน ให้คำแนะนำการดำเนินงานของโรงเรียน เป็นส่วนหนึ่งของคณะทำงาน เป็นผู้ช่วยครูใน การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน เป็นผู้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของครู นักเรียนและชุมชน เป็นผู้ช่วยในการอธิบายความคาดหวังของโรงเรียนต่อบุตรหลานของตนเอง เป็นผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับความก้าวหน้าของเด็กและช่วยโรงเรียนในการจัด การศึกษาในปีต่อไป เป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ในการสนับสนุนช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนควรขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการดูแลบุตรหลานร่วมกับทางโรงเรียนด้วย

9. **ชุมชน** การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยความ ร่วมมือจากชุมชนทั้งในแง่การระดมทรัพยากร การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน การยอมรับ การดำเนินการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ในภาวะปัจจุบันการจัดการศึกษาของโรงเรียน จะต้อง ประสานการทำงานกับองค์กรบริหารในชุมชนอย่างใกล้ชิด เพื่อให้เกิดความเข้าใจ การยอมรับและ ให้การสนับสนุนการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการอธิบายข้างต้นสรุปได้ว่า บุคคลมีส่วนสนับสนุนช่วยเหลือในการจัดการเรียนรวม แบบคละชั้นให้ประสบความสำเร็จนั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย เป็นการ ทำงานร่วมกันเป็นคณะ การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นจึงจะมีประสิทธิภาพ บุคคลที่มีส่วน สนับสนุนมีทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ช่วยครู นักจิตวิทยา บุคลากรทางการแพทย์ นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนท้องถิ่น ถ้าหากโรงเรียน สามารถประสานความร่วมมือได้มากเพียงใดการดำเนินงานยังมีโอกาสประสบความสำเร็จได้เพียง นั้น

2.7 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับการเรียนรวมแบบคละชั้น

การจัดการเรียนการสอนสำหรับการเรียนรวมแบบคละชั้น เป็นการจัดขึ้นเพื่อให้สอดคล้อง กับความบกพร่องของเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถเรียนรวมกับเด็กปกติได้ วิธีการจัด กิจกรรมที่สามารถนำมาใช้ได้คือ การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) การเรียนแบบ เพื่อนช่วยสอน (Peer Tutoring) และการเรียนแบบนำตนเอง (Self – Direct Learning) แต่ละวิธีมี รายละเอียดดังนี้

2.7.1 การเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึงการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มี ความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-6 คนช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม เป็นการฝึก ให้ นักเรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการกลุ่ม เปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความสามารถ

แตกต่างกันร่วมกลุ่มกันทำงานตามที่ตกลงกัน เมื่อเด็กทำงานเสร็จจะได้รับรางวัลตามผลงานที่แสดงออก เป็นการฝึกให้เด็กร่วมมือกันเรียนแทนที่จะแข่งขันกันเพื่อความเป็นเลิศ (ผดุง อารยะวิญญู. 2542 : 69)

การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นวิธีการเรียนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน แต่ละคนจะต้องมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่เรียนอ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองเท่านั้น แต่จะต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่มด้วย (อุไรวรรณ พรน้อย. 2545: 4)

องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือไม่ได้มีความหมายเพียงว่า มีการจัดให้ผู้เรียนเข้ากลุ่มแล้วให้งานและบอกผู้เรียนให้ช่วยกันทำงานเท่านั้น การเรียนรู้จะเป็นแบบร่วมมือได้ ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญครบ 5 ประการดังนี้ (ทิตนา แหมมณี. 2545: 99-101)

1. การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ จะต้องมีความตระหนักว่าสมาชิกกลุ่มทุกคนมีความสำคัญ และความสำเร็จของกลุ่มขึ้นกับสมาชิกทุกคนในกลุ่มขณะเดียวกันสมาชิกแต่ละคนจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จ ความสำเร็จของบุคคลและกลุ่มขึ้นเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ดังนั้นแต่ละคนต้องรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนในขณะเดียวกันก็ช่วยเหลือสมาชิกคนอื่นๆ ด้วยเพื่อประโยชน์ร่วมกัน การจัดกลุ่มเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกันนี้ทำได้หลายทาง เช่น การให้ผู้เรียนมีเป้าหมายเดียวกันหรือให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายในการทำงานและการเรียนรู้ร่วมกัน

2. การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด การที่สมาชิกในกลุ่มมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันในทางที่จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย สมาชิกกลุ่มจะห่วงใย ใฝ่หาใจ ส่งเสริมและช่วยเหลือกันและกันในการทำงานต่าง ๆ ร่วมกันส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

3. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน สมาชิกในกลุ่มการเรียนรู้ทุกคนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ และพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถไม่มีใครที่จะได้รับประโยชน์โดยไม่ทำหน้าที่ของตน ดังนั้นกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีระบบการตรวจสอบผลงาน ทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม วิธีการที่สามารถส่งเสริมให้ทุกคนได้ทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่หลายวิธี เช่น การจัดกลุ่มให้เล็ก เพื่อจะได้มีการเอาใจใส่กันและกันได้อย่างทั่วถึง การทดสอบเป็นรายบุคคล การสุ่มเรียกชื่อให้รายงาน ครูสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในกลุ่ม การจัดให้กลุ่มมีผู้สังเกตการณ์ การให้ผู้เรียนสอนกันและกัน เป็นต้น

4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย

การเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญ ๆ หลายประการ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสารและทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง รวมทั้งการเคารพ ยอมรับและไว้วางใจกันและกัน ซึ่งครูควรสอนและฝึกให้แก่ผู้เรียนเพื่อช่วยให้ดำเนินงานไปได้

5. การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม

กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานกลุ่มเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มครอบคลุมการวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการทำงานของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มและผลงานของกลุ่ม การวิเคราะห์การเรียนรู้นี้อาจทำโดยครูหรือผู้เรียนหรือทั้งสองฝ่าย การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มนี้เป็นยุทธวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมให้กลุ่มตั้งใจทำงานเพราะรู้ว่าจะได้รับข้อมูลย้อนกลับและช่วยฝึกทักษะการรู้คิดที่สามารถที่จะประเมินการคิดและพฤติกรรมของตนที่ได้ทำไป

ขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

สำหรับขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผดุง อารยะวิญญู (2452: 71-73) ได้อธิบายไว้ว่าเป็นการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งมีขั้นตอนในการปฏิบัติดังนี้

1. **กำหนดจุดมุ่งหมาย** ครูเป็นผู้กำหนดจุดมุ่งหมายให้นักเรียนทำจุดมุ่งหมายควรชัดเจน แน่นนอนและเหมาะสมกับเวลาที่ให้นักเรียนทำงานหรือมอบหมายให้และนักเรียนกำหนดจุดมุ่งหมายโดยละเอียดเอง

2. **กำหนดระยะเวลา** แจ้งให้นักเรียนทราบว่าจะงานกลุ่มที่มอบหมายให้นี้ จะต้องทำให้เสร็จภายในเวลาเท่าใด เช่น ภายใน 1 ชั่วโมง 2 ชั่วโมง 2 วันหรือ 1 สัปดาห์ เป็นต้น

3. **จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์** ครูควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นไว้ให้พร้อม หากเป็นงานที่จะต้องทำให้เสร็จภายในชั่วโมงเรียน วัสดุอุปกรณ์และเอกสารต่าง ๆ ต้องพร้อมอยู่ในห้องเรียน หากครูกำหนดให้งานเสร็จภายใน 1 สัปดาห์ ครูอาจบอกแหล่งความรู้ให้กับนักเรียน

4. **จัดกลุ่มนักเรียน** ครูทำหน้าที่จัดนักเรียนเข้ากลุ่ม ตามปกติแล้วไม่เกินกลุ่มละ 5 คนโดยประมาณ การจัดกลุ่มควรเป็นกลุ่มหลากหลาย ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถหลายระดับมีทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงในกลุ่มเดียวกัน มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน มีผลการเรียนที่แตกต่างกัน เป็นต้น

5. **กำหนดบทบาทหน้าที่** ครูจะต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มว่าจะให้นักเรียนทำอะไรบ้าง มีความรับผิดชอบมากน้อยเพียงใด เช่น ให้สมาชิกคนแรกของกลุ่มทำหน้าที่เป็นผู้จัดการกลุ่ม คนที่ 2 เป็นบรรณาธิการ มีหน้าที่ตรวจแก้ไขงานที่สมาชิกในกลุ่มเขียนและส่งมาให้สมาชิก คนที่ 3 ทำหน้าที่วาดภาพประกอบ คนที่ 4 ค้นคว้าจากเอกสาร เป็นต้น หรืออาจมอบหมายงานในลักษณะอื่น ดังนั้นทุกคนจึงมีขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบแตกต่างกันไป

6. **กำหนดเกณฑ์ของความสำเเร็จ** ครูจะต้องแจ้งให้นักเรียนทราบว่ผลงำนที่จะให้ส่งครูเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาในการทำงานคืออะไร เช่น รายงาน สมุดภาพ วีดิทัศน์หรืองานในลักษณะอื่น ซึ่งนักเรียนอาจเลือกตัดสินใจเองหลังจากปรึกษาหารือกันในกลุ่มแล้ว ครูอาจแจ้งให้เด็กทราบด้วยว่งานที่มีคุณภาพควรมีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง

7. **สอนทักษะที่จำเป็นในการทำงานร่วมกัน** ครูจะต้องกำชับนักเรียนว่การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการทำงานร่วมกัน ไม่ใช่ทำคนเดียวว่นักเรียนจึงควรฝึกทักษะหลายอย่างในการทำงานร่วมกัน เช่น การรับฟังความเห็นของผู้อื่น รู้จักแสดงออกซึ่งความคิดเห็น ไม่ผูกขาดการพูดหรือการทำงาน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่สร้างความขัดแย้งในกลุ่ม แต่ให้มีการคัดค้านได้อย่างมีเหตุผล ยอมรับมติของสมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่ม ไม่เอาแต่ใจตัว รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราร่วมกันแก้ปัญหา เป็นต้น

8. **ขั้นตอนในการปฏิบัติงาน** ครูควรแจ้งให้นักเรียนทราบว่เมื่อทุกคนทราบบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนแล้วในการปฏิบัติกิจกรรมครั้งนี้ นักเรียนจะต้องทำอะไรเป็นลำดับแรก สอง หรือสาม แล้วนำผลงานที่แต่ละคนทำได้มารวมกลุ่มอย่างไร

9. **ลงมือปฏิบัติงาน** เมื่อนักเรียนเข้าใจทุกอย่างดีแล้ว ทุกคนลงมือทำงานได้ในขณะที่นักเรียนร่วมกิจกรรมกลุ่ม ครูควรสังเกตพฤติกรรมในการทำงานอย่างเป็นอิสระ การปรับตัวของเด็ก เมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เป็นต้น

10. **เสนอผลงาน** สมาชิกในกลุ่มจะต้องนำผลงานมาเสนอหน้าชั้นซึ่งอาจเป็นการรายงานปากเปล่า สมุดภาพ วีดิทัศน์ จัดนิทรรศการ จัดทำโครงการ สาธิตหรือการนำเสนอในลักษณะอื่น หัวหน้ากลุ่มเป็นผู้นำเสนอ เลขานุการกลุ่มเป็นผู้นำเสนอหรือสมาชิกทุกคนร่วมกันนำเสนอ เป็นต้น

11. **การประเมินผล** เมื่องานสำเร็จตามจุดมุ่งหมายในข้อ 1 และตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ 5 แล้ว ครูมีหน้าที่ประเมินผล ซึ่งอาจเป็นการให้คะแนนหรือให้เกรดก็ได้ ครูควรกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนด้วย เช่น ให้คะแนนรายงานเป็นกลุ่มร้อยละ 40 รายงานปากเปล่าร้อยละ 10 การมีส่วนร่วมในกลุ่มร้อยละ 20 และสอบข้อเขียนอีกร้อยละ 20 เป็นต้น

อย่างไรก็ตามในการเรียนการสอน ครูอาจดำเนินการไม่ครบตามขั้นตอนทั้ง 11 นี้ก็ได้ ครูควรประยุกต์เปลี่ยนแปลงปรับปรุงขั้นตอนต่างๆ ไปใช้ตามความเหมาะสม

วิธีการเรียนแบบร่วมมือ วิธีการเรียนแบบร่วมมือที่นิยมใช้กันมี 9 เทคนิค ดังนี้

1. **เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม (Teams-Games-Tournament หรือ TGT)** มีการจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละ 4 คน ระดับความสามารถต่างกัน (Heterogeneous Teams) คือ นักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คนและอ่อน 1 คน ครูกำหนดบทเรียนและการทำงานของกลุ่มไว้แล้ว ครูทำการสอนบทเรียนให้นักเรียนทั้งชั้น แล้วให้กลุ่มทำงานตามกำหนด นักเรียนในกลุ่มช่วยเหลือกัน เด็กเก่งช่วยและตรวจงานของเพื่อนให้ถูกต้องก่อนนำเสนอ แล้วมีการจัดกลุ่มใหม่เป็นกลุ่มแข่งขันที่มีความสามารถเท่าๆ กัน (Heterogeneous

Tournament Teams) มาแข่งขันกันตอบปัญหา ซึ่งจะมีการจัดกลุ่มใหม่ทุกสัปดาห์ โดยพิจารณาจากความสามารถของแต่ละบุคคล คะแนนของกลุ่มจะได้จากคะแนนของสมาชิกที่เข้าแข่งขันร่วมกับกลุ่มอื่น ๆ รวมกันแล้วจัดให้มีการให้รางวัลกับกลุ่ม ที่ได้คะแนนสูงถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. เทคนิคการแบ่งกลุ่มแบบกลุ่มสัมฤทธิ์ (Student Teams Achievement Divisions หรือ STAD) มีการจัดกลุ่มแบบ TGT และไม่มีการแข่งขันโดยให้นักเรียนทุกคน ต่างคนต่างทำข้อสอบ แล้วนำคะแนนพัฒนาการ (คะแนนที่ดีกว่าในการสอบครั้งก่อน) ของแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่มและมีการให้รางวัล

3. เทคนิคการจัดกลุ่มแบบช่วยรายบุคคล (Teams Assisted Individualization หรือ TAI) เทคนิคนี้เหมาะกับวิชาคณิตศาสตร์ใช้สำหรับระดับประถมศึกษาปีที่ 3-6 วิธีนี้สมาชิกกลุ่มมี 4 คน มีระดับความรู้ต่างกัน ครูเรียกเด็กที่มีความรู้ระดับเดียวกันของแต่ละกลุ่มมาสอน ความยากง่ายของเนื้อหา วิธีที่สอนจะแตกต่างกัน เด็กกลับไปยังกลุ่มของตนและต่างคนต่างทำงานที่ได้รับมอบหมาย แต่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทุกคนทำข้อสอบโดยไม่มีการช่วยเหลือกัน มีการให้รางวัลกลุ่มที่ทำคะแนนได้ดีกว่าเดิม

4. เทคนิคโปรแกรมการร่วมมือในการอ่านและเขียน (Cooperative Integrated Reading and Composition หรือ CIRC) เทคนิคนี้ใช้สำหรับวิชาอ่าน เขียน และทักษะอื่น ๆ ทางภาษา สมาชิกในกลุ่มมี 4 คน มีพื้นความรู้เท่ากัน 2 คน อีก 2 คนก็เท่ากัน แต่ต่างระดับความรู้กับ 2 คนแรก ครูจะเรียกคู่ที่มีความรู้เท่ากันจากทุกกลุ่มมาสอน ให้กลับเข้ากลุ่ม แล้วเรียกคู่ต่อไปจากทุกกลุ่มมาสอน คะแนนของกลุ่มพิจารณาจากคะแนนสอบของสมาชิกกลุ่มเป็นรายบุคคล

5. เทคนิคการต่อภาพ (Jigsaw) เทคนิคนี้ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 สมาชิกในกลุ่มมี 6 คน ความรู้ต่างระดับกัน สมาชิกแต่ละคนไปเรียนร่วมกับสมาชิกของกลุ่มอื่น ๆ ในหัวข้อที่ต่างกันออกไปแล้วทุกคนกลับมากลุ่มของตน สอนเพื่อนในสิ่งที่ตนไปเรียนร่วมกับสมาชิกของกลุ่มอื่น ๆ มา การประเมินผลเป็นรายบุคคลแล้วรวมเป็นคะแนนของกลุ่ม

6. เทคนิคการต่อภาพ 2 (Jigsaw II) เทคนิคนี้มีสมาชิกในกลุ่ม 4-5 คน นักเรียนทุกคนเรียนบทเรียนเดียวกัน สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มให้ความสนใจหัวข้อย่อยในบทเรียนต่างกัน ใครที่สนใจหัวข้อเดียวกันจะไปประชุมกันค้นคว้าและอภิปรายแล้วกลับมาที่กลุ่มเดิมของตน สอนเพื่อนในเรื่องที่ตนเองไปประชุมกับสมาชิกของกลุ่มอื่นมา ผลการสอบของแต่ละคนเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มที่ทำคะแนนรวมได้ดีกว่าครั้งก่อน (คิดคะแนนเหมือน STAD) จะได้รับรางวัลขั้นตอนการเรียนมีดังนี้

6.1 ครูแบ่งหัวข้อที่จะเรียนเป็นหัวข้อย่อย ๆ ให้เท่ากับจำนวนสมาชิกของแต่ละกลุ่ม

6.2 จัดกลุ่มนักเรียน โดยให้มีความสามารถละกันในกลุ่ม เป็นกลุ่มบ้าน (Home Group) สมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม อ่านเฉพาะหัวข้อย่อยที่ตนได้รับมอบหมายเท่านั้น โดยใช้เวลาตามที่ครูกำหนด

6.3 จากนั้นนักเรียนที่อ่านหัวข้อย่อยเดียวกันมานั่งด้วยกัน เพื่อทำงานซักถาม และทำกิจกรรม ซึ่งเรียกว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group) สมาชิกทุก ๆ คนร่วมมือกันอภิปราย หรือทำงานอย่างเท่าเทียมกันโดยใช้เวลาตามที่ครูกำหนด

6.4 นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลับมายังกลุ่มบ้าน (Home Group) ของตน จากนั้นผลัดเปลี่ยนกันอธิบายให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มฟัง เริ่มจากหัวข้อย่อย 1,2,3 และ 4

6.5 ทำการทดสอบหัวข้อย่อย 1-4 กับนักเรียนทั้งห้อง คะแนนของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มรวมเป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดจะได้รับการติดประกาศ

7. เทคนิคการตรวจสอบเป็นกลุ่ม (Group Investigation) เทคนิคนี้สมาชิกในกลุ่มมี 2-6 คนเป็นรูปแบบที่ซับซ้อน แต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อที่ต้องการศึกษาค้นคว้า สมาชิกในกลุ่มแบ่งงานกันทั้งกลุ่ม มีการวางแผนการดำเนินงานตามแผน การวิเคราะห์และสังเคราะห์งานที่ทำการนำเสนอผลงานหรือรายงานต่อหน้าชั้น การให้รางวัลหรือคะแนนให้เป็นกลุ่ม

8. เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together) วิธีนี้สมาชิกในกลุ่มมี 4-5 คน ระดับความรู้ความสามารถต่างกัน ใช้สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2-6 โดยครูทำการสอนทั้งชั้น เด็กแต่ละกลุ่มทำงานตามที่ครูมอบหมาย คะแนนของกลุ่มพิจารณาจากผลงานของกลุ่ม

9. เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกลุ่ม (Co-op-Co-op) ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ นักเรียนช่วยกันอภิปรายหัวข้อที่จะศึกษา แบ่งหัวข้อใหญ่เป็นหัวข้อย่อย แล้วจัดนักเรียนเข้ากลุ่มตามความสามารถที่แตกต่างกัน กลุ่มเลือกหัวข้อที่จะศึกษาตามความสนใจของกลุ่ม กลุ่มแบ่งหัวข้อย่อยเป็นหัวข้อเล็กๆ เพื่อนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มเลือกไปศึกษา และมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของแต่ละคนภายในกลุ่ม แล้วนักเรียนศึกษาเรื่องที่ตนเลือกและนำเสนอต่อกลุ่ม กลุ่มรวบรวมหัวข้อต่าง ๆ จากนักเรียนทุกคนภายในกลุ่มแล้วกลุ่มรายงานผลงานต่อชั้นและมีการประเมินผลงานของกลุ่ม

เทคนิคทั้ง 9 ดังกล่าวข้างต้นนั้น ส่วนมากจะใช้ตลอดคาบการเรียนหรือตลอดกิจกรรมการเรียนในแต่ละคาบเรียน การเรียนแบบร่วมมือประเภทนี้เรียกว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเป็นทางการ (Formal Cooperative Learning) แต่ยังมีเทคนิคอื่นๆ อีกจำนวนมากที่ไม่จำเป็นต้องใช้ตลอดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละคาบ อาจใช้ในช่วงนำสวดแทรกในชั้นสอนตอนใด ๆ ก็ได้ หรือใช้ในช่วงสรุปหรือขั้นทบทวนหรือขั้นวัดผลการเรียน การเรียนแบบร่วมมือประเภทนี้เรียกว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ (Informal Cooperative Learning)

การปรับวิธีการเรียนแบบร่วมมือให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผดุง อารยะวิญญู (2542: 85) ได้อธิบายแนวทางการปรับการเรียนแบบร่วมมือให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ดังนี้

1. การคาดหวัง ไม่ควรคาดหวังจากเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากนัก ควรตั้งความหวังไว้ในระดับต่ำครูจะได้ไม่ผิดหวัง เมื่อเด็กทำได้ดีขึ้นครูจึงอาจเพิ่มคาดหวังมากขึ้นได้
2. การมอบหมายงาน ไม่ควรมอบงานให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมากเกินไป ควรมอบหมายในปริมาณที่เหมาะสม
3. ชี้แจงให้เด็กปกติเข้าใจถึงขีดความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษว่าเด็กทำอะไรได้บ้าง ทำอะไรไม่ได้บ้าง เด็กทุกคนในห้องควรมีความเข้าใจในเรื่องนี้
4. ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษร่วมกิจกรรมในบางขั้นตอน หากเด็กไม่สามารถร่วมกิจกรรมได้ทั้งหมด
5. อาจให้ครูการศึกษาพิเศษคอยช่วยเหลือเด็ก เมื่อเด็กเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสรุปได้ว่าการเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนที่จัดให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งพากัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน มีหลายเทคนิควิธีที่ครูสามารถนำมาปรับใช้ให้เหมาะกับกิจกรรมการเรียนรู้และวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย

2.7.2 การเรียนแบบเพื่อนช่วยสอน

การเรียนแบบเพื่อนช่วยสอน หมายถึง การให้เพื่อนที่เป็นเด็กปกติสอนเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นวิธีการที่เป็นประโยชน์แก่ทั้งผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนได้ฝึกทักษะความรู้ ทำให้มีโอกาสจดจำเนื้อหาได้แม่นยำยิ่งขึ้น ส่วนผู้เรียนก็มีทักษะและความรู้เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังทำให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจกันดีขึ้น ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษามีทักษะในการสมาคมกับเพื่อนดีขึ้นอีกด้วย (ผดุง อารยะวิญญู, 2542: 86)

หลักการในการเรียนแบบเพื่อนช่วยสอน

การใช้วิธีการเรียนแบบเพื่อนช่วยสอนจะมีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ควรดำเนินไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. เพื่อนผู้สอนจะต้องมีทักษะที่จำเป็น เช่น ความเข้าใจในจุดประสงค์ของการสอน จำแนกได้ว่าคำตอบที่ผิดและคำตอบที่ถูกต่างกันอย่างไร รู้จักให้แรงเสริมแก่เพื่อนผู้เรียน รู้จักบันทึกความก้าวหน้าในการเรียนของเพื่อนผู้เรียนและมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนผู้เรียน
2. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลทั้งสองช่วยกันบรรลุเป้าหมายในการเรียน
3. ครูเป็นผู้กำหนดขั้นตอนในการสอนให้ชัดเจนและให้เพื่อนผู้เรียนดำเนินการตามขั้นตอนเหล่านั้น
4. สอนทีละขั้นหรือทีละแนวคิด จนกว่าเพื่อนผู้เรียนเข้าใจดีแล้วจึงสอนขั้นต่อไป
5. ฝึกให้เพื่อนผู้สอนเข้าใจพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของเพื่อนผู้เรียนด้วยว่าพฤติกรรมใดแสดงว่าเพื่อนผู้เรียนไม่เข้าใจ ทั้งนี้จะได้แก้ไขได้ถูกต้อง
6. เพื่อนผู้สอนควรบันทึกความก้าวหน้าในการเรียนของเพื่อนผู้เรียนตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้

7. ครูผู้ดูแลรับผิดชอบจะต้องติดตามผลการสอนของเพื่อนผู้สอนและการเรียนของเพื่อนผู้เรียนด้วยว่าดำเนินการไปในลักษณะใด มีปัญหาหรือไม่
8. ครูให้แรงเสริมแก่ทั้งเพื่อนผู้สอนและเพื่อนผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ
9. ช่วงเวลาในการให้เพื่อนช่วยสอน ไม่ควรกินเวลานานเกินไป ระยะเวลาที่มีประสิทธิภาพในการให้เพื่อนช่วยสอนในระดับชั้นประถมศึกษาอยู่ระหว่าง 15 - 30 นาที
10. เพื่อนผู้สอนมีการยกตัวอย่างประกอบการสอน จึงจะช่วยให้เพื่อนผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น

ขั้นตอนการสอนแบบเพื่อนช่วยสอน

จินดา อยู่เป็นสุข (2545: 9 -15) ได้อธิบายขั้นตอนการสอนแบบเพื่อนช่วยสอนไว้ดังนี้

1. **ชี้แจงให้นักเรียนทราบ** เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบเพื่อนช่วยสอน ซึ่งจะแตกต่างไปจากการเรียนปกติที่นักเรียนเรียนเป็นกลุ่มใหญ่ มีครูเป็นผู้สอนเพียงคนเดียว ส่วนการจัดการเรียนการสอนแบบเพื่อนช่วยสอน จะเรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละ 3 - 5 คน เท่านั้น โดยให้นักเรียนสอนกันเอง ส่วนครูผู้สอนจะอยู่ในชั้นเรียนด้วยโดยคอยช่วยเหลือดูแลความเรียบร้อย ช่วยชี้แนะ แนะนำและช่วยแก้ปัญหา

บทบาทของครูคือ เป็นผู้จัดสถานการณ์ของการเรียนการสอน โดยการแนะนำถามปัญหา วินิจฉัยปัญหา ตลอดจนกระตุ้นให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง หรือจากเพื่อนนักเรียน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้น ครูผู้สอนจึงต้องเตรียมสื่อ อุปกรณ์ และเอกสารต่าง ๆ ดังนี้

1.1 กำหนดการสอน หรือแผนจัดการเรียนรู้

1.2 เอกสารประกอบการเรียนการสอนอาจจะอยู่ในรูปของ ใบความรู้ เอกสารแนะแนวทาง เอกสารฝึกทักษะหรือเอกสารฝึกหัด เป็นต้น

1.3 แบบทดสอบตามจุดประสงค์ เพื่อใช้ในการทดสอบก่อนเรียน ทดสอบย่อยระหว่างเรียน ทดสอบหลังเรียน

บทบาทของนักเรียนผู้ทำหน้าที่สอนเพื่อน ทำหน้าที่ดูแลช่วยเหลือเพื่อน และสอนเพื่อนที่แบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4-5 คนทั้งในและนอกเวลาเรียน ถ้าบทเรียนใดมีปัญหาหรือมีปัญหาในด้านใดๆ ก็ตาม ให้ขอคำแนะนำจากครูผู้สอนได้ตลอดเวลาทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน ส่วนบทบาทของนักเรียนที่ทำหน้าที่เรียนคือให้ความร่วมมือในการปรึกษาหารือ แก้ไขปัญหาต่างๆ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ บทบาทของนักเรียนทุกคนที่เหมือนกัน ได้แก่ ศึกษาและเรียนรู้ด้วยตนเองให้ได้มากที่สุดจากเอกสารประกอบการสอน

2. แจ้งเพื่อทราบวิธีการสอน แจ้งให้นักเรียนทราบถึงวิธีการสอนโดยเพื่อนนักเรียน จะมีจุดเด่นและจุดด้อยกว่าการสอนโดยครู กล่าวคือ จุดเด่นของการสอนโดยเพื่อนนักเรียนมีหลายประการดังนี้

2.1 นักเรียนอยู่ในวัยใกล้เคียงกัน ภาษาที่นักเรียนใช้สื่อสารกันนั้น จะสื่อความเข้าใจได้ดีและเหมาะสมกว่าครู

2.2 นักเรียนมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันเอง จึงกล้าและสะดวกต่อการซักถามเรื่องที่ไม่เข้าใจมากกว่าการซักถามครู

2.3 นักเรียนที่ทำหน้าที่สอนเพื่อน จะสอนเพื่อนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละ 3 - 4 คน เท่านั้น ซึ่งต่างจากการสอนโดยครูที่จะสอนเป็นกลุ่มใหญ่กลุ่มละ 40 - 50 คน ขณะที่เพื่อนนักเรียนกำลังทำหน้าที่สอนเพื่อน ครูจะอยู่ในชั้นเรียนนั้นด้วยเพื่อช่วยเหลือดูแลความเรียบร้อยและช่วยแก้ปัญหาเมื่อนักเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาตนเองได้

ส่วนจุดด้อยของการสอนโดยเพื่อนนักเรียนคือ นักเรียนมีประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้น้อยกว่าครู

3. การแบ่งกลุ่มนักเรียน การแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4 - 5 คน แบบคละความสามารถ โดยให้นักเรียนเสนอชื่อเพื่อนนักเรียนที่จะทำหน้าที่สอนเพื่อน ให้มีจำนวนเท่ากับจำนวนกลุ่มและนักเรียนที่ถูกเสนอชื่อเต็มใจที่จะทำหน้าที่สอนเพื่อน ต่อจากนั้นให้นักเรียนที่เหลือสมัครเข้ากลุ่มเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้เรียน

4. ดำเนินการสอน ดำเนินการสอนแบบเพื่อนช่วยสอนในเวลาเรียนปกติโดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการทักทาย พูดคุยซักถามปัญหาและทบทวนความรู้เดิมเพื่อเชื่อมโยงมาสู่ความรู้ใหม่

4.2 นักเรียนนั่งเรียนด้วยกันเป็นกลุ่มให้แต่ละกลุ่มศึกษาและทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามเอกสารประกอบการสอน โดยนักเรียนอาจจะศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ถ้านักเรียนบางคนไม่เข้าใจครูจะใช้การถามตอบกระตุ้นแนะแนวทาง หรือให้ศึกษาเรียนรู้ด้วยกันจากเพื่อนภายในกลุ่ม ซึ่งมีนักเรียนเก่งเป็นหัวหน้ากลุ่มคอยให้ความช่วยเหลือ

4.3 ครูเดินดูและสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ถ้ากลุ่มใดมีปัญหาครูจะช่วยชี้แนะ แนะนำ ตรวจสอบความถูกต้องและแก้ปัญหาให้

4.4 เมื่อนักเรียนมีความคิดรวบยอดในเรื่องที่เรียนแล้วให้จับคู่กับเพื่อนในกลุ่ม เพื่อร่วมคิดร่วมทำในการทำแบบฝึกทักษะและแบบฝึกหัด แล้วแลกเปลี่ยนกันตรวจสอบความถูกต้องจากเฉลยคำตอบที่ครูแจกให้

4.5 สมาชิกทุกคนในกลุ่ม จะต้องทำแบบฝึกทักษะและแบบฝึกหัดได้ถูกต้องตามเกณฑ์ที่ครูกำหนดในแต่ละจุดประสงค์ ถ้ามีสมาชิกคนใดในกลุ่มไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดในแต่ละ

ละจุดประสงค์ ก็ให้หัวหน้ากลุ่มหรือนักเรียนในกลุ่มช่วยกันอธิบายจนกว่านักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จะทำแบบฝึกทักษะหรือแบบฝึกหัดนั้นผ่านเกณฑ์ จึงจะเริ่มต้นทำกิจกรรมในจุดประสงค์ต่อไปได้

4.6 ครูตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน ด้วยการเขียนโจทย์บนกระดาน แล้วสุ่มนักเรียนจากบางกลุ่มมาเฉลยบนกระดานโดยมีครูและนักเรียนที่เหลือตรวจสอบความถูกต้อง

4.7 ครูใช้การถามตอบให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายสรุปบทเรียน

4.8 ระหว่างดำเนินการสอน จะมีการทดสอบย่อยตามจุดประสงค์นำไปเป็นคะแนนเก็บระหว่างภาคเรียน เป็นการทดสอบย่อยจะแบ่งเป็นการทดสอบเดี่ยว การทดสอบกลุ่มและการแข่งขันเกมทางวิชาการ

ประโยชน์ของการสอนแบบนี้ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 - 5 คน สมาชิกภายในกลุ่มสามารถดูแลและช่วยเหลือกันได้อย่างทั่วถึง นักเรียนอยู่ในวัยที่ใกล้เคียงกัน มีความสนิทสนมกัน ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารจะเข้าใจได้ดีและเหมาะสมกว่า ครูนักเรียนมีความสะดวกและกล้าที่จะซักถามกันเอง จึงทำให้บรรยากาศในการเรียนรู้ไม่เครียด มีความสุข เป็นกันเอง พร้อมทั้งเป็นการฝึกทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกันอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน อันจะส่งผลให้เป็นสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

สรุปได้ว่าการสอนแบบเพื่อนช่วยสอนเป็นวิธีการสอนอีกแบบหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรวมได้โดยการให้นักเรียนปกติสอนหรืออธิบายให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือนักเรียนที่เรียนเก่งสอนนักเรียนที่เรียนอ่อนกว่า เนื่องจากนักเรียนสามารถอธิบายด้วยภาษาที่ทำให้เพื่อนเข้าใจได้ดีกว่า ครูช่วยฝึกนักเรียนเป็นผู้สอนให้เข้าใจเนื้อหาและวิธีสอนรวมถึงการให้กำลังใจกับเพื่อน เป็นการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ให้อยู่ร่วมกันด้วยความช่วยเหลือพึ่งพาร่วมกันและกัน

2.7.3 การเรียนแบบนำตนเอง

การเรียนรู้แบบนำตนเอง หมายถึง การให้โอกาสผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งครอบคลุมการวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตน การตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ การเลือกวิธีเรียนรู้ การแสวงหาแหล่งความรู้ การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งการประเมินตนเอง โดยครูอยู่ในฐานะกัลยาณมิตร ทำหน้าที่กระตุ้นและให้คำปรึกษาผู้เรียนในการวินิจฉัยความต้องการ กำหนดวัตถุประสงค์ ออกแบบแผนการเรียนรู้ และการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ แหล่งข้อมูล รวมทั้งร่วมเรียนรู้ไปกับผู้เรียนและติดตามประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย (ทิตินา แซมมณี. 2545: 124)

ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1. ผู้เรียนมีการวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Planning)
2. ผู้เรียนมีการวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตน (Learning)
3. ผู้เรียนมีการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learning Goals)
4. ผู้เรียนมีการเลือกวิธีเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learning Strategies)

5. ผู้เรียนมีการแสวงหาแหล่งความรู้ (Learning Resources)
6. ผู้เรียนมีประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learning Evaluation)
7. ผู้สอนมีการสนับสนุน ส่งเสริม ให้คำแนะนำ และความช่วยเหลือแก่ผู้เรียนในขั้นตอนต่างๆ ตามความเหมาะสมและความจำเป็น
8. ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลโดยใช้ผลการประเมินของตนเองและของผู้เรียนประกอบกัน

หลักการของการเรียนรู้แบบนำตนเอง ได้แก่

1. การเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนนำตนเอง สามารถช่วยฝึกฝนให้ผู้เรียนพึ่งพาตนเองและพัฒนาตนเองได้ การนำตนเองและพึ่งพาตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายใน ซึ่งสามารถกระตุ้นความต้องการที่จะเรียนรู้และช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีจุดหมายอันจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี ได้มากและจดจำได้นานขึ้นรวมทั้งนำไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้นด้วย

2. เนื่องจากผู้เรียนมีลีลาในการเรียนรู้ (Learning Style) ที่แตกต่างกันการให้ผู้เรียนนำตนเองและเลือกวิธีการเรียนรู้เองจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี

ดังนั้นการเรียนแบบนำตนเองเป็นวิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถกำหนดระดับการเรียนรู้ของตนเองให้สอดคล้องกับระดับความสามารถและเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง ทั้งนี้ครูเป็นผู้ช่วยเหลือและให้คำแนะนำเท่าที่จำเป็น

จากที่อธิบายมาข้างต้นสรุปว่า การจัดกิจกรรมการสอนในชั้นเรียนรวมครูสามารถนำวิธีการสอนมาใช้ได้อย่างเหมาะสมได้แก่ การเรียนแบบร่วมมือ การเรียนแบบเพื่อนช่วยสอน และการเรียนแบบนำตนเอง ครูสามารถเลือกให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ ธรรมชาติและความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนได้

2.8 ลักษณะของการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น

สำนักการศึกษาและเยาวชนแห่งมานิโตบา ประเทศแคนาดา (Manitoba Education and Youth, 2003: 3) ได้อธิบายลักษณะการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นไว้ดังนี้

สังคมแห่งการเรียนรู้

การจัดห้องเรียนแบบคละชั้นเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เนื่องจากการจัดห้องเรียนแบบคละชั้นจากผู้เรียนที่มีความหลากหลายทั้งอายุ ความสามารถและลีลาในการเรียนรู้ ทำให้เกิดสังคมที่เอื้ออำนวยต่อการร่วมเรียนร่วมรู้ ความหลากหลายทำให้เกิดความกลมกลืนของสมาชิกในสังคมขึ้นทั้งผู้เรียน ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง สังคมแห่งการเรียนรู้มีความเชื่อพื้นฐานดังนี้

1. นักเรียนทุกคนมีความสามารถเท่าเทียมกันในห้องเรียนแบบคละชั้นนั้น ค่านิยมของนักเรียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุหรือขั้นพัฒนาการ แต่ในสังคมแห่งการเรียนรู้จะเคารพใน “ความแตกต่างแต่เท่าเทียมกัน” ซึ่งทำให้นักเรียนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการอภิปรายและตัดสินใจ

2. นักเรียนแต่ละคนมีศักยภาพในการเพิ่มพูนความรู้ในห้องเรียน สังคมแห่งการเรียนรู้ได้รับการยกย่องว่าช่วยเสริมความแข็งแกร่งของนักเรียนและปรับความแตกต่างหรือความหลากหลายของนักเรียนได้

3. นักเรียนทุกคนมีบทบาทในการเรียนรู้ของผู้อื่น ในสังคมแห่งการเรียนรู้เป็นสังคมที่นักเรียนให้กำลังใจซึ่งกันและกันและแบ่งปันความรับผิดชอบกัน

ผู้เรียนเป็นตัวของตัวเอง

ผู้มีส่วนร่วมในสังคมแห่งการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบคละชั้นทุกฝ่ายมีบทบาทและความรับผิดชอบต่อการสนับสนุนให้สังคมแห่งการเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการช่วยให้สมาชิกในห้องเรียนมีความเป็นตัวของตัวเอง ในห้องเรียนแบบคละชั้นนี้นักเรียนเป็นผู้เรียนด้วยการลงมือกระทำ ในสังคมแห่งการเรียนรู้ของเขาทำให้นักเรียนพัฒนาไปสู่การเป็นตัวของตัวเอง ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่านักเรียนทำงานเงียบๆ ตามลำพัง แต่หมายถึงนักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตัวเองได้ด้วยการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaborations) และประเมินตนเอง (Self - assessment) ได้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. **การทำงานร่วมกับผู้อื่น** นักเรียนที่มีความเป็นตัวของตัวเองไม่ใช่ นักเรียนที่ทำงานโดดเดี่ยว แต่เป็นนักเรียนที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพในฐานะเป็นผู้มีส่วนร่วมในสังคมแห่งการเรียนรู้ ในห้องเรียนแบบคละชั้นนั้นเป็นสถานที่นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อเรียนรู้ ซึ่งการทำงานร่วมกับผู้อื่นจึงเป็นกุญแจสำคัญต่อการเรียนรู้ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นนั้นนักเรียนจะใช้ภาษาและการพูดในการโต้ตอบ เสนอความคิดเห็นกับผู้อื่นได้อย่างกว้างขวางในห้องเรียนแบบคละชั้นนี้โดยนักเรียนอาจทำงานทั้งกับกลุ่มเพื่อนที่อายุเท่ากันหรืออายุมากกว่าหรืออายุน้อยกว่าก็ได้ ในการจัดกลุ่มแบบคละอายุและคละระดับชั้นจะทำให้ นักเรียนแต่ละคนมีความรับผิดชอบต่อความช่วยเหลือและการมีส่วนร่วมตามระดับขั้นพัฒนาการของนักเรียน

การจัดกลุ่มทำงานร่วมกัน เป็นหน่วยสังคมพื้นฐานที่จะทำให้ นักเรียนเรียนรู้ที่จะพัฒนาความไว้วางใจและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทำงานร่วมกันในโครงการระยะยาวและต่อเนื่อง รับผิดชอบต่อชั้นเรียน เช่น การต้อนรับแขก การดูแลต้นไม้ การจัดห้องสมุดในชั้นเรียน เป็นต้น การจัดกลุ่มเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning Groups) เป็นการเอื้ออำนวยต่อการทำงานร่วมกันและการเป็นตัวของตัวเองในสังคมแห่งการเรียนรู้

2. **การประเมินตนเอง** การประเมินตนเองเป็นกุญแจสำคัญต่อการเรียนรู้แบบเป็นตัวของตัวเองเพราะนักเรียนได้รับการสอนให้เป็นผู้เรียนรู้ด้วยตัวเอง ดังนั้นการประเมินตนเองจึงดีกว่าที่จะให้คนอื่นเป็นผู้ประเมิน นักเรียนจะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อเขาได้แสดงบทบาทในทิศทางการเรียนรู้ของเขาเองหรือเมื่อเขาได้เป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นในห้องเรียนนักเรียนจะเป็นผู้ตัดสินใจและทำตามความสนใจของเขาเองด้วยความกระตือรือร้น

การประเมินตนเองไม่ได้จำกัดเฉพาะการทำแบบสอบถามประเมินภายหลังเสร็จสิ้นโครงการ แต่สามารถเชื่อมโยงไปใช้ในห้องเรียนระหว่างการกำหนดเป้าหมายต่าง ๆ การประชุมสัมมนาแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการและการประเมินเพื่อสะท้อนความคิดเห็นเป็นการประเมินความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้ คำว่า การสะท้อนความคิด (Reflection) และการทำงานอย่างมีคุณภาพ (Quality Work) เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบคละชั้น นักเรียนที่ได้รับการฝึกให้ประเมินตนเองอย่างสมบูรณ์แล้วจะเข้าใจการทำงานอย่างมีคุณภาพมีลักษณะอย่างไร นักเรียนจะสะท้อนการทำงานของตนเองและการทำงานกับเพื่อนที่ได้ฝึกและพัฒนาทักษะการประเมินตนเอง นักเรียนต้องการคำแนะนำในการกำหนดเกณฑ์สำหรับการทำงานอย่างมีคุณภาพ ยกตัวอย่างเช่น การสร้างเกณฑ์สำหรับการเขียนเรียงความอย่างมีคุณภาพโดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

1. ดูตัวอย่างที่ดีจากเรียงความที่มีคุณภาพจากแฟ้มสะสมผลงานหรือจากเรียงความและถามนักเรียนเพื่อเลือกตัวอย่างจากการอ่านของนักเรียนเอง

2. ถามนักเรียนเรื่องการกำหนดคุณภาพของใบงาน หลังจากผ่านพ้นหลายสัปดาห์ในการสะท้อนการสนทนา การแนะนำการเขียนเรียงความ และการแสดงความคิดเห็นร่วมกันต่อการเขียนเรียงความนักเรียนจะจัดเตรียมเกณฑ์ทั่วไปที่ได้จากตัวอย่างที่ดี เช่น จากการตอบคำถามที่ว่า “การเขียนเรียงความที่มีคุณภาพดีคืออย่างไร” ซึ่งนักเรียนสามารถใช้เกณฑ์ดังนี้

2.1 บอกเกี่ยวกับสิ่งที่ฉันเขียนได้

2.2 แสดงการเชื่อมโยงในสิ่งที่ฉันรู้

2.3 เน้นว่าฉันต้องการทำอะไรต่อไป

3. การใช้เกณฑ์เหล่านี้ เพื่อให้ผู้เรียนตอบกลับและกระตุ้นนักเรียนให้ใช้เกณฑ์เพื่อประเมินตนเอง การสะท้อนความคิดเห็นและกำหนดเป้าหมาย

4. แนะนำนักเรียนให้ขัดเกลาและปรับปรุงเกณฑ์ตลอดเวลา

บทบาทของครูที่สอนในห้องเรียนแบบคละชั้น

บทบาทของครูในห้องเรียนแบบคละชั้นนั้น ครูควรปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้การเรียนการสอนในห้องเรียนแบบคละชั้นประสบความสำเร็จ บทบาทของครูมีรายละเอียดดังนี้

1. เชื่อว่านักเรียนมีความเป็นตัวของตัวเอง จุดศูนย์กลางในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความเป็นตัวของตัวเอง คือการที่ครูเชื่อว่านักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้และเชื่อมั่นว่าจะทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น ครูแสดงความเชื่อได้โดยดำเนินการดังนี้

1.1 ทำให้นักเรียนกลับมามีความรับผิดชอบด้วยการถามว่า “นักเรียนค้นพบอะไร” หรือ “นักเรียนต้องทำอะไรต่อไป” มากกว่าการชมเชยเมื่อตอบคำถามถูก

1.2 จัดวิธีการให้เหมาะสมกับลีลาการเรียนรู้ และตระหนักว่าผลลัพธ์ของหลักสูตรจะมีหลายแบบ พร้อมทั้งเชิญชวนนักเรียนให้เลือกวิธีการเรียนรู้และกำหนดขั้นตอนที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย

1.3 เชื่อว่านักเรียนมีแรงจูงใจภายในมากกว่าต้องการรางวัล ดังนั้นครูที่สอนในห้องเรียนแบบคละชั้นจึงเป็นผู้มองเห็นและเคารพในความเป็นตัวของตัวเองของนักเรียน และเชื่อในบทบาทของแต่ละบุคคลในสังคมแห่งการเรียนรู้

2. บทบาทของตัวแบบ ผู้เรียนต้องการตัวแบบที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน ดังนั้นครูจึงเป็นบุคคลที่ช่างสังเกต มีความอยากรู้อยากเห็น กำหนดเป้าหมายและสะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียน แนะนำนักเรียนให้เป็นตัวแบบที่มีความสามารถ สอนนักเรียนให้รู้ว่าการทำงานให้มีคุณภาพควรทำอย่างไร ซึ่งในการช่วยให้ผู้มีความรู้ความสามารถด้วยตัวเองนั้นครูที่สอนในห้องเรียนแบบคละชั้นจะเป็นกระจกสะท้อนคุณภาพของผู้เรียนแต่ละคน

3. การอำนวยความสะดวกเพื่อการเรียนรู้อย่างอิสระ ครูที่สอนในห้องเรียนแบบคละชั้นจะใช้บทบาทความเป็นผู้นำของตนเองมาสนับสนุนนักเรียนให้มีความรับผิดชอบและเรียนรู้ได้อย่างอิสระ เป็นวิธีที่ครูแนะนำให้มีความก้าวหน้าในการเรียนอย่างอิสระ ผู้เรียนที่มีความเป็นอิสระไม่เพียงแต่มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองเท่านั้น แต่ยังเป็นตัวแบบที่ดีและแนะนำคนอื่นในชุมชนแห่งการเรียนรู้นั้นได้ ผู้เรียนจะรู้ระดับความก้าวหน้า วิชาการ อุปกรณ์และการทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมแห่งการเรียนรู้ตามเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง ครูจึงกลายเป็นผู้ทำงานใกล้ชิดกับนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือนักเรียนกลุ่มเล็ก

4. การสนับสนุนให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ครูที่สอนในห้องเรียนแบบคละชั้นจะสนับสนุนนักเรียนทั้งชั้นและรายบุคคลให้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่างๆ เช่น สังคม ทักษะ กระบวนการเรียนรู้และเนื้อหา เป็นต้น ครูจะแบ่งปันความคิดเห็นร่วมกับนักเรียนเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self -Directed Learning) ดังนี้

4.1 กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งชั้น ได้แก่นักเรียนทำงานร่วมกันตั้งแต่เปิดภาคเรียนเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจว่านักเรียนต้องการทำอะไรบ้างที่เป็นความรับผิดชอบร่วมกันในสังคมแห่งการเรียนรู้ การสนับสนุนในขั้นตอนนี้จะช่วยให้นักเรียนตัดสินใจได้ว่าจะใช้การสอนวิธีใดช่วยในการเรียนรู้

4.2 กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้รายบุคคล การเรียนรู้ที่ดีที่สุดเกิดขึ้นเมื่อเป้าหมายของการเรียนรู้ในชั้นสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้รายบุคคล โดยใช้เครื่องมือต่างๆ เช่น การอ่าน การเขียน ไปงาน บันทึกเหตุการณ์และแฟ้มสะสมผลงาน เป็นต้น

5. การอำนวยความสะดวกในการประชุม ครูประชุมร่วมกับนักเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ครูรู้จักนักเรียนดีขึ้น ดังนี้

5.1 ประชุมแบบไม่เป็นทางการ การเรียนรู้ในห้องเรียนแบบคละชั้นส่วนมากเกิดจากการสนทนาระหว่างนักเรียนด้วยกันและระหว่างนักเรียนกับครู จึงนับว่าเป็นการประชุมแบบที่ไม่เป็นทางการซึ่งเกิดขึ้นระหว่างการเรียนโดยที่การสนทนานั้นครูจะเฝ้าดูและฟัง เพื่อจะได้รู้ว่านักเรียนมีความก้าวหน้าหรือไม่และต้องการอะไร

5.2 การประชุมแบบเป็นทางการ ครูอาจใช้เวลา 15-20 นาทีในการประชุม นักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก 2-3 คน โดยมีจุดประสงค์เพื่อพิจารณาเป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียน สะท้อนความก้าวหน้าของนักเรียนและประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน

5.3 การประชุมนักเรียน การประชุมนักเรียนห้องเรียนแบบคละชั้นเป็นการทำให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกและสาธิตการเรียนรู้และความก้าวหน้าของนักเรียนหรือเป็นการประชุมเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้กับผู้ปกครองนักเรียน

6. การจัดการด้านเวลา การเคลื่อนที่และเนื้อหา ครูควรมีทักษะในการจัดการเวลาดังนี้

6.1 การจัดการด้านงานประจำ กระบวนการและวิธีการเรียนรู้ นักเรียนเป็นผู้ใช้เวลาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง ดังนั้นครูจึงเป็นผู้รับผิดชอบต่อการจัดการด้านงานประจำ กระบวนการและวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย

6.2 ตารางเวลา นักเรียนต้องการที่จะรู้ว่าในแต่ละวันและแต่ละสัปดาห์จะทำอะไร ดังนั้นการที่นักเรียนรู้ตารางเวลาจะทำให้รู้สึกสบายใจ และรู้บทบาทของตนเองในสังคมแห่งการเรียนรู้ หากเป็นไปได้ครูควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนตารางเวลาด้วยการวางแผนตารางเวลา ครูอาจจะต้องดำเนินการดังนี้ 1) เขียนตารางเวลาลงบนกระดาษแผ่นใหญ่ (หนึ่งหรือสองหรือสามสัปดาห์ต่อครั้ง) 2) ทำการประชุมเชิงปฏิบัติการและสำรวจหัวข้อในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) ใช้ตารางเวลาเป็นโครงสร้างพื้นฐานการกำหนดการสอนในแต่ละวัน 4) จัดเวลาประมาณ 10-15 นาที สำหรับการสะท้อนปัญหา

6.3 เวลาการประชุมนักเรียนทั้งชั้น การเรียนรู้ของนักเรียนทั้งชั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อสังคมแห่งการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นเวลาที่ใช้ในการแบ่งปันข่าวสารข้อมูล วางแผนทำงานร่วมกัน สะท้อนปัญหา การอภิปราย จะช่วยให้นักเรียนรู้สึกว่าความคิดเห็นของพวกเขามีคุณค่า ในการวางแผนการประชุมนักเรียนทั้งชั้น ครูและนักเรียนอาจจะต้องดำเนินการดังนี้ 1) มอบบทบาทให้สมาชิก เช่น หัวหน้ากลุ่ม เลขานุการ เป็นต้น 2) เว้นเนื้อที่สำหรับการบันทึก หากมีนักเรียนต้องการเสนอเพิ่มเติม 3) มีนักเรียนที่นำเสนอหัวข้อเพื่อการพัฒนาแผนปฏิบัติการสำหรับการติดตามผล 4) ใช้เวลาประชุมไม่มากนัก เช่น ประมาณ 15 นาที เป็นต้น

6.4 มีทางเลือกสำหรับนักเรียน เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนต้องการระยะเวลาในการทำงานให้เสร็จแตกต่างกัน ดังนั้นครูที่สอนในห้องเรียนแบบคละชั้นจึงควรจัดทางเลือกหลายทางให้นักเรียนสามารถใช้ได้หลากหลาย เช่น นักเรียนที่เรียนช้าอาจต้องการเวลาเพิ่มขึ้น เป็นต้น นอกจากนี้ครูสามารถจัดมุมการเรียนรู้ขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักเรียน ได้แก่ มุมคณิตศาสตร์ เพื่อทำให้เกิดความคิดรวบยอด มุมวิทยาศาสตร์เพื่อบันทึกการสังเกตสิ่งที่พบและทดลองมุมหนังสือในชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า มุมคอมพิวเตอร์สำหรับการค้นคว้าหรือนำเสนอข้อมูล มุมศิลปะสำหรับเพิ่มประสบการณ์ด้านศิลปะต่างๆ มุมออกกำลังกายสำหรับการมีสุขภาพที่แข็งแรง

6.5 การจัดชั้นเรียน การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อนักเรียน เพราะจะช่วยให้การอำนวยความสะดวกในการพัฒนาสังคมของผู้เรียน โดยการจัดเนื้อหาสำหรับนักเรียนทั้งชั้น กลุ่มเล็กและทำงานคนเดียว สิ่งแวดล้อมทางกายภาพทำให้นักเรียนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ง่ายขึ้น การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของห้องเรียนแบบคณะชั้นจะต้องมีสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ดังนี้ 1) โต๊ะที่สามารถจัดเคลื่อนย้ายได้โดยง่ายตามการจัดกลุ่มลักษณะต่างๆ 2) ทำให้มีเนื้อที่ว่างถ้าเป็นการเรียนทั้งชั้น ประชุมนักเรียนทั้งชั้นและการทำเนื้อที่ว่างมาก ๆ จะช่วยให้นักเรียนบางคนที่ชอบทำงานกับพื้นสามารถทำงานได้สะดวกมากขึ้น 3) มีอุปกรณ์ในแต่ละมุมทำงาน เช่น ดินสอ ยางลบ กรรไกร ปากกาเน้นข้อความ เป็นต้น 4) การจัดชั้นวางหรือเก็บสื่อการสอน อุปกรณ์ต่างๆ เช่น อุปกรณ์สำหรับงานศิลปะคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และอุปกรณ์พลศึกษา เป็นต้น 5) มีชั้นสำหรับเก็บวารสาร คอมพิวเตอร์ และแฟ้มสะสมผลงาน 6) ชั้นวางหนังสือที่ใช้ในการสอน แบบฝึกและเอกสารงานวิจัย 7) ห้องสมุดในชั้นเรียนเป็นที่เก็บหนังสือประเภทต่างๆ สำหรับฝึกการอ่านให้นักเรียน 8) จัดที่ว่างสำหรับการทำงานเป็นรายบุคคลไว้ 2-3 แห่ง 9) ป้ายสนทนา เพื่อติดข่าวสารต่างๆ รวมถึงผลงานของนักเรียน

สรุปได้ว่าการวางแผนการใช้เวลา การเคลื่อนที่และเนื้อที่มีความจำเป็นต่อการจัดห้องเรียนแบบคณะชั้น เพื่อจะช่วยให้การจัดกิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและนักเรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

ความแตกต่างในการจัดห้องเรียนแบบคณะชั้นกับห้องเรียนแบบแบ่งชั้น

การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบคณะชั้นมีความแตกต่างจากห้องเรียนแบบแบ่งระดับชั้นบางประการดังนี้

1. การวางแผนการสอน ครูในห้องเรียนแบบคณะชั้นสามารถสอนนักเรียนด้วยการสอนวิธีต่างๆ ที่สามารถปรับให้เข้ากับระดับของการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน นอกจากนี้วิธีการประเมินผลต้องมีการปรับตัว การสอนบนความแตกต่างของนักเรียนจะทำให้ครูรู้ความสามารถและความต้องการตามพัฒนาการของนักเรียน ครูสามารถปรับการสอนตามความสนใจและลีลาการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยการวางแผนการสอนแบบต่างๆ จะใช้วิธีให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางและให้สอดคล้องกับระดับพัฒนาการจึงจะถือว่าการวางแผนการสอนบรรลุจุดหมาย

2. ความต้องการเรียนรู้ที่หลากหลาย การวางแผนการสอนแบบต่างๆ มีความจำเป็นสำหรับห้องเรียนแบบคณะชั้น งานที่สำคัญของครูคือวางแผนการสอนที่จะนำไปใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการแตกต่างกันและการบริหารจัดการหลักสูตร ดังนั้นครูสอนในห้องเรียนแบบคณะชั้นจึงควรเน้นไปที่ผลลัพธ์จากระดับกลางๆ เป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การประเมินเป็นระยะ (Formative Assessment) และวางแผนสำหรับความแตกต่างของนักเรียน ยกตัวอย่างเช่น หากห้องเรียน

คณะระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 2 จุดเริ่มต้นควรอยู่ที่ผลลัพธ์การเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การประเมินผลแบบเป็นระยะ ซึ่งเป็นวิธีการที่ครูนำมาใช้เพื่อเก็บข้อมูลผู้เรียนแต่ละคนเพื่อจะได้เห็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของนักเรียนและนำไปใช้ในการวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง

จุดเริ่มต้นการสอนจากนักเรียนระดับกลางๆ จะเป็นเครื่องนำทางสำหรับการเลือกวิธีสอนได้เหมาะสม กล่าวคือ วิธีสอนที่นิยมคือการสอนข้ามสาระการเรียนรู้ ซึ่งจำนวนของวัสดุอุปกรณ์จะมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการเริ่มต้นจากนักเรียนระดับกลางๆ จะช่วยในการวางแผนสำหรับการสอนนักเรียนที่มีความแตกต่างกันในห้องเรียนแบบคณะชั้น

แกรนท์ (Grant.1996: 107) อธิบายว่าการจัดห้องเรียนแบบคณะชั้นเป็นวิธีหนึ่งในการจัดชั้นเรียนแบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับประสบการณ์ การสอนจะปรับเปลี่ยนไปตามความสามารถของผู้เรียน การสอนในห้องเรียนแบบคณะชั้น มุ่งความสำคัญไปที่

ความแตกต่างของผู้เรียนในห้องเรียนนี้ผู้เรียนมีช่วงอายุ ขนาดของร่างกาย ระดับพัฒนาการ ช่วงความสามารถ ขยายกว้างกว่าแบบแบ่งระดับ ผู้เรียนในห้องเรียนแบบคณะชั้นจะรู้สึกถึงความแตกต่างเป็นเรื่องปกติและได้รับการยอมรับ ดังนั้นเด็กที่มีความบกพร่องจะได้รับประโยชน์เป็นอย่างมากจากการได้อยู่ร่วมกับผู้ใหญ่เป็นเวลาหลายปี ห้องเรียนแบบนี้เปิดโอกาสให้บุคลากรด้านการศึกษาพิเศษทำงานในห้องเรียนกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเกือบตลอดเวลามากกว่าที่จะไม่ให้บริการเด็กเหล่านี้ เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับการสนับสนุนจากเพื่อน ในขณะที่เด็กปกติจะมีโอกาสในการพัฒนาความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจเด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ ส่วนครูประจำชั้นก็จะได้รับประโยชน์จากบุคลากรด้านการศึกษาพิเศษ ซึ่งสามารถร่วมทีมกันสอนได้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องอย่างรุนแรงครูการศึกษาพิเศษอาจนำไปสอนในห้องสอนเสริม (Resource Room) แต่เขาสามารถกลับมาอยู่ในห้องเรียนแบบคณะชั้นได้และโดยทั่วไปแล้วสามารถใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อนร่วมชั้นได้ ในทางตรงกันข้ามห้องเรียนแบบแบ่งระดับชั้นไม่เพียงแต่จำกัดอายุและระดับชั้นเท่านั้นยังมีเวลาจำกัดอีกด้วย ด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้การจัดการเรียนรวมเป็นไปได้ยากเพราะมีข้อจำกัดหลายประการ ดังนั้นการจัดห้องเรียนรวมแบบคณะชั้นจึงเป็นวิธีการที่มีประโยชน์ เพราะสามารถปรับผู้เรียนและการสอนให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มากกว่า

อย่างไรก็ตามการวางแผนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษต้องเอาใจใส่ด้วยความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่งเพราะต้องให้ได้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individual Education Program หรือ IEP) นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต้องการเวลาในการสอนที่แตกต่างไปจากนักเรียนร่วมชั้น เพื่อให้ได้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสอดคล้องกับสิ่งที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ดังนั้นห้องเรียนแบบคณะชั้นจึงเป็นสิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ในอุดมคติสำหรับการเรียนรวมซึ่งสมาชิกในสังคมแห่งการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบคณะชั้นสามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการของแต่ละบุคคล

ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการวางแผนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความแตกต่างกันนั้นคือการตัดสินใจว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรและกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ไว้อย่างไร นักเรียนบางคนอาจต้องการสอนและคำชี้แนะมากกว่าคนอื่นเพื่อให้ตนเองบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ แต่นักเรียนบางคนอาจเรียนรู้ได้เร็ว ดังนั้นนักเรียนเหล่านี้สามารถประสบความสำเร็จได้ในระดับที่แตกต่างกัน

การพิจารณาการสอนเพื่อการเรียนรู้ที่แตกต่าง

การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นนั้น ครูผู้สอนต้องมีการวางแผนการสอนนักเรียนที่มีความสามารถต่างกัน สิ่งที่คุณควรพิจารณาที่มีประเด็นสำคัญดังนี้

1. งานและความคาดหวังต่อการเรียนรู้ที่แตกต่าง เนื่องจากผู้เรียนมีช่วงการเรียนรู้กว้าง ดังนั้นงานที่ให้นักเรียนทำจึงควรเป็นแบบปลายเปิดและมีความคาดหวังแบบต่อเนื่อง ครูที่สอนในห้องเรียนแบบคละชั้นควรปฏิบัติดังนี้

1.1 สังเกตว่าผู้เรียนแต่ละคนสามารถทำอะไรได้บ้าง เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการเรียนรู้และการสอน

1.2 วางแผนงานสำหรับนักเรียนเป็นแบบปลายเปิด ซึ่งสามารถตอบสนองขั้นพัฒนาการที่แตกต่างของนักเรียน

1.3 ใช้เวลาอย่างยืดหยุ่น

1.4 สอนทักษะเป้าหมายเพื่อให้บรรลุความคาดหวัง

1.5 ใช้นักเรียนเป็นเกณฑ์ในการประเมินการเรียนรู้ไม่เปรียบเทียบกับผู้อื่น

1.6 วางแผนการประเมินแบบปากเปล่า เมื่อนักเรียนไม่สามารถเขียนได้

ในการประเมินผลการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมแบบคละชั้น งานของครูคือจะต้องอิงกับนักเรียนระดับกลางๆ เป็นเกณฑ์เพื่อนำนักเรียนไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในชั้นเรียน ยกตัวอย่างเช่นการประเมินผลการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ สามารถประเมินได้ 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 การประเมินรายบุคคล นักเรียนที่มีความสามารถในระดับต่างกัน อาจได้รับการประเมินเพื่อให้ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้เหมือนกันในระดับความเข้มแตกต่างกัน เช่น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อาจถูกประเมินด้วยการถามให้หาสาเหตุและผลของการตั้งสมมติฐานทางวิทยาศาสตร์โดยอาศัยการชี้แนะจากครู ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รับการคาดหวังว่าการทำงานต้องสำเร็จสมบูรณ์โดยครูไม่ได้ชี้แนะ

ลักษณะที่ 2 การประเมินตามความคาดหวัง นักเรียนที่เรียนระดับต่างกันสามารถเรียนรู้ในขณะเรียนเหมือนกัน ควรมีเกณฑ์การประเมินแตกต่างกัน เช่น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องการเกณฑ์ในการบอกหน้าที่ (Function) อย่างเดียว แต่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ต้องการเกณฑ์ 2 อย่าง คือ เกณฑ์ด้านการบอกหน้าที่และด้านสุนทรียภาพด้วย

ดังนั้นในห้องเรียนแบบคละชั้น ครูจะต้องสังเกตดูว่านักเรียนทำงานร่วมกันโดยมีการพัฒนาต่างกันเหมาะสมกับความคาดหวังหรือไม่ อย่างไร

2. ความแตกต่างในด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่แตกต่างกัน ในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นครูต้องให้ความสนใจต่อสื่อ วัสดุอุปกรณ์เป็นอย่างมากเนื่องจากมีความจำเป็นต่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนทั้งที่เป็นสิ่งของและหนังสือต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การจัดหาวัสดุอุปกรณ์สำหรับมุมการเรียนรู้และการปฏิบัติงานของนักเรียน นักเรียนแต่ละคนอาจมีกระดานที่มีที่หนีบกระดาษ (Clipboard) เพื่อใช้ในการเรียนและการปฏิบัติงาน ที่เก็บเอกสารเพื่อการทำงานกลุ่มและอุปกรณ์อื่นๆ เช่น ดินสอ ปากกา ยางลบ ปากกาเน้นข้อความ เป็นต้น อุปกรณ์ต่างๆ ควรจัดหาไว้เพื่อให้ง่ายต่อการใช้งาน

2.2 วัสดุอุปกรณ์สำหรับวิชาคณิตศาสตร์และการสำรวจวิชาวิทยาศาสตร์มีทั้งอุปกรณ์ที่เป็นของจริง เช่น กระดุม กุญแจ เปลือกหอย ถั่ว ก้อนหิน รังนก เมล็ดข้าว กล้องเล็กๆ สำหรับใส่ของ เป็นต้น และวัสดุอุปกรณ์ที่ทำเลียนแบบเพื่อใช้ในการสอน ซึ่งการใช้วัสดุอุปกรณ์หรือสื่อการสอนจะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจสมมติฐานทางคณิตศาสตร์และค้นพบแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ได้

2.3 วัสดุอุปกรณ์สำหรับงานศิลปะ จัดเตรียมไว้ให้พร้อมสำหรับนักเรียนที่มีลีลาการเรียนรู้ที่ต่างกันและต้องการการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันด้วย

2.4 หนังสือและตำรา ในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นการจัดหนังสือและตำราเป็นสิ่งจำเป็นเพราะเป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนด้านการอ่าน การเขียนและสืบค้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกหัวข้อจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ไปใช้ในการอ่านออกเสียง การแสดงความคิดเห็นร่วมกันและการอ่านเป็นรายบุคคล

เมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือด้านการอ่าน นักเรียนอาจรวมกลุ่มกันเรียนรู้ด้วยอ่านออกเสียงให้กันฟัง หากมีวัตถุประสงค์เพื่อการสืบค้น นักเรียนอาจเลือกหนังสืออ่านและแสดงความคิดเห็นให้เพื่อนฟังว่า อ่านแล้วได้ข้อมูลหรือเนื้อหาสาระอะไรบ้างหรืออาจให้เพื่อนถามตอบก็ได้ การเรียนรู้ด้วยการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญดังนั้นการจัดหนังสือและตำราจึงมีประโยชน์ต่อการสอนเป็นอย่างมาก

3. การบริหารจัดการสำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่าง วิธีการที่ครูใช้ในการบริหารจัดการห้องเรียนแบบคละชั้นสามารถทำได้ด้วยการปรับเข้ากับความแตกต่างของระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน วิธีบริหารจัดการมีรายละเอียดมีดังนี้

3.1 มุมการเรียนรู้ (Learning Centers) มุมการเรียนรู้มีความจำเป็นเนื่องจากนักเรียนต้องการสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องลงมือกระทำและงานปลายเปิดหรือการสำรวจตามระดับพัฒนาการ ซึ่งมุมการเรียนรู้จะทำให้เกิดผลลัพธ์ตามหลักสูตรและสะท้อนความสามารถทางพหุปัญญา

3.2 การจัดกลุ่มผู้เรียน (Groupings) การจัดกลุ่มผู้เรียนจัดเพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันในห้องเรียนรวมแบบคละชั้น ได้แก่

3.2.1 การจัดกลุ่มแบบยืดหยุ่น (Flexible Groups) จุดมุ่งหมายของการจัดกลุ่มแบบนี้คือเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมตามความต้องการและความสนใจในกิจกรรมต่าง ๆ กลุ่มเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามกิจกรรมการเรียนรู้และการสอนในแต่ละวัน การจัดกลุ่มแบบยืดหยุ่นอาจจัดได้ตามระดับขั้นพัฒนาการหรือข้ามขั้นพัฒนาการก็ได้หรือตามแต่นักเรียนจะเลือก

3.2.2 การจัดกลุ่มแบบร่วมมือ (Cooperative Groups) วัตถุประสงค์หลักของการจัดกลุ่มแบบร่วมมือในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นคือ เพื่อพัฒนาการร่วมกันทำงานในสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เป็นสังคมเล็กๆ ซึ่งต้องใช้เวลาในการจัดกลุ่มที่มีความหลากหลายให้พัฒนาไปสู่การพึ่งพาอาศัยกัน การจัดกลุ่มแบบร่วมมืออาจต้องให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นภาคเรียน การจัดกลุ่มแบบร่วมมือเป็นการให้โอกาสที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้อย่างอิสระโดยที่ครูจะใช้เวลามากขึ้นในการทำงานร่วมกับกลุ่มเหล่านี้ เนื่องจากขั้นพัฒนาการของผู้เรียนกว้างขึ้นในห้องเรียนรวมแบบคละชั้น ดังนั้นการมอบหมายบทบาทในกลุ่มจึงมีความสำคัญเพื่อไม่ให้เด็กที่อายุน้อยถูกข่มจากเด็กที่อายุมากกว่า การมอบหมายบทบาทขึ้นอยู่กับทักษะของนักเรียน เช่น เป็นผู้อ่าน ผู้บันทึก ผู้รายงาน ผู้ช่วยเหลือ เป็นต้น และสลับเปลี่ยนหมุนเวียนบทบาทกันไป การจัดกลุ่มแบบร่วมมืออาจจัดโดยข้ามระดับขั้นพัฒนาการได้ด้วยการเลือกนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางสังคมและวิชาการที่จะช่วยสนับสนุนให้มีการช่วยเหลือพึ่งพากันได้

ตัวอย่างการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบ “นาฬิกาทราย”

การเรียนรู้ในห้องเรียนแบบคละชั้นบ่อยครั้งที่ประสบความสำเร็จโดยใช้วิธีประชุมเชิงปฏิบัติการโดยใช้การจัดกลุ่มแบบต่างๆ เพื่อให้ครูสอนนักเรียนได้ทุกคนในเวลาเดียวกัน เช่นวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการด้วยรูปแบบ “นาฬิกาทราย” ซึ่งมี 5 ขั้นตอนตามภาพประกอบ 11 ดังนี้ (Bingham;et al.1995: 123)

ขั้นที่ 1 ประชุมนักเรียนทั้งชั้น (Whole - Class) การประชุมลักษณะนี้เปิดกว้างสำหรับนักเรียนทั้งชั้นให้สะท้อนปัญหากำหนดเป้าหมาย กำหนดหัวเรื่อง (Theme) กำหนดบทเรียนหรือวิธีการต่างๆ เป้าหมายในขั้นนี้ ได้แก่ 1) การสำรวจความรู้พื้นฐานของนักเรียน 2) การกำหนดทิศทางการสอนว่าจะเน้นความคิดรวบยอดด้วยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ใดและวิธีใดจะช่วยให้เกิดความคิดรวบยอด 3) การนำเสนอบทเรียนย่อยๆ เช่น การอ่าน การสะกดคำ คณิตศาสตร์ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น และการวางแผนการสอน

ขั้นที่ 2 การจัดกลุ่มแบบยืดหยุ่นและการจัดกลุ่มแบบร่วมมือ การจัดกลุ่มนักเรียนในขั้นนี้ขึ้นอยู่กับระดับพัฒนาการของนักเรียนและเป้าหมายในการเรียนรู้ นักเรียนบางคนอาจเข้าไปอยู่ในกลุ่มร่วมมือโดยที่นักเรียนบางคนอาจเลือกเป็นสมาชิกกลุ่มหรือนักเรียนบางคนอาจเลือกที่จะทำงานคนเดียว ส่วนนักเรียนบางคนอาจได้รับมอบหมายจากครูให้เข้ากลุ่มแบบยืดหยุ่นจำนวน 2-5 คน เพื่อได้รับการสอนหรือฝึกปฏิบัติ ยกตัวอย่างเช่น ในเรื่องการอ่านและการเขียน นักเรียนอาจต้องการอ่านหนังสือเงียบๆ และอ่านออกเสียง ทบทวนหรือสนทนากับครูหรือในระหว่าง

การทำงานแบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry) นักเรียนอาจทำงานในมุมการเรียนรู้เพื่อให้ได้ความคิดรวบยอด นักเรียนบางคนอาจหาประสบการณ์ด้วยตัวเองโดยออกแบบโครงงานหรือทำแบบฝึกหัด

ในขั้นที่ 2 นี้ใช้การประเมินผลแบบเป็นระยะ (Formative) ครูต้องการที่จะรู้ว่านักเรียนมีความคิดรวบยอดอย่างไรเพื่อนำไปใช้ตัดสินว่าจะสอนอย่างไรจึงจะดีที่สุด การจัดกลุ่มในขั้นนี้ครูจะเป็นผู้จัดตามลักษณะของการวางแผนการสอนหรืออาจเป็นวิธีการที่ครูคาดว่าจะได้ผลดีสำหรับนักเรียน

ในขณะที่นักเรียนกำลังเตรียมทำงานในกลุ่มแบบร่วมมือและเรียนแบบรายบุคคลนั้นครูจะเลือกให้ทำงานในกลุ่มแบบยืดหยุ่น ในการเตรียมกลุ่มเพื่อการเรียนรู้นั้นครูจะตรวจสอบว่านักเรียน ความคาดหวังอะไรจากการเรียนรู้ ครูจะพัฒนางานประจำขึ้นมาเป็นส่วนหนึ่งของการประชุมในขั้นนี้ ได้แก่ พบปะเพื่อนในกลุ่ม เคลื่อนที่ไปรอบห้อง เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนเข้าใจงานของตนเองและอยากทำงานนี้และทำบทเรียนย่อยในมุมทำงาน

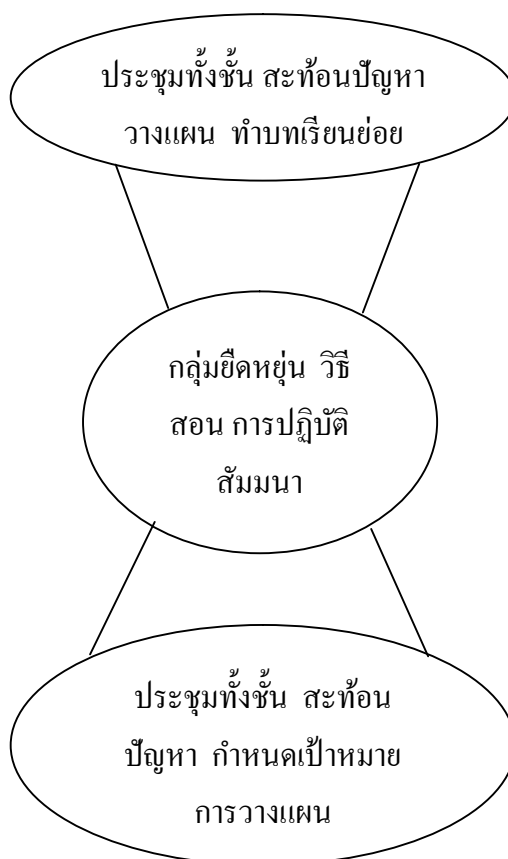
ขั้นที่ 1
(15-30 นาที)

ขั้นที่ 2
(5-10 นาที)

ขั้นที่ 3
(20 -30 นาที)

ขั้นที่ 4
(10-15 นาที)

ขั้นที่ 5
(5-20 นาที)

ภาพประกอบ 14 ขั้นตอนการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบ “แบบนาฬิกาทราย”

ที่มา : Bingham.(1995). *Exploring the Multiage Classroom*.p.123

ขั้นที่ 3 กลุ่มแบบยืดหยุ่น นักเรียนส่วนมากจะทำงานขั้นนี้ด้วยการประชุม ครูจะจัดการสอนสำหรับกลุ่มแบบยืดหยุ่นตามที่ระบุไว้ในขั้นที่ 2 และมอบหมายงานให้กลุ่มดำเนินการเองอย่างอิสระ ครูอาจทำงานกับกลุ่มหรือประชุมนักเรียน 2-3 คนเพื่อประเมินผลแบบเป็นระยะ

ขั้นที่ 4 กลุ่มแบบร่วมมือและกลุ่มแบบยืดหยุ่น ในขั้นนี้การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเพื่อให้ได้ดูและฟังนักเรียนทำงาน ครูสังเกตการทำงานของกลุ่มรอบๆ ห้องและทำการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน ครูบันทึกการสังเกตและมีข้อมูลการเรียนรู้ของนักเรียน

ขั้นที่ 5 ประชุมนักเรียนทั้งชั้น (Whole - Class) นักเรียนกลับเข้ากลุ่มทั้งชั้นเพื่อปิดการประชุม การปิดประชุมคือการสรุปงานในเวลาประมาณ 5-20 นาที นักเรียนอาจรายงานหรือสังเคราะห์การเรียนรู้ของเขาหรือวางแผนที่จะเรียนรู้ในขั้นต่อไป ครูอาจช่วยนักเรียนสะท้อนการเรียนรู้ด้วยการตอบคำถามดังนี้ 1) วันนี้นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง 2) การทำงานวิธีใดจึงเหมาะสมกับนักเรียน 3) นักเรียนคิดว่าอะไรง่าย อะไรยาก 4) นักเรียนต้องการทำอะไรต่อไป

เวลาในการทดลองการปิดประชุมครูอาจสะท้อนการเรียนรู้เชิงบวกให้นักเรียนฟังหรืออาจให้ข้อเสนอแนะการสร้างความรู้หรือการใช้เกณฑ์ประเมิน นักเรียนอาจเขียนสะท้อนการเรียนรู้เป็นรายบุคคลด้วยการบรรยายความก้าวหน้าในขณะทำงานและทบทวนเป้าหมายการเรียนรู้ การสะท้อนการเรียนรู้จะเป็นแนวทางในการประชุมในวันต่อไป

ความสำเร็จของนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน เป็นความสำเร็จของนักเรียนในห้องเรียนแบบคละชั้นอันเป็นผลของการสอนที่มีความแตกต่างกันเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถที่หลากหลายของผู้เรียน ความเข้าใจของครูที่มีต่อการเรียนรู้ตามขั้นพัฒนาการความรู้ในหลักสูตรและทักษะในการประเมินแบบเป็นระยะเป็นสิ่งสำคัญต่อการวางแผนการสอนตามความแตกต่าง การพัฒนาทักษะการประเมินในแต่ละวันจะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จตามความแตกต่างและเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีสำหรับครู ครูในห้องเรียนแบบคละชั้นต้องตระหนักถึงการใช้เวลาในการเรียนรู้และนำไปใช้ปฏิบัติต่อไป

2.9 แนวทางการจัดห้องเรียนแบบคละชั้น

การจัดห้องเรียนเพื่อการเรียนการสอนแบบคละชั้นเป็นสิ่งสำคัญมาก เนื่องจากครูต้องจัดกิจกรรมหลายกิจกรรมในชั้นเรียน การจัดห้องเรียนจะมีประสิทธิภาพได้ก็ต่อเมื่อนักเรียนต้องเข้าใจโครงสร้าง กฎกติกาของห้องเรียนอย่างชัดเจน ถึงแม้ว่าไม่มีวิธีการใดวิธีการหนึ่งที่ดีที่สุดแต่ในการวิจัยครั้งนี้ขอเสนอแนวทางการจัดห้องเรียนแบบคละชั้นที่โรงเรียนสามารถนำไปใช้ได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวการจัดมุมกิจกรรม

การจัดมุมกิจกรรมเป็นการจัดรูปแบบของห้องเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรม เช่น การจัดที่นั่งให้นักเรียนสำหรับนั่งทำงานคนเดียว ทำงานเป็นคู่ ทำงานด้วยกัน 3 คนหรือมากกว่า โดยที่ห้องเรียนควรจัดเนื้อที่สำหรับอุปกรณ์ศิลปะ สื่อทัศนูปกรณ์ เครื่องคอมพิวเตอร์และสื่อการ

สอนต่าง ๆ ดังนั้นการจัดมุมกิจกรรมจึงเป็นพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่ครูออกแบบขึ้นมา กิจกรรมใดที่ครูต้องการให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน มีนักเรียนคนใดที่พอจะเป็นผู้ช่วยครูสอนเพื่อนได้ นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้เพียงใด การตอบคำถามเหล่านี้จะช่วยให้ครูตัดสินใจได้ว่าครูจะจัดมุมกิจกรรมในชั้นเรียนได้อย่างไร เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม การจัดโต๊ะและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียน ควรจัดเพื่อให้มุมของกิจกรรมมีความเหมาะสมกับชนิดหรือประเภทของกิจกรรมที่ครูต้องการให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน

กิจกรรมที่พบมากที่สุดในชั้นเรียนมี 7 กิจกรรม ได้แก่ การศึกษาหรือเรียนคนเดียว หรือทำงานเงียบๆ การสอบ การสอนทั้งชั้น การทำงานเป็นคู่ การอภิปรายกลุ่มการทำกิจกรรมที่ใช้สื่อทัศนูปกรณ์ การสอนกลุ่มเล็กหรือครูช่วยสอนเสริมให้

ในห้องเรียนแบบคละชั้นนั้นอาจมีหลายกิจกรรมที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน เช่น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และประถมศึกษาปีที่ 5 อาจทำงานในกลุ่มศิลปะในขณะที่นักเรียนอีก 2 คน อาจสอนกันเองหรือเพื่อนช่วยสอน ในวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 สองคน อาจเรียนกับครูและนักเรียนอีกหลายคนอาจทำงานที่ครูมอบหมายโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ดังนั้นหน้าที่ของครูคือการจัดห้องเรียนสำหรับกิจกรรมทั้งหมดที่จะเกิดขึ้นในเวลาเดียวกันให้มีความสับสนน้อยที่สุดกำหนดไว้ในแผนการสอน

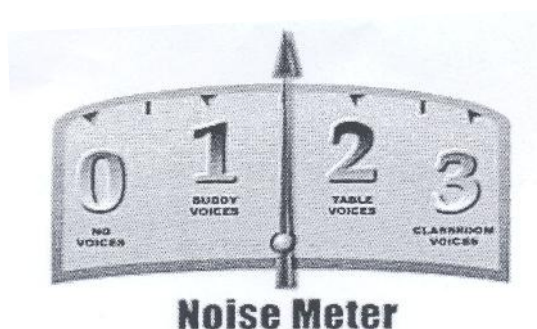
2. ข้อควรพิจารณาในการวางแผนการจัดห้องเรียน

ในการตัดสินใจที่จะจัดห้องเรียนครูต้องพิจารณาว่าพฤติกรรมใดควรเกิดขึ้นเมื่อครูสอนทั้งแบบให้นักเรียนทำงานอิสระหรือทำงานกลุ่มเล็กก็ตาม ครูจะจัดการห้องเรียนอย่างไรเพื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมเรียนรู้ต่างๆ หัวข้อที่ควรพิจารณาในการวางแผนการจัดห้องเรียนได้แก่

2.1. กิจกรรมและระดับเสียงดังของชั้นเรียน ในการจัดชั้นเรียนเพื่อทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ควรพิจารณาถึงลักษณะของกิจกรรมและระดับเสียงดังที่จะเกิดขึ้น ถ้านักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันนักเรียนมักทำเสียงดังมากกว่านักเรียนที่ทำงานคนเดียวหรือเขียนรายงานตามลำพัง ดังนั้นครูจึงไม่ควรจัดให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มติดกัน ครูควรพยายามจัดมุมที่นักเรียนทำงานคนเดียวหรือต้องการความเงียบห่างจากการอภิปรายกลุ่มเพราะมีเสียงดัง เช่น ในมุมหนึ่งของห้องเรียนครูจัดให้นักเรียนทำงานคนเดียว ส่วนมุมตรงข้ามเป็นมุมให้นักเรียนอภิปรายกลุ่ม ดังนั้นการจัดมุมทำกิจกรรมต่างๆ ของชั้นเรียนจึงถือว่ามีความเหมาะสมมาก โดยที่ครูควรระบุว่ามุมใดเหมาะที่จะทำกิจกรรมใด กิจกรรมใดจะเกิดเสียงดัง ควรจัดให้ไกลจากมุมที่ต้องการความสงบ

ในการควบคุมระดับเสียงดังในห้องนั้น วินเซนต์ (Vincent.1999: 3) ให้ข้อเสนอแนะว่าควรทำมิเตอร์กำหนดระดับเสียง (Noise Meter) ใส่กระดาษโปสเตอร์แล้วนำไปติดไว้ที่กระดานหน้าห้อง แล้วครูจะเป็นผู้เลื่อนระดับเข็มไปที่ระดับที่ควรเกิดขึ้นในขณะที่ทำกิจกรรม เช่น ถ้าเข็มไปชี้ที่เลข 0 หมายความว่า ไม่ให้มีเสียงดังเลย เลข 1 หมายความว่า เป็นเสียงกระซิบ เลข 2 หมายความว่า เสียงดังที่คนนั่งโต๊ะข้างๆ ได้ยินและเลข 3 หมายความว่า เสียงดังที่ห้องอื่นได้ยิน ซึ่งเป็นประโยชน์เมื่อครูทำกิจกรรมทั้งชั้น ในการทำกิจกรรมครูอาจให้นักเรียนเป็นผู้เลือกกระดิ่งเสียง

ที่ยอมรับได้หรือบางครั้งครูอาจให้เลือกได้ 2 ระดับ การใช้มิเตอร์กำหนดระดับเสียงจะเป็นเครื่องมือช่วยเตือนนักเรียนให้สามารถควบคุมเสียงที่ยอมรับได้ ถ้านักเรียนเริ่มเสียงดัง เมื่อมองมาที่มิเตอร์ เขาจะทำงานเงียบลง นักเรียนสามารถควบคุมระดับเสียงให้เบาลงได้ วิธีใช้มิเตอร์กำหนดระดับเสียงจะเป็นการฝึกให้นักเรียนใช้เสียงได้เหมาะสมขึ้น ดังภาพประกอบ 15

ภาพประกอบ 15 ตัวอย่างมิเตอร์กำหนดระดับเสียง

ที่มา : Vincent. (1999). *The Multigrade Classroom*.p.3

2.2. การจัดโต๊ะเก้าอี้และชั้นอุปกรณ์ในการแบ่งบริเวณมุมกิจกรรม หากครูตัดสินใจจัดห้องเรียนเป็นมุมกิจกรรมครูสามารถจัด โต๊ะ ตู้ เก้าอี้ ชั้นวางของให้เป็นบริเวณสำหรับการทำงานได้อย่างเป็นสัดส่วนสำหรับทำกิจกรรมกลุ่มหรือทำงานคนเดียว หากครูเห็นนักเรียนที่ต้องทำงานกลุ่มเข้าไปในมุมที่นักเรียนอื่นทำงานคนเดียว ครูต้องบอกให้นักเรียนคนนั้นออกไปทำงานกับกลุ่มที่อยู่ในมุมที่นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มและพูดคุยได้

2.3. แหล่งการเรียนรู้ของครู พื้นที่ที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ของครู จัดไว้สำหรับให้ครูได้พบนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มเล็ก ๆ เป็นพื้นที่สำหรับเก็บสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ครูต้องใช้ เช่น ข้อทดสอบ หรือคู่มือต่าง ๆ เป็นต้น พื้นที่นี้ครูอาจจัดโดยใช้โต๊ะ ชั้นหนังสือกันทำเป็นมุมนี้ขึ้นมา

2.4. แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียน พื้นที่นี้ครูอาจจัดไว้ส่วนใดส่วนหนึ่งของห้องหรือากลางห้องก็ได้ บริเวณนี้มีชั้นสำหรับเก็บหนังสือ ตำรา สารานุกรม พจนานุกรม หนังสือเหล่านี้ นักเรียนสามารถสืบค้นและจัดเข้าที่เมื่อใช้แล้ว พื้นที่นี้เป็นบริเวณที่นักเรียนมีอิสระในการศึกษาค้นคว้าและถูกรบกวนน้อยที่สุด

2.5. การเคลื่อนที่ในห้องเรียน ครูควรตระหนักในการจัดบริเวณหรือมุมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การเคลื่อนที่ภายในชั้นเรียนของนักเรียนไม่ไปรบกวนผู้อื่น เช่น บริเวณสำหรับแหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนที่นักเรียนต้องเดินเข้าไปค้นคว้าหนังสือ นั้น นักเรียนต้องเดินผ่านมุมที่นักเรียนอื่น

ทำงานคนเดียวหรือไม่ ดังนั้นครูจึงควรออกแบบห้องเรียนให้เหมาะสมลงตัว เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมใดแล้วให้มีการรบกวนผู้อื่นน้อยที่สุด

2.6. มุมกิจกรรมเฉพาะ ในการจัดห้องเรียนนั้นในการทำกิจกรรมในมุมหรือบริเวณที่จัดไว้ ต้องสามารถใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่จัดเตรียมไว้ได้โดยสะดวก ในบริเวณที่จัดไว้สำหรับนักเรียนทำงานคนเดียวหมายความว่าครูต้องจัดโต๊ะนักเรียนแยกออกไปจากบริเวณที่นักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งอภิปรายกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ดังนั้นการจัดโต๊ะเก้าอี้และเฟอร์นิเจอร์ภายในห้องเรียนจึงควรให้เหมาะสมกับชนิดของกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในมุมหรือบริเวณต่างๆ ที่จัดไว้

2.7. การปรับวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับความแตกต่างของนักเรียน ในห้องเรียนแบบคละชั้นสิ่งสำคัญควรพิจารณาคือ อายุ และความแตกต่างของนักเรียน เช่น ควรพิจารณาขนาดของโต๊ะ- เก้าอี้ วัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับนักเรียน หากมีนักเรียนที่อายุต่างกันมากเป็นต้น การใช้สื่อการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นต้นๆ ที่ยังอ่านหนังสือไม่ได้หรือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้อาจใช้แถบสีแทนรายวิชาและใช้รูปภาพแทนตัวหนังสือ ซึ่งเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับข้อจำกัดของนักเรียน

2.8. การจัดที่นั่งแบบยืดหยุ่น ความยืดหยุ่นเป็นกุญแจสำคัญในการจัดห้องเรียนแบบคละชั้น นักเรียนจะทำงานเคลื่อนที่จากกลุ่มหนึ่งไปสู่กลุ่มหนึ่งในแต่ละวัน บ่อยครั้งที่นักเรียนต้องทำงานคนเดียวบางที่ที่ต้องทำงานเป็นกลุ่ม ดังนั้นการจัดที่นั่งแบบไม่ยืดหยุ่นจึงไม่เหมาะสม การจัดที่นั่งในห้องเรียนแบบดั้งเดิมนักเรียนจะนั่งที่เดิมตลอดและใช้โต๊ะเป็นที่เก็บสมุดหนังสือ แต่การจัดที่นั่งในห้องเรียนแบบคละชั้น นักเรียนจะไม่ได้เป็นเจ้าของที่นั่งที่เดิมตลอดและสมุดหนังสือจะเก็บไว้ในชั้นที่ครูจัดไว้ให้

คำถามต่อไปนี้อาจเป็นประโยชน์ในการทบทวนการวางแผนจัดห้องเรียน

จะจัดมุมการเรียนรู้อะไรบ้าง จะจัดอย่างไรให้มุมการเรียนรู้สัมพันธ์กัน

1. จะกำหนดให้แต่ละมุมแตกต่างกันอย่างไร การจัดโต๊ะเก้าอี้และเฟอร์นิเจอร์ในแต่ละมุมเหมาะกับกิจกรรมหรือไม่

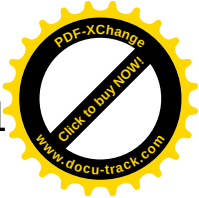
2. การจัดมุมการเรียนรู้แต่ละมุมมีผลต่อการเคลื่อนที่ของนักเรียนในชั้นอย่างไร

3. ระดับของเสียงในการทำกิจกรรมมีหลักการกำหนดอย่างไร

4. ครูต้องการจัดชั้นอย่างไร ถ้าเป็นชั้นเรียนของตนเอง

5. ครูต้องการแบ่งชั้นเรียนออกเป็นสองส่วนเพื่อการสอนในบางเวลาหรือไม่

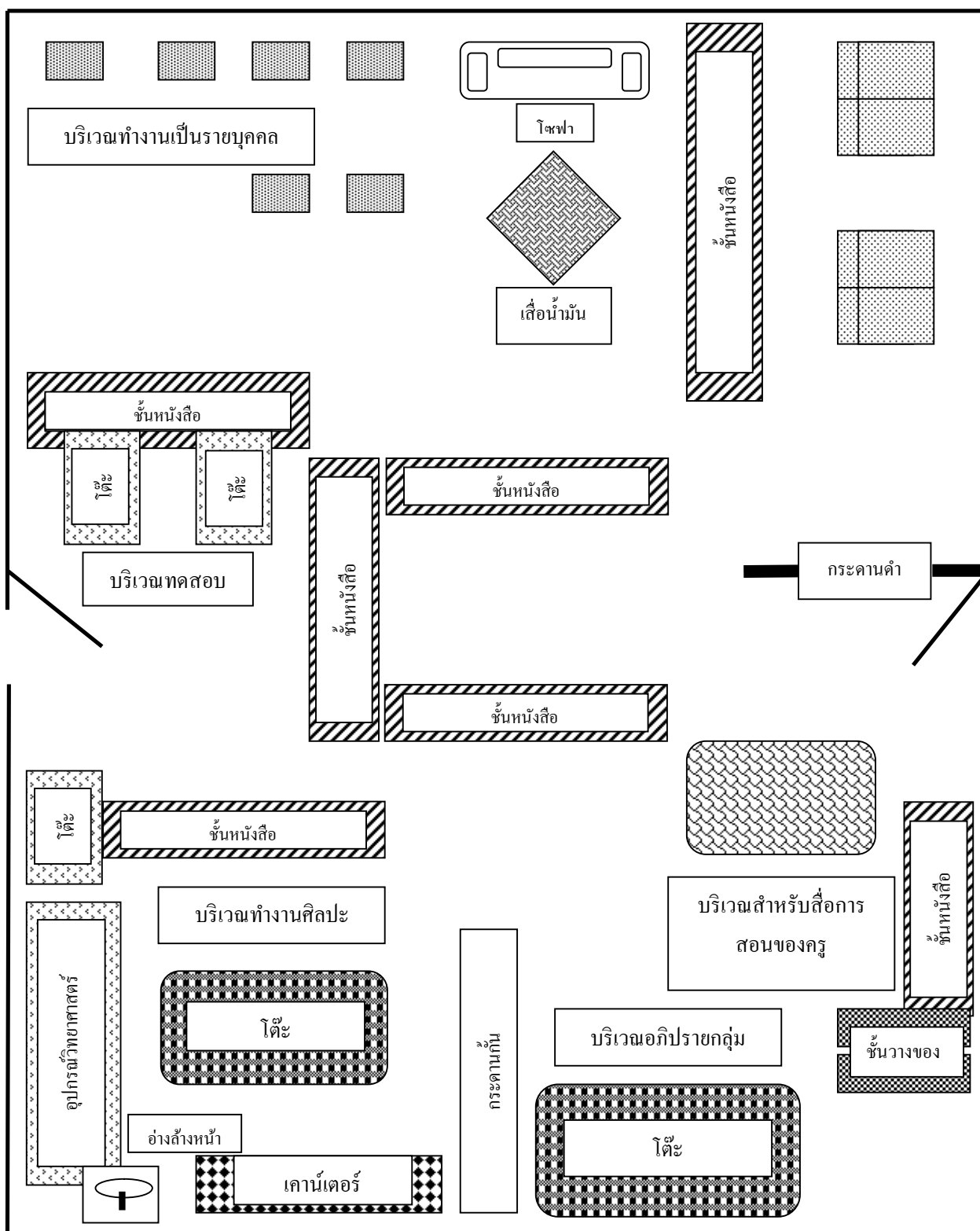
สรุปได้ว่าการวางแผนการจัดห้องเรียนแบบคละชั้น สิ่งที่จะต้องพิจารณามีหลายประเด็นได้แก่ การจัดกิจกรรมและระดับความดังของเสียงในห้อง การจัดโต๊ะเก้าอี้ การจัดแหล่งเรียนรู้ของครูและนักเรียน การเคลื่อนที่ในห้อง มุมกิจกรรมเฉพาะ การปรับวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับความแตกต่างของนักเรียนและการจัดที่นั่ง ดังนั้นในการจัดห้องเรียนแบบคละชั้นครูควรตระหนักเสมอเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมและผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้น

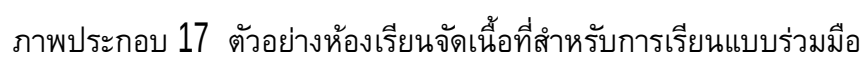
การออกแบบห้องเรียนแบบคละชั้น

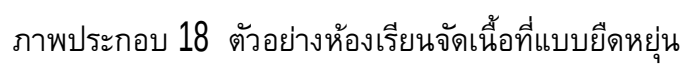
ในการจัดห้องเรียนแบบคละชั้นเป็นการออกแบบห้องเรียนให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะจัดขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากการใช้สื่ออุปกรณ์และการทำงานในห้องอย่างเต็มที่ การเคารพกฎกติกาของห้องเพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างราบรื่น การออกแบบห้องเรียนแบบคละชั้นควรคำนึงถึงปัจจัยสำคัญๆ ดังนี้ (Vincent.1999: 9 - 11) 1) จะจัดชั้นเรียนเพื่อทำกิจกรรมประเภทใด 2) จะจัดชั้นเรียนเพื่อปรับสำหรับกิจกรรมได้อย่างไร 3) จะสื่อสารกับนักเรียนอย่างไรในการใช้บริเวณจัดกิจกรรมแต่ละส่วน 4) จะให้พฤติกรรมเกิดขึ้นในบริเวณจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างไร 5) ครูคาดหวังต่อบริเวณจัดกิจกรรมนั้นๆ อย่างไรและจะสอนนักเรียนอย่างไร

จากภาพประกอบ 16 และ 17 ในหน้าต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของการออกแบบห้องเรียนโดยการจัดบริเวณให้เป็นมุมกิจกรรมและมุมการเรียนรู้ ส่วนภาพประกอบ 18 แสดงการจัดห้องเรียนที่ปรับตามความต้องการในการจัดกิจกรรมต่างๆ

ภาพประกอบ 16 ตัวอย่างห้องเรียนจัดเนื้อที่สำหรับทำกิจกรรม

หลักการออกแบบห้องเรียน

เมื่อครูมีความเข้าใจชัดเจนแล้วว่าต้องการให้นักเรียนเรียนรู้อะไรบ้าง ครูก็สามารถออกแบบห้องเรียนเพื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ซึ่งโคแนนท์ (Conant, 2006: Online) ได้เสนอหลักการที่จะช่วยครูออกแบบห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้ โดยที่เขาให้ความสำคัญกับการจัดเฟอร์นิเจอร์และสื่อวัสดุอุปกรณ์ว่านักเรียนจะใช้ได้อย่างไร แนวทางในการออกแบบห้องเรียนมีดังนี้

1. การจัดมุมกิจกรรมเรียนรู้ โดยจัดเฟอร์นิเจอร์และสื่อวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนให้มีประโยชน์โดยตรงต่อการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นในห้องเรียน ดังนั้นจึงควรใช้ชั้นวางของและเฟอร์นิเจอร์ในการจัดแบ่งบริเวณหรือมุมการเรียนรู้ ชั้นวางของสามารถเคลื่อนที่จัดวางในบริเวณที่ต้องการได้ จะทำให้มีบริเวณที่เป็นสัดส่วนให้นักเรียนทำกิจกรรมได้ไม่เสียสมาธิเพราะมองไม่เห็นกลุ่มอื่น

2. การจัดมุมการเรียนรู้เป็นรายวิชา เช่น จัดสื่อวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการอ่านเข้าในมุมการอ่าน ซึ่งจะมีประโยชน์ด้วยเหตุผลหลายประการกล่าวคือ

2.1 การจัดชั้นวางหนังสือควรใช้รูปภาพหรือหัวข้อบอกว่าเป็นชั้นที่เก็บหนังสืออะไร เด็กที่ยังอ่านหนังสือไม่ออกจะดูภาพและต่อมาจะสามารถโยงภาพกับคำได้

2.2 ในการจัดสื่อวัสดุอุปกรณ์บนชั้นวางของ ควรจัดให้เป็นหมวดหมู่เพื่อนักเรียนจะได้ไม่สับสนและไม่เสียเวลาในการค้นหา

2.3 การจัดมุมการเรียนรู้ด้านการอ่านรวมถึงจัดหนังสือ โต๊ะเก้าอี้ ดินสอ กระดาษ เป็นต้น ควรจัดให้เป็นการกระตุ้นพฤติกรรมการอ่าน

3. การจัดห้องเรียนต้องมีความยืดหยุ่นต่อการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆ มุมการเรียนรู้สามารถจัดใหม่หรือเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์ในมุมการเรียนรู้แบบรายวิชาสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ใหม่เกิดขึ้น

4. การจัดห้องเรียนควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรืออภิปรายร่วมในการจัดห้องเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ

5. บริเวณที่จัดไว้สำหรับกิจกรรมที่ใช้เสียงดังควรอยู่ตรงกันข้ามกับบริเวณกิจกรรมที่ต้องการความเงียบ บริเวณที่มีความเปียกชื้น เช่น มุมศิลปะ ต้องไกลจากบริเวณที่แห้ง เช่น หนังสือและของเล่น

6. การเขียนภาพในแผ่นกระดาษชาร์ตเพื่ออธิบายลำดับกิจกรรมประจำวันแล้วติดไว้ในห้อง แผ่นชาร์ตจะช่วยให้นักเรียนรู้ว่าจะต้องทำอะไรต่อไปและรู้สึกสบายใจในการทำกิจกรรมแต่ละวัน

สรุปได้ว่าการจัดห้องเรียนแบบคละชั้นนั้น ครูควรพิจารณาถึงประโยชน์ของการใช้พื้นที่วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหลาย ครูสามารถปรับเปลี่ยนการจัดโต๊ะเก้าอี้ อุปกรณ์ในห้องเพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์มากที่สุด

การจัดการในห้องเรียนแบบคละชั้น

การจัดการในห้องเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งต่อการสอนให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนที่เข้ามาเรียนในห้องเรียนแบบคละชั้นมีความคาดหวังว่าครูจะเป็นผู้ชี้แนะและบอกวิธีการ รวมถึงกติกาที่ใช้ในชั้นเรียน ซึ่งควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและชัดเจนจะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยความราบรื่น เพราะในห้องเรียนแบบคละชั้นนักเรียนมีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีกระบวนการและกติกาที่ชัดเจนกว่าห้องเรียนแบบแบ่งชั้น การจัดการในห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพนั้น เอ็มเมอร์ (Emmer, 1987: 233-258) ได้อธิบายวิธีการจัดการในห้องเรียนไว้เป็นระยะ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมสำหรับการเริ่มต้นของโรงเรียน ในช่วง 1-2 สัปดาห์แรก ก่อนเปิดภาคเรียน ครูควรกำหนดความคาดหวังและกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจนแน่นอนเป็นการวางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนเปิดเรียน กล่าวคือ ก่อนที่นักเรียนจะมาโรงเรียนครูจะต้องเตรียมห้องเรียน การจัดห้องเรียน การจัดสื่อวัสดุอุปกรณ์ ในระยะนี้การเตรียมความพร้อมครูจะมุ่งไปที่การวางแผนการจัดห้องเรียน กิจกรรมการสอน จากการศึกษาของเอ็มเมอร์ในเรื่องการวางแผนการจัดห้องเรียนนั้น เขาได้เสนอสิ่งสำคัญที่ครูควรให้ความสนใจดังนี้

1. การจัดอุปกรณ์ในห้องเรียน ครูที่มีประสิทธิภาพควรให้ความสำคัญกับการจัดอุปกรณ์ โต๊ะ เก้าอี้ เฟอร์นิเจอร์ในชั้นเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการสอนอย่างหลากหลาย เช่น การจัดที่นั่งให้นักเรียนควรให้ง่ายต่อการสอนของครูและไม่ไปรบกวนนักเรียนอื่น นอกจากนี้การใช้บริเวณของชั้นเรียนต้องง่ายและสื่อวัสดุอุปกรณ์ควรใช้ได้สะดวกทั้งครูและนักเรียน

2. การระบุพฤติกรรมที่คาดหวัง การกำหนดพฤติกรรมที่คาดหวังเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้นักเรียนรู้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวโดยที่ครูกำหนดไว้ล่วงหน้า เช่น ครูต้องการให้นักเรียนทำพฤติกรรมที่เหมาะสม ตอบถูกต้อง ปฏิบัติตามกติกาของชั้นเรียน ร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ มีความต้องการทำงานทางวิชาการ เป็นต้น นักเรียนต้องเรียนรู้ว่าควรทำพฤติกรรมใดในกิจกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นถ้าครูสามารถกำหนดพฤติกรรมที่คาดหวังของนักเรียนไว้ จะช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมเป็นไปในทางที่ต้องการ กิจกรรมบางกิจกรรมต้องวางแผนสำหรับสิ่งต่อไปนี้ ได้แก่ การสอนทั้งชั้น การสอนกลุ่มเล็ก การทำงานกลุ่มแบบร่วมมือ การทำงานคนเดียว การเชื่อมต่อระหว่างกิจกรรม การใช้ห้องเรียนและเครื่องมือ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ นักเรียนช่วยสอน (Tutoring Students) และการมอบหมายงาน

3. ผลของการแสดงพฤติกรรม ก่อนนี้ครูระบุพฤติกรรมที่คาดหวังขั้นต่อไปคือการพิจารณาผลของการแสดงพฤติกรรมที่เป็นไปตามความคาดหวังหรือไม่เป็นไปตามความคาดหวังผลของการแสดงพฤติกรรมมี 2 ส่วน คือการให้รางวัลและการลงโทษ รางวัลจากภายนอก (Extrinsic Rewards) ได้แก่ สติ๊กเกอร์ ของขวัญหรือสิ่งอื่นที่เด็กชอบและการลงโทษมีไว้สำหรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้นไม่บ่อยนัก เมื่อนักเรียนประสบความสำเร็จและได้รับการตอบรับด้วยความพึงพอใจจากครูแล้ว นักเรียนเหล่านี้จะต้องการรางวัลจากภายนอกน้อยมาก

นอกจากนี้พฤติกรรมและคุณภาพการสอนของครูมีผลกระทบอย่างมากต่อพฤติกรรมทางบวกของนักเรียนมากกว่าการให้รางวัลหรือการลงโทษเสียอีก ผลของการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนควรได้รับการปฏิบัติเป็นแนวเดียวกันรวมถึงนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก็มีความต้องการความเท่าเทียมกันและเขาควรได้รับผลของการแสดงพฤติกรรมเหมือนกันกับเด็กอื่นๆ

4. การมีส่วนร่วมของนักเรียน การให้นักเรียนมีส่วนร่วมถือว่าการสร้างสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ดีที่สุด ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบมากขึ้นได้มีสิทธิแสดงความคิดเห็นโดยที่ครูควรรับฟังความคิดเห็นหรือแนวความคิดและช่วยเหลือนักเรียนเหล่านี้

ระยะที่ 2 เริ่มต้นทำการสอน ในระยะนี้ครูควรแสวงหาวิธีที่จะช่วยให้นักเรียนพัฒนาและเรียนรู้โดยที่เอมเมอร์ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ 4 ประการดังนี้

1. สอนนักเรียนแสดงพฤติกรรมตามความคาดหวัง ครูควรบอกกติกาและความคาดหวังให้นักเรียนได้รับทราบในขณะที่เรียนเนื้อหาทางวิชาการ เช่น ถ้าครูสอนนักเรียนทำงานกลุ่มแบบร่วมมือ ครูต้องมั่นใจว่านักเรียนรู้วิธีการเรียนแบบนี้ หากนักเรียนไม่รู้ควรเปิดโอกาสให้ได้ฝึกก่อน นอกจากนี้ครูควรบอกนักเรียนด้วยว่าคาดหวังอะไรจากกิจกรรมการเรียนรู้ ดังที่ผลการศึกษาของวิลลาร์และคณะ (Villar; et al. 1992: 6) ที่ทำการศึกษาแผนจัดการเรียนรู้ที่จัดขึ้นสอนนักเรียนระดับประถมศึกษาให้แสดงพฤติกรรมทางสังคมตามกติกาและความคาดหวัง เมื่อเรียนวิชาการในชั้น นักเรียนเหล่านี้แสดงพฤติกรรมทางสังคมกับผู้อื่นและได้รับการสนับสนุนให้กำลังใจมากกว่านักเรียนในกลุ่มโรงเรียนอื่นที่นำมาเปรียบเทียบกัน อย่างไรก็ตามการสอนทักษะสังคมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ไม่เพียงแต่เป็นผลจากการสอนเท่านั้นแต่ยังรวมถึงสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้และการเป็นตัวอย่างที่ดีของครู

2. พิจารณาส่งที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน สิ่งสำคัญที่ครูจะต้องตระหนักถึงคือนักเรียนอาจมีความวิตกกังวลต่อสิ่งแวดล้อมใหม่ บางคนวิตกกังวลเกี่ยวกับความสำเร็จ การร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น การทำสิ่งที่ถูกต้อง ดังนั้นครูจึงควรช่วยนักเรียนให้ความกลัวน้อยลง

3. การปกครองชั้นเรียน ครูควรมีบทบาทเป็นศูนย์กลางของห้องเรียน ซึ่งไม่ได้หมายความว่าครูเป็นเผด็จการในห้อง แต่ครูจะทำหน้าที่ปรับห้องเรียนให้เหมาะสมกับนักเรียนตัดสินใจ กำหนดเป้าหมาย ชี้แนะ เช่น ถ้าครูต้องการให้นักเรียนทำงานในกลุ่มเล็กเป็นกิจกรรมแก้ปัญหาครูต้องมั่นใจว่านักเรียนรู้วิธีการทำกิจกรรมแบบร่วมมือและการมอบหมายงานต้องชัดเจน นอกจากนี้การดูความก้าวหน้าในการทำงานของกลุ่มครูต้องมั่นใจว่านักเรียนประสบความสำเร็จในงานที่มอบหมายอย่างไร

4. การเป็นตัวอย่างที่ดีของครู ครูมีบทบาทสำคัญในการสอนนักเรียนในเรื่องการปฏิบัติต่อผู้อื่นและครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการเคารพผู้อื่นด้วยความยุติธรรมและสนใจเจตคติของผู้อื่น การสอนอาจไม่มีความสำคัญเท่ากับการกระทำหรือแสดงพฤติกรรม ดังนั้นนักเรียนจะได้ประโยชน์จากครูที่เป็นตัวอย่างที่ดีเสมอ

ระยะที่ 3 การรักษาระเบียบวินัยที่ดีของชั้นเรียน ในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ โรงเรียนควรกำหนดเกณฑ์ทางวิชาการและสังคมของนักเรียนและเป็นหน้าที่ของครูที่ต้องหาวิธีการรักษาเกณฑ์ที่ดีไว้ ในระยะที่ 3 นีบทบาทของครูคือรักษาระดับการเรียนรู้ของนักเรียนไว้โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ครูที่ดีต้องเป็นนักจัดการที่ดีซึ่งหมายถึงไม่ได้เป็นคนที่ไม่เพิกเฉยต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน กล่าวคือ ครูไม่ควรให้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนเกิดขึ้น แต่ทั้งนี้ครูไม่ควรพูดจาเยาะเย้ยถากถางเมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือเมื่อแสดงพฤติกรรมเรียกร้องความสนใจ เช่น เมื่อนักเรียนไม่ทำงาน ครูเดินเข้าไปใกล้ๆ แต่ไม่ต้องพูดประณามนักเรียนคนนั้น เป็นต้น วินเซนต์ (Vincent.1999: 4) ได้เสนอวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนทำงานโดยเธอกล่าวว่าถ้านักเรียนไม่ได้ทำอะไรแล้วมักไปรบกวนคนอื่น ดังนั้นจึงควรให้นักเรียนทำกิจกรรมอื่นๆ ต่อไป เช่น อ่านสารคดี ฟังเทปอ่านหนังสืออะไรก็ได้ หาศัพท์ในพจนานุกรม ช่วยครูทำงาน เขียนเรียงความ เขียนจดหมายหาเพื่อน อ่านหนังสือให้เพื่อนฟัง เป็นต้น ส่วนแยทส์ (Yates. 2005: Online) ได้ใช้วิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนโดยใช้แบบฟอร์มดังภาพประกอบ 19

แบบฟอร์มแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียน	
ปัญหาของข้าพเจ้า คือ..... ข้าพเจ้าจะแก้ปัญหา โดย..... ลงชื่อ (นักเรียน) วันที่..... ลงชื่อ (ครู) วันที่	
ปัญหา	วิธีแก้ปัญหา

ภาพประกอบ 19 แบบฟอร์มแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียน

ที่มา : Yates. (2005). *Chimacum Intermediate Multiage Program*. (Online)

แบบฟอร์มดังกล่าวใช้สำหรับการควบคุมพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เขาอธิบายว่าเมื่อนักเรียนกระทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขึ้นในห้องเรียน เขาจะให้นักเรียนกรอกข้อมูลลงในแบบฟอร์มดังกล่าว ในขั้นตอนนี้เป็นกรณการเตือนนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ครูคาดหวังและช่วยให้นักเรียนหาวิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมด้วยตนเอง ส่วนช่องด้านล่างนักเรียนสามารถวาดรูปพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและวิธีแก้ปัญหาแล้วให้นักเรียนวางไว้ที่ถาดวางเอกสาร นอกจากนี้ครูยังสามารถนำแบบฟอร์มที่นักเรียนกรอกข้อมูลแล้วไปใช้ในการอภิปรายเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมให้นักเรียนได้

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมต้องมีการวางแผนอย่างดี มีขั้นตอนชัดเจนและจัดไว้สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถสูงให้ประสบความสำเร็จด้วย เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมที่เขาไม่ชอบเขาอาจแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ ดังนั้นครูจึงควรจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ให้ดีเพื่อจะช่วยให้การสอนไม่ติดขัด ไม่ว่าจะเป็นการให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่หรือทำงานคนเดียวก็ตาม ในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถอธิบายในประเด็นสำคัญต่อไปนี้

2.1 การจัดชั้นเรียนและวัสดุอุปกรณ์ แนวทางในการจัดชั้นเรียนและวัสดุอุปกรณ์ของนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 จัดที่เก็บวัสดุอุปกรณ์ให้นักเรียนแต่ละคน ครูอาจใช้เทคนิคหลากหลายเพื่อให้นักเรียนจัดวัสดุอุปกรณ์ของตนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอุปกรณ์และพื้นที่ว่างวิธีการสามารถดำเนินการได้ดังนี้ 1) จัดที่ว่างบนชั้นแล้วแบ่งสำหรับนักเรียนแต่ละคนไว้ว่างของ 2) หากกล่องไม้หรือกล่องพลาสติกสำหรับนักเรียนแต่ละคน หากเป็นกล่องที่เคลื่อนย้ายได้ก็จะเหมาะในการจัดเข้าบริเวณห้องหรือเคลื่อนย้ายไปห้องอื่นได้ง่าย 3) นักเรียนสามารถตกแต่งกล่องใส่ของที่ไม่ใช่แล้ว และนำมาไว้ใส่ของตนเอง

2.1.2 การจัดสื่อการสอน ในห้องเรียนแบบคละชั้นให้ความสำคัญกับการจัดวางสื่อการสอนเป็นอย่างมาก เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ได้โดยไม่ต้องให้ครูช่วย โดยที่ครูอาจจัดเป็นศูนย์สื่อการสอนก็ได้ สมาคมครูสอนห้องเรียนคละชั้นของวอชิงตันตะวันตกในสหรัฐอเมริกา (The Professional Multiage Teachers Association of Western Washington อ้างถึงใน Vincent.1999: 12) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้ 1) การจัดอุปกรณ์ที่ใช้ในวิชาต่าง ๆ ไว้บริเวณใดบริเวณหนึ่งของห้อง โดยแบ่งออกเป็นวิชาๆ ยกตัวอย่างเช่น เมื่อนักเรียนต้องการทำงานในวิชาคณิตศาสตร์ เขาต้องไปที่มุมคณิตศาสตร์ เป็นต้น หมายความว่านักเรียนทำงานในวิชาใดต้องไปที่มุมของวิชานั้น วิธีนี้จะทำให้นักเรียนหาเพื่อนได้ง่ายและครูก็จะรู้ว่านักเรียนทำงานกับใครได้บ้างในวิชาใด 2) การแบ่งห้องเรียนออกเป็นส่วนๆ ได้แก่ ส่วนที่ทำงานเงียบๆ ส่วนที่นักเรียนทำงานกับเพื่อน ส่วนที่ทำงานโดยการอภิปราย ส่วนที่ใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ เช่น ส่วนของวิชาวิทยาศาสตร์และสังคมศึกษานักเรียนทำงานด้วยการอภิปรายกลุ่มและส่วนของคณิตศาสตร์นักเรียนทำงานคนเดียว หรือศึกษาเงียบๆ และใช้มุมอ่านหนังสือ 3) แขนงป้ายหรือแถบสีไว้ในแต่ละส่วน เช่นในบริเวณที่ นักเรียนทำงานคนเดียวหรือไม่ต้องการใช้เสียงอาจเขียนป้ายแขนงไว้ว่า “มุมสงบ”

หรือบริเวณอื่นๆ ได้แก่ “เสียงกระซิบ” “ไม่มีเสียงคุย” นักเรียนอาจทำป้ายแขวนเองก็ได้หรือครูให้นักเรียนทำเป็นป้ายสวย ๆ ซึ่งทำงานและมีประโยชน์ต่อการกำหนดกลุ่มนักเรียนในห้องเรียน 4) ทำบริเวณเงียบสงบไม่ใช้เสียงไว้สำหรับการอ่าน การคิดและการพักผ่อน ซึ่งอาจต้องใช้พรมหรือสื่อน้ำมันปู 5) ทำมุมศิลปะหรือส่วนที่ทำโครงการ 6) ทำสถานที่พิเศษสำหรับการศึกษางานที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเองโดยจัดเป็นกล่องไว้ใส่งานที่นักเรียนทำเสร็จแล้วและอาจจัดโดยแบ่งเป็นระดับชั้นก็ได้ 7) นักเรียนที่ทำงานเดี่ยวต้องรู้ว่าจะต้องทำอะไรกับงานที่ได้รับมอบหมาย ในขณะเดียวกันครูจะจัดกิจกรรมต่างๆ ไว้ตลอดวัน ดังนั้นครูจึงควรจัดกล่องไว้สำหรับใส่งานที่นักเรียนทำเสร็จแล้วโดยแต่ละกล่องแบ่งเป็นวิชาๆ ไป ให้ครูตรวจและคืนนักเรียนในเช้าวันรุ่งขึ้น 8) เรียกนักเรียนมาประชุมร่วมกันในช่วงสัปดาห์แรกของการเปิดภาคเรียนในเรื่องการจัดเก็บสื่ออุปกรณ์และการใช้ครูควรให้การเสริมแรงเมื่อนักเรียนเก็บของและจัดเข้าระบบเรียบร้อย นักเรียนคนใดที่เป็นผู้ใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมผู้นั้นต้องเป็นคนจัดเก็บ 9) เพื่อให้การมอบหมายงานจากโรงเรียนมีความสมบูรณ์ ทางโรงเรียนอาจหาแบบฟอร์มส่งไปด้วยทุกครั้งที่มามอบหมายงาน เพื่อให้ทางครอบครัวของนักเรียนได้เสนอแนะและเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับครูด้วยครูสามารถมอบหมายงานโดยใช้แบบฟอร์มในภาพประกอบ 20

ชื่อนักเรียน.....วิชา.....

งานที่มอบหมาย.....

เริ่มวันที่.....สิ้นสุดวันที่.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ (ครู)

ลงชื่อ (ผู้ปกครอง).....

ลงชื่อ (นักเรียน).....

การเลือกนักเรียนเป็นผู้ช่วยโดยให้เป็นผู้รับผิดชอบในหน้าที่หลายอย่างในห้องเรียน โดยครูอาจเขียนงานและชื่อนักเรียนที่รับผิดชอบลงบนกระดานชาร์ตแล้วติดไว้ในห้อง เช่น

งานที่รับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบ
เคารพธงชาติ	ทวีกิจ
บอกปฏิทิน	สุรินทร์
บรรณารักษ์	ดำรง
ตามเพื่อน	วรนุช
ลบกระดาน	ทวีกิจ
เครื่องมือ	สุดา
พื้นห้องเรียน	รัตน์
แปรงลบกระดาน	ไกร
เครื่องคอมพิวเตอร์	วุฒิสักดิ์

อธิบายงาน

- เคารพธงชาติ : นักเรียนเดินไปหน้าห้องแล้วพูดว่า “เคารพธงชาติ แกวตรง”
- บอกปฏิทิน : นักเรียนบอกว่าเมื่อวานนี้ วันนี้ และพรุ่งนี้ คือ วัน เดือน ปี อะไร
- บรรณารักษ์ : ตรวจหนังสือที่เอาออกจากชั้นและอ่านหนังสือให้ผู้อื่นฟัง
- ตามเพื่อน : นักเรียนคนนี้ทำหน้าที่ตามหานักเรียนที่อยู่คนเดียว เรียกและตามหาโดยเขียนชื่อติดไว้ที่ประตู
- ลบกระดาน : นักเรียนลบกระดานให้สะอาดเมื่อเรียนเสร็จในแต่ละวัน
- เครื่องมือ : นักเรียนเก็บเครื่องมือทั้งหมดก่อนกลับบ้าน
- พื้นห้องเรียน : นักเรียนเก็บกวาดกระดาน และขยะบนพื้นห้องให้เรียบร้อย
- แปรงลบกระดาน : นักเรียนเอาแปรงลบกระดานไปทำความสะอาดนอกชั้นเรียนแล้วนำมาเก็บในที่เดิม
- เครื่องคอมพิวเตอร์ : นักเรียนตรวจสอบเครื่องคอมพิวเตอร์หลังการใช้งานว่าปิด และคลุมเครื่องหรือไม่ เป็นการเตรียมพร้อมที่จะใช้งานในวันต่อไป

2.2 การจัดระบบกิจกรรมของครูในห้องเรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียน

การสอนแบบคละชั้น มีความจำเป็นยิ่งที่ต้องมีการจัดกิจกรรมและการช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจน เพราะหากการจัดระบบไม่ดีจะทำให้การเรียนการสอนสะดุดลงได้ เช่น ในขณะที่ครูกำลังสอนนักเรียนในกลุ่มเล็ก แต่มีนักเรียนที่ทำงานเดียวต้องการความช่วยเหลือจากครู หากครูไม่ได้ให้ความช่วยเหลือนักเรียนจะทำกิจกรรมต่อไปอย่างไร ดังนั้นจึงควรมีวิธีดำเนินการดังนี้

2.2.1 ความใส่ใจและกระบวนการจัดระบบ โรงเรียนต้องการให้ครูใส่ใจต่อการจัดกิจกรรมและการเตรียมความพร้อม นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียนด้วย หากมีนักเรียนไม่มากนักก็จะใช้เวลาน้อย วิธีการที่ครูสอนในห้องเรียนแบบคละชั้นนิยมใช้ คือการบันทึกงานของนักเรียนแต่ละคนในห้องเรียนไว้บนกระดาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดการใช้เวลาในห้องเรียน ทำให้นักเรียนพร้อมที่จะเข้าสู่สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้เร็วขึ้น และเมื่อนักเรียนมาถึงโรงเรียน การบันทึกงานของนักเรียนบนกระดานทำให้นักเรียนเริ่มต้นเขียนและทำงานในแต่ละวันได้ทันที ชนิดของงานที่บันทึกบนกระดาน ได้แก่ ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ทักษะการคิด ภาษา ภูมิศาสตร์ การอ่านในใจ การเขียนเรียงความ

2.2.2 การแจ้งให้ทราบ ในตอนเช้าก่อนที่ครูจะเริ่มการเรียนการสอน ครูควรจัดเวลาในการแจ้งให้นักเรียนทราบกิจกรรมและเหตุการณ์พิเศษที่จะจัดขึ้นในแต่ละวัน

2.2.3 วิธีการที่นักเรียนขอความช่วยเหลือ ปัญหาหนึ่งที่ครูสอนห้องเรียนแบบคละชั้นเผชิญคือนักเรียนแต่ละคนต้องการความช่วยเหลืออะไรจากครูในขณะที่ครูกำลังสอนนักเรียนกลุ่มอื่นๆ อยู่ วิธีการที่สามารถนำมาใช้ได้คือ “ระบบขอความช่วยเหลือ” (Help Systems) ซึ่งทำได้เมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือจากครูในขณะที่ครูยังไม่ว่างการใช้ “ระบบความช่วยเหลือ” ทำให้นักเรียนลดการพึ่งพาครูและช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น เช่น ครูอาจทำแบบฟอร์มไว้ที่โต๊ะหรือติดไว้ที่กระดาน แบบฟอร์มตัวอย่างดังภาพประกอบ 21

ทำงานที่มอบหมาย เสร็จแล้ว	ต้องการวัสดุอุปกรณ์	ไม่เข้าใจ	ต้องการเข้าห้องน้ำ

ภาพประกอบ 21 ตัวอย่างแบบฟอร์ม “ระบบขอความช่วยเหลือ”

แบบฟอร์มนี้จะช่วยให้ครูวางแผนการใช้เวลาในการสอนนักเรียนแต่ละกลุ่มได้ หรืออาจใช้แถบสีเข้าช่วยก็ได้ เช่น ถ้านักเรียนติดแถบสีแดงไว้บนโต๊ะแสดงว่าต้องการทำงานต่อไปจนกว่าครูจะเข้ามาช่วย หากเป็นแถบสีอื่นแสดงว่านักเรียนต้องการขอความช่วยเหลือ เพราะไม่เข้าใจหรือขออุปกรณ์เพิ่ม เป็นต้น

2.3 การจัดกิจกรรม เป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของนักเรียนในห้องเรียนแบบคณะชั้น คือนักเรียนสามารถเลือกและจัดการประสบการณ์ทางการศึกษาได้ด้วยตนเอง นักเรียนจะได้เรียนรู้ที่จะจัดเวลาเอง ตัดสินใจและประเมินผลว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง นักเรียนที่จัดเวลาได้มีแนวโน้มที่จะปฏิบัติกิจกรรมดังนี้คือ นำเฉพาะสิ่งที่จำเป็นมาโรงเรียน ทำความสะอาดลิ้นชักหรือกล่องสัปดาห์ละครั้ง เก็บเอกสารที่ใช้ในชั้นไว้ในแฟ้มหรือซอง และใช้ตารางวางแผนช่วยในการทำงาน

วิธีการจัดการเรียนการสอน

วิธีสอนที่ครูใช้ทุกวิธีมีทั้งข้อดีและข้อเสีย วิธีสอนแต่ละวิธีจะเหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน ระดับพัฒนาการของผู้เรียน วัตถุประสงค์ของบทเรียน เวลา สื่อการเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ปัญหาที่สำคัญคือ ครูจะเลือกวิธีสอนอย่างไรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของผู้เรียนและบทเรียน วิธีการจัดการเรียนการสอนมีรายละเอียดดังนี้

1. วิธีสอนที่ครูใช้โดยทั่วไป จากประสบการณ์ในอดีตวิธีการสอนของครูส่วนใหญ่คือสอนอยู่หน้าห้อง เมื่อครูสอนเสร็จครูจะให้นักเรียนทำงานที่โต๊ะและครูก็จะไปทำงานของครูที่โต๊ะครูเช่นกัน จนปัจจุบันการสอนที่ครูเคยใช้ก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากนัก จากผลการวิจัยของกูดแลด (Goodlad, 1984: 14) ที่ทำการศึกษาโดยการสังเกตและสัมภาษณ์ครูและนักเรียนเรื่องวิธีการสอนมากกว่า 1,000 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า วิธีสอนที่ครูใช้มากที่สุด คือการบรรยายหน้าห้องโดยครูจะนำเสนอข้อมูลความรู้ ถามคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนและให้งานนักเรียนทำที่โต๊ะ จากการสอนของครูหลายวิธี ได้แก่ การบรรยาย การมอบหมายงาน การอภิปรายและการสาธิต เวลาในชั้นเรียนมากกว่าร้อยละ 60 ที่นักเรียนต้องฟังครูสอนและทำงานที่โต๊ะตามที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนไม่ได้เรียนรู้ด้วยวิธีอื่น เช่น ทำโครงการ การใช้เพื่อนช่วยสอน เป็นต้น ดังนั้นจึงควรนำเอาการเรียนแบบร่วมมือ การใช้เพื่อนช่วยสอนและผู้เรียนแบบนำตนเองมาใช้ด้วยมิใช่ใช้แต่การสอนแบบบรรยาย อย่างไรก็ตามการสอนแบบบรรยายก็นับว่าเป็นวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการสอนทักษะพื้นฐาน หากครูต้องการพัฒนาวิธีสอน ครูจะต้องใช้การสอนหลายๆ วิธีเพื่อให้ผู้เรียนสนใจและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือการพัฒนาการเรียนรู้ว่านักเรียนจะทำงานในกลุ่มเล็ก ๆ ได้อย่างไร นักเรียนจะนำตนเองได้อย่างไรและนักเรียนจะมีทักษะได้อย่างไรโดยใช้การสอนวิธีต่าง ๆ

การบรรยายในชั้นเรียนหรือการสอนทั้งชั้น (Whole - Class Instruction) เป็นการสอนวิธีหนึ่งที่ใช้การบรรยายเนื้อหาแล้วตั้งคำถาม ตอบคำถามและทำแบบฝึกหัด การสอนแบบบรรยายในชั้นประกอบด้วย การสอน 3 ขั้นตอนคือ

1. การนำเสนอเนื้อหาด้วยการอธิบาย
2. การเรียนรู้ด้วยการตอบคำถาม
3. การประเมินผลว่านักเรียนตอบถูกหรือไม่

ในการสอนตามขั้นตอนที่กล่าวมาข้างต้นอาจจะนำไปใช้กับการสอนนักเรียนกลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่หรือสอนเป็นรายบุคคลได้ แต่โดยทั่ว ๆ ไปแล้วการสอนวิธีนี้นักใช้กับนักเรียนกลุ่มใหญ่ หรือทั้งห้องและเหมาะกับการสอนนักเรียนที่มีความสามารถระดับใกล้เคียงกัน ในการตั้งคำถามครูควรถามนักเรียนทุก ๆ คนหรือให้โอกาสนักเรียนอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ การสอนแบบบรรยายนั้นนักเรียนที่เรียนเร็วและตอบคำถามถูกต้องจะเป็นนักเรียนที่ได้รับการชื่นชมว่าฉลาด ในขณะที่เดียวกันนักเรียนหลายคนที่ยากตอบคำถามแล้วไม่ได้ตอบทำให้กลายเป็นคนเจียมและปล่อยให้เรียนฉลาดเป็นผู้พูด ดังนั้นการสอนแบบบรรยายจึงต้องเตรียมเป็นอย่างดีและการใช้ทักษะการสื่อสารด้วยการพูดต้องพิจารณาตามระดับอายุของนักเรียนด้วย หากครูต้องการใช้การสอนแบบบรรยายโดยสามารถลดผลกระทบทางลบต่อนักเรียนโดยครูเตรียมคำถามไว้ เมื่อครูสอนเสร็จแล้วครูให้นักเรียนจับคู่กันในขณะที่ครูบรรยายนักเรียนสามารถถามคำถามเพื่อนได้ นอกจากนี้สามารถทำได้โดยขยายเวลาในการตอบคำถามประมาณ 3-5 วินาที ครูบันทึกไว้ว่านักเรียนคนใดครูเรียกบ้างเพื่อให้แน่ใจว่าทุกคนมีโอกาสตอบคำถามเท่ากัน ใช้การสอนแบบร่วมมือโดยให้นักเรียนประชุมปรึกษาหารือกันก่อนตอบคำถามและนักเรียนเขียนคำตอบลงบนกระดาษและยกมือตอบคำถาม

การสอนแบบบรรยายในห้องเรียนแบบคละชั้นนั้นครูต้องนำไปใช้อย่างรอบคอบเพราะต้องเชื่อมโยงการปฏิบัติกับนักเรียนหลายระดับความสามารถ แต่การสอนแบบนี้เน้นว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุดเมื่อสอนทักษะพื้นฐานให้นักเรียนซึ่งนักเรียนทุกคนต้องเรียนรู้ทักษะแบบเดียวกันและการปฏิบัติอยู่ในระดับเดียวกันด้วย

2. การอภิปราย (Discussion) การสอนแบบอภิปรายมีการใช้คำถามคล้ายกับการสอนแบบบรรยายแต่แตกต่างกันตรงที่คำถามที่ใช้ในการสอนแบบบรรยายจะมีคำตอบถูกเพียงคำตอบเดียว แต่คำถามที่ใช้ในการอภิปรายจะเป็นคำถามที่มีคำตอบได้หลากหลายและชวนให้คิดเพื่อกระตุ้นการคิดและการสนทนา การอภิปรายอาจใช้คำถามเพียงสองสามข้อ แต่การบรรยายจะใช้คำถามหลายข้อ

บทบาทของครูก็แตกต่างจากการสอนแบบบรรยายคือครูไม่ได้บรรยายและถามคำถามเหมือนในการสอนแบบบรรยาย แต่ครูให้ข้อมูลกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น สนทนา ครูไม่ได้ควบคุมการตอบคำถามแต่ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้นักเรียนอภิปรายประเด็นหรือหัวข้อ การอภิปรายสามารถใช้ได้กับนักเรียนที่มีช่วงอายุกว้างและเป็นวิธีที่ดีมากในการกระตุ้นการแสดงความคิดเห็น ดังนั้นการอภิปรายจึงเป็นการสอนที่เหมาะสมในห้องเรียนแบบคละชั้น

3. การจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ การจัดลำดับกิจกรรมในบทเรียนและประเภทของกิจกรรมครูต้องให้ความสำคัญไปที่ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในด้านทักษะพื้นฐาน ในการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ด้านที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนและการจัดการเรียนการสอน ได้แก่

3.1 การกำหนดกรอบงานสำหรับแต่ละบทเรียน ก่อนทำการสอนแต่ละบทเรียนครูจะเป็นผู้กำหนดกรอบงานสำหรับการสอนในแต่ละบทเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาที่ครูจะสอน ครูสามารถดำเนินได้ดังนี้ 1) จัดวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนที่จะใช้ 2) กำหนดทิศทางการทำงานให้ชัดเจน 3) บอกนักเรียนเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนที่จะใช้และกิจกรรมที่จะทำในชั้นเรียน 4) ทดสอบก่อนเรียน (Pretests) ความเข้าใจกับนักเรียนและอภิปรายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของบทเรียน 5) ทบทวนบทเรียน

3.2 การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ในการสอนบทเรียนด้วยวิธีการสอนตรงหรือการสอนแบบบรรยายโดยที่ครูจะเป็นผู้เสนอวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนให้นักเรียนและกระตุ้นให้นักเรียนมีปฏิกิริยาโต้ตอบ การดำเนินการของครูทำได้ 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ครูดำเนินการโดยการอธิบายทักษะหรือความคิดรวบยอดด้วยการสาธิตและการยกตัวอย่าง

ระยะที่ 2 ครูดำเนินการโดยบรรยายเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนในระหว่างที่ครูสอนครูควรมีพฤติกรรมดังนี้ มีบทบาทในการตั้งคำถาม มากกว่าตอบคำถาม ครูควรตั้งคำถามใหม่ ตั้งคำถามเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของบทเรียน คำถามตั้งขึ้นถามนักเรียนเพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการตอบมากที่สุดและครูใช้คำถามที่มีคำตอบเดียวเมื่อสอนทักษะพื้นฐาน

การบรรยายของครูทั้งสองระยะที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวข้องโดยตรงกับพฤติกรรมการทำงาน การใช้ความสามารถและการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาของนักเรียน

3.3 การแนะนำจากครู การแนะนำจากครูเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากที่มีการสอนแบบบรรยาย ในระยะนี้ครูแนะนำนักเรียนให้เข้าใจด้านฝึกทักษะการตัดสินใจ การแนะนำจะช่วยให้นักเรียนพัฒนาพฤติกรรมการทำงานและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระหว่างการสอน ครูควรดำเนินการโดยเตรียมนักเรียนสำหรับการทำงานที่โต๊ะเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนสามารถทำงานได้ ครูเป็นผู้ตัดสินใจว่านักเรียนคนใดควรได้รับการช่วยเหลือ แบ่งทักษะในบทเรียนเป็นทักษะย่อยเพื่อให้สามารถจัดกระทำได้ในช่วงระยะเวลาสั้นๆ

การจัดการเรียนการสอนที่กล่าวมาข้างต้นสามารถนำมาจัดลำดับขั้นตอนได้ตามตาราง 7 ดังนี้

ตาราง 7 ลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอน

ระยะ	ขั้นตอน
1. กำหนดทิศทาง	- ครูกำหนดเป้าหมาย กระบวนการและเนื้อหาของบทเรียน
2. พัฒนาการ	1. ครูอธิบายความคิดรวบยอดหรือทักษะ 2. ครูสาธิตวิธีการ 3. ครูตรวจสอบความเข้าใจ
3. โครงสร้าง	1. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมด้วยการฝึกเป็นตัวอย่าง 2. นักเรียนตอบคำถาม 3. ครูบอกคำตอบที่ถูกต้อง
4. แนวทาง	1. นักเรียนฝึกความคิดรวบยอดใหม่ๆ หรือทักษะใหม่โดยทำงานที่โต๊ะ 2. ครูแนะนำนักเรียน 3. นักเรียนฝึกทักษะใหม่โดยทำเป็นการทำงาน

ที่มา : Murphy ;et al. (1986). *The basic practice model of instruction*.p.91

การนำขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนไปใช้ต้องประยุกต์ให้เหมาะกับวิธีสอนที่ใช้ในห้องเรียนแบบละชั้นเพราะนักเรียนมีช่วงการเรียนรู้กว้างกว่านักเรียนในห้องเรียนแบบแบ่งชั้น

4. การจัดการเรียนการสอนแบบรายบุคคล การจัดการเรียนการสอนแบบรายบุคคลหมายถึงการสอนที่เน้นให้นักเรียนทำงานเป็นอิสระจากนักเรียนอื่นและครูเพื่อบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยทั่วไปแล้วการสอนเป็นรายบุคคลมักใช้ในระดับมัธยมศึกษาและระดับวิทยาลัยที่นักเรียนนักศึกษาทำงานกับอาจารย์ที่ปรึกษาด้วยการกำหนดสิ่งที่จะศึกษา แต่ในปัจจุบันการสอนเป็นรายบุคคลนำมาใช้ในระดับประถมศึกษาโดยเฉพาะเด็กปัญญาเลิศที่มีแรงจูงใจสูงและนำตนเองได้ ทั้งนี้ในระดับประถมศึกษาเรียกว่าการทำงานอิสระบนโต๊ะเรียน (Seat Work) ซึ่งนักเรียนทำงานหรือทำกิจกรรมตามที่ครูกำหนด นักเรียนอาจเลือกอุปกรณ์การสอนหรือกิจกรรม แต่ครูเป็นผู้ควบคุมการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนแบบรายบุคคลมีความหมายแตกต่างจากการสอนวิธีอื่น 7 ประการ คือ

1. เป็นการสอนที่ขึ้นอยู่กับประเมินความสามารถของนักเรียนแต่ละคน
2. อุปกรณ์สื่อการสอนและกระบวนการสอนใช้ให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของนักเรียนแต่ละคน
3. การประเมินใช้เพื่อตรวจสอบดูว่านักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

4. นักเรียนแสดงความรับผิดชอบด้วยการทำกิจกรรมและประเมินความก้าวหน้าของตนเองตามความต้องการและความสามารถ

5. กิจกรรมและสื่อการสอนนำมาใช้เพื่อช่วยให้นักเรียนได้ทั้งทักษะทางวิชาการและเนื้อหา

6. มีการเลือกเป้าหมายการศึกษา ผลลัพธ์ และกิจกรรมสำหรับนักเรียน

7. นักเรียนช่วยเหลือนักเรียนอื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การเรียนรู้ของตนเองและให้ความร่วมมือกับผู้อื่นเพื่อบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ของกลุ่ม

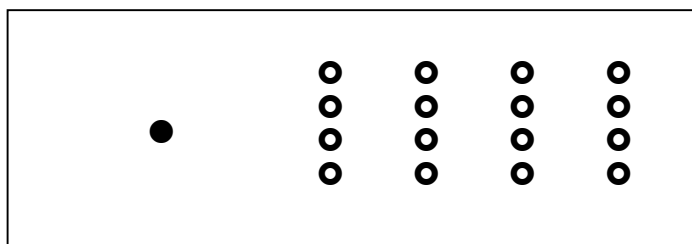
อย่างไรก็ตามในการจัดการเรียนการสอนแบบรายบุคคลนอกจากองค์ประกอบที่กล่าวมาแล้ว ยังจำเป็นต้องเตรียมการสำหรับการวินิจฉัยความต้องการของนักเรียน การจัดสื่อวัสดุอุปกรณ์ การประเมินความก้าวหน้าและการพัฒนาสื่อการสอนสำหรับเด็กที่ต้องการการสอนซ่อมเสริมด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบรายบุคคลในห้องเรียนแบบคละชั้นที่ครูต้องสอนนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มเล็กอยู่แล้วจึงเป็นวิธีที่มีประโยชน์ ยกตัวอย่างเช่น ในขณะที่ครูกำลังสอนอ่านให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นั้น นักเรียนชั้นสูงกว่าคือประถมศึกษาปีที่ 2 หรือประถมศึกษาปีที่ 3 ครูอาจให้ทำกิจกรรมที่พัฒนาด้านการเขียนไปด้วย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับความต้องการของนักเรียนและทรัพยากรที่พอหาได้รวมถึงวุฒิภาวะของผู้เรียน กล่าวคือ นักเรียนบางคนอาจต้องการการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนและต้องใช้สื่อการสอน ในขณะที่บางคนต้องการการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเองได้ด้วยการเลือกกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเลือกอุปกรณ์ครูควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน จากการวิจัยของกู๊ดและโบรฟี (Good ;Brofy. 1987: 374) พบว่าหากต้องการนำวิธีสอนแบบรายบุคคลไปใช้ในห้องเรียนแบบคละชั้น ครูควรคำนึงว่าการสอนแบบนี้ไม่ได้หมายความว่าถึงครูปล่อยให้ให้นักเรียนเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากสื่อการสอนโดยลำพัง หากแต่ครูควรนำมาใช้ก็ต่อเมื่อครูต้องการปรับการสอนตามความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน โดยจัดในรูปของกิจกรรมกลุ่มให้เหมาะสมกับเนื้อหา เช่น การสอนแบบกลุ่มเล็ก การทำงานคนเดียวหรือการทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในที่นี้หมายความว่าครูที่สอนในห้องเรียนแบบคละชั้นมักมีบทบาทเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ของนักเรียนและสิ่งสำคัญคือเป็นผู้ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเรียนรู้และรู้จักรับผิดชอบ

รูปแบบการสอน

รูปแบบการสอนหมายถึงวิธีการสอนในลักษณะต่าง เช่น การบรรยาย การจับคู่ทำงาน การทำงานเป็นกลุ่ม เป็นต้น ครูที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถเชื่อมวิธีสอนบนฐานของรายวิชาทักษะที่ใช้สอนความต้องการและลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน วัสดุที่หาได้ง่าย ในชั้นเรียนการเปลี่ยนวิธีสอนเป็นส่วนสำคัญเมื่อผู้เรียนเริ่มเบื่อ ครูควรเปลี่ยนวิธีอื่นเพราะอาจนำไปสู่ความวุ่นวายในห้องเรียนได้ รูปแบบการสอนมีหลายวิธีดังนี้

1. การสอนทั้งชั้น (Whole Class)

การสอนแบบนี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าสอนตรง (Direct Teaching) หมายถึงผู้เรียนสามารถเรียนรู้โดยตรงจากครู การสอนทั้งชั้นหมายถึงการบรรยาย การสาธิต การมอบหมายงาน ดังภาพประกอบ 22

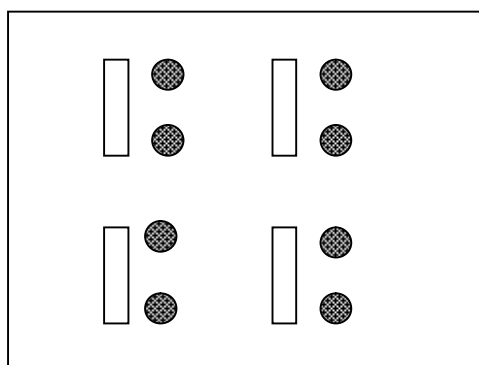

ภาพประกอบ 22 รูปแบบการสอนแบบทั้งชั้น

การสอนแบบนี้ครูชอบใช้เพราะสามารถคุมห้องเรียนได้ง่าย แต่อย่างไรก็ตามไม่เหมาะกับการใช้ในบางสถานการณ์ เช่น ใช้ได้ดีกับการนำเสนอข้อมูลแต่ไม่เหมาะกับการใช้ทักษะการคิดระดับสูง เป็นต้น นอกจากนี้ผู้เรียนจะเบื่อเมื่อความต้องการเปลี่ยนไป

2. การทำงานเป็นคู่ (Pair Work)

เป็นวิธีการสอนโดยอ้อม (Indirect Teaching) วิธีหนึ่ง วิธีสอนแบบนี้เป็นการจัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ไว้ให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นคู่ ดังภาพประกอบ 23

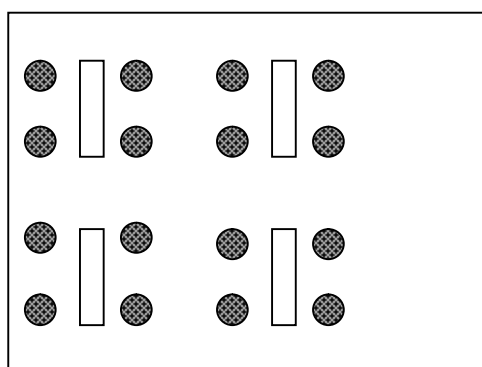

ภาพประกอบ 23 รูปแบบการทำงานเป็นคู่

การทำงานเป็นกลุ่มมีประโยชน์ที่สุดเมื่อครูต้องการจัดกลุ่มทำแบบฝึกหัดหรือการอภิปรายในกลุ่ม เพื่อเป็นการแบ่งปันความคิดเห็น การทำงานเป็นคู่ที่ดีควรให้ผู้เรียนที่เก่งจับคู่กับผู้เรียนที่เรียนอ่อนกว่า การจับคู่กันทำงานสามารถจัดได้ง่าย สะดวกเพราะจัดที่นั่งได้ง่าย และมีเสียงดังน้อย

3. การทำงานเป็นกลุ่ม (Group Work)

เป็นวิธีการสอนที่จัดระบบยากที่สุดแต่เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดสำหรับการสอนทักษะการคิดระดับสูง เช่น การวิเคราะห์ สังเคราะห์และการประเมินผล ดังภาพประกอบ 24

ภาพประกอบ 24 รูปแบบการทำงานเป็นกลุ่ม

การทำงานกลุ่มเป็นวิธีการพัฒนาทักษะในการติดต่อสื่อสาร การร่วมเรียนร่วมรู้และภาวะผู้นำ การทำงานกลุ่มจะมีประสิทธิภาพน้อยเมื่อเป็นการนำเสนอข้อมูลใหม่ ครูส่วนใหญ่จึงนำเสนอข้อมูลใหม่ด้วยการสอนทั้งชั้นก่อนแล้วจึงมอบหมายการทำงานเป็นกลุ่ม การทำงานเป็นกลุ่มสามารถจัดระบบได้ 2 วิธี คือ

1. การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperatively) เป็นการทำงานที่ผู้เรียนแบ่งปันหรือช่วยเหลือการทำงานชนิดเดียวกัน เช่น กิจกรรมแก้ปัญหาโจทย์คณิตศาสตร์ เป็นต้น

2. การทำงานแบบต่างคนต่างทำ (Individually) เป็นการทำงานที่ผู้เรียนนั่งทำงานอยู่ในกลุ่มแต่ต่างคนต่างทำ ทั้งนี้สามารถถามความคิดเห็นของผู้เรียนคนอื่นในกลุ่มเดียวกันได้ อุปกรณ์ที่ใช้คือใบงาน

4. การสอนรายบุคคล (Individual Work)

การสอนเป็นรายบุคคลหมายถึงการสอนเด็กแบบตัวต่อตัว เด็กอาจได้ทำงานเหมือนกับเด็กอื่นหรืออาจเป็นงานพิเศษที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของเขาโดยเฉพาะ ดังนั้นนักเรียนที่เหลือในชั้นครูต้องมอบหมายงานอื่นให้ทำ ถึงแม้ว่าเด็กมีความต้องการและได้ประโยชน์จากการเรียนแบบตัวต่อตัว แต่ครูควรใช้เฉพาะสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านภาษาและคณิตศาสตร์ เพราะนักเรียนที่เหลือในชั้นอาจทำให้ครูจัดระบบได้ยากมากขึ้น นอกจากนี้

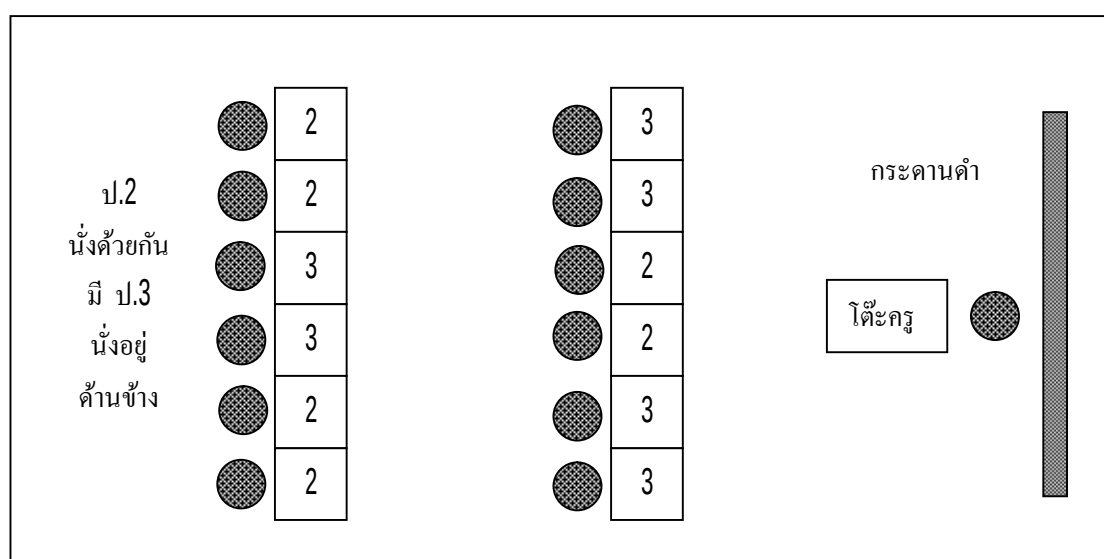
เด็กเก่งก็ยังต้องการเรียนกับครูแบบตัวต่อตัว ดังนั้นครูจึงควรจัดช่วงเวลาสอนเด็กแบบนี้ให้ครบทุกคน

การจัดกลุ่มผู้เรียนในห้องเรียนแบบคละชั้น

คอลลิงวูด (Collingwood.1991: 33) ได้อธิบายถึงการจัดประเภทของการจัดกลุ่มผู้เรียนในห้องเรียนแบบคละชั้นไว้ดังนี้

1. การจัดกลุ่มผสมความสามารถ (The Mixed Ability Group) การจัดกลุ่มแบบนี้แต่ละกลุ่มจะมีนักเรียนหลากหลายทักษะและความสามารถ ทั้งเด็กเก่งและเด็กอ่อนอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เด็กอ่อนอาจเก่งในบางเรื่อง เช่น เล่นกีฬาเก่ง สามารถช่วยกลุ่มทำโครงการกีฬาในโรงเรียนได้ เด็กอ่อนที่ไม่ค่อยมีความมั่นใจในตนเอง จะรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองเมื่อได้ช่วยเหลือเพื่อนเป็นบางครั้ง

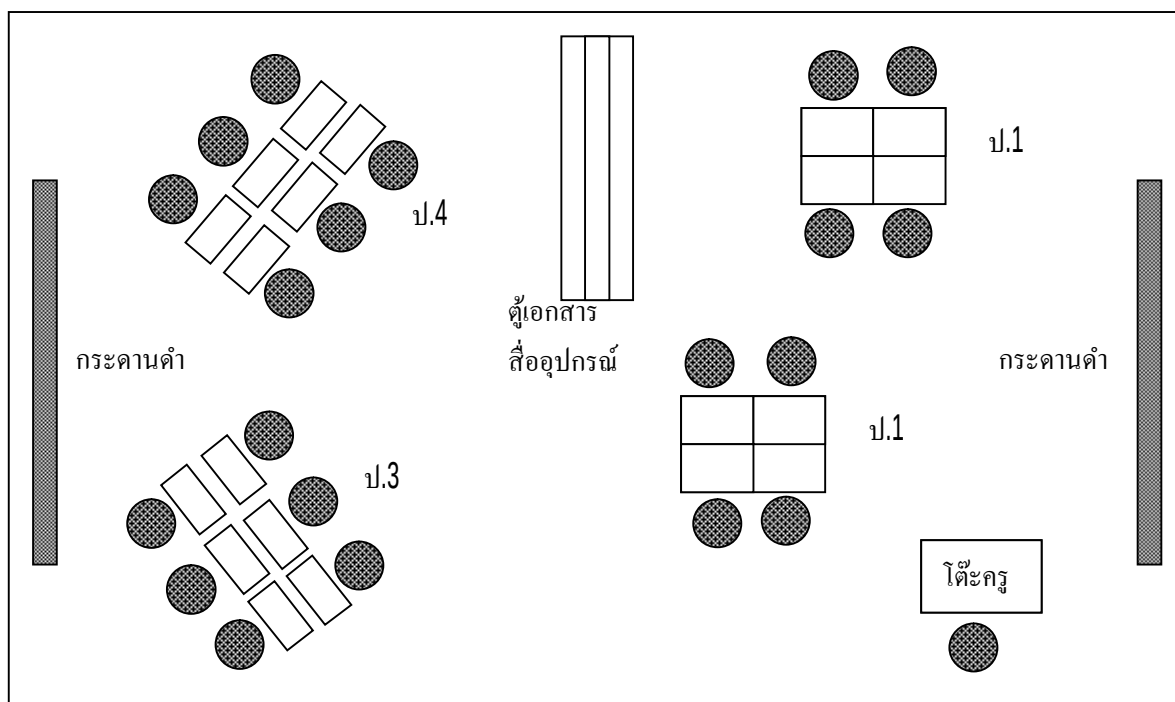
เทคนิควิธีสอนกลุ่มแบบนี้จะใช้เพื่อนช่วยสอน (Peer Teaching) โดยครูเลือกเอาเด็กเก่งหรือเด็กที่มีอายุมากกว่าทำงานกับเด็กที่อายุน้อยกว่าหรือเรียนอ่อน ดังภาพประกอบ 25

ภาพประกอบ 25 ตัวอย่างการจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และประถมศึกษาปีที่ 3

การจัดห้องเรียนแบบนี้จัดเมื่อครูรู้ว่าผู้เรียนที่อายุมากกว่าสามารถช่วยเหลือผู้เรียนที่อายุน้อยกว่าให้เรียนรู้ เรียกว่า เพื่อนช่วยสอน (Peer Teaching) จากตัวอย่างนี้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นั่งอยู่ด้วยกันและมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นั่งอยู่ตัว นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สามารถหันไปหานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เมื่อต้องการช่วยเหลือในการตรวจแบบฝึกหัด นักเรียนอายุมากกว่าสามารถช่วยนักเรียนที่อายุน้อยกว่าในการอ่านหรือเขียน นั่นคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถช่วยงานสอนของครูได้มาก

2. การจัดกลุ่มอายุเดียวกัน (The Same Age Group) การจัดกลุ่มแบบนี้จัดโดยยึดอายุตามปฏิทินของเด็ก ที่พบโดยทั่วไปคือการแบ่งเป็นระดับชั้น การจัดกลุ่มลักษณะนี้มีสมมติฐานว่าผู้ที่มีอายุเท่ากันจะมีความก้าวหน้ามากหรือน้อยในอัตราความเร็วเท่ากัน เช่น มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วแบ่งเป็น 2 กลุ่มตามอายุ และสอนแยกวิชา กันดังภาพประกอบ 26

ภาพประกอบ 26 ตัวอย่างการจัดห้องเรียนตามกลุ่มอายุของผู้เรียน ห้องเรียนแบบคณะชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1 ประถมศึกษาปีที่ 3 และ ประถมศึกษาปีที่ 4
(ประถมศึกษา ปีที่ 1 = 8 คน ประถมศึกษาปีที่ 3 = 6 คน
ประถมศึกษาปีที่ 4 = 6 คน)

การจัดห้องเรียนลักษณะนี้จะเห็นได้ว่ามีลักษณะไม่เป็นทางการมากนัก การจัดโต๊ะ เก้าอี้ ไม่จัดให้หันหน้าเข้าหาครู การจัดที่นั่งเป็นเชิงสังคมมากขึ้นเพราะผู้เรียนนั่งเป็นกลุ่มเล็กๆ และหันหน้าเข้าหากัน ครูสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนคุยกันได้และทำงานร่วมกันได้ ครูไม่ได้คาดหวังให้ผู้เรียนอยู่แบบเงียบๆ แต่เด็กพูดกันได้เมื่อครูถามหรือทำกิจกรรมน่าสนใจและสนุกสนาน ผู้เรียนก็ไม่ควรส่งเสียงดังเกินไปหรือมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

จากภาพจะเห็นได้ว่าพื้นที่แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือส่วนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ส่วนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษาปีที่ 4 ในส่วนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 จะอยู่ใกล้กระดานดำและตู้เอกสารและสื่ออุปกรณ์ นอกจากนี้จะสังเกตเห็นว่าอยู่ใกล้กับโต๊ะครูซึ่ง

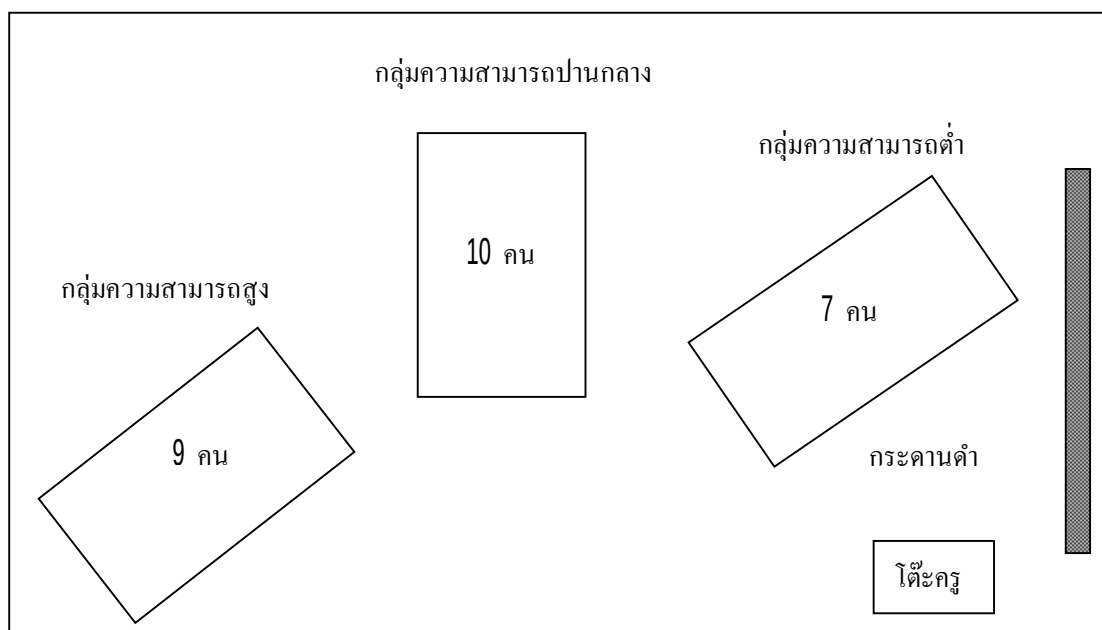
ครูสามารถดูแลและช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด การมีนักกันจะช่วยให้ห้องเป็นสัดส่วนและไม่รบกวนซึ่งกันและกัน แต่ทั้งนี้ครูจะต้องเดินและพูดคุยกับผู้เรียนตลอด เพื่อดูแลและช่วยเหลือ

3. การจัดกลุ่มทางสังคม (The Social Group) การจัดกลุ่มแบบนี้จัดตามความสัมพันธ์ของเด็กคือเด็กที่เป็นเพื่อนใกล้ชิดหรือมีความสัมพันธ์ทางครอบครัวจะจัดเข้ากลุ่มด้วยกัน การจัดกลุ่มประเภทนี้เด็กจะไม่รู้สึกว่าการแข่งขัน ในกลุ่มอาจรวมเอาเด็กชายอายุ 11 ปี และพี่สาวอายุ 16 ปีอยู่กลุ่มเดียวกัน กลุ่มแบบนี้จะช่วยสร้างความมั่นใจในตนเองขึ้นในเด็กที่เรียนอ่อน เด็กที่มีปัญหาทางสังคม เช่น ขี้อาย เก็บตัว พูดน้อย เป็นต้น จะช่วยให้มีความมั่นใจมากขึ้น ดังนั้นครูจึงควรจัดกลุ่มสังคมโดยไม่ลืมนำวางแผนการจัดกลุ่มให้เป็นกลุ่มแบบผสมความสามารถของเด็กด้วย

4. การจัดกลุ่มตามความสามารถ (The Same Ability Group) การจัดกลุ่มแบบนี้จัดกลุ่มกว้าง ๆ ตามความสามารถของเด็กออกเป็น 3 ระดับ คือ กลุ่มความสามารถสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มความสามารถต่ำ ทั้งนี้ควรคำนึงว่าเด็กที่มีความสามารถต่ำ ความจริงแล้วเขาอาจมีความสามารถอย่างอื่นระดับปานกลางหรือสูงก็ได้ แต่ที่ผลสัมฤทธิ์ต่ำอาจเป็นเพราะมีเหตุผลบางอย่าง เช่น เด็กหูพิการบางคนเป็นเด็กเก่ง แต่ผลสัมฤทธิ์ต่ำเพราะมีความพิการ เป็นต้น

ข้อดีของการจัดกลุ่มแบบนี้ คือ ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับเด็กที่มีความสามารถระดับเดียวกัน เขาได้แบ่งปันอุปกรณ์การเรียนรู้และให้ความรู้ซึ่งกันและกันได้ดี การแก้ปัญหาและความเร็วในการทำงานจะเป็นระดับเดียวกันแต่ทั้งนี้งานที่ให้เด็กทำไม่ควรยากหรือง่ายเกินไป เพราะถ้าง่ายไปเด็กรู้สึกสบายเกินไป แต่ไม่ยากเกินไปจนทำไม่ได้ นอกจากนี้งานที่ให้เด็กทำต้องเป็นงานที่ทำได้อย่างมีชีวิตชีวา การจัดกลุ่มแบบนี้เด็กจะมีปัญหาทางการเรียนน้อยและรู้สึกสบายใจ

ดังภาพประกอบ 27

ภาพประกอบ 27 ตัวอย่างการจัดห้องเรียนตามกลุ่มความสามารถ (ห้องเรียนคณะชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ ประถมศึกษาปีที่ 4 (ประถมศึกษาปีที่ 3 = 10 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 = 16 คน)

การจัดกลุ่มผู้เรียนในห้องนี้จัดตามระดับความสามารถ โดยเชื่อว่ากลุ่มที่มีความสามารถสูงต้องการการเอาใจใส่จากครูน้อยกว่ากลุ่มอื่น ดังนั้นจึงจัดให้เด็กกลุ่มนี้อยู่ไกลจากครู ส่วนกลุ่มที่อ่อนจะจัดให้นั่งใกล้ครูที่สุดและอยู่หน้าชั้นเนื่องจากเด็กบางคนมีปัญหาทางการเรียนรู้ เช่น มีปัญหาทางสายตา หรือการได้ยิน เป็นต้น หรือเด็กความสามารถต่ำจะเกิดความเบื่อหน่ายและคั่งข้องใจได้ง่าย ดังนั้นเมื่อได้นั่งใกล้ครูทำให้ครูช่วยเหลือได้ง่ายและเด็กที่รบกวนคนอื่นครูจะแก้ปัญหาได้ทันก่อนที่จะมีปัญหามากขึ้น จากตัวอย่างนี้ผู้เรียนทั้ง 16 คน มีอายุตั้งแต่ 6 - 15 ปี ดังนั้นครูจึงต้องทำงานกับผู้เรียน 3 กลุ่มที่แบ่งโดยความสามารถและวุฒิภาวะ

การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบคณะชั้นที่นักเรียนมีความต้องการและความสามารถหลากหลาย ครูจึงควรนำวิธีสอนแบบกลุ่มมาใช้ โดยการจัดกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษานั้นครูควรพิจารณาถึงความต้องการของบุคคลและกลุ่มควบคู่กันไปโดยที่ครูสามารถจัดกลุ่มนักเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสอนทั้งชั้น (Whole class) การสอนแบบกลุ่มใหญ่ (Large Groups) การสอนแบบกลุ่มเล็ก (Small Group) การสอนแบบกลุ่ม 3 คน (Triads) การสอนแบบกลุ่ม 2 คน (Pairs) และการสอนแบบรายบุคคล (Working Individually) ในการสอนครูสามารถเลือกวิธีการจัดกลุ่มนักเรียนโดยปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ลักษณะของกลุ่มแบบต่าง ๆ ส่งผลต่อการเรียนรู้และความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อผู้อื่น การจัดกลุ่มแบบคณะความสามารถ (Mixed - Ability Grouping) เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุด ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จมากที่สุด การจัดกลุ่มตามความสามารถทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกทางลบในระยะยาว

แต่สามารถนำมาใช้ได้ในระยะสั้นสำหรับการสอนเฉพาะบางเรื่อง การสอนแบบจัดกลุ่มตามความสามารถใช้สำหรับการสอนตามความต้องการเฉพาะของผู้เรียนซึ่งไม่ใช่การสอนนักเรียนที่ละคนแต่เป็นการสอนนักเรียนตามความต้องการเฉพาะกลุ่มมากกว่าเฉพาะบุคคลที่มีความต้องการคล้ายกันในเวลาเดียวกัน

การจัดกลุ่มนักเรียนแบบยืดหยุ่นช่วยให้ครูจัดการเรียนการสอนได้ตามพื้นฐานความสนใจและความต้องการของนักเรียน เมื่อครูจัดกลุ่มนักเรียนตามความสนใจไม่ใช่จัดตามความสามารถจะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากผู้อื่นมากที่สุด นักเรียนต้องการโอกาสในการเรียนรู้แบบร่วมมือและได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าจากการทำงานร่วมกับผู้อื่น การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะช่วยให้มีความเข้าใจและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการเรียนรู้ร่วมกัน

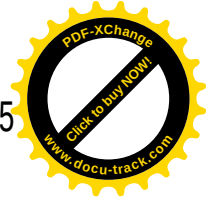
เป้าหมายของการจัดระบบการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ

ในปัจจุบันมีการศึกษาเป้าหมายของการจัดระบบการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่แอมส์และแอมส์ (Ames ; Ames.1984: 39 - 52) ได้อธิบายเป้าหมายของการจัดระบบการเรียนการสอนไว้ 3 ประเภทดังนี้

1. **เป้าหมายเพื่อการแข่งขัน** เป็นการจัดระบบเพื่อให้ นักเรียนได้รับรางวัลเมื่อชนะการแข่งขันกับเพื่อน ในห้องเรียนที่เน้นการแข่งขันนี้นักเรียนต้องใช้ความพยายามอย่างสูงทั้งในกลุ่มแบบกลุ่มเล็กหรือกลุ่มนักเรียนทั้งชั้น กิจกรรมการเรียนรู้โดยทั่ว ๆ ไปจะเหมือนกัน แต่อาจปรับตามความสามารถของนักเรียนบ้างเล็กน้อย เช่น ในการสอนวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนทุกคนจะได้รับการสอนให้มีความคิดรวบยอด แล้วครูจึงมอบหมายงานให้ทำ นักเรียนทุกคนจะได้รับการมอบหมายงานเหมือนกัน ส่วนการประเมินการปฏิบัติของนักเรียนคือ การประเมินการทำกิจกรรมของนักเรียนว่าสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้มากน้อยเพียงใด การเปรียบเทียบสาระทางสังคมเป็นสิ่งแสดงถึงความสำเร็จของนักเรียน

2. **เป้าหมายเพื่อการพัฒนาตนเอง** เป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ต่างกับแบบแรก คือ มุ่งไปที่การพัฒนาตนเองเป็นหลัก นักเรียนแต่ละคนจะได้รับรางวัลเมื่อสอบผ่าน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนประเภทนี้นักเรียนต้องทำงานด้วยตัวเองซึ่งเป็นงานที่ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละคน หากผลการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในกลุ่มสาระใดแล้วนักเรียนสามารถปรับปรุงจนได้ในระดับเกณฑ์มาตรฐานนักเรียนก็จะได้รับรางวัล ในการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ นักเรียนจะได้รับงานที่ครูมอบหมายและกิจกรรมต่างๆ พร้อมกัน ความสำเร็จของนักเรียนขึ้นอยู่กับเปรียบเทียบผลการเรียนปัจจุบันกับอดีตของนักเรียนเองไม่ใช่การเปรียบเทียบกับนักเรียนอื่น

3. **เป้าหมายเพื่อการร่วมมือ** เป้าหมายการจัดการเรียนการสอนแบบนี้แตกต่างไปจากประเภทที่ 1 และ 2 ที่กล่าวมาข้างต้นที่มีเป้าหมายเพื่อให้ประสบความสำเร็จหรือได้รางวัล แต่การเรียนการสอนแบบร่วมมือนี้มุ่งไปที่การช่วยเหลือซึ่งกันและกันของนักเรียน ซึ่งมีผลการวิจัย

สนับสนุนว่าการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือช่วยให้นักเรียนมีอัธมโนทัศน์และแรงจูงใจสูงขึ้น (Bouchard. 1991: 30 - 35) เช่น ในการสอนวิชาศิลปะครูอาจจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อให้นักเรียนร่วมมือกันทำงานในหัวข้อเรื่องที่ครูมอบหมาย การเรียนการสอนแบบนี้ใช้ได้ในบางวิชา เช่น ภาษาและคณิตศาสตร์ เป็นต้น

ในห้องเรียนแบบอิสระส่วนมากครูมักให้นักเรียนเรียนรู้ตามเอกัตภาพ (Individualized learning) และการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) เพราะเป็นวิธีที่ครูสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อเห็นความงอกงามของนักเรียนได้และเป็นวิธีที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนในชนบท นักเรียนจะได้เรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือการช่วยเหลือที่จะทำงานกับผู้อื่น และยังสามารถทำงานได้อิสระตามความต้องการของตนเองได้ ครูกระตุ้นให้เกิดการร่วมมือเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ แต่อย่างไรก็ตามแนวโน้มของการจัดการเรียนการสอนมักมีเป้าหมายเพื่อการแข่งขันเพราะครูเห็นว่าเป็นวิธีที่มีจุดเด่น หากนำเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนทั้ง 3 ประเภทมาเปรียบเทียบกับในด้านข้อเด่นข้อด้อยและการนำไปใช้ได้จะทำให้เห็นชัดเจนตามตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบเป้าหมายของการสอน 3 ประเภท

ประเภทที่	ข้อเด่น	ข้อด้อย	การนำไปใช้
1. เป้าหมายเพื่อการแข่งขัน	- สะท้อนโครงสร้างของสังคม - เป็นวิธีที่นักเรียนคุ้นเคย - เป็นวิธีที่ครูคุ้นเคย	- ทำให้มีผู้ชนะและผู้แพ้ - สามารถทำให้นักเรียนมีความภูมิใจต่ำได้	- ใช้ในกิจกรรมทางกีฬา - ใช้เมื่อแข่งขันกับตนเองหรือแข่งขันเพื่อเป้าหมายภายนอก (External Goal)
2. เป้าหมายเพื่อการพัฒนาตนเอง	- สามารถพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง - นักเรียนสามารถทำงานตามระดับความสามารถของตนเอง - นักเรียนแข่งขันกับตนเอง	- นักเรียนไม่รู้ว่าจะสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่นได้อย่างไร	- ใช้เมื่อนักเรียนมีช่วงความสามารถกว้าง - ใช้กับนักเรียนที่มีศักยภาพสูง
3. เป้าหมายเพื่อการร่วมมือ	- นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะร่วมมือกับผู้อื่น - พัฒนาความรู้สึกความเป็นเจ้าของ - เพิ่มการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและการเรียนรู้	- ครูต้องสอนทักษะการร่วมมือ - นักเรียนบางคนอาจไม่ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ - นักเรียนที่มีความสามารถสูงอาจข่มนักเรียนอื่น - นักเรียนที่เรียนช้าอาจไม่ได้รับประโยชน์	- ทำโครงการกลุ่ม - ใช้เพื่อสร้างความผูกพันในการทำงานกลุ่ม - ใช้กับกลุ่มที่มีความสามารถกว้าง

การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

ครูที่สอนในห้องเรียนแบบคละชั้นต้องเผชิญกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ในการจัดชั้นเรียนควรมีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นและมีบรรยากาศแห่งการร่วมมือเพื่อช่วยให้การเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย โครงสร้างการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้นครูอาจใช้การจัดกลุ่มหรือบางครั้งอาจให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เมื่อครูสอนในห้องจึงใช้การสอนทั้งชั้นหรือจัดนักเรียนเป็นกลุ่มตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป

การจัดกลุ่มนักเรียนแบบเดิมเป็นการจัดเพื่อวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้โดยมีความเชื่อว่า การจัดกลุ่มมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อจำนวนสมาชิกในกลุ่มมีน้อยและควรจัดกลุ่มนักเรียนตามความสามารถ แต่อย่างไรก็ตามการจัดกลุ่มนักเรียนตามความสามารถนั้นนักเรียนที่มีความสามารถต่ำก็เสียเปรียบนักเรียนที่มีความสามารถสูงกว่า

บอสเซอร์ทและคณะ (Bossert;et al. 1984 อ้างอิงจาก Vincent.1999: 16) ได้พัฒนาแบบจำลองอธิบายการจัดการเรียนการสอน 2 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างกิจกรรม ได้แก่ ความเหมือนและความแตกต่างของกิจกรรมและความสัมพันธ์ในการทำงานของนักเรียน ได้แก่ การทำงานและการทำงานร่วมกันของนักเรียน ซึ่งแสดงรายละเอียดในตาราง 9 ดังนี้

ตาราง 9 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน

ความสัมพันธ์ในการ ทำงานของนักเรียน	โครงสร้างกิจกรรม		
	ความเหมือน ←		→ ความต่าง
ทำงานอิสระ	(1) ไปงานสำหรับ นักเรียนทั้งชั้น	(2) แบ่งกลุ่มอ่าน หนังสือ	(3) การทำงานเดี่ยว
ทำงานปฏิสัมพันธ์	(4) ร่วมมือกันทำงาน ทั้งชั้น	(5) แบ่งกลุ่มอ่าน หนังสือด้วยการ ร่วมมือกัน	(6) ทำงานเดี่ยวแบบ ช่วยเหลือกัน
การช่วยกันทำงาน	(7) ทำโครงงาน	(8) ทำโครงงาน	(9) การทำงานกลุ่ม แบบช่วยเหลือกัน

ตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนในตารางข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการทำกิจกรรมของนักเรียนแบบต่างๆ ได้แก่

1. การทำไปงานสำหรับนักเรียนทั้งชั้น หมายถึง นักเรียนต้องทำงานคนเดียวตามใบงานที่ครูมอบหมาย
2. แบ่งกลุ่มอ่านหนังสือ หมายถึง การอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนแต่ละกลุ่มจะทำงานให้เสร็จเรียบร้อยตามที่ได้รับมอบหมาย
3. การทำงานเดี่ยว หมายถึง นักเรียนทุกคนได้รับความคาดหวังในการทำงานเสร็จเรียบร้อยเป็นรายบุคคล แต่อาจเสร็จในอัตราที่แตกต่างกันได้
4. การบรรยายสำหรับนักเรียนทั้งห้อง หมายถึง นักเรียนได้รับอนุญาตให้ปฏิสัมพันธ์กันแต่นักเรียนแต่ละคนทำไปงานแยกกัน
5. การแบ่งกลุ่มอ่านหนังสือแบบปฏิสัมพันธ์กัน หมายถึง นักเรียนสามารถปฏิสัมพันธ์กันได้ขณะทำงานตามที่ได้รับแบ่งมาแต่เป็นงานที่เหมือนกัน

6. การทำงานเดี่ยวแบบช่วยเหลือกัน หมายถึง นักเรียนอาจทำงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกันแต่นักเรียนแต่ละคนต้องทำผลงานเอง

7. การทำงานกลุ่มที่เป็นโครงการเรื่องเดียวกัน หมายถึง การทำงานกลุ่มที่ได้รับมอบหมายและผลงานของแต่ละกลุ่มอาจไม่เท่ากัน

8. การทำงานกลุ่มที่เป็นโครงการที่ได้รับมอบหมายงานแตกต่างกัน หมายถึง การทำงานกลุ่มที่ผลงานของกลุ่มเป็นเป้าหมายหลักไม่ใช่ผลงานของนักเรียนแต่ละคน

9. การทำงานกลุ่มแบบพึ่งพากัน หมายถึง การทำงานกลุ่มที่แต่ละคนมีบทบาทต่างกัน ผลงานของกลุ่มได้จากการร่วมมือร่วมใจกัน

ในกิจกรรมที่ 1 (กิจกรรมใบงานสำหรับนักเรียนทั้งชั้น) แสดงให้เห็นว่าเป็นสถานการณ์ที่นักเรียนทำงานอิสระคนเดียวและขึ้นอยู่กับครูในการออกคำสั่ง การสอน การใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์และการเสริมแรงซึ่งนักเรียนต้องนำตนเองและเป็นอิสระในการทำงาน นอกจากนี้นักเรียนทุกคนทำงานเหมือนกัน ดังนั้นนักเรียนต้องแสดงความสามารถออกมา เช่น ทำใบงานได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วในทางตรงกับข้ามกิจกรรมที่ 9 นั้นเป็นสถานการณ์ที่นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และต้องพึ่งพาผู้อื่นเพราะกลุ่มต้องร่วมกันสร้างผลงานจะเห็นได้ว่านักเรียนไม่จำเป็นต้องทำงานเหมือนกันแต่มีโอกาสนในการแสดงความสามารถและความสำเร็จในบทบาทต่าง ๆ กัน เช่น นักเขียน นักวิจัย ผู้ยกตัวอย่างประกอบการอธิบาย เป็นต้น

การจัดห้องเรียนแบบมิติเดียวและห้องเรียนแบบหลายมิติ (The Unidimensional Classroom and Multidimensional Classroom)

การจัดห้องเรียนแบบมิติเดียวเป็นการจัดห้องเรียนที่มีความยืดหยุ่นน้อยและเหมาะกับห้องเรียนที่มีนักเรียนที่มีความสามารถไม่แตกต่างกันมากนัก ส่วนการจัดห้องเรียนแบบหลายมิติเป็นการจัดห้องเรียนที่ปรับสภาพให้เหมาะสมครอบคลุมถึงเด็กที่มีความบกพร่อง เป็นห้องเรียนที่จัดขึ้นสำหรับเด็กที่มีความสามารถหลากหลาย ซึ่งแสดงข้อมูลในตาราง 10 ดังนี้

ตาราง 10 เปรียบเทียบเกณฑ์ปกติของครูและนักเรียนในห้องเรียนแบบมิติเดียวและหลายมิติ

เกณฑ์ปกติของชั้นเรียน	ห้องเรียนแบบมิติเดียว	ห้องเรียนแบบหลายมิติ
ความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของนักเรียน	ความรู้ความสามารถถูกมองเป็นมิติเดียว นักเรียนบางคนแสดงความสามารถทางวิชาการสูงในขณะที่บางคนมีความสามารถทางวิชาการต่ำ	นักเรียนมีความสามารถแตกต่างกัน นักเรียนทุกคนสามารถแสดงความรู้และความสามารถออกมาในงานบางชิ้น ดังนั้นงานหลากหลายชนิดจึงถูกนำมาใช้
บทบาทของครู	เป็นผู้ใช้เนื้อหาของหลักสูตรจัดการทรัพยากรและควบคุมพฤติกรรมนักเรียน	เป็นผู้แก้ปัญหา สอนและอำนวยความสะดวก ครูจะช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้
บทบาทของผู้เรียน	ฟังตอบ เรียนและสอบ	เรียน มีส่วนร่วม สนทนา สอบ เป็นผู้นำกลุ่ม แก้ปัญหาและช่วยสอน
พื้นฐานด้านความสามารถ	ความสามารถด้านการอ่านเป็นพื้นฐาน	ใช้ความรู้และความสามารถด้านต่าง ๆ นักเรียนอาจแสดงความสามารถด้านการให้เหตุผล ศิลปะ ดนตรี แสดงความคิด ทักษะการทำงานร่วมกันในกลุ่ม
โครงสร้างของงาน	ใช้กิจกรรมสำหรับการเรียนรู้แคบ ๆ เช่น การสอนทั้งชั้น การทำงานเดี่ยว การทำงานที่โต๊ะหรือทำงานกลุ่มเล็ก	ใช้กิจกรรมสำหรับการเรียนรู้กว้างกว่า เพื่อให้ให้นักเรียนแสดงความสามารถต่าง ๆ ออกมา เช่น การทำงานเดี่ยว ทำงานคู่ ทำงานกลุ่มเล็กและทำงานกลุ่มใหญ่
การประเมินผู้เรียน	ให้ผลการเรียนเป็นเกรดที่เป็นการจัดลำดับและตีตราผู้เรียน การประเมินผลเน้นการเปรียบเทียบสูง	เน้นไปที่การปฏิบัติและความต้องการทำงานในการสอนที่หลากหลาย การประเมินผลเน้นการประเมินทักษะเป็นรายบุคคล

ตาราง 10 (ต่อ)

เกณฑ์ปกติของชั้นเรียน	ห้องเรียนแบบมิตเดียว	ห้องเรียนแบบหลายมิติ
ผลกระทบต่อผู้เรียน	สำหรับนักเรียนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะมีอัตราโน้ตส์แรงจูงใจและความพยายามทำงานต่ำ ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะได้รับ	นักเรียนจะมีอัตราโน้ตส์ การควบคุมตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจเพิ่มขึ้น นักเรียนรู้ว่าทุก ๆ คนมีความสามารถและสามารถแสดงศักยภาพออกมาเป็นบางด้าน นักเรียนจะพัฒนาการนำตนเองและเรียนรู้ตามเอกัตภาพได้
	การเสริมแรงและได้รับโอกาสในการเรียนรู้มากกว่า นักเรียนส่วนใหญ่จะพึงพาครู	

ในห้องเรียนแบบมิตเดียวนั้นโครงสร้างการเรียนรู้และการประเมินผลขึ้นอยู่กับ การเปรียบเทียบความสามารถของนักเรียน ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีเป้าหมายเพื่อ การแข่งขัน ทั้งนี้ในเชิงการเปรียบเทียบทางสังคมจะทำให้นักเรียนมีปมด้อย ขาดแรงจูงใจและ ต่อต้าน สิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียนคือ จะทำให้มีผู้ชนะและผู้แพ้เกิดขึ้น โดยทั่วไปนักเรียนที่ได้รับการ ชื่นชมมักมีความสามารถด้านการอ่านสูงหรืออาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่อ่านได้ดีที่สุดเป็นนักเรียนที่มี ความสามารถสูงที่สุด ซึ่งนักเรียนเหล่านี้จะได้รับการยกย่องมากที่สุดในห้องเรียน เมื่อนักเรียนที่ ได้รับการยกย่องเหล่านี้ไปเรียนในกลุ่มสาระอื่น เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือสังคมศึกษา เป็นต้น เพื่อน ๆ มักมองนักเรียนเหล่านี้ว่าเป็นผู้มีความสามารถสูงที่สุดด้วย แต่ในห้องเรียนแบบ คณะชั้นนั้นนักเรียนที่มีความสามารถสูงกว่า เช่น มีความสามารถด้านการอ่านสูง จะได้รับโอกาส ในการเรียนรู้มากที่สุดด้วยการอภิปรายและเป็นผู้นำนักเรียนอื่น

สำหรับห้องเรียนแบบหลายมิตินั้น โคเฮน (Cohen, 1980 อ้างอิงจาก Vincent, 1999: 8) ได้อธิบายห้องเรียนแบบหลายมิติหรือหลากหลายความสามารถไว้ว่า หมายถึง ห้องเรียนที่นักเรียน มีความสามารถหลากหลาย ไม่มีนักเรียนคนใดที่ได้รับการคาดหวังว่าไม่มีความสามารถและใน ห้องเรียนแบบหลายมิตินี้นักเรียนที่มีความสามารถด้านการอ่านเป็นเพียงความสามารถหนึ่งที่สำคัญ แต่ไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้ว่าจะประสบความสำเร็จในการทำงานทุก ๆ กิจกรรม

ดังนั้นในห้องเรียนแบบหลายมิติจึงให้ความสำคัญกับบทบาทกับทั้งครูและนักเรียนใน การเพิ่มโอกาสการเรียนรู้และให้ทุกคนประสบความสำเร็จ การประสบความสำเร็จนี้ขึ้นอยู่กับ การสอนด้วยวิธีให้นักเรียนทำงานร่วมกันและเพิ่มเนื้อหาสาระที่นักเรียนสามารถแสดงความรู้ ความสามารถออกมาได้ องค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ นักเรียนแสดงความรู้ความสามารถออกมา ได้แก่

1. การให้งานหลากหลายในเวลาเดียวกัน สามารถทำได้โดยการมอบงานที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนแสดงความสามารถได้หลายๆ ทางมากกว่าทางเดียวหรือด้านเดียวงานเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณมีความสามารถไม่ด้านใดก็ด้านหนึ่งหรืออีกประการหนึ่งคือ การมอบหมายงานที่หลากหลายจะช่วยลดการเปรียบเทียบทางสังคม

2. มีความแตกต่างในด้านกระบวนการและผลผลิตของงาน ความแตกต่างในด้านกระบวนการคือการทำงานหรือกิจกรรมที่ทำได้หลากหลายวิธี ส่วนความแตกต่างในด้านผลผลิตของงาน คืองานแต่ละชิ้นไม่ได้มีคำตอบที่ถูกคำตอบเดียว ผลงานอาจดีในแง่มุมที่แตกต่างกัน จึงทำให้นักเรียนใช้ประสบการณ์ที่หลากหลายเพื่อให้ประสบความสำเร็จ การทำงานที่หลากหลายจะช่วยลดการเปรียบเทียบด้านการประเมินผล

3. การใช้เวลาทำงานในแต่ละคนแตกต่างกัน ครูควรตระหนักว่านักเรียนแต่ละคนต้องการเวลาทำงานที่แตกต่างกันเพราะมีความสามารถและข้อจำกัดแตกต่างกัน

4. ปรับระดับความยากง่ายและเนื้อหาให้สอดคล้องกับความแตกต่างของนักเรียน สามารถทำได้โดยปริมาณและความยากง่ายของเนื้อหาควรปรับให้สอดคล้องกับความแตกต่างของนักเรียน เช่น นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอาจได้ทำงานที่หนักกว่า เป็นต้น ลดการเปรียบเทียบ หากครูเชื่อว่านักเรียนทุกคนเรียนรู้ได้ในวิธีการหรืออัตราการทำงานที่ต่างกัน และความคาดหวังของครูต่อความสามารถด้านต่างๆ ของนักเรียนนำไปสู่การมอบหมายงานทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ นักเรียนที่มีความสามารถต่ำจะได้รับงานที่ง่ายกว่าคนอื่น

สรุปได้ว่าการจัดห้องเรียนแบบมิติเดียวไม่เหมาะสมกับการนำมาใช้กับนักเรียนที่เรียนอ่อน จึงมีการพัฒนาห้องเรียนหลายมิติขึ้นมา ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนหลากหลายความสามารถเรียนได้ดีขึ้นเพราะนักเรียนได้แสดงความสามารถได้ตามที่ตนทำได้ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง สามารถปรับกิจกรรม เวลาและระดับความยากง่ายของเนื้อหาให้เหมาะกับผู้อื่นได้

โครงสร้างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ปัจจัยหลายอย่างที่มีบทบาทต่อโครงสร้างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนทั้งชั้น กลุ่มเล็กหรือรายบุคคล เป็นต้น เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สำหรับครูจะต้องสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการเหล่านั้นให้สอดคล้องหรือเป็นไปตามข้อจำกัดของนักเรียน เช่น ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนทั้งห้องเหมาะสำหรับนักเรียนที่เรียนเก่ง วิธีการนี้ไม่เปิดโอกาสให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อนหรือเรียนปานกลางเพราะนักเรียนกลุ่มนี้จะเรียนไม่ทันเพื่อน ดังนั้นครูที่จึงควรนำวิธีการสอนแบบร่วมมือมาใช้โดยอาจให้ทำงานเป็นคู่ก็ได้หรือการตอบคำถามกว้างๆ หรือให้เวลาในการคิดก่อนตอบหรือให้นักเรียนเขียนตอบก็ได้ ในห้องเรียนแบบคณะชั้นมีการปรับกิจกรรมการเรียนรู้และโครงสร้างของการจัดกิจกรรมกลุ่ม โดยที่ครูควรพิจารณาถึงการจัดกิจกรรมโดยทั่วไป 2 ประเภท คือ

1. กิจกรรมการเรียนรู้แบบปิดหรือแบบมีคำตอบเดียว เป็นวิธีการที่ผู้เรียนหาคำตอบเพียงคำตอบเดียว ได้แก่ การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เช่น $3 + 4 = \dots\dots\dots 9 - 4 = \dots\dots\dots$
 $\frac{24}{5} = \dots\dots\dots$ หรือ การท่องเที่ยวประเทศในทวีปยุโรปตะวันตกให้ครูฟัง เป็นต้น การจัดกิจกรรมแบบนี้ทำได้ค่อนข้างยากในห้องเรียนแบบคละชั้น นอกจากนี้การจัดกิจกรรมแบบปิดยังประเมินผลด้วยการเปรียบเทียบ เพราะสามารถตัดสินได้ง่ายว่าใครทำถูกหรือผิด

2. กิจกรรมการเรียนรู้แบบเปิดหรือแบบมีคำตอบไม่ใช่คำตอบเดียว วิธีนี้เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานตามวิธีการและระดับความสามารถของตนเอง

ในตาราง 11 เป็นการอธิบายโครงสร้างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 8 วิธี ซึ่งประเภทของงานที่ครูวางแผนการสอนขยายช่วงความสามารถของนักเรียนกว้างขึ้น การจัดกิจกรรมแบบเปิดจะมีประโยชน์สำหรับนักเรียนมากเพราะไม่ต้องนำผลการประเมินผลมาเปรียบเทียบกันเนื่องจากการตอบไม่มีคำตอบถูกเพียงคำตอบเดียว นักเรียนไม่สามารถตัดสินความสำเร็จของตนจากความล้มเหลวของเพื่อน แต่บางคนอาจคิดว่าการทำงานแบบเปิดขาดมาตรฐาน เช่น ในเรื่องการเขียนที่ครูอาจกำหนดมาตรฐานในด้านความชัดเจน ความถูกต้อง ความยาว แต่ยังคงกระตุ้นให้แสดงออกและการใช้ความคิดอย่างหลากหลายด้วย

สิ่งที่สำคัญคือต้องการตระหนักว่าไม่มีโครงสร้างการจัดกิจกรรมแบบไหนดีที่สุด แต่ขึ้นอยู่กับว่าวิธีใดมีเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้อย่างไร องค์ประกอบของนักเรียนเป็นอย่างไร และจะจัดระบบการเรียนการสอนอย่างไร เช่น ทำงานเป็นกลุ่มแบบร่วมมือกันหรือสอนเป็นรายบุคคล เป็นต้น ในความเป็นจริงแล้วครูสามารถใช้โครงสร้างการสอนทั้งแบบปิดและแบบเปิดได้ในบทเรียนเดียวกัน นอกจากนี้ครูอาจนำผลการประเมินแบบเปรียบเทียบมาใช้อธิบายว่ามีอะไรเกิดขึ้นโดยอธิบายแทรกไว้หรือใส่ในวงเล็บไว้

ตาราง 11 ตัวอย่างโครงสร้างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนวิชาการใช้ภาษา

โครงสร้าง	กิจกรรมแบบปิด (มีคำตอบถูกคำตอบเดียว)	กิจกรรมแบบเปิด (มีคำตอบหลากหลาย)
1. แบบทั้งชั้น (มอบหมายงาน เหมือนกัน)	-นักเรียนทุกคนจำคำคุณศัพท์และ เขียนคำจำกัดความ (ใช้การประเมินผลแบบ เปรียบเทียบไม่เหมาะที่จะนำไปใช้ กับนักเรียนที่มีความสามารถ ต่างกัน)	-นักเรียนแต่ละคนเขียน อธิบาย คำ 10 คำลงในสมุดหรือใช้คำ เหล่านั้นเติมลงในช่องว่างหรือใช้ คำเหล่านี้เขียนเรื่องขึ้นมา
2. แบบทั้งชั้น (ทำงานร่วมกัน)	-นักเรียนทุกคนทำงานกับเพื่อน เพื่อจำการอธิบายคำศัพท์ - นักเรียนทำงานเป็นคู่ช่วยกัน เขียนคำจำกัดความ (ใช้การประเมินผลแบบ เปรียบเทียบไม่เหมาะที่จะนำไปใช้ กับนักเรียนที่มีความสามารถ ต่างกัน)	-นักเรียนแต่ละคนเขียน คำอธิบายศัพท์ 6 คำลงในสมุด และแลกเปลี่ยนคำศัพท์ 3 คำ กับเพื่อนนักเรียนใช้คำเพื่อแต่ง เป็นประโยคและอ่านให้เพื่อนฟัง
3. จัดกลุ่มตาม ความสามารถ(ไม่ได้ ทำงานร่วมกัน)	-นักเรียนแต่ละกลุ่มอธิบายกลุ่ม ของคำที่แตกต่างกันไป -นักเรียนทำงานคนเดียวด้วยการ เขียนความหมายของคำจาก พจนานุกรม	-นักเรียนช่วยกันระดมพลังสมอง เพื่อหาคำมาใช้ในการเขียนเรื่อง -เริ่มเขียนเรื่องโดยใช้คำเหล่านั้น
4. การสอนเป็นรายบุคคล (มอบหมายงานแบบ เดียวกันแต่อัตราการ ทำงานต่างกัน)	-นักเรียนเขียนคำให้บทเรียนให้ สมบูรณ์ในอัตราการทำงานของ ตนเอง -นักเรียนคนที่ 1 ทำบทที่ 2 เรื่อง การให้ความหมายของคำในขณะที่ นักเรียนคนที่ 2 ทำบทที่ 5 เป็น ไปงานโดยทำให้เป็นประโยคที่ สมบูรณ์ (การประเมินผลขึ้นอยู่กับ อัตราทำงานของแต่ละบุคคล)	-นักเรียนคนที่ 1 ทำงานบทที่ 2 ให้สมบูรณ์ด้วยการใช้คำจาก เรื่องแล้วใช้คำเหล่านั้นเขียน จดหมายถึงเพื่อน ในขณะที่ นักเรียนคนที่ 2 ทำงานบทที่ 5 ให้สมบูรณ์โดยการเขียนคำ โฆษณาด้วยการใช้คำที่เติมลงใน ช่องว่าง

ตาราง 11 (ต่อ)

โครงสร้าง	กิจกรรมแบบปิด (มีคำตอบถูกคำตอบเดียว)	กิจกรรมแบบเปิด (มีคำตอบหลากหลาย)
5. การสอนเป็นรายบุคคล (การทำงานแบบร่วมมือ โดยมีผลงานแตกต่างกัน)	-นักเรียนคนที่ 1 และคนที่ 2 ทำงานร่วมกันเพื่อจำคำที่บรรยาย ไว้ในบทที่ 2 นักเรียนทั้งสองคนนี้ ทำใบงานปริศนาอักษรไขว้ด้วยกัน ด้วยการใช้คำใหม่ แล้วจึงกลับมา ทำใบงานของตนเองให้เสร็จ (ประเมินตนเองด้วยการ เปรียบเทียบผลงานที่เกิดขึ้น)	-นักเรียนคนที่ 1 และคนที่ 2 ทำงานร่วมกัน ต่อมาจึงไปเขียน เรื่องของตนเอง เป็นการเขียน เรื่องใหม่ขึ้นมา
6. โครงงานกลุ่ม (การมอบหมายงานแต่ละ กลุ่มได้รับมอบหมายงาน เหมือนกัน)	-นักเรียนทุกคนอ่านเรื่องเดียวกัน และทำงานร่วมกันโดยการบรรยาย คำจำกัดความ	-แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ เสร็จ (เป็นงานเหมือนกันทั้ง 3 กลุ่ม) หลังจากนั้นอ่านเรื่องแล้ว เขียนคำใหม่
7. ทำผลงานเป็นกลุ่ม (การมอบหมายงานแต่ละ กลุ่มได้รับมอบหมายงาน แตกต่างกัน)	-แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มแต่ ละกลุ่มได้รับใบงานแตกต่างกัน เรื่องการบรรยายคำ กลุ่มที่ 1 กลับไปทำใบงานของตนเองได้แก่ การทำประโยคให้สมบูรณ์ปริศนา อักษรไขว้ และให้คำจำกัดความ (ประเมินผลด้วยการเปรียบเทียบ เพียงเล็กน้อย)	-แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มทำงานที่ได้รับ มอบหมายซึ่งเป็นงานที่แตกต่าง กัน กลุ่มที่ 1 ใช้คำที่เติมลงใน ช่องว่างมาเขียนเรื่อง
8. ทำงานประสานกัน ภายในกลุ่ม(มีหลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีบทบาท แตกต่างกันและทำผลงาน ของแต่ละกลุ่มออกมา)	- กลุ่มที่ 1 ทำหน้าที่ระบุชุดคำ จำนวน 10 คำ แล้วทำให้เป็น ประโยคที่สมบูรณ์ในใบงาน ต่อมา ทำปริศนาอักษรไขว้ด้วยการใช้คำ ใหม่ - บทบาทที่ได้รับมอบหมาย	- กลุ่มทำผลงานคือหนังสือพิมพ์ เกี่ยวกับการสำรวจทวีปอเมริกา เหนือ นักเรียนได้รับ การมอบหมายบทบาทแตกต่าง กัน เช่น ผู้รายงาน บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้ออกแบบและผู้ทำงาน ศิลปะ

ตาราง 11 (ต่อ)

โครงสร้าง	กิจกรรมแบบปิด (มีคำตอบถูกคำตอบเดียว)	กิจกรรมแบบเปิด (มีคำตอบหลากหลาย)
	คือเป็นผู้ระบุค่า ตรวจสอบการใช้ คำว่าถูกต้องหรือไม่ การใช้คำแต่ง ร้อยกรอง (ประเมินผลด้วยการ เปรียบเทียบเพียงเล็กน้อย)	

วิธีการจัดระบบการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพต้องจัดให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถหลายๆ ด้านมิใช่ด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ในห้องเรียนแบบแบ่งชั้นมักให้ความสำคัญกับการอ่านมากกว่าความสามารถด้านอื่น กิจกรรมในห้องเรียนมักให้ความสำคัญกับความสามารถด้านอื่นน้อยมาก เช่น การให้เหตุผล การตัดสินใจ การพัฒนาความคิดและทักษะต่างๆ ดังนั้นโคเฮน (Cohen.1980 อ้างอิงจาก Vincent.1999:26) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของวิธีการจัดระบบการเรียนการสอนในห้องเรียนว่ามี 3 ด้าน เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ เพิ่มโอกาสในความสำเร็จและเปลี่ยนแปลงการประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. โอกาสสำหรับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ สิ่งนี้จะประสบความสำเร็จได้โดยใช้กลุ่มเล็กๆ ที่มีความหลากหลายมากกว่าจัดเป็นกลุ่มใหญ่ ใช้วิธีการที่ให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มเล็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างเท่าเทียมกันและใช้บทบาทภาวะผู้นำและเปิดโอกาสสำหรับนักเรียนทุกคนในการทำงานกลุ่มเล็ก

2. โอกาสสำหรับความสำเร็จด้านงานทางวิชาการสามารถเพิ่มขึ้นโดยการใช้งานทางวิชาการสำหรับความสามารถที่หลากหลาย ได้แก่ การใช้กิจกรรมที่หลากหลายโดยการปรับให้เข้ากับลีลาการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน การใช้กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสติปัญญา เช่น การให้เหตุผล การสังเกต การคิดสร้างสรรค์และอื่นๆ หรือการใช้บทบาทสมมติ สามารถทำได้โดยการใช้บทบาทสมมติแบบเป็นรายบุคคลควรเปิดโอกาสนักเรียนที่เรียนอ่อนทำงานที่ไม่ยากและไม่ยุ่งเกินไปหรือการใช้บทบาทสมมติแบบกลุ่มเล็ก จะช่วยพัฒนาทักษะนักเรียนที่ทำงานไม่ประสบความสำเร็จได้

3. ให้ความสนใจเป็นพิเศษในกระบวนการประเมินผล โดยพิจารณาประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

- 3.1 การใช้คะแนนและผลการเรียนเป็นการเปรียบเทียบระหว่างบุคคลในด้านเดียว
- 3.2 การให้ข้อมูลย้อนกลับนักเรียนเป็นรายบุคคลว่าเขาจะควรได้รับการฝึกในวัตถุประสงค์ใด อย่างไรบ้าง
- 3.3 หลีกเลี่ยงการเปรียบเทียบในการทำงานว่าใครทำงานเสร็จเร็วที่สุด

3.4 เมื่อให้นักเรียนทำงานกลุ่ม การประเมินผลต้องประเมินทั้งกลุ่มมิใช่ประเมินเป็นรายบุคคล

การบูรณาการหลักสูตรในการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

การศึกษาแห่งมานิโตบาและเยาวชน ประเทศแคนาดา (Manitoba Education and Youth, 2003: 3 - 14) ได้อธิบายการบูรณาการหลักสูตรในการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นไว้ว่า การสอนที่จะทำให้ห้องเรียนรวมแบบคละชั้นบรรลุเป้าหมายต้องใช้การบูรณาการหลักสูตรข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้และข้ามระดับชั้น ทั้งนี้อาจไม่ต้องบูรณาการหลักสูตรทุกวิชาและตลอดเวลา นักเรียนจะสำรวจโลกแห่งความเป็นจริงตามธรรมชาติอยู่แล้ว ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ การบูรณาการหลักสูตรจะช่วยให้นักเรียนพัฒนาภาพรวมของหัวข้อที่พวกเขา กำลังสำรวจอยู่ การกำหนดหัวเรื่องแบบบูรณาการ (Integrated Theme) ในวิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และพลศึกษาจะสามารถทำให้นักเรียนฝึกทักษะด้านภาษา ศิลปะและคณิตศาสตร์ได้ด้วย ครูสามารถใช้เวลาในการสอนวิชาที่คาบเกี่ยวกันโดยไม่ต้องแบ่งเวลาออกเป็นชั่วโมงเพื่อสอนแยกวิชา ครูที่สอนในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นสามารถใช้หลักสูตรได้หลายๆ วิธีดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมายพื้นฐานของหลักสูตรไว้ในแผนประจำปี 2) บูรณาการแนวความคิดจากหลักสูตรเพื่อทำให้การเรียนรู้มีความหมายและใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ 3) จุดประสงค์ของการเรียนรู้จะเป็นแนวลึกและพัฒนาความคิดระดับสูง เช่น การวิเคราะห์ เปรียบเทียบและสังเคราะห์มากกว่าการเรียนรู้เนื้อหา 4) ใช้การสอนแบบหัวเรื่องเป็นพื้นฐาน การเรียนรู้จะมีความแตกต่างกันเมื่อนักเรียนเริ่มประยุกต์ใช้แตกต่างกันไปตามความต้องการและความสนใจ 5) ใช้วิธีสอนเฉพาะและหาวิธีให้นักเรียนได้ฝึกและนำทักษะใหม่ๆ ไปใช้ในโครงการหรือกิจกรรมอื่น 6) สับเปลี่ยนหมุนเวียนเนื้อหาในหลักสูตรยกตัวอย่าง เช่น ในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และประถมศึกษาปีที่ 2 ในวิชาวิทยาศาสตร์ จะต้องพิจารณาหัวข้อในหลักสูตรของประถมศึกษาปีที่ 1 และ ประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อใช้ในการวางแผนการสอน เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสูตรสำหรับใช้ในห้องเรียนรวมแบบคละชั้น จึงขอเสนอตัวอย่างการบูรณาการหลักสูตรใน วิชาวิทยาศาสตร์และสังคมศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้ดังนี้

ตัวอย่างการบูรณาการหลักสูตรในวิชาวิทยาศาสตร์

ในชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นระยะที่นักเรียนชอบทำกิจกรรมในวิชา วิทยาศาสตร์ พัฒนาทักษะ เจตคติและมีความเข้าใจความคิดรวบยอดทางวิทยาศาสตร์ได้ดี นักเรียนสามารถเชื่อมโยงวิชาวิทยาศาสตร์กับชีวิตประจำวัน รู้ถึงอิทธิพลและข้อจำกัดของวิชา วิทยาศาสตร์ ผลลัพธ์การเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ระบุไว้ชัดเจนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งในแต่ละระดับ สามารถจัดเป็นหัวเรื่องได้เป็น 4 กลุ่ม เช่น

1. วิทยาศาสตร์เกี่ยวกับชีวิต
2. วิทยาศาสตร์กายภาพ
3. วิทยาศาสตร์เกี่ยวกับโลก
4. วิทยาศาสตร์เกี่ยวกับอวกาศ

ตัวอย่างการบูรณาการหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา

ผลลัพธ์การเรียนรู้มี 6 ด้าน ได้แก่ เอกลักษณ์ วัฒนธรรมและชุมชน สถานที่และประชาชน การติดต่อทางประวัติศาสตร์ อำนาจและอิทธิพล เศรษฐกิจและทรัพยากรจากผลลัพธ์การเรียนรู้ดังกล่าวสามารถนำมาจัดทักษะได้เป็น 4 ทักษะ ได้แก่

1. ทักษะด้านกิจกรรมประชาธิปไตย
2. ทักษะด้านการจัดการความคิดและข้อมูลข่าวสาร
3. ทักษะการคิดสร้างสรรค์และวิเคราะห์วิชาการ
4. ทักษะการติดต่อสื่อสาร

ในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นจะต้องมีการเลือกหัวข้อที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ในกระบวนการทางประชาธิปไตยและได้ฝึกการตัดสินใจ นักเรียนที่ได้ทำงานร่วมกับเพื่อนที่อายุมากกว่าและน้อยกว่า จะมีโอกาสเรียนรู้ในการฝึกความอดทนและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ที่อาจมีความคิดเห็นหรือมุมมองที่แตกต่างกันไปจากตนเองและได้พัฒนาประสบการณ์ด้านการพึ่งพาอาศัยกัน หากนักเรียนได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียนหลายปีจะเรียนรู้ถึงแก่นของหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา สำหรับวิชาสังคมศึกษาสามารถใช้สอนแบบหัวเรื่องบูรณาการได้ในห้องเรียนแบบคละชั้น เหมือนกับวิชาวิทยาศาสตร์ ในแต่ละปีนักเรียนจะเรียนในหัวเรื่องที่แตกต่างกันไปโดยนักเรียนได้เรียนในหัวเรื่องหมุนเวียนไปจนครบตามหลักสูตร

กลุ่มของหัวเรื่องจะเป็นกรอบงานในหลักสูตร ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถนำไปวางแผนการสอนได้อย่างสะดวก การสอนแบบหัวเรื่องเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับครูที่สอนในห้องเรียนรวมแบบคละชั้น ครูจะได้ตรวจสอบผลลัพธ์การเรียนรู้ว่าในการสอนแบบหัวเรื่องจะใช้วิธีใดเหมาะสมที่สุด มีวิธีการที่ครูสามารถนำไปใช้มีรายละเอียดดังนี้

1. การหมุนเวียนหัวข้อ ในห้องเรียนแบบคละชั้นอาจทำการสำรวจหัวข้อในแต่ละระดับที่จะต้องสอนตลอดปีการศึกษา ส่วนการตัดสินใจว่าจะใช้หัวข้ออะไรและหมุนเวียนอย่างไรพิจารณาจากการเรียนรู้ของนักเรียนโดยไม่ให้มีช่องว่างเกิดขึ้นในการเรียนรู้ของนักเรียน ระยะเวลาในการหมุนเวียนอาจมากกว่าสามปีขึ้นอยู่กับผลการเรียนรู้ของนักเรียนและการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ของนักเรียน

2. การจัดกลุ่มหัวเรื่อง เมื่อสำรวจหัวข้อที่ต้องสอนในแต่ละระดับแล้วหัวข้อเหล่านั้นต้องสัมพันธ์กับหัวเรื่อง วิธีนี้ผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนในหลายระดับสามารถสอนได้ในเวลาเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น ในชั้นเรียนที่มีนักเรียนระดับอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ครูอาจ

พัฒนาหัวเรื่อง “สิ่งที่มีชีวิต” รวมเข้ากับกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต เช่น ชันอนุบาล เป็นเรื่องต้นไม้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นเรื่องลักษณะและความต้องการของสิ่งมีชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นเรื่องการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงในสัตว์ และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นเรื่องการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงในพืช

3. โครงงานบูรณาการ ในห้องเรียนแบบคละชั้นอาจใช้หลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์เป็นแหล่งข้อมูลของหัวเรื่องเพื่อนำมาทำ

2.10 แนวทางการประเมินการเรียนรู้สำหรับการเรียนรวมแบบคละชั้น

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นโดยใช้การจัดการหน่วยการเรียนรู้แบบหัวเรื่อง ซึ่งเป็นการหลอมรวมสาระการเรียนรู้ในหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติและมีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน เป็นการจัดการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม ด้วยการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบและวิธีการหลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน เรียนรู้จากธรรมชาติและเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง เมื่อการเรียนการสอนดำเนินไปครูผู้สอนควรมีการประเมินผล เพื่อตรวจสอบกระบวนการคุณภาพและความก้าวหน้าของผู้เรียน ซึ่งวิธีการประเมินผลการจัดการหน่วยการเรียนรู้แบบหัวเรื่องอย่างเหมาะสมนั้น คือ การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ซึ่งจะอธิบายรายละเอียดตามลำดับดังต่อไปนี้

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริง

การประเมินตามสภาพจริง เป็นวิธีการประเมินทางเลือกใหม่ที่มีผู้นิยมนำมาใช้ ประเมินผลการเรียนรู้นักเรียนมากขึ้น ซึ่งสมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ (2544: 93-98) ได้อธิบายไว้ดังนี้

1. การประเมินตามสภาพจริง เป็นวิธีการที่นำมาใช้เพื่อสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมและทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานการณ์ที่เป็นจริง และเป็นวิธีการประเมินที่เน้นงานที่นักเรียนแสดงออกในภาคปฏิบัติ (Performance) เน้นกระบวนการเรียนรู้ (Process) ผลผลิต (Products) และแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) วิธีการประเมินตามสภาพจริงจะเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของตนเองด้วย ดังนั้นวิธีการประเมินตามสภาพจริงจึงช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง โดยครูต้องคำนึงเสมอว่า ทั้งหลักสูตร (Curriculum) การจัดการเรียนการสอน (Instruction) และการประเมิน (Assessment) จะต้องสอดคล้องกันโดยไม่แยกออกจากกันเหมือนวิธีการเดิมที่ใช้อยู่ กล่าวคือ หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินต้องเป็นกระบวนการที่ดำเนินการควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่องตลอดการจัดการเรียนการสอน

2. การประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินที่ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลายวิธีเพื่อตรวจสอบคุณภาพงานของนักเรียน โดยอาศัยหลักการที่ว่านักเรียนต้องมีการลงมือกระทำหรือปฏิบัติหรือแสดงออกเพื่อแสดงถึงความเข้าใจ ทักษะการเรียนรู้ และกระบวนการที่นักเรียนใช้ การประเมินตามสภาพจริงจะกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงออกในภาคปฏิบัติโดยบูรณาการความรู้และประดิษฐ์ชิ้นงาน การพัฒนาการเขียนเป็นรายงาน การนำเสนอด้วยปากเปล่าแทนการท่องจำ ผู้เรียนต้องแสดงหรือสาธิตให้เห็นว่าตนเองทำอะไรได้บ้างเช่นเดียวกันกับวิธีการที่ผู้คนในสังคมนอกโรงเรียนทำได้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องพิสูจน์โดยการแสดงออกให้เห็นโดยชัดเจนแทนการทาบแบบทดสอบแบบเลือกตอบซึ่งได้มาจากการท่องจำ นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมได้หลายอย่าง เช่น การทดลองโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทำการวิจัย เขียนเรียงความ เขียนรายงาน อ่านและแปลตาม วิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดี แก่โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับโลกแห่งความเป็นจริงในชีวิตปัจจุบัน สำหรับนักเรียนระดับอนุบาลหรือประถมศึกษาตอนต้นครูต้องอาศัยการสังเกต การรวบรวมเอกสารเกี่ยวกับงานหรือการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อประเมินว่านักเรียนอ่าน เขียนหรือพูดอะไร ทั้งการอ่าน การเขียนและการสนทนาพูดคุย นอกจากนี้ครูต้องพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองและนักเรียนเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและนอกโรงเรียน เป็นการหาวิธีการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน การประเมินตามสภาพจริงนอกจากจะเน้นจำนวนผลผลิตที่นักเรียนจัดทำแล้ว ยังเน้นความสำคัญของความสามารถทางสติปัญญา กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การแก้ปัญหาและงานภาคปฏิบัติในรูปแบบอื่นๆ ดังนั้นการประเมินตามสภาพจริง จึงเน้นผู้เรียนต้องแสดงออกให้เห็นถึงการเรียนรู้ การนำไปใช้และการสร้างองค์ความรู้มากกว่าการหาคำตอบที่ถูกจากแบบทดสอบ

3. การประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินทางเลือกใหม่เนื่องจากการประเมินแบบเดิมซึ่งนิยมใช้แบบทดสอบชนิดเลือกตอบ ประสบความล้มเหลวในการวัดลักษณะสำคัญ การเรียนรู้และไม่ช่วยสนับสนุนวิธีการสอนต่างๆ ที่มีประโยชน์ เพราะแบบทดสอบมักเน้นการท่องจำเพื่อให้หาคำตอบที่ถูกต้องในแบบทดสอบได้ จึงทำให้จุดประสงค์ด้านทักษะพิสัยและจิตพิสัยขาดการประเมิน การประเมินตามสภาพจริง เป็นวิธีการที่ช่วยให้ครูเพิ่มความใกล้ชิดและรอบคอบในการประเมินผู้เรียนมากขึ้น โดยพิจารณาที่การเรียนรู้และชิ้นงานที่นักเรียนสร้างสรรค์ขึ้น การประเมินตามสภาพจริง หมายรวมถึง การสอบแบบอัตนัย โครงการวิจัย การทดลองโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การจัดนิทรรศการ การนำเสนอด้วยปากเปล่า กิจกรรมภาคปฏิบัติต่าง ๆ เช่น การโต้วาที งานศิลปะ ตลอดจนแฟ้มสะสมผลงาน โครงการส่วนบุคคลและโครงการกลุ่มที่เน้นการวิเคราะห์ การสืบสวน การทดลอง การร่วมมือและงานเขียน

4. การประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินที่ใช้เครื่องมือหลากหลายชนิดแทนการใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือเพียงอย่างเดียว เทคนิคการประเมินมักนิยมทำโดยการรวบรวมงาน ภาคปฏิบัติที่ได้จากการกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพความเป็นจริงที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน

ปรัชญาพื้นฐานทางการประเมินตามสภาพจริง

การประเมินตามสภาพจริงเป็นการประเมินการเรียนรู้ทางเลือกใหม่ ที่ปัจจุบันมีผู้นิยมนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น เพราะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริงมากขึ้น นักวิชาการศึกษาหลายท่านได้อธิบายถึงปรัชญาพื้นฐานของการประเมินตามสภาพจริงไว้ดังนี้

1. การประเมินตามสภาพจริง มุ่งเน้นว่าความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมีความหมายได้หลากหลายไม่ได้มีความหมายเดียวสำหรับทุกคนในทุกโอกาส

2. การเรียนรู้เป็นเรื่องของกระบวนการที่เป็นธรรมชาติ มีการบูรณาการเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต มิใช่เป็นเรื่องของการหยิบยื่นให้เรียนรู้ แต่ผู้เรียนต้องการที่จะค้นคว้าเพื่อหาความหมายของสิ่งที่เรียน การเรียนรู้จึงเป็นผลจากการปฏิบัติจริงมากกว่าการทำซ้ำหรือทำตามคำบอกเท่านั้น

3. การประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นกระบวนการ (Process) และผลผลิต (Products) ที่เกิดขึ้น มุ่งเน้นการพิจารณาว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไร เรียนรู้ได้อย่างไรและทำไมจึงเรียนรู้เช่นนั้น

4. การประเมินตามสภาพจริง เน้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาตามสภาพที่เป็นจริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้เรียนจะต้องสังเกต คิด ถามและทดสอบความคิดของตนเอง

5. การประเมินตามสภาพจริง มีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นและอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการเรียน จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับแนวทางใหม่ๆ และสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้กว้างขวางยิ่งขึ้นและไม่ได้เน้นการจัดลำดับหรือจัดประเภทของผู้เรียน

6. การประเมินตามสภาพจริง เน้นการเชื่อมโยงระหว่างพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย กล่าวคือ เมื่อผู้เรียนเห็นความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอนย่อมเกิดความสนใจที่จะศึกษาและเกิดความพยายามยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้สิ่งนั้น ๆ

7. การประเมินตามสภาพจริง มีความเชื่อว่าการตัดสินใจในสิ่งที่จะสอนและสิ่งที่จะวัดเป็นเรื่องอัตนัย (Subjective) และเป็นเรื่องเกี่ยวกับการให้คุณค่า (Value)

8. การประเมินตามสภาพจริง เน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยผู้สอนควรร่วมมือกับผู้เรียนในการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่จะเรียนและร่วมกันตรวจสอบว่าได้เรียนรู้มากน้อยเพียงใด ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการตัดสินใจเชิงประชาธิปไตย

9. การประเมินตามสภาพจริง เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดจากการร่วมมือ (Collaborative Process) กล่าวคือ ผู้เรียนและผู้สอนต้องร่วมมือกัน มีอิสระที่จะแสดงออกทางความคิดและทดสอบความคิดซึ่งกันและกัน ทั้งผู้เรียนและผู้สอนต้องมีความรับผิดชอบทางด้านความรู้ความสามารถต่อกัน เพื่อสร้างหลักสูตรที่ใช้ในชั้นเรียน (สมศักดิ์ ภู่วิภาดาบรรณ. 2544: 98-99)

ลักษณะของการประเมินตามสภาพจริง

การประเมินตามสภาพจริงมีลักษณะของการประเมินที่แตกต่างไปจากการประเมินแบบเดิมที่พิจารณาจากแบบทดสอบแบบเลือกตอบเพื่อจัดลำดับความสามารถของผู้เรียน วิกคินส์ (Wiggins.1989: 141-147) ได้อธิบายลักษณะของการประเมินตามสภาพจริงออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1. การปฏิบัติในสภาพจริง (Performance in the Field) การประเมินตามสภาพจริง ออกแบบขึ้นเพื่อประเมินการปฏิบัติในสภาพจริง เช่น นักเรียนเรียนการเขียนก็ต้องเขียนจริงมิใช่เรียนการเขียนแล้ววัดผู้เรียนด้วยเพียงการใช้แบบทดสอบวัดการสะกดคำหรือตอบคำถามเกี่ยวกับการเขียน หรือถ้าให้นักเรียนเรียนวิทยาศาสตร์ก็ต้องให้นักเรียนทำการทดลองวิทยาศาสตร์ ทำงานค้นคว้าวิจัยหรือทำโครงการแทนการทดสอบเพียงความจำเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในเนื้อหาวิทยาศาสตร์ อย่างไรก็ตามงานที่ให้นักเรียนทำต้องเป็นงานที่สัมพันธ์กับชีวิตความเป็นจริง ทำทนายการใช้สติปัญญาที่ซับซ้อนและต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Styles) ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนเพื่อใช้ในการพัฒนาความสามารถและค้นหาจุดเด่นของผู้เรียน

2. เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน (Criteria) เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินต้องเป็นเกณฑ์ประเมิน “แก่นแท้” (Essentials) ของการปฏิบัติมากกว่าเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่สร้างขึ้นจากผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ เกณฑ์ที่เป็นแก่นแท้นี้เป็นเกณฑ์ที่เปิดเผยและรับรู้กันอยู่ในโลกของความเป็นจริงของทั้งตัวนักเรียนเองและผู้อื่น ไม่ใช่เกณฑ์ที่เป็นความลับปิดกั้นอย่างที่ใช้ในการประเมินแบบดั้งเดิมใช้อยู่ การให้นักเรียนรู้ว่าตนต้องทำภารกิจอะไรและมีเกณฑ์อย่างไร การเปิดเผยเกณฑ์การประเมินไม่ใช่เป็นการ “คดโกง” ถ้าภารกิจนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติจริง แต่ถ้าภารกิจที่ให้ทำเป็นการหาคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว เช่น ข้อสอบแบบเลือกตอบ การเปิดเผยคำตอบก่อนย่อมไม่ควรทำ การประเมินในสภาพจริงที่มีการเปิดเผยเกณฑ์ไว้ก่อนนั้นถือว่าการเรียนของผู้เรียนและการสอนของผู้เรียนจะส่งเสริมซึ่งกันและกัน เมื่อครูและนักเรียนต่างรู้ล่วงหน้าว่าการประเมินจะเน้นที่จุดใด ตัวอย่างเช่น รู้ว่าจะวัดจากความสามารถในการเขียนเรียงความแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถใช้หลักฐานอ้างอิงในการเขียนเรียงความเพื่อจูงใจให้อ่านเห็นความสำคัญในหัวข้อที่เขียนเรียงความ กรณีนี้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนจะรู้ได้ว่าจะส่งเสริมซึ่งกันและกันอย่างไร

ในแต่ละภารกิจจะมีเกณฑ์ซึ่งระบุถึงมาตรฐานของการปฏิบัติที่แจ่มชัดและโปร่งใส เกณฑ์จะสะท้อนมุมมองที่หลากหลายของภารกิจที่มีความซับซ้อนมากกว่าจะย่อหรือสรุปออกมาให้เห็นได้เพียงด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว เนื่องจากเกณฑ์เป็นเรื่องที่น่ามาจากการปฏิบัติ เกณฑ์จึงเป็นข้อชี้แนะสำหรับการเรียนการสอนและการประเมินที่สะท้อนให้เห็นเป้าหมายและกระบวนการศึกษาอย่างแจ่มชัด จึงทำให้ครูอยู่ในบทบาทของผู้ฝึก (Coach) และนักเรียนอยู่ในบทบาทของผู้ปฏิบัติ (Performers) พร้อมกับเป็นผู้ประเมินตนเอง (Self-Evaluators)

3. การประเมินตนเอง (Self-Assessment) การประเมินตนเองมีความสำคัญมากต่อการปฏิบัติการกิจจริง (Authentic Task) โดยจุดประสงค์ของการประเมินตามสภาพจริงก็คือ 1) เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการประเมินงานของตน โดยเทียบวัดกับมาตรฐานทั่วไปของสาธารณชน (Public Standard) 2) เพื่อปรับปรุง ขยับขยาย และเปลี่ยนทิศทางการดำเนินงาน 3) เพื่อริเริ่มในการวัดความก้าวหน้าของตนในแบบต่างๆ หรือจุดต่างๆ อย่างที่ไม่มี การวัดเช่นนี้มาก่อน จะเห็นได้ว่าการประเมินตนเอง เป็นการทำงานที่ตนเป็นผู้ชี้แนะตนเองปรับปรุง จากแรงจูงใจของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อมนุษย์ในโลกแห่งความเป็นจริง

เนื่องจากมาตรฐานการปฏิบัติที่ดีเรื่องของความก้าวหน้าเป็นสำคัญ ดังนั้นการทำให้ กระบวนการปรับปรุงสิ่งต่างๆ ดียิ่งขึ้น ชัดเจนมากขึ้น เหมาะสมมากขึ้น จึงถือเป็นหัวใจของ การประเมินตามสภาพจริง เปิดโอกาสให้นักเรียนซึ่งอยู่ในระดับขั้นต้นของการพัฒนาสมรรถภาพมี โอกาสเห็น รับรู้และได้รับคำชมเชยในการพัฒนาตน

4. การนำเสนอผลงาน คุณลักษณะประการหนึ่งของการประเมินตามสภาพจริงนั้น นักเรียนมักได้รับการคาดหวังให้เสนอผลงานต่อสาธารณชนและเป็นการเสนอผลงานด้วย ปากเปล่า(Oral Presentation) กิจกรรมการนำเสนอทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยังระลึก เนื่องจาก นักเรียนได้สะท้อนความรู้สึกของตนว่ารู้อะไร และนำเสนอเพื่อให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ ทำให้แน่ใจว่านักเรียนได้เรียนรู้ในหัวข้อนั้นๆ อย่างแท้จริง นอกจากนี้คุณลักษณะของการประเมิน ตามสภาพจริงเช่นนี้มีประโยชน์ตอบสนองต่อเป้าประสงค์ที่สำคัญอีกหลายประการคือ เป็นสัญญาณ บ่งบอกว่างานของนักเรียนมีความสำคัญมากพอที่จะให้ผู้อื่นรับรู้และชื่นชมได้ เปิดโอกาสให้ผู้อื่น เช่น ครู เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง ได้เรียนรู้ ตรวจสอบ ปรับปรุงและชื่นชมในความสำเร็จด้วย อย่างต่อเนื่องและเป็นตัวแทนของการบรรลุถึงเป้าหมายในการวัดทางการศึกษาอย่างแท้จริงและมี ชีวิตชีวา

จากลักษณะของการประเมินตามสภาพจริงที่กล่าวมา สอดคล้องกับแนวคิดของเฮร์แมนและวินเทอร์ส (Herman and Winters.1992 อ้างอิงจาก สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ. 2544: 102-103) ซึ่งได้อธิบายลักษณะของการประเมินตามสภาพจริงไว้ดังนี้

1. การประเมินตามสภาพจริง ผู้สอนต้องจัดโอกาสการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แสดงออกใน ภาคนปฏิบัติ คิดสร้างสรรค์ ผลิตผลงาน หรือกระทำบางสิ่งบางอย่างที่สัมพันธ์กับสิ่งที่เรียน
2. ต้องตั้งหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ระดับการคิดขั้นสูงและใช้ทักษะในการแก้ปัญหา
3. งานหรือภารกิจหรือกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำต้องเป็นสิ่งที่มีความหมายสำหรับผู้เรียน
4. สิ่งที่เรียนต้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในโลกแห่งความเป็นจริงในชีวิตประจำวันได้
5. ต้องใช้คนเป็นผู้ตัดสินใจการประเมิน ไม่ใช่เครื่องจักรตัดสิน (People not Machine)
6. ผู้สอนจะต้องเปลี่ยนบทบาทใหม่ทั้งในด้านการสอนและการประเมิน

จากคุณลักษณะร่วม 6 ประการของการประเมินตามสภาพจริงดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ผู้สอนจำเป็นต้องปรับบทบาทใหม่ทั้งด้านการสอนและการประเมิน โดยด้านการสอนต้องเปลี่ยน

จากการยึดครูเป็นศูนย์กลางเป็นยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและจากการใช้แบบทดสอบอย่างเดียวเพื่อประเมินผู้เรียนเป็นการใช้เครื่องมือในการประเมินอย่างหลากหลายและไม่แยกการประเมินออกจากกิจกรรมการเรียนการสอน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในอดีตเน้นการปฏิบัติถูกหรือผิดหรือปฏิบัติได้ระดับใดโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งเป็นจุดอ่อนในการประเมินเพราะการตีค่าต่างๆ ของแต่ละบุคคลเป็นไปตามความรู้สึกของตนเอง (Subjective) ทำให้การประเมินขาดความน่าเชื่อถือและไม่เป็นไปตามสภาพที่แท้จริง เพื่อไม่ให้เกิดจุดอ่อนดังกล่าวจึงใช้เทคนิคการให้คะแนนโดยสร้างแนวทางการให้คะแนน (Scoring Guideline) โดยการแตกคุณภาพเป็นประเด็นการประเมิน (Rubrics) แล้วนำไปเขียนบรรยายระดับคะแนน (Scoring Rubrics) ในขั้นต่อไป

1. การกำหนดประเด็นการประเมิน (Rubrics)

การประเมินสภาพจริงจะมีความเที่ยงตรง (Validity) ก็ต่อเมื่อประเด็นการประเมินครอบคลุมสิ่งที่จะประเมินและจะเกิดความเชื่อมั่น (Reliability) เมื่อสร้างเกณฑ์การให้คะแนนอย่างชัดเจนเป็นปรนัย เนื่องจากประเด็นการประเมินมีความสำคัญดังกล่าวมาแล้วจึงควรกำหนดให้ครอบคลุมและใช้ประเมินได้กับทุกชิ้นงาน เพราะผลงานที่ได้จากการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) ผลงานของผู้เรียนจะแตกต่างกันออกไปตามแนวทางของแต่ละคน (Self – Directed) ตัวอย่างประเด็นการประเมินสำหรับงานเขียนจะพิจารณาเนื้อหาสาระ การใช้ภาษา ลำดับเนื้อเรื่องและรูปแบบของงานเขียน ส่วนงานประดิษฐ์จะพิจารณา ความคิดสร้างสรรค์ ประโยชน์ใช้สอย ความแข็งแรงและความสวยงาม

เมื่อกำหนดประเด็นประเมินแล้ว นำประเด็นการประเมินมาเขียนเป็นเกณฑ์การให้ระดับคะแนน ซึ่งจะมีกี่ระดับก็ได้ ถ้ายังมีระดับคะแนนหลายระดับ ก็จะทำให้แยกคุณภาพของแต่ละประเด็นได้ดี แต่มีความยุ่งยาก ที่ใช้กันส่วนมากคือ 1 - 4 อาจเป็นเพราะสอดคล้องกับการตัดสินระดับคะแนน (Grading) การให้คะแนนอาจจัดกระทำได้หลายแบบดังนี้

1) การจัดลำดับหรือการจัดเกรด (Ordered or Grade Model) เป็นการจัดลำดับผลงานหรือการปฏิบัติตามคุณภาพโดยการให้คะแนนเป็นภาพรวม (Holistic Scoring) ไม่มีเกณฑ์กำหนดไว้ ลักษณะเป็นการจัดลำดับคุณภาพออกเป็นกลุ่มๆ 1 – 4 กลุ่ม แปลว่าจัดเป็น 4 สเกล ลักษณะนี้ต้องใช้ภาพรวมของประเด็นการประเมินแบบรวมๆ มาตีค่าโดยไม่แยกประเด็นการประเมินและไม่เขียนรายละเอียดของลักษณะงานหรือการปฏิบัติแต่ละระดับว่าเป็นอย่างไร

2) การให้คะแนนภาพรวมที่กำหนดเกณฑ์ (Modified of Focus Holistic Scoring) เป็นการให้คะแนนตามรายละเอียดที่เขียนบรรยายลักษณะของงาน การปฏิบัติหรือคุณลักษณะในแต่ละระดับ (1 – 4) โดยนำประเด็นการประเมินมาขยายเป็นรายละเอียดออกมาเป็นเชิงปริมาณให้มากที่สุด แต่ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็จำเป็นต้องเขียนเป็นเชิงคุณภาพ

ตัวอย่างเกณฑ์การให้ระดับคะแนน การให้คะแนนผลงานเขียนประเด็นการประเมิน ได้แก่ เนื้อหาสาระ การใช้ภาษา ลำดับเนื้อเรื่องและรูปแบบของงานเขียน

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับคะแนน 4 ภาษาถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ร้อยละ 80 - 100 มีเนื้อหาครอบคลุมและรายละเอียดตามหัวเรื่อง ลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอนต่อเนื่องเห็นภาพรวมของเรื่องชัดเจน

ระดับคะแนน 3 ภาษาถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ร้อยละ 60 - 79 มีเนื้อหาครอบคลุมตามหัวเรื่อง แต่ยังขาดรายละเอียด ลำดับเรื่องบางส่วนไม่ต่อเนื่อง แต่ยังมองเห็นภาพรวมของเรื่อง

ระดับคะแนน 2 ภาษาถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ร้อยละ 40 - 59 มีเนื้อหาไม่ครอบคลุมตามหัวเรื่อง ลำดับเรื่องยังสับสนอยู่บ้าง

ระดับคะแนน 1 ภาษาถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ต่ำกว่าร้อยละ 40 ยังขาดเนื้อหาตามหัวเรื่องอยู่มาก ลำดับเรื่องสับสน

จะเห็นได้ว่าการเขียนเกณฑ์การให้คะแนนต้องเอาประเด็นการประเมินมาขยาย ถ้ายิ่งละเอียดมาก จะยิ่งทำให้จำแนกคุณภาพได้ดี แต่เกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับจะกล่าวครอบคลุมทุกประเด็นการประเมิน

3) การให้คะแนนแยกประเด็นอย่างชัดเจน (Analytic Scoring) เป็นการเขียนเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละประเด็น โดยทุกประเด็นมีรายละเอียดเป็น 4 ระดับ เมื่อให้คะแนนตามเกณฑ์ในทุกประเด็นแล้วจะไม่นำคะแนนมารวมกัน เป็นการรายงานคุณภาพของทุกประเด็น เช่น การให้คะแนนงานเขียน เนื้อหาสาระได้ระดับ 3 การใช้ภาษาได้ระดับ 4 ลำดับเนื้อเรื่องได้ระดับ 2 และรูปแบบงานเขียนได้ระดับ 2 เป็นต้น การให้แยกประเด็นนี้เหมาะสำหรับใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพของแต่ละองค์ประกอบมากกว่าสรุปภาพรวม

4) การให้คะแนนแยกโดยการปรับแต่ง (Modified Analytic Scoring) เป็นการให้คะแนนโดยแยกเป็นประเด็น แต่นำคะแนนที่ได้ทุกประเด็นมารวมกัน แล้วจึงกำหนดระดับการประเมิน ซึ่งจะมีแนวทางในการให้คะแนนเหมือนการแยกประเด็นอย่างแท้จริง แต่ต้องนำคะแนนมารวมกัน แล้วให้ระดับการประเมินต่อ

การวิเคราะห์คุณภาพประเด็นการประเมินคุณลักษณะหรือคุณธรรมซึ่งเป็นนามธรรม ต้องวิเคราะห์ตัวแปรออกมาเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกและสังเกตได้ อธิบายได้ นับได้ จะทำให้

การประเมินคุณลักษณะมีความชัดเจน ถ้าจะให้ง่ายและชัดเจนต้องให้คำนิยามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่ต้องการซึ่งคล้ายๆ กับนิยามปฏิบัติการในการวิจัย แล้วนำคำจำกัดความไปแตกออกเป็นประเด็นการประเมินตามคำที่สำคัญ (Key Words หรือ Key Terms) แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ตัวแปรคุณภาพย่อยๆ ของแต่ละประเด็นการประเมิน เช่น ระเบียบวินัย หมายถึง การปฏิบัติตามระเบียบของสถานศึกษารวมทั้งปฏิบัติตามวัฒนธรรมที่ดีของสังคม จะเห็นว่า การประเมินมีสองประเด็นคือปฏิบัติตามระเบียบและปฏิบัติตามวัฒนธรรม แล้วมาวิเคราะห์ตัวแปรย่อยว่ามีระเบียบอะไรบ้างและวัฒนธรรมของสังคมมีอะไรบ้าง เป็นต้น

การสร้างเครื่องมือในการประเมินผลการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องวิเคราะห์ให้ชัดเจนว่ามี การบูรณาการสาระการเรียนรู้อะไรบ้าง คณะครูผู้สอนอาจต้องมาสร้างเครื่องมือร่วมกัน โดยใช้ แนวทางดังกล่าวข้างต้นและการประเมินผล ก็มีอยู่ 3 เรื่องคือ ผลงาน(ความคิด) การปฏิบัติการ (ทักษะ) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ส่วนในผลงานอาจประกอบด้วยหลายสาระการเรียนรู้ สามารถสร้างเครื่องมือประเมินแยกสาระการเรียนรู้ให้ชัดเจนได้ ซึ่งการประเมินตามสภาพจริง สามารถเลือกใช้การประเมินได้หลายวิธีตามตาราง 12 ดังนี้

ตาราง 12 การประเมินตามสภาพจริง วิธีการประเมินและเครื่องมือที่ใช้ประเมิน

การประเมิน ตามสภาพจริง	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้ ในการประเมิน
1.การประเมินตามสาระ การเรียนรู้	1.การสังเกต 2.การสัมภาษณ์	1.แบบสังเกต 2.แบบสัมภาษณ์
2.การประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน	3.การตรวจผลงาน 4.การทดสอบที่เน้นการปฏิบัติ	3.แบบประเมินผล 4.แบบทดสอบภาคปฏิบัติ
3.การประเมินคุณลักษณะอัน พึงประสงค์	จริง 5.การบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง 6.การรายงานตนเอง 7.การใช้แฟ้มสะสมงาน	5.แบบบันทึก 6.แบบรายงานตนเอง 7.แบบประเมินแฟ้มสะสมงาน

การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงต้องประเมินให้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ เพราะการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียนเป็น แนวคิดที่ใช้สภาพความเป็นจริงหรือชีวิตจริงที่ว่าการทำงานหรือการแก้ปัญหาใด ๆ จะมีการนำองค์ ความรู้หรือทักษะต่างๆ ที่เป็นศักยภาพของตนที่มีอยู่มาสร้าง แต่งเติม ปรับปรุงหรือแก้ปัญหาให้ ผลงานของตนเป็นผลสำเร็จ ดังนั้นการประเมินผลการเรียนรู้จึงต้องมีการประเมินตามสภาพจริง โดยใช้เครื่องมือการประเมินอย่างหลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทุกด้านของผู้เรียน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ กระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน จะเห็นได้ว่าการประเมินผลการเรียนรู้ต้องกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมินให้ชัดเจน เช่น คุณภาพของผลงานชิ้นหนึ่งอาจประกอบด้วยหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น ภาษาไทย ศิลปะ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและภาษาต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งรายละเอียดในการ ประเมินจะมีมากในสาระการเรียนรู้ที่เป็นแกน โดยการใช้เครื่องมือสำหรับการประเมินให้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ต่างๆ

ในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นนักเรียนมีความแตกต่างกันทั้งด้านความสามารถ อายุ และความคาดหวัง ดังนั้นความคาดหวังของหลักสูตรสำหรับแต่ละระดับความสามารถจึงเป็นเรื่องสำคัญและการตัดสินใจว่านักเรียนจะทำงานในระดับใด ครูต้องรู้แนวทางของหลักสูตรและรู้จักนักเรียนเป็นอย่างดี ผลลัพธ์ของหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญที่ครูจะตัดสินใจได้ว่าจะสอนอะไรและจะประเมินผลได้อย่างไร สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษครูต้องประเมินผลการเรียนรู้โดยยึดตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลโดยไม่เปรียบเทียบผลการเรียนรู้กับเด็กปกติ ซึ่งจะช่วยให้เด็กที่มีความสามารถแตกต่างกันเรียนด้วยกันได้

2.11. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

ในการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถและความต้องการหลากหลายที่เรียนในระดับชั้นต่างกันมาเรียนในห้องเรียนเดียวกัน ครูผู้สอนจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การเข้าใจระดับพัฒนาการ ความพร้อมของนักเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นบรรลุเป้าหมายจึงควรศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องคือทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism Theory) เป็นทฤษฎีที่อธิบายความรู้และการเรียนรู้ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร ซึ่งเลฟ วิก็อตสกี (Lev Vygotsky) นักจิตวิทยาชาวรัสเซียได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาในสมัยเดียวกันกับฌอง ปิอาเจต์ (Jean Piaget) ผลงานของเขาเป็นที่ยอมรับกันในประเทศรัสเซีย ต่อมาเริ่มเผยแพร่สู่ประเทศในแถบยุโรป และสหรัฐอเมริกา เมื่อได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษในปี ค.ศ. 1962 ต่อมาในปี ค.ศ. 1986 โคซูลิน (Kozulin) ได้ปรับปรุงหนังสือของวิก็อตสกีอีกครั้งหนึ่งจึงมีผลทำให้มีผู้นิยมนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2541: 61) ทั้งวิก็อตสกีและฌอง ปิอาเจต์ต่างเป็นนักทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มปัญญานิยม (Cognitivism) ที่มุ่งสนใจศึกษากระบวนการทางปัญญา ดังนั้นทฤษฎีพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของวิก็อตสกีและฌองปิอาเจต์จึงเป็นรากฐานสำคัญทางทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

ฌองปิอาเจต์อธิบายพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของบุคคลว่าเกิดจากกระบวนการดูดซึม (Assimilation) และกระบวนการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา (Accommodation) พัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาเกิดขึ้นเมื่อบุคคลรับและซึมซับข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่เข้าไปผสมผสานกับความรู้หรือประสบการณ์เดิม หากไม่สามารถผสมกลมกลืนกันได้ จะเกิดภาวะไม่สมดุลขึ้น (Disequilibrium) แต่ถ้าผสมกลมกลืนกันได้จะเกิดภาวะสมดุล (Equilibrium) โดยใช้กระบวนการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา ฌองปิอาเจต์เชื่อว่าคนทุกคนจะมีพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาเป็นไปตามลำดับขั้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ

ส่วนวิถีสอนก็ให้ตามสำคัญกับวัฒนธรรมและสังคมมาก เขาอธิบายว่ามนุษย์ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งนอกจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติแล้วยังมีสิ่งแวดล้อมทางสังคมซึ่งก็คือวัฒนธรรมที่แต่ละสังคมสร้างขึ้น ดังนั้นสถาบันทางสังคมเริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัวจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางเชาวน์ปัญญาของแต่ละบุคคล ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญของการคิดและการพัฒนาเชาวน์ปัญญาระดับสูง พัฒนาการทางภาษาและความคิดของเด็กเริ่มต้นด้วยการพัฒนาที่แยกจากกัน แต่เมื่ออายุมากขึ้นพัฒนาการทั้งสองด้านจะเป็นไปร่วมกัน (ทิตนาแชมมณี, 2545: 91) เมื่อมีการวัดพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของเด็กโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานวัดเพื่อให้รู้ว่าเชาวน์ปัญญาอยู่ในระดับใด โดยดูว่าสิ่งที่เด็กทำได้เป็นสิ่งที่เด็กในระดับอายุใดโดยทั่วไปสามารถทำได้ ดังนั้นผลการวัดจึงเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่เด็กแต่ละคนทำได้อยู่แล้ว กล่าวคือเป็นระดับพัฒนาการที่เด็กบรรลุหรือไปถึงแล้ว ข้อปฏิบัติที่ทำกันอยู่คือ การสอนให้สอดคล้องกับระดับพัฒนาการของเด็ก จึงเท่ากับเป็นการสอนย่ำอยู่กับที่让孩子อยู่ระดับพัฒนาการเดิมซึ่งไม่ได้ช่วยให้เด็กพัฒนาขึ้น ในขณะที่วิถีสอนก็มีความเชื่อว่า เด็กทุกคนมีระดับพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาที่ตนเป็นอยู่และมีระดับพัฒนาการที่มีศักยภาพจะไปให้ถึง ช่วงห่างระหว่างระดับที่เด็กมีพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญากับระดับพัฒนาการที่มีศักยภาพนี้เรียกว่า ช่วงแห่งการเกิดพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) ซึ่งช่วงห่างนี้เด็กแต่ละคนจะไม่เท่ากัน เขาจึงเน้นความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคลและให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าจากระดับพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาที่เป็นอยู่ไปสู่ระดับพัฒนาการที่มีศักยภาพจะไปถึงได้ แนวคิดนี้จึงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการสอนซึ่งเคยมีลักษณะเป็นเส้นตรงหรืออยู่ในแนวเดียวกันตามระดับพัฒนาการ เปลี่ยนแปลงไปเป็นอยู่ในลักษณะที่เหลื่อมกันโดยการสอนจะต้องนำหน้าระดับพัฒนาการเสมอเพื่อช่วยให้เด็กบรรลุระดับพัฒนาการที่ตนมีศักยภาพจะไปถึงได้ เช่น ถ้าเด็กคนหนึ่งมีระดับพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาเท่ากับเด็กอายุ 7 ขวบ หมายความว่าเด็กคนนี้จะสามารถทำงานที่เด็กอายุ 7 ขวบโดยทั่วไปทำได้ เมื่อให้ทำงานของเด็กอายุ 8 ขวบ เด็กคนนี้จะทำไม่ได้แต่เมื่อได้รับการชี้แนะหรือสาธิตให้ดูก็จะทำได้ แสดงว่าเด็กคนนี้มีวุฒิภาวะที่จะไปถึงระดับพัฒนาการที่มีศักยภาพจะพัฒนาไปถึงได้ ในระยะต่อมาเด็กคนนี้จะพัฒนาไปถึงขั้นทำสิ่งนั้นได้เองโดยไม่มีการชี้แนะหรือการช่วยเหลือจากผู้อื่น แต่เด็กบางคนที่มีระดับพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาเท่ากับ 7 ขวบ เมื่อให้ทำงานของเด็กอายุ 8 ขวบและให้การชี้แนะหรือสาธิตให้ดูซ้ำแล้วซ้ำอีก เด็กก็ไม่สามารถทำได้ แสดงให้เห็นว่าช่องว่างระหว่างระดับพัฒนาการที่เป็นอยู่กับระดับที่ต้องการไปให้ถึงยังห่างมาก หมายถึงเด็กยังมีวุฒิภาวะไม่เพียงพอหรือยังไม่มีความพร้อมที่จะทำสิ่งนั้นได้ จำเป็นจะต้องรอให้เด็กมีวุฒิภาวะสูงขึ้น หรือลดระดับงานตามระดับพัฒนาการที่ต้องการไปให้ถึงลดต่ำลง เนื่องจากเด็กแต่ละคนถึงแม้จะมีอายุพอๆ กัน แต่การมีวุฒิภาวะย่อมอยู่ในระดับที่แตกต่างกันได้ ดังนั้นเขาจึงมีความเชื่อว่าเนื่องจากการมีช่วงห่างระหว่างระดับพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาและระดับพัฒนาการที่มีศักยภาพของแต่ละคนไม่เท่ากัน มีวุฒิภาวะแตกต่างกัน การให้ความช่วยเหลือชี้แนะแก่เด็กในลักษณะการกระตุ้นช่วยคำจุนเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะจะช่วยพัฒนา

เด็กให้ไปถึงระดับพัฒนาการที่มีศักยภาพได้ นักจิตวิทยากลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับบริบทที่แท้จริง เพราะการสร้างคามหมายใดๆ มักเป็นการสร้างบนฐานของบริบทใดบริบทหนึ่งจะกระทำโดยขาดบริบทนั้นไม่ได้ ดังนั้นการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องดำเนินอยู่ในบริบทใดบริบทหนึ่งและกิจกรรมหรืองานทั้งหลายที่ใช้ในการเรียนรู้จำเป็นต้องเป็นกิจกรรมตามสภาพจริง (Authentic Activities)

นักจิตวิทยาการสร้างความรู้ด้วยตนเองมีความเห็นว่า ถึงแม้สิ่งต่างๆ มีอยู่ในโลกจริงแต่ความหมายของสิ่งเหล่านั้นไม่ได้มีอยู่ในตัวของมันเอง แต่ความหมายของสิ่งต่างๆ มีความหมายจากการคิดของคนที่ได้รับรู้ต่อสิ่งนั้นและแต่ละคนจะให้ความหมายแก่สิ่งเดียวกันแตกต่างกันไปอย่างหลากหลายตามการรับรู้ของแต่ละบุคคล ดังนั้นสิ่งต่างๆ ในโลกจึงไม่มีความหมายที่ถูกต้องหรือเป็นจริงที่สุด แต่ขึ้นอยู่กับ การให้ความหมายของคนตามประสบการณ์ โจนเนสเซน (Jonassen. 1992: 138 -139 อ้างถึงในทศนา แคมมณี. 2545: 93) กล่าวว่าทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองให้ความสำคัญกับกระบวนการและวิธีการของบุคคลในการสร้างความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์รวมทั้งโครงสร้างทางปัญญาและความเชื่อที่ใช้ในการแปลความหมายเหตุการณ์และสิ่งต่าง ๆ เขาเชื่อว่าคนทุกคนมีโลกของตัวเอง ซึ่งเป็นโลกที่สร้างขึ้นด้วยความคิดของตนเอง และไม่มีใครกล่าวได้ว่าโลกไหนจะเป็นจริงไปกว่ากัน เพราะโลกของใครก็เป็นจริงสำหรับคนนั้น ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของเบลล์ (Bell.1993: 9-10) ที่อธิบายเพิ่มเติมว่า การเรียนรู้ไม่ใช่การเติมสมองที่ว่างเปล่าให้เต็ม แต่การเรียนรู้เป็นการพัฒนาหรือเปลี่ยนความคิดที่มีอยู่หรือเป็นการจัดโครงสร้างของความคิดใหม่ แนวความคิดนี้เน้นความสำคัญที่คนเป็นผู้สร้างความคิดมากกว่าการดูดซึมความคิดใหม่ และเป็นผู้สร้างความหมายจากประสบการณ์ด้วยตนเอง แนวคิดในปัจจุบันเห็นว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความหมายของความรู้ทั้งจากหนังสือ การพบปะ แลกเปลี่ยนและประสบการณ์ต่างๆ รอบตัว แนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเองอธิบายการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้เกิดจากความรู้เดิม ความคิด เป้าหมายและแรงจูงใจของผู้เรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ สิ่งที่ผู้เรียนให้ความสนใจก็มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เคยเรียนรู้มาก่อน
2. การเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการสร้างความหมาย โดยการเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมที่มีอยู่กับประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับ ประสบการณ์เดิมมีอิทธิพลต่อการสร้างความหมายใหม่
3. การสร้างความหมายเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและผู้เรียนเป็นผู้สร้างความหมายด้วยตนเอง เมื่อคนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมต่างๆ จะเกิดการปรับเปลี่ยนความคิดด้วยการสร้างความหมายที่เป็นไปได้ แล้วตรวจสอบดูว่าความหมายนั้นเข้ากันได้กับประสบการณ์เดิมหรือไม่ ถ้าเข้ากันได้อย่างผสมกลมกลืนแสดงว่าผู้เรียนเข้าใจสถานการณ์นั้นๆ
4. เมื่อผู้เรียนสามารถสร้างความหมายใหม่ขึ้น เมื่อผู้เรียนประเมินความหมายนั้นเขาอาจเต็มใจหรือไม่เต็มใจที่ยอมรับความหมายนั้นก็ได้ หมายความว่าเมื่อประเมินผลแล้วอาจมีการยอมรับหรือปฏิเสธความหมายนั้นก็ได้

5. การเรียนรู้เกิดจากผู้เรียนเองโดยการสร้างความหมายจากการอ่าน การฟัง การปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่างๆ แล้วประเมินความหมายนั้น สถานการณ์การเรียนรู้หลายอย่างอาจไม่ได้กระตุ้นให้นักเรียนเข้าใจในสิ่งที่นักเรียนมีประสบการณ์อยู่ ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักเรียนจัดประสบการณ์ตามวิธีการที่มีความหมายสำหรับผู้เรียนเอง

6. ผู้เรียนแต่ละคนสามารถสร้างความหมายที่แตกต่างกันในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ต่างๆ รอบตัวและความหมายที่สร้างขึ้นนี้สามารถแลกเปลี่ยนกับผู้อื่นได้โดยผ่านทางภาษาพูด

สำหรับคำอธิบายของพือาเจท์ที่มีต่อแนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเองนั้น เขามีความเห็นว่แนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาปรับใช้กับการเรียนรวมแบบคละชั้นให้มีประสิทธิภาพได้ และได้อธิบายสนับสนุนแนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเองและการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น (Constructivist Learning Theory, 2005: Online) ไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้ของเด็กเป็นองค์รวม การเรียนรู้ของเด็กขึ้นอยู่กับความคิดที่ซับซ้อนและความคิดแต่ละอย่างจะปฏิสัมพันธ์กับสิ่งอื่นๆ เช่น เชาว์ปัญญา อารมณ์ สังคม จริยธรรม ความสุนทรี เป็นต้น การเรียนรู้เป็นการบูรณาการความคิดทั้งมวลของพัฒนาการมนุษย์ ถ้าเด็กเรียนรู้ที่จะบวกตัวเลข (เป็นเชาว์ปัญญา) และเขารู้สึกว่าตื่นตื้นที่ทำงานนี้ (เป็นอารมณ์) เขาก็จะบวกเลขด้วยความสนุกสนานแต่ถ้าเด็กไม่สบายหรือหิว (เป็นสภาพทางร่างกาย) และรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จในงานที่ทำ (เป็นอารมณ์) เขาก็จะหลีกเลี่ยงที่จะทำงานนั้น

สภาพของอารมณ์มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นเพราะในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นจะเรียนรู้แบบร่วมมือ มีการสนับสนุนดูแล ไม่มีความเสี่ยง (เป็นอารมณ์) ห้องเรียนแบบนี้สนับสนุนให้ทุกคนประสบความสำเร็จ แต่ละวันในห้องเรียนจะมีการคิดเพื่อนำเด็กไปสู่ระดับความเจริญทางเชาว์ปัญญา อารมณ์ สังคมและความสามารถทางร่างกาย เด็กจะรู้สึกสบายปลอดภัยเมื่ออยู่ในสภาพพอเพียงทั้งทางวิชาการและสังคมมากกว่าอยู่ในที่รู้สึกว่ายากทางวิชาการและสังคม

2. เด็กสร้างความรู้ขึ้นในโลกของตนเอง พือาเจท์อธิบายว่าเด็กจะรวบรวมสังสมประสบการณ์ใหม่ๆ เป็นความรู้ เมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่กว้างขวางขึ้นเด็กจะเปลี่ยนแปลงและจัดระบบความรู้ใหม่ด้วยตัวของเขาเอง

ในห้องเรียนแบบคละชั้นการสร้างความรู้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การที่เด็กได้รับประสบการณ์ตรงในโลกแห่งความเป็นจริง และการได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหลากหลายอายุ ทำให้เด็กสามารถสร้างความรู้ขึ้นด้วยตนเองได้ ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกโดยการวางแผนและจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น

3. เด็กมีความก้าวหน้าตามขั้นพัฒนาการทางเชาว์ปัญญา พือาเจท์เชื่อว่า เด็กมีขั้นพัฒนาการทางเชาว์ปัญญา 4 ขั้น คือ

- 3.1 ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensori motor) อายุ 0 - 2 ปี
- 3.2 ขั้นก่อนการคิดปฏิบัติการ (Preoperational Thought) อายุ 2 - 7 ปี
- 3.3 ขั้นการคิดปฏิบัติการแบบรูปธรรม (Concrete Operation) อายุ 7 - 14 ปี
- 3.4 ขั้นการคิดปฏิบัติการแบบนามธรรม (Formal Operation) อายุ 11 - 15 ปี

ขั้นพัฒนาการเหล่านี้มีความสำคัญต่อครูที่สอนแบบคละชั้นเป็นอย่างมากในการส่งเสริมการเรียนรู้ตามขั้นพัฒนาการ ทำให้ครูรู้ว่าจะจัดกิจกรรมให้เด็กอย่างไรเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการตามขั้นตอน โดยไม่ทำให้เด็กเกิดความล้มเหลว ในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นเด็กจะใช้เวลาหลายปีอยู่กับครูคนเดียวเพื่อพัฒนาเขาแก้ปัญหาของตนเอง

4. เด็กเรียนรู้โดยการทำกิจกรรมและประสบการณ์ที่มีความหมาย มีผลการวิจัยยืนยันว่าเด็กเรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมและประสบการณ์ที่มีความหมาย เด็กเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อเขาได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและบุคคล เด็กเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดเมื่อประสบการณ์นั้นมีความหมายและเกี่ยวข้องกับเขา กิจกรรมที่มีความหมายจะทำให้เด็กเข้าใจได้มากกว่า ดังนั้นการจัดกิจกรรมในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นต้องเป็นกิจกรรมที่จัดสิ่งแวดล้อมที่มีความหมาย เช่น โครงการต่างๆ เป็นต้น และเป็นสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนให้เด็กพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง

5. การเรียนรู้เป็นกระบวนการ ในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นนั้นการเรียนรู้ของเด็กเป็นกระบวนการ โดยที่เด็กเป็นศูนย์กลางมิใช่หลักสูตรเป็นศูนย์กลาง ในกระบวนการเรียนรู้นั้นครูจะสอนทักษะตามความต้องการของเด็ก ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะอาดให้ความช่วยเหลือเด็กจนสามารถเป็นนักอ่าน นักเขียนและนักแก้ปัญหาที่ดี โดยสรุปก็คือ บทบาทของครูคือสนับสนุนพัฒนาการของเด็กด้วยกิจกรรมที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้

6. เด็กเรียนรู้ด้วยการเล่น ครูที่สอนในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นสนับสนุนการเล่นของเด็กในสิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ การเล่น จะช่วยให้เด็กพัฒนาความคิดใหม่ๆ เป็นการพัฒนาทั้งทางร่างกายและจิตใจ

7. การเรียนรู้ของเด็กเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล ความหลากหลายในห้องเรียนรวมแบบคละชั้น ทำให้เด็กแต่ละคนได้รับความคาดหวังไม่เหมือนกัน เด็กถูกมองเฉพาะตัวบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากโครงสร้างในชั้นเรียนทั้งนี้เพราะครูมีอิสระจากการสอนแบบเดิมที่ต้องสอนตามหลักสูตร

จากการอธิบายแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สรุปได้ว่าบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวและแสวงหาความหมายเพื่ออธิบายสิ่งแวดล้อมเหล่านั้น ในการหาคำอธิบายบุคคลจะสร้างความคิด ปรับเปลี่ยนกระบวนการทางความคิดซึ่งเป็นการสร้างความหมายที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์เดิมของแต่ละคนด้วยตนเอง ในกระบวนการเรียนรู้นั้นผู้เรียนจึงต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง ครูมีหน้าที่ในการช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถสร้างความหมายให้ทันพัฒนาการที่มีศักยภาพของผู้เรียนที่แต่ละคนมีระดับแตกต่างกัน

2.12 งานวิจัยเกี่ยวข้องกับการเรียนรวมและการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน (Education For All) เป็นการจัดการศึกษาวิธีหนึ่งซึ่งช่วยให้เด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนในโรงเรียนเดียวกันห้องเรียนเดียวกัน ทำให้เด็กที่มีความหลากหลายความสามารถและความแตกต่างด้านต่างๆเรียนด้วยกันได้ การจัดการเรียนรวมและการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

พอร์เตอร์ (Porter. 2001: 1) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความบกพร่องและการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องเป็นสิ่งที่ท้าทายมากเนื่องจากมีประชากรเพียงร้อยละ 1-10 เท่านั้นที่สามารถเข้าสู่ระบบโรงเรียนได้ แต่นักเรียนส่วนใหญ่กลับถูกส่งไปอยู่โรงเรียนเฉพาะความพิการ ทำให้เด็กขาดโอกาสทางสังคมที่จะได้อยู่กับเพื่อนๆที่เป็นเด็กปกติ ปัญหานี้เกิดขึ้นมากในเขตชนบทห่างไกล ทั้งที่หากเด็กเหล่านี้ได้เรียนในโรงเรียนชุมชนของตนเองจะเรียนได้ดีกว่าและมีความสุขมากกว่าเพราะได้อยู่กับพ่อแม่ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโกและองค์การสำหรับการพัฒนาและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (The Organization for Economic Cooperation and Development หรือ OECD) เป็นผู้ตัดสินว่าการจัดการเรียนรวมเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทั้งหลายให้ได้เรียนกับเด็กทั่วไป มีผลทำให้การจัดการเรียนรวมได้รับความสนใจมากขึ้นในช่วงระยะเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมา ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การจัดการเรียนรวมก้าวไปข้างหน้าคือการจัดให้มีโครงการนำร่องในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนในการพัฒนา ยุทธศาสตร์และวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมกับชุมชน การฝึกอบรมครูผู้ปฏิบัติและผู้บริหาร การฝึกอบรมวิธีสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนในห้องเรียนปกติ งานวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของโจนส์สัน (Jonsson. 1995: Online) ที่ศึกษาเรื่องการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ผลการวิจัยพบว่าการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเป็นการจัดการศึกษาที่สามารถช่วยให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทั้งหลายได้อยู่ใกล้ชิดกับพ่อแม่และได้เรียนในโรงเรียนใกล้บ้านเหมือนกับเด็กอื่นเพราะเด็กที่มีความบกพร่องเหล่านี้ไม่ได้ถูกส่งไปอยู่โรงเรียนเฉพาะความพิการที่อยู่ไกลบ้าน

สจัวร์ต (Stuart. 2006: 12 - 26) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการเรียนรวมและการสอนนักเรียนที่เรียนระดับชั้นต่างกัน นักเรียนอายุ 6-9 ปี จำนวน 42 คน โดยใช้ครูร่วมกันสอน (Co- Teaching) โดยที่ครูช่วยกันสอนและดูแลทั้งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติที่เรียนรวมกัน ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนภายใต้ปรัชญาของการเรียนรวมคือนักเรียนทุกคนจะได้รับการตอบสนองตามความต้องการของแต่ละบุคคลมากกว่าการได้รับการสอนเหมือนกัน ครูมีความเชื่อว่านักเรียนทั้งที่เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนทั่วไปต่างเป็นสมาชิกของห้องเรียนที่จะได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน การจัดห้องเรียนแบบคละชั้นสามชั้นปีเป็นการขยายขอบเขตในการช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้อยู่กับเพื่อนได้ดียิ่งขึ้น

บราวน์ (Brown. 2007: Online) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสอนนักเรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน ยุทธศาสตร์การเรียนรู้รวมสำหรับความเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับชั้นเรียนทั้งระบบ ผลการวิจัยพบว่า การสอนนักเรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกันทั้งนักเรียนที่มีความฉลาดมากจนถึงนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนที่มีการจัดการศึกษาปกติ ผู้วิจัยใช้ระบบบทเรียนหลายระดับความสามารถโดยใช้ตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงและมีประโยชน์ต่อเด็ก ผู้วิจัยใช้การช่วยเหลือสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องไม่มากนัก ใช้วิธีการปรับเปลี่ยนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องมากหรือรุนแรงและนักเรียนที่ฉลาด เพื่อให้ นักเรียนทั้งหมดเรียนด้วยกันในห้องเดียวกันได้

ปีเตอร์สัน (Peterson. 2007: Online) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทั้งโรงเรียน การศึกษา โรงเรียนเรียนรวมและการปฏิรูปโรงเรียนในชนบท การเรียนรู้ด้วยกันอันเป็นบทเรียนสำหรับการจัดการเรียนรวม ผู้วิจัยทำการศึกษากิจการการจัดการเรียนรวมจาก 16 โรงเรียนในมลรัฐมิชิแกนและวิสคอนซิน สหรัฐอเมริกาจากปี คศ. 1998-2002 ผลการวิจัยพบว่า หลักการสำคัญของการพัฒนาทั้งโรงเรียนเพื่อการเรียนรวมมี 5 ประการ ได้แก่ การสนับสนุนให้ประชาชนมีประชาธิปไตย การรวมนักเรียนให้เรียนด้วยกัน การสอนด้วยวิธีหลายระดับความสามารถ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และการให้ผู้อุปถัมภ์ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในหลักการทั้ง 5 ประการทำให้ได้รายละเอียดของการจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพและการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย การช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนกับนักเรียนปกติ การใช้หลักสูตรและวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพ

คาสเทนและคลาร์ค (Kasten ;& Clarke. 2007: Online) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น พบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นเป็นการรวมนักเรียนมากกว่าหนึ่งระดับชั้นมาเรียนด้วยกัน ในห้องเรียนจึงมีนักเรียนหลากหลายทั้งความสนใจ ความสามารถ อายุ เศรษฐกิจ สังคม วิธีการจัดการเรียนการสอนจะแตกต่างกันจากการสอนนักเรียนที่แบ่งเป็นระดับชั้นคือจะจัดบนฐานของการเรียนรู้ที่แตกต่างโดยให้ความสำคัญกับความหลากหลายของนักเรียน ครูคาดหวังต่ออัตราและระดับการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของเด็ก การออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้จะพิจารณาตามระดับพัฒนาการ นอกจากนี้ผลการวิจัยชี้ให้เห็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งคือ ในห้องเรียนแบบคละชั้นมีการจัดกลุ่มทำงานของเด็กทั้งเด็กทั่วไปและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนั้นการจัดระบบในห้องเรียนจึงต้องมีความยืดหยุ่นพอที่จะปรับให้เด็กที่มีระดับความสามารถและวุฒิภาวะแตกต่างกันทำงานร่วมกันได้ การจัดการเรียนการสอนแบบนี้เป็น การสร้างสรรค์สังคมที่ช่วยเหลือสนับสนุนนักเรียนที่มีความบกพร่องในระยะยาวได้

วูด (Wood.1991:18) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการปรับวิธีสอนสำหรับเด็กกลุ่มเสี่ยงที่เรียนร่วม บางเวลา ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบกิจกรรมที่ใช้ในการสอนวิธีหนึ่งคือการสอนแบบหลายระดับความสามารถซึ่งมีจุดเด่นอยู่ที่ทักษะการถามตอบตามระดับความสามารถทางการเรียนรู้ สีลาในการเรียนรู้ของเด็ก เช่น เรียนรู้จากการเห็น การฟังและการสัมผัส เป็นต้น ระดับการมีส่วนร่วมของนักเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีพหุปัญญาทั้ง 8 ด้าน คือ ด้านภาษา ดนตรี

การเคลื่อนไหว คณิตศาสตร์ มิติสัมพันธ์ คุณธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการอนุรักษ์ธรรมชาติ

ปีเตอร์สัน (Peterson. 2007:Online) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาทั้งโรงเรียน การปฏิรูปโรงเรียนเพื่อการก้าวไปข้างหน้า ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทั้งโรงเรียนวิธีหนึ่งคือโรงเรียนใช้การสอนตามสภาพจริงและการปรับวิธีสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมโดยใช้วิธีการหลากหลาย เช่น การเรียนแบบร่วมมือ การสอนแบบหลายระดับความสามารถ การสอนแบบหัวเรื่อง เป็นต้น วิธีการดังกล่าวเป็นการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กทุกคน เป็นวิธีปฏิบัติที่สนับสนุนการเรียนรวมให้กับเด็กที่มีความสามารถแตกต่างกันเรียนในระบบการศึกษาปกติ

โดเดนดอร์ฟ (Dodendorf.1983: 99-104) ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยโดยจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นในโรงเรียนชนบททางภาคตะวันตกตอนกลางของสหรัฐอเมริกา มีนักเรียน 35 คน การจัดชั้นเรียนแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 ห้อง ห้องแรกเป็นชั้นอนุบาลถึงเกรด 4 ส่วนอีกห้องหนึ่งเป็นเกรด 5 - เกรด 8 หลังจากนั้นทำการสังเกตและใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วเปรียบเทียบกับโรงเรียนในเมือง ข้อมูลจากการสังเกตปรากฏออกมา 5 ลักษณะดังนี้

1. งานประจำในโรงเรียน เป็นงานประจำวันของนักเรียน เริ่มจากการตรวจสอบสมุดการบ้านให้เรียบร้อย พบกลุ่ม ไปห้องสมุด เล่าเรื่อง
2. เรียนรู้เป็นกลุ่ม นักเรียนแต่ละระดับพบครูวันละสองครั้ง เมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือ เขาอาจขอความช่วยเหลือจากนักเรียนที่อายุมากกว่าก่อนแล้วจึงค่อยพบครู
3. การพึ่งพาอาศัยกัน ในโรงเรียนพบว่านักเรียนที่มีอายุน้อยกว่าได้รับการช่วยเหลือจากนักเรียนที่อายุมากกว่า
4. ความเป็นอิสระ จากการสังเกตนิสัยการทำงาน of นักเรียนพบว่า นักเรียนมีวินัยในการทำงานสูง นักเรียนรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายและทำทันตามเวลาที่กำหนด นักเรียนตรวจสอบการบ้านโดยที่ครูไม่ตักเตือน
5. การมีส่วนร่วมของสังคม สมาชิกในสังคมมาพบปะและเยี่ยมโรงเรียนบ่อย ๆ บางครั้งผู้ปกครองทำอาหารเที่ยงมาให้ให้นักเรียนรับประทานที่โรงเรียนและวางแผนสังสรรค์กันในวันหยุด ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนแยกกันไม่ออก นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนใหม่ นักเรียนที่โตกว่าจะช่วยเหลือน้องอย่างอบอุ่นและอธิบายว่าทำงานอย่างไรบ้าง

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นเป็นที่พอใจสำหรับโรงเรียนในชนบท ส่วนในด้านวิชาการนั้นมีความใกล้เคียงกับนักเรียนในเมือง ในด้านบรรยากาศชั้นเรียนและความสัมพันธ์ทางสังคม ผู้วิจัยเรื่องนี้อธิบายว่า มีข้อได้เปรียบหลายประการสำหรับนักเรียนและผู้ปกครองในโรงเรียนชนบทเพราะโรงเรียนเป็นภาพสะท้อนค่านิยมในชุมชน ค่านิยมที่สอดคล้องกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย จากการศึกษาของ

โตเดนดอร์ฟ เขาได้แนะนำว่า การจัดห้องเรียนแบบคละชั้นสามารถจัดได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้านสังคมและวิชาการ แต่ทั้งนี้ยังขึ้นอยู่กับความสามารถของครูในการจัดรูปแบบการสอน เช่น การสอนแบบร่วมมือ การสอนแบบรายบุคคลและการจูงใจให้ผู้เรียนต้องการเรียน

ฮอฟแมน (Hoffman.1982:45) ทำการศึกษาวิจัยด้วยการสอนแบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็กคือโรงเรียนคิงเวล (Kingvale) มลรัฐยูทาห์ สหรัฐอเมริกา โรงเรียนมี 2 ห้องเรียน ผู้วิจัยสอนห้องที่มีชั้นอนุบาลถึงเกรด 3 มีนักเรียน 15 คนและไม่มีครูผู้ช่วย แต่สามปีต่อมามีนักเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 27 คน เขาอธิบายว่าการจัดห้องเพื่อปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนทำโดยวางแผนไว้ล่วงหน้า เริ่มต้นด้วยการทบทวนตำราวิชาต่างๆ สำหรับชั้นที่สูงกว่าแล้วบันทึกไว้ว่ามีเนื้อหาอะไรบ้างเป็นรายสัปดาห์และตลอดปีการศึกษา การเตรียมการสอนจะต้องทำเพื่อความก้าวหน้าของนักเรียน โดยแยกความแตกต่างของวิชาต่างๆ แล้วจะไปสู่การสอนในห้องเรียน ยกตัวอย่างเช่น วิชาสุขศึกษา วรรณคดีและดนตรีสามารถสอนทั้งชั้นได้ แต่วิชาเหล่านี้สามารถยืดหยุ่นเพื่อปรับหรือรวมกับการสอนวิชาอื่นได้ ในกรณีที่ตารางสอนเป็นวิชาทักษะพื้นฐาน เช่น คณิตศาสตร์และการอ่าน เป็นต้น ในการสอนคณิตศาสตร์และการอ่านสอนในตอนเช้าโดยให้นักเรียนส่วนหนึ่งทำงานรายบุคคลในขณะที่อีกส่วนหนึ่งครูสอนเป็นกลุ่ม กลุ่มนักเรียนเกรด 1 ครูสอนเป็นกลุ่ม แต่นักเรียนกลุ่มอื่นๆ อาจให้ทำงานเป็นรายบุคคล ผู้วิจัยกล่าวว่าสามารถจัดระบบห้องเรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนรู้หน้าที่ในการเรียนของตนเอง แต่ทั้งนี้ได้เสนอแนะว่าการจัดห้องเรียนแบบคละชั้นเป็นสิ่งที่จะต้องปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา ในการสอนวิชาต่างๆ ต้องปรับปรุงทุกปี เพื่อให้มีความน่าสนใจเสมอ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ย้ำว่าสิ่งที่น่าพึงพอใจยิ่งคือการได้เฝ้าดูเด็กอนุบาลมีวุฒิภาวะสูงขึ้นในการได้ทำงานร่วมกับนักเรียนเกรด 3 เด็กโตทำงานร่วมกับเด็กเล็ก ผู้ปกครองมีความเป็นกัลยาณมิตรและช่วยเหลือกัน

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่สนับสนุนว่าการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นมีประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างไร คาสเทน (Kasten. 1998: 2 - 9) ศึกษาพบว่าการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นมีประโยชน์ในการช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ในกลุ่มเพื่อนที่มีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่า นักเรียนที่อายุมากกว่าที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อนหรืออายุน้อยกว่าด้วยการเป็นผู้สอน เป็นการถ่ายทอดความเข้าใจจากคนหนึ่งไปอีกคนหนึ่ง ซึ่งเป็นการช่วยพัฒนาทักษะทางวิชาการโดยเฉพาะการใช้ภาษา ซึ่งทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองของวิกอทสกีมีใจความสำคัญว่าการสร้างความหมายทางภาษาเกิดขึ้นภายใต้บริบททางสังคมของผู้เรียนและการปฏิสัมพันธ์ของผู้ใช้ภาษา เป็นการพัฒนาทักษะทางภาษาให้เกิดขึ้น ผู้วิจัยยืนยันว่านักเรียนที่มีความต้องการ ความเข้มแข็ง ความสามารถแตกต่างกันสามารถพัฒนาได้อย่างองกวมในการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยนักเรียน ครูและผู้ปกครอง

พาวาน (Pavan.1992: 22-25) ศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนในห้องเรียนแบบคละชั้นจำนวนร้อยละ 91 มีความสามารถทางวิชาการสูงกว่านักเรียนที่เรียนในห้องเรียนแบบแบ่งชั้น โดยเฉพาะในวิชาเกี่ยวกับภาษาและการอ่าน ส่วนเกย์เฟอร์ (Gayfer.1991:1) ได้ศึกษาด้านตัวชี้วัดทางสังคมและความรู้สึกของนักเรียนที่เรียนในห้องเรียนรวมแบบคละชั้น พบว่านักเรียนที่เรียนใน

ห้องเรียนแบบคณะชั้นมีคะแนนด้านลักษณะนิสัย การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม แรงจูงใจ การร่วมมือ และทัศนคติที่มีโรงเรียนดีกว่านักเรียนที่เรียนในห้องเรียนแบบแบ่งชั้น

แมคเกรเกอร์และฟอร์ลีน (McGregor ; Forlin. 2005: 1) ทำการวิจัยเรื่องเจตคติของนักเรียนที่มีต่อเพื่อนที่เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผลการวิจัยพบว่าเจตคติของนักเรียนที่มีต่อเพื่อนที่เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดการเรียนรวมที่มีนักเรียนหลากหลายประเภท เมื่อนักเรียนได้มีโอกาสเรียนรวมกับเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวมผ่านไปหกเดือน ปรากฏว่าเจตคติเปลี่ยนไปเป็นยอมรับเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น

ทิจินันท์ เฟื่องฟู (2542: บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนแบบรวมชั้นในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนสุเหร่าคลองสิบ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรวมชั้น นักเรียนมีทักษะทางสังคมสูงขึ้นทั้ง 4 ด้าน คือด้านการกล้าแสดงความคิดเห็น การยอมรับฟังความคิดเห็น การทำงานร่วมกับผู้อื่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนที่เรียนในชั้นปกติ

สุจิตรา สุขมานันท์ (2542 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนคณิตศาสตร์แบบปฏิบัติการในโรงเรียนที่มีการจัดชั้นเรียนแบบรวมชั้น กลุ่มทดลองเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนลำบุหรีพวง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรวมกับชั้นอื่น มีความสนุกสนานและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรวมชั้น ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อน กล้าแสดงความคิดเห็น ยอมรับข้อติของของกลุ่ม ปฏิบัติหน้าที่และบทบาทของตนตามที่ได้รับมอบหมายและมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่มเป็นอย่างดี นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนในชั้นเรียนปกติ

นุญชฎา ภัทรพพัฒน์ (2549: บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบคณะอายุของครูในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบคณะอายุของครูในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การควบคุมชั้นเรียนและการส่งเสริมเด็กเป็นรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบคณะอายุของครูในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยรวมจะเน้นส่งเสริมเด็กรายบุคคลเป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นการควบคุมชั้นเรียน ส่วนวิธีการจัดการเรียนการสอน การควบคุมชั้นเรียนและการส่งเสริมเด็กรายบุคคล จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและจำนวนเด็กที่รับผิดชอบของครูแตกต่างกัน

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

เด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือเด็กพิการถือเป็นทรัพยากรบุคคลของสังคม หากได้รับการส่งเสริมอย่างเหมาะสม ย่อมมีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพที่จะประกอบอาชีพ พึ่งพาตนเองและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขรวมทั้งการช่วยสร้างสรรค์สังคมได้เช่นเดียวกับคนทั่วไป การส่งเสริมพัฒนาคนพิการให้เต็มศักยภาพต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบตั้งแต่การค้นพบความพิการ การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพ การให้การศึกษา การพัฒนาทักษะสังคม การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การจัดการศึกษาเพื่อคนพิการมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถคนพิการให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลโดยการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention Services) ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ ให้การศึกษาอบรมให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี มีอาชีพ มีงานทำ สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับผู้อื่นในสังคม ช่วยเหลือตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

การจัดการศึกษาเพื่อคนพิการมุ่งเน้นการให้โอกาสการศึกษาที่เท่าเทียม ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยยึดหลักการการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ประกอบกับมาตรา 30 วรรค 3 บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล...จะกระทำมิได้” ซึ่งหมายความว่า ประชาชนไทยทุกคนย่อมมีสิทธิทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างน้อย อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะมีความพิการหรือสุขภาพอย่างไร ทั้งนี้โดยรัฐต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและความช่วยเหลือให้ ตามมาตรา 55 ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก อันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” การจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ เป็นการรวมพลังระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรชุมชน องค์กรคนพิการและผู้ปกครองคนพิการและองค์กรเอกชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการทุกระบบและครบวงจร จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมพัฒนาระบบการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ มุ่งปลูกจิตสำนึกและสร้างเจตคติที่เหมาะสมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ โดยให้สังคม ชุมชน ผู้จัดบริการและประชาชน ตระหนักถึงศักยภาพความแตกต่างระหว่างและเฉพาะบุคคลรวมถึงสิทธิเท่าเทียมของบุคคลทุกคน

การจัดการศึกษาเพื่อคนพิการในสหัสวรรษใหม่ จะมีแนวทางการจัดชัดเจนขึ้นกล่าวคือ มุ่งจัดในลักษณะการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) ซึ่งหมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนในระบบการศึกษาเดียว โดยไม่แยกว่าเด็กพิการต้องไปเรียนในสถานศึกษาเฉพาะรวมทั้งเด็กนั้นต้องได้รับการสนับสนุนทุกด้าน ทั้งด้านการแพทย์ กึ่งแพทย์ วิชาการ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นทางการศึกษา โรงเรียนต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตรยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการ

เทคนิคการเรียนการสอน สถานที่ ฯลฯ รวมทั้งจัดให้มีบุคลากรสนับสนุน ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนให้เด็กทุกคนได้เรียนรวมในสถานศึกษาเดียวกัน (เบญจา ชลธารินทร์. 2544)

ในปัจจุบันนี้ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะจัดการศึกษาให้กับคนพิการในลักษณะการเรียนร่วม (Integrated Education or Mainstreaming) และการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ แต่ก็ถือว่าประเทศไทยนั้นได้พยายามจัดการศึกษาให้เด็กโดยสนับสนุนสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลือทางการศึกษา การเรียนร่วม เป็นการจัดเตรียมความพร้อมให้กับเด็กพิการจนถึงระดับหนึ่งแล้วส่งเด็กพิการไปเรียนร่วมในระบบโรงเรียนปกติ โดยอาจจัดได้หลายรูปแบบและมีลักษณะการจัดที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถเลื่อนไหลได้ตามความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละบุคคล ส่วนการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ เป็นการศึกษาที่จัดในโรงเรียนการศึกษาพิเศษให้กับเด็กพิการแต่ละประเภทความพิการ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 10 วรรคสอง กำหนดให้ “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ” วรรคสาม “การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง” นั้นย่อมหมายถึงคนพิการทุกประเภทมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษโดยรัฐต้องจัดการศึกษาให้ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมทั้งจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาได้

3.1 แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษหรือคนพิการ

การจัดการศึกษาให้กับคนพิการนั้นประเทศไทยได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และล่าสุดในวันที่ 27 มกราคม พ.ศ.2551 ได้มีการออกพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดแนวปฏิบัติด้านการจัดการศึกษาที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อคนพิการทุกคนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี พ.ศ.2542 และฉบับปรับปรุงปี พ.ศ.2545 และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551 การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการจึงมีแนวทางปฏิบัติดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 ; พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ .2551 ; พวงแก้ว กิจธรรม. 2008: ออนไลน์)

1. การจัดการศึกษาต้องจัดให้สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของคนพิการแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน
2. การจัดการศึกษาในแต่ละระบบ สถานศึกษาในทุกสังกัดสามารถจัดการศึกษาสำหรับคนพิการได้ทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัยในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการเรียนร่วม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการรวมถึงการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ
3. หลักสูตรและวิธีการสอนสำหรับคนพิการต้องจัดอย่างยืดหยุ่นตามศักยภาพของผู้เรียนท้องถิ่น ภาวะเศรษฐกิจและสังคม
4. สถานศึกษาไม่ควรปฏิเสธคนพิการเข้าศึกษา
5. สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนผู้ดูแลคนพิการและประสานความร่วมมือจากชุมชนหรือนักวิชาชีพให้คนพิการได้รับการศึกษาทุกระดับหรือบริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ
6. สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับคนพิการมีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการ
7. การทดสอบทางการศึกษายึดความก้าวหน้าของการพัฒนาศักยภาพของแต่ละคนเป็นสำคัญ กล่าวคือมีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล
8. ครูการศึกษาพิเศษ ครูและคณาจารย์ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพองค์ความรู้การศึกษาต่อเนื่องและทักษะในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
9. คนพิการได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิตพร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา
10. บริการสอนเสริมและบริการสนับสนุนด้านการศึกษาแก่ผู้ที่เรียนช้าหรือไม่ผ่านการประเมิน
11. บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในสถานศึกษา เช่น พัฒนาการสื่อสาร แก้ไขการพูดและฝึกยีน เป็นต้น
12. คนพิการมีสิทธิเลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น
13. การจัดการศึกษาให้กับคนพิการสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้และประสบการณ์ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบของทุกสถานศึกษาได้ทั่วประเทศ
14. สถานศึกษาร่วมกับองค์กรท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน ส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาของคนพิการโดยจัดเครือข่ายขององค์กรด้านการศึกษาสำหรับคนพิการและกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน
15. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

16. ผู้เรียนและผู้สอนเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

17. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

18. สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ

แนวปฏิบัติการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่าแนวปฏิบัติที่สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้หลากหลายรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การจัดหลักสูตรและวิธีสอนจัดอย่างยืดหยุ่น การจัดระบบให้คนพิการได้รับบริการต่างๆรวมถึงการฟื้นฟูสมรรถภาพ อาจกล่าวได้ว่าหากการปฏิบัติสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบและทั่วถึง การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการย่อมมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นแน่นอน นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ.2542 ได้กำหนดระบบการศึกษาไว้ในมาตราที่ 15 ความว่า “ การจัดการศึกษามีสามระบบคือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย” การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้รู้ด้วยตนเองตามความสมัครใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาสโดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่นๆ สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.2542: 9-10) รูปแบบการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของเด็กที่มีความบกพร่องเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นการศึกษาทางเลือกที่เปิดโอกาสให้เลือกได้ทั้งสามรูปแบบในลักษณะต่างๆ ได้แก่1) เรียนเฉพาะความพิการทางกาย 2) เรียนร่วม 3) บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม 4) จัดการศึกษาโดยครอบครัวและชุมชนและ 5) จัดการศึกษารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ (พวงแก้ว กิจธรรม. 2551: ออนไลน์) ลักษณะการจัดการศึกษาให้คนพิการหรือคนที่มีความบกพร่องทุกคนให้สามารถเข้าเรียนได้โดยสอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของคนพิการแต่

ละคน ได้แก่ การศึกษาในโรงเรียนเฉพาะความพิการ การเรียนร่วม การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้โดยชุมชนและการเรียนรู้ในสถานพยาบาลระหว่างเจ็บป่วย

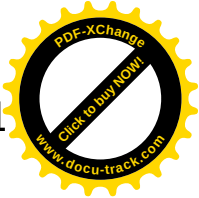
นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถรับการศึกษาได้การศึกษาในระบบ โดยมีการจัดที่สำคัญอย่างน้อย 6 แบบหลักดังนี้

1. การเรียนร่วม การเรียนร่วม หมายถึงการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กพิการเข้าไปในระบบการศึกษาทั่วไป มีการร่วมกิจกรรมและใช้ช่วงเวลาช่วงใดช่วงหนึ่งในแต่ละวันระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กพิการกับเด็กทั่วไป การเรียนร่วม ในแนวคิดใหม่ เป็นความร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกัน (collaboration) ระหว่างครูทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียน เพื่อดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนและบริการต่าง ๆ ให้กับนักเรียนในความดูแล การเรียนร่วม อาจจัดได้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ชั้นเรียนปกติเต็มวัน นักเรียนเรียนในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา โดยอยู่ในความรับผิดชอบของครูประจำชั้นและนักเรียนไม่ได้รับบริการทางการศึกษาพิเศษโดยตรง แต่ครูทั่วไปและเด็กได้รับบริการทางอ้อม บริการทางอ้อมสำหรับครู ได้แก่ การฝึกอบรมครูประจำชั้นในเรื่องต่าง ๆ เช่น เทคนิคการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ครูการศึกษาพิเศษช่วยครูทั่วไป อธิบายและให้ความรู้กับนักเรียนทั่วไปเกี่ยวกับความพิการ เพื่อสร้างเจตคติเชิงบวกและให้เกิดการยอมรับเพื่อนพิการ ครูการศึกษาพิเศษอาจร่วมประชุมกับครูประจำชั้นเรียนต่าง ๆ ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับความพิการ ส่วนบริการทางอ้อมสำหรับนักเรียน ในเด็กพิเศษอาจได้รับบริการสื่อวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น ได้รับการตรวจวัดการเห็นและการแก้ไขโดยอาจต้องใส่แว่นหรือใช้แว่นขยายหรือการตรวจประเมินทางจิตวิทยา การบริการล่ามภาษามือ เป็นต้น ในเด็กทั่วไปอาจได้รับการฝึกอบรมจากครูการศึกษาพิเศษเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยสอน (Peer Tutor) ในชั้นเรียน

1.2. ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการปรึกษาหารือ นักเรียนเรียนในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา โดยอยู่ในความรับผิดชอบของครูประจำชั้น แต่มีผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ทั้งในเรื่องการศึกษาปกติและการศึกษาพิเศษร่วมให้การปรึกษาหารือ เช่น นักจิตวิทยา ครูการศึกษาพิเศษซึ่งเป็นครูเดินสอน หรือครูการศึกษาพิเศษทำหน้าที่เป็นครูสอนเสริมในโรงเรียน บุคคลเหล่านี้จะไม่สอนเด็กโดยตรง แต่ทำหน้าที่เป็นผู้คอยแนะนำช่วยเหลือครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาและจัดหาบริการสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนร่วมประสบผลสำเร็จ

1.3. ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการครูเดินสอน นักเรียนเรียนในชั้นเรียนปกติเต็มเวลาโดยอยู่ในความรับผิดชอบครูประจำชั้น แต่ได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนโดยตรงจากครูเดินสอนตามตารางที่กำหนดหรือเมื่อมีความจำเป็น ครูเดินสอนอาจเป็นนักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด ครูแก้ไขการพูด หรือครูการศึกษาพิเศษที่เดินทางไปให้บริการตามโรงเรียนต่าง ๆ แก่เด็กพิการทั้งในและนอกห้องเรียน นอกจากนี้ยังให้บริการช่วยเหลือแก่ครูปกติโดยตรงด้วย เช่น ช่วยครูปกติในกรณีที่เด็กบางคนต้องการการสอนเสริม หรือปรับพฤติกรรม

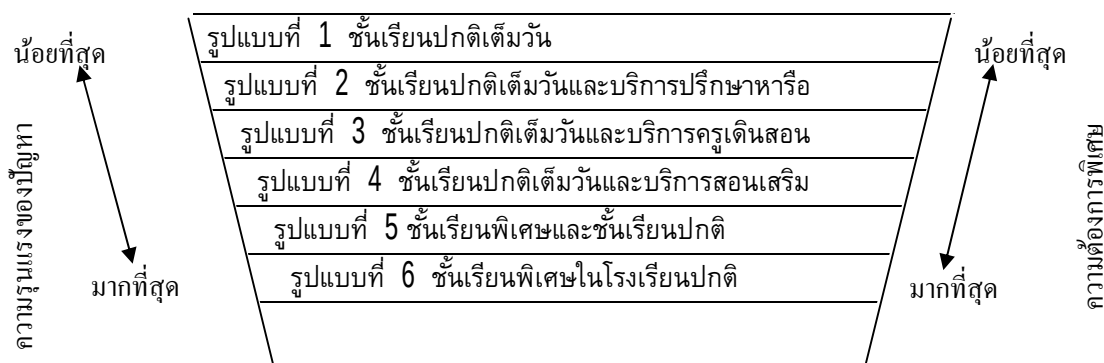
1.4. ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการสอนเสริม นักเรียนเรียนในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา โดยอยู่ในความรับผิดชอบของครูประจำชั้น แต่ได้รับการสอนเพิ่มเติมหรือสอนเสริมจากครูการศึกษาพิเศษที่ประจำที่ห้องสอนเสริมตามกำหนดตารางการเรียนโดยให้นักเรียนมาเรียนกับครูสอนเสริมบางเวลาและบางวิชา ครูสอนเสริมอาจสอนเนื้อหาที่เด็กมีความบกพร่องหรือทักษะที่เด็กมีความต้องการจำเป็นพิเศษ เช่น ทักษะการทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว (Orientation & Mobility : O&M) สำหรับเด็กตาบอด หรือภาษามือสำหรับเด็กหูหนวก โดยอาจสอนเฉพาะบุคคลหรือกลุ่มเล็กๆ ได้ ในปัจจุบันครูสอนเสริมจะใช้เวลาสอนเด็กร่วมกับครูในชั้นเรียนมากกว่าที่จะนำเด็กออกมาสอนในห้องสอนเสริม

1.5. ชั้นเรียนพิเศษและชั้นเรียนปกติ นักเรียนเรียนในชั้นเรียนพิเศษ และเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติมากน้อยตามความเหมาะสม โดยอาจเรียนร่วมในบางวิชา เช่น พลศึกษา ศิลปศึกษา ดนตรี - นาฏศิลป์ การงานพื้นฐานอาชีพ จริยศึกษา ครูการศึกษาพิเศษและครูปกติร่วมกันทำงาน ร่วมกันรับผิดชอบ รูปแบบนี้จัดได้ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

1.6. ชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ นักเรียนเรียนในชั้นเรียนพิเศษเต็มเวลาร่วมกับเพื่อนพิการ ประมาณ 5-10 คน มีครูประจำชั้นเป็นผู้สอนเองทุกวิชา เด็กจะมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กทั่วไป เช่น การเข้าแถวเคารพธงชาติ สวดมนต์ไหว้พระ การรับประทานอาหาร การไปทัศนศึกษา เป็นต้น

การจัดการเรียนร่วมทั้ง 6 รูปแบบวิธี จะจัดแบบใดขึ้นอยู่กับพิจารณาความต้องการจำเป็นพิเศษ ร่วมกันจากหลาย ๆ ฝ่าย ได้แก่ ผู้ปกครอง ตัวเด็ก ผู้บริหาร ครู นักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ดังในภาพประกอบ 28

สภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด

ภาพประกอบ 28 รูปแบบวิธีการจัดการเรียนร่วม

2. **โรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ** เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบของโรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะประเภทความพิการแต่ละประเภทโดยจัดในทุกระดับตั้งแต่ชั้นเรียนเตรียมความพร้อมก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีทั้งการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ มีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะประเภทความพิการที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละกลุ่ม มีการจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล การมีบุคลากรที่เชี่ยวชาญ รวมทั้งมีสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่เพียงพอและมีคุณภาพ

3. **การจัดการศึกษาในครอบครัว** ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 12 ได้ให้สิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นด้วย โดยจัดในลักษณะศูนย์การเรียนรู้ได้ ซึ่งอาจจัดเป็นกลุ่มการเรียนรู้ สถานที่เรียน หรือในลักษณะโรงเรียนบ้าน (Home School) ได้

การให้สิทธิแก่บุคคลและครอบครัวจัดการศึกษา นับเป็นทางเลือกสำหรับครอบครัวที่ต้องการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ค่านิยม ทศนคติ สภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละครอบครัวในประเทศถือว่าสิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิในการเลือก (Right to Choose)

ในครอบครัวที่มีคนพิการ การจัดการศึกษานอกโรงเรียน อาจทำได้ดังนี้

3.1 เด็กลงทะเบียนกับโรงเรียนแม่ข่ายในพื้นที่ หรือศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เพื่อรับสิทธิและการอุดหนุนต่างๆ ตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

3.2 จัดกลุ่มการเรียนรู้แบบชั้นเรียน หรือเรียนทางไกล หรือเรียนด้วยตนเองตามความเหมาะสม กับสภาพความพิการ

4. **การจัดการศึกษาโดยชุมชน** การเปิดโอกาสให้ชุมชน องค์กรเอกชนหรือสถาบันทางสังคมมีสิทธิในการจัดการศึกษาเกิดจากแนวคิดประชาธิปไตยหรือเสรีภาพในการจัดการศึกษาที่เปิดให้ชุมชน ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผลและร่วมรับประโยชน์ ในพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 รับแนวคิดดังกล่าวมากำหนดเป็นแนวปฏิบัติในหลายมาตรา ซึ่งรวมถึงการจัดหลักสูตรท้องถิ่นด้วย

สำหรับในชุมชนหรือองค์กรที่มีคนพิการอยู่จำนวนหนึ่ง อาจตั้งศูนย์การเรียนรู้สำหรับกลุ่มคนพิการ หรือร่วมกับหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่คนพิการหรืออาจจัดบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมเด็กพิการในชุมชน ในรูปแบบกลุ่มช่วยเหลือหรือศูนย์เด็กเล็ก หรือศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ โดยมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด โรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ โรงเรียนเรียนร่วมหรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง

5. การจัดการศึกษาในสถานพยาบาล ในเด็กที่มีความบกพร่องทางสุขภาพและเจ็บป่วยเรื้อรังซึ่งต้องได้รับการดูแลรักษาในสถานพยาบาลเป็นระยะเวลาหนึ่ง อาจจัดการศึกษาในสถานพยาบาลไปพร้อมๆ กับการฟื้นฟูทางการแพทย์ซึ่งอาจจัดได้ในรูปแบบดังนี้

5.1. สอนเป็นรายบุคคลตามเตียงผู้ป่วย เป็นการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ป่วยที่ไม่สามารถเคลื่อนไหวจากเตียงผู้ป่วยได้

5.2. สอนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ 2-3 คน

5.3. สอนในห้องเรียน เป็นการจัดการศึกษาพิเศษที่ผู้เรียนเรียนร่วมกันในห้องประมาณ 5-10 คน ในชั้นเรียนพิเศษ ในสถานพยาบาล โดยมีครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้สอน และประสานงานกับโรงเรียนปกติที่เด็กเคยเรียนก่อนเข้ารับการรักษา

5.4. แนะแนวผู้ปกครอง เป็นการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อให้เด็กได้รับการช่วยเหลือจากผู้ปกครองให้ถูกวิธี เมื่อเด็กได้รับอนุญาตให้กลับไปพักที่บ้าน

6. การจัดการศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นการจัดให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการและครอบครัว และเตรียมความพร้อมแก่เด็กพิการวัยก่อนเรียนหรือผู้พิการภายหลังก่อนกลับไปเรียนร่วม โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษมีหน้าที่ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษเพื่อคนพิการเขตการศึกษา ได้แก่

1. วางแผน กำหนดนโยบายแผนงานการจัดการศึกษาพิเศษ ให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการแห่งชาติ และนโยบายระดับชาติไปสู่การปฏิบัติ

2. เป็นศูนย์ข้อมูล รวมทั้งจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาเพื่อคนพิการ ระดับเขตการศึกษา

3. วิจัยและพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการศึกษา สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์สำหรับคนพิการทุกประเภท

4. พัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรที่จัดการศึกษาเพื่อคนพิการ

5. จัดระบบส่งต่อคนพิการ ประสานงานและกำกับดูแลการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการในเขตพื้นที่

6. นิเทศ ติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ
7. ทำหน้าที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ (เพื่อคนพิการ) ประจำจังหวัดในจังหวัดที่ตั้ง
บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาเพื่อคนพิการประจำจังหวัด ได้แก่
 1. นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
 2. จัดทำและจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษา
 3. เป็นศูนย์ข้อมูล รวมทั้งจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาเพื่อคนพิการในพื้นที่
 4. ประสานงานด้านการศึกษาเพื่อคนพิการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 5. ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและการเตรียมความพร้อมคนพิการ
 6. จัดระบบส่งต่อคนพิการและสร้างเครือข่ายการทำงานกับสถานศึกษา โรงเรียนและชุมชน
ในพื้นที่

7. จัดระบบสนับสนุนการเรียนการสอน จัดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความ
ช่วยเหลืออื่นใดรวมถึงการจัดครูเดินสอนแก่คนพิการและสถานศึกษา
8. ส่งเสริม ประสานและร่วมจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้แก่คนพิการ
9. จัดทำรายงานการจัดการศึกษาคนพิการในจังหวัด

ศูนย์การศึกษาพิเศษของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งในปัจจุบันมี 6 แห่ง คือ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนดุสิตกรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและมหาวิทยาลัยราช
ภัฏนครราชสีมา ทำหน้าที่ดังนี้ 1) ผลิตรายการการศึกษาพิเศษ 2) งานวิจัยและพัฒนา 3) ให้บริการ
ช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม 4) การให้บริการแก่นักศึกษาพิการเรียนร่วมระดับอุดมศึกษา 5) การจัดการ
ศึกษาระดับปฐมวัย และสนับสนุนการเรียนร่วม 6) การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน

การจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย

การจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อให้คนพิการได้รับโอกาส
ทางการศึกษาเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล เพื่อให้คนพิการสามารถปรับตัวให้เข้ากับชุมชนและ
ท้องถิ่นและเพื่อให้ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน และสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อคน
พิการ

การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อคนพิการ เป็นการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนด
จุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการจัดการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็น
เงื่อนไขการสำเร็จการศึกษาของผู้ที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาที่แตกต่างกับคนปกติ ได้แก่ คน
พิการประเภทต่างๆ โดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล เนื้อหาหรือหลักสูตรจะต้องมีความ
เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของคนพิการ

การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อคนพิการ เป็นการศึกษที่จัดให้คนพิการได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ หรือตามศักยภาพ ความพร้อม และโอกาสของคนพิการเอง หรือคนพิการที่ไม่อาจเรียนรู้หรือได้รับประโยชน์จากวิธีการเรียนด้วยระบบอื่นใด โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งความรู้ต่าง ๆ การจัดทั้ง 2 รูปแบบนั้น มีหลักการร่วมกันคือ

1. ไม่กำหนดอายุ
2. หลักสูตรกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายเหมาะสมกับความแตกต่างของคนพิการ
3. ส่งเสริมระบบเครือข่ายในการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ

การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีรูปแบบในการดำเนินงานดังนี้
การจัดการศึกษานอกระบบสำหรับคนพิการ จัดเป็น 2 แนวทาง คือ 1) แนวทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ 2) แนวทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ ส่วนแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดยแยกการจัดเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) หน่วยงานองค์กรเอกชน 2) ครอบครัว/ชุมชน และ 3) ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน

การจัดการศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนของคนพิการได้ เมื่อผ่านการประเมินจากคณะกรรมการประเมินแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) จากการประสานงานระหว่าง ศูนย์การศึกษาพิเศษ หน่วยงาน/องค์กร ครอบครัว/ชุมชน ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ที่จะจัดการศึกษาเพื่อคนพิการและหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน)

3.2 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ประชากรหรือสมาชิกของสังคมเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการสร้างสรรค์สังคม การพัฒนาประชากรหรือสมาชิกของสังคมให้มีคุณภาพ และสามารถสนองต่อความต้องการของแต่ละบุคคลได้ จำเป็นต้องยอมรับความจริงบางประการของลักษณะทางประชากรหรือสมาชิกของสังคม โดยทั่วไป สังคมมักจะจัดบริการเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของสมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมที่จะสามารถเรียนรู้ได้ รับรู้ได้หรือปฏิบัติตามได้ อย่างไรก็ตามสังคมก็มิได้ทอดทิ้งสมาชิกส่วนน้อยของสังคมเพราะตระหนักถึงการเป็นทรัพยากรของสังคม ที่สังคมพึงได้รับประโยชน์จากสมาชิกเหล่านี้ ดังนั้นจึงมีการจัดการศึกษาเฉพาะสมาชิกส่วนน้อยขึ้น เรียกโดยทั่วไปว่า “การศึกษาพิเศษ”

คำว่า “การศึกษาพิเศษ” นี้ได้มีนักการศึกษาพิเศษและนักวิชาการด้านการศึกษาพิเศษให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย พอรวบรวมได้ดังนี้

1. การศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ ได้เรียนรู้ อย่างเหมาะสมกับสภาพร่างกาย จิตใจ และความสามารถ ซึ่งเป็นการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษหรือมีปัญญาเลิศได้พัฒนาความถนัดและอัจฉริยภาพของตนได้อย่างเต็มที่
2. การศึกษาที่จัดให้แก่เด็กที่แตกต่างกับเด็กธรรมดา ในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จนไม่อาจรับประโยชน์จากการสอนตามโครงการที่จัดให้แก่เด็กปกติทั่วไปได้ ต้องมีสถานที่เรียน อุปกรณ์การเรียนและบริการพิเศษต่างๆ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาเต็มความสามารถ ให้เป็นพลเมืองที่ดี มีประโยชน์ต่อสังคม

3. การจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่ได้รับการยกเว้นตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา เพราะเหตุที่เป็นเด็กบกพร่องในส่วนกำลังกาย กำลังความคิดหรือเป็นโรคเรื้อรังหรือโรคติดต่อ และเด็กนอกกระบวนในทางภูมิศาสตร์ และเศรษฐกิจเนื่องจากผู้ปกครองยากจน มีบ้านอยู่ไกลโรงเรียนที่สอนให้เปล่าเกินกว่า 3,000 เมตร ไม่อาจส่งเด็กในความปกครองไปเข้าเรียนได้หรืออยู่ในท้องถิ่นทุรกันดาร

4. การจัดบริการต่าง ๆ ของการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นการปรับหลักสูตรวิธีการสอน อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียนที่มีความแตกต่างออกไปจากนักเรียนกลุ่มใหญ่ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและความแตกต่างของพัฒนาการและความสามารถภายในตัวบุคคลมากกว่า

5. การศึกษาและบริการโดยความร่วมมือกันหลายฝ่ายวางแผนจัดให้แก่เด็กนอกกระบวนหรือเด็กที่มีลักษณะเบี่ยงเบนไปจากค่าเฉลี่ยหรือเกณฑ์เฉลี่ย หรือเป็นเด็กที่ผิดปกติ หรือเด็กที่มีลักษณะพิเศษ หรือเด็กที่มีความแตกต่างไปจากเด็กปกติในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมจนไม่อาจได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการศึกษาตามปกติได้

6. การให้การศึกษาแก่ผู้เรียนเป็นพิเศษทั้งโดยวิธีการสอน การจัดดำเนินการ และการให้บริการทั้งนี้เพราะบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ด้อยโอกาสและขาดความเสมอภาคในการได้รับสิทธิตามที่รัฐ จัดการศึกษาภาคบังคับให้แก่เด็กในวัยเรียนโดยทั่วไป ซึ่งสาเหตุแห่งความด้อยโอกาสนั้นเป็นผลมาจากสภาพความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ นอกจากนี้ยังรวมถึงการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปัญญาเลิศ ซึ่งเป็นเด็กที่มีระดับสติปัญญาสูงกว่าเด็กปกติ

7. การฟื้นฟูพัฒนาเด็กให้สามารถพัฒนาศักยภาพที่เหลืออยู่ให้ใช้ประโยชน์ได้มากที่สุดเท่าที่เขาจะสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้

8. การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สื่อ อุปกรณ์พิเศษ กระบวนการสอนและความช่วยเหลืออื่นๆ โดยการวางแผนเป็นรายบุคคลและติดตามผลอย่างเป็นระบบเพื่อมุ่งให้เด็กสามารถพึ่งตนเองให้มากที่สุดและบรรลุความสำเร็จทางการศึกษามากที่สุด

9. การบูรณาการการเรียนการสอนในหลักสูตรของคนปกติ โดยการดัดแปลง แก้ไขให้สอดคล้องกับแนวคิดและความสามารถของผู้เรียน พยายามจดเว้นหรือหลีกเลี่ยงที่จะให้เด็กพิเศษได้เรียนตามความชำนาญและจุดประสงค์ของผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว

10. การศึกษาที่จัดสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งเด็กเหล่านี้ไม่สามารถได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการศึกษาที่จัดให้กับเด็กปกติ จำเป็นต้องดัดแปลงทางด้านวิธีสอน เนื้อหา หลักสูตร วัสดุ อุปกรณ์และการประเมินผลให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของเด็กพิเศษแต่ละคนอย่างแท้จริง

11. การบริการเพิ่มเติมเสริมจากโปรแกรมการศึกษาปกติเพื่อช่วยเหลือเด็กพิเศษในการพัฒนาศักยภาพของตน

12. การศึกษาสำหรับเด็กที่มีลักษณะแตกต่างจากเด็กอื่น ๆ ในระดับปกติวิสัย จนไม่อาจกระทำได้เท่าเทียมกับระดับของเด็กหรืออาจจะกระทำได้เหนือระดับปกติอยู่เสมอก็รวมทั้งพวกที่ไม่สมประกอบในด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคมและพวกที่มีคุณภาพของสติปัญญา จิตใจและ

ร่างกายที่สูงกว่าระดับปกติ โดยมีความผิดปกติอย่างชัดเจนถึงขั้นที่ต้องการการศึกษาพิเศษหรือบริการพิเศษที่เหมาะสม เพราะไม่อาจได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ตามระดับความสามารถที่แท้จริง ถ้าต้องเข้ารับการศึกษาเล่าเรียนอยู่ในระบบ การจัดการเรียนการสอนตามปกติธรรมดา

13. การศึกษาที่ไม่เหมือนการศึกษาทั่วไป แต่เป็นการศึกษาอีกประเภทหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะตัว

14. การเรียนการสอนที่ได้ออกแบบไว้เป็นพิเศษ ซึ่งตอบสนองความต้องการเฉพาะตัวเด็กพิเศษแต่ละคน

15. การจัดตัวแปรต่าง ๆ ทางการศึกษาเพื่อนำไปสู่การป้องกัน การลด หรือการจำแนกสภาพต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความบกพร่องสำคัญต่าง ๆ ในด้านการปฏิบัติหน้าที่ทางสติปัญญา ทางการสื่อความหมายทางการเคลื่อนไหว ทางสังคมและทางอารมณ์ของเด็ก

16. การประยุกต์เทคนิคทางพฤติกรรมศาสตร์และจิตวิทยาในการเรียนรู้มาใช้ในการจัดสถานการณ์เพื่อการเรียนรู้ที่อาศัยความรู้

17. กลุ่มวิชาหรือกลุ่มกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของเด็กและเนื่องจากความต้องการเหล่านี้มีความแตกต่างหลากหลาย การสอนเด็กเหล่านี้จะต้องใช้การยืดหยุ่นที่เหมาะสม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การศึกษาพิเศษ จึงเป็นกระบวนการในการพัฒนาความสามารถของเด็กตามสภาพของความแตกต่างระหว่างบุคคลและเอกลักษณ์ของแต่ละคน วิธีการที่นำมาใช้สอนอบรมเพื่อพัฒนาเด็กจึงจำเป็นต้องปรับให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนด้วย โดยมีเป้าหมายที่ต้องการให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จึงได้ยึดหลักของความแตกต่างระหว่างบุคคลและการมีเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละคนเป็นเครื่องช่วยให้เกิดความสำเร็จในการจัดการศึกษาเช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทจึงมีหลักในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันไป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญา

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นเด็กที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากเด็กประเภทอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด เด็กกลุ่มนี้มักถูกชักจูงได้ง่าย เนื่องจากเด็กเข้ากับคนง่าย เชื่อใจคนง่าย เด็กช่วยตนเองได้บ้าง บางคนไม่สามารถช่วยตนเองได้ เด็กจะมีช่วงความสนใจสั้น ขาดสมาธิ ความจำไม่ดี ไม่สามารถจดจำอะไรได้นาน ใช้ภาษาได้ไม่มากนัก พอจะสื่อความหมายได้ง่าย ๆ สุขภาพร่างกายมักไม่สมบูรณ์ ซึ่งในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญานั้นสามารถแยกเป็น 3 ระดับคือ

1.1. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อยหรือระดับเรียนหนังสือได้ เด็กกลุ่มนี้สามารถเรียนร่วมในระดับประถมศึกษาได้และสามารถฝึกอาชีพและงานง่าย ๆ ได้หรือเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้ หากเราสามารถจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการทางการศึกษาของพวกเขาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กเหล่านี้ในช่วงอายุแรกเกิดจนถึง 3 ขวบ ควรให้ได้รับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านการพัฒนาประสาทสัมผัสและด้านสติปัญญา เมื่อถึงระยะเข้าโรงเรียน

การให้การศึกษาแก่นักเรียนแก่เด็กกลุ่มนี้ เพื่อฝึกทักษะความพร้อมในการเรียนระดับอนุบาล และประถมศึกษา ทักษะความพร้อม ได้แก่ การนั่งและฟังครู การแยกสิ่งเร้าทางเสียงและการเห็นการทำตามคำสั่ง การใช้ภาษา การฝึกกล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็ก ทักษะการช่วยเหลือตนเอง การอยู่กับเพื่อนเมื่อเด็กเข้าเรียนระดับประถมศึกษาซึ่งแม้ว่าระดับเชาว์ปัญญาจะยังคงเท่ากับเด็กอายุ 4-6 ปี การศึกษาของเด็กควรเน้นด้านภาษาและการสร้างความคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวก่อนเน้นวิชาการบ้าง ได้แก่ การอ่าน การคิดคำนวณและการเขียน นอกจากนี้ควรฝึกพฤติกรรมการปรับตัวในสังคม โดยปกติแล้วหลักสูตรและการเรียนการสอนระดับนี้ควรเหมือนกับเด็กปกติทั่ว ๆ ไป แต่จัดให้เรียนในระดับที่ช้ากว่า

เมื่อเด็กขึ้นชั้นประถมศึกษาตอนปลายจะมี อายุราว 9-13 แต่อายุสมองเท่ากับเด็กอายุ 6-9 ปี การเรียนทางด้านวิชาการต้องเป็นวิชาการที่ใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน (Functional academics) เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ การฟังข่าวสาร การซื้อสิ่งของ การอ่านสมุดโทรศัพท์ การอ่านป้ายประกาศหรือโฆษณา ฉลากยา การกรอกข้อความต่าง ๆ เป็นต้น ในระดับมัธยมศึกษา เด็กควรได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับการสังคมและอาชีพให้เท่าเทียมกับการศึกษาด้านวิชาการ

1.2. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลางหรือระดับฝึกได้

ระดับก่อนประถมศึกษา ควรจัดการศึกษาเน้นด้านภาษา ได้แก่ ความเข้าใจและการใช้ภาษา และความรู้ความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และสัมพันธ์กับตัวเด็กเช่น บุคคลในครอบครัว เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน สถานที่ภายนอกบ้าน ทักษะในการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นต้น การฝึกฝนดังกล่าวต้องเน้นมากกว่าปกติ นอกจากนี้ยังต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญด้านอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น นักแก้ไขการพูด นักกายภาพบำบัด ถ้าเราสามารถจัดการศึกษาอย่างเหมาะสมแล้ว เด็กเหล่านี้จะประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตได้มากกว่าที่เราคาดคิดเสียอีก

ส่วนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาควรเน้นด้านวิชาการให้น้อยลงกว่าเด็กปกติ เน้นวิชาการที่จะช่วยให้เขามีทักษะเพียงพอในการพึ่งตนเองได้ในการทำงานและการสังคม หลักสูตรสำหรับเด็กโตควรเน้นใน 2 ด้านคือ ด้านทักษะการช่วยเหลือตนเอง (Self help skills) เช่น การอาบน้ำ การรับประทานอาหาร การแต่งตัว การใช้ห้องต่าง ๆ ภายในบ้านและอาคาร การใช้สิ่งของเครื่องใช้ เป็นต้น อีกด้านหนึ่งคือ ทักษะทางอาชีพ ส่วนมากต้องเน้นทักษะการทำงานในโรงงานในอารักขาเพื่อเตรียมเด็กสำหรับการทำงานในสังคมต่อไป

1.3. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับรุนแรงและรุนแรงมากหรือระดับที่ต้องดูแลอย่างใกล้ชิด

แต่ก่อนนั้นการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มนี้ถูกละเลยมาตลอด เพิ่งมาในช่วงปี ค.ศ. 1970 ที่เริ่มมองเห็นว่าเด็กเหล่านี้ควรได้รับการศึกษาตามสิทธิของเขาด้วย การให้การศึกษาต้องเน้นที่ทักษะพื้นฐานเพื่อการอยู่รอด และทักษะพื้นฐานในการช่วยเหลือตนเอง ขอบข่ายของทักษะที่ควรฝึกได้แก่ การกระตุ้นประสาทสัมผัส การพัฒนาประสาทสัมผัสและการบูรณาการประสาทสัมผัส การช่วยเหลือ

ตนเอง ภาษาและการตอบสนอง นอกจากนี้ต้องฝึกการปรับพฤติกรรมด้วย เนื่องจากเด็กมักมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น นั่งโยกตัว กัดตา ขับถ่ายไม่ถูกที่ เป็นต้น

การช่วยเหลือเด็กบกพร่องทางสติปัญญาในชั้นเรียนรวม

ปัจจุบันแนวโน้มการศึกษาแต่ละประเภท เน้นให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเรียนรวมในโรงเรียนปกติ ซึ่งครูจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อจะทำให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียน ดังนี้

1. สอนเป็นลำดับขั้นตอนอย่างละเอียด สอนซ้ำๆ ไปทีละขั้น แม้แต่งานที่ซับซ้อนก็สอนให้กับเด็กเหล่านี้ได้ไม่ยาก หากสอนทีละขั้นซ้ำ ๆ ไปตามลำดับ
2. ในการเรียนรู้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ต้องให้เด็กได้ทำซ้ำ และทบทวนซ้ำแล้วซ้ำอีกทำให้เด็กประสบผลสำเร็จ
3. พยายามให้เด็กออกเสียงสิ่งที่เรียนด้วย เนื่องจากการออกเสียงมีส่วนช่วยการเรียนรู้ของเด็กได้ดีขึ้น
4. ต้องสร้างแรงจูงใจให้เด็กได้เรียนรู้ งานที่ใหม่ ยาก ซับซ้อน ไม่สามารถส่งเสริมแรงจูงใจให้กับเด็กประเภทนี้
5. ประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง ทั้งการประเมินที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการและต้องเก็บบันทึกไว้อย่างเป็นระบบ
6. พยายามให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีเมื่อเด็กทำกิจกรรมใดๆ การให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีเป็นแรงจูงใจที่ดีในการเรียนรู้ของเด็ก

การจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่ ครูควรปฏิบัติต่อเด็กเหล่านี้เหมือนเด็กปกติ ฝึกกิจวัตรประจำวัน สอนให้จดจำและทำตาม สอนให้รู้จักการเชื่อฟัง การปฏิบัติตามระเบียบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทั้งนี้ครูควรให้การเสริมแรงและไม่ควร ลงโทษเด็ก

2. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กบกพร่องทางการได้ยิน

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้น โดยทั่วไปเชื่อว่า มีชีวิตที่เสียเปรียบมากในสังคมที่ทุกอย่างขึ้นอยู่กับภาษาและการสื่อสาร เด็กจะมีปัญหาทางภาษาและการพูดมากเนื่องจากสภาพการได้ยินมีความบกพร่อง การแสดงออกทางอารมณ์ของเด็กจะใช้พฤติกรรมทางกายเป็นสื่อแสดงออกมา การเรียน การปรับตัว การสังคม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะด้อยกว่าเด็กปกติ เนื่องจากไม่สามารถใช้ประโยชน์จากการสื่อสารได้เหมือนคนอื่น ๆ เด็กมีพัฒนาการทางภาษาช้า แต่ความสามารถทางสติปัญญาเท่าเด็กปกติทุกอย่าง เพียงแต่มีข้อจำกัดทางภาษาจึงทำให้ดูเหมือนว่าเด็กด้อยกว่า การปรับตัวแตกต่างไปจากเด็กปกติทุกอย่าง เพียงแต่มีข้อจำกัดทางภาษาจึงทำให้ดูเหมือนว่าเด็กด้อยกว่า การปรับตัวแตกต่างไปจากเด็กปกติ บางครั้งดูโดดเดี่ยว เหงาหงอย ดังนั้นในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กบกพร่องทางการได้ยินควรมีลักษณะของหลักสูตรและการสอน ที่สามารถใช้ร่วมกับหลักสูตรของเด็กปกติได้ แต่ต้องมีการปรับในเรื่องของจุดประสงค์และการวัดผลประเมินผล สำหรับการสอนเด็กที่มีความ

บกพร่องทางการได้ยินไม่ว่าจะเป็นประเภทหูตึง หรือหูหนวกก็ตาม จำเป็นต้องสอนให้มีโอกาสฝึกพูด เด็กทุกคนต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการพูด ดังนั้นในการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินควรครอบคลุมการฝึกฝนเด็กในด้านต่างๆ คือ

1. การฝึกฟัง (Auditory Training) เป็นวิธีการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้รู้จักฟังโดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการคือ

1.1 ให้รู้จักเสียงที่ฟัง ไม่ว่าจะเป็นเสียงอะไรก็ตามรวมทั้งเสียงที่เป็นการพูดในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของเด็ก

1.2 ให้แยกเสียงที่คละกันในสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งควรฝึกเมื่อเด็กอายุได้ 3 ขวบแล้ว

1.3 ให้แยกเสียงพูดได้ว่า เป็นเสียงเช่นไร หรือเสียงใคร

2. การฝึกอ่านคำพูด (Speech Reading) เป็นการฝึกอ่านริมฝีปาก หรือการเคลื่อนไหวริมฝีปาก ของผู้พูดเพื่อให้เข้าใจความหมายตรงกันในเรื่องที่ผู้พูดกล่าวถึง บางครั้งต้องมีการสังเกตสีหน้า ท่าทางตลอดจนการเคลื่อนไหวมือ เท้า และลำตัวของผู้พูดด้วย ซึ่งการฝึกอ่านคำพูดมักใช้วิธีการ คือ Analytic Method โดยสอนให้เด็กวิเคราะห์ส่วนประกอบของคำพูด เช่น วลี สระ พยัญชนะ แล้วให้ผสมเป็นคำและประโยค อีกวิธีหนึ่งคือ Synthetic method โดยสอนให้เด็กอ่านความหมายของคำพูด ไม่เน้นที่เสียงแต่ละเสียง

3. ภาษามือและการสะกดนิ้วมือ (Sign Language and Finger Spelling) เป็นวิธีดั้งเดิมที่เริ่มมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 และยังคงใช้มาจนถึงปัจจุบัน ภาษามือมีข้อดีคือสามารถสื่อความหมายได้รวดเร็ว และเป็นที่เข้าใจของคนหูหนวกได้โดยสะดวก แต่คนหูหนวกไม่สามารถใช้ภาษามือติดต่อสื่อสารกับคนปกติได้ ลักษณะของภาษามือเป็นระบบสื่อสารอย่างหนึ่งของคนหูหนวก ผู้พูดจะใช้มือทั้งสองแสดง ท่าทางหรือวางมือในตำแหน่งต่างๆ กัน แต่ละท่าทางหรือตำแหน่งของมือมีความหมาย คำแต่ละคำมีท่ามือแตกต่างกัน ดังนั้นการสื่อความหมายเป็นประโยคก็ต้องแสดงท่ามือหลาย ๆ ท่าตามความหมายของคำ ส่วนการสะกดนิ้วมือเป็นการทำนิ้วมือแทนพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ เมื่อเวลาจะประสมคำก็ทำมือเป็นรูปตัวพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ผู้สนทนาด้วยหรือผู้อ่านก็เข้าใจความหมายได้ ในการสะกดนิ้วมือส่วนใหญ่จะใช้กับชื่อเฉพาะ หรือคำใหม่ที่ยังไม่มีภาษามือ

4. การสื่อสารแบบรวม และท่าแนะคำพูด (Total Communication and Cued Speech)

การสอนคนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในปัจจุบัน ไม่ได้เน้นการฝึกฟัง หรือภาษามืออย่างเดียวอย่างหนึ่งเหมือนในอดีต แต่พยายามจะใช้หลายๆ ระบบรวมกัน หรือใช้การพูดรวมกับภาษามือ และภาษาท่าทางอื่น ๆ ผสมผสานกัน ในขณะเดียวกันก็อาจแสดงความรู้สึกออกทางสีหน้าท่าทางได้ด้วย การใช้ระบบรวมในการติดต่อสื่อสารของผู้บกพร่องทางการได้ยิน เริ่มเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับ ตั้งแต่ปี ค.ศ.1970 เป็นต้นมา วิธีการติดต่อสื่อสารอีกอย่างหนึ่งคือการใช้ท่าแนะคำพูด โดยผู้พูดจะแสดงท่ามือในลักษณะต่างๆ ประกอบคำพูด ท่ามือที่ใช้ถูกกำหนดไว้อย่างเป็นระบบ แต่ละท่ามีความหมายเฉพาะผู้พูดจะวางมือไว้ในระดับต่ำกว่าคางเล็กน้อยและจะใช้มือเพียงข้างเดียวในการแสดงท่าติดต่อสื่อสาร ซึ่งเด็กจะใช้สายตาประกอบการฟัง

การช่วยเหลือเด็กบกพร่องทางการได้ยินในชั้นเรียนรวม

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินส่วนใหญ่ที่เข้าเรียนรวมได้นั้น จะมีความบกพร่องทางการได้ยินซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มหูตึง ดังนั้นการให้การช่วยเหลือเพื่อให้เด็กเหล่านี้สามารถเรียนรู้และประสบความสำเร็จในการเรียนรวมควรปฏิบัติดังนี้

1. จัดให้เด็กนั่งในบริเวณที่จะรับฟังการสอนของครูได้ชัดเจน โดยปกติจะห่างจากครูไม่เกิน 6 ฟุต หรือครูควรอนุญาตให้เด็กนำเก้าอี้ไปนั่งที่ใดก็ได้ที่จะช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ดีที่สุด
2. พยายามลดการรบกวนทางด้านเสียง และด้านการเห็นให้เหลือน้อยที่สุด เสียงรบกวนที่มาจากภายนอกห้องควรลดลงหรือไม่มีเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่ครูสอน เสียงจากสิ่งแวดล้อมก็เป็นปัญหาสำคัญสำหรับเด็กเหล่านี้ด้วย ครูต้องพยายามหาทางลดเสียงจากภายนอก
3. พยายามพูดให้เป็นปกติ และเป็นธรรมชาติ ไม่จำเป็นต้องพูดให้ช้าลงเมื่อพูดกับเด็กที่บกพร่องทางการได้ยิน เพราะจะทำให้เด็กเกิดความสับสนเนื่องจากไม่ใช่การพูดที่แท้จริง แต่ผิดแผกไปจากคนปกติที่ใช้พูดจากัน
4. ต้องแน่ใจว่านักเรียนที่บกพร่องทางการได้ยินมองเห็นหน้าและกิริยาท่าทางของครู ซึ่งจะช่วยให้เด็กอ่านริมฝีปากและคำพูดของครูได้
5. พยายามหาทาง让孩子ได้พูดบ่อย ๆ เนื่องจากเด็กพยายามไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพูดมากนัก ควรให้เด็กร่วมการอภิปรายโดยเป็นสมาชิกในกลุ่ม อาจให้อ่านข้อความสั้น ๆ หรือตอบคำถามที่ใช้คำตอบสั้น ๆ ไม่มากพยางค์นัก
6. พยายามเรียกเด็กให้ตอบคำถาม หรือพูด เพื่อทดสอบความเข้าใจของเด็กเป็นรายบุคคล เนื่องจากเด็กมักทำตามเพื่อน ๆ ในชั้น เช่น ทำที่ว่าเข้าใจบทเรียนโดยการยกมือตามเพื่อน หัวเรา พยักหน้า เป็นต้น
7. ต้องให้กำลังใจเด็กในการถามคำถาม ถ้าจะอธิบายซ้ำต้องอธิบายใหม่โดยใช้คำพูดที่แตกต่างออกไปจากการถามครั้งแรก จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้น
8. ใช้สื่ออุปกรณ์ในการสอนให้มาก ในการสรุปบทเรียนนั้นครูต้องเขียนกระดานดำสรุปบทเรียนให้เด็กได้อ่านและบันทึกไว้

สำหรับวิธีการปฏิบัติต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้น ควรสร้างบรรยากาศของการพูดคุยเสมอ ให้ความรักความอบอุ่นให้กำลังใจ ฝึกให้เด็กพูดเสมอโดยใช้คำใหม่ ๆ และอ่านคำง่าย ๆ ควรให้มีงานรับผิดชอบในครอบครัว การพูดกับเด็กควรพูดด้วยน้ำเสียงธรรมดา ไม่ต้องตะโกนและไม่ควรให้เด็กเขียนบอกความต้องการแทนการพูด ส่วนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้น ควรสอนตั้งแต่อายุยังน้อยด้วยความเอาใจใส่จากผู้ชำนาญการสอนเด็กโดยเฉพาะ ทั้งนี้ควรมุ่งพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร ในเวลาสอนควรมองหน้าเด็ก ใช้ท่าทางประกอบ ใช้อุปกรณ์การสอน ครูควรเขียนกระดานให้มากที่สุด พูดด้วยประโยคที่สมบูรณ์ ครูปฏิบัติกับเด็กเช่นเดียวกับเด็กปกติ จัดแสงสว่างมาที่ใบหน้าครูเพื่อให้เด็กเห็นริมฝีปาก ให้โอกาสเด็กออกไปพูดหน้าชั้น สรุปสิ่งที่เด็กปกติพูดแล้วให้เด็กเหล่านี้ฟังเพื่อให้เข้าใจไม่คลาดเคลื่อน ควรให้นั่งใกล้ครู

หรือหนังสือชั้น ไม่ควรทิ้งให้เด็กอยู่กับสมุดดินสอหรือของเล่นจนเกิดความเคยชินกับความเงียบ และครูควรยอมรับในระดับการได้ยินอันแท้จริงของเด็กแต่ละคน

3. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา

เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาจะมีลักษณะแตกต่างไปจากเด็กบกพร่องประเภทอื่น ๆ เนื่องจากเด็กเหล่านี้ต้องการให้คนอื่นปฏิบัติต่อพวกเขาเหมือนคนปกติ แม้ว่าบางครั้งจะต้องการความช่วยเหลือจากคนอื่น แต่โดยสามัญสำนึกส่วนใหญ่แล้วต้องการช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด พัฒนาการทางภาษาของเด็กช้ากว่าเด็กปกติเล็กน้อย แต่ทักษะภาษาไม่แตกต่างกัน ความสามารถทางสติปัญญาเหมือนเด็กปกติ แต่การสร้างความคิดรวบยอดต่อสิ่งต่าง ๆ ช้ากว่า ทักษะการเคลื่อนไหวของเด็กจะเป็นไปด้วยความล่าช้า บางครั้งมีปัญหาจึงต้องฝึกให้รู้จักสิ่งแวดล้อมและการเคลื่อนไหวที่ถูกต้อง การปรับตัวของเด็กมีบ้างในกรณีที่สังคมมีเจตคติที่ไม่ถูกต้อง แต่โดยภาพรวมเด็กสามารถอยู่ในสังคมเพื่อน ๆ เด็กปกติได้ดี ดังนั้นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาจึงควรจัดดังนี้

1. หลักสูตร เนื่องจากเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา มีข้อจำกัดทางสายตา จนไม่สามารถใช้สายตาที่เหลื่ออยู่ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ได้ ดังนั้นหลักสูตรสำหรับเด็กเหล่านี้จึงต้องปรับให้เหมาะสมกับเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กตาบอด อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วหลักสูตรควรใช้เหมือนกับเด็กปกติให้มากที่สุด

2. สิ่งจำเป็นการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา มีอยู่ 4 ประการ คือ

- 2.1 สืออักษรเบรลล์ (Braille) การสอนสืออักษรเบรลล์กับเด็กที่บกพร่องทางสายตานั้นใช้กับเด็กที่ตาบอดสนิทหรือมีการเห็นหลงเหลืออยู่น้อยมากจนไม่สามารถใช้สายตาเรียนรู้ได้ สืออักษรเบรลล์ สามารถเขียนได้ 2 วิธีคือ การเขียนด้วยเครื่องมือเขียนสืออักษรเบรลล์ที่เรียกว่า **slate** และ **stylus** และการใช้เครื่องพิมพ์เบรลล์ ในระยะแรกควรสอนให้เด็กเขียนอักษรเบรลล์โดยใช้เครื่องมือเขียนก่อน เด็กตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ลงไปควรใช้การเขียนก่อน เนื่องจากกล้ามเนื้อมือยังไม่แข็งแรงพอที่จะใช้เครื่องพิมพ์เบรลล์ ก่อนสอนต้องสอนให้รู้วิธีสัมผัสอักษรเบรลล์จากแบบฝึกหัดเสียก่อน ให้เด็กรู้ว่าจุดต่าง ๆ ของอักษรเบรลล์แต่ละตัวแตกต่างหรือเหมือนกันอย่างไร เด็กตาบอดต้องเรียนด้วยการสัมผัสจับต้องและการจำที่ยากกว่าเด็กปกติมากเพราะเวลาเขียนอักษรเบรลล์ต้องเขียนจากทางขวาไปหาทางซ้ายและอ่านโดยใช้ปลายนิ้วสัมผัสปุ่มนูน เด็กตาบอดอ่านหนังสือเบรลล์ต้องเขียนจากทางขวาไปหาทางซ้ายและอ่านโดยใช้ปลายนิ้วสัมผัสปุ่มนูน เด็กตาบอดอ่านหนังสือเบรลล์ได้ช้ากว่าเด็กปกติประมาณหนึ่งในสาม หรือหนึ่งในสี่ของเวลาที่เด็กปกติใช้อ่าน ดังนั้นครูจึงต้องมีความอดทนและให้เวลาเด็กให้มาก

- 2.2 การใช้การเห็นที่เหลืออยู่ด้วยปัญหาจากการอ่านสืออักษรเบรลล์และด้วยความจริงที่ว่าผู้บกพร่องทางสายตาส่วนมากยังมีการเห็นที่เหลืออยู่บ้างที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้ ผู้บกพร่องทางสายตาในปัจจุบันจึงได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้ตัวอักษร มีขนาดโตเท่าใดก็ได้ที่เหมาะสมกับระดับการเห็นของเด็ก ประกอบกับสามารถใช้แว่นขยายหรือจอภาพโทรทัศน์ฉายขยายตัวอักษรให้ตัวโตได้หลายเท่าของตัวพิมพ์ปกติ

2.3 การฝึกทักษะการฟัง (Listening Skills) ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีสูง ทำให้ทักษะการฟังของคนบกพร่องทางสายตามีมากขึ้นด้วย การใช้ทักษะการฟังมีความสะดวกและรวดเร็วกว่าการใช้สื่ออักษรเบรลล์เป็นอย่างมาก ซึ่งปัจจุบันผู้บกพร่องทางสายตาเป็นจำนวนมากจึงนิยมใช้การฟังมากขึ้นเป็นลำดับ อย่างไรก็ตามการใช้การฟังมากเกินไปจะทำให้มีข้อเสียคือ เด็กที่พอมองเห็นเหลืออยู่บ้างไม่พยายามใช้สายตาที่เหลืออยู่ของตน ประการต่อมาการบันทึกเสียงไม่สามารถบันทึกสำหรับทุกสิ่งทุกอย่างได้ทั้งหมด ข้อมูลจำนวนมากยังใช้การพิมพ์เป็นตัวหนังสือและป้ายโฆษณาต่าง ๆ จำนวนมหาศาลเขียนเป็นตัวหนังสือทั้งสิ้นและที่สำคัญการฟังต้องใช้สมาธิมาก หากเด็กขาดความตั้งใจ แม้เพียงเล็กน้อยจะทำให้สิ่งที่ฟังไม่สมบูรณ์ได้ ดังนั้นการฟังแม้จะมีความจำเป็นสำหรับเด็กที่บกพร่องทางสายตาก็ตามเด็กเหล่านี้ก็จำเป็นต้องพยายามใช้สายตาที่เหลืออยู่และใช้สื่ออักษรเบรลล์ด้วย

2.4 การฝึกการเคลื่อนไหว (Mobility Training) ถือเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อผู้บกพร่องทางสายตาอย่างมากเพราะจะต้องใช้ในการเดินทางและเคลื่อนไหวด้วยตนเองไปในที่ต่างๆ โดยอิสระ การเคลื่อนไหวจำเป็นต้องฝึกคือ การทำความคุ้นเคยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการเคลื่อนไหว การทำความคุ้นเคยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เด็กคุ้นเคยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมว่ามีอะไร อยู่ที่ไหน จะใช้ประโยชน์อย่างไรหรือกล่าวง่ายๆ ก็คือให้รู้ตัวเองว่ามีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในลักษณะใดบ้าง ส่วนการเคลื่อนไหวเป็นการสอนให้เด็กสามารถเคลื่อนไหวไปยังสถานที่ต่างๆ ได้อย่างปลอดภัย การเคลื่อนไหวสามารถใช้คนนำทาง ใช้สุนัขนำทางใช้ไม้เท้า และใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์

การช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาในชั้นเรียนรวม

ปัจจุบันเด็กบกพร่องทางสายตาส่วนใหญ่จะได้รับบริการทางการศึกษาก่อนข้างกว้างขวางและมีแนวโน้มขยายการให้บริการในรูปแบบของการจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กบกพร่องทางสายตาได้เข้าเรียนรวมมากขึ้น ดังนั้นการให้การช่วยเหลือแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาในชั้นเรียนปกติจึงนับว่ามีความจำเป็น ซึ่งสามารถให้การช่วยเหลือได้ดังนี้

1. ปลอ่ยให้เด็กบกพร่องทางสายตาได้รับผิดชอบต่อทรัพย์สิน สิ่งของต่างๆ เพื่อฝึกให้เขาสามารถพึ่งตนเองได้
2. ในบางครั้งควรให้เด็กปกติช่วยนำทางเด็กบกพร่องทางสายตาบ้าง จนกว่าเด็กที่บกพร่องทางสายตาคนนั้นจะแสดงที่ท้าวสามารถช่วยเหลือตนเองได้
3. ปฏิบัติต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาเหมือนเด็กทั่วไปทุกประการ ไม่ว่าจะเป็นกฎระเบียบวินัยหรือกิจกรรมต่างๆ ที่สำคัญของชั้นเรียน
4. ส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างเด็กทั่วไปกับเด็กบกพร่องทางสายตา
5. สนับสนุนให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมของชั้นเรียน หากว่ามีบางกิจกรรมที่เด็กไม่สามารถเข้าร่วมได้ ควรจัดเตรียมกิจกรรมอย่างอื่นทดแทน
6. มอบหมายงานพิเศษให้เหมือนกับคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน เช่น เวิร์กประจำวัน รดน้ำต้นไม้ ทำแปลงปลูกผัก ทำความสะอาด ดูแลเด็กหรืออื่นๆ
7. ควรฝึกและให้โอกาสเด็กบกพร่องทางสายตาได้ช่วยเหลือเพื่อนๆ ในชั้นเรียนบ้าง

นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาคควรส่งเสริมและพัฒนาความสัมพันธ์อันดีระหว่างเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตากับเด็กปกติ พัฒนาความสามารถในการประเมินตนเอง ความสามารถในการเรียนอย่างอิสระไม่ต้องพึ่งผู้อื่นมากนัก ฝึกการเคลื่อนไหวและทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อม ฝึกประสาทสัมผัสในการเรียนรู้และทักษะการสื่อสาร ฝึกทักษะให้มีความชำนาญในการอ่านและการเขียนด้วยอักษรเบรลล์ ครูจะต้องศึกษาค้นคว้าตำรา แบบเรียน คู่มือครู เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ซึ่งจะต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและมูลนิธิของรัฐและเอกชน เช่น มูลนิธิช่วยเหลือ คนตาบอด เป็นต้น

4. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ

เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ โดยปกติแล้วมีระดับสติปัญญาเท่าเทียมคนทั่วไป ไม่มีผลการวิจัยใดสรุปได้ว่าเด็กกลุ่มนี้มีระดับสติปัญญาต่ำกว่าเด็กปกติ แต่มีเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ บางประเภทเท่านั้นที่อาจเรียนอ่อนกว่าเด็กปกติ เช่น เด็กที่บกพร่องทางระบบประสาทส่วนกลาง เด็กบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพจะมีการปรับตัวและลักษณะทางอารมณ์ใกล้เคียงกับเด็กปกติหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าเด็กได้รับการฟื้นฟู ได้รับการเตรียมความพร้อมทางด้านจิตใจเพียงใด อย่างไรก็ตามสิ่งที่เด็กเหล่านี้ต้องกว่าเด็กปกติก็คือ ทักษะทางสังคมเนื่องจากเด็กมีอุปสรรคทางด้านร่างกายและสุขภาพที่จะประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพจึงควรจัดดังนี้

1. หลักสูตรสำหรับเด็กกลุ่มนี้ไม่ควรแตกต่างไปจากเด็กปกติไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ หรือประสบการณ์อื่นๆ ที่มีความจำเป็นต่อชีวิต

2. การเรียนการสอน เป็นสิ่งที่ควรต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับเด็ก ก็คือการสอนทักษะ การเคลื่อนไหว ทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน และทักษะทางอาชีพเนื่องจากความบกพร่องของเด็กไม่สามารถใช้ประโยชน์จากการศึกษาเช่นคนทั่วไปได้อย่างเต็มที่ จึงต้องจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพของเด็กในหลายๆ กิจกรรมที่เด็กบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพไม่สามารถกระทำได้เต็มที่ เช่น พลศึกษา การท่องเที่ยวศึกษานอกสถานที่หรือการใช้สถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียน โรงเรียนต้องหาทางปรับสื่อการสอนและกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับเด็ก เด็กประถมศึกษาคควรเน้นการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ เช่น การควบคุมศีรษะ การกลืน นั่ง เดิน ยืน นอน วิ่ง การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก เช่น การหยิบ จับสิ่งของ และเน้นการช่วยเหลือตนเอง เช่นการรับประทานอาหาร การขับถ่าย การแต่งตัว สำหรับระดับสูงขึ้นเมื่อเด็กอยู่ในช่วงวัยรุ่น การเรียนการสอนควรมุ่งเน้นไปที่ทักษะทางอาชีพ และทักษะทางสังคม เมื่อเด็กเติบโตขึ้นปัญหาที่จะตามมาก็คือ ปัญหาการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และปัญหาความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม ซึ่งต้องฝึกความพร้อมสำหรับปัญหาที่จะเกิดขึ้น เช่นสอนให้รู้ถึงการแสดงออกที่เหมาะสมในการคบเพื่อน การแสดงพฤติกรรมกับคนอื่น กับเพื่อนต่างเพศ สอนเรื่องเพศศึกษาและการแก้ปัญหาทางเพศ

3. การปรับพฤติกรรม เนื่องจากเด็กเหล่านี้ไม่สามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมได้เหมือนคน ดังนั้นจึงต้องพยายามหาทางปรับปรุงพฤติกรรมให้ใช้ประโยชน์ได้ดีและไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคม

4. การจัดให้บริการเสริมแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ ควรเน้นสิ่งต่อไปนี้ให้มาก

4.1 การให้บริการเครื่องใช้และเครื่องมือต่างๆ ให้แก่ โต๊ะ เก้าอี้นั่งพิเศษ เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องคอมพิวเตอร์ ที่เปิดหนังสือ ที่ตั้งหนังสือ ที่จับดินสอ ห้องสุขาเฉพาะ ทางลาดเพื่อขึ้นลงอาคาร

4.2 การแก้ไขและบำบัดจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น แพทย์ จิตแพทย์ พยาบาล นักกายภาพบำบัด นักแก้ไขการพูด และนักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

การช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพในชั้นเรียนรวม

การให้การศึกษาแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ โดยทั่วไปมุ่งเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก และมุ่งการฟื้นฟูสมรรถภาพของเด็กแต่ละคนให้เด็กมีโอกาสนำประสบการณ์ขั้นพื้นฐานในการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นจึงควรช่วยเหลือเด็กบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพให้สามารถบรรลุเป้าหมายต่างๆ เหล่านี้ซึ่งแนวทางในการช่วยเหลือที่สำคัญ ๆ ได้แก่

1. ต้องเก็บประวัติการรักษาทางการแพทย์ของเด็กไว้อย่างดี เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดการศึกษาที่เหมาะสม

2. เด็กต้องได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าเด็กจะอยู่ในสถานที่ใด สถานการณ์ใดก็ตาม ต้องพยายามจัดการศึกษาให้ได้ เช่น เด็กเจ็บป่วยในโรงพยาบาล โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนให้เป็นพิเศษ หรือจัดโครงการอย่างใดอย่างหนึ่งที่จะช่วยเด็กให้เรียนทันเพื่อน ๆ ในชั้น

ในการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ ควรจัดให้เด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ใกล้เคียงกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เด็กหลายคนที่มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหวอาจถูกจัดให้อยู่ในชั้นเรียนปกติ โดยเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ การจัดให้เด็กเรียนแบบนี้เด็กจะได้รับการวัดและประเมินผลทางวิชาการแบบเดียวกับเด็กอื่นๆ ในชั้นเดียวกัน ขณะเดียวกันครูในชั้นปกติ มีความจำเป็นต้องประสานงานกับนักวิชาการ ซึ่งจะให้บริการติดตามช่วยเหลือให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งครูการศึกษาพิเศษ พยาบาลประจำโรงเรียน นักกายภาพบำบัดในบางกรณีเด็กอาจได้รับจากบุคคลเหล่านี้มากกว่าหนึ่งคน เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายอาจได้รับการช่วยเหลือจากนักกายภาพบำบัดและนักกิจกรรมบำบัดทุกสัปดาห์ เป็นต้น สำหรับบางกรณีที่จำเป็นต้องพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลเป็นเวลานานและขาดโรงเรียนเป็นช่วงเวลานาน ดังนั้นตามโรงพยาบาลจึงควรมีศูนย์การเรียนสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรัง โดยครูการศึกษาพิเศษทำหน้าที่สอน เพื่อเป็นการเตรียมเด็กให้สามารถกลับไปเรียนต่อที่โรงเรียนได้ทัน หรือไม่มีปัญหาในการเรียนมากจนเกินไป ซึ่งเด็กแต่ละคนจะใช้เวลาในการเรียนแตกต่างกันไป

5. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์

ผดุง อารยะวิญญู (2542 : 105 – 109) ได้อธิบายหลักการจัดการเรียนการสอนและวิธีการจัดการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

1. รูปแบบทางจิตวิทยาการศึกษา ให้เด็กเข้าใจปัญหาของตนเองและยินดีที่จะหาทางขจัดปัญหานั้น ครูจะต้องทำให้เด็กเกิดความเชื่อถือ ศรัทธา ทำให้เด็กมีกำลังใจที่จะต่อสู้กับปัญหาของตน ซึ่งจะต้องใช้เกมและกิจกรรมต่างจากเด็กปกติ โดยทำเป็นรายบุคคล จึงจะสามารถช่วยให้เด็กลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เพื่อแก้ไขบุคลิกภาพที่พัฒนาหรือดำเนินไปอย่างไม่ถูกต้อง

2. รูปแบบทางจิตวิทยา สิ่งแรกที่ต้องกระทำคือพิจารณาว่าพฤติกรรมใดที่เป็นปัญหา และมีความจำเป็นต้องปรับโดยการเพิ่มหรือลดพฤติกรรม หลังจากนั้นครูหรือนักจิตวิทยาอาจใช้แรงเสริมเพื่อให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น หรืออาจใช้เทคนิคอื่นใดที่ทำให้เด็กลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งครูจึงควรเน้นและสนใจเฉพาะพฤติกรรมที่พึงประสงค์เท่านั้น ส่วนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ไม่ควรให้ความสนใจเพราะเด็กจะเรียนรู้พฤติกรรมของเด็กปกติด้วยการสังเกตและนำไปใช้

3. รูปแบบทางนิเวศวิทยา ครูควรทำความเข้าใจกับทุกอย่างที่ประกอบเป็นระบบสังคม เพื่อหาทางขจัดสิ่งที่เป็นสาเหตุของความบกพร่องทางพฤติกรรม แม้เด็กจะได้รับการปรับพฤติกรรมแล้วก็ยังไม่เพียงพอ ควรมีการปรับปรุงทัศนคติของครู นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนสมาชิกในชุมชน เพื่อให้มีความเข้าใจและยอมรับเด็กให้มากยิ่งขึ้น เพราะในบางกรณีที่บุคลากรในโรงเรียนมีผลต่อพฤติกรรมบางอย่างของเด็กมีปัญหา แต่โดยความจริงนั้นระบบโรงเรียนกลับเป็นสาเหตุของปัญหา เนื่องจากไม่สามารถสนองธรรมชาติของเด็กเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม

วิธีการจัดการเรียนการสอน

การเรียนการสอนเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ ครูจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการแก้ไขพฤติกรรม ซึ่งวิธีที่นิยมใช้คือ การปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) เป็นวิธีการที่นำมาใช้เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น โดยที่ครูเปิดโอกาสให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียน มีการสอนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อยจนเด็กสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมได้ โดยที่เด็กทุกคนมีแผน การสอนเฉพาะบุคคลที่เน้นความสำเร็จทางการเรียน การสร้างทัศนคติที่ถูกต้องต่อตนเอง พัฒนาการทางสังคมและปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แรงเสริมเชิงบวก (Positive Reinforcement) แรงเสริมเชิงบวก หมายถึง ขบวนการที่ส่งเสริมพฤติกรรมของบุคคล เพื่อให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ซ้ำอีก เมื่อได้รับคำชมเชยหรือรางวัล ตัวอย่างเช่นเมื่อเด็กทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งสำเร็จ ครูพูดว่าเก่ง ดี วิเศษ ยอดเยี่ยม ดีมาก เป็นต้น อุปกรณ์เสริมแรงที่เป็นสิ่งของอาจได้แก่ อาหาร เช่น ลูกกวาด อมยิ้ม เป็นต้น ของเล่น เช่น ตุ๊กตา ลูกหิน ดินน้ำมัน เป็นต้น การให้แรงเสริมควรให้อย่างสม่ำเสมอ

ในตอนแรก เมื่อพฤติกรรมเริ่มคงที่แล้วควรลดแรงเสริมลง และให้แรงเสริมเป็นครั้งคราวเท่านั้น เมื่อพฤติกรรมคงที่แล้ว

2. แรงเสริมเชิงลบ (Negative Reinforcement) แรงเสริมเชิงลบ หมายถึง ขบวนการที่ส่งเสริมพฤติกรรมของบุคคล เพื่อให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ซ้ำอีก เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพื่อต้องการหลีกเลี่ยงสภาวะที่เด็กไม่พึงพอใจ ตัวอย่างเช่น ครูบอกกับนักเรียนว่า “แบบฝึกหัดคณิตศาสตร์มี 2 ตอน หากใครทำตอนแรกถูกหมดก็ไม่ต้องทำแบบฝึกหัดตอนที่ 2” นักเรียนจึงตั้งใจ ทำแบบฝึกหัดตอนแรกถูกหมดและทำอย่างดีให้คำตอบถูกหมดเพื่อหลีกเลี่ยงการทำแบบฝึกหัดตอนที่ 2 ดังนั้นแบบฝึกหัดตอนที่ 2 เป็นแรงเสริมเชิงลบ เพราะเป็นสิ่งที่เด็กต้องการหลีกเลี่ยง แต่แบบฝึกหัดตอนที่ 2 นี้ทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์

3. การหยุดยั้ง (Extinction) เป็นการงดให้รางวัล งดให้ความสนใจต่อพฤติกรรมของเด็กซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ครูควรให้แรงเสริมแก่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ควบคู่กันไป ด้วย เช่น เมื่อเด็กลุกจากที่นั่ง ครูแสดงอาการไม่สนใจ แต่เมื่อเด็กนั่งเรียบร้อยครูจะชม เป็นต้น การเพิกเฉยของครูเหมาะสมสำหรับพฤติกรรมที่ไม่รุนแรงเท่านั้น วิธีนี้ไม่เหมาะสมสำหรับพฤติกรรมที่รุนแรง เช่น การชกต่อย ซึ่งครูควรหยุดพฤติกรรมนั้นทันที

4. การใช้เบี้ยอรรถกร (Token Economy) เหรียญรางวัล เป็นการสะสมเหรียญหรือคะแนน เพื่อให้นักเรียนมีสิทธิได้รับรางวัลอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือกระทำกิจกรรมที่นักเรียนชอบ โดยครูกำหนดคะแนนหรือเหรียญเป็นระดับต่างๆ แต่ละระดับมีรางวัลแตกต่างกัน เช่น ครูจะให้ 1 คะแนนแก่นักเรียนทุกครั้งที่ทำงานเสร็จภายในเวลาที่กำหนดให้และให้อีก 1 คะแนน หากนักเรียนไม่ลุกออกจากที่นั่งในเวลาที่กำหนด ถ้าใครสะสมคะแนนได้ 10 คะแนน ครูจะมีรางวัลให้เป็นรูปลูก 1 แผ่น หากนักเรียนสะสมคะแนนได้ 20 คะแนน จะได้สมุด 1 เล่ม 30 คะแนน ครูให้เล่นเกมในชั่วโมงว่างและ 40 คะแนนเด็กจะได้ดูวีดีโอในเวลาพิเศษ เป็นต้น การให้รางวัลควรจัดตามระดับความสำคัญของรางวัลและการให้คะแนนควรให้สำหรับพฤติกรรมที่เด็กสามารถทำได้

5. การแก้ไขพฤติกรรมมากกว่าเดิม (Overcorrection) เป็นการแก้ไขผลการกระทำของเด็ก และแก้ไขในปริมาณที่มากกว่าเดิม เช่น เด็กคนหนึ่งคว่ำโต๊ะเรียนในห้องเรียน จนโต๊ะเรียนระเกะระกะเต็มไปหมด ครูจึงสั่งให้เด็กจัดตั้งโต๊ะให้เป็นระเบียบเหมือนเดิม ยิ่งไปกว่านั้นครูยังให้นักเรียนคนนั้นทำความสะอาดโต๊ะทุกตัวอีกด้วย จะเห็นได้ว่าเทคนิคการปรับพฤติกรรมนี้มี 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกคือเด็กจะต้องแก้ไขผลการกระทำของตนเสียก่อน เช่น จัดโต๊ะเข้าที่ให้เรียบร้อย ส่วนขั้นที่ 2 เป็นการให้เด็กทำในสิ่งที่ดี แต่เด็กอาจไม่ชอบ เช่น การทำความสะอาดโต๊ะเรียนทุกตัวในห้องเรียน เป็นต้น การให้เด็กกระทำเช่นนี้เป็นการลงโทษสถานเบา

6. การงดแรงเสริมในช่วงเวลาจำกัด (Timeout) เป็นการงดรางวัลในช่วงเวลาจำกัด เช่น นักเรียนที่คุยกันจะถูกตัดสิทธิไม่ให้เล่นเกมคอมพิวเตอร์ในชั่วโมงเรียนคอมพิวเตอร์ เป็นต้น เด็กที่ร้องไห้ไม่หยุดอาจจะถูกส่ง เข้าไป “ขัง” ไว้ในห้องนอนเป็นเวลา 5 นาทีหรือจนกว่าจะหยุดร้องไห้ เป็นต้น การงดให้รางวัลควรกระทำให้เหมาะสม ควรงดในสิ่งที่เด็กชอบและไม่ควรงดนานจนเกินไป

7. การทำสัญญากับเด็ก (Behavioral Contract) เป็นการเซ็นสัญญาระหว่างครูกับนักเรียน ในลักษณะที่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น นักเรียนสัญญากับครูว่าจะไม่ขโมยของของเพื่อนอีก ตลอดระยะเวลา 2 เดือน เป็นต้น สิ่งที่จะให้เด็กทำสัญญาควรเป็นสิ่งที่นักเรียนสามารถทำได้ ระยะเวลาในสัญญาไม่ควรนานเกินไปที่เด็กจะทำได้ มีการตรวจสอบตลอดเวลาว่าเด็กปฏิบัติตามสัญญาหรือไม่ หากผิดสัญญาควรมีการลงโทษหรือปฏิบัติตามสัญญาครบถ้วนควรให้รางวัลแก่เด็ก

8. การลงโทษ (Punishment) เป็นขบวนการในการขจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่เด็กแสดงออกและไม่ให้เด็กแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นอีกในอนาคต การลงโทษอาจเป็นการลงโทษด้วยวาจา เช่น การตำหนิหรือการลงโทษทางกาย เช่น การเขี่ยนตี ครูพึงระวังว่าการลงโทษเป็นการหยุดพฤติกรรมไม่ใช่เป็นการเสริมพฤติกรรม หากลงโทษแล้วเด็กยังแสดงพฤติกรรมดังเดิมอีก แสดงว่าการลงโทษเป็นวิธีปรับพฤติกรรมที่ไม่มีประสิทธิภาพสำหรับเด็กคนนั้น

9. การหล่อหลอมพฤติกรรม (Shaping) เป็นการเลือกให้แรงเสริมเฉพาะพฤติกรรมที่พึงประสงค์เท่านั้น เช่น ห้องเรียนครูชวนนักเรียนที่ตั้งใจฟังครู ส่วนเด็กที่คุยกันนั้นครูไม่ตำหนิ แต่ครูจะแสดงอาการ ไม่สนใจ การเลือกชมเฉพาะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จะช่วยให้เด็กแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก

10. การเป็นแบบอย่างที่ดี (Modeling) ครูควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก เด็กอาจยึดครูเป็นแบบอย่างในหลายด้านในการปรับพฤติกรรม หากครูไม่สามารถเป็นแบบอย่างได้ อาจใช้นักเรียนเป็นแบบอย่างก็ได้ เช่น ตัวอย่างของการพูดจาไพเราะ การมีสัมมาคารวะต่อครู การขยันหมั่นเพียร การรับผิดชอบสิ่งที่ครูมอบหมายให้ เป็นต้น

การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ในชั้นเรียนรวม

การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ในชั้นเรียนรวมนั้นครูประจำชั้นจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด จึงเป็นผู้สังเกตและพบพฤติกรรมที่มีปัญหาของเด็ก ดังนั้นครูประจำชั้นจึงเป็นบุคคลสำคัญยิ่งในการช่วยเหลือเด็กก่อนบุคลากรฝ่ายอื่นๆ ไวท์และคอร์ดแลนด์ (White and Koorland, 1996 อ้างถึงใน Hallahan & Kauffman, 2003: 242) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับใช้ช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ดังนี้

1. หลีกเลี่ยงการเสริมแรงเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมรุนแรงหรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
2. อธิบายให้นักเรียนฟังว่าการใช้ภาษาที่รุนแรงหรือพูดไม่ดี เป็นอันตรายเช่นเดียวกันกับการทำร้ายทางร่างกาย
3. ครูควรใช้วิธีบอกกล่าวด้วยวาจาหรือไม่ต้องใช้วาจาเพื่อเตือนถึงสาเหตุของความรุนแรงเป็นการทำให้ความรุนแรงค่อย ๆ ลดลงทีละน้อย
4. เมื่อครูสอนนักเรียนเกี่ยวกับความรุนแรงและการควบคุมความรุนแรง ครูควรใช้คำพูดหรือการเขียนแผนการใช้กิจกรรมที่แสดงถึงความรุนแรง
5. ครูให้การเสริมแรงเมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือไม่แสดง ความรุนแรง

6. ครูควรให้นักเรียนได้ตระหนักถึงระดับความรุนแรงที่เกิดขึ้นโดยครูให้การเสริมแรงเมื่อนักเรียนแสดงออกด้วยการลดระดับความรุนแรงลง
7. ครูควรใช้เบี่ยงรรถกรเมื่อนักเรียนลดการแสดงพฤติกรรมที่รุนแรงลง
8. ครูอาจใช้การสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อนช่วยลดพฤติกรรมความรุนแรงของเด็ก
9. ครูอาจใช้การบันทึกภาพวิดีโอในชั้นเรียนเพื่อบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนเมื่อมีการเสริมแรงหรือลดพฤติกรรมรุนแรง นักเรียนที่มีพฤติกรรมรุนแรงอาจลดการแสดงพฤติกรรมที่รุนแรงเมื่อรู้ว่ากำลังมีการบันทึกภาพวิดีโออยู่

สรุปได้ว่าวิธีการสอนเน้นเน้นการแก้ไขพฤติกรรม วิธีที่นิยมคือการปรับพฤติกรรมโดยใช้วิธีการต่าง ๆ ดังนี้ การใช้แรงเสริมทางบวก แรงเสริมทางลบ การหยุดยั้ง การใช้เบี่ยงรรถกร การแก้ไขพฤติกรรมมากกว่าเดิม การงดแรงเสริมในช่วงเวลาจำกัด การทำสัญญา การลงโทษ การหล่อหลอมพฤติกรรมและการเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งนี้ครูประจำชั้นควรช่วยเหลือเด็กโดยหลีกเลี่ยงการเสริมแรงเมื่อเด็กมีพฤติกรรมรุนแรง อธิบายถึงผลเสียของการใช้ภาษาที่รุนแรง ครูควรตักเตือน ครูควรสอนด้วยการพูดหรือการเขียนแทนการแสดงออกถึงความรุนแรง ครูให้การเสริมแรงเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ครูอาจใช้กลุ่มเพื่อนและการบันทึกภาพวิดีโอเพื่อลดระดับความรุนแรงของพฤติกรรม

6. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กออทิสติก

การให้บริการด้านการจัดการเรียนการสอนเด็กออทิสติกยังอยู่ในวงที่จำกัด เนื่องจากหน่วยงานและบุคลากรที่มีความชำนาญการด้านนี้ยังมีไม่มากนัก แต่อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กออทิสติกจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง กล่าวคือ การปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กแต่ละคน การสอนทักษะต่างๆที่เน้นด้านที่บกพร่อง เช่น การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น การพูด การสื่อสาร การตอบสนองต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมเหมือนเด็กปกติ เป็นต้น ทั้งนี้การสอนและการช่วยเหลือเด็กออทิสติกต้องช่วยกันจากบุคลากรหลายวิชาชีพ ได้แก่ ครูการศึกษาพิเศษ นักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพบำบัด นักแก้ไขการพูด นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ จิตแพทย์ โดยที่ต้องมีการวางแผนล่วงหน้าร่วมกันจึงจะทำงานประสบความสำเร็จได้

เนื่องจากเด็กออทิสติกเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม มีการสื่อสารและการแสดงพฤติกรรมที่ผิดปกติ ดังนั้นการช่วยเหลือเด็กเหล่านี้จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ พ่อแม่ แพทย์และนักการศึกษาให้การช่วยเหลืออย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. พ่อแม่เป็นครูคนแรกของลูก ต้องเอาใจใส่ให้ความอบอุ่น รู้จักวิธีสังเกตพัฒนาการของลูกเพื่อเป็นข้อมูลในการรักษาบำบัดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมรวมทั้งการช่วยฝึกลูกให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์และนักบำบัด พ่อแม่เด็กออทิสติกต้องมี

ความอดทนสูง เข้มแข็ง ทำใจยอมรับสภาพความจริงที่เกิดขึ้น ปรับสถานการณ์ภายในบ้านให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูเด็กออทิสติก

2. บุคลากรทางการแพทย์ หมายถึง กุมารแพทย์ จิตแพทย์ พยาบาลจิตเวช นักจิตวิทยา นักฝึกพูด นักบำบัดทั้งหลาย ต้องร่วมมือประสานงานกับพ่อแม่และครู ช่วยรักษาบำบัด ให้คำแนะนำฝึกอบรม เพื่อลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเสริมสร้างทักษะการช่วยตนเองและทักษะอื่นๆ เป็นต้น

3. ครูและบุคลากรในโรงเรียน ต้องมีความรู้และเข้าใจในเรื่องของเด็กออทิสติก มีจิตใจที่เมตตาเห็นใจและต้องการจะให้ความช่วยเหลือ ต้องมีความอดทนในการที่จะช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สร้างเสริมทักษะใหม่ๆ และให้การศึกษาพิเศษตามความถนัดของเด็กแต่ละคน

วิธีสอน หรือช่วยเหลือเด็กออทิสติกในชั้นเรียนรวม

เด็กออทิสติกเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทหนึ่งที่มีปัญหาด้านการสื่อสารและสังคมอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กออทิสติกจึงอาจต้องเตรียมเด็กล่วงหน้าบ้างในกรณีที่มีอาการรุนแรง ในชั้นเรียนรวมมีวิธีการช่วยเหลือเด็กดังนี้

1. หากเด็กออทิสติกมีความบกพร่องขั้นรุนแรง การช่วยเหลือควรเป็นแบบตัวต่อตัว การเรียนร่วมจึงเป็นวิธีที่ไม่เหมาะสม เมื่อเด็กมีทักษะมากขึ้น จึงอาจพิจารณาให้เรียนร่วมได้

2. การสอนเด็กออทิสติก ควรเน้นทักษะที่จำเป็น ได้แก่ ทักษะในการดำรงชีพประจำวัน ภาษา ทักษะที่จำเป็นในการเรียนและทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ

3. ในทักษะด้านภาษา ควรเน้นการรับรู้ทางภาษา (Receptive Language) และการแสดงออกทางภาษา (Expressive Language) ซึ่งอาจเริ่มต้นด้วยการฝึกให้เด็กแสดงออกทางภาษาในลักษณะที่ง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อนเสียก่อน

4. จัดกิจวัตรประจำวันให้เป็นระบบและดำเนินการตามเดิมทุกวัน หากมีการเปลี่ยนแปลง จะต้องบอกและอธิบายให้เด็กทราบอย่างชัดเจน

5. ใช้กระบวนการปรับพฤติกรรมควบคู่ไปกับการสอน

6. หลีกเลี่ยงการลงโทษ การลงโทษบางอย่างอาจไม่เหมาะสมสำหรับเด็กประเภทนี้ แต่อาจทำให้ปัญหาลับเลวร้ายยิ่งขึ้น อย่างน้อยควรเปลี่ยนเป็นการให้แรงเสริมแทนการลงโทษ

7. เนื่องจากเด็กออทิสติกเป็นจำนวนมาก มักเลียนแบบพฤติกรรมของเพื่อนที่มีอายุในวัยเดียวกัน การเรียนการสอนจึงควรให้เพื่อนเป็นแบบอย่างให้มากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้

8. เนื่องจากเด็กประเภทนี้มักขาดทักษะในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น การจัดการเรียนการสอนควรเน้นทักษะทางสังคมด้วยเช่นเดียวกัน

9. พยายามเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดหรือส่งเสริมการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก

10. เลือกใช้วิธีปรับพฤติกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก

11. หากเด็กนั่งโยกตัวไปมาเสมอในห้องเรียนหรือเมื่อประกอบกิจกรรมที่เด็กไม่สนใจ

ครูหลายคนที่เข้าใจเด็กอาจสั่งให้เด็กหยุดพฤติกรรมนั้น หรือเพิกเฉยต่อพฤติกรรมนั้นเสีย วิธีการดังกล่าวอาจไม่ทำให้เด็กหยุดพฤติกรรมโดยตัว ครูอาจเลือกใช้วิธีใหม่ เช่น เลือกกิจกรรมที่เด็กสนใจซึ่งครูจะต้องมีข้อมูลก่อนว่าเด็กชอบอะไรบ้างและไม่ชอบอะไรบ้าง ครูอธิบายให้เพื่อนร่วมห้องเข้าใจและให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก

12. เด็กออทิสติกอาจกัดเด็กปกติ ซึ่งครูบางคนอาจนำเด็กไปนอกห้องหรือลงโทษเด็กด้วยวิธีอื่น ซึ่งอาจไม่ได้ผล ครูจึงจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญให้มาช่วยเหลือเด็กในบางเวลา หรืออาจให้เด็กเลือกนั่งเรียนกับเพื่อนที่เขาชอบและสามารถสื่อสารกับรู้เรื่อง

13. เด็กออทิสติกบางคน อาจพูดตามหรือเลียนเสียงพูดของเด็กปกติ ครูจะต้องชี้แจงให้เด็กปกติเข้าใจว่า เขาไม่มีความประสงค์จะล้อเลียนเด็กปกติ แต่การพูดตามอาจเป็นลักษณะเฉพาะของเด็กประเภทนี้ และให้ใช้วิธีช่วยเหลือในข้อ 12

14. เด็กออทิสติกบางคนอาจเรียนรู้ช้า เด็กใช้เวลานานมากในการแสดงทักษะที่ง่าย ๆ ครูบางคนอาจลดจุดประสงค์ทางพฤติกรรมลง ลดเนื้อหาวิชาลง ซึ่งอาจทำให้เด็กสอบผ่านเกณฑ์ได้ง่ายขึ้น ความจริงแล้วครูอาจช่วยเด็กได้โดยการสื่อสารทางสายตา นั่นคือ ให้เด็กเรียนจากภาพประกอบ วิดีทัศน์หรือแผ่นใสหรือครูอาจใช้ดนตรีประกอบการสอน

15. เด็กอาจขาดสมาธิในการเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะที่มีเสียงรบกวน ครูอาจให้เด็กงดรวมกิจกรรม ซึ่งเป็นวิธีที่ไม่เหมาะสม ครูอาจเลือกวิธีการอื่น เช่น ให้เด็กสวมหูฟังเพื่อป้องกันเสียงรบกวน หรือให้เด็กฟังเพลงจากเทปในกิจกรรมที่มีเสียงดนตรีประกอบ

เด็กออทิสติกส่วนใหญ่จะอยู่ไม่นิ่ง ซุกซนมาก สมาธิสั้น แยกตัว ไม่พูดถ้าไม่ได้รับการปรับพฤติกรรมและฝึกพูดให้สื่อสารกับผู้อื่นได้ จะพบว่าเด็กกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว อาละวาด เอาแต่ใจตัวเอง ไม่พูด เด็กกลุ่มที่มีสติปัญญาดีสามารถเรียนได้ถึงระดับปริญญาแต่ก็ยังต้องได้รับการดูแลและมีที่ปรึกษาในระยะยาว ถ้ากลุ่มที่มีภาวะปัญญาอ่อนร่วมด้วย จำเป็นต้องมีพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือในกิจวัตรประจำวันด้วยและพบว่ามีถึงร้อยละ 40 ที่มีอาการลมชัก ดังนั้นเด็กออทิสติกจึงจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากทุกฝ่าย ถ้าเด็กที่ได้รับการช่วยเหลืออย่างเต็มที่ตั้งแต่เด็กเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่จะสามารถอยู่ในสังคมได้ใกล้เคียงกับคนปกติ

การสอนเด็กออทิสติกนั้น จะสอนได้ผลเมื่อหลังจากเด็กได้รับการปรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหามาแล้ว จากนักบำบัดและจิตแพทย์ ครูและผู้ปกครองควรจะช่วยฝึกให้เด็กเพื่อให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่ การแก้ไขและปรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหามาก ได้แก่ พฤติกรรมที่เด็กซุกซนอยู่ไม่นิ่ง ไม่มีสมาธิและไม่พูด ทั้งสองเรื่องนี้สำคัญและจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสียก่อนจึงจะสามารถสอนสิ่งอื่นๆ ต่อไปได้

7. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางภาษาและการพูด

สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางภาษาและการพูด ควรได้รับการสอนเพื่อแก้ไขการพูดจากผู้เชี่ยวชาญอย่างเร่งด่วนหรือเร็วที่สุด หลังจากตรวจพบอาการ เพื่อช่วยให้บุคคลมีพัฒนาการทางภาษาตามวัยที่ควรจะเป็นการสอนเพื่อแก้ไขความบกพร่องทางภาษาและการพูดในชั้นเรียนรวมมีแนวปฏิบัติดังนี้

7.1 การสอนเพื่อแก้ไขการพูดของเด็กที่พูดไม่ชัด

เมื่อผู้ที่พูดไม่ชัดได้รับการทดสอบจากนักแก้ไขการพูด และได้รับคำแนะนำให้นำเด็กมาฝึกพูดแล้ว นักแก้ไขการพูดจะฝึกเด็กให้ออกเสียงสระหรือพยัญชนะแต่ละเสียง โดยอาศัยความรู้เกี่ยวกับฐานที่เกิดของเสียง ลักษณะในการเปล่งเสียงพูดออกมา การวางลิ้นให้ถูกต้องตามตำแหน่งในการออกเสียงและลักษณะของลมหายใจ ตลอดจนทิศทางการของลมในช่องปากขณะออกเสียงพยัญชนะหรือสระแต่ละเสียง สอนให้รู้จักฟังเปรียบเทียบเสียงพูดของตนเองกับผู้สอนหรือเปรียบเทียบกับเสียงที่ถูกต้องชัดเจน การฝึกจะทำตั้งแต่ระดับที่เป็นหน่วยเสียง จนเป็นคำ วลี และประโยค ให้เด็กสามารถออกเสียงได้ถูกต้องทุกระดับ ตั้งแต่สามารถออกเสียงได้ถูกเมื่ออยู่ในห้องฝึกจนกว่าจะใช้เสียงที่แก้ไขนั้นได้ในการพูดคุยสนทนาในชีวิตประจำวัน

7.2 การสอนเพื่อแก้ไขการพูดของเด็กปากแหว่ง เพดานโหว่

เด็กที่ผิดปกติทางการพูดด้านปากแหว่ง เพดานโหว่ ควรแก้ไขโดยการฝึกพูด ดังนี้ สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3-4 ปี มารดาควรรู้วิธีการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาและการพูด เพื่อป้องกันมิให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาและการพูดช้าไม่สมวัย ควรสังเกตการพูดของเด็ก ซึ่งเสียงที่เด็กควรพูดได้ค่อยข้างชัดเจนถึงแม้จะมีเพดานโหว่คือ เสียง /ม/ /น/ /ง/ /ว/ /ย/ /ล/ /ห/ /อ/ เป็นต้น ถ้าเด็กพูดเสียงเหล่านี้ไม่ได้ ผู้ปกครองควรหมั่นกระตุ้นเด็กให้ทำเสียงดังกล่าให้ชัดเจนขึ้น ให้เด็กได้มีโอกาสฟังเสียงพูดที่ชัดเจนจากผู้ใหญ่บ่อยๆ เพื่อที่เขาจะได้พยายามเลียนแบบเสียงพูดให้ชัดขึ้น อาจใช้เกมการเล่นต่างๆ เพื่อช่วยฝึกกล้ามเนื้อริมฝีปากและลิ้นและฝึกบังคับลมให้ออกทางปากได้ดีขึ้น เมื่อเด็กอายุมากขึ้นและยังมีปัญหาเรื่องการพูดควรได้รับการฝึกพูดจากนักแก้ไขการพูด (Speech Pathologist) ต่อไป

7.3 การสอนเพื่อแก้ไขการพูดของเด็กติดอ่าง

การพูดติดอ่างของเด็กนับว่าเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตของเด็กมาก ปัญหาที่หากไม่ได้รับการแก้ไขจะทำให้เด็กมีความวิตกกังวลและมีปัญหาทางบุคลิกภาพได้ แต่หากได้รับความสนใจและแก้ปัญหาจากพ่อแม่ ครูและนักแก้ไขการพูดแล้ว ปัญหาการพูดติดอ่างของเด็กจะลดลงมากหรือหายขาดได้ การแก้ไขการพูดควรพิจารณาใน 2 ประเด็นหลักๆ ดังนี้

7.3.1 วิธีปฏิบัติต่อเด็กพูดติดอ่าง ควรปฏิบัติดังนี้

- 1) พยายามทำความเข้าใจถึงสภาพจิตใจและมีเจตนาดีต่อผู้พูดติดอ่าง
- 2) เวลาพูดควรมองตา ไม่ควรมองปาก จะทำให้ผู้พูดติดอ่างมีความกังวล

มากขึ้น

- 3) ไม่ควรแสดงท่าทีผิดปกติในขณะที่ฟังผู้พูดไม่คล่องและไม่ควรเร่งเร้าให้ผู้พูดโต้ตอบโดยเร็ว
- 4) ไม่พูดล้อเลียน ควรพูดให้กำลังใจ จะทำให้ผู้พูดติดอ่างมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น
- 5) ควรเป็นผู้ฟังที่ดีและไม่พูดแซงในขณะที่ผู้พูดกำลังพูดติดอ่าง
- 6) พ่อ แม่และครู ควรให้ความรักและความเอาใจใส่ให้มากขึ้น
- 7) ควรศึกษาว่าสถานการณ์ใดบ้างที่ทำให้เด็กพูดติดอ่าง และควรหลีกเลี่ยงไม่ให้เด็กต้องเผชิญสถานการณ์ขณะที่ยังไม่พร้อม
- 8) อย่างบังคับการใช้มือขวาด้วยการลงโทษที่รุนแรง
- 9) ไม่ควรตั้งความหวังในตัวเด็กสูงเกินไป และบังคับให้เด็กทำในสิ่งที่ยากเกินความสามารถของเขา

7.3.2 วิธีการฝึกเพื่อแก้ไขการพูดติดอ่าง

ถึงแม้ว่าบางคนอาจประสบปัญหาในการพูดติดอ่าง แต่อาการดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ ซึ่งสุมาลี ดิจจงกิจ (2529: 118) ได้เสนอวิธีการแก้ไขการพูดติดอ่างไว้ดังนี้คือ

3.2.1 การฝึกผ่อนคลายความตึงเครียดทำโดยการฝึกให้รู้จักผ่อนคลายกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ของร่างกาย ตลอดจนผ่อนคลายอารมณ์เมื่อเขาต้องพบเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เขาเคยพูดติดอ่าง

3.2.2 การดัดแปลงลักษณะการพูดให้แตกต่างไปจากเดิม จนทำให้พูดได้คล่องขึ้นและเพิ่มความเชื่อมั่นให้ตนเอง เช่น การพูดลากเสียง การพูดเป็นทำนองเพลง การพูดตามการเคาะนิ้ว เป็นต้น

7.4 การสอนเพื่อแก้ไขการพูดของเด็กอะเฟเซีย

อะเฟเซียหมายถึงความบกพร่องในการเข้าใจและการใช้ภาษา อันเกิดเนื่องจากการมีพยาธิสภาพของสมองบริเวณที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับภาษา เป็นผลให้ผู้ป่วยมีความบกพร่องของทักษะทางภาษาอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน เช่น ความบกพร่องในการฟังและเข้าใจคำพูด ความบกพร่องในการพูด ความบกพร่องในการอ่านและการเขียนหนังสือ

สำหรับเด็กที่เป็นอะเฟเซีย ควรได้รับการดูแลและการฝึกที่เหมาะสม ซึ่ง ชนัตต์ อาคมานนท์และพวงแก้ว กิจธรรม (2529: 129 – 131) ได้เสนอแนวทางแก้ไขไว้ดังนี้

ผู้ป่วยอะเฟเซียต้องได้รับการบำบัดทางภาษาจากนักแก้ไขการพูด การบำบัดทางภาษาควรเริ่มต้นที่หลังจากที่แพทย์มีความเห็นว่าอาการเจ็บป่วยด้านอื่นๆ ของผู้ป่วยไม่เป็นที่น่าวิตกแล้ว โดยทั่วไปจะพบว่าผู้ป่วยอะเฟเซียมีความสามารถทางภาษาดีขึ้นเองได้ในระยะเวลาระหว่าง 3 เดือน ถึง 6 เดือน ซึ่งผู้ป่วยบางรายอาจกลับเป็นปกติในระยเวลาดังกล่าว แต่ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้ภาษาได้เหมือนดังก่อนป่วย แม้เวลาจะล่วงเลยไปหลายไป ดังนั้นการ

บำบัดทางภาษาตั้งแต่ระยะแรกจึงมีความจำเป็นสำหรับผู้ป่วยอะเฟเซียทุกคน เพราะการบำบัดทางภาษาจะช่วยให้ผู้ป่วยมีความก้าวหน้าทางภาษาได้มากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือ

การบำบัดทางภาษานอกจากจะช่วยให้ผู้ป่วยสามารถติดต่อสื่อความหมายกับผู้อื่นได้สะดวกขึ้น ยังช่วยป้องกันไม่ให้ผู้ป่วยสร้างนิสัยในการติดต่อสื่อความหมายที่ไม่เหมาะสมอีกด้วย นอกจากนี้การที่ผู้ป่วยได้พบกับผู้ที่เข้าใจถึงลักษณะปัญหาของตนจะช่วยให้ผู้ป่วยมีกำลังใจดีขึ้น และช่วยลดปัญหาทางด้านอารมณ์และจิตใจ ที่เกิดขึ้นเนื่องจากความลำบากในการติดต่อสื่อความหมายกับผู้อื่นได้

8. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีหลักการสอนสำคัญๆ 3 ด้าน ซึ่งผดุง อารยะวิญญู (2542: 124 – 139) และ เบญจพร ปัญญายง (2545 : 18 – 21) ได้อธิบายไว้ดังนี้

1. หลักการทั่วไป

หลักการทั่วไปสำหรับการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีรายละเอียดดังนี้

1.1 สอนจากสิ่งที่ง่ายที่สุด การเริ่มต้นที่ดีควรเริ่มในระดับที่ต่ำกว่าความสามารถของเด็กเล็กน้อย ทั้งนี้เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าการประสบความสำเร็จ และมีกำลังใจที่จะเรียนในระดับที่ยากขึ้น

1.2 สอนจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคยไปหาสิ่งที่ไม่คุ้นเคยควรสอนเด็กจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคยก่อน จะทำให้เข้าใจบทเรียนได้มากขึ้น ต่อไปจึงเพิ่มการสอนในสิ่งที่เด็กไม่คุ้นเคย

1.3 ให้ออกาสเด็กเลือกเรียน ในการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกเรียนหรือเลือกกิจกรรมที่ตนเองสนใจ

1.4 ให้เด็กมีความสุขในการเรียน เด็กที่มีความสุขในการเรียนจะมองเห็นแง่ดีและสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและครูได้

1.5 ใช้ประสบการณ์ตรงควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ในเรื่องนั้นๆ วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น รวมถึงการให้เด็กมีโอกาสศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

1.6 ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ตามขีดความสามารถของตน การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพควรจัดให้สอดคล้องกับความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก เพราะเด็กแต่ละคนจะมีความก้าวหน้าในการเรียนไม่เหมือนกัน และใช้เวลาเรียนในเรื่องเดียวกันแตกต่างกัน การสอนจึงควรใช้วิธีการสอนหลายรูปแบบผสมผสานกัน

1.7 ใช้การเสริมแรงอย่างมีประสิทธิภาพ การเสริมแรงจะทำให้เด็กมีกำลังใจและมีความพยายามมากขึ้น โดยที่ครูจะให้การเสริมแรง อาจเป็นรางวัลหรือคำชมเชยหรือสิ่งอื่นๆ ที่ทำให้เด็กเกิดความพึงพอใจ เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้น แต่เมื่อเด็กมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ครูจะหยุดการเสริมแรงอาจจะด้วยการนิ่งเฉยไม่สนใจเพื่อให้

พฤติกรรมนั้นลดลง ครูควรให้แรงเสริมอย่างสม่ำเสมอและลดแรงเสริมลงทีละน้อย เมื่อเด็กมีพฤติกรรมดีแล้วครูจึงงดแรงเสริมหรือให้แรงเสริมเป็นครั้งคราวเพื่อให้เด็กคงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป

1.8 กระตุ้นให้เด็กใช้ความคิด ลักษณะการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ร่วมแสดงความคิดเห็น เช่น สถานการณ์สมมติ การให้งานที่สามารถหาคำตอบได้หลายๆ คำตอบวิธีถามตนเอง

1.9 ทบทวนบทเรียนบ่อยๆ และสอนเชื่อมโยงกับวิชาอื่น ครูอาจให้เด็กสรุปสิ่งที่เรียนมาแล้ว และครูควรสอนเชื่อมโยงกับวิชาอื่นหรือบทเรียนอื่น เพื่อเน้นย้ำให้เด็กเข้าใจและจำบทเรียนได้แม่นยำขึ้น

1.10 ใช้คำสั่งที่สั้นและเข้าใจง่าย ครูควรใช้คำสั่งสั้นๆ ที่เข้าใจง่ายและนำไปปฏิบัติได้

2. การพัฒนาความสามารถเบื้องต้น

ในการเรียนรู้ของเด็ก ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กเรียนรู้ได้ดีขึ้น โดยมีพัฒนาการตามลำดับทั้ง 6 ขั้น คือ

2.1 พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่ (Gross Motor Development) ได้แก่ พลิกตัวได้ เช่น พลิกตัวจากนอนหงายเป็นนอนคว่ำ นั่งได้ โดยลำตัวตรง คลานได้ เดินได้ วิ่งได้ ขว้างปาสิ่งของได้ กระโดดได้โดยที่เท้าแตะพื้นพร้อมกันทั้งสองเท้า กระโดดเท้าเดียวได้หรือกระโดดสลับเท้า เดินเป็นจังหวะตามเสียงดนตรีได้ บอกชื่อตนเองได้ บอกชื่อส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ มีกล้ามเนื้อที่แข็งแรง สามารถยกแขนขึ้นเหนือศีรษะได้ ยกเท้าขึ้นสูงได้และโน้มตัวได้

2.2 การทำงานประสานกันระหว่างกล้ามเนื้อกับการรับรู้ (Sensory Motor Integration) ได้แก่ รักษาสมดุลได้ เช่น เดินหรือวิ่งโดยไม่ชนเขหรือหกล้มบ่อยๆ เปรียบเทียบขนาดของส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ เช่น ทราบว่าขาใหญ่กว่าแขน เคลื่อนไหวคล่องแคล่ว เช่น สามารถกระโดดตามวงกลมหลายวงที่ขีดเรียงกันบนพื้นได้ มีความสามารถในการจำแนกสิ่งของโดยสังเกตจากพื้นผิว เช่น วัตถุผิวหยาบและวัตถุผิวละเอียด รู้จักความแตกต่างระหว่างซ้ายกับขวา มีการทำงานประสานกันดีระหว่างสายตากับมือ สายตากับเท้า มีความเข้าใจเกี่ยวกับเวลา

2.3 ทักษะในการรับรู้ (Perceptual Skills) ได้แก่ สามารถได้ยิน สามารถฟังและปฏิบัติตามคำสั่งได้ เลียนเสียงสูงได้ ฟังและจำสิ่งที่ได้ยินได้ ฟังและจัดลำดับสิ่งที่ได้ยินได้ มองเห็นโดยการทดสอบจากแผนภูมิวัดการเห็น มองตามสิ่งของที่เคลื่อนที่ได้ จำแนกสิ่งของโดยใช้สายตา จำแนกภาพจากพื้นได้ จำสิ่งที่มองเห็นได้ ขีดเขียนได้โดยไม่จำเป็นต้องเป็นตัวอักษรหรือรูปทรงที่มีความหมาย ประสานสายตากับการทำงานของกล้ามเนื้อได้ เรียงไม้บล็อกได้และใช้การรับรู้หลายด้านรวมกันได้

2.4 พัฒนาการทางภาษา (Language Development) ได้แก่ มีความสามารถในการจำคำศัพท์ได้ รู้ความหมายของคำ การเปล่งเสียงพยัญชนะต้น ตัวสะกดและพยัญชนะควบกล้ำ มีความสามารถในการจำแนกเสียงพูดได้ มีความสามารถในการอ่านหนังสือได้และเข้าใจสิ่งที่อ่าน การเขียนประโยค สะกดคำได้ด้วยปากเปล่าและการเขียน

2.5 ทักษะความคิดรวบยอด (Conceptual Skills) ได้แก่ สามารถนับเลขได้ บวกลบ คูณและหารได้ ทำเลขโจทย์ปัญหาได้ มีความรู้รอบตัวดี จัดหมวดหมู่สิ่งต่างๆ ได้ สามารถให้เหตุผลง่าย ๆ ได้

2.6 ทักษะทางสังคม (Social Skills) ได้แก่ การมีเพื่อนเล่น รู้จักคาดการณ์ มีความรับผิดชอบ

3. การสอนซ่อมเสริม หลักการสอนซ่อมเสริมเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มี 5 ด้าน ดังนี้

3.1 การเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนรู้โดยเฉพาะการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ เช่น การเดิน การวิ่ง การกระโดดและการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อเล็ก เช่น การใช้มือจับสิ่งของ การจับปากกา ดังนั้นจึงควรจัดกิจกรรมในการพัฒนาสิ่งต่อไปนี้

3.1.1 จังหวะ เน้นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กพัฒนากล้ามเนื้อ แขน ขา

3.1.2 การทรงตัว เน้นกิจกรรมที่ช่วยในการเดินหรือวิ่ง ให้ทรงตัวตรงและไม่ล้ม

3.1.3 การยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อ เน้นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กเคลื่อนไหวได้มาก และคล่องแคล่ว

3.1.4 ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ เน้นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กใช้กล้ามเนื้อของร่างกายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.1.5 ความเข้าใจเกี่ยวกับร่างกาย เน้นกิจกรรมที่มุ่งให้เด็กเรียกชื่อและใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้ถูกต้อง

3.2 การรับรู้ มนุษย์สามารถรับรู้ได้หลายด้าน ได้แก่ การรับรู้ทางการฟัง การใช้สายตา การสัมผัส การดมกลิ่น การลิ้มรสและการรับรู้ที่สำคัญที่สุดและใช้มากที่สุดในการเรียนรู้ คือ การฟัง การมองเห็นและการสัมผัส จึงควรฝึกทักษะในการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ดังนี้ การฝึกการรับรู้ทางการฟัง การฝึกการรับรู้ทางสายตาและการฝึกการรับรู้ทางประสาทสัมผัส

3.3 ภาษา สอนเพื่อเพิ่มช่วงความสนใจของเด็กให้ยาวขึ้น เพิ่มความสามารถของเด็กให้จำคำได้มากขึ้น เพิ่มความสามารถของเด็กให้จำคำได้นานขึ้น สอนให้เด็กสื่อสารได้โดยใช้ภาษาที่มีโครงสร้างง่ายขึ้น สอนให้เด็กมีโอกาสนำภาษาและการพูดด้วยความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

3.4 วิชาหลัก วิชาที่เป็นปัญหาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้มี 3 แขนง ดังนี้

3.4.1 การอ่านเด็กจะอ่านหนังสือได้หรือไม่ต้องอาศัยทักษะเบื้องต้นที่จำเป็น 3 ด้าน คือการจำคำ การเข้าใจความหมายของคำศัพท์และความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่อ่าน

3.4.2 การสะกดด้วยอักษรและลายมือ ก่อนการสะกดคำ ควรให้เด็กจำแนกความแตกต่างระหว่างตัวอักษรต้องจดจำตัวอักษรให้ได้แล้วจึงสะกดคำ ครูต้องระลึกว่าจะต้องอ่านออกจึงจะเขียนได้ ดังนั้นครูไม่ควรให้เด็กเขียนคำที่เด็กยังอ่านไม่ได้และในการสะกดคำครูต้องใช้เทคนิควิธีต่างๆ ที่มีผลดีต่อการสะกดคำ

3.4.3 คณิตศาสตร์ ครูต้องตระหนักว่าการเรียนการสอนคณิตศาสตร์มี 2 กระบวนการคือการคำนวณและการให้เหตุผล ซึ่งการคำนวณเป็นกระบวนการที่เด็กจะต้องลงมือทำ

3.5 พื้นฐานอาชีพ เป็นการเตรียมตัวให้เด็กมีความพร้อมในการทำงานในอนาคต ซึ่งควรสำรวจตนเองในด้านต่างๆ เพื่อพิจารณาว่าตนมีความเหมาะสมที่จะประกอบอาชีพใด โดยการสำรวจเบื้องต้นคือ ผลการเรียนรู้ บุคลิกลักษณะส่วนตัว ความสนใจและความถนัดในอาชีพ การเตรียมความพร้อมเพื่อฝึกอาชีพ ครูควรเตรียมเด็กให้พร้อมด้านต่างๆ ดังนี้ ความถนัดในการทำงาน การตัดสินใจเลือกงาน ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการปรับตัว บุคลิกลักษณะ ความอดทนในการทำงาน ทักษะที่ดีต่อการทำงาน

วิธีสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในชั้นเรียนรวม

วิธีสอนเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ในชั้นเรียนรวมอาจมีหลายวิธี ในที่นี้ขอเสนอวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเด็กประเภทนี้ เพียง 10 วิธีดังนี้ (ผดุง อารยะวิญญู, 2542: 112-115)

1. วิธีถามตนเอง (Self Questioning) ครูสอนให้นักเรียนตั้งคำถามตนเองเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน เช่น ปัญหาคืออะไร ฉันควรจะทำอย่างไร ฉันควรจะวางแผนอย่างไร ฉันจะแก้ปัญหาได้อย่างไร เป็นต้น การให้นักเรียนตั้งคำถามตนเองจะช่วยให้เด็กมีเวลาคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

2. วิธีท่องจำ (Verbal Rehearsal) โดยครูเป็นคนพูด และให้เด็กพูดตามด้วยเสียงดัง และเสียงกระซิบแล้วจึงให้ท่องจำโดยไม่มีเสียง และทำปากขมุขมิบ ครูอาจให้เด็กพูดใหม่โดยใช้คำพูดของเด็กเอง แต่ความหมายเหมือนเดิม วิธีดังกล่าวนี้จะช่วยให้เด็กจำเนื้อหาได้

3. วิธีจัดหน่วยการเรียนรู้ (Organization) ตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ เราทราบว่าเด็กสามารถเรียนได้ดีโดยการเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เก่าที่เด็กเรียนมาแล้ว ในบางครั้งการจัดเนื้อหาวิชาที่让孩子เรียนไม่เรียงลำดับตามหลักการเรียนรู้อย่างกล่าว จึงควรจัดเนื้อหาวิชาใหม่เป็นหน่วยย่อยๆ ที่ประกอบด้วยเนื้อหาที่พอเหมาะกับความสามารถของเด็ก ให้เด็กเรียนรู้ทีละหน่วย ในบทต่อไปควรมีเนื้อหาใหม่ไม่มากนัก และควรสัมพันธ์กับสิ่งที่เด็กเรียนรู้แล้วในบทก่อน

4. ใช้ความรู้เดิม (Using Prior Knowledge) วิธีนี้คล้ายกับวิธีการที่ 3 กล่าวคือเนื้อหาในบทเรียนใหม่จะต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาในบทที่เด็กเรียนมาแล้ว จึงจะทำให้เด็กเรียนรู้ได้ดี

5. **ใช้กลยุทธ์ในการจดจำ (Memory Strategies)** ครูพยายามสรรหากลวิธีในการจดจำสิ่งต่าง ๆ ให้ได้ดี ซึ่งบางครั้งอาจเชื่อมโยงกับสิ่งที่น่าสนใจ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือลักษณะเด่นของสิ่งนั้น ๆ เช่น เด็กจำได้ดีจากการร้องเพลง ตาสีจ๋วันเกิดของลูกได้ดี เพราะวันนั้นมีพายุพัดอย่างรุนแรง เด็กจำพยัญชนะ บ ได้เพราะมีส่วนคล้ายกับ ข แต่ต้องกว้างกว่า ข เป็นต้น

6. **วิธีพยากรณ์ (Predicting)** เป็นการให้เด็กคาดเดาล่วงหน้าเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน เช่น วันนี้จะเรียนอะไรบ้าง และให้เด็กตรวจสอบว่าถูกต้องตามที่คาดเดาหรือไม่

7. **วิธีกำหนดล่วงหน้า (Advance Organizer)** จากหลักการเรียนรู้ที่ว่า เด็กจะเรียนได้ หากเด็กทราบล่วงหน้ามาก่อนว่าจะเรียนเรื่องอะไร เด็กจะได้เตรียมตัวว่าตนเองมีความรู้หรือยังจะได้โยงความรู้ที่มีอยู่แล้วกับความรู้ใหม่ ดังนั้นครูจึงควรแจ้งให้เด็กทราบล่วงหน้าว่าจะเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาอะไรบ้าง เพื่อให้เด็กเตรียมตัวล่วงหน้าและเตรียมพร้อมที่จะเรียน

8. **ใช้วิธีปรับพฤติกรรมความคิดความจำ (Cognitive Behavior Modification)**
ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ

- 8.1 ครูแสดงเป็นตัวอย่างขณะอธิบายให้เด็กฟัง
- 8.2 นักเรียนแสดงท่าทางตามครูขณะฟังครูพูด
- 8.3 นักเรียนอธิบายหรือพูดด้วยเสียงอันดัง
- 8.4 นักเรียนอธิบาย หรือพูดด้วยเสียงกระซิบ
- 8.5 นักเรียนแสดงพฤติกรรม

9. **ใช้แบบอย่างหรือตัวแบบ (Modeling)** ครูอาจแสดงพฤติกรรมให้เด็กดูเป็นแบบอย่าง หรือให้เด็กอื่นแสดงให้ดูเป็นแบบอย่างก็ได้ รวมทั้งพฤติกรรมในการแก้ปัญหาต่างๆ ครูอาจอธิบายประกอบการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ด้วย แล้วจึงให้เด็กแสดงบ้าง

10. **การตรวจสอบตนเอง (Self – Monitoring)** เด็กสามารถเรียนรู้ได้โดยการปรับปรุงแก้ไขจากความผิดของตนเอง กระทำผิดจึงไม่ใช่สิ่งเลวร้ายเสมอไป ครูจึงควรฝึกให้เด็กหมั่นสังเกตตนเอง จะได้เข้าใจว่าตนเองทำผิดพลาดอย่างไรบ้าง ให้เด็กเสนอแนะข้อแก้ไขจะได้ไม่แสดงความผิดพลาดซ้ำอีก

9. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

สำหรับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษนั้น อุษณีย์ โพธิสุข (2543: 113 – 125) ได้อธิบายไว้ว่า ลักษณะธรรมชาติของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นอัจฉริยภาพที่แฝงอยู่หรือที่แสดงออกมาให้เห็นชัดเจน เด็กเหล่านี้มีความต้องการการศึกษาที่ต่างจากเพื่อน จึงมีการจัดการศึกษาพิเศษ เพื่อป้องกันการทำลายศักยภาพของตนเอง กรณีเช่นนี้พบมากในเด็กที่มีความสามารถระดับสูง (Highly Gifted) จนถึงเด็กที่มีแวพพที่จะเป็นอัจฉริยะบุคคลได้ (Potentially Genius) เพื่อมิให้ลดความกระตือรือร้นทางการเรียน เด็กหลายคนอาจกลายเป็นเด็กเรียนอ่อน ที่สำคัญคือเป็นการพัฒนาเด็กให้เต็มศักยภาพ

วัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

1. สร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นการเรียนรู้ให้เด็กทุกคนได้แสดงออกถึงพรสวรรค์ที่แฝงเร้นออกมา
2. มีการพัฒนาโครงการทางการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้เด็กให้ดียิ่งขึ้น เพราะเด็กที่มีความสามารถโดดเด่นมากก็มีข้อด้อยที่จะต้องปรับปรุงและเด็กที่ดูธรรมดาๆ ก็อาจมีความสามารถพิเศษแฝงอยู่
3. เกิดการพัฒนาโครงสร้างที่เป็นรากฐานของการสร้างองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความเข้มแข็งในเรื่ององค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม
4. ช่วยลดสภาพที่แข็ง กดดัน ทำให้เกิดความคับข้องใจที่ส่งผลกับการเรียนรู้ของเด็กระยะยาว
5. เพิ่มอัจฉริยภาพที่มีอยู่ในตัวเด็กให้โดดเด่นชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้ส่งผลต่อสภาพจิตใจที่ดีขึ้น รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ามากขึ้น
6. เป็นฐานสำคัญในการสร้างผู้นำของสังคมด้านต่างๆ
7. ทำให้ทราบถึงปัจจัยของการสร้างคนเก่ง และทราบปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่ทำให้เด็กไม่สามารถแสดงศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ สิ่งเหล่านี้เป็นประโยชน์กับเด็กทุกๆ คน ไม่เฉพาะแต่เด็กที่มีความสามารถพิเศษเท่านั้น

หลักเกณฑ์ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ มีดังนี้

1. เนื้อหายากและท้าทายกว่าหลักสูตรสำหรับเด็กทั่วไป
2. โยงใยกันหลาย ๆ วิชา
3. ให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกสิ่งที่ตนเองจะเรียน
4. กระบวนการเรียนการสอนสลับซับซ้อนลึกซึ้งกว่าหลักสูตรปกติ
5. ตั้งเกณฑ์ในการพิจารณาผลงานหรือผลการเรียนรู้ของเด็กให้ชัดเจน
6. เน้นกระบวนการความคิดระดับสูง
7. ให้ความสนใจกับความมุ่งมั่นหมั่นสำเร็จ ความกระตือรือร้นและการเปลี่ยนแปลงภายในที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้ของเด็กที่จะส่งผลดีต่อสังคม

โดยทั่วไปแล้วเมื่อจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กปกติในชั้นเรียนก็จะได้ประโยชน์จากการจัดการศึกษาเช่นนี้ด้วย เพราะกลยุทธ์หลายอย่างที่ใช้กระตุ้นศักยภาพเด็กให้แสดงความสามารถที่แท้จริงออกมา ทำให้เด็กทุกคนสนุกสนาน ทำหาย และได้มีโอกาสสำรวจความถนัดของตนเอง นั่นคือทำให้โอกาสเด็กทุกคนเพราะในสถานการณ์จริงก็ยังไม่มีการทราบว่าเป็นเด็กคนไหนคือ เด็กที่มีความสามารถพิเศษตัวจริง จึงต้องพยายามหาวิธีหลากหลายมาช่วยกระตุ้นความสนใจของเด็ก โดยหาความหลากหลายในเนื้อหา ความหลากหลายในวิธีการจัดการสอน เพราะลีลาการเรียนรู้ (Learning Styles) ของบุคคลแตกต่างกันมาก

อย่างไรก็ตามเมื่อเด็กแสดงออกถึงความสามารถแล้วก็จะเห็นว่าความสามารถของเด็กที่เก่งเรื่องเดียวกันก็ยังมีแตกต่างกันอยู่มาก เช่น เด็กบางคนเก่งคณิตศาสตร์ก็ชอบหรือถนัดเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับจำนวน ส่วนเรขาคณิตหรือตรีโกณมิติไม่ชอบเลยหรือเด็กเก่งศิลปะชอบวาดรูปอย่างเดียว ไม่ชอบปั้น แกะหรือถักทออะไรและเมื่อโตขึ้นก็อาจเหลือแค่วาดรูปลายเส้นหรือสีน้ำเท่านั้นอย่างอื่นไม่ชอบ จึงเห็นได้ว่าศิลปินที่โดดเด่นเขาจะมีเอกลักษณ์ที่เขาเลือกแล้วเฉพาะตัวไม่เหมือนใคร นอกจากการกระตุ้นอย่างไม่ว่าจะเด็กคนใดคนหนึ่งแล้วเมื่อเด็กแต่ละคนแสดงออกถึงความสามารถที่โดดเด่นหรือมีแววของความถนัด ความสนใจมากกว่าเด็กอื่นออกมา ครูผู้สอนจะต้องใช้กระบวนการจัดการศึกษาพิเศษเข้าไปช่วยสนับสนุนให้แววนั้นฉายชัดเจนและพัฒนาได้อย่างเต็มที่ การจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษมีหลายลักษณะแต่จะยกตัวอย่างวิธีการจัดโปรแกรมที่สำคัญๆ 4 วิธี ดังนี้คือ

1. การสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ (Enrichment)

เป็นวิธีการจัดการศึกษาแบบขยายกิจกรรมในหลักสูตรให้กว้างและลึกซึ่งกว่าที่มีอยู่ในหลักสูตรปกติ เน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหา ซึ่งเด็กอาจใช้เวลามากกว่าหรือน้อยกว่าเวลาที่เด็กอื่นในชั้นเรียนเดียวกันใช้ได้

การสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ สามารถวางแผนในการจัดการศึกษาที่让孩子ที่มีความสามารถพิเศษระดับอายุต่างกัน แต่มีความสนใจและมีความสามารถด้านเดียวกันมาเรียนด้วยกันเป็นบางชั่วโมง โดยปรับเนื้อหาในหลักสูตรให้เข้มข้นและกว้างขวางขึ้น กิจกรรมเพิ่มเติมได้แก่ การไปทัศนศึกษา โครงการงาน และชุดการเรียนการสอนแบบรายบุคคล การสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ช่วยให้เด็กพัฒนาสิ่งที่สนใจลึกซึ้งยิ่งขึ้น
2. ฝึกทักษะการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์สืบสวนสอบสวนหาความรู้ความจริง
3. สนับสนุนให้เด็กศึกษาหาความรู้นอกเหนือจากจุดประสงค์ทั่วไปในการเรียน

สำหรับเด็กปกติที่เหมาะสมสำหรับเด็กที่ก้าวหน้ากว่าเพื่อน ๆ และอาจเบื่อหน่ายการเรียน เช่น ในวิชาประวัติศาสตร์อาจให้เด็กศึกษากว้างขึ้นในเรื่องวิธีการพิสูจน์ วิธีหาข้อสรุปที่ทำให้ได้ความรู้มาในเรื่องต่างๆ อาทิ การคำนวณหาอายุสิ่งต่างๆ จากการใช้การตรวจสอบทางวิชาการ

การจัดการเรียนการสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ในชั้นเรียน ทำได้ดังนี้

1. ปรับกิจกรรม แบบฝึกหัดต่างๆ ให้เปิดกว้าง ถ้าเป็นคำถามก็เป็นคำถามปลายเปิดให้มากที่สุด
2. อนุญาตให้เด็กเลือกหัวข้อกิจกรรมหรือเสนอแนะรูปแบบหรือเนื้อหาการเรียนการสอน
3. ฝึกเด็กหัดทำโครงสร้างการเรียนรู้ แผนที่ความรู้ของตนเอง
4. ฝึกให้เด็กเรียนอะไรให้ลึกให้กระจ่างแจ้งชัดเจน

5. ปรับกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับลีลาการเรียนรู้ (Learning Styles) ของเด็กแต่ละคน

6. จัดกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมเด็กในเรื่อง ดังนี้ เป็นสิ่งที่เขาสนใจ พัฒนาทักษะกระบวนการทางความคิดระดับสูง สามารถบูรณาการหลายๆ สาขาเข้าด้วยกัน

วิธีจัดกลุ่มเด็ก

1. จัดชั้นพิเศษให้กับเด็กที่มีความสนใจ มีความสามารถในเฉพาะวิชา เช่น คณิตศาสตร์ ภาษา เป็นห้องนักคณิตคิดเร็ว ห้องนักวิทยาศาสตร์จิ๋ว ฯลฯ ซึ่งในโรงเรียนใหญ่ ๆ ที่มีเด็กนักเรียนมากพออาจจัดได้ง่ายกว่าโรงเรียนเล็กๆ การจัดห้องพิเศษที่นักเรียนมีระดับความสามารถพอๆ กันมาเรียนร่วมกันเฉพาะวิชา ไม่ใช่จัดห้องเด็กเก่งเด็กอ่อนโดยไม่แยกวิชา ทำให้เด็กพัฒนาความสามารถได้ดีขึ้น เพราะได้ทำงานที่เหมาะสมมากขึ้น และครูก็จัดกิจกรรมง่ายขึ้น ได้ทำงานที่ทำทนายทั้งครูและนักเรียน

2. จัดชั้นพิเศษบางเวลา เช่น เด็กเก่งกลุ่มศิลปะ ดนตรี คณิตศาสตร์ กีฬา นอกเวลา เสาร์-อาทิตย์ ปิดเทอม อาจทำได้กับทั้งเด็กในโรงเรียนเดียวกันต่างชั้นเรียนและเด็กต่างโรงเรียนกัน

3. จัดกิจกรรมพิเศษในชั้นเรียนปกติ ในบางครั้งเราแสดงวิธีจัดเด็กทุกระดับไว้ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดพัฒนาการทางสังคมขึ้น แต่บางครั้งก็ควรจัดเด็กมีระดับการเรียนรู้เดียวกันไว้กลุ่มเดียวกัน เพื่อโอกาสในการใช้กิจกรรมเสริมที่ยาวกว่าปกติ

2. วิธีขยายหลักสูตร (Extension)

เป็นการจัดโปรแกรมการศึกษานอกหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ที่สามารถตอบสนองความสนใจและความสามารถเป็นรายบุคคลได้ดีขึ้น ทั้งยังสามารถทำเป็นงานเดี่ยวหรืองานกลุ่มได้ทั้งสิ้น เด็กสามารถเรียนเกินกว่าหลักสูตร กิจกรรมที่สามารถทำได้ เช่น การทำโครงการพิเศษ การเรียนในห้องศูนย์วิชาการ เข้าค่ายวิชาการหรือเข้าค่ายตามความสนใจของเด็กเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร

การดำเนินการสามารถใช้การจัดที่หลากหลายรูปแบบ ดังนี้

1. การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
2. ทำการกำหนดโครงงานร่วมกัน
3. การเริ่มโครงการที่แปลกใหม่ร่วมกับนักเรียน
4. ทำศูนย์วิทยาการที่เป็นแหล่งกระตุ้นการเรียนรู้ตามความสนใจที่มีสื่อ

รูปแบบต่าง ๆ

5. สร้างเครือข่ายกลุ่มที่มีความสนใจหรือมีความพยายามแบบเดียวกันเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะเด็กที่มีความสามารถพิเศษระดับสูง

6. จัดระบบติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญที่จะเป็นพี่เลี้ยงให้เกิดความกระตือรือร้น เกิดมีการท้าทายทางความคิด

7. สร้างความรับผิดชอบ วินัยในการเรียน ให้เด็กที่มีความสามารถพิเศษ

8. จัดการแข่งขัน ในบางครั้งการแข่งขันทำให้เกิดการกระตุ้นเกิดมีการท้าทายทางความคิดและทำให้เกิดการปรับคุณภาพการเรียนการสอนจากการเปรียบเทียบและแข่งขัน เช่น โครงการโอลิมปิกวิชาการ การแข่งขันคณิตศาสตร์แห่งประเทศไทย เป็นต้น

9. การฝึกทักษะการเรียนรู้ เช่น

9.1 การหาข้อมูล การใช้ข้อมูล

9.2 การวินิจฉัย วิเคราะห์ ใช้วิจารณ์ญานกับข้อมูล

9.3 การนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ

3. วิธีลดระยะเวลาการเรียนรู้ (Acceleration)

สำหรับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้วยวิธีลดระยะเวลาเรียนนั้น มีผลการวิจัยพบว่าเด็กในระดับอายุเดียวกันมีความแตกต่างเรื่องความสามารถพิเศษถึงอย่างน้อย 7 ชั้นปีในแต่ละสาขาวิชา ดังนั้น การจัดการศึกษาที่จัดตามระดับอายุมากกว่าระดับความพร้อม จึงเป็นปัญหาที่ไม่เฉพาะตัวเด็กที่รู้สึกล้มเหลว แต่เป็นสิ่งที่ตระหนักกันดีในวงการศึกษา ซึ่ง พัสซอร์ (Passow.1993 อ้างอิงจาก อุษณีย์ โพธิสุข. 2543: 121) กล่าวว่า การที่เด็กต้องทนทำสิ่งที่ต่ำกว่าความสามารถของตัวเอง เป็นเรื่องที่ทารุณมากกว่าการที่เด็กทำงานยากกว่าวัยเป็นบางครั้งบางคราว ในโรงเรียนทุกโรงจะพบว่ามีเด็ก 1 – 2 % จากจำนวนเด็กทั้งหมดที่มีความสามารถในทางสติปัญญาโดดเด่นกว่าเด็กอื่นๆ พวกเขาเรียนรู้เร็ว จำง่าย คิดอะไรปราดเปรื่องเรียกว่า ฉลาดยอดเยี่ยม ปัญญาเป็นเลิศ เด็กเหล่านี้มักมีความทุกข์กับการเรียนแบบปกติแล้วนำไปสู่ปัญหาทางจิตใจและพฤติกรรมในภายหลัง

ประโยชน์ของการจัดการศึกษาแบบลดระยะเวลาการเรียนรู้ คือ

1. ช่วยเด็กเก่งไม่ให้เบื่อหน่ายการเรียนปกติในวิชาที่เขาไปได้เร็วกว่าเพื่อน ๆ

2. สามารถเรียนตามศักยภาพของตัวเอง

3. ลดทัศนคติทางลบกับการเรียนรู้ ลดความท้อแท้

4. เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนสิ่งที่ยากขึ้น ให้เหมาะสมกับความสามารถ

ของตัวเด็กเอง

5. เป็นการป้องกันมิให้เกิดการถดถอยทางศักยภาพของเด็กหรือทำลาย

ศักยภาพตนเอง

หลักเกณฑ์การจัดการศึกษาแบบลดระยะเวลาการเรียนรู้ เด็กที่จะเข้าพิจารณาจัดการศึกษาแบบนี้ควรมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความสามารถมากกว่าเด็กในวัยเดียวกันอย่างเห็นได้ชัดเจน

2. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคมเหมาะสมกับอายุ

3. มีความกระหายที่จะเรียนรู้ โดยไม่เครียด

4. พ่อแม่ ผู้ปกครองและโรงเรียนมีความเห็นตรงกันว่าควรใช้กระบวนการจัดการศึกษาแบบนี้กับเด็ก

5. ชอบเล่นและคลุกคลีกับเด็กโตมากกว่า ไม่ชอบเล่นกับเด็กวัยเดียวกัน

6. เด็กมีความพร้อมที่จะแยกจากเพื่อน

7. ต้องมีความแน่ใจว่า ไม่เป็นการตอบสนองความต้องการของผู้ใหญ่ที่อาจเป็นพ่อแม่หรือครู ที่ตั้งความคาดหวังกับเด็กสูงเกินไป

8. ต้องมีคนดูแลและรับผิดชอบในการจัดครั้งนี้อย่างเป็นระบบต่อเนื่อง มีเกณฑ์ความสามารถทางสติปัญญาสูงหรือ I.Q. เกิน 130 ขึ้นไป (ในกรณีเด็กที่มีความสามารถทางการเรียน) ได้รับการตรวจสอบจากนักจิตวิทยาที่เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความสามารถของเด็ก

วิธีจัดการศึกษาแบบลดระยะเวลาการเรียนรู้

1. ให้เข้าเรียนเร็วกว่าวัยของเด็กปกติมาก ในกรณีที่เด็กมีความพร้อมสูงมาก ได้รับการตรวจสอบจากนักจิตวิทยาที่เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความสามารถ มีความมั่นคงทางอารมณ์ สังคม และมีวุฒิภาวะมากกว่าเพื่อนวัยเดียวกัน และไม่ใช่ว่าเป็นสิ่งที่พ่อแม่ต้องการให้เลื่อน จากงานวิจัยพบว่าเด็กกลุ่มนี้มักประสบความสำเร็จในการเรียนสูง

2. ข้ามชั้นเรียน จะได้ผลดีต่อเมื่อมีการกลั่นกรองตามกระบวนการที่ดี ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น วิธีนี้พิจารณาจากเด็กที่ชอบทำงานที่ยากๆ สลับซับซ้อน

3. ให้เรียนในชั้นสูงกว่าบางวิชา วิธีนี้ได้ผลดีมากและเด็กไม่ถูกเพ่งเล็งมากนัก

4. ให้ทำงานในชั้นสูงกว่าแต่เด็กยังอยู่ในชั้นเดียวกับเพื่อน

5. ย่นหลักสูตรให้เด็กจบเร็วขึ้น โดยที่มีเนื้อหาเท่าเดิม

6. จัดกลุ่มเด็กที่มีความสามารถเรื่องเดียวกัน แต่ต่างชั้นกันมาเรียนด้วยกัน

4. การใช้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษเป็นผู้ให้คำปรึกษาดูแล (Mentoring)

เป็นการใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมาช่วยเด็กที่มีความสามารถโดดเด่น โดยมากมักจะทำในระดับมัธยมที่เด็กมีความสนใจอย่างเด่นชัดและมีทักษะพื้นฐานทางสังคมดี นักเรียนมีแนวทางการจัดระบบวิธีเรียนของตนเองได้ดีแล้ว ซึ่งเด็กสามารถทำงานภายใต้คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย ครูที่สนใจเรื่องเดียวกับเด็ก คนในละแวกบ้าน นักเคมี นักโบราณคดี หนายความ สถาปนิก เป็นต้น

วิธีดำเนินการ

1. คัดเลือกนักเรียนจากผลงาน ความสมัครใจ ความต้องการของนักเรียนที่อยากเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ

2. เสาะหาและคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีจิตใจอยากที่จะถ่ายทอดความรู้และทำงานร่วมกับเด็ก ที่สำคัญคือผู้นั้นต้องเป็นผู้มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จในวิชาชีพของตน

3. หางบประมาณหรือความช่วยเหลือพิเศษจากแหล่งต่างๆ เพราะการเรียนรู้ลักษณะนี้มักจะมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การทำโครงการ การทดลอง

ข้อเสนอแนะ วิธีการใดๆ ก็ตามหากจะใช้กับเด็กควรใช้วิธีอื่นผสมผสานร่วมกันด้วย เช่น อาจใช้ทั้งแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ ขยายหลักสูตร ลดระยะเวลาการเรียนรู้ และใช้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษให้คำปรึกษาดูแล โดยมีแนวพิจารณาจากความต้องการและความสามารถของเด็กควบคู่ไปกับการเป็นไปได้ ในการบริหารจัดการของโรงเรียน

10. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน

การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน โดยทั่วไปแล้วมักพิจารณาตามสภาพความบกพร่องของเด็ก กล่าวคือ หากเด็กมีความบกพร่อง 2 อย่าง ให้พิจารณาจากความบกพร่องที่รุนแรงน้อยกว่า เช่น เด็กหญิงนิคมีอาการหูตึงและออทิสติก เมื่อพิจารณาจากความบกพร่องของเด็กหญิงนิคแล้วพบว่า มีอาการหูตึงในระดับ 50 เดซิเบล และอาการออทิสติกมีปัญหาด้านการสื่อสารมาก ดังนั้นเด็กหญิงนิคจัดเป็นออทิสติกรุนแรงกว่าความบกพร่องด้านการได้ยิน เป็นเด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อนควรได้รับการช่วยเหลือจากบุคลากรหลายวิชาชีพ ให้ฟื้นฟูด้านการสื่อสารและการพูดเพิ่มเติมโดยใช้เครื่องช่วยฟัง เพื่อให้ระดับของการได้ยินดีขึ้น

อย่างไรก็ตามเด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อนในระดับรุนแรงนั้น การสอนควรเน้นที่ความสามารถของเด็กแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ บางคนบกพร่องมากบางคนบกพร่องน้อย มีความบกพร่องด้านใดก็ควรฝึกการรับรู้ด้านนั้น เพื่อให้เด็กได้ใช้ประโยชน์จากประสาทสัมผัสนั้นอย่างเต็มที่ ดังนั้นการเรียนการสอนจึงควรเน้นที่ความแตกต่างระหว่างบุคคลและจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล

วิธีการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน

เด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน มีความจำเป็นที่ต้องได้รับการจัดการเรียนการสอนซึ่งมีลักษณะพิเศษ เพื่อให้สอดคล้องกับคามรุนแรงของความบกพร่อง ซึ่งประภคต พูลพัฒน์ (2546: 84) ได้อธิบายวิธีการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน ไว้ดังนี้

1. เน้นการเรียนการสอนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. สอนตามความต้องการและความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องเป็น

รายบุคคล

3. พัฒนาทักษะความเคลื่อนไหว สังคม ความรู้ความคิดของเด็กประเภทนี้
4. สอนการช่วยตนเองในด้านต่างๆ
5. สอนการใช้คำพูดในการสื่อความหมายหรือติดต่อกับผู้อื่น
6. ประเมินผลตามกำหนดในแผนการสอนเฉพาะบุคคล

นอกจากนี้ เฮวาร์ด (Heward.2009: 526) ได้เสนอแนะวิธีการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อนไว้ดังนี้

1. หลักสูตรที่ยึดตามพัฒนาการจะไม่เหมาะสมกับเด็กที่มีความบกพร่องอย่างรุนแรง
2. เด็กเหล่านี้ต้องได้รับการสอนทักษะให้เหมาะสมกับอายุและความสามารถ
3. เด็กเหล่านี้ต้องได้รับการสอนทักษะแบบมีทางเลือก
4. การฝึกทักษะควรแบ่งทักษะออกเป็นขั้นตอนย่อยๆ
5. การสอนเด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อนควรสอนซ้ำหลายครั้งและไม่รีบร้อน
6. เนื่องจากเด็กเหล่านี้มีความต้องการที่หลากหลาย ครูจึงควรตั้งวัตถุประสงค์ใน

แผนการสอนเฉพาะบุคคล การจัดอย่างระมัดระวังและกิจกรรมในการเรียนรู้จะต้องมีประโยชน์ต่อเด็กและครอบครัวมากที่สุด

7. การสอนเด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อนอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีลักษณะดังนี้
 - 7.1 ระดับสมรรถภาพของเด็กจะต้องได้รับการประเมินอย่างแม่นยำ
 - 7.2 ทักษะที่จะนำไปสอนต้องได้รับการตีความอย่างชัดเจน
 - 7.3 ทักษะที่จะนำไปสอนต้องมีการจัดลำดับอย่างเหมาะสม
 - 7.4 ครูจะต้องหาวิธีการกระตุ้น (Prompt) ที่จะช่วยเหลือเด็กอย่างชัดเจน
 - 7.5 เด็กจะต้องได้รับการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และแรงเสริมจากครูทันที
 - 7.6 ควรใช้ยุทธวิธีที่ใช้ในการทำให้เกิดการเรียนรู้
 - 7.7 การประเมินผลและวัดผลสมรรถภาพของเด็กต้องใช้ความระมัดระวังเป็น

อย่างมาก

8. ครูของเด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อนจะต้องมีทักษะที่ดีในการประเมินพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก

9. เด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อนมีความต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์กับเด็กที่ไม่มีความบกพร่อง ดังนั้นจึงอาจมีส่วนร่วมในบางเวลาของชั้นเรียนปกติ

พอสรุปได้ว่าเด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน หมายถึง การที่เด็กมีความบกพร่องตั้งแต่สองอย่างขึ้นไปในบุคคลคนเดียวกัน เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่สูงสูญเสียการได้ยิน เป็นต้น สาเหตุมีทั้งเกิดก่อนคลอด ระหว่างคลอดหรือหลังคลอด ลักษณะทางจิตวิทยาของเด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน ได้แก่ การมีปัญหาในการช่วยเหลือตนเอง การสื่อสาร การเคลื่อนไหว พฤติกรรมและปัญหาทางสังคม ส่วนความต้องการของเด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อนได้แก่ ความต้องการด้านการรักษาด้วยยา ด้านการศึกษา อารมณ์และสังคม

สำหรับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อนคือต้องปรับหลักสูตรโดยสอนทักษะให้เหมาะสมกับอายุและความสามารถ สอนทักษะแบบมีทางเลือก แบ่งทักษะเป็นขั้นตอนย่อยๆ สอนซ้ำหลายครั้ง ตั้งวัตถุประสงค์ในแผนการสอนเฉพาะบุคคลอย่างระมัดระวัง ส่วนหลักสูตรการสอนต้องสอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของเด็กเป็นสำคัญ จัดการสอนโดยเน้นการช่วยเหลือตนเองและการสื่อความหมาย ครูต้องมีทักษะที่ดีในการประเมินพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก เด็กต้องการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนที่ไม่มีความบกพร่อง จึงควรได้มีส่วนร่วมกับการเด็กปกติเป็นบางเวลา

3.3 พระราชบัญญัติเพื่อคนพิการ

ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 กำหนดให้คนพิการที่ประสงค์จะรับจดทะเบียนสิทธิตามกฎหมายต้องจดทะเบียนคนพิการโดยต้องเป็นคนพิการตามข้อกำหนดประเภทและลักษณะความพิการ(สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ 2534: 14-15) จากสถิติการจดทะเบียนของ สำนักงานส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2549 (คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ 2550: 3) มีคนพิการจดทะเบียนแล้วทั้งสิ้น 540,366 คน คิดเป็นร้อยละ 62.98 ในประเด็นด้านการศึกษาพบว่า คนพิการส่วนใหญ่ร้อยละ 39.23 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ารวมทั้งไม่มีการศึกษา ร้อยละ 34.34 ไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 13.46 ได้รับการศึกษาก่อนประถมศึกษาและมีการศึกษาและระดับอุดมศึกษาน้อยที่สุด คือร้อยละ 0.68

การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติเป็นการดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 ที่กำหนดให้มีคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทำหน้าที่เสนอแนะนโยบายการดำเนินงานและแผนบริหารเกี่ยวกับการส่งเสริม การพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการต่อรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบและมอบหมายให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป จากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวได้ถือแผนฉบับแรก คือ “แผนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2540 – 2544” ขึ้น นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการกำหนดแผนระดับชาติด้านคนพิการ โดยได้จัดทำให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ซึ่งกำหนดให้คนพิการเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ควรได้รับการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ เพื่อให้มีความสามารถที่พร้อมในการปรับตัวอยู่ในสังคมมีคุณค่าและมีความสุข มีจุดเน้นด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการแพทย์การศึกษา การอาชีพและการจ้างงานและด้านสังคม

ในการจัดทำแผนฉบับที่ 2 คือ “แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ.2545 – 2549” ได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการจัดทำแผนตามบริบทการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจและให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ.2545 – 2549 ครอบคลุมมิติของคุณภาพชีวิตของคนพิการโดยบูรณาการหลักพื้นฐาน แนวคิดและการดำเนินงานด้านคนพิการ จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทย พ.ศ.2541 การปฏิรูปการศึกษาการปฏิรูประบบสุขภาพ ตลอดจนพันธกรณีและข้อตกลงระดับนานาชาติ ทั้งนี้ ได้ปรับให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ในการเสริมสร้างความก้าวหน้า สิทธิ ความยุติธรรมและความเสมอภาคสำหรับคนพิการในกระบวนการพัฒนาทุกด้าน

จากการประเมินความต้องการทางยุทธศาสตร์โดยการวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มด้านคนพิการทบทวนผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ.2545 – 2549 ทบทวนแนวคิดและนโยบายรวมทั้งการประเมินศักยภาพทางยุทธศาสตร์จากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของการดำเนินงานด้านคนพิการที่ผ่านมา สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ.2550 – 2554 เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุดคือ คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีเต็มตามศักยภาพ มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน คือ คนพิการได้รับการคุ้มครองสิทธิการมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่ด้วยความเสมอภาคและสภาพแวดล้อมที่ปราศจากอุปสรรคด้วยกฏาปฏิบัติระบบบริหารจัดการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ การสร้างความเข้มแข็งให้คนพิการ องค์กรด้านคนพิการและเครือข่าย ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ในบริบทที่คนพิการ ครอบครัวคนพิการ ชุมชน สังคม ได้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากแนวทางเวทนานิยม ที่เมตตาสงสารให้คนพิการเป็นผู้รับการสงเคราะห์ สู่มิติที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิทธิคนพิการ (คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. 2550: 10-15)

เนื่องจากพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 ประกาศใช้มาเป็นเวลานาน จึงได้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 ซึ่งมีการปรับจากพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 ในประเด็นต่างๆ ดังนี้ (มูลนิธิคนพิการไทย.2550: ออนไลน์)

1. ปรับนิยามต่างๆให้ทันสมัยและเป็นสากลยิ่งขึ้น ทั้งนี้ได้กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการ
2. จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์ โดยเลขาธิการสำนักงานมีฐานะเทียบเท่าอธิบดี
3. การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการจะกระทำมิได้ โดยกำหนดในนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการหรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐและองค์กรเอกชน
4. คนพิการอาจยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวคนพิการเพื่อการรับสิทธิประโยชน์ต่างๆ
5. คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งต่างๆ เช่น ผลผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต สภาพแวดล้อม แผนงาน โครงการและกิจกรรมการพัฒนาทุกรูปแบบ บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการขนส่งอันเป็นสาธารณะ ตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ
6. จัดตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เพื่อเป็นทุนสำหรับการใช้จ่ายเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการและการสนับสนุนให้คนพิการได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ

7. ให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐรับคนพิการเข้าทำงานตามลักษณะของงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับลูกจ้างคนอื่น นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่มีได้รับคนพิการเข้าทำงานตามจำนวนที่กำหนดและไม่ประสงค์จะส่งเงินเข้ากองทุน อาจให้สัมปทาน จัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาจ้างงาน ฝึกงานหรือให้การช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการแทน

8. ให้มีการลดหย่อนภาษีแก่คนพิการและผู้ดูแลคนพิการ องค์กรเอกชนที่จัดให้คนพิการได้รับสิทธิประโยชน์ ผู้บริจาคเงินหรือทรัพย์สินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เจ้าของอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือผู้ให้บริการสาธารณะอื่น ซึ่งได้จัดอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยเฉพาะแก่คนพิการ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่จ้างคนพิการเข้าทำงานมากกว่าร้อยละ 60 ของลูกจ้างในสถานประกอบการนั้น

สำหรับแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ.2550-2554 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพจากทุกภาคส่วนในการจัดทำแผนโดยพิจารณาจากสถานการณ์และแนวโน้มด้านคนพิการและความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ.2545-2549 รวมทั้งการประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของการดำเนินงานด้านคนพิการ ซึ่งได้บูรณาการกรอบแนวคิดและทิศทางในการจัดทำแผนให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554 ตลอดจนพันธกรณีระหว่างประเทศโดยแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับนี้ได้เน้นให้มีกลไกประสานงานด้านคนพิการระดับชาติ การส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการและเครือข่ายเพื่อให้มีส่วนร่วมและมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อคนพิการทั้งทางด้านโครงการที่จะดำเนินการในเบื้องต้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้การนำแผนไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผลมีความชัดเจนยิ่งขึ้น (คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ.2550: 1-15)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแบบแผนการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาดำเนินการโดยใช้กระบวนการการวิจัยและการพัฒนา (Research and Development) แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างแบบแผนการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิผลของแบบแผนการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของแบบแผนการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

ในแต่ละขั้นตอนประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างแบบแผนการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

ในการดำเนินการสร้างแบบแผนการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา มีขั้นตอนดำเนินการดังภาพประกอบ 29

ขั้นที่ 1 การกำหนดกรอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
3. รวบรวมข้อมูลมาศึกษาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดกรอบรูปแบบ
4. กำหนดกรอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ประกอบด้วย
 - 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหา 4) กิจกรรม
 - 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 6) การวัดผลและประเมินผล

ขั้นที่ 2 การสร้างเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น และเครื่องมือประเมิน ดำเนินการดังนี้

1. จัดทำเอกสารประกอบรูปแบบ ประกอบด้วย
 - 1) ชื่อรูปแบบ หลักการฯ 2) ความรู้สำหรับครู 3) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. สร้างเครื่องมือประเมินความสอดคล้องของรูปแบบ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบโดยครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ (try out)

ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ดังนี้

1. นำรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นไปทำการศึกษาทำกับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความพร้อมของกระบวนการและตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของเครื่องมือประเมิน
2. ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้จริง

ภาพประกอบ 29 ขั้นตอนการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

ขั้นที่ 1 การกำหนดกรอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรในขั้นตอนการกำหนดกรอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างคือโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 30 โรงเรียน กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ให้ข้อมูล

การกำหนดกรอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องในการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นให้เหมาะสมโดยแบ่งเนื้อหาในการศึกษา ดังนี้

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมในอดีตและปัจจุบัน

1.2 ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม

1.3 ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

1.4 ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

1.5 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 หลักสูตรสถานศึกษา การจัดหลักสูตรการเรียนรวมแบบคละชั้น

2. สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่รับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาเรียนรวมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น

2.1 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีวิธีการดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือต่างๆ ดังนี้

2.1.1 ลักษณะเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น มีจำนวนทั้งหมด 5 ข้อ

2.1.2 วิธีการดำเนินการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพ

จากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรวมหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ วิธีการดำเนินการสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพมีขั้นตอนดังนี้

1) สร้างแบบสัมภาษณ์ ที่จะนำไปใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรวมให้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

2) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างแบบประเมินจำนวน 3 คนตรวจสอบความชัดเจนทางภาษาและเนื้อหาสาระโดยครอบคลุมขอบเขตการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

3) ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ในแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ คือ ปัญหาในการจัดการศึกษาในโรงเรียน การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นจะช่วยแก้ปัญหาได้หรือไม่ อย่างไร ปัญหาการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่อาจเกิดขึ้นด้านใด ได้แก่ ครูผู้สอน การจัดการเรียนการสอน ผู้ปกครอง/ชุมชน นักเรียน ผู้บริหาร และนโยบาย สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและด้านอื่นๆ แนวทางในการสนับสนุนการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นและข้อที่ 5 เป็นข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.2.1. จัดเตรียมแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

2.2.2. ทำหนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา

2.2.3. นำแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาไปสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน ในระหว่างวันที่ 9-20 กรกฎาคม 2550

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วจึงนำผลการสัมภาษณ์มาศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปประเด็นสำคัญ

3. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

4. กำหนดกรอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

4.1 หลักการ การกำหนดหลักการของรูปแบบให้มีจุดเน้นตามแนวคิดของการจัดการเรียนรวมเพื่อให้เด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนรู้ในชั้นเรียนเดียวกันได้โดยผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการช่วยเหลือพึ่งพากัน เรียนรู้ตามความสามารถของแต่ละบุคคล

4.2 จุดมุ่งหมาย รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งพัฒนา นักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทย เพื่อให้เด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง รู้จักการช่วยเหลือพึ่งพากัน มีความเข้าใจในความแตกต่างของแต่ละบุคคล

4.3 เนื้อหา ผู้วิจัยศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 หลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 และการปรับหลักสูตรสำหรับการเรียนรวม ซึ่งการกำหนดเนื้อหา ใช้การบูรณาการหลักสูตร โดยการเชื่อมโยงเนื้อหาของวิชาต่างๆ เข้าด้วยกันแล้วนำมากำหนดเป็นหัวเรื่อง (Theme) ที่จะใช้สอนโดยพิจารณาตามความสนใจ ความต้องการและความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนและจึงพัฒนาเป็นแผนการจัดการเรียนรู้

4.4 กิจกรรมการเรียนการสอน การกำหนดกรอบกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นกระบวนการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นสอน ประกอบด้วย การนำเสนอบทเรียนทั้งชั้นและการศึกษากลุ่มย่อย 3) ขั้นสรุปบทเรียน 4) ขั้นกิจกรรมซ่อมเสริม

4.5 สื่อและแหล่งเรียนรู้ ในการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้สำหรับการเรียนรวมแบบคละชั้นได้จัดไว้เป็นมุมการเรียนรู้ในห้องเรียน ประกอบด้วย หนังสือ ตำรา สารานุกรม พจนานุกรม รูปภาพต่างๆ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ เครื่องคอมพิวเตอร์ ส่วนนอกห้องเรียนเป็นการจัดเตรียมหนังสือไว้ในห้องสมุดของโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

4.6 การวัดและประเมินผล เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ้นสุดแล้วจะทำการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

เมื่อกำหนดกรอบของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นครบถ้วนแล้วจึงนำไปสร้างเอกสารประกอบรูปแบบในขั้นที่ 2

ขั้นที่ 2 การสร้างเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น และเครื่องมือประเมิน มีวิธีการดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น วิธีการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นของปีเตอร์สัน (Peterson, 2007) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรสถานศึกษา ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ของทิศนา ขัมมณี (2545) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่อง ของสุขพัชรา ชัมเจริญ (2545) จากหลักสูตรสู่หน่วยการเรียนรู้ ของนาคยา ปิณฑานนท์(2546) และเอกสารการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2.2 สร้างเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ได้แก่ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ชื่อรูปแบบ หลักการ ลักษณะของรูปแบบ ระบบการใช้รูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมการเรียนการสอน 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผล

ส่วนที่ 2 ความรู้สำหรับครู เป็นส่วนที่อธิบายความรู้เพิ่มเติมสำหรับครูในเรื่องการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ส่วนที่ 3 แผนจัดการเรียนรู้ โดยแบ่งออกเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยจะมีแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ ดังนี้

หน่วยที่ 1 บ้านนี้มีรัก มี 4 แผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 บ้านของฉัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ชีวิตธรรมชาติ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ร่วมใจพัฒนา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 อาสาเพื่อชุมชน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จิตใจแจ่มใสร่างกายแข็งแรง มี 4 แผนการจัดการเรียนรู้
ได้แก่

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ร่างกายของเรา
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เฝ้าระวังความปลอดภัย
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 จิตใจใสสะอาด
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ปราศจากโรคภัย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เพลิดเพลินใจในโรงเรียน มี 4 แผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 โรงเรียนเพียรศึกษา
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ธรรมชาติแห่งการเรียนรู้
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เปิดประตูสู่ชุมชน
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 สุขเหลือล้นคันความรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เชิดชูบูชาแม่ มี 2 แผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 แม่แห่งแผ่นดิน
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 แม่คือพระในบ้าน

2.3 สร้างเครื่องมือประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น
ที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนและแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบของครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง
ดังนี้

2.3.1 แบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบ คละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ

ลักษณะเครื่องมือ

แบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มี
ความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ แบบประเมินฉบับนี้มีทั้งหมด 5 ข้อ
มีลักษณะเป็นข้อคำถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น
เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 3 ค่า ดังนี้

- ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ายสอดคล้องกัน กำหนดคะแนนเป็น + 1
- ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ายไม่แน่ใจ กำหนดคะแนนเป็น 0
- ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ายไม่สอดคล้องกัน กำหนดคะแนนเป็น - 1

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ
วิธีดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรวม
แบบคละชั้น

2. กำหนดประเด็นที่ต้องการให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้
 - 2.1 ความชัดเจนของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น
 - 2.2 กระบวนการจัดการเรียนการสอน
 - 2.3 เอกสารประกอบ สื่อวัสดุอุปกรณ์
 - 2.4 เครื่องมือประเมินประสิทธิผลของรูปแบบและแบบประเมินประสิทธิผล

ของรูปแบบ

- 2.5 ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง

3. สร้างแบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในโรงเรียนประถมศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านความชัดเจนของรูปแบบ กระบวนการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น เอกสารประกอบรูปแบบ เครื่องมือประเมินประสิทธิผลของรูปแบบและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คนเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและตามเหมาะสมของภาษา

4. ปรับปรุงแก้ไขโดยปรับข้อความในรายการประเมินในข้อ 3 จากคำว่าแผนการสอนเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในข้อ 4 เครื่องมือวัดความรู้ปรับเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดความรู้ตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

5. สร้างแบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบของการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นฉบับสมบูรณ์

การแปลความหมายของคะแนน

การแปลความหมายของการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นโดยผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้

ค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.85 - 1.00 หมายความว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันในระดับสูง

ค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.51 - 0.84 หมายความว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันในระดับปานกลาง

ค่าความสอดคล้องระหว่าง -1.00 - 0.50 หมายความว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันในระดับต่ำ

2.3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ลักษณะเครื่องมือ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งออกเป็น 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนปกติ แบบทดสอบแต่ละกลุ่มสาระแบ่งเป็น 3 ระดับคือ ระดับที่ 1 ระดับที่ 2 และระดับที่ 3 เป็นกลุ่มสาระละ 3 ชุด มีลักษณะ

เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก คือแบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชุดละ 30 ข้อ แบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชุดละ 30 ข้อ แบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชุดละ 20 ข้อ แบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชุดละ 20 ข้อ แบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ/ภาษาต่างประเทศ/สุขศึกษาและพลศึกษา/ศิลปะ แต่ละชุดมีข้อทดสอบจำนวนกลุ่มสาระละ 10 ข้อ รวม 40 ข้อ ฉบับที่ 2 เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบจากภาพ เติมสัญลักษณ์ โยงภาพ เติมตัวเลข แบ่งออกเป็น 2 ชุดคือ ชุดที่ 1 เป็นแบบทดสอบสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ กลุ่มสาระคณิตศาสตร์มีทั้งหมด 140 ข้อ กลุ่มสาระภาษาไทยมีทั้งหมด 72 ข้อ ชุดที่ 2 เป็นแบบทดสอบสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มสาระคณิตศาสตร์มีทั้งหมด 82 ข้อ กลุ่มสาระภาษาไทยมีทั้งหมด 73 ข้อ การกำหนดให้ค่าคะแนน ดังนี้

กำหนดค่าคะแนนในแต่ละข้อ คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

วิธีดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ

1. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1 วิเคราะห์เนื้อหาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ ศึกษาแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
3. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบทดสอบ จากตำราเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบ การวัดและการประเมินผล
4. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยสร้างให้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้
5. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นทั้งสองฉบับไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมชัดเจนของภาษา หาดัชนีความสอดคล้องของแต่ละรายการประเมินและรวมเท่ากับ 1.00
6. ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยปรับปรุงให้เพิ่มรูปภาพในแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ให้เพิ่มรูปภาพวิชาคณิตศาสตร์ชุดที่ 1 ปรับการบวกและลบไม่เกินสองหลัก หลังจากนั้นจึงนำไปตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยทดลองใช้กับนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่จัดห้องเรียนแบบคละชั้นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านสกร้อม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ในวันที่ 27-28 กันยายน 2551 และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ดังนี้

6.1 หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้เทคนิคของ จุง เทห์ ฟาน ด้วยการหาสัดส่วนระหว่างจำนวนผู้ที่ตอบแบบทดสอบในแต่ละข้อถูกต้องจำนวนผู้ตอบแบบทดสอบทั้งหมดแล้วเลือกข้อทดสอบที่มีความยากง่ายระหว่าง 0.20 - 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (Guilford. 1954: 425) ผลปรากฏว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.81 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .72-.93

6.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีเกณฑ์ให้คะแนน คือ ตอบถูก ได้คะแนนเป็น 1 และตอบผิดได้คะแนนเป็น 0 โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Hopkin; et.al.1990: 133) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับที่ 1 ดังผลปรากฏในตาราง 13

ตาราง 13 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับที่ 1

วิชา	ชุดที่/ระดับที่	ค่าความเชื่อมั่น
คณิตศาสตร์	1	.92
	2	.70
	3	.90
ภาษาไทย	1	.89
	2	.85
	3	.91
สังคม	1	.90
	2	.79
	3	.85
วิทยาศาสตร์	1	.86
	2	.87
	3	.87
ภาษาอังกฤษ	1	.83
	2	.85
	3	.77
สุขศึกษา	1	.90
	2	.73
	3	.87

ตาราง 13 (ต่อ)

วิชา	ชุดที่/ระดับที่	ค่าความเชื่อมั่น
ศิลปะ	1	.69
	2	.68
	3	.63
การงาน	1	.72
	2	.68
	3	.82

สำหรับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับที่ 2 ได้ค่าความเชื่อมั่น
ดังผลปรากฏในตาราง 14

ตาราง 14 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับที่ 2

วิชา	ชุดที่	ค่าความเชื่อมั่น
คณิตศาสตร์	1	.87
	2	.83
ภาษาไทย	1	.90
	2	.82

6.3 ปรับปรุงแก้ไขได้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับสมบูรณ์นำไป
จัดพิมพ์และเก็บไว้ใช้จริงในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่สร้างขึ้น

6.4 กำหนดเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สำหรับคะแนน
จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้เกณฑ์การประเมินตามหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533)(กรมวิชาการ. 2533: 18-19) และจากสมุด
รายงานประจำตัวนักเรียนชั้นประถมศึกษา

เกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับสำหรับเด็กปกติจากคะแนนเต็ม 140
คะแนนมีเกณฑ์ดังนี้

คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไปหมายถึง ผลการเรียนดีมาก (คะแนน 112-140 คะแนน)

คะแนนร้อยละ 70-79 หมายถึง ผลการเรียนดี (คะแนน 98-111 คะแนน)

คะแนนร้อยละ 60-69 หมายถึง ผลการเรียนปานกลาง (คะแนน 84-97 คะแนน)

คะแนนร้อยละ 50-59 หมายถึง ผลการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (คะแนน 70-83 คะแนน)

คะแนนร้อยละ 49 ลงมา หมายถึง ผลการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ ต้องแก้ไข(คะแนน 69 คะแนนลงมา)

เกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จากคะแนนเต็ม 212 คะแนนมีเกณฑ์ดังนี้

คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป หมายถึง ผลการเรียนรู้ดีมาก (คะแนน 170-212 คะแนน)

คะแนนร้อยละ 70-79 หมายถึง ผลการเรียนรู้ดี (คะแนน 148-169 คะแนน)

คะแนนร้อยละ 60-69 หมายถึง ผลการเรียนรู้ปานกลาง (คะแนน 128-147 คะแนน)

คะแนนร้อยละ 50-59 หมายถึง ผลการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (คะแนน 106-127

คะแนน)

คะแนนร้อยละ 49 ลงมา หมายถึง ผลการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ ต้องแก้ไข (คะแนน 105 คะแนนลงมา)

เกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจากคะแนนเต็ม 155 คะแนนมีเกณฑ์ดังนี้

คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไปหมายถึง ผลการเรียนรู้ดีมาก (คะแนน 124-155 คะแนน)

คะแนนร้อยละ 70-79 หมายถึง ผลการเรียนรู้ดี (คะแนน 109-123 คะแนน)

คะแนนร้อยละ 60-69 หมายถึง ผลการเรียนรู้ปานกลาง (คะแนน 93-108 คะแนน)

คะแนนร้อยละ 50-59 หมายถึง ผลการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (คะแนน 78-92

คะแนน)

คะแนนร้อยละ 49 ลงมา หมายถึง ผลการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ ต้องแก้ไข (คะแนน 77 คะแนนลงมา)

2.3.3 แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบ

คณะชั้นของครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง

ลักษณะเครื่องมือ

แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคณะชั้นของครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert) มี 3 ระดับ คือ มาก ปานกลางและน้อย

การกำหนดค่านำหนักการให้คะแนนของแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคณะชั้น ดังนี้

3 หมายถึง ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคณะชั้นในระดับมาก

2 หมายถึง ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคณะชั้นในระดับปานกลาง

กลาง

1 หมายถึง ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในระดับน้อย
แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นแบ่งออกเป็น
3 ฉบับ คือ แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นของครู
ผู้บริหาร มีทั้งหมด 25 ข้อ แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละ
ชั้นของนักเรียน มีทั้งหมด 22 ข้อและแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวม
แบบคละชั้นของผู้ปกครอง มีทั้งหมด 20 ข้อ แบบประเมินแต่ละฉบับจะมีคำถามปลายเปิดให้
ผู้ตอบแบบประเมินให้ข้อเสนอแนะไว้ในตอนท้ายของแบบประเมิน

วิธีดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ

1. ศึกษาแนวคิด และวิธีสร้างแบบประเมินความพึงพอใจจากเอกสาร ตำราและ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. รวบรวมประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การจัดชั้นเรียน
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้และข้อเสนอแนะต่างๆ

3. สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ ต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นให้
ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ที่กำหนดไว้ในส่วนท้ายของแบบประเมินความพึงพอใจเป็นคำถาม
ปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ

4. นำแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมของครู ผู้บริหาร
นักเรียนและผู้ปกครองไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา หลักสูตรและการสอน
การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบ
คุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาและปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญ
ให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเพิ่มข้อความการประเมินในแบบประเมิน
ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นของครู ผู้บริหาร ในด้านการจัด
เตรียมการจัดรูปแบบโดยให้เพิ่มการคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเพิ่มข้อมูลเกี่ยวกับผล
การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นตอนที่ 2 ได้ดัชนีความสอดคล้องของแต่ละ
รายการประเมินและรวมเท่ากับ 1.00

5. นำไปตรวจสอบคุณภาพโดยการทดลองใช้กับครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง
ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนบ้านสกร้อม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ในวันที่ 27-28 กันยายน
2551 และนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ดังนี้

5.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียน
รวมแบบคละชั้น ทั้ง 3 ฉบับ โดยวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อด้วยการใช้สัดส่วนร้อยละ
50 จำแนกกลุ่มสูง- กลุ่มต่ำและทดสอบสถิติที่ค่าที (t-test) เลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์
ของค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียน
รวมแบบคละชั้นทั้ง 3 ฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) ของครอนบัค ได้ค่า

ความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจฉบับของครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครองเท่ากับ .86 .89 และ .83 ตามลำดับ

การแปลความหมายของคะแนน

การแปลความหมายของคะแนนประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นของครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง ใช้เกณฑ์การประเมินผลตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2545: 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.00 หมายถึง ครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง ครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง ครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในระดับน้อย

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นด้วยการทดลองใช้กับนักเรียน ครู ผู้บริหารและผู้ปกครองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความพร้อมของกระบวนการซึ่งนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านสกร้อม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เพื่อตรวจสอบความพร้อมของรูปแบบในระหว่างวันที่ 22-30 กันยายน 2551

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรในขั้นตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ได้แก่ ครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครองโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในขั้นตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ได้แก่ ครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครองโรงเรียนบ้านสกร้อม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ สำหรับนักเรียนมีจำนวน 21 คน แบ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 คนและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 คน กลุ่มตัวอย่างนี้ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2 ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างคือโรงเรียนบ้านสกร้อม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
2. เตรียมความพร้อมของโรงเรียนด้วยการประชุมชี้แจงกับคณะครู ผู้บริหาร ในวันที่ 17 กันยายน 2551 และผู้ปกครองในวันที่ 18 กันยายน 2551
3. เตรียมความพร้อมของนักเรียนด้วยการปฐมนิเทศนักเรียนทั้งโรงเรียนและนักเรียนที่เรียนในช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 21 คน ในวันที่ 19 กันยายน 2551

4. เตรียมความพร้อมในด้านการจัดสถานที่ ห้องเรียนและแหล่งค้นคว้าของนักเรียน

5. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น โดยดำเนินการสอนร่วมกับครูผู้ช่วยวิจัย เป็นเวลา 1 สัปดาห์ จำนวน 25 ชั่วโมง ระหว่างวันที่ 22-26 กันยายน 2551

6. ประเมินนักเรียนหลังเรียนโดยใช้เครื่องมือตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นของครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง ในวันที่ 29-30 กันยายน 2551

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ ค่าความยากง่าย ค่าความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. ค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยหาค่าดัชนีตามความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) คำนวณจากสูตรดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2541: 221)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีตามสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. หาค่าความยากง่ายของแบบทดสอบหลายข้อ โดยสถิติที่ใช้หาความยากง่ายของข้อสอบเป็นรายข้อ คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 84)

$$p = \frac{R}{N}$$

เมื่อ p แทน ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบแต่ละข้อ

R แทน จำนวนผู้ตอบถูกในข้อนั้น

N แทน จำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด

3. ค่าดัชนีอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ คำนวณจากสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 84)

$$ULI = \frac{R_u - R_l}{f}$$

เมื่อ ULI แทน ค่าดัชนีอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ

R_u แทน จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มสูง

R_l แทน จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ

f แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร KR – 20 ของคูเดอร์ – ริชาร์ดสัน คำนวณจากสูตรดังนี้ (Hopkins; et al. 1990: 133)

$$\rho_{kr20} = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum pq}{\sigma^2} \right)$$

เมื่อ ρ_{kr20} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

k แทน จำนวนข้อในแบบทดสอบ

p แทน สัดส่วนของผู้ที่ทำถูกในแต่ละข้อ

σ^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน

5. ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach alpha coefficient)(Hopkins; et al.1990: 133)

$$\rho_\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum \sigma_i^2}{\sigma^2} \right)$$

เมื่อ ρ_α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

k แทน จำนวนข้อของแบบประเมิน

σ_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

σ^2 แทน ความแปรปรวนของแบบประเมินทั้งฉบับ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรในขั้นตอนการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น ได้แก่ นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา ช่วงชั้นที่ 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่ใช้ในการทดลอง คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอสงขะ จังหวัดสุรินทร์ นักเรียนทั้งหมด 31 คน เป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 12 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 11 คน เป็นเด็กปกติจำนวน 24 คน และเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 7 คน เมื่อจำแนกนักเรียนตามระดับความสามารถ ได้แก่ นักเรียนที่มีความสามารถระดับ 1 จำนวน 12 คน เป็นเด็กปกติ จำนวน 5 คน เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 7 คน นักเรียนที่มีความสามารถระดับ 2 จำนวน 12 คน นักเรียนที่มีความสามารถระดับ 3 จำนวน 7 คน นักเรียนที่เป็นกลุ่มควบคุม ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนบ้านระไซร์(เด่นพัฒนา) อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ นักเรียนทั้งหมดจำนวน 19 คน เป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 คนและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน เป็นนักเรียนปกติจำนวน 16 คนและเป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 3 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง การสรุปข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจำแนกตามระดับชั้นดังตาราง 15 และข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองจำแนกตามระดับความสามารถดังตาราง 16

ตาราง 15 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจำแนกตามระดับชั้น

นักเรียน		จำนวนกลุ่มตัวอย่าง			รวม
		ป.1	ป.2	ป.3	
กลุ่มทดลอง	เด็กปกติ	11	4	9	24
	เด็กพิเศษ	1	4	2	7
	รวม	12	8	11	31
กลุ่มควบคุม	เด็กปกติ	6	3	7	16
	เด็กพิเศษ	-	-	3	3
	รวม	6	3	10	19

ตาราง 16 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองจำแนกตามระดับความสามารถ

นักเรียน		จำนวนกลุ่มตัวอย่าง			รวม
		ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	
กลุ่มทดลอง	เด็กปกติ	5	12	7	24
	เด็กพิเศษ	7	-	-	7
	รวม	12	12	7	31

การดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองโดยใช้กระบวนการวิจัยกึ่งทดลองแบบ Pretest- Posttest Control Group Design (Wiersma. 2000: 132) มีลักษณะการทดลองดังนี้

G_1	O_1	X	O_2
G_2	O_3		O_4

เมื่อ G_1 หมายถึง กลุ่มทดลอง

G_2 หมายถึง กลุ่มควบคุม

X หมายถึง การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

O_1 หมายถึง การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นของกลุ่มทดลองโดยใช้ผลการทดสอบกลางภาคของโรงเรียน

O₂ หมายถึง การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นและประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบของกลุ่มทดลอง

O₃ หมายถึง การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการสนรูปแบบปกติของกลุ่มควบคุมโดยใช้ผลการทดสอบกลางภาคของโรงเรียน

O₄ หมายถึง การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการสนรูปแบบปกติของกลุ่มควบคุม

2. ขั้นตอนการทดลอง ทำการทดลองด้วยการนำรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่สร้างขึ้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งดำเนินการดังนี้

2.1 เตรียมใช้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ด้วยการกำหนดเลือกสถานที่ที่จะทดลองรูปแบบ จัดห้องเรียนให้พร้อม จัดสื่อและอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

2.2 เตรียมความพร้อมของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกคนทั้งครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง โดยดำเนินการดังนี้

2.2.1 จัดเตรียมเอกสารประกอบรูปแบบ เครื่องมือการประเมินให้พร้อม

2.2.2 อบรมครูทุกคนในโรงเรียนและผู้บริหาร ให้มีความเข้าใจการจัดการเรียนรวม ในวันที่ 1-2 ตุลาคม 2551 อบรมการใช้เอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ในวันที่ 3 ตุลาคม 2551 ประชุมนักเรียนและผู้ปกครองเพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมและรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ในวันที่ 4 ตุลาคม 2551

2.2.3 จัดเตรียมสถานที่ ห้องเรียน สื่อวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้

2.3 นำรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จำนวนทั้งสิ้น 31 คน เป็นนักเรียนปกติจำนวน 24 คน เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจำนวน 7 คน โดยครูผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นและการใช้เอกสารประกอบรูปแบบเป็นผู้ดำเนินการสอนตามรูปแบบที่ได้เตรียมไว้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โดยใช้เวลาดทดลองการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นตั้งแต่วันที่ 10 พฤศจิกายน 2551 ถึงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2552 รวมเวลาทั้งสิ้น 14 สัปดาห์ สำหรับสัปดาห์แรกคือวันที่ 3-7 พฤศจิกายน 2551 ครูได้เตรียมความพร้อมของนักเรียนและสัปดาห์สุดท้ายคือวันที่ 23-27 กุมภาพันธ์ 2552 ครูทำการทบทวนความรู้ให้กับนักเรียนระหว่างการนำรูปแบบทดลองนั้นได้กำกับติดตามพร้อมให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาดำเนินการ

ส่วนกลุ่มควบคุมเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านระไธร์ (เด่นพัฒนา) อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 19 คน เป็นนักเรียนปกติจำนวน 16 คน เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 3 คน โรงเรียนจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นด้วยการนำนักเรียนทั้ง 3 ระดับชั้นมาเรียนในห้องเดียวกันโดยสอนแยกเป็นระดับชั้นคือประถมศึกษาปีที่ 1

2 และ 3 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนในห้องเดียวกันกับนักเรียนปกติ เรียนลักษณะเดียวกันกับนักเรียนปกติ

2.4 ทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประเมินความพึงพอใจโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจของครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครองของโรงเรียนกลุ่มทดลอง ในวันที่ 2-6 มีนาคม 2552 สำหรับนักเรียนกลุ่มควบคุมทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในวันที่ 9-11 มีนาคม 2552

การวิเคราะห์ข้อมูล

2.5 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD) ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures ANOVA) (Ferguson. 1976: 314-320) การทดสอบเครื่องหมายสำหรับค่ามัธยฐานแบบหนึ่งกลุ่ม (Sign Test for Median: One Sample) การทดสอบเครื่องหมาย (The sign Test) (นิภา ศรีไพโรจน์. 2533: 85-86) และการทดสอบค่าเฉลี่ยสำหรับ 1 กลุ่มเปรียบเทียบกับเกณฑ์โดยใช้การทดสอบค่า t

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตรดังนี้ (McCall. 1970: 39)

$$\text{Mean} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ Mean	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบประเมิน
X	แทน	คะแนนของผู้ทำแบบประเมิน
N	แทน	จำนวนผู้ทำแบบประเมิน

1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD) คำนวณจากสูตรดังนี้ (McCall.1970: 53)

$$S = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^N (X_i - \bar{X})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ $\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบประเมิน
X	แทน	คะแนนแบบประเมิน
n	แทน	จำนวนผู้ทำแบบประเมิน

1.3 มัธยฐาน (Median) คำนวณจากสูตรดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2546: 42)

$$Mdn = L + i \left[\frac{\frac{N}{2} - F}{f} \right]$$

เมื่อ	L	แทน	ขีดจำกัดล่างที่แท้จริงของชั้นคะแนนที่มีมัธยฐานอยู่
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด
	F	แทน	ความถี่สะสมตั้งแต่คะแนนต่ำสุดถึงชั้นคะแนนต่ำสุดถึงชั้นคะแนนก่อนชั้นที่มีมัธยฐานอยู่
	f	แทน	ความถี่ของคะแนนในชั้นที่มีมัธยฐาน
	i	แทน	อันตรภาคชั้น

1.4 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ คำนวณจากสูตรดังนี้ (ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. 2552: ออนไลน์)

$$IQR = Q_3 - Q_1$$

เมื่อ	IQR	แทน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
	Q_3	แทน	ค่าที่ตำแหน่ง $\frac{3}{4}$ หรือ 75%
	Q_1	แทน	ค่าที่ตำแหน่ง $\frac{1}{4}$ หรือ 25%

1.5 การทดสอบเครื่องหมายสำหรับค่ามัธยฐานแบบหนึ่งกลุ่ม (Milton; et al. 1997: 594-596)

สูตร $P \text{ value} = P[Q_+ \leq t | P = \frac{1}{2}]$

หรือ $P \text{ value} = P[Q_- \leq t | P = \frac{1}{2}]$

เมื่อ $P[X \leq M] = P[X \geq M] = \frac{1}{2}$

$$H_0 : M = M_0$$

$$H_a : M < M_0; \text{ หรือ } M > M_0$$

P value	แทน	ความน่าจะเป็นที่คำนวณได้ที่จะปฏิเสธ H_0 เมื่อมากกว่า α ที่กำหนดไว้
M	แทน	ค่ามัธยฐานที่คำนวณได้
M_0	แทน	ค่ามัธยฐานที่เป็นเกณฑ์หรือกำหนดไว้
t	แทน	จำนวนของข้อมูลที่มีค่ามากกว่าหรือน้อยกว่า M เมื่อ $H_a : M < M_0$ จะใช้ค่าที่มากกว่า; สถิติที่ใช้คือ Q_+ $H_a : M > M_0$ จะใช้ค่าที่น้อยกว่า; สถิติที่ใช้คือ Q_-

1.6 การทดสอบค่าเฉลี่ยสำหรับ 1 กลุ่มเปรียบเทียบกับเกณฑ์โดยใช้การทดสอบค่า t (Freund ; Walpole.1980:393) คำนวณจากสูตรดังนี้

$$t = \frac{\bar{X} - \mu}{SD / \sqrt{n}}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
	μ	แทน	เกณฑ์ที่ตั้งไว้เปรียบเทียบ
	SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	n	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบทดสอบ

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่มีระดับความสามารถ/ ระดับชั้นแตกต่างกันโดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ การทดสอบเครื่องหมายสำหรับค่ามัธยฐานแบบหนึ่งกลุ่ม การทดสอบเครื่องหมายและการทดสอบค่าเฉลี่ยสำหรับ 1 กลุ่มเปรียบเทียบกับเกณฑ์โดยการทดสอบค่า t

2.2 วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ดำเนินการดังนี้

1. เมื่อทำการทดลองและรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วนำผลการทดลองและปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างทดลองและนำมาปรับปรุงรูปแบบแล้วจึงทำการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ เพื่อการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาต่อไป

2. การสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

2.1 ลักษณะเครื่องมือ

แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคอร์ท มี 5 ระดับคือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด มีทั้งหมด 12 ข้อ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ในการประเมินครั้งนี้มีการกำหนดค่าการให้คะแนนแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

5 หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.2 วิธีดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ

2.2.1 ศึกษาแนวคิด เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นจากตำรา เอกสารการสร้างแบบประเมิน

2.2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินจากตำรา เอกสารการสร้างแบบประเมิน

2.2.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการณ์จัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในกระบวนการทดลอง ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไข

2.2.4 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ดังนี้ สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของรูปแบบหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้

2.2.5 นำแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา หลักสูตรและการสอน การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมของภาษา และปรับปรุงตามที่คุณเชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างข้อความการประเมินในแบบ

ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบให้ครบทุกประเด็นของรูปแบบ ได้ดัชนีความสอดคล้องของแต่ละรายการประเมินและรวมเท่ากับ 1.00

2.2.6 ปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดทำเป็นแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนแบบคละชั้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิฉบับสมบูรณ์

3. ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยนำแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หลักสูตรและการสอน การสอนนักเรียนระดับประถมศึกษา การวัดและประเมินผล จำนวน 5 คน ได้ทำการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบหลังจากการประมวลผลการศึกษาประสิทธิผลในวันที่ 16-27 เมษายน 2552

การแปลความหมายของคะแนนความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นของผู้ทรงคุณวุฒิครั้งนี้ ใช้เกณฑ์การประเมินผลตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด(2545: 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50 - 5.00	หมายถึง	รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50 - 4.49	หมายถึง	รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50 - 3.49	หมายถึง	รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50 - 2.49	หมายถึง	รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.49	หมายถึง	รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. นำผลการพิจารณาและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความเหมาะสม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าเฉลี่ยสำหรับ 1 กลุ่มเปรียบเทียบกับเกณฑ์โดยใช้การทดสอบค่า t

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยหาค่าดัชนีตามความสอดคล้องคำนวณจากสูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีตามสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตรดังนี้

$$\text{Mean} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ Mean แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบประเมิน

X แทน คะแนนของผู้ทำแบบประเมิน

N แทน จำนวนผู้ทำแบบประเมิน

3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD) คำนวณจากสูตรดังนี้

$$S = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^N (X_i - \bar{X})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบประเมิน
	X	แทน	คะแนนแบบประเมิน
	n	แทน	จำนวนผู้ทำแบบประเมิน

4. การทดสอบค่าเฉลี่ยสำหรับ 1 กลุ่มเปรียบเทียบกับเกณฑ์โดยใช้การทดสอบค่า t คำนวณจากสูตรดังนี้

$$t = \frac{\bar{X} - \mu}{SD / \sqrt{n}}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
	μ	แทน	เกณฑ์ที่ตั้งไว้เปรียบเทียบ
	SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	n	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบทดสอบ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาครั้งนี้ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอเป็น 3 ขั้นตอนตามลำดับคือขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาและขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ

1. ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร
2. ผลการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น
3. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น
4. ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบจากการนำไปทดลองใช้

1. ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน

ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนได้นำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก

ผู้บริหารโรงเรียนได้แสดงความคิดเห็นดังนี้ คือ ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กนั้นมักพบปัญหาครูสอนไม่ครบชั้น โรงเรียนจึงแก้ปัญหาด้วยการรวมห้องสอน เช่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รวมกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 รวมกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2 และ 3 เรียนในห้องเดียวกัน ครูต้องสอนทุกกลุ่มสาระและสอนหลายระดับชั้นรวมกัน ทำให้ครูสอนไม่มีประสิทธิภาพ ครูต้องมีการะงานอื่นต้องทำ ต้องประชุม ครูสอนได้ไม่เต็มที่

2. การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นจะช่วยแก้ปัญหาด้านการจัดการศึกษาให้กับนักเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น สามารถนำมาใช้เพื่อจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้เรียนด้วยกันกับนักเรียนปกติได้ นอกจากนี้ยังช่วยแก้ปัญหาสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก คือ ครูไม่ครบชั้นเรียน ครู

ไม่ต้องแยกสอนเป็นสาระแต่ควรใช้การสอนแบบบูรณาการ จัดทำใบกิจกรรมที่หลากหลาย ช่วยให้นักเรียนร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ครูจะต้องเป็นคนที่รับผิดชอบ มีความเข้าใจธรรมชาติของนักเรียนและมีการเตรียมสอน อุปกรณ์ ใบกิจกรรมให้พร้อม ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่ครูไม่ครบชั้นและนักเรียนแต่ละระดับชั้นมีจำนวนน้อย จึงแก้ปัญหาด้วยการสอนแบบคละชั้น แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์การสอนที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

3. ปัญหาในการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

3.1 ครูผู้สอน ครูขาดความรู้ความเข้าใจ การสอนแบบใหม่ที่แตกต่างจากเดิมเป็นการเพิ่มภาระงาน ครูอาจมีการเตรียมตัวด้านการสอนและอุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่เพียงพอหรือเหมาะสมกับนักเรียนที่มีความสามารถและวุฒิภาวะแตกต่างกัน ครูต้องทำความรู้จักและเข้าใจพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างมาก ครูต้องมีความเสียสละทั้งเวลาและความคิดในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ในสภาพความเป็นจริงครูมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากการสอนมากพอสมควร จึงอาจทำให้ครูมีเวลาในการเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนได้น้อย

3.2 การจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารแสดงความคิดเห็นไว้ว่าการจัดการเรียนการสอนควรหารูปแบบที่ทำให้นักเรียนไม่เบื่อ เนื่องจากต้องเรียนอยู่กับครูคนเดิมหลายปี ครูจึงต้องมีการเตรียมการสอนล่วงหน้าเพื่อให้มีความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การเตรียมใบกิจกรรมอย่างหลากหลาย จัดห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อม แต่ปัจจุบันโรงเรียนส่วนใหญ่ยังจัดการเรียนการสอนแบบเดิม ครูมีภาระงานมากบางครั้งปล่อยให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามลำพัง ขาดแคลนสื่อ วัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้บริหารให้ข้อเสนอแนะว่าควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างยืดหยุ่นบูรณาการตามความสามารถของนักเรียน ครูต้องใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น เตรียมกิจกรรมการสอนซ่อมและรับนักเรียนที่อาจเรียนไม่ทันเพื่อนหรือนักเรียนที่เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

3.3 ครู ผู้ปกครองและชุมชน ผู้บริหารแสดงความคิดเห็นไว้ว่าการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นผู้ปกครองรับทราบถึงการแก้ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเนื่องจากครูไม่เพียงพอที่จะสอนครบชั้นได้ ทั้งนี้ผู้ปกครองยังไม่เข้าใจเรื่องการจัดการเรียนรวมว่าเป็นอย่างไร มีความสำคัญอย่างไร ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในระบบการจัดการศึกษาเพื่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ปกครองยังต้องการให้มีครูสอนครบชั้นซึ่งขณะนี้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กยังขาดอัตราที่จะรับครูสอนครบทุกชั้นได้และโรงเรียนยังต้องรับนักเรียนที่เป็นที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาเรียนด้วย จึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องหาวิธีชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ปกครองและชุมชนให้เข้าใจถึงวิธีการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่เป็นรูปแบบการสอนที่อาจนำมาใช้ในการแก้ปัญหาที่โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเผชิญอยู่ได้

3.4 นักเรียน ผู้บริหารให้ความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาที่อาจเกิดขึ้นด้านตัวนักเรียนนั้น อาจเกิดจากความไม่เข้าใจในระบบการจัดการเรียนการสอน การทำกิจกรรมการเรียนรู้ การช่วยเหลือเพื่อนเมื่อทำกิจกรรมกลุ่ม การทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสามารถ นักเรียนหลายคนอาจไม่ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงจากครู นักเรียนบางคนไม่ได้เรียนรู้ตามระดับความสามารถของตน ทำให้เสียโอกาสในการเรียนรู้ของตัวผู้เรียนเอง นักเรียนอาจเบื่อหน่ายการเรียนหากครูไม่มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนการสอนเพราะนักเรียนต้องเรียนกับครูคนเดิมเป็น เวลาหลายปี

3.5 ผู้บริหารและนโยบาย ผู้บริหารให้ความคิดเห็นไว้ว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนรวมแบบคละชั้นนั้น ผู้บริหารจะต้องปรับเปลี่ยนระบบการบริหารโรงเรียน เริ่มจากระดับ นโยบายของโรงเรียนควรเอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนแบบคละชั้นเพื่อให้การจัดการเรียนการสอน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องเอาใจใส่ กำกับติดตาม ช่วยเหลือสนับสนุนทั้งการ ช่วยเหลือด้านสวัสดิการ การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานนอกโรงเรียน การให้ขวัญกำลังใจ ตลอดจนช่วยแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ผู้บริหารควรปฏิบัติงานเคียงบ่าเคียงไหล่กับครูผู้สอน การ ประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชนอย่างต่อเนื่องด้วย นอกจากนี้ผู้บริหารส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นที่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมากเกินไป จึงอาจส่งผลกระทบต่อการเรียนรวมที่ครูต้องดูแล นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้วยและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต่ำกว่านักเรียนปกติ

3.6 สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ผู้บริหารให้ความคิดเห็นไว้ว่าในการจัดการเรียนรวม แบบคละชั้นนั้นอาจพบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนค่อนข้างมากเนื่องจากโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็กโดยทั่วไปจะขาดแคลนงบประมาณในการจัดอาคารสถานที่แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ฐานะยากจน การระดมทรัพยากรในชุมชนอาจเป็นไปได้ ยาก แต่อย่างไรก็ตามผู้บริหารบางท่านให้คำแนะนำไว้ว่าปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมไม่น่าจะมีหาก ผู้บริหารและครูช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชนใกล้เคียงในการ ค้นคว้าหาความรู้ นอกจากนี้โรงเรียนควรเน้นสิ่งแวดล้อมทางสังคมของผู้เรียนด้วย ซึ่งจะส่งผลต่อ การดูแลและช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในระบบการเรียนการสอนแบบเรียนรวมด้วย

3.7 ด้านอื่น ๆ ผู้บริหารให้ความคิดเห็นไว้ว่าการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นนั้น ควรคำนึงถึงวัฒนธรรมประเพณี ค่านิยมและภาษาที่แตกต่างกันของนักเรียนในบางพื้นที่ นอกจากนี้คือด้านงบประมาณ เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กได้รับการจัดสรรงบประมาณ น้อยมากใน แต่ละปี ทำให้ไม่เพียงพอต่อการจัดซื้อสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทันสมัยและเพียงพอ ด้านการเพิ่มเติมความรู้ให้กับครูควรส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรมความรู้ใหม่ๆ ด้านการสอนเด็ก พิเศษประเภทต่างๆ หรืออาจเชิญวิทยากรจากมหาวิทยาลัยใกล้เคียงมาให้ความรู้กับบุคลากรใน โรงเรียน

4. แนวทางในการสนับสนุนการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในโรงเรียนประถมศึกษา ผู้บริหารให้ความคิดเห็นไว้ว่าผู้บริหารควรสร้างความตระหนักให้ครูเห็นความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้บริหารควรให้ขวัญกำลังใจและแรงจูงใจให้แก่ครู สนับสนุนให้ครูเพิ่มเติมความรู้ อยู่เสมอด้วยการเข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาทางวิชาการ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูโดยส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทย และคณิตศาสตร์เป็นหลัก จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการระหว่างสาระวิชา จัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ สนับสนุนให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น สำหรับผู้บริหารเองควรมีความตระหนักและตั้งใจจริงและควรทำความเข้าใจกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นตั้งแต่ครู ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาและนักเรียน

5. ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ผู้บริหารได้เสนอความคิดเห็นไว้ว่า ในการจัดทำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อ ควรมีใบกิจกรรมให้นักเรียนทำอย่างหลากหลาย บางกิจกรรมนักเรียนสามารถศึกษาและเรียนรู้ด้วยตนเอง อาจลดบทบาทของครูลงให้นักเรียนได้แสดงออก มีส่วนร่วมในการแสวงหาความรู้ ช่วยกันคิดช่วยกันทำ ช่วยกันวางแผน เสาะแสวงหาความรู้ด้วยการทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ในการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นหากทำการวิจัยแล้วควรนำผลการวิจัยมาตีพิมพ์เผยแพร่เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งที่น่ามาใช้ในการพัฒนาการศึกษาไทย

2. ผลการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาที่สร้างขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดโดยสรุปดังนี้

1. หลักการของรูปแบบ

รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง ลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่มีการจัดองค์ประกอบการเรียนรู้บนพื้นฐานของความสามารถ ความต้องการและความสนใจของนักเรียนที่เป็นนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นความรู้และประสบการณ์ทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติที่ใช้เป็นหลักในการคิด ค้นหาสาระและวิธีการในการพัฒนาการเรียนรู้อในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นคือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 หลักการทางด้านทฤษฎี

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ประเด็นสำคัญอยู่ที่การจัดการเรียนรวมในห้องเรียนแบบคละชั้นโดยจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมซึ่งเป็นการจัดการศึกษา

เพื่อเด็กทุกคน (Education for All) โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของสภาพร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ ภาษาหรือสภาพอื่น โดยรวมถึงนักเรียนที่มีความบกพร่องและนักเรียนที่มีความสามารถ พิเศษ นักเรียนเหล่านี้เรียกว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ นักเรียนเหล่านี้มักมีอุปสรรคในการ เรียน โรงเรียนจึงต้องหาวิธีการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนทุกคนทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ หลักการที่สนับสนุนนักเรียนเหล่านี้ให้ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่คือหลักการ ที่ว่าความแตกต่างของมนุษย์เป็นเรื่องปกติ จึงทำให้มีการพัฒนารูปแบบการศึกษาในลักษณะการ เรียนรวมขึ้น (Stubbs. 2002 : 11; World Declaration on Education for All. 2007: Online; Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities. 2007: Online; The Biwako Millennium Framework for Action Towards an Inclusive, Barrier-Free and Right-Based Society for Persons with Disabilities in Asia and the Pacific. 2007: Online; The World Conference on Special Need Education. 2007: Online) นอกจากนี้การจัดการเรียน การสอนจึงต้องปรับให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กซึ่งเป็นหลักการที่สอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่เน้นการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมาย โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมี ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็ม ศักยภาพ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเคารพในความแตกต่างและศักดิ์ศรีของผู้อื่น (กรมวิชาการ. 2545: 2-3)

หลักการจัดการเรียนรวมเป็นการจัดเด็กทั้งหมดเรียนด้วยกันเท่าที่เป็นไปได้โดยไม่คำนึงถึงอุปสรรคหรือความแตกต่างใดๆ การจัดการศึกษาคำนึงถึงความต้องการที่ต่างกักันทั้ง รูปแบบและระดับความสามารถในการเรียนรู้ที่ต่างกักัน โรงเรียนจึงมีการปรับหลักสูตร วิธีการ สอน จัดระบบระเบียบการบริการ การใช้ทรัพยากรและการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอย่าง เหมาะสม การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการสร้างสังคมแห่งการ เรียนรู้ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ เนื่องจากการจัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าไปอยู่ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ หรือชั้น สอนพิเศษในโรงเรียนปกติเป็นวิธีการที่ไม่สามารถจัดการศึกษาได้ตรงกับความต้องการของเด็กได้ ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนปัจจุบันนิยมจัดโดยแบ่งเป็นระดับชั้นเพื่อให้สะดวกต่อการ จัดการสอน หากเมื่อโรงเรียนต้องเผชิญกับการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษที่มาเรียนรวมกับนักเรียนทั่วไปอีกทั้งในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีครูผู้สอนไม่ครบชั้น เรียน เมื่อสภาพปัญหาเป็นเช่นนี้จึงทำให้โรงเรียนต้องปรับรูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอน ในลักษณะการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ซึ่งวิธีนี้เป็นการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่มุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มี

ความสมดุลโดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นการจัดการศึกษาด้วยการจัดการเรียนการสอนตามระดับความสามารถของนักเรียนด้วยการรวมชั้นเรียนตั้งแต่สองระดับขึ้นไปถึงสามระดับ เพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนในชั้นเรียนเดียวกับนักเรียนอื่นได้ตามความสามารถของตนเอง การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีรายละเอียดสำคัญๆ ดังนี้

1. ปรัชญา การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีปรัชญาหลายข้อดังต่อไปนี้

1.1 บทบาทของโรงเรียนคือการพัฒนาให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.2 ผู้เรียนแต่ละห้องเรียนมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เด็กที่เรียนช้าหรือเรียนเก่งไม่ควรได้รับแรงกดดัน

1.3 ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากสถานการณ์ที่เหมาะสมด้วยการจัดเข้ากลุ่มการปรับหลักสูตรและวิธีสอนที่ยืดหยุ่น

1.4 พัฒนาการของผู้เรียนมีอัตราที่แตกต่างกัน ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนจะบรรลุเป้าหมายได้จะต้องตรงกับปัญหาและความต้องการในขณะนั้น ความต้องการของผู้เรียนจะนำไปสู่การจัดแผนการเรียนรู้

1.5 ผู้เรียนแต่ละคนมีลีลาในการเรียนรู้แตกต่างกัน

1.6 ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากผู้อื่นได้ ดังนั้นวิธีการเรียนที่มีประโยชน์ คือ การเรียนแบบร่วมมือ เพื่อนช่วยสอนและการเรียนแบบนำตนเอง

1.7 ความสำเร็จของผู้เรียนเกิดจากการลงมือกระทำด้วยความพยายาม

1.8 ผู้เรียนควรได้รับการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงของแต่ละคนและไม่ควรเปรียบเทียบกับผู้อื่น

1.9 ครู ผู้ปกครองและผู้เรียน เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้

1.10 ผู้เรียนในชั้นเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันจะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามระดับความสามารถของตนเอง

2. ลักษณะสำคัญของการจัดห้องเรียนรวมแบบคละชั้น การจัดห้องเรียนรวมแบบคละชั้นให้มีความเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียนมีลักษณะสำคัญที่ควรดำเนินการดังนี้

2.1 ห้องเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความหลากหลายทั้งอายุ ความสามารถและลีลาในการเรียนรู้ ทำให้เกิดสังคมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ร่วมกัน

2.2 ผู้เรียนเน้นผู้เรียนด้วยการลงมือกระทำและการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.3 การทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นกุญแจสำคัญต่อการเรียนรู้ นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างหลากหลาย

2.4 บทบาทของครู ได้แก่ การมีความเชื่อว่าผู้เรียนมีความเป็นตัวของตัวเอง ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อการเรียนรู้อย่างอิสระ สนับสนุนให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ซึ่งเป็นการเรียนแบบนำตนเอง การจัดการด้านเวลา การเคลื่อนที่และจัดเนื้อหาในห้อง

2.5 ความแตกต่างในห้องเรียนรวมแบบคละชั้นกับห้องเรียนแบบแบ่งระดับชั้น ได้แก่ การวางแผนการเรียนการสอนต้องปรับปรุงให้เข้ากับระดับการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ต้องการเวลาในการเรียนรู้แตกต่างไปจากนักเรียนปกติเพื่อให้ผลการเรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan หรือ IEP)

2.6 การพิจารณาการสอนเพื่อการเรียนรู้ที่แตกต่าง ได้แก่ งานและความคาดหวังต่อการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน ความแตกต่างด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันอย่างหลากหลาย

1.2 หลักการทางด้านการปฏิบัติ

1.2.1 แนวการจัดห้องเรียนรวมแบบคละชั้น การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น เพื่อให้มีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ของนักเรียนนั้นมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

1) การจัดมุมกิจกรรม เป็นรูปแบบของการจัดห้องเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรม เช่น การจัดที่นั่งสำหรับทำงานคนเดียว ทำงานเป็นคู่ ทำงาน 3 คนหรือมากกว่า เป็นต้น มุมกิจกรรมเป็นพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่ครูออกแบบขึ้นมา การจัดโต๊ะและอุปกรณ์ต่างๆ ควรจัดขึ้นเพื่อให้มุมของกิจกรรมมีความเหมาะสมกับชนิดหรือประเภทของกิจกรรมให้เป็นสัดส่วน

2) แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียน ครูอาจจัดไว้บริเวณใดบริเวณหนึ่งของห้อง บริเวณนี้มีชั้นเก็บหนังสือ ตำรา สารานุกรม พจนานุกรม เป็นบริเวณสำหรับศึกษาค้นคว้าและมีเสียงรบกวนน้อย

3) การเคลื่อนที่ในห้องเรียน การจัดมุมกิจกรรม ครูต้องพิจารณาการเคลื่อนที่ในห้องเรียนด้วยเพื่อไม่ให้ให้นักเรียนไปรบกวนผู้อื่น

4) การจัดมุมกิจกรรมเฉพาะ ในบางกิจกรรมที่มีทั้งการให้นักเรียนศึกษาเป็นรายบุคคลและอภิปรายกลุ่ม ควรจัดมุมกิจกรรมไว้คนละส่วนเพื่อไม่ให้มีเสียงรบกวนกัน

5) การปรับวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับความแตกต่างของนักเรียน เช่น เด็กที่ยังอ่านหนังสือไม่ออกหรือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้อาจใช้แถบสีแทนรายวิชาหรือใช้รูปภาพแทนตัวหนังสือเพื่อให้เหมาะสมกับข้อจำกัดของผู้เรียน

6) การจัดที่นั่งแบบยืดหยุ่น การเรียนในห้องเรียนแต่ละวันนักเรียนสามารถทำงานเคลื่อนจากกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่ม

1.2.2 หลักการออกแบบห้องเรียนแบบคละชั้น ในการจัดห้องเรียนแบบคละชั้นเป็นการออกแบบห้องเรียนให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะจัดขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จาก

การใช้สื่ออุปกรณ์และการทำงานในห้องอย่างเต็มที่ การเคารพกฎกติกาของห้องเพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างราบรื่น การออกแบบห้องเรียนแบบคละชั้นควรคำนึงถึงปัจจัยสำคัญ ๆ ได้แก่ (Vincent.1999: 9 - 11) 1) จะจัดชั้นเรียนเพื่อทำกิจกรรมประเภทใด 2) จะจัดชั้นเรียนเพื่อปรับสำหรับกิจกรรมได้อย่างไร 3) จะสื่อสารกับนักเรียนอย่างไรในการใช้บริเวณจัดกิจกรรมแต่ละส่วน 4) จะให้พฤติกรรมเกิดขึ้นในบริเวณจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างไร 5) ครูคาดหวังต่อบริเวณจัดกิจกรรมนั้นๆ อย่างไรและจะสอนนักเรียนอย่างไร หลักการออกแบบห้องเรียนแบบคละชั้นมีแนวทางดำเนินการดังนี้

- 1) การจัดมุมกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการเคลื่อนย้ายเฟอร์นิเจอร์และชั้นวางของเพื่อแบ่งบริเวณให้เป็นสัดส่วนสำหรับทำกิจกรรมโดยรบกวนผู้อื่นน้อยที่สุด
- 2) การจัดมุมการเรียนรู้เป็นรายวิชา เช่น การจัดมุมการอ่าน ควรจัดหนังสือเป็นหมวดหมู่ สำหรับเด็กที่ยังอ่านหนังสือไม่ออกอาจใช้รูปภาพแทนชื่อหนังสือ เป็นต้น
- 3) การจัดชั้นเรียนต้องมีความยืดหยุ่นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆ
- 4) การจัดชั้นเรียนควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 5) บริเวณที่จัดไว้สำหรับกิจกรรมที่ใช้เสียงดังควรอยู่ตรงข้ามกับบริเวณที่ต้องการความเงียบบริเวณที่มีความเปียก ได้แก่ มุมศิลปะควรอยู่ไกลจากบริเวณที่แห้งเช่น มุมหนังสือหรือมุมของเล่น
- 6) เขียนกิจกรรมประจำวันลงบนแผ่นกระดานชาร์ตเพื่อให้นักเรียนรู้ว่าต้องทำอะไรบ้างในแต่ละวัน

1.2.3 การจัดห้องเรียนรวมแบบคละชั้นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

- 1) การจัดห้องเรียนแบบคละชั้นเป็นวิธีหนึ่งในการจัดชั้นเรียนแบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับประสบการณ์
- 2) การสอนปรับตามความสามารถของผู้เรียนโดยมุ่งความแตกต่างของผู้เรียนทั้งอายุ ขนาดของร่างกาย ระดับพัฒนาการและความสามารถ
- 3) เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ส่วนเด็กปกติจะมีโอกาสในการพัฒนาความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

1.2.4 การปรับหลักสูตรสำหรับห้องเรียนรวมแบบคละชั้น

- 1) มีความยืดหยุ่นเข้ากับความต้องการของนักเรียน
- 2) ช่วยให้นักเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- 3) มีวิชาบูรณาการไปสู่หัวข้อสำคัญ
- 4) กระตุ้นทักษะการสื่อสารด้วยการใช้ภาษา
- 5) ปรับให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน

1.2.5 ขั้นตอนการบูรณาการหลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

- 1) พิจารณาภูมิหลังและความสามารถของนักเรียนด้านสติปัญญา ทักษะและทัศนคติเพื่อจะให้นักเรียนได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับความรู้ใหม่และประสบการณ์ใหม่

- 2) สร้างผังบูรณาการเนื้อหาวิชาต่างๆ เป็นหน่วยการเรียนรู้แบบหัวเรื่อง โดยใช้วิธีระดมสมองระหว่างผู้วิจัยและคณะครู โดยระบุวิชาและแนวคิดหลักที่สำคัญเชื่อมโยงกับวิชาต่างๆ
- 3) วางแผนสร้างบทเรียนและกิจกรรมอย่างคร่าวๆ โดยทำเป็นผังการบูรณาการเนื้อหาวิชาต่างๆ ให้เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้
- 4) ระบุรายละเอียดของบทเรียนและกิจกรรมที่เชื่อมโยงวิชาต่างๆ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างอิสระ
- 5) ระบุวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ ทั้งด้านองค์ความรู้ที่จะได้รับ ทักษะและทัศนคติ
- 6) วิธีการสอนและเทคนิคการวัดและประเมินผล
- 7) ระบุสื่อการเรียนรู้ที่จำเป็น
- 8) ตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้

1.2.6 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนรวมแบบคละชั้น เป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างหลากหลายของนักเรียนที่เรียนในห้องเรียนรวมแบบคละชั้น หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถนำมาใช้ได้ั้นโดยการกำหนดระดับเป้าหมายของการเรียนรู้และกิจกรรม เริ่มจากครูเป็นผู้ศึกษาเป้าหมายการเรียนรู้ กิจกรรมและวิธีการปฏิบัติสำหรับนักเรียนที่มีระดับความสามารถต่างกัน ครูอาจเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถสูงที่สุดก่อน ต่อมาเป็นนักเรียนที่มีความสามารถต่ำที่สุดและสุดท้ายจึงเป็นนักเรียนที่มีความสามารถปานกลางหรือบางที่อาจเริ่มจากการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนแล้วจึงมากำหนดเป้าหมายทางวิชาการ การวางแผนเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนมั่นใจว่าจะสามารถนำนักเรียนไปสู่เป้าหมายของหลักสูตรและสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการสอนได้

1.3 หลักการทางด้านการนำรูปแบบไปใช้

รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่สร้างขึ้นมีหลักการนำไปใช้ดังนี้

1.3.1 รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่พัฒนาขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนได้ ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับระดับความสามารถที่แตกต่างกันของนักเรียน

1.3.2 รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่สร้างขึ้น มีการจัดองค์ประกอบต่างๆ ไว้อย่างเป็นระบบ โดยการเริ่มจากการจัดห้องเรียน กำหนดชื่อแผนการสอน เนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอนที่ชัดเจน อาจแทรกกิจกรรมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษครูจะกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้โดยพิจารณาจากแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียน สื่อและแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับการประเมินผลและเครื่องมือในการประเมินผล

1.3.3 รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่สร้างขึ้น ครูสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ได้ตลอดภาคการศึกษา ทั้งนี้หากครูสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนบางคนที่ไม่ทันนักเรียนอื่น ครูสามารถจัดชั่วโมงสุดท้ายไว้เป็นชั่วโมงซ่อมเสริมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการเรียนรู้นานกว่านักเรียนปกติทั่วไป

1.3.4 รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่สร้างขึ้น เป็นรูปแบบที่ครูสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ตลอดภาคเรียนหรือตลอดปีการศึกษา ขึ้นอยู่กับการเตรียมความพร้อม การเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ใบความรู้ ใบกิจกรรม ซึ่งครูและคณะทำงานร่วมมือกันออกแบบเพื่อให้สะดวกต่อการนำไปใช้ตามความเหมาะสมต่อไป

2. จุดมุ่งหมาย

รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่สร้างขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนรวมกับนักเรียนทั่วไปได้ตามศักยภาพ เรียนไปพร้อมกันอย่างเคียงบ่าเคียงไหล่ นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น นักเรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกันสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. ลักษณะของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

ลักษณะของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น มีส่วนประกอบที่สำคัญ ๆ คือ โครงสร้างเนื้อหา วิธีการและกิจกรรมการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นและการประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 โครงสร้างเนื้อหา

การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในโรงเรียนประถมศึกษา ระดับช่วงชั้นที่ 1 ได้กำหนดโครงสร้างของเนื้อหาตามสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ การเรียนรู้และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน 8 กลุ่มสาระ ดังนี้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ

การจัดการเรียนการสอนต้องยึดสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 สาระ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาระการเรียนรู้หลักคือ 4 กลุ่มสาระแรกที่เป็นสาระการเรียนรู้หลัก ทั้งนี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใช้การบูรณาการหลักสูตรในช่วงชั้นที่ 1 โดยปรับวิธีการเรียนให้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียนแต่ละคนด้วยการใช้วิธีการสอนและสื่อการสอนต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้

เนื้อหารายละเอียดในเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นนี้ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด 4 หน่วยและแต่ละหน่วยมีแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 บ้านนี้มีรัก แบ่งเป็น 4 แผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 บ้านของฉัน
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ชีวิตหรรษา
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ร่วมใจพัฒนา
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 อาสาเพื่อชุมชน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จิตใจแจ่มใสร่างกายแข็งแรง แบ่งเป็น 4 แผนการจัดการเรียนรู้
ได้แก่

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ร่างกายของเรา
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เฝ้าระวังความปลอดภัย
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 จิตใจใสสะอาด
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ปราศจากโรคภัย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เพลิดเพลินใจในโรงเรียน แบ่งเป็น 4 แผนการจัดการเรียนรู้ได้แก่

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 โรงเรียนเพียรศึกษา
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 หรรษาแหล่งเรียนรู้
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เปิดประตูสู่ชุมชน
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 สุขเหลือล้นคันความรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เชิดชูบูชาแม่ แบ่งเป็น 2 แผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 แม่แห่งแผ่นดิน
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 แม่คือพระในบ้าน

(ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จะประกอบด้วยชื่อแผน กิจกรรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัด
และประเมินผล ใบกิจกรรม ตัวอย่างดังภาคผนวก ข)

3.2 วิธีการและกิจกรรมการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

วิธีการและกิจกรรมการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีขั้นตอนที่ควรดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการ

1. วิธีการ วิธีการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีรายละเอียดดังนี้

1.1 จัดรวมชั้นนักเรียน 2 - 3 ชั้นเข้าเรียนห้องเดียวกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของ
โรงเรียนแต่ละแห่งที่มีความแตกต่างกัน

1.2 การวิเคราะห์ผู้เรียน การวิเคราะห์ผู้เรียนควรเลือกวิธีการที่เหมาะสม เช่น
การวิเคราะห์ข้อมูลความถนัด ความสนใจที่ได้จากการสังเกตการปฏิบัติกิจกรรม การตรวจผลงาน
การสัมภาษณ์ เป็นต้น การวิเคราะห์ผู้เรียนมีความจำเป็นอย่างไรที่ครูต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัว
ผู้เรียนทุกๆด้าน ทั้งทางด้านสภาพทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ลีลาในการเรียนรู้
ความต้องการของผู้เรียน สิ่งที่ชอบหรือไม่ชอบเพราะข้อมูลของผู้เรียนจะเป็นสิ่งที่บอกเหตุและผล

ของสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องเตรียมเครื่องมือและวิธีการต่างๆ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนซึ่งนำไปสู่การพัฒนาความสามารถของผู้เรียนได้เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ การวิเคราะห์ผู้เรียนสำหรับการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นนั้นควรศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลทั้งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ โดยเริ่มจากการคัดแยกนักเรียนเพื่อให้ทราบว่านักเรียนคนใดมีความบกพร่องด้านใดบ้าง ครูจะต้องมีความรู้ด้านการใช้เครื่องมือในการคัดแยกเด็กหรือประสานความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (สุชีลา ชาวอิน. 2545: 8)

1.3 การตัดสินใจสิทธิทางการศึกษาพิเศษ ในขั้นตอนนี้การตัดสินใจสิทธิทางการศึกษาพิเศษควรมีคณะกรรมการที่อาจประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ครูการศึกษาพิเศษหรือบุคคลอื่นที่หน่วยงานรับผิดชอบแต่งตั้งขึ้นมา เป็นการตัดสินใจสิทธิพิเศษทางการศึกษาสำหรับกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษในด้านสิทธิในการไม่ต้องเรียนในหลักสูตรปกติ แต่เรียนหลักสูตรพิเศษที่กำหนดเฉพาะสำหรับเด็กแต่ละคน สิทธิในการได้รับการที่เกี่ยวข้อง สิทธิในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเรียน สิทธิพิเศษที่ไม่ต้องสอบข้อสอบเดียวกันกับเด็กปกติ สิทธิที่ไม่ต้องสอบตกและเรียนซ้ำชั้น

1.4 การประเมินความต้องการของเด็ก เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาว่าควรจัดการศึกษาให้กับนักเรียนอย่างไร นักเรียนจึงจะบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามศักยภาพโดยพิจารณาเป็นรายบุคคลเพราะเด็กแต่ละคนมีความต้องการและมีศักยภาพแตกต่างกัน การประเมินความต้องการของเด็กควรดำเนินการโดยคณะกรรมการซึ่งอาจประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้แทน ครูประจำชั้น นักวิชาการการศึกษาพิเศษ ครูประจำวิชาหรือผู้ปกครอง เพื่อดำเนินการประเมินความต้องการของเด็กครบทุกคนแล้ว จึงนำความต้องการของเด็กทั้งหมดมารวมกันเพื่อวางแผนการจัดการศึกษาให้เด็กบรรลุศักยภาพของตนต่อไป (ผดุง อารยะวิญญูและวาสนา เลิศศิลป์. 2551: 33)

1.5 สำหรับนักเรียนที่คัดแยกแล้วพบว่าเป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ครูจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ขึ้นทุกคน คำว่า IEP ย่อมาจากคำว่า Individualized Education Plan เนื่องจากเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความแตกต่างกันมากจนไม่สามารถจัดหลักสูตรเดียวเหมาะสมกับทุกคนได้จึงจำเป็นต้องจัดทำ IEP ขึ้นมาเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล การจัดทำ IEP เป็นกระบวนการที่ต้องร่วมมือของบุคคลหลายฝ่ายในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้แทน ครูการศึกษาพิเศษ นักจิตวิทยา นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการดังกล่าวจัดประชุมเพื่อตกลงสิ่งที่จะจัดให้นักเรียนได้เรียนในปีการศึกษานั้นๆ โดยสอนในเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ใน IEP (ผดุง อารยะวิญญูและวาสนา เลิศศิลป์. 2551: 36-37)

2. จัดทำเอกสารประกอบรูปแบบ การจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบสามารถดำเนินการได้ดังนี้

2.1 วิเคราะห์หลักสูตรช่วงชั้นที่ 1 และศึกษาแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2.2 กำหนดหัวเรื่อง(Theme) ทำเป็นผัง 1 ผังต่อหน่วยการเรียนรู้ เพื่อแสดงให้เห็นชัดเจนว่าการสอนในหน่วยการเรียนรู้ สามารถบูรณาการไปสู่สาระการเรียนรู้อื่นอย่างไร เนื้อหาเรื่องใด สาระการเรียนรู้ใด

2.3 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเนื้อหาวิชาและกระบวนการที่ยืดหยุ่น ปรับความยากง่ายตามความสามารถของนักเรียนฝึกให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง โดยการบูรณาการให้เข้ากับการสอนเนื้อหากลุ่มสาระต่างๆ ในหลักสูตรปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เน้นมากที่สุดคือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา เพราะเป็นวิชาที่เป็นหลักในการพัฒนาความคิดและทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต มีการสอนที่ยืดหยุ่นเพื่อสนองความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนในชั้นมีความหลากหลาย

2.4 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นประกอบด้วย

1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้ เป็นส่วนที่กำหนดเป็นข้อความที่น่าสนใจและสามารถขยายไปสู่แผนจัดการเรียนรู้ได้

2. ชื่อแผนจัดการเรียนรู้ เป็นการกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่จัดขึ้นให้สอดคล้องกับหลักสูตร บริบทและความสามารถของผู้เรียน

3. วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย เป็นส่วนที่ระบุจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จุดมุ่งหมายเป็นถึงความสามารถที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถทำได้หลังจากที่เรียนจบแต่ละแผนการเรียนรู้ไปแล้ว

4. สาระการเรียนรู้ เป็นส่วนที่ระบุเนื้อหาหรือมโนทัศน์ของกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการอธิบายให้ครูทราบว่าจะอะไรเป็นสาระสำคัญของที่ผู้เรียนควรได้รับและเข้าใจจากการเรียน

5. กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นส่วนที่ระบุถึงวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ วิธีการจัดการเรียนการสอนนี้จัดไว้เป็นขั้นตอน เพื่อให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สะดวกขึ้น ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนคือ

5.1 ขั้นเตรียมเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นการเตรียมความพร้อมและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ

5.2 ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือขั้นสอน เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่จะทำให้การเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มี 2 ขั้นย่อยคือขั้นนำเสนอบทเรียนทั้งชั้นและขั้นการศึกษากลุ่มย่อย

5.3 ขั้นสรุป เป็นส่วนที่ครูและผู้เรียนประมวลข้อความรู้ทั้งหลายที่ได้จากขั้นเตรียมเข้าสู่บทเรียนและขั้นการจัดกิจกรรมและนำมาสรุปหาสาระสำคัญที่จะสามารถนำไปใช้ต่อไปและประเมินการเรียนรู้ในด้านความรู้ความเข้าใจตามระดับความสามารถของตนเอง

5.4 ขั้นกิจกรรมซ่อมเสริม เป็นขั้นที่ผู้เรียนที่เรียนไม่ทันเพื่อนหรือยังไม่เข้าใจเรื่องที่เรียนหรือยังทำงานไม่เรียบร้อย ได้มีโอกาสซักถามและครูได้เพิ่มเติมความรู้ให้

6. สื่อและแหล่งเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่พัฒนาขึ้น กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นครูผู้รับผิดชอบควรจัดเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ พร้อมทั้งกำหนดแหล่งการเรียนรู้ไว้ให้เรียบร้อยและเตรียมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรม ประกอบด้วยภาพ กระดาษ ใบความรู้ ใบกิจกรรม แบบประเมินทักษะ แบบประเมินการเรียนรู้ ท้ายกิจกรรม เป็นต้น ครูควรจัดเตรียมให้เพียงพอสำหรับนักเรียนทั้งชั้น

7. การวัดผลและประเมินผล เป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปฝึกปฏิบัติเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะในการติดตามผลและประเมินทักษะ

8. บันทึกผลหลังจากการจัดการเรียนรู้ เป็นส่วนที่ผู้สอนได้บันทึกผลการสอน ปัญหาอุปสรรคที่พบในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้จัดไว้เป็นขั้นตอน เพื่อให้ความสะดวกแก่ครูในการดำเนินการ ขั้นตอนดำเนินการมีรายละเอียดดังนี้

1. การเตรียมเข้าสู่บทเรียน ในขั้นการเตรียมเข้าสู่บทเรียนผู้สอนอาจใช้การตั้งคำถาม การร้องเพลง เล่นเกมหรือนำสถานการณ์ต่างๆที่ได้เตรียมไว้มาสาธิตให้ผู้เรียนดูหรือให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เกิดความสนุกสนาน พยายามค้นหาคำตอบของปัญหา ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเรื่องที่จะเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้นั้นๆและเมื่อผู้เรียนเรียนไปจนถึงขั้นกิจกรรมการเรียนรู้หรือขั้นสรุป ผู้เรียนจะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมหรือการปฏิบัติไปสู่การอธิบายและการทำใบกิจกรรมตามระดับความสามารถของตนเองได้

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องพัฒนากิจกรรมการสอนซึ่งครูสามารถนำไปใช้สอนและฝึกนักเรียนให้ได้ตามวัตถุประสงค์ โดยกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องมีลักษณะสอดคล้องกับหลักการ เนื้อหาสาระและวิธีการ เพื่อสอนให้นักเรียนเห็นความสำคัญ เห็นคุณค่าในสิ่งที่เรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีคุณธรรมและสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ ให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากที่สุด ให้ค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยครูนำเสนอบทเรียนทั้งชั้นก่อนด้วยการอธิบาย สาธิต ศึกษาจากสภาพจริง แหล่งเรียนรู้ การทบทวนความรู้ การสนทนา การอภิปราย การอ่าน การเล่าเรื่อง ต่อมาจึงเป็นการศึกษากลุ่มย่อย

วิธีการสอนที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมการสอน ใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ แบบเพื่อนช่วยสอน และการเรียนแบบนำตนเอง โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

สอนมากที่สุด ใช้วิธีการจัดกลุ่มของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดกลุ่มแบบคละระดับความสามารถ การจัดกลุ่มตามความสามารถและการทำงานเดี่ยวในบางกิจกรรม

เวลาที่ใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละวันตามแผนจัดการเรียนรู้จะใช้เวลา 1 สัปดาห์ต่อแผนการเรียนรู้ วันละ 5 ชั่วโมง ภาคเช้า 3 ชั่วโมงและภาคบ่าย 2 ชั่วโมง ส่วนชั่วโมงสุดท้ายครูอาจจัดไว้เป็นชั่วโมงสอนซ่อมเสริมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือนักเรียนที่ทำงานไม่เสร็จทันในเวลา

3. ขั้นสรุป ในขั้นสรุปนี้ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสรุปความรู้ให้มากที่สุดและคอยชี้แนะผู้เรียนให้อยู่ในประเด็นจนถึงขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้หรืออธิบายคำตอบของสถานการณ์หรือนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

4. ขั้นกิจกรรมซ่อมเสริม หมายถึง ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เรียนอ่อนหรือเรียนช้าโดยจัดเด็กออกเป็นกลุ่มเล็กเข้ารับ การซ่อมเสริมในส่วนที่ไม่เข้าใจหรือทำงานยังไม่เสร็จ

5. การวัดและประเมินผล ในระหว่างที่ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องมีการ ประเมินตามสถานการณ์จริงโดยประเมินตลอดการจัดการเรียนรู้ ด้วยการบันทึกผลการสอน ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะไว้หลังแผนการจัดการเรียนรู้และประเมินผลผู้เรียนโดยเตรียมการล่วงหน้าว่าจะประเมินอะไร ประเมินอย่างไร สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้ครูพิจารณาการ ประเมินโดยยึดเกณฑ์การประเมินที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

3.3 การประเมินผลการใช้รูปแบบ

เพื่อให้ทราบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบ คละชั้นที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเพียงใด จึงควรมีการประเมินผลในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้ทราบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตาม รูปแบบที่สร้างขึ้นช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในสาระการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด ควรมีการ ทดสอบความรู้รวบยอดของนักเรียนหลังจากที่เรียนจบไปทั้งชุดตลอดภาคการศึกษา สำหรับ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้ประเมินผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ใน IEP เป็นหลักและควร ให้สอบรวบยอดเหมือนนักเรียนทั่วไปด้วยเพื่อนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นข้อมูลสำหรับ พัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

2. ด้านการใช้รูปแบบฯ เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่ พัฒนาขึ้น ได้นำมาทดลองใช้จริงเพื่อการปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมาก ขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการรวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้ใช้รูปแบบได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียนและผู้ปกครอง โดยได้จัดเตรียมไว้ให้พร้อมรวมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีประเมิน

4. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบ คละชั้น

รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียน
ประถมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยคู่มือครู แผนจัดการเรียนรู้และเครื่องมือประเมินประสิทธิผลของ
รูปแบบมีผลการตรวจสอบความสอดคล้อง ดังแสดงในตาราง 17

ตาราง 17 ค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น (n = 5)

รายการประเมิน	ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
1. ความชัดเจนของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบ คละชั้น	1.00	สูง
2. กระบวนการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น	0.80	สูง
3. เอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบ คละชั้น		
3.1 คู่มือครู	1.00	สูง
3.2 แผนการจัดการเรียนรู้	1.00	สูง
4. เครื่องมือประเมินประสิทธิผลรูปแบบการจัดการเรียน รวมแบบคละชั้น		
4.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	1.00	สูง
4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตาม แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล	1.00	สูง
4.3 แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบของครู ผู้บริหาร	1.00	สูง
4.4 แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบของนักเรียน	1.00	สูง
4.5 แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบของ ผู้ปกครอง	1.00	สูง
5. ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้	1.00	สูง
รวม	0.98	สูง

จากตาราง 17 พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีค่าดัชนีความสอดคล้องใน
ระดับสูงทุกรายการ แสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง
เนื้อหา

ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนที่ 2 ของแบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบที่สร้างขึ้น ซึ่งได้นำมาพิจารณาปรับปรุงเอกสารประกอบรูปแบบในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ปรับปรุงการเขียนจุดมุ่งหมายของแผนจัดการเรียนรู้ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น
2. ปรับปรุงกิจกรรมในแผนการสอนให้มีความเหมาะสมกับความสามารถของเด็กแต่ละระดับทั้งนี้ควรปรับใบกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
3. ปรับปรุงใบกิจกรรมสำหรับเด็กที่มีความสามารถต่ำกว่าควรเพิ่มรูปภาพที่น่าสนใจ

3. ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบจากการนำไปทดลองใช้

จากการนำรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นไปทดลองใช้เพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบกับโรงเรียนและนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ระหว่างวันที่ 17-26 กันยายน 2551 โดยการเตรียมความพร้อมของโรงเรียนตั้งแต่ประชุมชี้แจงกับคณะครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน การเตรียมความพร้อมในด้านการจัดห้องเรียนและแหล่งค้นคว้าในโรงเรียน การดำเนินการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นและผลจากการจัดการเรียนการสอนพบว่า นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงจากกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้อีก่อน เช่น การทำน้ำมะนาว เป็นต้น หลังจากนั้นจึงเข้าสู่การเรียนการสอนที่สอดคล้องกับกิจกรรมดังกล่าวและนักเรียนได้ทำใบกิจกรรมตามระดับความสามารถ นักเรียนได้เลือกทำใบกิจกรรมตามที่ตนเองทำได้ นักเรียนได้รับความสนุกสนานจากการเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นการทำใบกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน สิ่งที่ต้องปรับปรุงจากการทดลองใช้คือ ปรับปรุงใบกิจกรรมบางฉบับที่มีเนื้อที่สำหรับการเขียนไม่เพียงพอและในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวันที่สองพบว่าใบกิจกรรมไม่เพียงพอควรเพิ่มเติมอีก

หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จสิ้นแล้วจึงนำเครื่องมือประเมินมาทดลองใช้ ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นของครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง นำผลการทดลองใช้เครื่องมือดังกล่าวมาหาค่าความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น สำหรับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับที่ 1 และ 2 มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.81 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .72-.93 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับที่ 1 มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .63-.92 ส่วนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .82-.90

ส่วนแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นของครู ผู้บริหารนักเรียนและผู้ปกครองทั้ง 3 ฉบับ หาค่าอำนาจจำแนกด้วยการใช้สูตรส่วนร้อยละ 50 จำแนกกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำและทดสอบสถิติค่า t เลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ของค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .86 .89 และ.83 ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิผลรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ได้แก่

1.1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติ ได้ผลดังตาราง 18

ตาราง 18 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติ

(n=40)

Source	SS	df	MS	F	p
Between Subjects					
Group(ทดลอง/ควบคุม)	3111.01	1	3111.01	17.84	.00
Within Group	6627.79	38	174.42		
Within Subjects					
Test(ก่อน/หลัง)	1038.41	1	1038.41	48.97	.00
Test × Group	343.41	1	343.41	16.19	.00
Test × Within group	805.79	38	21.21		

จากตาราง 18 แสดงว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองและมีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติ พบว่าค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองพบว่าค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่าเฉลี่ยของ

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มควบคุมนั้นพบว่าค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้ผลดังตาราง 19

ตาราง 19 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

(n=50)

Source	df	SS	MS	F	P
Between Subjects					
Group(ทดลอง/ควบคุม)	1	5486.80	5486.80	11.37	.00
Within Group	48	23165.81	482.62		
Within Subjects					
Test(ก่อน/หลัง)	1	2444.41	2444.41	44.57	.00
Test × Group	1	1146.33	1146.33	20.90	.00
Test × Within group	48	2632.67	54.85		

จากตาราง 19 พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองและมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบว่าค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองพบว่าค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มควบคุมนั้นพบว่าค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (ระดับ 1) ได้ผลดังตาราง 20 21 22 และภาพประกอบ 30

ตาราง 20 คะแนน มัธยมศึกษา พิสัยระหว่างควอไทล์และระดับผลการเรียนหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (ระดับ 1)

คะแนนกลุ่มทดลอง (เต็ม 140 คะแนน)	คนที่							Mdn	IQR	ระดับ
	1	2	3	4	5	6	7			
เด็กปกติ	107	109	109	111	111	-	-	109	3	ดี
เด็กพิเศษ	109	110	107	111	106	107	108	108	3	ดี

จากตาราง 20 พบว่าเด็กปกติกลุ่มทดลองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ระหว่าง 107-111 คะแนน ค่ามัธยฐานเท่ากับ 109 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 3 เมื่อเทียบกับเกณฑ์จะมีผลการเรียนอยู่ในระดับดี สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มทดลองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ระหว่าง 106-111 คะแนน ค่ามัธยฐานเท่ากับ 108 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 3 เมื่อเทียบกับเกณฑ์จะมีผลการเรียนอยู่ในระดับดี

ตาราง 21 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนหลังการทดลองของเด็กปกติกลุ่มทดลอง

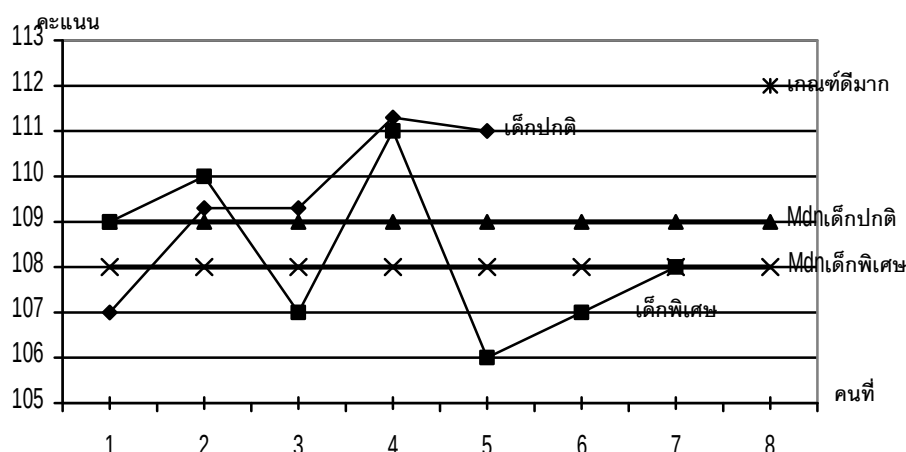
เด็กปกติ (คนที่)	คะแนน	ค่าคะแนนที่เป็น เกณฑ์ระดับดี	จำนวนชุดข้อมูลที่มีค่าต่างไป จากค่ามัธยฐานที่กำหนด(t)		P
			+	-	
1	107	98	5	0	.031
2	109				
3	109				
4	111				
5	111				
Mdn	109		$Q_- \leq 0$		
IQR	3				
ระดับ	ดี				

จากตาราง 21 พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของเด็กปกติกลุ่มทดลองสูงกว่าค่ามัธยฐานที่ตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 98 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของเด็กปกติกลุ่มทดลองอยู่ในระดับดี

ตาราง 22 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนหลังการทดลองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มทดลอง

เด็กพิเศษ (คนที่)	คะแนน	ค่ามัธยฐานที่เป็น เกณฑ์ระดับดี	จำนวนชุดข้อมูลที่มีค่าต่างไป จากค่ามัธยฐานที่กำหนด(t)		P
			+	-	
1	109	98	7	0	.008
2	110				
3	107				
4	111				
5	106				
6	107				
7	108				
Mdn	108		$Q_- \leq 0$		
IQR	3				
ระดับ	ดี				

จากตาราง 22 พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มทดลองสูงกว่าค่ามัธยฐานที่ตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 98 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มทดลองอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.1 ที่ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นอยู่ในระดับดี

ภาพประกอบ 30 เส้นภาพคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (ระดับ 1)

จากภาพประกอบ 30 พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เป็นเด็กปกติมีคะแนนอยู่ระหว่าง 107-111 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 109 และเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีคะแนนอยู่ระหว่าง 106-111 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 108

1.4 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3) ได้ผลดังตาราง 23 24 25 และภาพประกอบ 31

ตาราง 23 คะแนน มัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์และระดับผลการเรียนหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3)

คะแนนกลุ่มควบคุม (เต็ม 140 คะแนน)	คนที่							Mdn	IQR	ระดับ
	1	2	3	4	5	6	7			
เด็กปกติ	115	108	110	107	105	115	110	110	8	ดี
เด็กพิเศษ	34	60	69					60	35	ต่ำกว่าเกณฑ์

จากตาราง 23 พบว่าเด็กปกติกลุ่มควบคุมมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ระหว่าง 105-115 คะแนน ค่ามัธยฐานเท่ากับ 110 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 8 เมื่อเทียบกับเกณฑ์จะมีผลการเรียนอยู่ในระดับดี สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มควบคุมมีคะแนน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ระหว่าง 34-69 คะแนน ค่ามัธยฐานเท่ากับ 60 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 35 เมื่อเทียบกับเกณฑ์จะมีผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

ตาราง 24 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนหลังการทดลองของเด็กปกติกลุ่มควบคุม

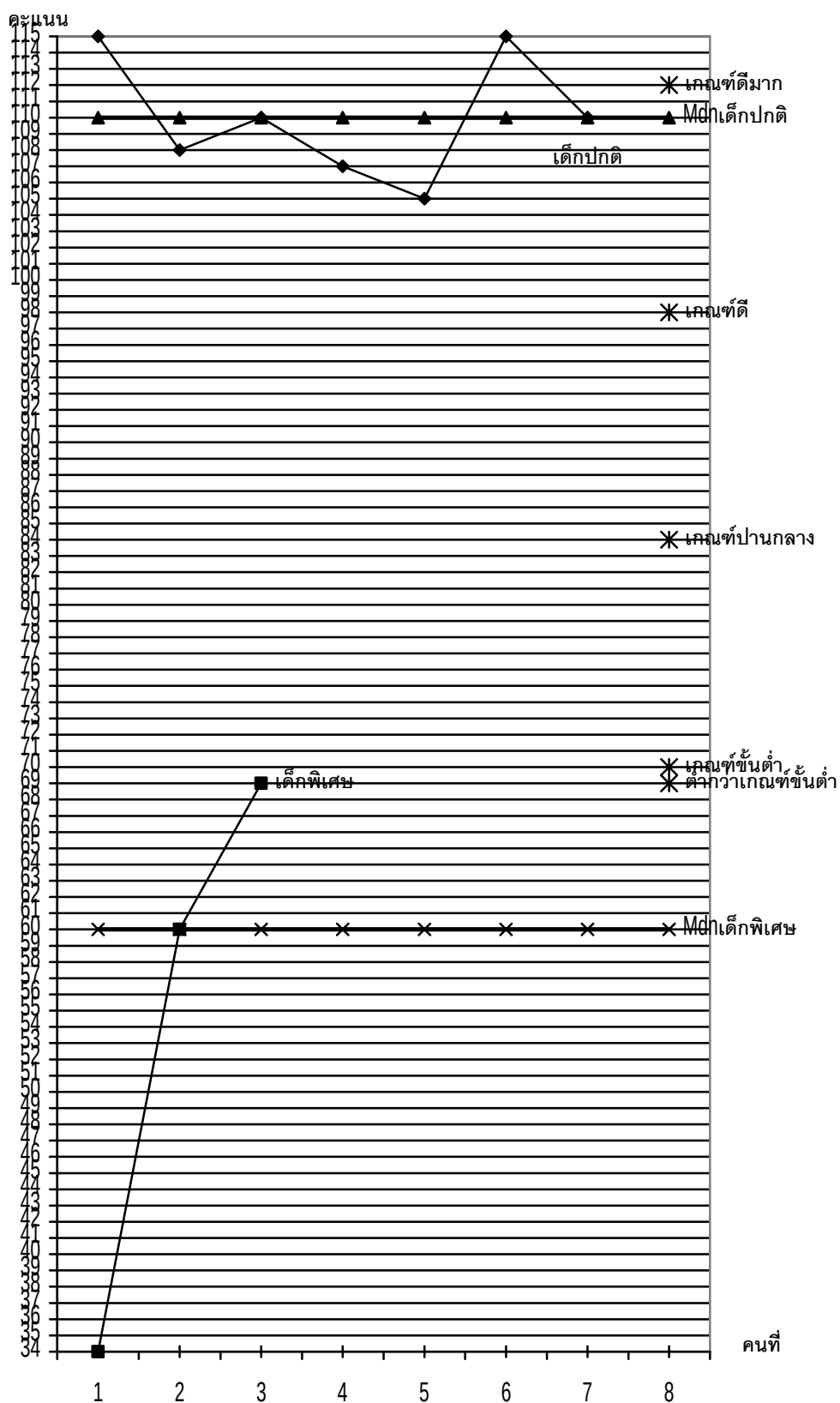
เด็กปกติ (คนที่)	คะแนน	ค่ามัธยฐานที่เป็น เกณฑ์ระดับดี	จำนวนชุดข้อมูลที่มีค่าต่างไป จากค่ามัธยฐานที่กำหนด(t)		P
			+	-	
1	115	98	7	0	.008
2	118				
3	110				
4	107				
5	105				
6	115				
7	110				
Mdn	110		$Q_- \leq 0$		
IQR	8				
ระดับ	ดี				

จากตาราง 24 พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของเด็กปกติกลุ่มควบคุมสูงกว่าค่ามัธยฐานที่ตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 98 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของเด็กปกติกลุ่มควบคุมอยู่ในระดับดี

ตาราง 25 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนหลังการทดลองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มควบคุม

เด็กพิเศษ (คนที่)	คะแนน	ค่ามัธยฐานที่เป็น เกณฑ์ระดับดี	จำนวนชุดข้อมูลที่มีค่าต่างไป จากค่ามัธยฐานที่กำหนด(t)		P
			+	-	
1	34	98	0	3	.125
2	60				
3	69				
Mdn	60		$Q_+ \leq 0$		
IQR	35				
ระดับ	ต่ำกว่าเกณฑ์				

จากตาราง 25 พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มควบคุมต่ำกว่าค่ามัธยฐานที่ตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 98 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มควบคุมอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

ภาพประกอบ 31 เส้นภาพคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ(ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3)

จากภาพประกอบ 31 พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีคะแนนระหว่าง 34-69 คะแนน ค่ามัธยฐานเท่ากับ 60 และที่เป็นเด็กปกติมีคะแนนระหว่าง 105-115 คะแนน ค่ามัธยฐานเท่ากับ 110

1.5 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้ผลดังตาราง 26 27 และภาพประกอบ 32

ตาราง 26 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

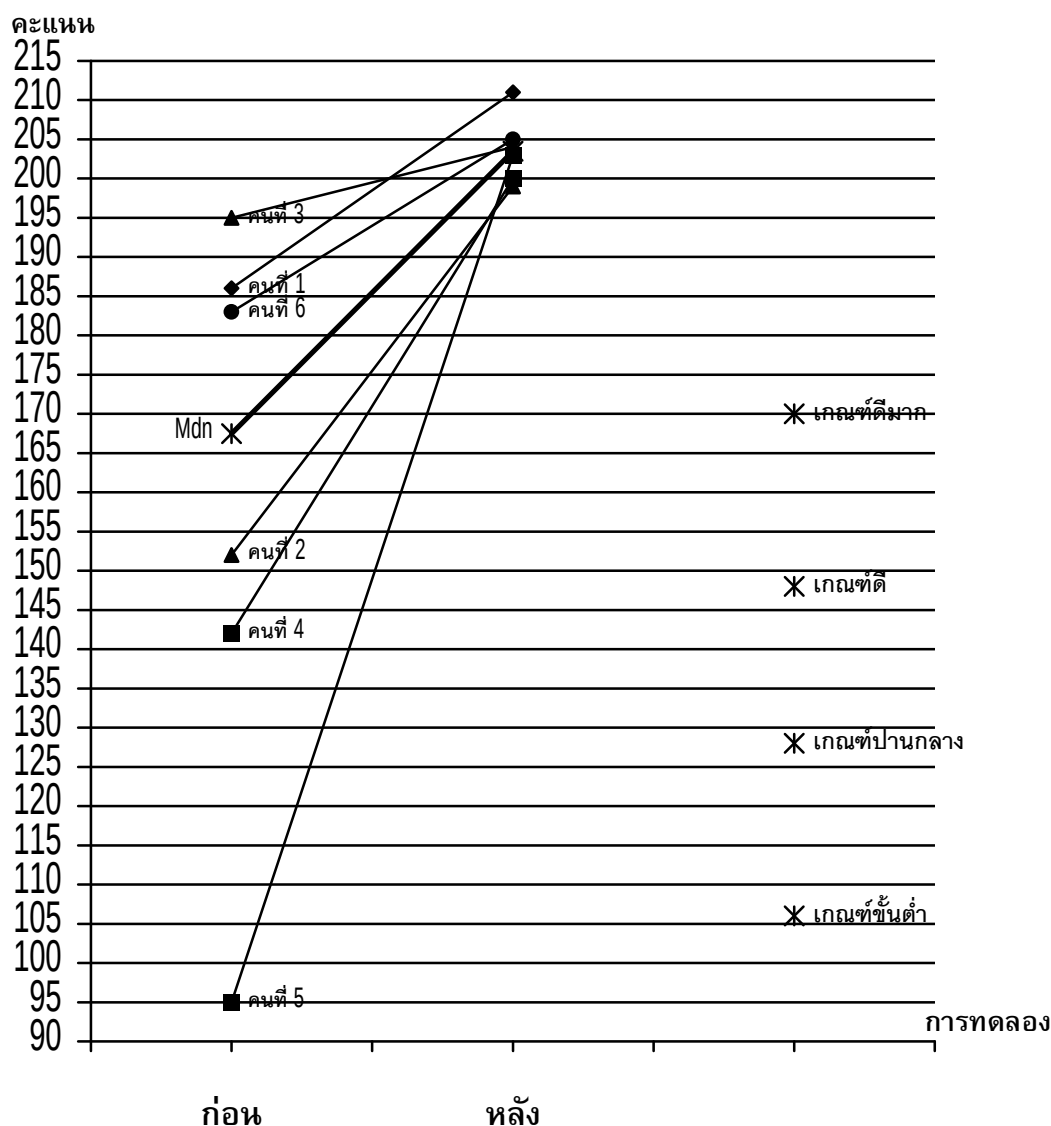
คะแนนกลุ่มทดลอง (เต็ม 212 คะแนน)	คนที่						Mdn	IQR	ระดับ
	1	2	3	4	5	6			
ก่อน	186	152	195	142	95	183	167.5	58	ดี
หลัง	211	199	204	200	203	205	203.5	6.75	ดีมาก

จากตาราง 26 พบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนทดลองอยู่ระหว่าง 95-195 คะแนน ค่ามัธยฐานเท่ากับ 167.5 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 58 เมื่อเทียบกับเกณฑ์จะมีผลการเรียนอยู่ในระดับดี สำหรับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองอยู่ระหว่าง 199-211 คะแนน ค่ามัธยฐานเท่ากับ 203.5 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 6.75 เมื่อเทียบกับเกณฑ์จะมีผลการเรียนอยู่ในระดับดีมาก

ตาราง 27 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังทดลองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้กลุ่มทดลอง

นักเรียนคนที่	คะแนน		เครื่องหมาย	ค่า P
	ก่อน	หลัง		
1	186	211	+	0.016
2	152	199	+	
3	195	204	+	
4	142	200	+	
5	95	203	+	
6	183	205	+	

จากตาราง 27 พบว่าคะแนนก่อนและหลังทดลองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลง(มีค่าเพิ่มขึ้น) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

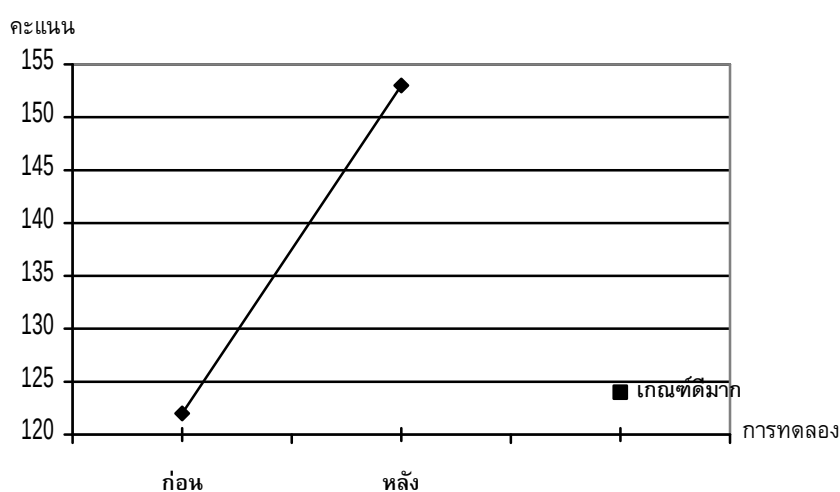

ภาพประกอบ 32 เส้นภาพคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง
จำแนกเป็นรายบุคคล (n=6 และคะแนนเต็ม 212 คะแนน)

จากภาพประกอบ 32 พบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทั้ง 6 คน กล่าวคือนักเรียนคนที่ 1 มีคะแนนเพิ่มจาก 186 เป็น 211 คะแนน นักเรียนคนที่ 2 มีคะแนนเพิ่มจาก 152 เป็น 199 คะแนน

นักเรียนคนที่ 3 มีคะแนนเพิ่มจาก 195 เป็น 204 คะแนน นักเรียนคนที่ 4 มีคะแนนเพิ่มจาก 142 เป็น 200 คะแนน นักเรียนคนที่ 5 มีคะแนนเพิ่มจาก 95 เป็น 203 คะแนน นักเรียนคนที่ 6 มีคะแนนเพิ่มจาก 183 เป็น 205 คะแนน ค่ามัธยฐานเท่ากับ 167.5 และ 203.5 ตามลำดับ

1.6 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการทดลองของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มทดลอง ได้ผลดังภาพประกอบ 33

ภาพประกอบ 33 เส้นภาพคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง ($n=1$ และ คะแนนเต็ม 155 คะแนน)

จากภาพประกอบ 33 พบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองกล่าวคือมีคะแนนเพิ่มจาก 122 เป็น 153 คะแนน

1.7 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ดังตาราง 28 29 และภาพประกอบ 34

ตาราง 28 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

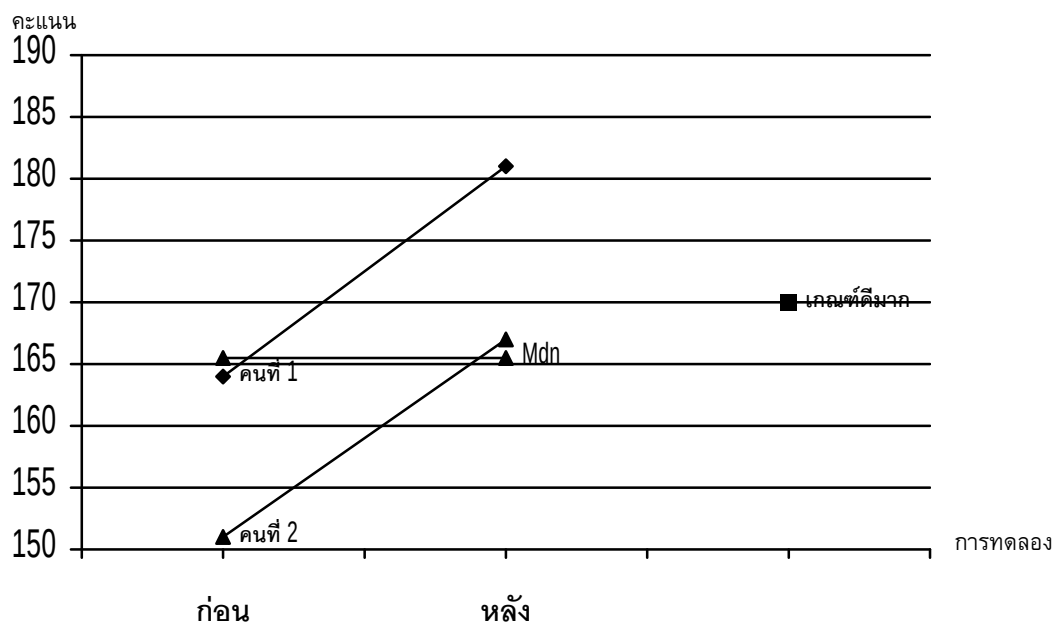
คะแนนกลุ่มควบคุม (เต็ม 212 คะแนน)	คนที่		Mdn	IQR	ระดับ
	1	2			
ก่อน	164	151	157.5	13	ดี
หลัง	181	167	174	14	ดีมาก

จากตาราง 28 พบว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนทดลองอยู่ระหว่าง 151-164 คะแนน ค่ามัธยฐานเท่ากับ 157.5 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 13 เมื่อเทียบกับเกณฑ์จะมีผลการเรียนอยู่ในระดับดี และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองอยู่ระหว่าง 167-181 คะแนน ค่ามัธยฐานเท่ากับ 174 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 14 เมื่อเทียบกับเกณฑ์จะมีผลการเรียนอยู่ในระดับดีมาก

ตาราง 29 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังทดลองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้กลุ่มควบคุม

นักเรียนคนที่	คะแนน		เครื่องหมาย	ค่า P
	ก่อน	หลัง		
1	164	181	+	0.03
2	151	167	+	

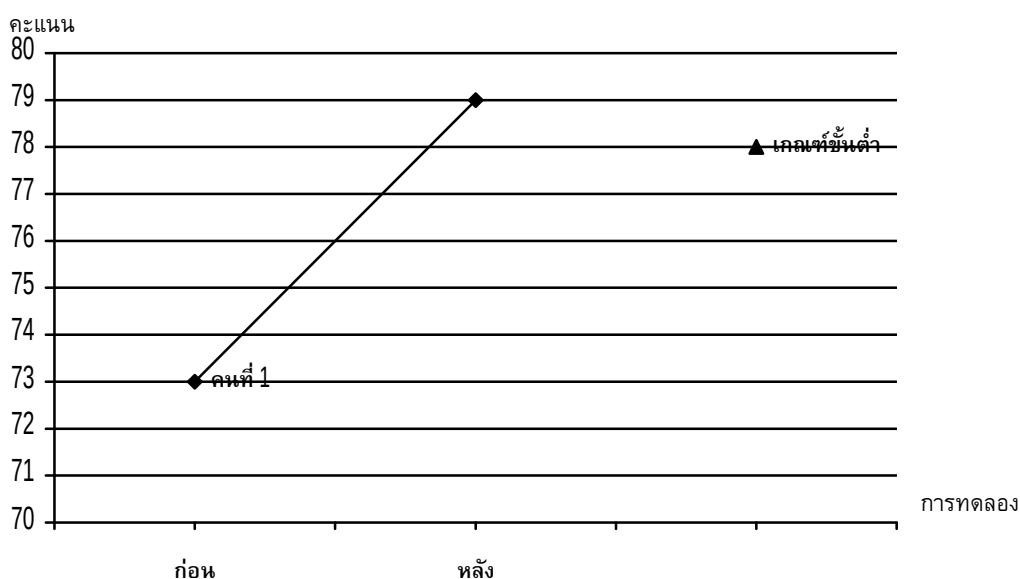
จากตาราง 29 พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังทดลองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้กลุ่มควบคุมมีการเปลี่ยนแปลง(มีค่าเพิ่มขึ้น) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาพประกอบ 34 เส้นภาพคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม
จำแนกเป็นรายบุคคล ($n=2$ คะแนนเต็ม 212 คะแนน)

จากภาพประกอบ 34 พบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้กลุ่มควบคุมมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทั้ง 2 คน กล่าวคือนักเรียนคนที่ 1 มีคะแนนเพิ่มจาก 164 เป็น 181 คะแนน นักเรียนคนที่ 2 มีคะแนนเพิ่มจาก 151 เป็น 167 คะแนนและมีค่ามัธยฐานที่ 165.5

1.8 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม ได้ผลดังภาพประกอบ 35

ภาพประกอบ 35 เส้นภาพคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม ($n=1$ และคะแนนเต็ม 155 คะแนน)

จากภาพประกอบ 35 พบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มควบคุมมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง กล่าวคือมีคะแนนเพิ่มจาก 73 เป็น 79 คะแนน

2. การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครองกลุ่มทดลอง

2.1 การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของครู ผู้บริหารได้ผลดังตาราง 30

ตาราง 30 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของครู ผู้บริหารต่อ
รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

(n= 6)

ด้านที่ประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
ด้านการจัดเตรียมการจัดรูปแบบ	2.83	.16	มาก
ด้านการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น	2.90	.09	มาก
ด้านการประเมินการเรียนการสอน	2.89	.27	มาก
รวม	2.88	.13	มาก

จากตาราง 30 พบว่าครูและผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการจัดเตรียมการจัดรูปแบบด้านการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นและด้านการประเมินการเรียนการสอนและรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2.2 การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของครู ผู้บริหาร เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินที่ค่าเฉลี่ย 2.50 ได้ผลดังตาราง 31

ตาราง 31 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของครู ผู้บริหารต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมิน

(n= 6)

ความพึงพอใจของครูผู้บริหาร						
ด้านที่ประเมิน	$\bar{X}$	SD	เกณฑ์ระดับมาก	df	t	p
ด้านการจัดเตรียมการจัดรูปแบบ	2.89	.26	2.50	5	5.0	.00
ด้านการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น	2.90	.09	2.50	5	10.13	.00
ด้านการประเมินการเรียนการสอน	2.89	.27	2.50	5	3.50	.02
รวม	2.87	.13	2.50	5	7.17	.00

จากตาราง 31 พบว่าผลการประเมินความพึงพอใจของครู ผู้บริหารต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีค่าสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่ค่าเฉลี่ย 2.50 ทุกด้าน คือ ด้านการจัดเตรียมรูปแบบ ด้านการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ด้านประเมินการเรียนการสอนและรวมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือครู ผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.2 คือความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของครู ผู้บริหารอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ครูและผู้บริหารยังได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในแบบประเมินโดยกล่าวถึงจุดเด่นและจุดด้อยของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ดังต่อไปนี้

1. จุดเด่นของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่

1.1 เป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่จะนำไปใช้แก้ปัญหาการขาดแคลนครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กหรือมีครูไม่ครบชั้น

1.2 เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนไปพร้อมกับเพื่อน

1.3 เป็นรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีอายุใกล้เคียงกันเรียนไปพร้อม ๆ กัน เด็กเก่งและเด็กอ่อนได้เรียนไปพร้อม ๆ กัน

1.4 เป็นรูปแบบที่ช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ให้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

1.5 เป็นรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาด้านต่างๆตามศักยภาพของตนเองโดยไม่ต้องมีอายุหรือระดับชั้นเป็นตัวกำหนด

1.6 เป็นรูปแบบที่ทำให้นักเรียนได้ฝึกทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือกัน นักเรียนได้เรียนร่วมกันอย่างมีความสุขโดยเด็กเก่งช่วยดูแลเด็กที่เรียนอ่อนกว่าและเป็นวิธีการที่ทำให้เด็กเก่งและเด็กอ่อนเรียนด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เด็กมีความสุขกับการเรียนรู้

2. จุดด้อยของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่

2.1 การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาแบบใหม่หรือเป็นเรื่องใหม่ในระบบการจัดการศึกษาไทย ถ้าจะนำไปขยายผลกับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอื่น ๆ ควรให้ความรู้กับบุคลากรในโรงเรียนก่อนเพื่อให้เข้าใจในวิธีดำเนินการและการสร้างเจตคติที่ดีร่วมกัน

2.2 การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นครูจะใช้เวลามากในการดูแลและให้ความช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่

3.1 ควรสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับครูทุกคน ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

3.2 ควรให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.3 ควรมีการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นอย่างต่อเนื่อง

3.4 ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาไปใช้ในโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้นและมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3.5 ครูควรติดตามเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อทราบข้อมูลและช่วยเหลือเด็กได้เหมาะสมกับความถนัดและความสามารถของเด็ก

ข้อมูลเกี่ยวกับผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาโดยครู ผู้บริหารได้นำเสนอข้อมูลในตอนที 2 สรุปได้ดังนี้

1. ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนคือ นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนการสอนตามระดับความสามารถ ทำให้นักเรียนมีความสุขและมีพัฒนาการดีขึ้น นักเรียนสามารถปรับตัวกับเพื่อนได้ดี นักเรียนช่วยเหลือตนเองได้ดีขึ้น หากบรรยายตามคำพูดของนักเรียน นักเรียนพูดว่า “เพื่อนเขาช่วยสอนให้หนูทำใบงานด้วยคะคุณครู” หรือ “คุณครูคะหนูทำถูกหมดเลยคะ” เด็กมีความสุขกับการเรียนรวม เด็กบางคนพูดว่า “ฉันเก่งขึ้น” หรือ “ฉันมีเพื่อนมากขึ้น”

2. ผลที่เกิดขึ้นกับบุคลากรทางการศึกษา(ครูและผู้บริหาร) ได้แก่

2.1 ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและเกิดนวัตกรรมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.2 ครูได้ช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและเด็กด้อยโอกาส

2.3 มีความประทับใจและภาคภูมิใจที่ได้ใช้ความรู้ความสามารถแก้ไขและพัฒนาเด็กให้ได้รับการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

3. ผลที่เกิดขึ้นด้านอื่นๆ ได้แก่

3.1 ผู้ปกครองมีความพึงพอใจที่โรงเรียนเอาใจใส่ต่อบุตรหลานของตน

3.2 ชุมชนให้ความร่วมมือและชื่นชมในรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

3.3 ครูต้องใช้เวลามากขึ้นในการดูแลทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3.4 ผู้ปกครองมีความพึงพอใจเพราะครูดูแลลูกหลานของพวกเขาให้มีพัฒนาการดีขึ้นกว่าเดิม

3.5 ผู้ปกครองมีความประทับใจที่คุณครูได้ดูแลช่วยเหลือเด็กทุกคนและเป็นการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาของโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้นและเป็นการประหยัดด้านงบประมาณ

3.6 ผู้ปกครองและชุมชนมีความชื่นชมที่โรงเรียนจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ซึ่งเป็นการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2.3 การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของนักเรียน ได้ผลดังตาราง 32

ตาราง 32 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักเรียนต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา (n= 31)

ด้านที่ประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
ด้านการจัดเตรียมการจัดรูปแบบ	2.96	.23	มาก
ด้านการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น	2.89	.16	มาก
รวม	2.90	.16	มาก

จากตาราง 32 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละด้านและรวมด้านในระดับมากทุกด้าน

2.4 การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของนักเรียน เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินที่ค่าเฉลี่ย 2.50 ได้ผลดังตาราง 33

ตาราง 33 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมิน

(n= 31)

ด้านที่ประเมิน	ความพึงพอใจของนักเรียน					
	$\bar{X}$	SD	เกณฑ์ระดับมาก	df	t	p
ด้านการจัดเตรียมการจัดรูปแบบ	2.96	.23	2.50	30	10.62	.00
ด้านการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น	2.89	.16	2.50	30	12.92	.00
รวม	2.90	.16	2.50	30	14.22	.00

จากตาราง 33 พบว่าผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีค่าสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่ค่าเฉลี่ย 2.50 ทุกด้านคือ ด้านการจัดเตรียมรูปแบบ ด้านการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นและรวมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือนักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.3 คือความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

2.5 การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้ปกครอง ได้ผลดังตาราง 34

ตาราง 34 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

(n = 28)

ด้านที่ประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
ด้านการจัดเตรียมการจัดรูปแบบ	2.90	.29	มาก
ด้านการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น	2.89	.31	มาก
ด้านพฤติกรรมของนักเรียน	2.95	.16	มาก
รวม	2.91	.25	มาก

จากตาราง 34 พบว่าผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละด้านและรวมด้านในระดับมากทุกด้าน

2.6 การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้ปกครอง เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินที่ค่าเฉลี่ย 2.50 ได้ผลดังตาราง 35

ตาราง 35 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเมื่อเทียบกับเกณฑ์

(n= 28)

ด้านที่ประเมิน	ความพึงพอใจของผู้ปกครอง			df	t	p
	$\bar{X}$	SD	เกณฑ์ระดับมาก			
ด้านการจัดเตรียมการจัดรูปแบบ	2.90	.19	2.50	27	10.71	.00
ด้านการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น	2.89	.16	2.50	27	12.66	.00
ด้านพฤติกรรมของนักเรียน	2.95	.17	2.50	27	17.59	.00
รวม	2.92	.13	2.50	27	16.46	.00

จากตาราง 35 พบว่าผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีค่าสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่ค่าเฉลี่ย 2.50 ทุกด้าน คือ ด้านการจัดเตรียมรูปแบบ ด้านการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ด้านพฤติกรรมของนักเรียนและรวมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.4 คือความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ผู้ปกครองของนักเรียนยังได้แสดงความคิดเห็นไว้ในข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าอยากให้โครงการแบบนี้ต่อไปเพราะจะได้รู้ในด้านพัฒนาการของเด็ก โครงการนี้ช่วยให้เด็กพิเศษมีที่เรียน ไม่ต้องอยู่ที่บ้านหรือเดินเตร็ดเตร่ตามหมู่บ้าน อีกท่านหนึ่งเสนอแนะว่า"ทุกข้อความในแบบประเมินนี้มีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบนี้มากเพราะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กที่มีการรับรู้ทางสมองช้าให้ได้เข้าร่วมกับเพื่อนๆ ได้ดี การจัดการเรียนการสอนแบบนี้ถือว่าดีมาก"

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

หลังจากการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาและได้แนวทางการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบของครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง นำผลการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อสังเกต อุปสรรคปัญหาและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยมีการปรับปรุงในประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

1. เพิ่มคำอธิบายเกี่ยวกับการนำรูปแบบไปใช้สำหรับครูผู้สอน เพิ่มเติมบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ปรับปรุงการเขียนจุดมุ่งหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความชัดเจนมากขึ้น
3. ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับนักเรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกันทางด้านเนื้อหา ระดับความยากง่าย ข้อความในแผนจัดการเรียนรู้
4. ปรับปรุงกำหนดระดับความสามารถของนักเรียนในใบกิจกรรมจากที่เขียนเป็นระดับเก่ง ปานกลางและอ่อน ปรับเป็นระดับ 3 ระดับ 2 และระดับ 1 ตามลำดับ
5. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นเตรียมเข้าสู่บทเรียน ชั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ชั้นสรุปและชั้นกิจกรรมซ่อมเสริมนั้น ครูผู้สอนสามารถจัดได้อย่างยืดหยุ่นตามสถานการณ์หรือการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ในชั้นกิจกรรมซ่อมเสริมหากนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้พร้อมๆกันหรือไม่มีปัญหาติดขัด ครูสามารถผ่านชั้นซ่อมเสริมได้ หรือหากการจัดกิจกรรมในชั้นซ่อมเสริมนักเรียนทำงานเสร็จไม่ทันเวลา ครูอาจจัดเวลาก่อนเลิกเรียนให้นักเรียนทำงานต่อได้เพื่อจะได้ไม่รบกวนเวลาคนอื่น

เมื่อทำการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาแล้วนำรูปแบบดังกล่าวไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คนประเมินความเหมาะสมมีผลการประเมิน ดังนี้

1. การประเมินความเหมาะสมต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ผลดังตาราง 36

ตาราง 36 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

(n= 5)

ข้อที่	ข้อความการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความเหมาะสม
ด้านรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น				
1.	สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีเหตุผลสมควรที่จะพัฒนาขึ้น	5.00	.00	มากที่สุด
2.	หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสม	5.00	.00	มากที่สุด
3.	จุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสม	5.00	.00	มากที่สุด

ตาราง 36 (ต่อ)

(n= 5)

ข้อที่	ข้อความการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความเหมาะสม
4.	เนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสม	5.00	.00	มากที่สุด
5.	กิจกรรมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสม	5.00	.00	มากที่สุด
6.	สื่อและแหล่งเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสม	5.00	.00	มากที่สุด
7.	การวัดผลและประเมินผลของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสม	5.00	.00	มากที่สุด
8.	รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	5.00	.00	มากที่สุด
รวมด้านรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น		5.00	.00	มากที่สุด
ด้านการจัดการเรียนรู้				
9.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 บ้านนี้มีรัก			
9.1	แผนจัดการเรียนรู้ที่ 1 บ้านของฉัน.	4.80	.00	มากที่สุด
9.2	แผนจัดการเรียนรู้ที่ 2 วันพรรษา	5.00	.00	มากที่สุด
9.3	แผนจัดการเรียนรู้ที่ 3 ร่วมใจพัฒนา	4.80	.00	มากที่สุด
9.4	แผนจัดการเรียนรู้ที่ 4 อาสาเพื่อชุมชน	5.00	.00	มากที่สุด
10.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จิตใจแจ่มใสร่างกายแข็งแรง			
10.1	แผนจัดการเรียนรู้ที่ 1 ร่างกายของเรา	5.00	.00	มากที่สุด
10.2	แผนจัดการเรียนรู้ที่ 2 เฝ้าระวังความปลอดภัย	5.00	.00	มากที่สุด
10.3	แผนจัดการเรียนรู้ที่ 3 จิตใจใสสะอาด	5.00	.00	มากที่สุด
10.4	แผนจัดการเรียนรู้ที่ 4 ปราศจากโรคภัย	5.00	.00	มากที่สุด
11.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เพลิดเพลินใจในโรงเรียน			
11.1	แผนจัดการเรียนรู้ที่ 1 โรงเรียนเพียรศึกษา	5.00	.00	มากที่สุด
11.2	แผนจัดการเรียนรู้ที่ 2 พรรษาแหล่งเรียนรู้	5.00	.00	มากที่สุด
11.3	แผนจัดการเรียนรู้ที่ 3 เปิดประตูสู่ชุมชน	5.00	.00	มากที่สุด
11.4	แผนจัดการเรียนรู้ที่ 4 สุขเหลือล้นคันความรู้	5.00	.00	มากที่สุด

ตาราง 36 (ต่อ)

(n= 5)

ข้อที่	ข้อความการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความเหมาะสม
12. หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เชิดชูบูชาแม่				
12.1	แผนจัดการเรียนรู้ที่ 1 แม่แห่งแผ่นดิน	5.00	.00	มากที่สุด
12.2	แผนจัดการเรียนรู้ที่ 2 แม่คือพระในบ้าน	5.00	.00	มากที่สุด
รวมด้านการจัดการเรียนรู้		4.96	.09	มากที่สุด

ตาราง 36 พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาทุกข้อความและโดยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด

2. การประเมินความเหมาะสมต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินที่ค่าเฉลี่ย 3.50 ได้ผลดังตาราง 37

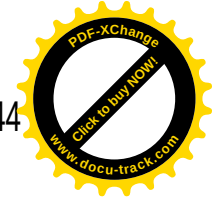
ตาราง 37 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อเทียบกับเกณฑ์

(n= 5)

ความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ						
ด้านที่ประเมิน	$\bar{X}$	SD	เกณฑ์ระดับมาก	df	t	p
ด้านรูปแบบการจัดการเรียนรวม	5.00	.00	3.50	4	.*	.00
ด้านการจัดหน่วยการเรียนรู้	4.95	.09	3.50	4	34.00	.00
รวม	4.97	.16	3.50	4	54.00	.00

* ไม่สามารถคำนวณค่าได้

จากตาราง 37 พบว่าการประเมินความเหมาะสมต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินที่ค่าเฉลี่ย 3.50 ด้านรูปแบบการจัดการเรียนรวม ด้านการจัดหน่วยการเรียนรู้และโดยรวมสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสมมากที่สุดสอดคล้องกับสมมติฐานในการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่าความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

ในส่วนข้อเสนอแนะของแบบประเมินนั้นผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะให้เพิ่มเวลาในการสอน
ซ่อมเสริมเด็กที่มีความต้องการพิเศษในวันที่เด็กทำงานไม่เสร็จและเพิ่มเติมรูปภาพในใบกิจกรรม
ของนักเรียนระดับที่ 2 ข้อเสนอแนะดังกล่าวได้นำมาปรับปรุงให้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบ
คละชั้นมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สาระสำคัญของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้
 - 2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาจากการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น
 - 2.2 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและนักเรียน
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับดี
 - 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับดี
 - 1.2 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของครู ผู้บริหารอยู่ในระดับมาก
 - 1.3 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของนักเรียนอยู่ในระดับมาก
 - 1.4 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก
2. ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ดำเนินการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดกรอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นด้วยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา รวบรวมข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ซึ่งประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

ขั้นที่ 2 การสร้างเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นและเครื่องมือประเมิน เอกสารประกอบรูปแบบประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ชื่อรูปแบบ ความสำคัญและความเป็นมา หลักการ ลักษณะของรูปแบบระบบการใช้รูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมการเรียนการสอน 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผล

ส่วนที่ 2 ความรู้สำหรับครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ส่วนที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยแบ่งออกเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1-3 จะมีแผนการจัดการเรียนรู้หน่วยละ 4 แผนและหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 มีแผนการจัดการเรียนรู้ 2 แผน รวมทั้งหมด 14 แผน

ส่วนเครื่องมือประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ แบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบของครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

การตรวจสอบคุณภาพโดยนำเอกสารประกอบรูปแบบและเครื่องมือประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นด้วยการทดลองใช้กับนักเรียน ครู ผู้บริหารและผู้ปกครองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างได้แก่ โรงเรียนบ้านสกร้อมอำเภอมือเมือง จังหวัดสุรินทร์ เพื่อตรวจสอบความพร้อมของกระบวนการและเครื่องมือประเมิน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอสงขะ จังหวัดสุรินทร์ นักเรียนทั้งหมด 31 คน เป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 12 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 คนและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 11 คน เป็นนักเรียนปกติจำนวน 24 คน และเป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 7 คน นักเรียนที่เป็นกลุ่มควบคุม ได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนบ้านระไซร์(เด่นพัฒนา) อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ นักเรียนทั้งหมดจำนวน 19 คน เป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 คนและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน เป็นนักเรียนปกติจำนวน 16 คน และเป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 3 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551

การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น โดยเตรียมใช้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ด้วยการกำหนดเลือกสถานที่ที่จะทดลองรูปแบบจัดห้องเรียนให้พร้อม จัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เตรียมความพร้อมของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกคนทั้งครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง จัดเตรียมเอกสารประกอบรูปแบบเครื่องมือการประเมิน อบรมครูทุกคนในโรงเรียนและผู้บริหารให้มีความเข้าใจการจัดการเรียนรวม อบรมการใช้เอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ประชุมนักเรียนและผู้ปกครองเพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมและรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น จัดเตรียมสถานที่ ห้องเรียน สื่อและแหล่งเรียนรู้ แล้วนำรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โดยใช้เวลาดทดลองรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นตั้งแต่วันที่ 10 พฤศจิกายน 2551 ถึงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2552 รวมเวลาทั้งสิ้น 14 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุม โรงเรียนจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นด้วยการนำนักเรียนทั้ง 3 ระดับชั้นมาเรียนในห้องเดียวกันโดยสอนแยกเป็นระดับชั้นคือประถมศึกษาปีที่ 1 2 และ 3 เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนในห้องเดียวกันกับเด็กปกติและเรียนลักษณะเดียวกันกับนักเรียนปกติ

เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการทดลองได้ทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประเมินความพึงพอใจโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจของครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครองของโรงเรียนกลุ่มทดลอง สำหรับนักเรียนกลุ่มควบคุมทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

เป็นการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ทรงวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาและนำผลมาปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สรุปผลดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ผลการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลและส่วนที่ 2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น มีค่าดัชนีความสอดคล้องในระดับสูงทุกรายการ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา มีผลการวิจัยดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

1.1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติ พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติ มีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลอง มีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติ พบว่าค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการทดลอง สำหรับค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองพบว่าค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการทดลอง ส่วนค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มควบคุมพบว่าค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

1.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของ

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลอง มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบว่าค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการทดลอง สำหรับค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองพบว่าค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการทดลอง ส่วนค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มควบคุมพบว่าค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

1.3 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (ระดับ 1) พบว่าเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับเกณฑ์มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี

1.4 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3) พบว่าเด็กปกติมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับเกณฑ์มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับเกณฑ์มีผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

1.5 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ พบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้กลุ่มทดลองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนทดลองอยู่ในระดับดีและหลังการทดลองอยู่ในระดับดีมาก ส่วนกลุ่มควบคุมพบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้กลุ่มควบคุมมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองอยู่ในระดับดีและหลังการทดลองอยู่ในระดับดีมาก

1.6 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุม พบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มควบคุมมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

2. ประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง พบว่า

2.1 ครูและผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละด้านและรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละด้านและรวมในระดับมาก

2.3 ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละด้านและรวมในระดับมาก

3. การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาทุกข้อความและโดยภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีสาระสำคัญและประเด็นที่น่าสนใจในการอภิปรายผล 3 ประเด็นดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา
2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา
3. ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

1. รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นสร้างขึ้นจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรวม (Inclusive Education) การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จนได้กรอกรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ซึ่งประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล มีเอกสารประกอบคือ ชื่อรูปแบบ ความสำคัญและความเป็นมา หลักการ ลักษณะของรูปแบบ ระบบการใช้รูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ แผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นตอนการสร้างรูปแบบอยู่บนพื้นฐานการศึกษาข้อมูล เหตุผลความจำเป็นในการจัดการเรียนรวมโดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก การศึกษาแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรวม การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการจัดการเรียนรวม การจัดการเรียนการสอนแบบคละระดับความสามารถของปีเตอร์สัน (Peterson, 2007: Online) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานผนวกกับการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) ที่กำหนดนโยบายในปี พ.ศ. 2551 โดยมีเป้าประสงค์ข้อ 1 ที่ว่า “ ประชากรวัยเรียนทุกคนทั้งปกติ พิการและด้อยโอกาสได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีตามสิทธิอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 : 19) ส่งเสริมการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามความสามารถระหว่างบุคคลในห้องเรียนที่นักเรียนมีระดับความรู้ความสามารถแตกต่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 : 53) สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กยังต้องจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้วย ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีมากกว่า 12,000 โรงเรียนทั่วประเทศ ซึ่งขาดแคลนครู

สื่อการสอน งบประมาณทำให้คุณภาพการศึกษาลดลง (การศึกษา. 2550: 18) โดยรูปแบบที่สร้างขึ้นไม่ได้จำกัดการเรียนรู้ด้วยระดับชั้น แต่จัดการเรียนรู้ยืดหยุ่นตามระดับความสามารถของเด็ก โดยทั่วไปในห้องเรียนหนึ่ง ๆ ครูมักสอนนักเรียนเป็นระดับชั้นและใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนแบบเดียวกัน ระดับความยากง่ายเป็นระดับเดียวกัน ซึ่งการจัดเรียนการสอนแบบนี้ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่บุคคลย่อมมีความแตกต่างหลากหลาย ดังนั้นในการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นจึงมีการออกแบบแผนจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองความต้องการที่มีอยู่หลากหลายของเด็ก โดยไม่ต้องจำกัดอยู่ที่ระดับชั้นของเด็ก (Peterson. 2007: Online) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกจากจะประสบปัญหาในการยกระดับคุณภาพการศึกษาแล้วยังต้องจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ขยายโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมก็ตาม เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้เกิดการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นขึ้น ซึ่งรูปแบบนี้นอกจากจะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูแล้วยังเป็นรูปแบบที่ช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนกับนักเรียนปกติอย่างเสมอภาค จึงสอดคล้องกับผลการศึกษาของ โคลลิกอตต์ (Collicott. 1991: 4) ที่อธิบายว่ารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นการศึกษารูปแบบใหม่ซึ่งมีการปรับองค์ประกอบต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการอย่างหลากหลายของเด็กในโรงเรียนปกติโดยครูใช้วิธีการสอนแบบยืดหยุ่น ใช้กิจกรรมอย่างหลากหลายเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และฝึกทักษะใหม่ๆ การจัดการศึกษาดังกล่าวเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน (Education for All) อันเป็นการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการที่มีอยู่อย่างหลากหลายของบุคคล ดังนั้นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นนี้จึงเป็นรูปแบบการศึกษาที่สามารถนำไปปรับใช้กับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ประสบปัญหาการขาดแคลนครูและการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความหลากหลายของนักเรียนในรูปแบบของการจัดการเรียนรวม ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการเรียนรวมที่ว่า “เป็นการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนอย่างเคียงบ่าเคียงไหล่กับเพื่อนในชั้นเรียนปกติ เด็กได้ใช้ชีวิตกับครอบครัวและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (Porter. 2005: Online)

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา จากการศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการนำไปใช้สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ในที่นี้ขออภิปรายผลการวิจัยใน 2 ประเด็น ดังนี้

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น พบว่านักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นพัฒนาขึ้นจากพื้นฐานของความต้องการจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนได้เรียนรู้อย่างเคียงบ่าเคียงไหล่ ด้วยการสร้างเจตคติที่ดีร่วมกันทุกฝ่าย

ทั้งครู ผู้บริหาร นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน จนเกิดการยอมรับในวิธีการจัดการเรียนรวมที่ช่วยขับเคลื่อนให้โรงเรียนสามารถดำเนินการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นได้อย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาถึงการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นได้ออกแบบแผนจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนที่มีความสามารถหลากหลาย โดยมีการออกแบบใบกิจกรรมที่ใช้ประกอบแผนจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติตามระดับความสามารถของตนเอง ซึ่งช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในงานที่ทำ มีความสุขในการเรียนและเกิดความรู้สึภาคภูมิใจในตนเองที่สามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ได้ ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้นและอาจสืบเนื่องมาจากการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปรับตามระดับความสามารถและการเรียนรู้ของเด็กทั้งเนื้อหา กระบวนการ ผลลัพธ์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของทอมลินสัน(Tomlinson. 1999: 47-49) ที่อธิบายว่าหลักการสำคัญของการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ครูจะต้องมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก มีการปรับเนื้อหา กระบวนการ และผลลัพธ์ที่ตอบสนองความพร้อม ความสนใจและการเรียนรู้ นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ นักเรียนและครูได้เรียนรู้ร่วมกันโดยมีเป้าหมายสำคัญคือนักเรียนประสบความสำเร็จและมีพัฒนาการการเรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความยืดหยุ่น เช่นเดียวกับคำอธิบายของบิงแฮมและคณะ (Bingham; et al. 1995: 11-15) ที่ว่าการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบคละชั้น ครูต้องตระหนักถึงความหลากหลายของนักเรียน ถึงแม้จะเรียนในห้องเดียวกันแต่มีหลากหลายระดับความสามารถและมีลีลาในการเรียนรู้ต่างกันด้วยและสอดคล้องกับแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 13) ที่อธิบายแนวคิดที่ควรนำมาใช้พิจารณาออกแบบการเรียนรู้ว่าประกอบด้วย 1) การเรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน 2) การเรียนรู้จากการแสวงหาความรู้ คิด ปฏิบัติจริงเพื่อเสริมประสิทธิภาพของการเรียนรู้ 3) การเรียนรู้อย่างบูรณาการ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงวิถีชีวิตและพัฒนาเป็นองค์รวม 4) เรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่นเพื่อเสริมพลังการเรียนรู้และฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และ 5) เรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อให้บทวนประเมินให้เกิดความเข้าใจตนเองและพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นได้จัดการเรียนการสอนกับองค์ประกอบดังกล่าวที่ช่วยให้นักเรียนทั้งที่เป็นนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เรียนรู้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปีเตอร์สันและคณะ (Peterson; et al. 2001: Online) ที่พบว่า การจัดการเรียนรวมเป็นการจัดการศึกษาที่ช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนในระบบการศึกษาปกติซึ่งเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน แต่อุปสรรคสำคัญคือการจัดการศึกษาโดยสอนเด็กในระดับความสามารถเท่ากันจะทำให้เด็กที่มีความสามารถต่ำหรือมีขีดจำกัดในการเรียนรู้ไม่สามารถเรียนกับเพื่อนร่วมชั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการจัดการเรียนรวมจึงจำเป็นต้องปรับวิธีสอนโดยพิจารณาระดับความสามารถที่แตกต่างกันของนักเรียนในห้องเรียนปกติ โรงเรียนต้องปรับทั้งหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ลักษณะเช่นนี้เรียกว่าการจัดการเรียนรวมแบบคละระดับความสามารถ

เมื่อพิจารณาคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษพบว่าเด็กทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งอาจเป็นเพราะได้ว่าการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีส่วนช่วยให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ด้วยกันและบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับความสามารถของตน เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนรู้จากเด็กปกติและครูให้ความช่วยเหลือ ผักการเรียนรู้ตามวิธีการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กทุกคนในชั้นเรียนได้เรียนรู้และทำกิจกรรมตามความสามารถของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปีเตอร์สันและคณะ (Peterson; et al. 2007 : Online) ที่อธิบายถึงเหตุผลของการจัดการเรียนรวมไว้ว่าการจัดการเรียนรวมมีเหตุผลสำคัญคือ 1) ช่วยให้นักเรียนมีผลการเรียนทางวิชาการดีขึ้นทั้งนักเรียนที่เป็นเด็กปกติและนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 2) ช่วยให้นักเรียนมีทักษะทางสังคมและอารมณ์ดีขึ้นทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 3) ช่วยให้ผู้มีช่วยเกี่ยวข้องได้แสดงบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนรวม ได้แก่ การทำงานเป็นหมู่คณะ การมีทักษะสังคมและการทำงานร่วมกันด้วยความอดทน และ 4) มีความยุติธรรมทางสังคมเกิดขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการทดสอบนั้นนักเรียนได้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของตนเอง เช่น นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แต่มีระดับความสามารถต่ำกว่าระดับชั้นของตนเอง หรือเท่ากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เด็กเหล่านี้จะได้รับการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับสำหรับนักเรียนระดับ 1 และเด็กกลุ่มนี้มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษรวมอยู่ด้วย สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้นในระหว่างการทดสอบครูอธิบายคำสั่ง อ่านโจทย์ให้ฟัง เพิ่มเวลาให้ทำแบบทดสอบจึงอาจทำให้นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ที่กล่าวมาเป็นกระบวนการของการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่ช่วยให้เด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนด้วยกันได้

เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เมื่อทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับที่ 1 (สำหรับเด็กปกติ) นั้น พบว่าเด็กปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ปกติ ส่วนเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีคะแนนอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ คือได้คะแนนร้อยละ 50 – 59 (คะแนนระหว่าง 70 – 83 คะแนนจากคะแนนเต็ม 140 คะแนน) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในกระบวนการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มควบคุมนั้นครูไม่ได้ให้การช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เรียนรู้ไปพร้อมกับเพื่อน แต่ครูสอนระดับความสามารถเดียวกันกับนักเรียนอื่น ทำให้นักเรียนที่เรียนช้าหรือเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เรียนไม่ทันเพื่อน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนปกติจึงไม่เอื้อหรือสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ต้องการการปรับทั้งหลักสูตร วิธีจัดการเรียนการสอนและเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยตรง นอกจากนี้อาจเป็นเพราะเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มควบคุมกำลัง

ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เมื่อทำแบบทดสอบครูจะใช้แบบทดสอบสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถระดับ 3 ซึ่งไม่เหมาะสมกับระดับความสามารถของตนเองที่ต่ำกว่าระดับชั้นที่กำลังเรียนอยู่จึงอาจทำให้มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โรงเรียนจึงมักแก้ปัญหาด้วยการให้เด็กเรียนซ้ำชั้นซึ่งอาจมีใช้การแก้ปัญหาได้ตรงจุดนัก จากการศึกษาพบว่าในบางโรงเรียนมักแก้ปัญหาเด็กที่มีผลการเรียนต่ำด้วยการให้เด็กเรียนซ้ำชั้น แต่การแก้ปัญหาด้วยการให้เด็กเรียนซ้ำชั้นนั้นจะส่งผลกระทบต่อเด็กหลายๆ ด้านทั้งในด้านการเรียนรู้และความรู้สึกมั่นใจในตนเอง ดังที่วีรุณ ตั้งเจริญ (การศึกษา ศาสนา สาธารณสุข.2552 : 12) ให้ความเห็นว่า การสอนเด็กในชั้นเดียวกันนั้นเด็กย่อมมีความหลากหลาย ครูจึงต้องสอนเด็กแต่ละคนด้วยความหลากหลายด้วย การที่เด็กมีผลการเรียนต่ำและครูไม่ให้เลื่อนชั้นนั้น ครูต้องกลับมาพิจารณาว่าจะปรับปรุงการสอนอย่างไรมากกว่า เพราะเด็กอาจจะเรียนอ่อนในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง แต่อาจเรียนได้ดีในอีกรายวิชาหนึ่งได้

สำหรับกรณีการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในกลุ่มทดลองนั้นโรงเรียนจะมีการปรับเนื้อหา วิธีสอนและเวลาที่ใช้สำหรับนักเรียนทั้งชั้น นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้เรียนรู้ตามระดับความสามารถของตนเอง หากเรียนไม่ทันเพื่อนครูจะจัดเวลาให้ซ่อมเสริมในกิจกรรมที่ยังทำไม่เรียบร้อย จึงอาจมีส่วนช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นได้และการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นอาจมีส่วนช่วยให้นักเรียนที่เรียนช้าหรือเรียนไม่ทันเพื่อนได้เรียนในระดับความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถของตนเอง นักเรียนจะได้ทำกิจกรรมที่ตนเองทำได้ ไม่มีการให้เด็กเรียนซ้ำชั้น เด็กจะได้เรียนในชั้นกับเพื่อนหลายปีและไม่มีความรู้สึกอายที่เรียนกับนักเรียนที่มีอายุหรือระดับชั้นต่างกัน นักเรียนจะได้เรียนกับนักเรียนอื่นได้อย่างหลากหลาย โดยไม่ต้องใช้ระบบการสอบตกแล้วเรียนซ้ำชั้นมาใช้ในการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นซึ่งนับว่าเป็นผลดีต่อนักเรียนอีกประการหนึ่งด้วย จากการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาในรูปแบบปกตินั้นเด็กปกติสามารถเรียนได้แต่เด็กที่มีความต้องการพิเศชย่อมได้รับผลกระทบต่อการเรียนรู้หากโรงเรียนไม่ได้ปรับวิธีการจัดการศึกษาหรือจัดการศึกษาในรูปแบบเดิม

เมื่อพิจารณาคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับที่ 2 ซึ่งเป็นฉบับสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศชนั้นที่พบว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศชกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนหลังการทดลองเพิ่มขึ้นทั้งนี้อาจเป็นเพราะแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับนี้พัฒนามาจากแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล จึงเป็นแบบทดสอบที่มีระดับความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศชที่และอีกประการหนึ่งเด็กที่มีความต้องการพิเศชกลุ่มควบคุมมีคะแนนสูงขึ้นทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเด็กที่มีความต้องการพิเศชกลุ่มควบคุมกำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จึงอาจมีวุฒิภาวะสูงพอที่จะทำแบบทดสอบได้ นอกจากนี้อาจเป็นเพราะในระหว่างการทดสอบนั้นได้มีการอธิบายคำสั่ง คำถาม วิธีการตอบ อ่านโจทย์ให้ฟัง เพิ่มเวลาในการทำแบบทดสอบ จึงอาจทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศชทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นได้

2.2 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นของครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง พบว่า ครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นได้พัฒนามาจากความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียนและชุมชนที่ต้องการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ขาดแคลนครูและในขณะเดียวกันโรงเรียนต้องจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นดังกล่าว จึงเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรวมจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของฮอลลี (Holly, 2001: Online) ที่พบว่าการจัดการเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการคือ 1) จะต้องจัดการศึกษาแบบคละระดับความสามารถ 2) จะต้องได้รับการสนับสนุนด้วยดีจากครูและนักเรียน และ 3) จะต้องสร้างห้องเรียนให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยการช่วยเหลือกัน ซึ่งเขาได้เสนอแนะว่าการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ทั้งครูและผู้ปกครองรวมถึงการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมชั้นจะส่งผลให้การจัดการเรียนรวมมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้การจัดการเรียนรวมประสบผลสำเร็จหรือไม่ เพียงใดขึ้นอยู่กับทัศนคติของบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้วย ได้แก่ ครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง ดังที่ผดุง อารยะวิญญูและวาสนา เลิศศิลป์ (2550: 8-10) ได้อธิบายไว้ว่า ในการจัดการเรียนรวมทัศนคติของบุคลากรทุกฝ่ายจะต้องเป็นเชิงบวก คิดไปในทางสร้างสรรค์ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง อาจทำได้ด้วยการประชุมหรืออบรมให้ความรู้ การเห็นกรณีตัวอย่างของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสหภัทร์ เจริญยศ (2540: บทคัดย่อ) และปฎิมา จันทร (2549: บทคัดย่อ) ที่พบว่าครูมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรวมและผู้บริหารเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรวม การดำเนินงานตามรูปแบบของการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นสอดคล้องกับการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Approach) ที่มีลักษณะสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547: 16 – 17) คือ บุคลากรทุกฝ่ายร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งสู่คุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในลักษณะร่วมคิดร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผิดชอบและชื่นชมผลงานร่วมกัน ซึ่งจะทำให้กิจกรรมของโรงเรียนส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบอย่างต่อเนื่องจะทำให้โรงเรียนมีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่แท้จริงต่อไป

3. ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่ารูปแบบการเรียนรวมแบบคละชั้น มีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสร้างรูปแบบการเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ตั้งแต่การกำหนดกรอบของรูปแบบ การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จนได้กระบวนการจัดรูปแบบอย่างชัดเจนที่สามารถนำไปใช้ได้ นอกจากนี้เอกสารประกอบรูปแบบและ

เครื่องมือทุกชุดที่นำมาใช้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น การหาคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญและวิธีการทางสถิติที่เหมาะสมกับข้อมูล อีกทั้งการสร้างรูปแบบการเรียนรวมแบบคละชั้นนั้นอยู่บนฐานของความต้องการและความจำเป็นที่จะนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษานขนาดเล็กที่ขาดแคลนอัตรากำลังและการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอีกด้วย ซึ่งเป็นการช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาใกล้บ้าน รูปแบบการเรียนรวมแบบคละชั้นเป็นรูปแบบการศึกษาที่ช่วยให้เด็กที่มีความสามารถพิเศษได้เรียนร่วมกับเพื่อนที่เป็นเด็กปกติ โดยไม่มีการแบ่งแยก โรงเรียนสามารถปรับใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนและในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาร์มสตรองและคณะ (Armstrong; et al. 1994: 2) ที่พบว่าการจัดการเรียนรวมในลักษณะการสอนแบบคละชั้นด้วยการสอนตามระดับความสามารถของเด็กมีความเหมาะสมอย่างยิ่ง เนื่องจากช่วยลดปัญหาการตีตราเด็กว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือเป็นเด็กพิการ ซึ่งการสอนตามระดับความสามารถจะช่วยตอบสนองความหลากหลายของเด็กได้ ให้เด็กได้เรียนรู้ตามระดับความสามารถของตนเอง

ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนรวมแบบคละชั้น ในการวิจัยครั้งนี้อีกประการหนึ่งก็คือเป็นรูปแบบที่เกิดจากการเตรียมความพร้อมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ด้วยการระดมทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทำให้นักเรียนทั้งที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติได้เรียนไปด้วยกันโดยไม่มีการแบ่งแยก เป็นการจัดการศึกษาภายใต้การจัดการเรียนรวมในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุดและนักเรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างทั่วถึง จึงนับได้ว่าเป็นการจัดการศึกษาที่ตอบสนองบทบัญญัติจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2551 (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ. 2551: ออนไลน์) แสดงถึงเจตนารมณ์ในการยกระดับการศึกษาของประชาชนให้สูงขึ้นโดยที่เด็กและเยาวชนพิการทุกคนมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษด้วยการจัดการศึกษาในรูปแบบของการจัดการเรียนรวม เพื่อให้เด็กและเยาวชนพิการได้เรียนในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2550: 10) นอกจากนี้รูปแบบดังกล่าวยังสอดคล้องกับกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2551 (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 53 – 57) ที่สามารถนำไปปรับใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีอยู่มากกว่า 12,000 โรงเรียนทั่วประเทศที่จะช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น นักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนในโรงเรียนใกล้บ้านและส่งเสริมการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคลในห้องเรียนที่นักเรียนมีระดับความรู้ความสามารถแตกต่างกันอย่างมากด้วย

อย่างไรก็ตามแม้ว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบคละชั้นจะมีความเหมาะสมในระดับที่สามารถนำไปใช้ได้ก็ตาม แต่สิ่งที่ควรตระหนักคือรูปแบบการเรียนรู้แบบคละชั้นเมื่อนำไปใช้จะบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน ตามปรัชญาของการจัดการเรียนรู้หรือไม่นั้นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากบุคลากรหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยตรงคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ดังนั้นการนำรูปแบบการเรียนรู้แบบคละชั้นไปใช้จึงต้องมีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะและควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเสมอ เพื่อให้ชุมชนและโรงเรียนทำงานประสานสัมพันธ์มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และใบกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียนที่อาจแตกต่างกันในแต่ละปีการศึกษา เพื่อให้เหมาะสมต่อการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นรูปแบบการศึกษาที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อการนำไปใช้ในการแก้ปัญหาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ประสบปัญหาการขาดแคลนอัตราบุคลากรและมีครูสอนไม่ครบชั้นในขณะนี้นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีจำนวนไม่มากนัก อีกทั้งรูปแบบนี้ยังตอบสนองนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี พ.ศ.2542(แก้ไข พ.ศ.2545) ที่กำหนดให้โรงเรียนทุกแห่งจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้รูปแบบการจัดการศึกษาที่สามารถนำไปปรับใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานที่ดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สามารถนำรูปแบบนี้ไปขยายผลกับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กทั่วประเทศ เพื่อการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

3. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา นับเป็นรูปแบบที่สร้างความตระหนักสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา และหน่วยงานอื่นให้เห็นความสำคัญในการให้ความร่วมมือกันช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเป็นระบบ เช่น แพทย์ นักจิตวิทยา นักการศึกษาพิเศษ เป็นต้น ให้เด็กเหล่านี้ได้เรียนในโรงเรียนปกติมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่อยู่ในชนบทห่างไกลความเจริญจะได้เรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน ได้อยู่กับผู้ปกครองและได้ใช้ชีวิตร่วมกับเพื่อนที่เป็นเด็กปกติ

4. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา จะประสบความสำเร็จในระดับปฏิบัติได้ จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กให้ดีขึ้น การสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน

เนื่องจากปัจจุบันมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษจำนวนมากที่เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่เป็นโรงเรียนใกล้บ้าน

5. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นหากโรงเรียนสามารถประสานความร่วมมือในการช่วยกันแก้ปัญหา นอกจากนี้โรงเรียนควรประสานความร่วมมือจากผู้มีความรู้เฉพาะทาง เช่น แพทย์ นักการศึกษาพิเศษ นักจิตวิทยา นักตรวจวัดการได้ยิน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาไปใช้เพื่อให้มีประสิทธิภาพ โรงเรียนควรปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของนักเรียนและท้องถิ่น

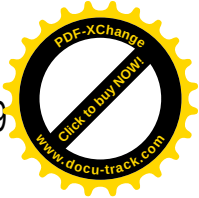
2. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ควรมีการดำเนินการตามกระบวนการของการจัดการเรียนรวม ได้แก่ การสำรวจเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การคัดแยก การประเมินความต้องการของเด็ก การดำเนินการจัดการเรียนรวมและการประเมินผลการดำเนินงาน

3. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา นอกจากจะสามารถใช้กับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 1 แล้วยังสามารถนำไปใช้กับการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในช่วงชั้นที่ 2 ได้ด้วยทั้งนี้โรงเรียนที่นำไปใช้ควรปรับให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของนักเรียน โรงเรียนและท้องถิ่น

4. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาไปใช้ สามารถนำไปใช้กับโรงเรียนที่มีครูสอนครบชั้นได้โดยในแต่ละชั้นครูสอนเด็กตามระดับความสามารถ อาจแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 หรือ 3 ระดับความสามารถได้ตามระดับความสามารถของเด็กแต่ละชั้น

5. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ครูและผู้บริหารควรตระหนักถึงข้อจำกัดในการเรียนรู้และพฤติกรรมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่างๆที่แตกต่างจากเด็กปกติ ดังนั้นครู ผู้บริหารจึงควรให้โอกาสเด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ให้ได้เรียนรู้และใช้ชีวิตในโรงเรียนอย่างมีความสุขตามสิทธิที่ควรได้รับ

6. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและต่อเนื่อง โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันควรรวมตัวกันสร้างเป็นโรงเรียนเครือข่ายแล้วร่วมกันจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นร่วมกันออกแบบแผนจัดการเรียนรู้โดยแบ่งกันทำเป็นหน่วยการเรียนรู้และแผนจัดการเรียนรู้แล้ว

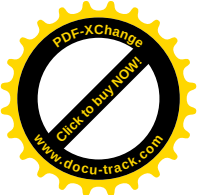
นำมาแลกเปลี่ยนกันใช้ นอกจากนี้การสร้างโรงเรียนเครือข่ายยังช่วยให้ครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแก้ปัญหาพร้อมกันได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา มีข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา โดยพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนในระดับอนุบาลและระดับช่วงชั้นที่ 2 เพื่อจะทำให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่สามารถนำไปใช้ทุกช่วงชั้นอย่างสมบูรณ์และต่อเนื่อง

2. ควรมีการศึกษาวิจัยและติดตามผลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในด้านการเรียนรู้ การปรับตัว มนุษยสัมพันธ์ และความสุขในโรงเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2533). คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- _____. (2544). โครงการงาน. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- _____. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.กรุงเทพฯ :ครูสภา.
- คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ (2550) . แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ.2550-2554. กรุงเทพฯ :ศรีเมืองการพิมพ์.
- คณะอนุกรรมการพิจารณาส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมและการจัดการศึกษาพิเศษโดยครอบครัวและชุมชน.(2545). ถาม-ตอบปัญหาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- จินดา อยู่เป็นสุข. (2545). การสอนแบบเพื่อนสอนเพื่อน. กรุงเทพฯ : ดับบลิวเจ. พร็อพเพอร์ตี้.
- ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์.(2552) “วัดผลจุดคอม” สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2552,จาก <http://www.watpon.com/Elearning/stat18.htm>
- ชนัด อาคมานนท์. (2529). “อะเฟเซีย” ความผิดปกติทางการพูด. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.
- ชูศรี วงศ์รัตน์.(2546). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ทิวินันท์ เฟื่องฟู.(2542). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ : การจัดการเรียนการสอนแบบรวมชั้นในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนสุเหร่าคลองสิบ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (สาขาการประถมศึกษา). กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิตนา แคมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ :ด้านสุขภาพการพิมพ์.
- นัตยา ปิลันธนานนท์.(2546).จากหลักสูตรสู่หน่วยการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นิภา ศรีไพโรจน์.(2533). สถิตินอนพาราเมตริก. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรี้นติ้งเฮาส์.
- นุฏชฎา ภัทรพถมานนท์.(2549). วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบคละอายุของครูในสถาน พัฒนาเด็กปฐมวัย สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร . ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาการศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักบริหารงานศึกษาพิเศษ. (2550). การจัดการศึกษาพิเศษเพื่อเด็กพิการและด้อยโอกาส ปีงบประมาณ 2551. กรุงเทพฯ : อัดสำเนา

บ้งอร ต้นปาน. (2546). เอกสารคำสอนวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบัน ราชภัฏ
สวนดุสิต.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

เบญจพร ปัญญา. (2545). คู่มือ “ช่วยเหลือเด็กบกพร่องด้านการเรียนรู้”. กรุงเทพฯ : ชุมชน
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

เบญจา ชลธารันนท์. (2544). การศึกษาระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนดุสิต อัดสำเนา.

ปฎิมา จันทร. (2549). บริบทการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : ภัณฑิลาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ประกฤติ พูลพัฒน์. (2544). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาอ่อน. กรุงเทพฯ : สถาบัน ราชภัฏ
สวนดุสิต.

ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์. (2551). การเรียนร่วม *Inclusion*. กรุงเทพฯ :
ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจ.เอ็น.ที.

..... (2550). แนวทางการจัดการเรียนร่วม. กรุงเทพฯ : สันติศิริการพิมพ์.

ผดุง อารยะวิญญู. (2547). การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ
: แวนแก้ว.

_____. (2542). การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ : ไร่
ไทย.

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ. (2551). สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2551. จาก www.oic.go.th/.

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ. (2551). สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2551. จาก
www.mua.go.th/data_main/law/.

พวงแก้ว กิจกรรม. (2551). การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ. สืบค้นเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2551.
จาก www.tddf.or.th.

พัฒนา 1 หมื่น ร.ร.ขนาดเล็ก 'วิจิตร' ดันวาระแห่งชาติ ฤๅเป็นยุทธศาสตร์เพื่อฝัน?? (2550, 3-9
สิงหาคม 2550). มติชนสุดสัปดาห์. 27(1407): 18. (บทความนี้ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน)

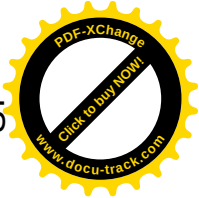
มูลนิธิพัฒนาคนพิการไทย. (2551). สาระสำคัญพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคน
พิการ พ.ศ. 2550. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2551. จาก www.tddf.or.th.

โรงเรียนขนาดเล็ก. (2551). โรงเรียนขนาดเล็ก : การพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐาน. สืบค้นเมื่อ 5
มีนาคม 2551 จาก <http://smallschool.obec.go.th>.

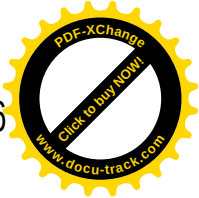
โรงเรียนเศรษฐเสถียร. (2551). สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2551; จาก <http://setsatian.bravehost>.

- โรงเรียนสอนคนตาบอด. (2551).(ออนไลน์) การศึกษา ศาสนา สังคม. (2552, 16 พฤษภาคม 2552). เดือนพื้นเรียนซ้ำชั้นต้องรอบคอบ. ไทยรัฐ. หน้า 12.
- สุพพัชรา ชัมเจริญ.(2545). การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่อง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประสานมิตร.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดารวรรณ. (2544). การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.เชียงใหม่: แสงศิลป์.
- สมาคมเพื่อผู้บกพร่องทางจิต. (2008).(online). ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทย. สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2551.จาก www.amithai.org.
- สหภัทร เจริญยศ. (2540). การศึกษาความต้องการปัญหา เจตคติของครูและผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการเรียนร่วมในโรงเรียนวัดโพคัยกับโรงเรียนราชวินิต. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (สาขาการศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 3 .(2551). แผนยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพโรงเรียน ขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3. อัดสำเนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). การเรียนรวม : แนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน .(2551). การปรับจุดเน้นและกลยุทธ์ สพฐ.ให้สนองนโยบายรัฐบาล. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อัดสำเนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). 2 ทศวรรษของการพัฒนาการศึกษา พิเศษ : ประสบการณ์ในอดีตและปัจจุบัน สู่การพัฒนาในอนาคต (พ.ศ. 2529-2555). กรุงเทพฯ : อรุณสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2547).ชุดฝึกอบรมทางไกลบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สันทางปฏิรูปการเรียนรู้“ครูปฏิรูปการเรียนรู้” กรุงเทพฯ: อุษากการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2550). การจัดการศึกษาพิเศษเพื่อเด็กพิการและเด็กด้อยโอกาส ปีงบประมาณ 2551. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2551). แนวทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2551). นโยบาย สพฐ.ปี 2551 ทุกย่างก้าวสู่เป้าหมาย. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2551).แผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาโรงเรียน ขนาดเล็ก ปี 2551-2553. กรุงเทพฯ:สำนักงานฯ.

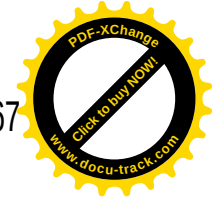
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *กรอบการดำเนินงานการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ*. กรุงเทพฯ :สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ :สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. (2534) . *พระราชบัญญัติการฟื้นฟู สมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534* . กรุงเทพฯ :กรมประชาสงเคราะห์.
- สำนักงานประเมินผลการจัดการศึกษา.(2547). *รายงานการติดตามและประเมินผลด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาภาพรวม ปีงบประมาณ 2546*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา . (2549). *มาตรฐานตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 – 2553)*. กรุงเทพฯ :สำนักงานฯ.
- สุจิตรา สุขุমানนท์. (2542). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการ : การจัดการเรียนคณิตศาสตร์แบบปฏิบัติการในโรงเรียนที่จัดชั้นเรียนแบบรวมชั้น*. สารนิพนธ์ กศ.ม.(สาขาการประถมศึกษา).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- สุจินดา ผ่องอักษร.(2551). *เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการพัฒนาการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (LD.)* สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 2: อัดสำเนา.
- สุชีลา ขาวอิน.(2545).*"ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ" การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบ"การพัฒนาเต็มศักยภาพผู้เรียน"*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สมนึก ภัททิยธนี.(2541). *การวัดผลการศึกษา*. ภาพพิมพ์: ประสานการพิมพ์.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2541). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุไรวรรณ พรน้อย. (2545). *การสอนแบบร่วมแรงร่วมใจ*. กรุงเทพฯ : ดับบลิวเจ. พร็อพเพอร์ตี้.
- อุษณีย์ โพธิสุข. (2553). *แผนที่สู่การพัฒนาอัจฉริยภาพเด็ก*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสฤตดิวงศ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- Ainscow, M.(1991). *Effective School for All*. London: Fulton.
- Ainscow, M.(1994). *Special Needs in Classroom: A Teacher Education Guide*. Kingsley:UNESCO.
- Allison.(2006).(Online). Available : <http://multiageinfo.dnswb.com/thesis.htm>. Retrieved July 12, 2006.
- Ames,C & Ames,R. (1984). *Goal Structures and Motivation . Elementary School Journal* , 85 (1).

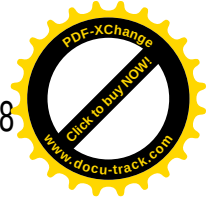
- Armstrong, T. (1994).(Online). *Providing Authentic Multi-level Instruction*. Available: <http://www.wholeschooling.net/WS/WSPrnples/WS%203%20Multile>. Retrieved Jan 20, 2009.
- Bell, B.F. (1993). *Children's Science : Constructivism and Learning in Science*. Gelong : Deakin University.
- Bingham, A.A., et al. (1995). *Exploring the Multiage Classroom*. New York, ME: Stenhouse Publisher.
- Booth,T. (1996). A Perspectives on Inclusive from England. *Journal of Education*. Vol.26.No : 1.
- Booth,T. ; Hawkins, K.(2005). *Developing Learning and Participation in Countries of the South. The Role of an Index for Inclusion*. Available :[www.tib4 @ Canterbury.ac.uk](http://www.tib4@Canterbury.ac.uk). Retrieved July 22, 2008.
- Bouchard, L.L. (1991). Mixed Aged Grouping for Gifted Students. *Gifted Child Today*. 14(5).
- Brown, D. (2007).(Online). Differentiated Instruction : Inclusive Strategies for Standards-Based Learning that Benefit the Whole Class. Available: <http://www.eric.ed.gov/>. Retrieved August 20, 2007.
- CACL. (1997). *Integration of Person with Disabilities into the Productive Workforce*. Research Study for Inter-American Development Bank Toronto: Canadian Association for Community Living.
- CIDA. (2000). *CIDA's Social Development Priorities: A Framework for Action*. Ottawa, Canada.
- Cohen, E.G. (1980). *A Multi – Ability Approach to the Integrated Classroom*. Paper Presented at the Annual Meeting of the American Psychological Association. Montreal, Canada. (ERIC. Document Reproduction Service. No. ED 196989).
- Collicott,J.(1991). *Implementing multi-level instruction: Strategies for classroom teachers*. Toronto,ON: G.Allan Roeher Institute.
- Collingwood, L. (1991). *Multiclass Teaching in Primary School*. London . The UNESCO Office.
- Conant, B. (1997). (2006).(Online) . *Room Arrangement : The Basic* .Available : [www. Nauticom.net/www/cokids/roomdesign.htm/](http://www.Nauticom.net/www/cokids/roomdesign.htm/) . Retrieved May 6, 2006.
- Constructivist Learning Theory. (2005).(Online). Available : [http : // fradcenter Marboro.edu /~lesliew / Capstone / Constructl.htm/](http://fradcenterMarboro.edu/~lesliew/Capstone/Constructl.htm/). Retrieved May 1, 2005.

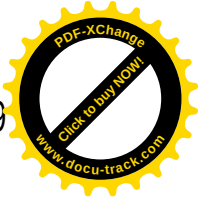
- Corr, W.(2003). *Inclusive Education and Classroom Practices*. Denmark : European Agency for Development in Special Need Education.
- Cupp, L.et. al.(2005). (Online). *Chimacum Intermediate Multiage Program*. Available: [http:// www.chimacum.wednet.edu /multiage/](http://www.chimacum.wednet.edu/multiage/) . Retrieved February 5, 2005.
- Desai, I. (2007). *Inclusive Education : Moving From Theory To Practice*. A Paper Prepared for The First National Convention on Inclusive Education. Bangkok : Srinakharinwirot University.
- Dodendorf, D, M. (1983). A Unique Rural School Environment.. *Psychology in the Schools*. 20(1).
- Dunn, L.(1968). *Special Education for the Mildly Retarded-IS Much of It Justifiable?*. *Exceptional Children*. Sep 35 (1). 5-22
- Emmer, E, T. (1987). *Classroom Management and Discipline*. *Educators' Handbook : A Research Perspective*. White Plains, NY: Longman.
- Ferguson G.A. (1976). *Statistical Analysis in Psychology & Education*. Fourth edition. Tokyo: McGraw-Hill.
- Freund, E and Walpole, E. (1980). *Mathematics Statistics*. London: prentice-Hall International.
- Friend, M. ; Burcuck, W.D.(1999/1996). *Including Students with Special Needs*. Boston : Allyn & Bacon.
- Giangreco, M. (2008).(Online). *Moving Forward Inclusive Education*. Available : <http://wps.prenhall.com/wps/> . Retrieved March 12 , 2008.
- Good, T.L.; Brophy. J.E. (1987). *Looking in Classroom* 4th ed. New York. : Harper & Row.
- Goodlad, J.L. (1984). *A Place Called School. Prospects for the future*. New York:: McGraw – Hill.
- Grant, J ; et. al. (1996). *Our Best Advice : The Multiage Problem Solving Handbook*. Peterborough. NH : Crystal Springs Books.
- Grant, J ; et. al. (1996). *Multiage Q&A : 101 Practical Answers to Your Most Pressing Question*. New Hampshire : Crystal Spring Book.
- Hallahan, D.P. ; Kauffman, J.M.(2003). *Exceptional Learner: Introduction to Special Education*. Boston : Allyn and Bacon.
- Heward, W. L. (2009). *Exceptional Children: An Introduction to Special Education*. Donellel: Prentice-Hall.

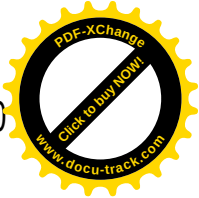
- Hoffman, L.R.. (1982). *Multiage Grouping and Team Teaching : Implications for Adaptive Instruction*. (Doctoral Dissertation , University of Pittsburgh.1981). Dissertation Abstracts International , 42(8).
- Holly, F.(2001).(Online). *Whole Schooling : A Study of Schools Linking Inclusive Education & School Reform in Urban & Rural Community Research Project*. Final Report. Learning Well Together: Lesson about Connecting Inclusive Education to Whole School Improvement. Available: http://www.coe.wayne.edu/Community_Building/WSR_AToc.html. Retrieved May 14, 2008.
- Hopkins, K.D.(1990). *Educational and Psychological Measurement and Evaluation*. New Jersey: Prentice Hall.
- IDEA'97. (2005).(Online), *Individuals with Disabilities Education Act*. Available: www.ideapractices.org/law . Retrieved March 4, 2008.
- Inclusive-Philosophy of Inclusive Education. (2006). (Online). Available: <http://www.uni.edu/coe/inclusion/philosophy/Philosophy.html> . Retrieved March 14, 2006.
- Jones, N. et. al. (2008).(Online). *Individuals with Disabilities Education Act(IDEA) : background and issues*. Available: [http:// books.google.com/](http://books.google.com/) . Retrieved May 2, 2008.
- Jonsson, T. (1995). (Online). *Inclusive Education* . Available: <http://dag.virtualave.net/Nuweb.htm>. Retrieved June 25, 2007.
- Karten, T.(2005). *Inclusive Strategies: That Work Research-Based Methods for the Classroom*. California : Corwin Press.
- Kasten & Clark. (2007). (Online). *Creating an Inclusive School*. Available: http://www.ascd.org/ed_topics/1995villa_ch5.html. Retrieved June 22, 2007.
- Kasten, C. (1998). *Why Does Multiage Make Sense ? Compelling Arguments for Educational Chang*. Primary Voices.6 (2).
- Katz. LG.; et al. (1990). *The Case for Mixed – Age Grouping in Early Education*. Washington , DC : National Association for the Education of young Children..
- Kinsanji, J.(1999). *Historical and Theoretical Basis of Inclusive Education*. Centre for Educational Needs. School of Education. The University of Manchester.
- Knight, A. (1999). Toward Inclusion of Students with Special Education Needs in the Regular Classroom. *British Journal of Learning Support*. 14 (1), (3-7).

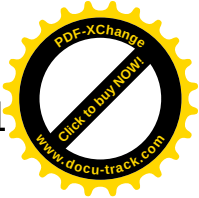
- Least Restrictive Environment & Inclusion. (2008). (Online). . Available : www.spannj.org/
. Retrieved May 25, 2008.
- Manitoba Education ;Youth . (2003). *Independent Together : Supporting the multilevel Learning Community*. Manitoba : School programs Division.
- McCall, R. B.(1970). *Fundamental Statistics for Psychology*. New York Chicago San Francisco Atlandta: Harcourt, Brace & World,Inc.
- McGragor. S. & Forlin. (2005). *Attitude of Student Towards Peers with Disabilities : Relocating Student From An Education Support Centre To An Inclusive Middle Setting*. Western Australia : Edith Cowan University. Faculty of Education.
- Michigan Department of Education.(2008).),(Online), *Procedure for Determining the least Restrictive Environment in Accordance with the Individuals with disabilities Education Act (IDEA)*. Available : www.michigan.gov/documents .Retrieved March 25, 2008.
- Miller;et. al.(2008). (Online). *Inclusive Indicators*. Available :
[http : //www.edscuola.it/archivio/interlinea/multiage_classrooms.htm](http://www.edscuola.it/archivio/interlinea/multiage_classrooms.htm). Retrieved April 5, 2008.
- Milton, S.; et. al.(1997). *Introduction to Statistics*. Massachusetts, Illinois, Iowa, Wisconsin, New York, California, Missouri: McGraw-Hill.
- Moor, C. (2007).(Online). *Educating Students with Disabilities in General Education Classroom : "A Summary of the Research "*.Available:
[http ://www.interact.uoregon.edu/wrrc/AKinclusion.html](http://www.interact.uoregon.edu/wrrc/AKinclusion.html). Retrieved May 22, 2007.
- More about Multiage Education. (2005). (Online). Available:
[http: // www.wciu.edu/george_muelle_academy/more_sbout_multiage.htm](http://www.wciu.edu/george_muelle_academy/more_sbout_multiage.htm).
Retrieved February 6, 2005 .
- Murphy, J.; et al. (1986). *The basic practice model of instruction*. Elementary School Journal. 87(1), 83 – 96.
- Nolet, V. ; McLaughlin, M.(2000). *Accessing the General Curriculum Including Students with Disabilities in Standards – Based Reform*. California : Corwin Press.
- OECE. (1999). *Inclusive Education At Work : Student with Disabilities in Mainstream Schools*. Paris : OECD.
- Olsen,H.(2002).*Inclusive Education : A process of School Improvement*. www.adb.org/ /
Document / Events/ 2002/ Disability_Development/dsen_paper.pdf

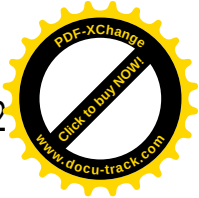
- Pardini, P. (2005).(Online). The Slowdown of the Multiage Classroom. The School Administrator. Available :
<http://www.aasa.org/publications/saarticledetail.cfm?ItemNumber=986>. Retrieved May 8, 2006.
- Pavan, B. N .(1992).” *The Benefits of Nongrade Schools*”. Education Leadership. 50 (2).
- Perner, D., Porter, L. (1998). *Creating Inclusive School : Changing Roles and Strategies. Best and Promising Practices Developmental Disabilities*. Austin, Texas : pro-ed.
- Perner, D. (1993). *All Students Attend Regular Classroom in Neighborhood Schools : A Case of Three Schools in Woodstock, New Brunswick, Canada*. Research Report for the OECE, Integration in the School Project Vaals : The Netherlands.
- Perter.S.J. (2004). *Inclusive Education: An EFA Strategy for All Children*. Hare: College Press.
- Peterson, M. (2007).(Online). *Whole Schooling Research Project*. Available :
www.coe.wayne.edu/wholeschooling/WS/WSPress/. Retrieved May 20, 2007.
- _____. et al.(2001). *Learning Well Together : Lessons About Connection Inclusive Education to Whole School Improvement. Whole Schooling Research Project Final Report*. Detroit : Whole Schooling Consortium, Wayne State University.
- Peterson, M. and Tamor, L. (2003). *Creating School That Work Promoting Excellence and Equity for a Democratic Society*. Whole Schooling Press : Detroit, Michigan.
- Porter, L. (2001). *Disability and Inclusive Education*. A Paper Prepared for The Inter-American Development Bank. March 16, 2001.
- Price et al. (2008). (Online). *Collaboration Teaching Special Education for Inclusive Classroom*. Available: [www. Parrot publishing. com/](http://www.Parrotpublishing.com/) . Retrieved May 25, 2008.
- Price, et.al (2000-2001). *Collaborative Teaching: Special Education for Inclusive Classroom*. LLC : Parrot Publishing
- Raymond, H.(2008).(Online). Inclusive Education Stories and Strategies for Success. Available : www.unablerta.ca/. Retrieved March 9, 2008.
- Regional Workshop on Universalizing the Right to Education of Good Quality : A Rights based Approach to Achieving Education for All. (2008).).(Online). Available :
www.unescobkk.org/fileadmin/. Retrieved March 11, 2008.
- Rieser, R.(2008).).(Online). *Implementing Article 24-Inclusive Education: A Challenge for the Disabled People's Movement*. Available :
www.leag.org.nz/IEAG/. Retrieved March 10, 2008.

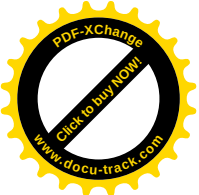
- Sandkull, O. (2005). *Strengthening Inclusive Education By Applying a Right- based Approach to Education programming*. Available : www.unescobkk.org/fileadmin/ Retrieved May 10, 2008.
- Schmidt, M. & Harriman, N. (1998). *Teaching Strategies for Inclusive Classroom : School, Students, Strategies, and Success*. Florida : Harcourt Brace & Company.
- Slee, M. (2005). (Online). *Inclusive Education Statement*. Available : <http://education.gld.gov.au/>. Retrieved May 22, 2007.
- Snow, K. (2007). (Online). *Inclusive Education : A Primer*. Available : www.DISABILITYISNATURALCOM. Retrieved May 22, 2007.
- Stainback, S. & Stainback, W. (1996). *Inclusive : A Guide for Educators*. Baltimore : Paul H. Brooks Publishing Co.
- Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities. (2007). (Online). Available : <http://www.ohchr.org/English/law/opportunities.html>. Retrieved May 20, 2007.
- Stavis, P. F. (2008). (Online). *Free Appropriate Education : The Supreme Court's First Decision*. Available : www.cqc.state.ny.us/counsels_corner/cc12.htm. Retrieved May 30, 2008.
- Stone, S. (2005). (Online). *What is a Multiage Classroom*. Available : <http://coe.west.asu.edu/multiage/visitors/threeyears.html>. Retrieved April 30, 2005.
- Stuart, S. (2006). *Multiage Instruction and Inclusion : A Collaborative Approach*. International Journal of Whole Schooling. 3 (1).
- Stubbs, S. (2002). *Inclusive Education : Where there are few resources*. Gronland, Norway: the Atlas-Alliance.
- The Biwako Millennium Framework for Action Towards an Inclusive ,Barrier-Free and Right-Based Society for Persons with Disabilities in Asia and the Pacific. (2007). (Online). Available : http://www.worldenable.net/Bangkok_2003/biwako.html. Retrieved May 20, 2007.
- The Dakar Framework for Action, Education For All: Meeting Our Collective Commitments. . (2007). (Online). Available : www.unesdoc.unesco.org/ Retrieved March 17, 2008.
- The World Conference on Special Needs Education. (2007). (Online). Available : <http://www.inclusion.com/artssalamanca.html>. Retrieved May 16, 2007.
- Thesis. (2005). (Online). Available : <http://multiageingo.dnswb.com/thesis.htm>. Retrieved March 22, 2005.

- Todorovski, K. (2007). (Online). Inclusive Teaching Guide (Elementary Level). Available : www.coe.wayne.edu/wholeschooling/WS/WSPress/. Retrieved May 25, 2007.
- Tomlinson,C.A.(1999). *The Differentiated Classroom: Responding to the Needs of All Learners*. Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.
- UNESCO.(1999). *Salamanca : Five Years On : A Review of UNESCO Activities in the Light of the Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education*. Paris : UNESCO.
- UNESCO.(2003). *Overcoming Exclusion through Inclusive Approaches in Education. A Challenge & A Vision*. Paris : de Fontenot.
- UNESCO.(2004). *Changing Teaching Practices : using curriculum differentiation to respond to students' diversity*. France : de Fontenot.
- UNICEF.(2007). *The Right to Education of Children with Disabilities*. Licado with the Support of UNICEF. [www.siteresources worldbank.org/](http://www.siteresources.worldbank.org/).
- United States office of Special Education Programs.(2008). *History Twenty – Five Years of Progress in Educating Children with Disabilities through IDEA*. Washington, Dc : Office of Special Education Programs.
- Vienna Declaration and Program of Action, World Conference on Human Right. (2007).(Online).Available :
<http://www.1.umn.edu/humanrts/instree/viedec.html>.Retrieved May 20,2007.
- Villar, R.A. et al., (1992). *Restructuring for Caring and Effective Education : An Administrative Guide to Creating Heterogeneous School*. Baltimore. MD : P.H. Brookes.
- Vincent, S. (1999). (Online). *The Multi grade Classroom : A Resource Handbook for Small, Rural Schools*. :Review of the Research on Multi grade Instruction Oregon : Northwest Regional Education Laboratory. Available: [http : // www.nwrel.org/ruraled/](http://www.nwrel.org/ruraled/)._ Retrieved May 25, 2005 .
- Wiersma,W.(2000). *Research Methods, in Education an Introduction*. MA: A Pearson Education Company.
- Wiggins. G. (1998). *Teaching to the (Authentic) Test*. Educational Leadership. 46(7).
- Winn, L.T.(2005). (Online) . *Inclusion*. Available : www.jldoe.org/ese/pdf/clu.brief.pdf. Retrieved January 16, 2008.
- Wood, J. (1991). *Adapting Instruction for Mainstreamed and At-risk Student*. (2 nd ed.) Toronto : Maxwell Macmillan Limited.

- World Declaration on Education for All. (2007).(Online). Available:
[http ://72.14.235.104/search?g=cache:xob3m280gq](http://72.14.235.104/search?g=cache:xob3m280gq). Retrieved May 16, 2007.
- World Vision. (2007). (Online). *Written Statement Prepared for the fourth Session of the Human Right Council*. Available : www.crin.org/docs/World_Vision. Retrieved February 25, 2008.
- Yates, S. (2005). (Online). *Chimacum Intermediate Multiage Program*. Available:
[http: // www.chimacum.wednet.edu /multiage/](http://www.chimacum.wednet.edu/multiage/) . Retrieved February 5, 2005.
- York, J. et al. (1999). *A Curriculum Development Process for Inclusive Classroom ; Focus on Exceptional Children* . British Journal of Education . 25 (4).
- Ysseldyke,J.E. & Algozzin,B.(1995). *Special Education: A Practical Approach for Teacher*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Zuckerman ,E.(2002). *Inclusive Special Education : An Introduction*. Available:www.suite101.com/article.cfm/special_education. Retrieved February 15, 2008.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน
ความเหมาะสมของรูปแบบ

รายนามผู้เชี่ยวชาญการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เอกสารประกอบรูปแบบ แบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบของครู
ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

1. ศาสตราจารย์ ดร. ผดุง อารยะวิญญู

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรดุขฎฐิบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษาพิเศษ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
นายกสมาคมเด็กแอลดีแห่งประเทศไทย
วุฒิการศึกษา Ed.D. (Special Education / administration)

2. รองศาสตราจารย์ ดร. พิศิษฐ ดัณฑวณิช

ประธานโปรแกรมวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยทางการศึกษา

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทัศนาศ ปันสุวรรณ

อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
วุฒิการศึกษา ปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

รายนามผู้เชี่ยวชาญการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

1. ศาสตราจารย์ ดร. ผดุง อารยะวิญญู

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษาพิเศษ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

นายกสมาคมเด็กแอลดีแห่งประเทศไทย

วุฒิการศึกษา Ed.D. (Special Education / administration)

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทัศน ปิ่นสุวรรณ

อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

3. นายวิชัย สุปงคลัด

ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1

เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา

วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

4. นายเสถียร มูลแก่น

ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนจตุคามวิทยา

อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี สาขาวิชาการประถมศึกษา

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

1. ศาสตราจารย์ ดร. ผดุง อารยะวิญญู

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรดุริยางค์บัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษาพิเศษ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
นายกสมาคมเด็กแอลดีแห่งประเทศไทย
วุฒิการศึกษา Ed.D. (Special Education / administration)

2. รองศาสตราจารย์ ดร. พิศิษฐ ตัณฑวณิช

ประธานโปรแกรมวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยทางการศึกษา

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทัศน ปิ่นสุวรรณ

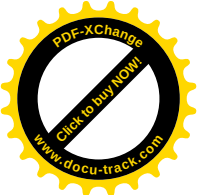
อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
วุฒิการศึกษา ปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นภดล พูลสวัสดิ์

อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์
ผู้ช่วยเลขานุการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาความเป็นผู้นำและบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก สาขาบริหารการศึกษา

5. นายวิชัย สุปิงคลัด

ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1
เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา
วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาคผนวก ข

รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้

หน่วยที่ 1 บ้านนี้มีรัก	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3	จำนวน 100 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	เรื่อง บ้านของฉัน	จำนวน 25 ชั่วโมง
วันจันทร์ ชั่วโมงที่ 1-5		

สาระสำคัญ

ครอบครัว เป็นสถาบันซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันมาอยู่ร่วมกัน เป็นป่อเกิดของทรัพยากรมนุษย์ อาจประกอบด้วยพ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตายาย อาจเป็นครอบครัวเดี่ยวหรือครอบครัวขยาย โดยแต่ละบุคคลจะมีบทบาทหน้าที่ของตนเอง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. บอกความหมายของข้อมูลและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในบ้าน
2. สามารถอ่านออกเสียงคำพื้นฐานได้ถูกต้องตามหลักการสะกดคำ คล่องและเร็ว
3. สามารถเขียนคำ ประโยค ข้อความและเรื่องราว แสดงความคิด ความรู้สึก ความต้องการและจินตนาการ และพัฒนางานเขียน จดบันทึกความรู้
4. อ่านออกเสียง กลุ่มคำ ประโยคภาษาต่างประเทศง่าย ๆ ได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

เด็กหญิง ศ.

1. บอกหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวได้
2. เขียนตัวอักษรคำง่าย ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกในครอบครัวได้
3. ตั้งใจทำงาน ให้ความร่วมมือในการทำงาน

ระดับ 1

1. บอกบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวได้
2. บอกความหมายของสมาชิกในครอบครัวได้
3. อ่านออกเสียง คัดตัวอักษรคำที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกในครอบครัวได้
4. ตั้งใจทำงาน ให้ความร่วมมือ มีความรับผิดชอบ อดทน มุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จ

ระดับ 2

1. บอกความสัมพันธ์และบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวได้
2. บอกความหมายของสมาชิกในครอบครัวได้ถูกต้อง
3. อ่านออกเสียง คัด เขียน ประโยค ข้อความ เรื่องราว แสดงความคิด ความรู้สึก และบรรยายภาพที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกในครอบครัวได้ถูกต้อง

4. อ่านออกเสียง คัด เขียน กลุ่มคำ ประโยคและบรรยายคำที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกในครอบครัว ภาษาต่างประเทศง่ายๆ ได้
5. ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มได้ตามขั้นตอนและกระบวนการ ประกอบด้วย การวางแผนการทำงาน การปฏิบัติงาน การอภิปรายกลุ่ม การแก้ปัญหาในกลุ่ม และการเสนอผลงาน
6. ตั้งใจทำงาน ให้ความร่วมมือ มีความรับผิดชอบ อุตุน มุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จ
ระดับ 3
 1. บอกความสัมพันธ์และบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวได้
 2. บอกความหมายของสมาชิกในครอบครัวได้ถูกต้องรวดเร็ว
 3. อ่านออกเสียง คัด เขียน ประโยค ข้อความ เรื่องราว แสดงความคิด ความรู้สึก ได้อย่างคล่องแคล่ว และ บรรยายภาพที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกในครอบครัวได้ถูกต้องรวดเร็ว
 4. อ่านออกเสียง คัด เขียน กลุ่มคำ ประโยคได้อย่างคล่องแคล่ว และบรรยายคำที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกในครอบครัว ภาษาต่างประเทศง่ายๆ ได้ถูกต้องรวดเร็ว
 5. ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มได้ตามขั้นตอนและกระบวนการ ประกอบด้วย การวางแผนการทำงาน การปฏิบัติงาน การอภิปรายกลุ่ม การแก้ปัญหาในกลุ่ม และการเสนอผลงาน
 6. ตั้งใจทำงาน ให้ความร่วมมือ มีความรับผิดชอบ อุตุน มุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จ

สาระการเรียนรู้

ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลในบ้าน

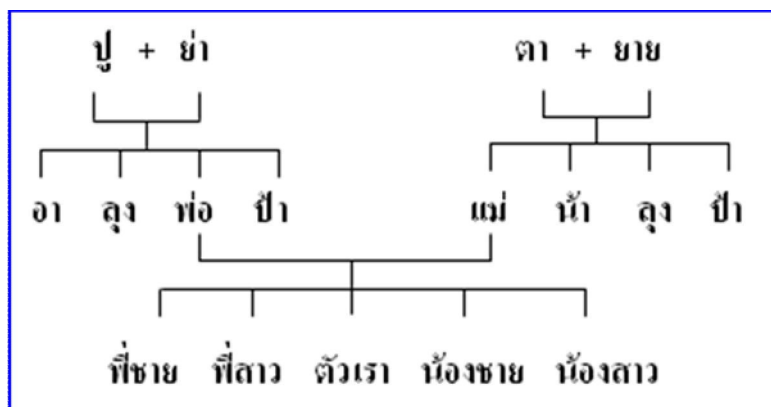
กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้
2. ครูและนักเรียนสนทนาถึงบุคคลในครอบครัว

ขั้นเสนอบทเรียนทั้งชั้น

1. นักเรียนช่วยกันเล่าความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว
2. ครูอธิบายถึงความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว โดยใช้แผนภูมิภาพครอบครัวแสดงไว้หน้าชั้นเรียน ซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันในครอบครัว ดังนี้

3. นักเรียนอ่านคำจากแผนภูมิภาพครอบครัวพร้อมกันตามครูที่ละคำ และอ่านด้วยตนเอง พร้อมกันตามคำที่ครูชี้ให้อ่าน

4. นักเรียนบอกความหมายของคำจากแผนภูมิที่ละคำพร้อมกัน โดยครูยกตัวอย่างเป็น แนวการคิด เช่น พ่อ หมายถึง ลูกของปู่กับย่า เป็นน้องของลุง เป็นต้น

ขั้นศึกษากลุ่มย่อย

1. นักเรียนเข้ากลุ่มตามที่ครูกำหนด กลุ่มละ 4 คน ช่วยกันตั้งชื่อกลุ่มและเลือกหัวหน้ากลุ่ม
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มฝึกอ่านคำจากคำจากแผนภูมิภาพครอบครัวจนคล่อง โดยหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้นำให้การฝึกปฏิบัติการอ่าน
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มบอกความหมายของคำจากแผนภูมิภาพครอบครัว โดยหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้นำในการฝึกปฏิบัติการบอกความหมาย
4. นักเรียนแต่ละกลุ่มฝึกปฏิบัติใบกิจกรรม ดังนี้
 - 4.1 กลุ่มระดับ 3 ทำใบกิจกรรมที่ 1.1.1.1 เรื่อง บอกหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว
 - 4.2 กลุ่มระดับ 2 ทำใบกิจกรรมที่ 1.1.1.3 เรื่อง สมาชิกในครอบครัว
 - 4.3 กลุ่มระดับ 1 และ ดญ.ศ ทำใบกิจกรรมที่ 1.1.1.2 เรื่อง คัดลายมือตามแบบ โดยครูคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ หรืออธิบายเพิ่มเติมเมื่อพบนักเรียนในกลุ่มย่อยมีปัญหา สงสัยหรือชักถาม
5. ครูตรวจผลงานของแต่ละกลุ่มตามข้อ 4.1-4.3 โดยให้คำแนะนำในส่วนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและชื่นชมเมื่อนักเรียนทำงานได้สำเร็จถูกต้อง

ขั้นสรุป

1. ครูแนะนำให้นักเรียนเขียนแผนภูมิภาพครอบครัวของนักเรียนแต่ละคน โดยครูดูแลให้คำแนะนำจนนักเรียนสร้างผลงานได้สำเร็จ
2. นักเรียนอ่านคำจากแผนภูมิภาพครอบครัวของตนเองเป็นรายบุคคล

ขั้นซ่อมเสริม

1. นักเรียนกลุ่มระดับ 3 ที่ทำกิจกรรมเสร็จก่อนเวลาให้ฝึกปฏิบัติเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ คติวิเคราะห์ โดยเลือกทำใบกิจกรรมที่ 1.1.1.5-1.1.1.8 ตามความสามารถของแต่ละบุคคล
2. นักเรียนกลุ่มระดับ 2 ที่ทำกิจกรรมเสร็จก่อนเวลาให้ฝึกปฏิบัติเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ คติวิเคราะห์ โดยเลือกทำใบกิจกรรมที่ 1.1.1.1 และ 1.1.1.5-1.1.1.8 ตามความสามารถของแต่ละบุคคล
3. นักเรียนกลุ่มระดับ 1 และ ดญ.ศ ที่ทำกิจกรรมเสร็จก่อนเวลาให้ฝึกปฏิบัติเพิ่มเติมที่หลากหลายเพื่อเสริมทักษะ โดยทำใบกิจกรรมที่ 1.1.1.4 และเลือกทำใบกิจกรรมที่ 1.1.1.5-1.1.1.8 ตามความสามารถของแต่ละบุคคล
4. ครูคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ หรืออธิบายเพิ่มเติมเมื่อพบนักเรียนในกลุ่มย่อยมีปัญหาสงสัยหรือซักถาม จนนักเรียนสามารถทำใบกิจกรรมได้สำเร็จ
5. ครูตรวจผลงานของแต่ละกลุ่มตามข้อ 1-3 โดยให้คำแนะนำในส่วนที่ต้องปรับปรุงแก้ไข และชื่นชมเมื่อนักเรียนทำงานได้สำเร็จถูกต้อง

สื่อ/ แหล่งเรียนรู้

1. แผนภูมิภาพครอบครัว
2. ใบกิจกรรมที่ 1.1.1.1 (ระดับ 2-3)
3. ใบกิจกรรมที่ 1.1.1.2 (ระดับ 1+ ดญ.ศ)
4. ใบกิจกรรมที่ 1.1.1.3 (ระดับ 2)
5. ใบกิจกรรมที่ 1.1.1.4 (ระดับ 1+ ดญ.ศ)
6. ใบกิจกรรมที่ 1.1.1.5 (ระดับ 2-3)
7. ใบกิจกรรมที่ 1.1.1.6 (ระดับ 2-3)
8. ใบกิจกรรมที่ 1.1.1.7 (ระดับ 2-3)
9. ใบกิจกรรมที่ 1.1.1.7 (ระดับ 2-3)

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ	เครื่องมือประเมิน	เกณฑ์ประเมิน
ด้านความรู้ (K) 1. นักเรียนสามารถบอกความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวได้ 2. นักเรียนสามารถบอกความหมายของสมาชิกในครอบครัวได้ถูกต้อง 3. นักเรียนสามารถอ่านออกเสียง คัด เขียน ประโยค ข้อความ เรื่องราว แสดงความคิด ความรู้สึก และ บรรยายภาพที่ เกี่ยวข้องกับสมาชิกในครอบครัวได้ถูกต้อง	สังเกต ตรวจใบกิจกรรม ตรวจใบกิจกรรม ตรวจใบกิจกรรม	แบบสังเกต พฤติกรรม แบบตรวจใบกิจกรรม แบบตรวจใบกิจกรรม	ได้ผลการประเมินระดับ 2 ขึ้นไป ถือว่าผ่าน ได้ผลการประเมินระดับ 2 ขึ้นไป ถือว่าผ่าน ได้ผลการประเมินระดับ 2 ขึ้นไป ถือว่าผ่าน
จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ	เครื่องมือประเมิน	เกณฑ์ประเมิน
4. นักเรียนสามารถอ่านออกเสียง คัด เขียน กลุ่มคำ ประโยคและ บรรยายคำที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกในครอบครัว ภาษาต่างประเทศง่ายๆ ได้ระดับ 2-3 5. นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มได้ตามขั้นตอนและกระบวนการ	สังเกตพฤติกรรม	แบบตรวจใบกิจกรรม แบบสังเกต พฤติกรรมการทำงาน	ได้ผลการประเมินระดับ 2 ขึ้นไป ถือว่าผ่าน

<u>ด้านทักษะกระบวนการ (P)</u> 1. การวางแผนการทำงาน 2. ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอน 3. การอภิปรายกลุ่ม 4. การแก้ ปัญหาในกลุ่ม 5. การนำเสนอผลงาน	สังเกตการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน	ได้ผลการประเมินระดับ 2 ขึ้นไปถือว่าผ่าน
<u>ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)</u> 1. ตั้งใจทำงาน 2. มีความรับผิดชอบอดทน มุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จ 3. ความร่วมมือ	สังเกต พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม	แบบสังเกตคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม	ได้ผลการประเมินระดับ 2 ขึ้นไปถือว่าผ่าน

กิจกรรมเสนอแนะ

1. กรณีนักเรียนบางกลุ่มหรือบางคนปฏิบัติกิจกรรมไม่ได้ครูควรใช้วิธีตามนำเพื่อให้ นักเรียนคิดและแสดงความคิดเห็นเพื่อครูจะได้ตรวจสอบความเข้าใจคำสั่งหรือคำแนะนำในแต่ละกิจกรรมจนกว่านักเรียนจะปฏิบัติกิจกรรมได้
2. ครูอาจมอบหมายให้นักเรียนกลุ่มระดับ 3 ที่ปฏิบัติไปกิจกรรมเสร็จก่อนเวลาช่วยเหลือ นักเรียนกลุ่มระดับ 1 กลุ่ม ระดับ 2 และ ดญ.ศ

ข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(ลงชื่อ)

(.....)

ตำแหน่ง

วันที่ เดือน พ.ศ.

บันทึกผลหลังการสอน

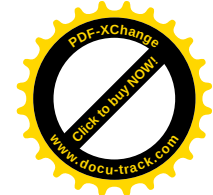
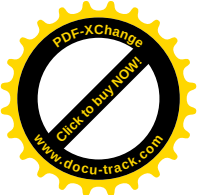
.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

(ลงชื่อ) ครูผู้สอน
(.....)

ตำแหน่ง

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบกิจกรรม 1.1.1.1 (ระดับ1)

ชื่อ..... กลุ่ม.....

ภาระงาน นักเรียนคัดลายมือตามแบบที่กำหนดให้

1. พ

2. ม

3. ป

4. ย

5. ต

6. ย

7. พ

8. น

ฉันรู้สึก 😊 พอใจ 😐 เฉยๆ ☹️ ไม่พอใจ

เกณฑ์การประเมิน นักเรียนคัดลายมือตามแบบที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน

ใบกิจกรรม 1.1.1.2 (ระดับ 2)

ชื่อ..... กลุ่ม.....

ภาระงาน วาดรูปสมาชิกในครอบครัว คัดลายมือและอ่าน

1.

พ่อ พ่อ พ่อ

2.

แม่ แม่ แม่

3.

ปู่ ปู่ ปู่

4.

ย่า ย่า ย่า

5.

ตา ตา ตา

6.

ยาย ยาย ยาย

ฉันรู้สึก

พอใจ

เฉยๆ

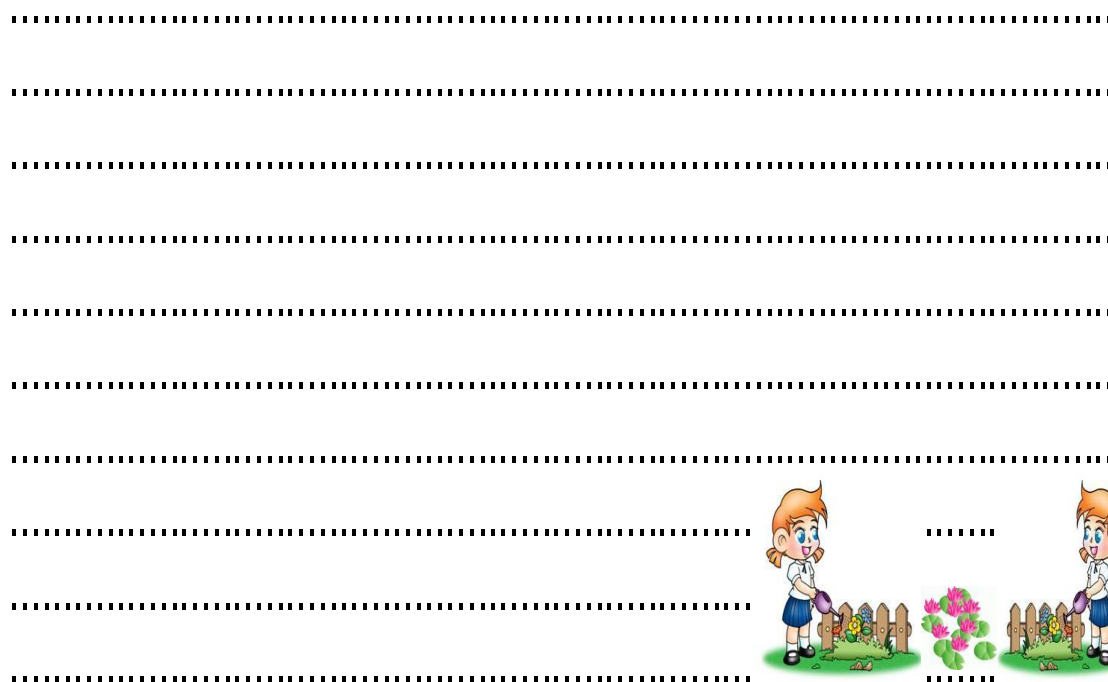

ไม่พอใจ

เกณฑ์การประเมิน

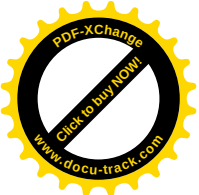
วาดรูปสมาชิกในครอบครัว คัดลายมือและอ่านได้ถูกต้อง

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน

A cartoon illustration of a young girl with orange hair in pigtails, wearing a white shirt and blue skirt, watering a garden. She is holding a purple watering can. The garden features a wooden fence, a bush of pink flowers, and a small patch of green grass. The scene is set against a white background with a black dotted line above the girl.

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน

ภาคผนวก ค

รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับที่ 1

แบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ชุดที่ 1)

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบนี้ มีจำนวน 30 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก
2. นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย × ทับตัวอักษรลงในแบบทดสอบที่ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการ

1.

จากรูปเขียนเป็นเลขฮินดูอารบิกได้ตรงกับข้อใด

ก. 5

ค. 7

ข. 6

ง. 8

แบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ชุดที่ 2)

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบนี้ มีจำนวน 30 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก
2. นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย × ทับตัวอักษรลงในแบบทดสอบที่ตรงกับตัวเลือก

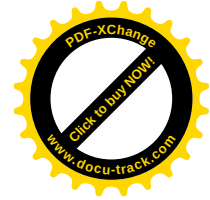
1. จำนวนใดมีค่าน้อยกว่า 200 ทุกจำนวน

ก. 152 181

ค. 180 315

ข. 168 205

ง. 221 235

แบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ชุดที่ 3)

- คำชี้แจง
1. แบบทดสอบนี้ มีจำนวน 30 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก
 2. นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว
โดยทำเครื่องหมาย × ทับตัวอักษรลงในแบบทดสอบที่ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการ
-

1. ข้อใดใช้เครื่องหมายได้ถูกต้อง

ก. $27,350 < 27,960$

ข. $2,430 = 2,340$

ค. $16,970 > 19,670$

ง. $29,370 > 29,730$

แบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (ชุดที่ 1)

- คำชี้แจง
1. แบบทดสอบมี 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 การฟัง ดู
ตอนที่ 2 หลักเกณฑ์ทางภาษา
 2. นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำ
เครื่องหมาย X ทับตัวอักษรลงในแบบทดสอบที่ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการ

นักเรียนดูรูปแล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับรูปให้ถูกต้อง

ก. หมู	ค. ไก่
ข. สุนัข	ง. แมว

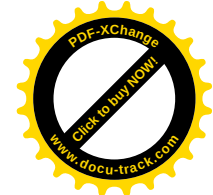
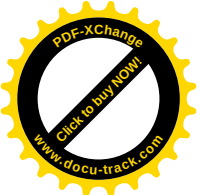
แบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (ชุดที่ 2)

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบมี 3 ตอน คือ
ตอนที่ 1 การฟัง ดู
ตอนที่ 2 หลักเกณฑ์ทางภาษา
ตอนที่ 3 การอ่านจับใจความ
 2. นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียวโดยทำเครื่องหมาย X
ทับตัวอักษรลงในแบบทดสอบที่ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการ
-

1. ข้อใดสะกดด้วยแม่ กน

ก. จน	ค. หาม
ข. ตา	ง. อด

แบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (ชุดที่ 3)

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบมี 3 ตอนคือ
ตอนที่ 1 การฟัง
ตอนที่ 2 หลักเกณฑ์ทางภาษา
ตอนที่ 3 การอ่านจับใจความ
 2. นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียวโดยทำเครื่องหมาย X
ทับตัวอักษรลงในแบบทดสอบที่ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการ
-

1. คำในข้อใด สะกดผิด

ก. เกื้อหนุน	ค. อุดมสมบูรณ์
ข. คำจูน	ง. นิยม

แบบทดสอบสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชุดที่ 1

- คำชี้แจง
1. แบบทดสอบนี้เป็นแบบเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก มีคำถามทั้งหมด 20 ข้อ
 2. นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรลงในแบบทดสอบที่ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการ
-

1. เมื่ออยู่โรงเรียนนักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไร

ก. ลอกการบ้านเพื่อน	ค. ขีดเขียนโต๊ะเรียน
ข. ชื้อขนมกินกับเพื่อน	ง. ชวนเพื่อนตั้งใจเรียน

แบบทดสอบสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชุดที่ 2

- คำชี้แจง
1. แบบทดสอบนี้เป็นแบบเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก มีคำถามทั้งหมด 20 ข้อ
 2. นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวโดยทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรลงในแบบทดสอบที่ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการ

-
1. นักเรียนปฏิบัติตนเป็นคนดีได้อย่างไร
 - ก. ให้เพื่อนลอกการบ้าน
 - ข. แอบหยิบเงินแม่
 - ค. ช่วยตัดต้นไม้
 - ง. ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน

แบบทดสอบสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชุดที่ 3

- คำชี้แจง
1. แบบทดสอบนี้เป็นแบบเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก มีคำถามทั้งหมด 20 ข้อ
 2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรลงในแบบทดสอบที่ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการ

-
1. ข้อใดเป็นบทบาทและหน้าที่ของนักเรียนที่ควรปฏิบัติมากที่สุด
 - ก. เรียนหนังสือ
 - ข. พัฒนาชุมชน
 - ค. รักษาความสงบ
 - ง. สอดส่องดูแลคนทำผิดหมู่บ้าน

แบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชุดที่ 1

- คำชี้แจง
1. แบบทดสอบนี้เป็นแบบเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก มีคำถามทั้งหมด 20 ข้อ
 2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรลงในแบบทดสอบที่ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการ
-

1. ข้อใดไม่ใช่สิ่งมีชีวิต

- ก. สุนัข ข. นก ค. แมว ง. ยางลบ

แบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชุดที่ 2

- คำชี้แจง
1. แบบทดสอบนี้เป็นแบบเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก มีคำถามทั้งหมด 20 ข้อ
 2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรลงในแบบทดสอบที่ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการ
-

1. เราสามารถเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินสำหรับเตรียมปลูกพืชได้อย่างไร
 - ก. ใส่ปุ๋ยพืชสด
 - ค. รดน้ำบ่อย ๆ
 - ข. เอาดินไปตากแดด
 - ง. ใส่ปุ๋ยเคมีมาก ๆ

แบบทดสอบสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชุดที่ 3

- คำชี้แจง
1. แบบทดสอบนี้เป็นแบบเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก มีคำถามทั้งหมด 20 ข้อ
 2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรลงในแบบทดสอบที่ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการ
-

1. ขยะประเภทใดเมื่อทิ้งลง在地上แล้วย่อยสลายยาก

ก. ใบตอง	ค. เศษอาหาร
ข. กล่องโฟม	ง. กระดาษ

แบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ / ภาษาต่างประเทศ
/ สุขศึกษาและพลศึกษา / ศิลปะ ชุดที่ 1

- คำชี้แจง 1. แบบทดสอบชุดนี้มี 4 สาระการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ละ 10 ข้อ รวม 40 ข้อ
2.แบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบมี 4 ตัวเลือกให้นักเรียนเลือกข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวลงในแบบทดสอบ

แบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

1. งานในบ้านเป็นหน้าที่ของใคร
ก. พ่อ ค. พี่น้อง
ข. แม่ ง. สมาชิกทุกคนช่วยกัน

แบบทดสอบกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ

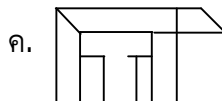
1. ตัวอักษรใดที่มีเสียง “โอ”
a. Q c. A
b. T d. O

แบบทดสอบกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา

1. อวัยวะนี้มีประโยชน์อย่างไร
ก. ถือของ ค. ดมกลิ่น
ข. มองเห็น ง. รับรส

แบบทดสอบกลุ่มสาระศิลปะ

3. ภาพใดประกอบด้วยเส้นตรง

แบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ / ภาษาต่างประเทศ
/ สุขศึกษาและพลศึกษา / ศิลปะ ชุดที่ 2

- คำชี้แจง 1. แบบทดสอบชุดนี้มี 4 สาระการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ละ 10 ข้อ รวม 40 ข้อ
2. แบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียง
ข้อเดียวลงในแบบทดสอบ

แบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

1. การช่วยเหลืองานบ้านเป็นหน้าที่ของใคร
ก. พ่อ ค. ลูก
ข. แม่ ง. ทุกคนในครอบครัว

แบบทดสอบกลุ่มสาระต่างประเทศ

1. ข้อใดมีความหมายตรงกับภาพ
a. ear c. hand
b. eye d. leg

แบบทดสอบกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา

1. เหตุใดเราจึงต้องรับประทานอาหาร
ก. เพื่อให้เรามีชีวิตอยู่ ค. เพื่อให้ร่างกายอ้วนท้วน
ข. เพื่อให้ร่างกายอ่อนแอ ง. เพื่อให้นอนหลับ

แบบทดสอบกลุ่มสาระศิลปะ

1. การวาดภาพในหัวข้อ “จำใจผลไม้” ควรวาดภาพในลักษณะใด
ก. ภาพภูเขา ค. ภาพผลไม้
ข. ภาพต้นไม้ ง. ภาพสัตว์

แบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ / ภาษาต่างประเทศ
/ สุขศึกษาและพลศึกษา / ศิลปะ ชุดที่ 3

- คำชี้แจง 1. แบบทดสอบชุดนี้มี 4 สาระการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ละ 10 ข้อ รวม 40 ข้อ
2. แบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวลงในแบบทดสอบ

แบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

1. ครอบครัวย่อหมายถึงข้อใด
ก. ครอบครัวที่มีสมาชิกรักใคร่ห่วงใยกัน ค. ครอบครัวที่มีสมาชิกทะเลาะกัน
ข. ครอบครัวที่สมาชิกชอบเถียงกัน ง. ครอบครัวที่สมาชิกอิจฉากัน

แบบทดสอบกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ

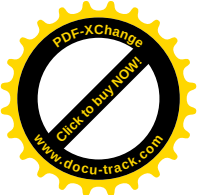
1. จากรูปตรงกับคำตอบข้อใด
a. APPLE c. VEGETABLE
b. SUGAR d. RICE

แบบทดสอบกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา

1. การกระทำในข้อใดทำให้นักเรียนเจริญเติบโตและแข็งแรง
ก. ออกกำลังกาย ค. เล่นเกม
ข. กินลูกอม ง. ดูโทรทัศน์

แบบทดสอบกลุ่มสาระศิลปะ

1. อุปกรณ์ชนิดใดที่เป็นวัสดุในการปั้น
ก. ดินเหนียว ค. ดินร่วน
ข. ดินทราย ง. ดินดาน

ภาคผนวก ง

รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
ในโรงเรียนประถมศึกษา

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับที่ 2

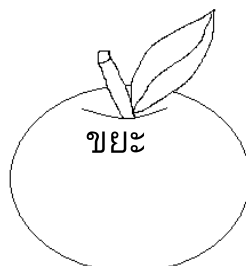
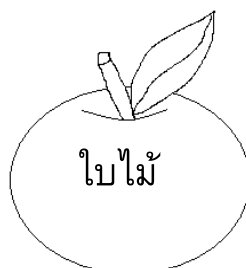
แบบทดสอบกลุ่มสาระภาษาไทย (IEP กลุ่มที่ 1)

คำชี้แจง แบบทดสอบชุดนี้แบ่งออกเป็น 16 ฉบับ แต่ละฉบับให้ครู
อธิบายคำชี้แจงหรือภาระงานให้นักเรียนเข้าใจก่อนลงมือทำ

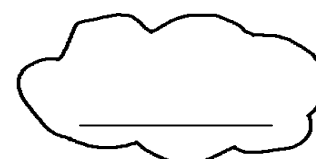
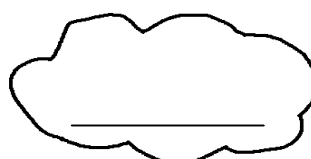
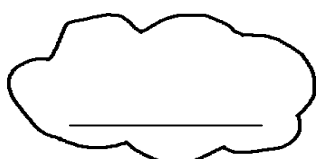
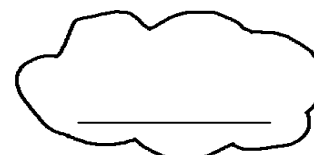
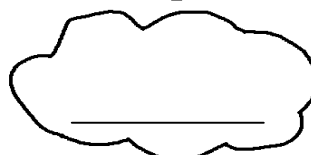
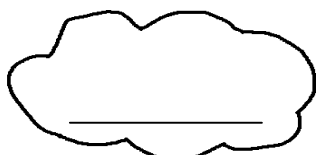
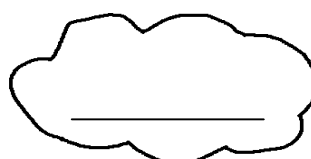
แบบทดสอบฉบับที่ 1

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง นักเรียนอ่านคำในรูปและเขียนลงในช่องว่าง

นำคำที่อ่านมาเขียนลง

แบบทดสอบกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ (IEP กลุ่มที่ 1)

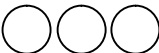
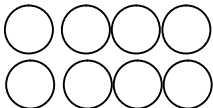
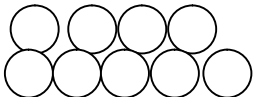
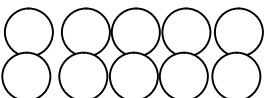
คำชี้แจง แบบทดสอบชุดนี้แบ่งออกเป็น 25 ฉบับ แต่ละฉบับให้ครู
อธิบายคำชี้แจงหรือภาระงานให้นักเรียนเข้าใจก่อนลงมือทำ

.....

แบบทดสอบฉบับที่ 3

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง นักเรียนนับดินน้ำมันแล้วเติมเป็นตัวเลข ให้ถูกต้อง

	=	
	=	
	=	
	=	
	=	
	=	
	=	
	=	
	=	
	=	

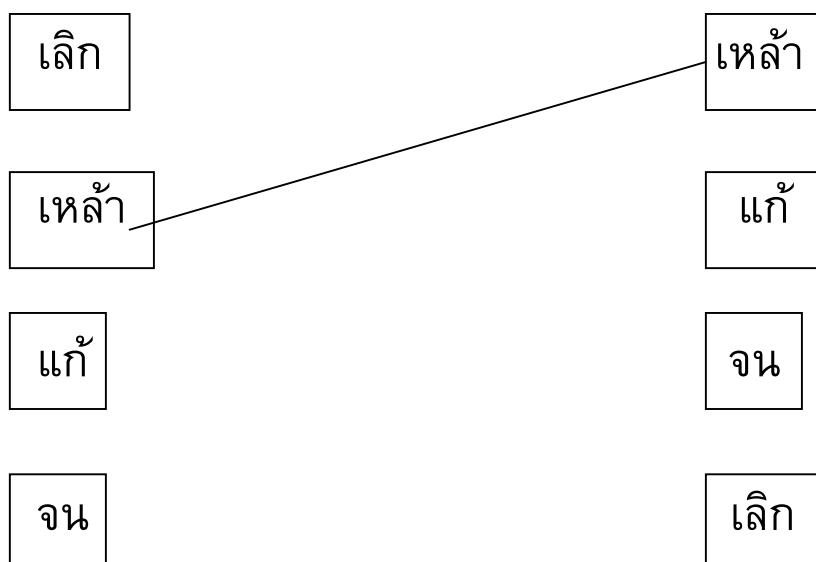
แบบทดสอบกลุ่มสาระภาษาไทย (IEP กลุ่มที่ 2)

คำชี้แจง แบบทดสอบชุดนี้แบ่งออกเป็น 16 ฉบับ แต่ละฉบับให้ครูอธิบายคำชี้แจงหรือภาระงานให้นักเรียนเข้าใจก่อนลงมือทำ

แบบทดสอบฉบับที่ 1

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง นักเรียนโยงคำที่เหมือนกันให้ถูกต้องและอ่านให้ถูกต้อง

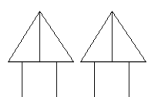
แบบทดสอบกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ (IEP กลุ่มที่ 2)

คำชี้แจง แบบทดสอบชุดนี้แบ่งออกเป็น 13 ฉบับ แต่ละฉบับให้ครูอธิบายคำชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจก่อนลงมือทำ

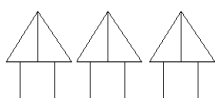
แบบทดสอบฉบับที่ 2

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

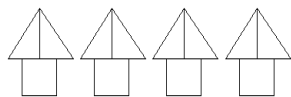
คำชี้แจง นักเรียนเติมตัวเลขแทนจำนวนให้ถูกต้อง

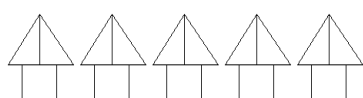
=

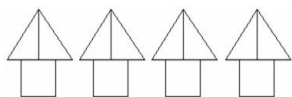
=

=

=

=

ภาคผนวก จ

รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินรูปแบบ

1. แบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น
2. แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นโดยครู ผู้บริหาร
3. แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นโดยนักเรียน
4. แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นโดยผู้ปกครอง
5. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

แบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบ เอกสารประกอบรูปแบบและเครื่องมือประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอันเป็นแนวทางในการปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. โปรดแสดงความคิดเห็นว่ารูปแบบ เอกสารประกอบรูปแบบและเครื่องมือประเมินประสิทธิผลรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา มีความเหมาะสม สอดคล้องหรือไม่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านและเขียนข้อเสนอแนะลงในช่องว่างในแต่ละรายการ โดยกำหนดระดับที่ใช้ในการประเมินเป็น 3 ระดับดังนี้

+ 1	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีเหมาะสมและสอดคล้อง
0	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่ามีเหมาะสมและสอดคล้อง
- 1	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าไม่มีความเหมาะสมและสอดคล้อง

ข้อ	รายการ	ระดับความเหมาะสมและสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1	ความชัดเจนของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น				
2	กระบวนการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น				
3	เอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น				
	3.1 คู่มือครู				
	3.2 แผนการจัดการเรียนรู้				

ข้อ	รายการ	ระดับความเหมาะสมและสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
4	เครื่องมือประเมินประสิทธิผล รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบ คละชั้น 4.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน				
	4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนตามแผนการศึกษา เฉพาะบุคคล				
	4.3 แบบประเมินความพึงพอใจ ต่อรูปแบบโดยครู ผู้บริหาร				
	4.4 แบบประเมินความพึงพอใจ ต่อรูปแบบโดยผู้ปกครอง				
	4.5 แบบประเมินความพึงพอใจ ต่อรูปแบบโดยนักเรียน				
5	แบบประเมินความเหมาะสมของ รูปแบบ				
6	ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณผู้ประเมินทุกท่าน

(สำหรับครู/ผู้บริหาร)

แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มี ความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ผู้ที่ตอบแบบประเมินนี้คือ ครูในโรงเรียนและผู้บริหาร โดยผู้ตอบแบบประเมินแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับเปลี่ยนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. แบบประเมินฉบับนี้มี 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

คำชี้แจง

1. จากการที่ท่านนำรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นไปใช้แล้วโปรดตอบคำถามและประเมินความพึงพอใจตามความคิดเห็นของท่าน

2. ผู้ตอบแบบประเมินแสดงความคิดเห็นโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นโดยกำหนดระดับการประเมินเป็น 3 ระดับ ดังนี้

3 หมายถึง ผู้ประเมินมีความพึงพอใจในระดับมาก

2 หมายถึง ผู้ประเมินมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

1 หมายถึง ผู้ประเมินมีความพึงพอใจในระดับน้อย

ข้อที่	ข้อความการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
1	<u>ด้านการจัดเตรียมการจัดรูปแบบ</u> การจัดเตรียมสถานที่ / ห้องเรียนให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น			
2	การจัดเตรียมสื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น			
3	การประชุมคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาเพื่อ ชี้แจงวิธีการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ			
4	การประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อชี้แจงวิธีการและ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ			
5	การประชุมนักเรียนเพื่อชี้แจงวิธีการและวัตถุประสงค์ ของรูปแบบ			
6	การอบรมครูเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการ เรียนรวมและการนำรูปแบบไปใช้			
7	การคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษ			
8	การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) สำหรับ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ			
9	การเตรียมหน่วยการเรียนรู้แผนการสอนและใบ กิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบที่ พัฒนาขึ้น			
10	คู่มือ/เอกสารประกอบรูปแบบมีความชัดเจน ครอบคลุมแนวทางที่สามารถดำเนินการจัดการเรียน การสอนสำหรับอาจารย์			
11	<u>ด้านการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น</u> มีการแนะนำ ติดตาม ให้กำลังใจในการจัดการเรียน รวมแบบคละชั้น			
12	มีการให้การช่วยเหลือครู/โรงเรียนเมื่อการจัดการ เรียนรวมแบบคละชั้นมีปัญหา			

ข้อที่	ข้อความการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
13	เน้นให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรู้ไปพร้อมๆ กับเด็กปกติ			
14	เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ			
15	เน้นให้นักเรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยการช่วยเหลือพึ่งพากันระหว่างเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ			
16	เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ			
17	เน้นให้นักเรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมและค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้			
18	เน้นให้นักเรียนรู้จักทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามระดับความสามารถของตนเอง			
19	เน้นให้นักเรียนรู้จักการยอมรับในความแตกต่างของบุคคลอื่น			
20	เน้นให้นักเรียนให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง			
21	เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและชุมชน			
22	เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่มหรือทำงานคนเดียวอย่างยืดหยุ่นตามความสามารถของนักเรียน			
23	<u>ด้านการประเมินการเรียนการสอน</u> เน้นรูปแบบการจัดการเรียนรวมที่มีการประเมินที่ชัดเจนทั้งการประเมินนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ			
24	แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนปกติมีความชัดเจน สามารถนำไปใช้ประเมินได้			
25	แบบประเมินสามารถตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความชัดเจนสามารถนำไปใช้ประเมินได้			

โปรดแสดงความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในด้าน

1. จุดเด่นของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น.....

.....

.....

.....

2. จุดด้อยของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

คำชี้แจง ตามที่โรงเรียนของท่านได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมาใช้แล้ว โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในด้านต่างๆ ต่อไปนี้

1. ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน (โปรดระบุพฤติกรรมและบันทึกคำพูดของนักเรียนที่น่าสนใจ).....

.....

.....

2. ผลที่เกิดขึ้นกับตัวท่าน.....

.....

.....

.....

3. อื่นๆ โปรดระบุ (ผลที่เกิดกับบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน ระบบการศึกษา นโยบายการศึกษาฯ).....

.....

.....

.....

.....

(สำหรับนักเรียน)

แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ผู้ที่ตอบแบบประเมินฉบับนี้ คือนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น

2. ผู้ตอบแบบประเมินแสดงความคิดเห็นโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นโดยกำหนดระดับการประเมินเป็น 3 ระดับ ดังนี้

หมายถึง ผู้ประเมินมีความพึงพอใจในระดับมาก

หมายถึง ผู้ประเมินมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

หมายถึง ผู้ประเมินมีความพึงพอใจในระดับน้อย

ข้อที่	ข้อความการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
1.	<u>ด้านการจัดเตรียมการจัดรูปแบบ</u> การชี้แจงรายละเอียดของการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ในชั้นปฐมนิเทศ			
2.	การจัดเตรียมสถานที่ / ห้องเรียน			
3.	การจัดเตรียมสื่อ / อุปกรณ์ / แหล่งเรียนรู้			
4.	<u>ด้านการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น</u> นักเรียนได้เรียนรู้ตามระดับความสามารถของตนเอง			
5.	นักเรียนรู้สึกมีความสุขในการเรียนรวมแบบคละชั้น			
6.	นักเรียนรู้สึกชอบในการเรียนรวมแบบคละชั้น			
7.	นักเรียนรู้สึกประสบความสำเร็จในการเรียนรู้			
8.	นักเรียนรู้สึกภูมิใจในการได้ช่วยเหลือผู้อื่น			
9.	นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้			
10.	นักเรียนได้มีโอกาสในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง			
11.	นักเรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกับบุคคลอื่น			
12.	นักเรียนได้เรียนรู้ในการยอมรับความแตกต่างของบุคคลอื่น			
13.	นักเรียนได้ทำกิจกรรมตรงตามความสนใจและความต้องการ			
14.	นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และได้แสดงออก ตามความสามารถของตนเอง			
15.	นักเรียนชอบกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นภายใน ห้องเรียน			
16.	นักเรียนชอบกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นภายใน โรงเรียน			

ข้อที่	ข้อความการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
17	นักเรียนชอบกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นตามสภาพจริงนอกบริเวณโรงเรียน เช่น ป่าชุมชน วัด ร้านค้าในชุมชน เป็นต้น			
18	นักเรียนชอบการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง เช่น ประดิษฐ์ของเล่น ปลูกพืช เป็นต้น			
19	นักเรียนชอบทำไปกิจกรรมตามระดับความสามารถของตนเอง			
20	นักเรียนชอบการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อน			
21	ไปกิจกรรมมีความน่าสนใจและเหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน			
22	สื่อต่างๆ ที่ครูนำมาใช้ เช่น รูปภาพ แผนภูมิ บัตรคำ ของจริง ใบโฆษณาสินค้า มีความเหมาะสมและน่าสนใจ			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

(สำหรับผู้ปกครองนักเรียน)

แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มี ความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ผู้ที่ตอบแบบประเมินนี้คือผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โดยผู้ตอบแบบประเมินแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นเพื่อนำไปสู่การพัฒนารูปแบบให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
2. ผู้ตอบแบบประเมินแสดงความคิดเห็นโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นโดยกำหนดระดับการประเมินเป็น 3 ระดับ ดังนี้
 - 3 หมายถึง ผู้ประเมินมีความพึงพอใจในระดับมาก
 - 2 หมายถึง ผู้ประเมินมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
 - 1 หมายถึง ผู้ประเมินมีความพึงพอใจในระดับน้อย

ข้อที่	ข้อความการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
1.	<u>ด้านการจัดเตรียมการจัดรูปแบบ</u> การชี้แจงรายละเอียดของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นในชั้นการประชุมผู้ปกครองมีความชัดเจนเหมาะสม			
2.	การจัดเตรียมสถานที่/ห้องเรียนมีความเหมาะสม			
3.	การจัดเตรียมสื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสม			
4.	<u>ด้านการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น</u> การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นไม่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของเด็กปกติ			

ข้อที่	ข้อความการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
5	การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษปรับตัวเข้ากับเด็กปกติได้มากขึ้น			
6	การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นทำให้เด็กปกติมีเจตคติที่ดีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น			
7	การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ของเด็กมากขึ้น			
8	การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีโอกาสได้รับสื่ออุปกรณ์ช่วยเหลือมากขึ้น			
9	การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นทำให้นักเรียนได้รับการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง			
10	การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นทำให้ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ของบุตรหลานมากขึ้น			
11	การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นช่วยให้เด็กทุกคนได้เรียนรู้ตามความสามารถของตนเองมากขึ้น			
12	การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นทำให้เกิดความเสมอภาคสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น			
13 14 15	<u>ด้านพฤติกรรมของนักเรียน</u>			
	นักเรียนมีความสุขในการเรียนรวมแบบคละชั้น			
	นักเรียนมีความสุขในการมาโรงเรียน			
	นักเรียนยอมรับในความแตกต่างของบุคคลมากขึ้น			

ข้อที่	ข้อความการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
16	นักเรียนรู้จักการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นมากขึ้น			
17	นักเรียนรู้จักการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น			
18	นักเรียนรู้สึกประสบความสำเร็จในการได้เรียนรู้ตามระดับความสามารถของตนเอง			
19	นักเรียนรู้จักแสดงความคิดเห็นได้ดีขึ้น			
20	เด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติรู้จักปรับตัวเข้าหากันมากขึ้น			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มี
ความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา
โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีองค์ประกอบการจัดรูปแบบฯ ที่ให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินดังนี้

- 1.1 หลักการของรูปแบบ
- 1.2 จุดมุ่งหมายของรูปแบบ
- 1.3 เนื้อหาของรูปแบบ
- 1.4 กิจกรรมของรูปแบบ
- 1.5 สื่อและแหล่งเรียนรู้ของรูปแบบ
- 1.6 การวัดและประเมินผลของรูปแบบ
- 1.7 หน่วยการเรียนรู้ของรูปแบบ

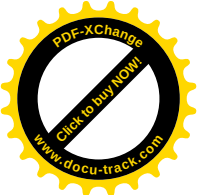
2. ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นโดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านและโปรดเขียนข้อเสนอแนะลงในช่องว่างตามรายการที่ท่านเห็นว่าควรได้รับการปรับปรุงเพิ่มเติมโดยกำหนดระดับการประเมินเป็น 5 ระดับดังนี้

5	หมายถึง	องค์ประกอบของรูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	องค์ประกอบของรูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมาก
3	หมายถึง	องค์ประกอบของรูปแบบมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	องค์ประกอบของรูปแบบมีความเหมาะสมในระดับน้อย
1	หมายถึง	องค์ประกอบของรูปแบบมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ลำดับ ที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ การปรับปรุง
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
1	สภาพปัญหาและความต้องการ จำเป็นของรูปแบบการจัดการเรียน รวมแบบคละชั้นมีเหตุผลสมควรที่จะ พัฒนาขึ้น						
2	หลักการของรูปแบบการจัดการเรียน รวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสม						
3	จุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดการ เรียนรวมแบบคละชั้นมีความ เหมาะสม						
4	เนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียน รวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสม						
5	กิจกรรมของรูปแบบการจัดการเรียน รวมแบบคละชั้นมีความเหมาะสม						
6	สื่อและแหล่งเรียนรู้ของรูปแบบการ จัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมีความ เหมาะสม						
7	การวัดผลและประเมินผลของรูปแบบ การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นมี ความเหมาะสม						
8	รูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละ ชั้นมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ใน โรงเรียนประถมศึกษาที่มีเด็กที่มี ความต้องการพิเศษ						
9	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 บ้านนี้มีรัก						
	9.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 บ้านของฉัน						
	9.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ชีวิตธรรมชาติ						
	9.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ร่วมใจพัฒนา						

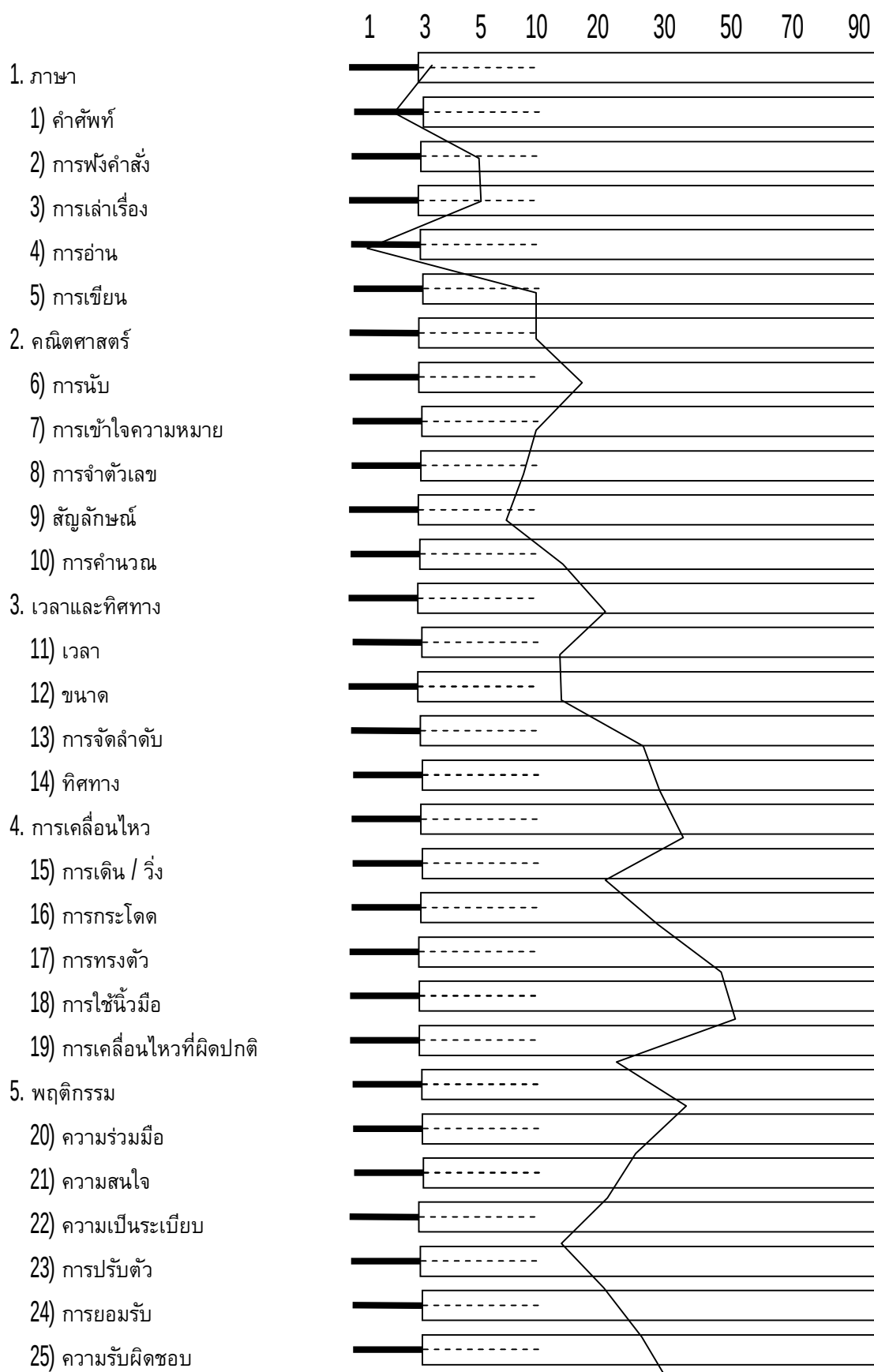
	รายการ	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ การปรับปรุง
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
10	9.4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 อาสาเพื่อชุมชน						
11	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จิตใจแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง 10.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ร่างกายของเรา						
	10.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เฝ้าระวังความปลอดภัย						
	10.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 จิตใจใส สะอาด						
	10.4 แผนจัดการเรียนรู้ที่ 4 ปราศจากโรคภัย						
12	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เพลิดเพลินใจ ในโรงเรียน 11.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 โรงเรียนเพียรศึกษา						
	11.2 แผนจัดการเรียนรู้ที่ 2 หรรษาแหล่งเรียนรู้						
	11.3 แผนจัดการเรียนรู้ที่ 3 เปิดประตูสู่ชุมชน						
	11.4 แผนจัดการเรียนรู้ที่ 4 สุขเหลือล้นคันความรู้						
	หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เชิดชูบูชาแม่ 12.1 แผนจัดการเรียนรู้ที่ 1 แม่แห่งแผ่นดิน						
	12.2 แผนจัดการเรียนรู้ที่ 2 แม่คือพระในบ้าน						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

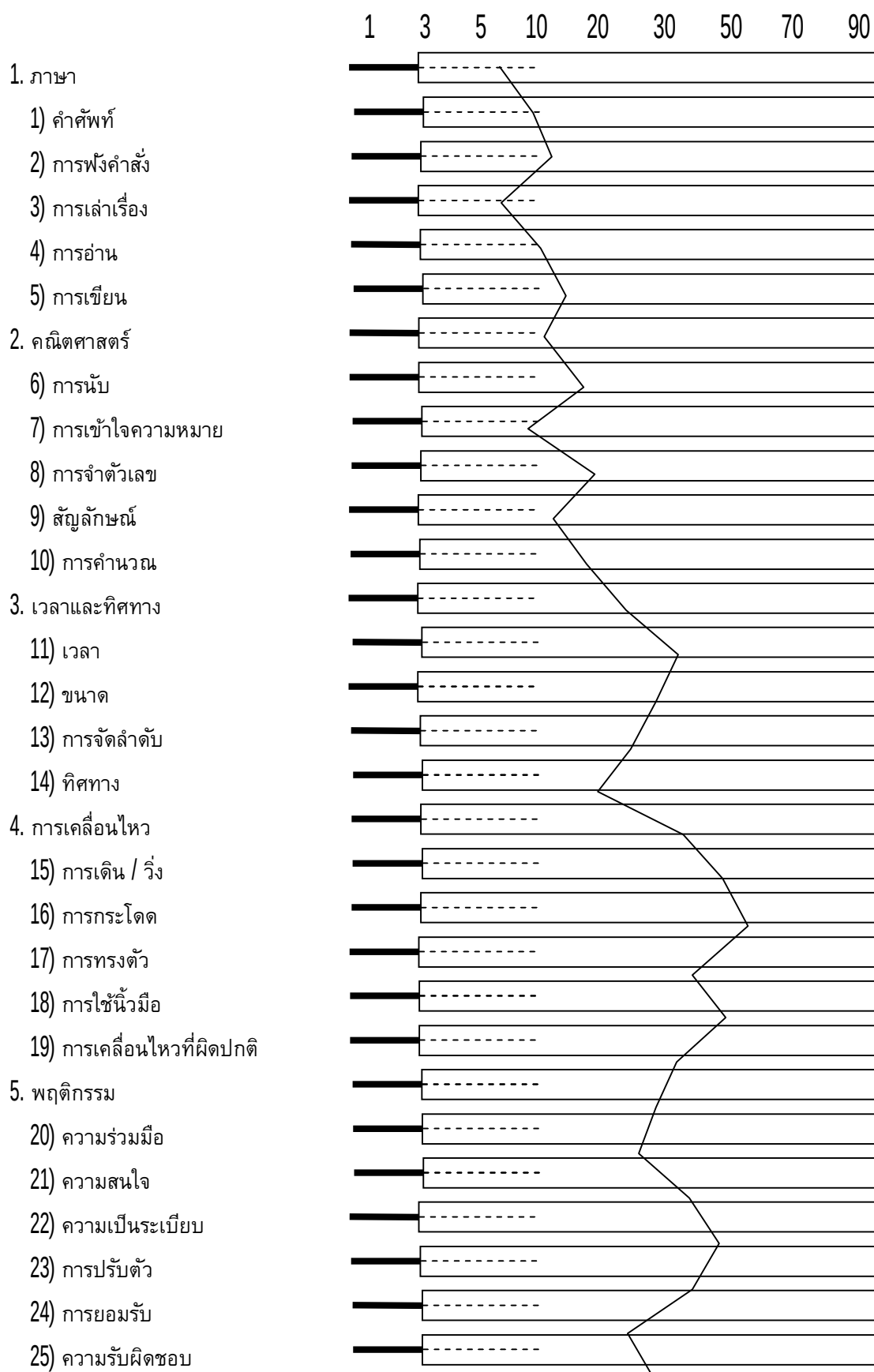

ภาคผนวก จ
ลักษณะ Profile ของกลุ่มตัวอย่าง

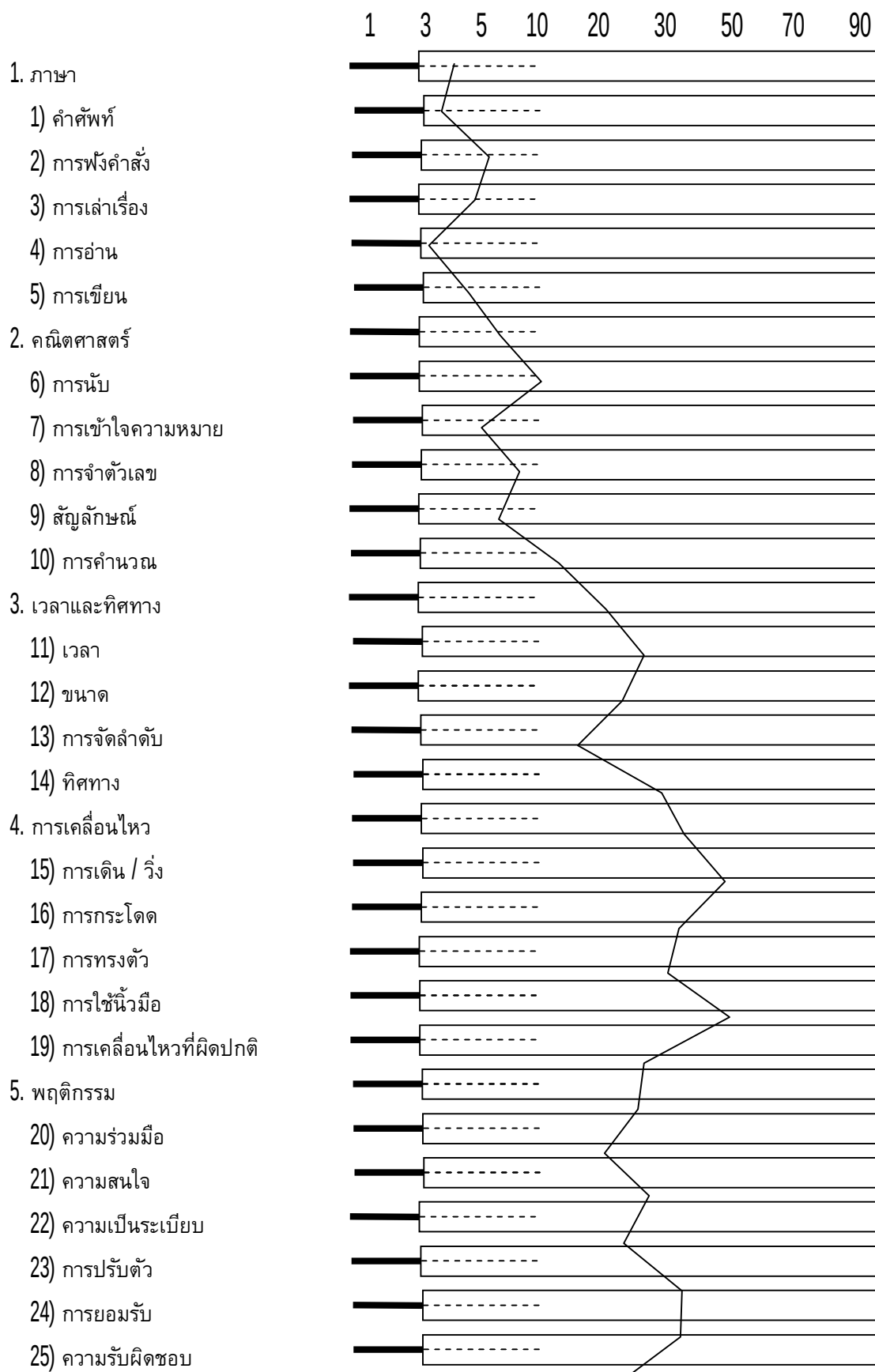
ลักษณะ Profile ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้คนที่ 1

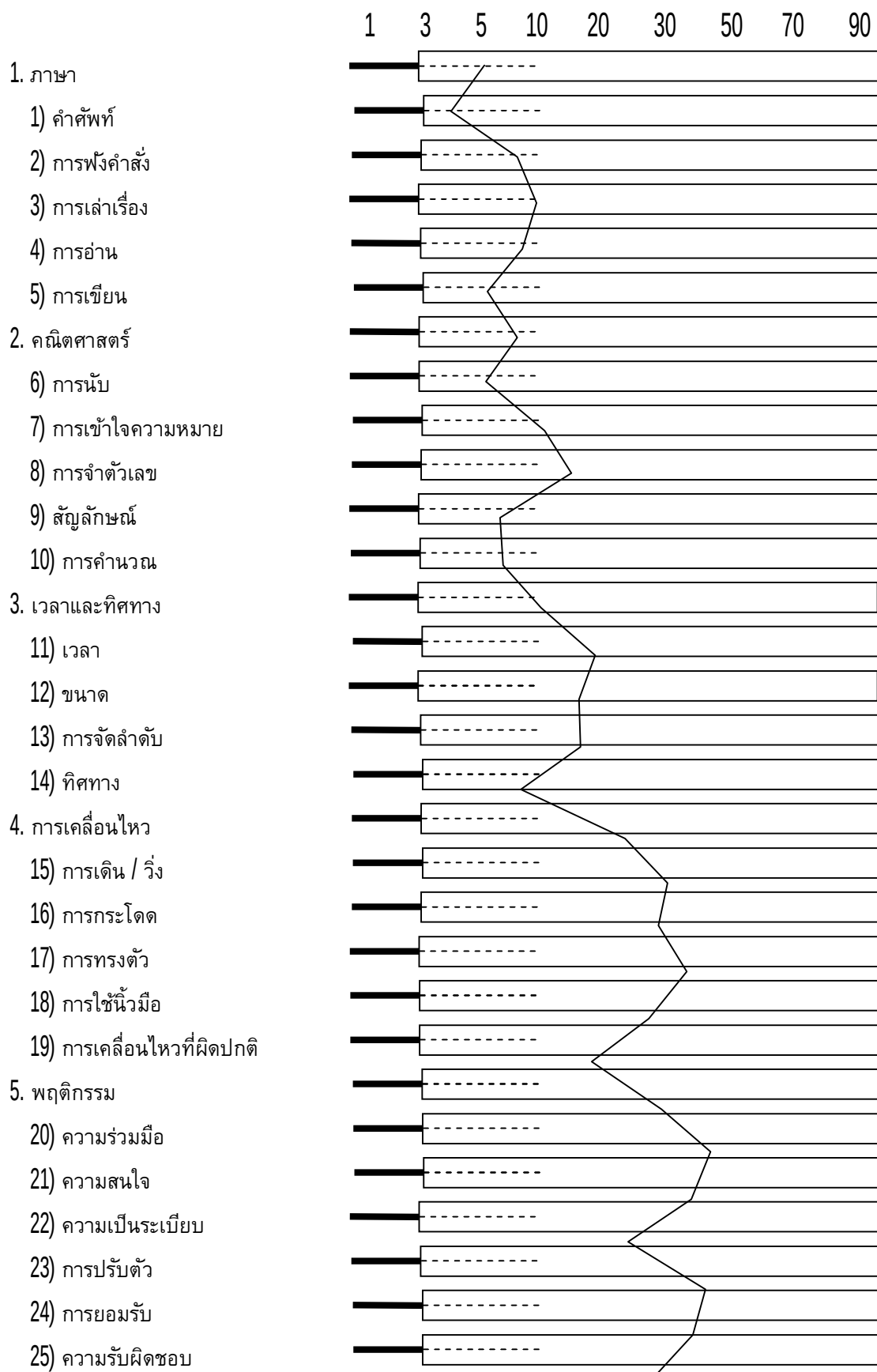
ลักษณะ Profile ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้คนที่ 2

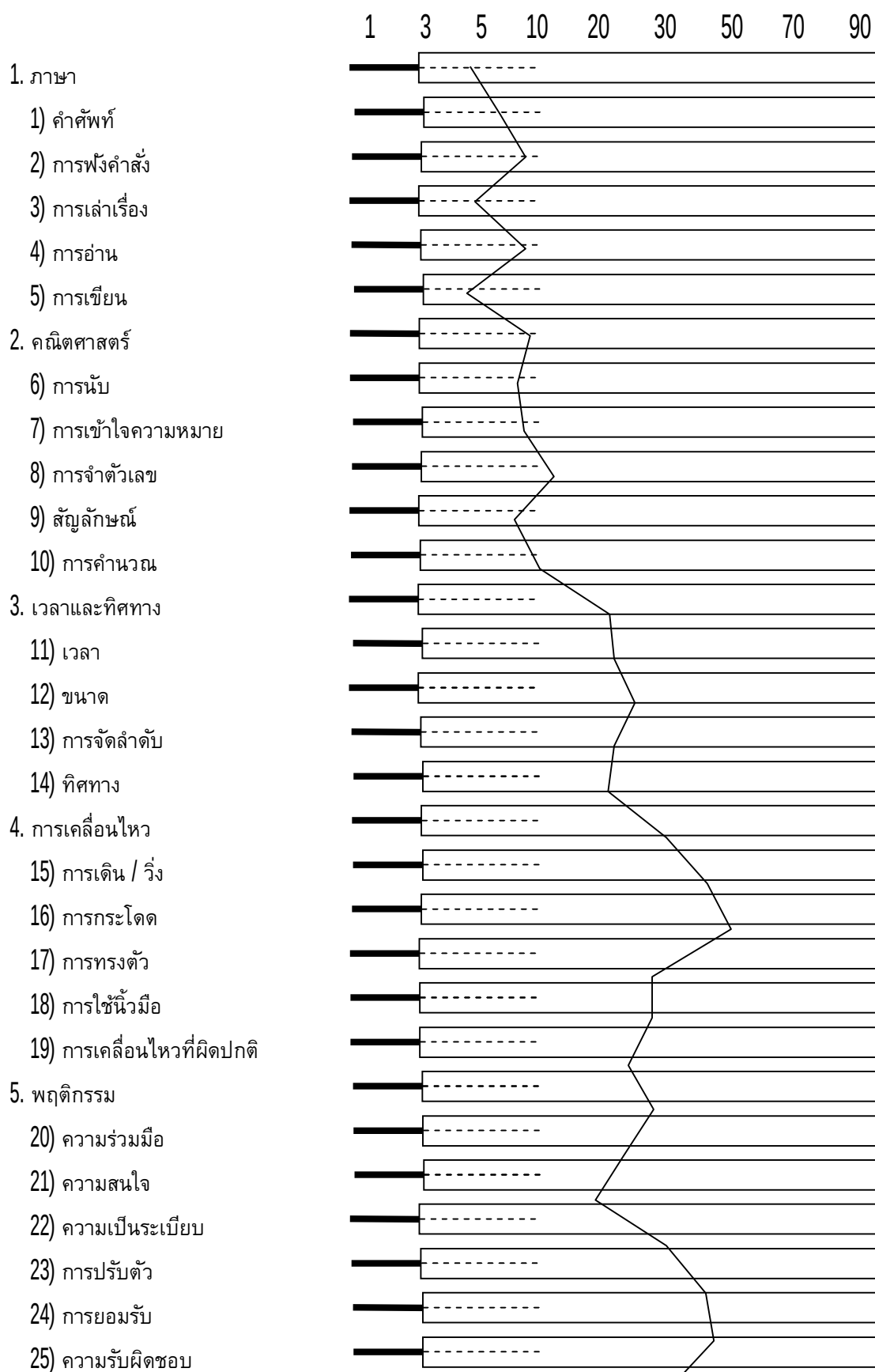
ลักษณะ Profile ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้คนที่ 3

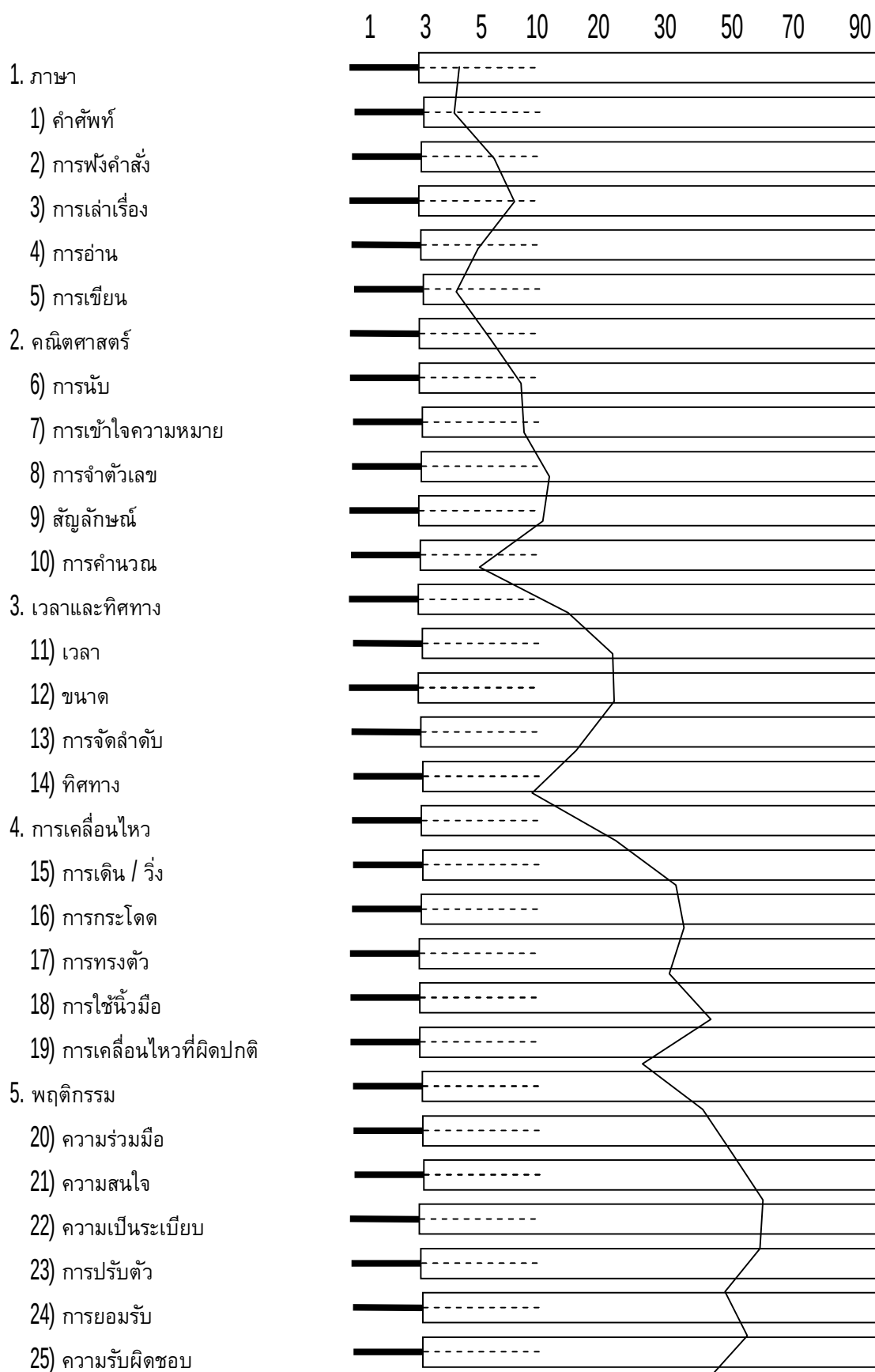
ลักษณะ Profile ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้คนที่ 4

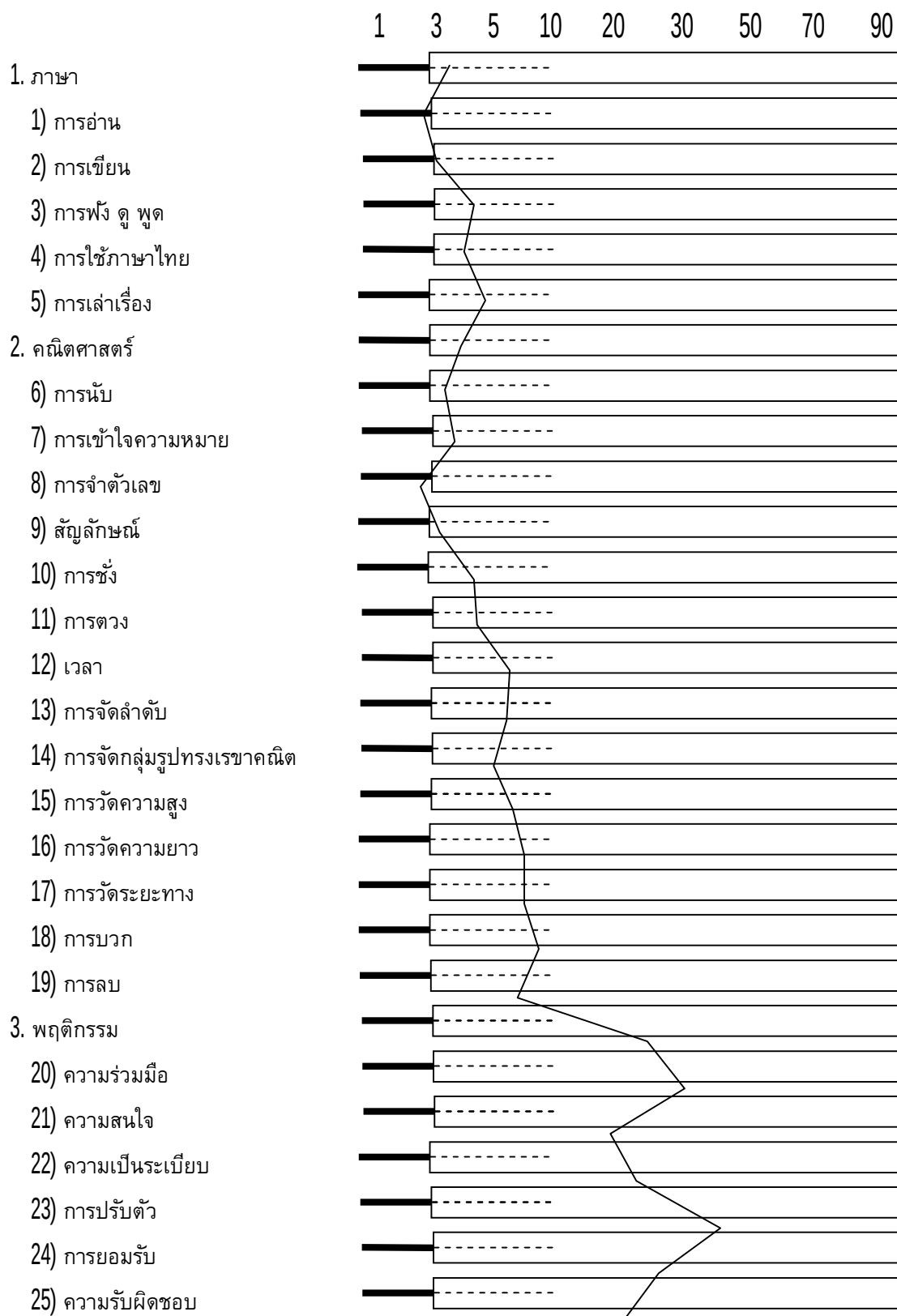
ลักษณะ Profile ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้คนที่ 5

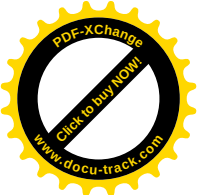

ลักษณะ Profile ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้คนที่ 6

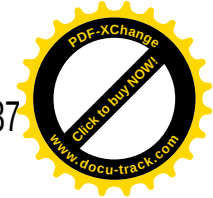

ลักษณะ Profile ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อชื่อสกุล

นางกิ่งเพชร ส่งเสริม

วันเดือนปีเกิด

4 ตุลาคม 2503

สถานที่เกิด

บ้านฟ้าหยาด อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

เลขที่ 140/4 หมู่ 13 ถนนสุรินทร์-ปราสาท

ตำบลเนินยาง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อำเภอเมือง
จังหวัดสุรินทร์

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2521

มัธยมศึกษาตอนปลาย

จากโรงเรียนนารีนุกูล จังหวัดอุบลราชธานี

พ.ศ. 2526

วท.บ จิตวิทยา(เกียรตินิยม)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พ.ศ. 2528

ศศ.บ รัฐศาสตร์

จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ. 2532

ศศ.ม จิตวิทยาพัฒนาการ

จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย